HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV HERITAGE RESEARCH CENTER

BAKI-BRÜSSEL (Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri)
BAKU-BRUSSELS (Azerbaijan-European Union relations)

Bakı · Baku · 2011

“Bakı-Brüssel (Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri)” *kitabı Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin növbəti nəşridir. Kitab Azərbaycan Respublikası ilə Avropa İttifaqı arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanmasının 15 illiyinə həsr olunur.*

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa İttifaqının nümayəndələri ilə görüşlərinin mətni və eləcə də bu təşkilatın tədbirlərindəki çıxışları kitaba daxil edilmişdir. Avropa İttifaqının Azərbaycanla bağlı qəbul etdiyi bəzi qətnamə, tövsiyə və kommünikeləri də kitabda yer alan sənədlərdəndir.

1203020000 qrifli nəşr
036-2011

ISBN 978-9952-8134-7-7

© *Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi 2011*

Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi
Heydar Aliyev Heritage Research Center

BAKI - BRÜSSEL

Azərbaycan - Avropa İttifaqı münasibətləri

BAKU - BRUSSELS

Azerbaijan–European Union relations

“Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin nəşrləri” seriyasının məsləhətçisi:
Asəf NADİROV
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin Elmi-Redaksiya Şurasının sədri

Elmi məsləhətçilər:
Filip BLANŞAR
Belçika Parlamentinin üzvü, Azərbaycan-Belçika parlamentlərarası dostluq qrupunun sədri

Elxan SÜLEYMANOV
AVCİYA-nın prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin üzvü, Azərbaycanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü

Yaradıcı heyətin rəhbəri:
Fuad BABAYEV

Yaradıcı heyət:
İsmayıl QASIMOV
Təmkin MƏMMƏDLİ
İrina MUXTAROVA
Gündüz NƏSİBOV

Dilçi-redaktor:
Mətanət BABAYEVA

Dizayn:
Elviz İSMAYILOV

Səhifələmə:
İsmayıl İSMAYILOV

Kitabın foto-blokunda Azərbaycan Respublikası Prezidenti mətbuat xidmətinin foto-materiallarından istifadə edilmişdir.

Kitabda AzərTAc-ın, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin rəsmi saytının (www. president.az), Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi saytının (www.mfa.gov.az), Avropa İttifaqının rəsmi saytının (www.europa.eu), Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri mövzusunda tarixi arayışda isə Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Əli Həsənovun “Müasir beynəlxalq münasibətlər və Azərbaycanın xarici siyasəti” kitabının materiallarından istifadə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası ilə Avropa İttifaqı arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanmasının 15 illiyinə həsr olunur

Azərbaycan Avropa ölkələri arasında inteqrasiya proseslərinin gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyir və bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi bu proseslərdə fəal iştirak edəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanması mərasimində çıxışından - Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il

Azərbaycan gələcəyini Avropa ailəsində görür.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa İttifaqı Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşündəki çıxışından – 18 may 2004-cü il

Hörmətli oxucular!

20 il öncə dövlət müstəqilliyini əldə edən Azərbaycan Respublikası demokratik, dünyəvi, hüquqi dövlət quruculuğu yolu seçmişdir. Buna görə də Avropa dəyərlərindən bəhrələnmək, onlardan həm dövlət quruculuğu prosesində, həm də cəmiyyətin formalaşdırılmasında, sosial-iqtisadi sahədə istifadə etmək bir vəzifə kimi qarşıda durur.

Bu baxımdan, Avropa İttifaqı ilə çoxşaxəli əməkdaşlıq Azərbaycanın xarici siyasət doktrinasında mühüm istiqamətlərdən biri kimi müəyyənləşdirilmişdir.

Ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyi, zəngin təbii sərvətləri və geniş nəqliyyat infrastrukturunun mövcudluğu Azərbaycanın Avropa üçün əhəmiyyətin daha da artırır. Qeyd etmək lazımdır ki, Avropa İttifaqının rəhbərliyində təmsil olunan şəxslər bu amili dəfələrlə vurğulamışlar.

Avropa İttifaqı da Azərbaycan ilə getdikcə əməkdaşlıq hüdudlarını aşan və daha çox siyasi əməkdaşlıq, tədrici iqtisadi inteqrasiyaya və dərinləşməyə tərəf yönələn əlaqələr axtarır. Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında olan əlaqələrin tarixi 1990-cı illərin əvvəllərinə gedib çıxır və Avropa Komissiyasının Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) ölkələrinə göstərdiyi dəstəyə (TACİS proqramı) əsaslanır.

Azərbaycanın bu mötəbər qurumla münasibətlərinin yaradılması və inkişaf etdirilməsi ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bilavasitə bağlıdır. 22 aprel 1996-cı ildə Lüksemburq şəhərində imzalanmış və onu imzalamış bütün dövlətlər tərəfindən ratifikasiya edildikdən sonra 1 iyul 1999-cu il tarixində qüvvəyə minmiş "Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq haqqında Saziş" ikitərəfli münasibətlərin hüquqi bazasının əsasını təşkil etmişdir.

Sazişin imzalanması mərasimində çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev bu sənədi ölkəmizin Avropa məkanına inteqrasiyası istiqamətində mühüm addım kimi səciyyələndirmişdir: "Azərbaycan Avropa ölkələri arasında inteqrasiya proseslərinin gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyir və bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi bu proseslərdə fəal iştirak edəcəkdir".

Bu sənəd əməkdaşlığı möhkəmləndirmək üçün müvafiq mexanizmlər təmin etməklə, Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında münasibətlərə yeni təkan vermişdir. Saziş siyasi dialoq, insan hüquqları, ticarət, investisiya, iqtisadi, qanunverici, mədəni və digər əməkdaşlıq sahələrində genişmiqyaslı əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Onun əsas məqsədlərindən birini Azərbaycan qanunvericiliyinin Avropa İttifaqının qanunvericiliyinə uyğunlaşdırılması təşkil edir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Konkret nəticə nöqteyi nəzərindən Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq başqa beynəlxalq təşkilatlara nisbətən daha da nəticəlidir".

Azərbaycan Respublikasının coğrafi-strateji vəziyyəti onun Avropa İttifaqının bütün proqramlarında iştirakını şərtləndirir. Elə bu səbəbdən də Azərbaycan Respublikası Avropa İttifaqının nəqliyyat və enerji sahələrində proqramlarının fəal iştirakçısıdır. "Yeni İpək Yolu" adlandırılan TRASEKA proqramı Mərkəzi Asiya, Qafqaz və Avropa arasında nəqliyyat əlaqələrini inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutan proqramdır. TRASEKA (Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi) Brüsseldə 3 may 1993-cü il tarixində keçirilmiş 8 təsisçi dövlətin (5 Mərkəzi Asiya və 3 Cənubi Qafqaz ölkələri) ticarət və nəqliyyat nazirlərinin Konfransında təsis olunmuşdur. Proqramın məqsədi qeyd edilən dövlətlərin siyasi və iqtisadi müstəqilliyini dəstəkləməklə onların alternativ nəqliyyat yolları vasitəsilə Avropa və dünya bazarlarına çıxış qabiliyyətini yüksəltmək və Avropadan Qara Dəniz və Qafqaz vasitəsilə Mərkəzi Asiyaya və əks istiqamətdə ən tez və ən ucuz nəqliyyat dəhlizinin yaradılmasından ibarətdir.

TRASEKA üzrə ən mühüm tədbir – beynəlxalq konfrans 1998-ci ilin sentyabr ayında Bakıda keçirilmişdir. Avropa Komissiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən bu tədbirdə TRASEKA proqramının iştirakçısı olan 32 dövlətin ən yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti ilə yanaşı, 13 beynəlxalq və regional qurumların da nümayəndələri iştirak etmişdir. Konfransın sonunda Avropa İttifaqı Komissiyası, iştirakçı ölkələrin rəhbərləri "Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizinin inkişafına dair çoxtərəfli saziş"i imzalamışdır. Bundan başqa iştirakçılar adından Avrasiya ölkələri arasında hərtərəfli əməkdaşlıq və regional inteqrasiyanın əsas prinsiplərini əks etdirən "Bakı bəyannaməsi" də qəbul edilmişdir. Beynəlxalq konfransda TRASEKA layihəsinin işlərini planlaşdırmaq və həyata keçirilməsini koordinasiya etmək məqsədilə Bakı şəhərində xüsusi "mənzil-qərargah"ın yaradılması qərara alınmışdır.

Xüsusi qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın ən çətin dövrlərində, iqtisadiyyatının böhranlı vəziyyətində Avropa İttifaqı ölkəmizə 400 milyon avro dəyərində yardım göstərmişdir.

2004-cü ilin mayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Avropa İttifaqı Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə Brüsseldəki görüşündə bir daha vurğulamışdır: "Azərbaycan gələcəyini Avropa ailəsində görür. Əlbəttə ki, biz əlimizdən gələni edəcəyik ki, Avropanın bütün meyarlarına cavab verə bilək".

Azərbaycan Respublikasını Avropa Qonşuluq Siyasətinə (AQS) daxil etmək haqqında Aİ Şurasının 14 iyun 2004-cü il tarixli qərarı ikitərəfli əməkdaşlıqda irəliyə doğru mühüm addım olmuşdur. Aİ ilə əlaqələrdə daha yüksək səviyyəli siyasi və iqtisadi inteqrasiya vəd edən AQS ona daxil olan ölkələr üçün tərəfdaşlığın gələcək inkişafı baxımından yeni bir mərhələ olmuşdur.

AQS ölkəmiz üçün aşağıdakı imkanları yaratmışdır:

- siyasi, iqtisadi və inzibati islahatların həyata keçirilməsi və birgə dəyərlərə

hörmət edilməsində konkret irəliləyişə nail olunması müqabilində Aİ-nin daxili bazarında müəyyən paya sahib olma imkanı;

- vətəndaşların, əmtəələrin, xidmətlərin və kapitalın sərbəst dövriyyəsini təmin etmək məqsədilə gələcək inteqrasiya və liberalizasiya proseslərində iştirak;

- Aİ üzv ölkələri ilə daha səmərəli siyasi dialoq və əməkdaşlıq, güzəştli ticarət əlaqələri və açıq bazar, miqrasiya, narkotiklər və mütəşəkkil cinayətkarlıqla mübarizə sahəsində əməkdaşlıq, sərmayələrin təşviqi, yeni maliyyə mənbələrinin əldə edilməsi, ölkəmizin Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmasının dəstəklənməsi və s.

AQS-in mərkəzi elementi isə Aİ ilə hər bir tərəfdaş ölkə arasında razılaşdırılmış və ölkə üzrə bir sıra qısa və orta müddətli prioritetlərin əks olunduğu Fəaliyyət Planlarıdır. Azərbaycan Respublikası – Avropa İttifaqı Fəaliyyət Planı 14 noyabr 2006-cı ilin tarixində Brüsseldə AR-Aİ Əməkdaşlıq Şurasının iclası zamanı qəbul edilmişdir.

7 noyabr 2006-cı ildə Brüsseldə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu Azərbaycan Respublikası və Avropa Birliyi arasında enerji məsələləri üzrə strateji tərəfdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzalamışlar. Bu memorandum artıq tərəflər arasında münasibətlərin yeni müstəviyə daxil olmasının göstəricisi sayıla bilər. Belə ki, bu anlaşma memorandumunun icrası Azərbaycanın Avropa İttifaqının enerji bazarlarına daha tez inteqrasiyasına kömək etməklə yanaşı, Xəzər hövzəsindən enerji daşıyıcılarının nəqli Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyini daha da güclənməsinə xidmət edəcəkdir.

Avropa İttifaqı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə münasibəti ilə də seçilir. Hələ 1992-1994-cü illərdə bu münaqişə ilə bağlı Avropa İttifaqı dəfələrlə bəyanat qəbul etmişdir. Avropa İttifaqının rəsmi sənədlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü birmənalı şəkildə müdafiə olunmuş və Dağlıq Qarabağda keçirilən seçkilər pislənilmişdir.

2010-cu il mayın 20-də Avropa Parlamenti Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz strategiyasına dair 2009/2216 nömrəli qətnamə qəbul etmişdir. Qətnamədə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması məsələlərinə xüsusi yer verilmişdir.

Qətnamədə Dağlıq Qarabağ müharibəsi zamanı doğma yurdlarından didərgin düşmüş yüz minlərlə qaçqın və məcburi köçkünün pozulmuş insan haqlarından ciddi narahat olduğunu bəyan edən Avropa Parlamenti Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdikləri Azərbaycan torpaqlarından dərhal çıxmasını tələb etmiş və məcburi köçkünlərin doğma evlərinə qayıtması prosesi zamanı və keçid mərhələsində əhalinin təhlükəsizliyini BMT Nizamnaməsi əsasında təmin etmək üçün həmin ərazilərdə beynəlxalq qüvvələrin yerləşdirilməsinin vacibliyini vurğulamış, siyasi hakimiyyətləri və icmaların rəhbərlərini məcburi köçkünlərin geri dönməsinə

hazırlıq işləri çərçivəsində etnik münasibətlərin normallaşması üçün səyləri artırmağa çağırmışdır. Qətnamədə Ermənistandan silahlı qüvvələrini işğal etdiyi Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsindən və onun ətrafındakı rayonlardan dərhal çıxarması tələb edilmiş, münaqişənin beynəlxalq prinsiplər və dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllinin vacibliyi vurğulanmış və Dağlıq Qarabağın yekun statusu müəyyənləşdiriləndək ona müvəqqəti status verilməsi qeyd olunmuşdur. Bildirilmişdir ki, bu, bölgənin azərbaycanlı və erməni əhalisinin dinc yanaşı yaşamasına və əməkdaşlığına töhfə verəcəkdir.

Azərbaycan hazırda Avropa İttifaqı ilə həm də "Şərq Tərəfdaşlığı" proqramı çərçivəsində əməkdaşlıq edir. "Şərq Tərəfdaşlığı"nda məqsəd proqramı əhatə edən dövlətləri Avropa İttifaqına daha da yaxınlaşdırmaq, sabitlik, yaxşı idarəçilik və iqtisadi inkişafı təşviq etməkdir. Bu təşəbbüs demokratiya, qanunun aliliyi, insan hüquqlarına və əsas azadlıqlara hörmət, bazar iqtisadiyyatı və davamlı inkişaf kimi ümumi dəyərlərə əsaslanır.

Bu ilin yanvarında Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Borrozonun Azərbaycana səfəri əməkdaşlığın inkişafında yeni üfüqlər açmışdır. Cənab Borrozo səfər dövründə Avropa İttifaqının Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanda həyata keçirilən islahatları dəstəklədiyini bəyan etdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Bu gün, nəhəng neft və qaz ehtiyatları, müasir infrastruktur, boru kəmərləri və önəmli məkanda yerləşən Azərbaycan əlbəttə ki, regional enerji təhlükəsizliyi və Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rolunu davam etdirir. Avropa Azərbaycanın böyük tərəfdaşıdır."

Hazırda Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə bir sıra sahələrdə faydalı əməkdaşlıq edir. Avropa İttifaqı Azərbaycanın ümumi xarici ticarətində təxminən 30 faizi təşkil edərək, ölkəmizin əsas ticarət tərəfdaşıdır. Bu əlaqələrin genişləndirilməsində və inkişaf etdirilməsində isə 15 il əvvəl imzalanmış Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi möhkəm bünövrədir.

Buna görə də hesab edirəm ki, Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzinin növbəti nəşri olan "Bakı-Brüssel (Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri)" kitabı bu münasibətlərlə maraqlananlar üçün dəyərli mənbə olacaqdır. Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr olunan kitaba mövzu ilə bağlı Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin çıxışları, məktubları və görüşlərinin mətni, rəsmi sənədlər, tarixi arayışlar və məlumat-soraq materialları daxil edilmişdir.

Əli Hüseynli,
Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquq siyasəti
və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri

Avropa Birliyi Komissiyasının sədri zati-aliləri Jak Santer cənablarına

1 avqust 1994-cü il

Hörmətli cənab Jak Santer!

Avropa Birliyi Komissiyasının sədri seçilməyiniz münasibətilə Sizi ürəkdən təbrik edir, Sizə möhkəm cansağlığı, səadət, Avropa xalqlarının tərəqqisi naminə yorulmadan göstərdiyiniz fəaliyyətdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram. Ümidvaram ki, regionda sülhün və əmin-amanlığın bərqərar olması, iqtisadi dirçəlişin təmin edilməsi ucun səylərinizi əsirgəməyəcəksiniz.

Hörmətlə,
Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi rəhbərləri ilə görüşmək üçün Belçikaya yola düşərkən Binə Hava Limanında jurnalistlərə müsahibəsi

17 aprel 1995-ci il

Azərbaycanın Avropa Birliyinə qoşulması respublikamız üçün çox böyük imkanlar verir. Ümumiyyətlə, indi qitədə və dünyada Avropa Birliyinin fəaliyyəti bütün sahələrdə - həm iqtisadi, həm də siyasi sahədə çox genişdir. Ona görə də indi Avropa Birliyi ilə əlaqələrimizin inkişaf etməsi respublikamız üçün hərtərəfli mənfəətlidir.

Bu birlik və onun iqtisadi komissiyası Azərbaycana xeyli kömək-humanitar yardım edib, respublikamıza xüsusən taxıl məhsulları və başqa ərzaq malları göndəribdir. Onlar ölkəmizin böhran vəziyyətindən çıxmasına kömək edirlər. Bu yardımın indən sonra da davam etdirilməsi üçün onların geniş bir proqramı var. Ona görə də Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq aləmdə mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsi və qarşımızda duran bütün məsələlərin, siyasi məsələlərin, o cümlədən Ermənistan - Azərbaycan münaqişəsinin aradan qaldırılması və Avropa Birliyinin, onun iqtisadi komissiyasının ölkəmizə köməyinin daha da artırılması üçün bu səfər çox əhəmiyyətlidir.

Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Brüsseldən Vətənə dönərkən təyyarədə müsahibəsi

18 aprel 1995-ci il

Heydər Əliyev: Avropa Birliyi beynəlxalq aləmdə çox böyük nüfuzlu bir təşkilatdır. Onun böyük imkanları vardır. Bu birliyə inkişaf etmiş 15 ölkə daxildir. Avropa Birliyi öz fəaliyyətini həyata keçirmək üçün bu ölkələrin imkanlarından istifadə edir.

Avropa Birliyinin fəaliyyətinin dünya siyasətinə, iqtisadiyyatına, beynəlxalq aləmdə gedən proseslərə çox böyük təsiri var. Ona görə də bilavasitə Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əlaqələr yaranması bütün cəhətlərə görə lazımdır, zəruridir və mənfəətlidir. Mənim Brüsseldə səfərimin əsas məqsədi də bundan ibarət idi ki, Azərbaycan Avropa Birliyi ilə daha sıx əlaqə yaratmaq imkanı qazansın.

Avropa Birliyinə hər altı ayda bir ölkə rəhbərlik edir. Onun daimi fəaliyyət göstərən strukturlarının rəhbərləri isə beş ildən bir seçilir. Cənab Santer də Avropa Birliyi komissiyasının prezidentliyinə beş il müddətinə seçilib. Bu komissiya ilə bizim sıx əməkdaşlığımız üçün şəxsi münasibətlər yaratmaq, Azərbaycanla Avropa Birliyi arasındakı əlaqələri nizama salmaq çox vacibdir. Mən bu səfərimin nəticələrindən çox razıyam.

Səfər zamanı cənab Santerlə, cənab Bruk və başqaları ilə çox səmərəli danışıqlar, söhbətlər, müzakirələr apardıq. Respublikamızın iqtisadi, sosial vəziyyəti ölkəmizdə gedən proseslər, Ermənistanla müharibə nəticəsində Azərbaycanın düşdüyü vəziyyət, torpaqlarımızın bir hissəsinin işğal altında olması bir milyondan çox qaçqının çətin şəraitdə yaşaması haqqında mən orada geniş məlumat verdim, bu sahədə ölkəmizdə aparılan işlərdən söhbət açdım. Mən respublikamızdakı demokratik dəyişikliklər, proseslər, dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, siyasət sahəsində aparılan işlər haqqında, o cümlədən iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi, demokratik prinsiplərin bərqərar olunması haqqında, siyasi plüralizm, insan azadlığı, söz azadlığı, insan hüquqlarının qorunması məsələləri haqqında da ətraflı məlumat verdim.

Bu ilin oktyabrında respublikamızda parlament seçkiləri keçirilməsi nəzərdə tutulur. Seçkilərin demokratik şəraitdə aparılması haqqında mən orada söhbət açarkən Avropa Birliyini də bu seçkilərdə müşahidəçi kimi iştirak etməyə dəvət etdim. Biz bu il yeni demokratik Konstitusiya hazırlığı və qəbul etməyi nəzərdə tuturuq. Mən bu barədə də Avropa Birliyinə məlumat verdim. Bunlar çox əhəmiyyətli məsələlərdir. Avropa Birliyi demokratik dəyişikliklərin, islahatların aparılmasında çox maraqlıdır və respublikamıza da bununla əlaqədar öz münasibətini, köməyini göstərir.

Bunlarla yanaşı, Avropa Birliyinin respublikamıza indiyədək etdiyi yardım,

kömək haqqında öz minnətdarlığımı bildirdim. Eyni zamanda biz bundan sonra görüləsi işlər haqqında danışıqlar apardıq. Avropa Birliyinin bu sahədə böyük imkanları vardır. Birlik bir neçə istiqamətdə fəaliyyət göstərir, keçmiş sovet ittifaqının tərkibində olmuş respublikalara yardım edir. Təəssüf ki, biz Avropa Birliyinin bu imkanlarından yalnız son vaxtlarda istifadə etməyə çalışmışıq. Bu imkanlar əvvəllər ya respublikamıza məlum olmayıb, yaxud passiv mövqe tutması nəticəsində Azərbaycan bu istiqamətdə lazımi əlaqə qura bilməyib. Amma son vaxtlar - təxminən 1994-cü ilin ikinci yarısından və 1995-ci ilin əvvəlindən Avropa Birliyi ilə bizim əməkdaşlığımız sürətlənmişdir. Nazirlər Kabineti bu sahədə son vaxtlar çox işlər görüb. Mən bu işləri müsbət qiymətləndirirəm. Məhz görülən bu işlər nəticəsində Avropa Birliyinin ölkəmizə iqtisadi yardımı güclənmişdir.

Məsələn, Avropa Birliyinin respublikamıza 300 min tona qədər taxıl və un göndərilməsi qərara alınacaqdır. Bundan başqa əvəzsiz olaraq 2 min ton ət, 2 min ton yağ verilib. Bildiyiniz kimi, Avropa Birliyi vaxtilə Azərbaycana 66 milyon ekyü məbləğində kredit ayırıb. Bu kreditin bir hissəsindən istifadə olunub. Amma qalan hissəsindən istifadə olunması yolları müəyyənləşdirildi.

Avropa Birliyinin bir sıra digər proqramları da var. Məsələn, EKHO proqramı əsasında Avropa Birliyi Azərbaycandakı aztəminatlı adamlara, qaçqınlara, çətin vəziyyətdə yaşayanlara humanitar yardım göstərir. Belə yardım keçən il də göstərilib. Amma həmin yardım bundan da artıq ola bilər. Biz bu yardımın daha səmərəli, mütəşəkkil olması haqqında da Brüsseldə danışıqlar apardıq.

Avropa Birliyinin TASİS proqramı da var. Bu, çox geniş bir proqramdır. Azərbaycan bu proqram əsasında çox müvəffəqiyyətli müştərək iş görə bilər. Amma təəssüf ki, bu işlərin hamısına nəzarət edilməyib. Respublikadakı bir sıra təşkilatların fəaliyyətsizliyi, bir çox sahələrdəki bürokratizm nəticəsində bəzi təşəbbüslər sönüb. TASİS proqramı haqqında mən indi geniş məlumat aldım və belə fikirləşirəm ki, bu proqramın çox sahələrində əməkdaşlıq edə bilərik. Biz bu barədə Avropa Birliyi komissiyasında razılığa gəldik.

Bundan əlavə, 1993-cü ilin ikinci yarısında və 1996-cı ildə Azərbaycana əvəzsiz ərzaq yardımı göndərilməsi barədə razılıq əldə olundu. Biz öz tələbatımızı Avropa Komissiyasına bildirdik və bunların ödənilməsi üçün razılıq verildi.

Avropa Birliyinin bütün bunlardan başqa çox güzəştli krediti var. Biz bu krediti almaq istəyirik. Mən bu barədə də danışıqlar apardım. Əgər bu mümkün olsa, Avropa Birliyinin nümayəndə heyəti may ayında Azərbaycana gələcək, respublikamızda bu istiqamətdə aparılan işlərə, iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi vəziyyətinə baxacaq, demokratik proseslərin gedişi ilə tanış olacaqdır. Onlar sadəcə olaraq bunları öyrənmək istəyirlər.

Avropa Birliyində respublikadakı vəziyyətlə tanışdırlar. Onlar mənim verdiyim məlumatlardan razı qaldılar. Bizim danışıqlarımız çox səmərəli, əhəmiyyətli

keçdi. Birliyin nümayəndə heyəti respublikamızda olandan sonra mayın axırında bu məsələlər Avropa Şurasında müzakirə ediləcək, sonra dövlət başçılarının müzakirəsinə veriləcəkdir. Bundan sonra həmin yardımların respublikamıza göndərilməsinə başlanacaqdır.

Mən belə hesab edirəm ki, bütün bunlar respublikamız üçün geniş perspektivlər açır və apardığımız danışıqlarda yaxşı əsaslar qoya bilmişik. Güman edirəm ki, danışıqlarımızın nəticəsi təkcə bunlardan ibarət deyil. Əsas budur ki, Avropa Birliyinin rəhbərliyi ilə Azərbaycan prezidenti arasında bilavasitə münasibətlər yarandı və bu da bizim gələcək işlərimizə çox kömək edəcəkdir. Əminəm ki, Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığımız daha da genişlənəcəkdir.

Mən indicə burada müşavirə keçirdim, məni bu səfərdə müşayiət edən şəxslərlə söhbət apardım, gördüyümüz işlərin nəticələri ilə bağlı onlara göstərişlər verdim. Fikrim bundan ibarətdir ki, bu işi daha mütəşəkkil aparmaqdan ötrü hər sahə üçün məsul qruplar yaradılmalı və onlar hamısı bir yerdə mərkəzləşməlidir. Mərkəzdə həmin işlərə həm nəzarət edilməli, həm də bu işlərin təşkilinə xüsusi fikir verilməlidir.

Bir sözlə, Avropa Birliyindəki görüşlərimdən, apardığım danışıqlardan çox məmnunam, razıyam. Hesab edirəm ki, bunlar Avropa Birliyi ilə əməkdaşlıq üçün yaxşı əsas yaradacaqdır.

Sual: Cənab prezident əlbəttə, respublikamızın vəziyyəti ağırdır, humanitar yardımlar lazımdır. Lakin respublikamızın büdcə kəsirini heç olmasa indiki səviyyədə saxlamaq, inflyasiyanın dərinləşməsinin qarşısını almaq üçün Avropa Birliyindən alacağımız kredit kifayət edəcək, yoxsa əlavə tədbirlər lazımdır?

Cavab: Bilirsiniz, bu bizim öz işimizdir. Avropa Birliyindən də, başqa yerlərdən də aldığımız kreditlər, gəlirlər hesabına yəqin ki, büdcənin kəsirini müəyyən qədər ödəyəcəyik. Ancaq büdcənin kəsirini təkcə bunlarla ödəmək mümkün deyil. Büdcəni normal vəziyyətdə saxlamaq, normal maliyyə fəaliyyəti göstərmək üçün gərək istehsal inkişaf etsin və bunun üçün lazımi tədbirlər görülsün. Bilirsiniz ki, aqrar sahədə istehsalı qaydaya salmaq üçün bir tərəfdən islahatlar aparılır, digər tərəfdən cari işlərin sürətləndirilməsi üçün mən bu yaxınlarda böyük bir müşavirə keçirdim. Orada konkret vəzifələr həyata keçiriləcək. Güman edirəm ki, islahatlarla yanaşı, bunlar öz nəticəsini verəcəkdir. Sənaye sahəsində də istehsalı artırmaq üçün əlavə tədbirlər görülməlidir. Birincisi, mən hesab edirəm ki, bizim sənaye müəssisələrinin mövcud imkanlarından lazımi səviyyədə istifadə olunmur. Mənə belə gəlir ki, sənaye sahəsindəki strukturlara rəhbərlik edənlər, zavodların, fabriklərin başçıları səhlənkarlıq edirlər. Bu yaxınlarda mən bu işə də diqqəti artıracağam, səhlənkarlıq edən adamların hamısı ciddi tənbeh olunacaq, cəzalandırılacaqdır. Onların bəziləri bəlkə də vəzifələrindən azad olunacaqlar.

Məsələn, bu yaxınlarda mən "Metallurgiya" Dövlət Şirkətinin rəhbərini

vəzifəsindən azad etdim. Çünki bir tərəfdən işlər pis gedirdi, həmin şirkətdə olan imkanlardan lazımınca istifadə olunmurdu, digər tərəfdən də o, vəzifəsindən istifadə edərək cinayət edirdi və bu cinayətə görə də məsuliyyət daşımalıdır. Başqaları da bundan ibrət götürməlidirlər. Axı bəzi insanlar bu cinayət yolu ilə nə qədər yaşayacaqlar, vəzifələrindən nə qədər sui-istifadə edəcəklər. Bax, bütün bunların nəticəsində respublika iqtisadiyyatında gərgin vəziyyət yaranmışdır. Doğrudur, yollar bağlıdır, iqtisadi əlaqələr qırılıb, başqa obyektiv səbəblər də var. Amma eyni zamanda respublikamızda mövcud potensialdan səmərəli istifadə olunmur. Ona görə də nazirlər, şirkət, müəssisə rəhbərləri özləri üçün nəticə çıxarmalı, sənaye müəssisələri işləməlidir.

Əgər mövcud imkanlardan səmərəli istifadə olunsa, istehsalın səviyyəsi yuxarı qalxar, bu da büdcənin sağlamlaşdırılmasına şərait yaradar. Yenə də deyirəm, büdcənin sağlamlaşdırılması məsələsinin təkcə kreditlər vasitəsilə həll etmək olmaz. Biz gərək respublikamızdakı potensialı hərəkətə gətirək. Güman edirəm ki, biz bunu edəcəyik.

Sual: Cənab prezident, soydaşlarımızla görüşdə deyildiyi kimi, Azərbaycan prezidenti hər gün təxminən 19-20 saat işləyir, onun ətrafındakılar isə yox. Bu yaxınlarda keçirdiyiniz müşavirədə də siz bu məsələyə toxundunuz və dediniz ki, belə davam edə bilməz. Biz çox vaxt demokratiya ilə anarxiyanı qarışıq salırıq. Buna yol verməmək üçün Heydər Əliyevin dəmir əlinin qalxmasına ciddi ehtiyac olduğunu söyləyirlər. Bu belədirmi?

Cavab: Bilirsiniz, həqiqət bundadır ki, demokratiyanı heç anlamayan adamlar "demokratiya" deyə-deyə respublikada anarxiya yaradıblar. Demokratiya bərqərar olmalıdır, iqtisadiyyat inkişaf etməlidir. Söhbət sağlam, həqiqi demokratiyadan gedir. Bizim cəmiyyətdə demokratiya pərdəsi altında çirkin işlər görənlərə yer olmamalıdır. Biz bu istiqamətdə iş aparmalıyıq. "Demokratiya" deyib qışqıra-qışqıra cinayət edənlərə, dövlətimizin əleyhinə gedənlərə cəmiyyətdə yer verilməməlidir. Bundan sonra belə hal olmayacaq, onlar öz cəzalarını alacaqlar. Bu son hadisələr göstərdi ki, heç bir şey cəzasız qalmır və qalmayacaqdır.

Ancaq eyni zamanda vəzifəli şəxslərin çoxu son illər məsuliyyətsizliyə öyrənibdir. Bəziləri məsuliyyətsizlik, vəzifəsindən sui-istifadə və cinayət edərək vəzifəsində qaldığına görə elə hesab edirlər ki, belə yaşamaq olar. Onlar bizim cəmiyyətə nə qədər zərər vururlar. Bir tərəfdə kasıb kütlə, o biri tərəfdə qeyri-qanuni, cinayət yolu ilə zənginləşmiş ayrı-ayrı vəzifəli şəxslər - bu ədalətsizlikdir. Mən bu ədalətsizliyə dözə bilmirəm və xalq da dözə bilmir, dözməyəcəkdir. Mən də dözməyəcəyəm, xəbərdarlıq da etmişəm.

Güman edirəm, bu söhbətimiz televiziya vasitəsilə hamıya çatacaq, ona görə də bir daha deyirəm ki, mən bütün bunlara dözməyəcəyəm. Kim xalqına sədaqətlə, namusla, saf ürəklə, mənəviyyatla xidmət edəcəksə, onlar bizimlə bərabər işləyəcəklər.

www.aliyevheritage.org

Cinayətkar yolla, vəzifəsindən sui-istifadə edərək rüşvət alanlar, cürbəcür pis əməllər törədərək varlananlar elə hesab edirlərsə ki, bu varla yaşayacaqlar, - səhv edirlər. Yaşamayacaqlar! Bizim cəmiyyət onları kənara atacaq, sağlamlaşacaq, mənəviyyat yüksələcək və orada belə adamlara yer olmayacaqdır. Nə qədər gec deyil, qoy o adamlar düzgün yol tutsunlar.

Sual: Cənab prezident, sizə və sizin siyasətinizə qarşı ən qatı müxalifətdə duranlar da beynəlxalq aləmdəki müvəffəqiyyətlərinizi inkar etmək imkanında deyillər, lakin daxili siyasətinizi tənqid edirlər. Bu məsələyə münasibətiniz necədir?

Cavab: Bilirsiniz, onlar nədən danışdıqlarını heç bilmirlər. Əslində isə danışmağa söz tapmırlar. Görəsən onlar anlayırlarmı ki, daxili siyasət nədir? Anlamırlar. Məgər iqtisadi islahatlar haqqında qanunların qəbul edilməsi asan məsələdirmi? Görəsən, bu iqtisadi islahatları aparmağa onlara kim imkan vermirdi? Axı indi bağıran o adamların əlində hakimiyyət var idi, bəs nə üçün onlar bu islahatları aparmadılar? Aparmadılar, hakimiyyətdən gedəndən sonra isə istədiklərini danışırlar. O, tərəfdən, bu tərəfdən olan bir-birinə zidd çıxan adamlar indi, necə deyərlər, eyni havanı çalırlar, eyni səslə bağırırlar ki, o yoxdur, bu yoxdur.

Azərbaycanda iqtisadi islahatlar, demokratiya prosesi gedir və gedəcəkdir. Orda -burda qışqırırlar ki, seçki nə vaxt olacaqdır. Fevral ayında parlamentin səlahiyyəti qurtarır. İndidən qışqırmağın nə əhəmiyyəti var? Ora-bura getdilər ki, guya respublikada seçki keçirmək istəmirlər. Necə ola bilər ki, seçki aparılmasın? Seçki keçiriləcəkdir. İndi seçki qanunu hazırlanır. Seçkinin vaxtı üç ay qabaq elan olunacaqdır. Amma bu adamların ağzını yummaq üçün bir daha deyirəm ki, seçkilər oktyabr ayında keçiriləcəkdir. Qərarı mən qəbul etmirəm. Ancaq yəqin ki, mənim də fikrim müəyyən qədər nəzərə alınacaqdır.

Məlumdur ki, daxili həyatımız o qədər də asan deyil. Azərbaycanda il yarım ərzində üç dəfə dövlət çevrilişi cəhdi olub. Hansı ölkədə belə şey ola bilər? 1993-cü ilin iyununda biz Azərbaycanı böyük bir faciədən xilas etdik. O vaxt Azərbaycan dağılmışdı, parçalanmışdı. Azərbaycanı belə faciəli hala salan adamlar nəticə çıxarmaq əvəzinə, üzərlərindən təhlükə götürülən kimi özlərini yenə də köhnə əhval-ruhiyyə ilə aparmağa başladılar.

Yaxud, o vaxt vəzifə alan adamlar. Məgər bu vəzifə onlar üçün bəs deyilmi? Yox, onlara daha böyük vəzifələr lazım imiş. Keçən ilin oktyabrında yeni bir çevriliş hazırladılar. Çevriliş edənlərin bir hissəsini dağıtdıq, bir hissəsini bağışladıq ki, respublikamızda əmin-amanlıq olsun. Lakin əmin-amanlıq olmadı. Bütün o müxalifət qüvvələri Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin başına toplaşdılar. Doğrudur, XTPD-də olanların da ağlı yox idi. Bir də deyirəm, bir-birinə zidd olan qüvvələr həmin bu XTPD-dən hərəsi öz məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışdılar. Dəstənin başında duranlar da belə fikirləşdilər ki, XTPD dövləti devirə bilər. Gəlib qan tökdülər. Bu çevrilişin də qarşısı alındı. Bayaq dediyim kimi, Azərbaycan il yarım içərisində üç

dəfə faciədən qurtarıb. Bəs bunu nəzərə almamaq olarmı? Bir çevrilişdən sonra məhkəmə prosesi getdi və yarımçıq qaldı. İkinci çevriliş cəhdindən sonra adamlar həbs olundu, indi istintaq gedir. Üçüncü çevriliş cəhdindən sonra adamlar həbs olundu, eyni zamanda bəziləri qaçıb. Oktyabr hadisələrindən sonra da bəzi adamlar qaçıb gizləniblər. Onları axtarmaq, tapmaq, cəzalandırmaq lazımdır. Daxili siyasət barədə bağıran adamlar bütün bunları görürlərmi? Axı onlar özləri bu gərginliyi yaradan adamlardır. Bir tərəfdən gərginlik yaradır, işləməyə imkan vermirlər, digər tərəfdən də bağırırlar ki, "daxili siyasətdə çatışmazlıqlar var". Heç bir şey yoxdur. Hər şey normal gedir və normal da gedəcək. Hamı da bilsin ki, Azərbaycanda bərqərar olan demokratiya keçmiş Sovetlər İttifaqının tərkibində olmuş respublikaların hamısı üçün nümunə olacaqdır. Heç kəsin buna şübhəsi olmasın. Onlar da bilsinlər ki, bəsdir və çəkilib yerlərində otursunlar.

Biz artıq üç dəfə sübut etdik ki, Azərbaycanı dağıtmaq istəyən adamların qarşısında güc var. Bu, birinci növbədə xalqın gücüdür, iradəsidir. Mən də bura gələn gündən bir prezident kimi xalqın iradəsinə arxalanmışam, söykənirəm və bundan sonra da arxalanacağam. Bunlar isə mənə milyon dəfə artıq güc verir.

Mənim Brüsseldə Belçikanın Baş naziri ilə səmərəli görüşüm, çox əhəmiyyətli söhbətim oldu. Belçika Avropanın mərkəzində böyük bir ölkədir. Bir çox beynəlxalq təşkilatların baş qərargahı burada yerləşir. Belçika həm iqtisadi cəhətdən, həm də dövlət quruculuğu sahəsində çox inkişaf etmiş bir dövlətdir. Bu ölkənin Baş naziri ilə mən keçən dəfə də görüşmüşdüm. Sonra biz Budapeştdə, Kopenhagendə, Davosda da görüşmüşdük. Bu gün bizim ikitərəfli münasibətlər qurulması haqqında daha ətraflı söhbətimiz oldu. Mən onu Azərbaycanda rəsmi səfərə dəvət etdim. O da məni Belçikaya rəsmi səfərə dəvət etdi. O bildirdi ki, siz beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri ilə görüşmək üçün buraya gəlirsiniz, amma indi Belçikaya rəsmi səfərə gəlin.

Belə hesab edirəm ki, apardığımız bu danışıqlar ölkəmiz üçün əhəmiyyətli olacaq. Biz Belçika ilə əlaqələri bilavasitə inkişaf etdirə bilərik. Məhz buna görə də mən Azərbaycanın Belçikada səfirini təyin etdim. O, Brüsseldə qaldı, orda fəaliyyət göstərəcək. Mən onu Baş nazirə təqdim etdim. Bu isə beynəlxalq təşkilatlarla əlaqəsinə kömək edəcək, həm də ölkəmizlə Belçika arasında əlaqələri inkişaf etdirəcəkdir.

Sual: Keçmiş SSRİ-nin tərkibində olmuş ölkələrin bir çoxunda, xüsusilə Orta Asiya və Qazaxıstanda səlahiyyətləri başa çatan prezidentlər öz səlahiyyətlərini referendum yolu ilə uzatmaq niyyətindədirlər. Prezident Heydər Əliyev isə həmişə xalqa arxalanıb. Oktyabr çevrilişi cəhdi zamanı bir çağırışınızla meydana bir milyon adam yığıldı. Təkcə televiziyanın xəbərlər baş redaksiyası prezidenti müdafiə edən minlərlə teleqram alıb. Onların bəzilərində, hələ vaxta 4 il qalsa da, səlahiyyət müddətinizin uzadılması məsələsi qaldırılır.

Cavab: Narahat olmasınlar, mənim səlahiyyət müddətim çoxdur. Səlahiyyət müddəti başa çatanda seçkilər olacaq. Əgər xalq istərsə, mən yenə də seçilərəm. Güman edirəm ki, xalq məndən ayrılmayacaq.

Sual: Yəni siz həmin seçkilərə gedəcəksiniz?

Cavab: Bəli, bəli.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi Komissiyasının komissarı Hans Van Den Brukla birgə mətbuat konfransında bəyanatı

4 oktyabr 1995-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Siz - mətbuat nümayəndələri Avropa Birliyinin nümayəndə heyətinin başçısı cənab Hans Van Den Brukla və nümayəndə heyətinin üzvləri ilə danışıqlarımızda iştirak etmisiniz, onların məzmunu ilə tanışsınız. Ona görə də bu barədə geniş məlumat verməyə ehtiyac yoxdur. Mən yalnız onu demək istəyirəm ki, Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında əməkdaşlıq sürətlə inkişaf edir. Brüsseldə, Avropa Birliyinin baş qərargahında olarkən mən bu birliyin rəhbərləri cənab Jak Santerlə və cənab Hans Van Den Brukla, habelə başqaları ilə ətraflı söhbətlər aparmışdım. Bundan sonra bizim əməkdaşlığımızda böyük dəyişikliklər əmələ gəlir. Azərbaycanın iqtisadi vəziyyəti ağır olduğuna görə Avropa Birliyi ölkəmizə ərzaqla və digər yardımlarla kömək edir. Bütün sahələrdə bizim əməkdaşlığımız mütəşəkkil surətdə həyata keçir.

Ancaq qeyd etmək istəyirəm ki, əməkdaşlığımızın bundan sonra da inkişaf etməsinə böyük ehtiyac vardır. Bunu nəzərə alaraq mən cənab Van Den Bruku Azərbaycana rəsmi səfərə dəvət etmişəm. O, mənim dəvətimi qəbul edərək böyük bir nümayəndə heyəti ilə respublikamıza gəlib. Hesab edirəm ki, burada apardığımız danışıqlar səmərəli oldu. Nəticədə Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında yeni memorandumu indicə imzaladıq. Memorandumu Azərbaycan Respublikası tərəfindən Baş nazir Fuad Quliyev, Avropa Birliyi tərəfindən isə təşkilatın komissiyasının komissarı cənab Hans Van Den Bruk imzaladı.

Bizim əməkdaşlığımız təkcə bu memorandumla bitmir. Bu, sadəcə olaraq hazırkı vaxta dair olan sənəddir. Biz Avropa Birliyi ilə daha sıx əməkdaşlıq etmək üçün, onun tərəfdaşı olmaq üçün öz təkliflərimizi vermişik. Həmin təkliflər qəbul olunubdur. Bu günlərdə danışıqlar aparmaq üçün biz xüsusi nümayəndə heyətini təyin edəcəyik. Danışıqlar nəticəsində belə razılığa gəlmişik ki, bu nümayəndə heyəti bu ayın sonunda və ya noyabrın əvvəlində Brüsselə gedəcək. Avropa Birliyi ilə tərəfdaşlıq səviyyəsində əməkdaşlıq etmək üçün danışıqlar aparacaqdır. Həmin danışıqlar nəticəsində böyük bir saziş imzalanacaqdır. Biz bunu istəyirik və bu sahədə lazımi işləri görəcəyik. Biz Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə tərəfdarıq. Hesab edirəm ki, cənab Van Den Brukun Azərbaycana səfəri bu işə müsbət təsirini göstərəcəkdir.

Cənab Van Den Bruk Respublikamızda qaçqınların məskunlaşdığı bölgəyə səfər edib və orada qaçqınlarla görüşüb, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən zor-

la qovulmuş vətəndaşlarımızın həyat şəraitinin ağırlığını öz gözləri ilə görübdür. Onu müşayiət edən nümayəndə heyəti də həmin yerlərdə olubdur. Bunların hamısı Avropa Birliyində Azərbaycan barəsində daha dəqiq, ətraflı və obyektiv məlumat əldə etmək üçün yaxşı bir vasitədir. Mən buna görə - Azərbaycana gəldiyinə və burada bu işləri gördüyünə görə cənab Van Den Bruka və onunla gələn nümayəndə heyətinə təşəkkürümü bildirirəm. Hesab edirəm ki, cənab Van Den Bruk da öz bəyanatını verəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Qərbi Avropa ölkələrinə işgüzar səfərə yola düşməzdən əvvəl Binə Hava Limanında müxbirlərin suallarına cavabı

21 aprel 1996-cı il

Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq artıq başlanıbdır. Biz xeyli zamandır ki, bu əməkdaşlığı yaratmaq üçün addımlar atmışıq, danışıqlar aparmışıq və nəhayət, indi Avropa Birliyi qərara alıbdır ki, aprelin 22-də Lüksemburqda Avropa Birliyinin üzvü olan ölkələrin xarici işlər nazirlərinin toplantısında Azərbaycan, eləcə də Gürcüstan və Ermənistan Avropa Birliyinə qəbul olunmaq üçün saziş imzalayacaqlar. Bu, şübhəsiz ki, ilkin sazişdir, amma çox mühüm bir sazişdir və bunun tarixi əhəmiyyəti var. Çünki bu saziş Azərbaycanın Avropa Birliyinə qoşulmasında böyük bir addımdır.

Bunun həm iqtisadi, həm də siyasi əhəmiyyəti var. Bu, Azərbaycanda demokratiyanın inkişafı, Azərbaycanın demokratiya yolu ilə, bazar iqtisadiyyatı yolu ilə getməsi prinsiplərinin Azərbaycanda daha da inkişaf etməsi üçün yeni bir mərhələdir. Ona görə mən buna çox böyük əhəmiyyət verirəm və bir də qeyd edirəm ki, mən yola düşməzdən öncə biz burada - Azərbaycanda bu məsələni müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycanın həyatında tarixi hadisədir. Eyni zamanda mən Brüsseldə olarkən NATO-nun Baş Qərargahına gedəcəyəm. Bildiyiniz kimi, 1994-cü il mayın 4-də Azərbaycan NATO-nun "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramına qoşulubdur və o zaman mən bu barədə sənədi imzalamışam. İndi o sənədin imzalanması ilə əlaqədar bu qoşulmanın prezentasiya sənədi təqdim ediləcəkdir. Burada da görüşlərimiz olacaqdır.

Ondan sonra isə mən Norveçə yola düşəcəyəm. Norveç ilə Azərbaycan arasındakı əlaqələr son zamanlar çox sürətlə inkişaf edir. Bilirsiniz ki, Norveçin böyük neft şirkəti "Statoyl" Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda neft yataqlarının istifadə olunmasında iştirak edir və konsorsiumun üzvüdür. Biz onlarla çox sıx əməkdaşlıq edirik və Norveç hökumətinin dəvəti ilə mən bu ölkəyə rəsmi səfərə gedirəm. Orada Norveçlə Azərbaycan arasında əlaqələrin inkişaf etdirilməsi üçün danışıqlar aparılacaq və bir çox sənədlər imzalanacaqdır.

Hesab edirəm ki, bunların hamısı Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini möhkəmləndirən və onu dünyada bir daha nümayiş etdirən addımlardır, hadisələrdir və eyni zamanda Azərbaycanın Dünya Birliyində tutduğu özünəməxsus yeri bir daha əyani surətdə nümayiş etdirir.

Sual: Ayaz Mütəllibovun Azərbaycana verilməsi məsələsinə necə baxırsınız?

***Cavab**:* Adamlar öz vətənindən qaçmamalıdırlar. Hətta hüquqa, qanuna zidd hansısa əməllər törətmiş olsalar da, öz xalqı, öz hakimiyyət orqanları qarşısında

bunu etiraf etmək yaxşıdır, nəinki hansısa başqa bir ölkədə sığınacaq tapmaq. İndiki halda Mütəllibov da, Rəhim Qazıyev də cinayət etmişlər. Əslində elə buna görə də uzun müddətdir ki, Azərbaycanın hüdudlarından kənarda gizlənirdilər.

Bilirsiniz ki, Rəhim Qazıyev Rusiyanın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən həbs edilmiş və respublikamıza verilmişdir, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarının sərəncamındadır. Mütəllibov da həbs olunub və Rusiyanın hüquq-mühafizə orqanlarının sərəncamındadır. Zənnimcə, bunun özü Rusiya ilə Azərbaycan arasında, o cümlədən hüquq-mühafizə orqanlarımız arasında mehriban əməkdaşlığın olmasına inandırıcı sübutdur. Bu fakt göstərir ki, Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər dostluq xarakteri daşıyır və biz bu münasibətləri çox yüksək qiymətləndirir, bunları bütün sahələrdə - iqtisadiyyatda da, elm-texnika sahəsində də inkişaf etdirmək, dərinləşdirmək üçün hər şeyi edirik. Yeri gəlmişkən, deyim ki, aprelin 23-də Moskvada Azərbaycan mədəniyyəti günləri başlanacaqdır. Biz Rusiya ilə dostluğu Azərbaycanın xarici siyasət sahəsində əməkdaşlığının çox mühüm amili sayırıq.

Rəhim Qazıyevə gəldikdə isə, bilirsiniz ki, o, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin təcridxanasından qaçmış və qanunsuz yolla Azərbaycanın hüdudlarını tərk edərək Moskvada gizlənirdi. Şübhəsiz ki, buna görə cavab verməlidir. O ki qaldı bağışlanma haqqında müraciətə, bizim məhkəməmiz ədalətlidir, əgər insan öz günahını başa düşürsə, əməllərindən peşman olursa, ona həmişə rəhm edilir. Ona da belə münasibət ola bilər.

Mənə məlum olduğuna görə, Mütəllibov ən yüksək cəza – ölüm cəzası nəzərdə tutulan maddə ilə ittiham edilmir. Buna görə də hesab edirəm ki, onun barəsində belə cəza tətbiq oluna bilməz. Ümumən onun məsuliyyət daşımasına gəldikdə isə, hesab edirəm ki, o, Vətəninə qayıtmalı və ədalət məhkəməsi qarşısında dayanmalıdır. Məhkəmə ona ədalətlə və mərhəmətlə yanaşacaqdır.

Sual: Axtarışda olan adamların verilməsi müqabilində Azərbaycanın müəyyən güzəştlərə gedə biləcəyi barədə şayiələrlə əlaqədar fikrinizi bilmək olarmı?

Cavab: Bilirsiniz, bunlar çox bəsit uydurmalardır. Dövlətlərarası münasibətlər, xüsusən də Azərbaycan üçün çox yaxın, dost dövlət olan Rusiya kimi böyük bir ölkə ilə münasibətlərimiz hansısa təsadüfi amillər əsas götürülməklə qurula bilməz. Bu şayiələr olduqca bəsit uydurmadır. Mən də fikir vermişəm, Moskva mətbuatında belə mülahizələr, ehtimallar artıq dərc olunur. Mən buna hətta təəccüb edirəm. Bilirsiniz, biz Rusiya ilə çox mehriban əməkdaşlıq edirik, bu əməkdaşlıq konyunktura xarakteri daşımır və hansısa cinayətkarın Azərbaycana verilib-verilməməsindən asılı ola bilməz. Əgər biz dövlətlərarası münasibətlərimizi həmin prinsiplər əsasında qursaydıq, bu, bizim də, Rusiyanın da səviyyəsini aşağı salmış olardı. Hesab edirəm ki, Rusiya Federasiyası dövləti də, Azərbaycan dövləti də bu təsadüfi hallardan çox-çox yüksəkdə dayanır.

Biz Rusiya ilə fəal əməkdaşlıq edirik. Biz MDB-yə daxilik, onun tərkibində də əməkdaşlığımız uğurla gedir. Xəzərdəki neft yataqlarının birgə işlənməsində də Rusiya Federasiyası ilə çox fəal əməkdaşlıq edirik, Rusiyanın "LUKoyl" şirkəti beynəlxalq konsorsiumda böyük yer tutur. Bu ilin yanvarında Moskvada mən və Rusiyanın Baş naziri cənab Çernomırdin Azərbaycandan ilkin neftin Rusiyanın Novorossiysk limanına və oradan Qara dəniz vasitəsilə ixracına dair böyük saziş imzalamışıq. Əməkdaşlığa dair çoxlu başqa layihələrimiz də var, bunlar irimiqyaslı, dövlətlərarası xarakter daşıyır. Rəhim Qazıyevin, yaxud Mütəllibovun şəxsiyyəti bununla müqayisədə əhəmiyyətsiz şeydir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanması mərasimində çıxışı

Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında bu gün imzalanan saziş gənc müstəqil Azərbaycan dövləti üçün çox böyük əhəmiyyəti olan tarixi bir hadisədir.

Saziş hərtərəfli əməkdaşlığı genişləndirmək və dərinləşdirmək, beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi, inteqrasiya prinsiplərini möhkəmləndirmək, insan hüquqlarını qorumaq, bütün Avropa qitəsində tərəqqiyə və səmərəli əməkdaşlığa nail olmaq üçün geniş üfüqlər açır.

Azərbaycan Avropa ölkələri arasında inteqrasiya proseslərinin gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyir və bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi bu proseslərdə fəal iştirak edəcəkdir.

Dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra Azərbaycan Respublikası demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu yolu ilə əzmlə irəliləyir. Qısa bir zaman ərzində bu sahədə xeyli nailiyyətlər əldə edilmişdir. Respublikada otuzdan artıq siyasi partiya fəaliyyət göstərir, siyasi plüralizm, söz azadlığı, mətbuat və vicdan azadlığı bərqərar olmuşdur. Referendum yolu ilə müstəqil Azərbaycanın ilk demokratik Konstitusiyası qəbul edilmiş, respublikanın parlamentinə çoxpartiyalı əsasda ilk demokratik seçkilər keçirilmişdir.

Biz azad sahibkarlığa və bazar iqtisadiyyatına əsaslanan geniş miqyaslı iqtisadi islahatlar aparırıq. Mülkiyyətin özəlləşdirilməsinə dair dövlət proqramı qəbul edilib və həyata keçirilir. Özəl sektorun yaradılması və xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün hər cür şərait təmin olunur.

Dünyanın aparıcı şirkətləri ilə imzalanmış sazişlər Azərbaycanın dünya iqtisadi sisteminə inteqrasiyasında mühüm rol oynayır. Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı enerji ehtiyatlarının birgə istismarına dair xarici şirkətlərlə bağlanmış neft müqavilələri buna əyani sübutdur.

İqtisadi islahatları həyata keçirmək üçün biz beynəlxalq maliyyə təsisatları və beynəlxalq təşkilatlar ilə sıx əməkdaşlıq edirik. Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığa isə xüsusi əhəmiyyət veririk.

Avropa Birliyinin topladığı təcrübə və bu birliyə daxil olan dövlətlərin demokratiyanı inkişaf etdirməkdə, səmərəli iqtisadiyyat yaratmaqda, öz xalqlarının firavanlığını təmin etməkdə qazandıqları müvəffəqiyyətlər gənc müstəqil dövlətlər üçün

gözəl nümunədir.

Beynəlxalq sülhü və təhlükəsizliyi qoruyub saxlamaq və möhkəmləndirmək sahəsində də Avropa Birliyinin böyük nailiyyətləri var. Bir çox kəskin beynəlxalq problemlər barəsində Avropa Birliyinin tutduğu prinsipial mövqelər istər Avropada, istərsə də onun hüdudlarından kənarda münaqişələrin ədalətlə aradan qaldırılmasına dəfələrlə kömək etmişdir. Biz ümid edirik ki, Cənubi Qafqazda mövcud olan problemlərin həllində də Avropa Birliyi daha fəal iştirak edəcək və bu da regionumuzda sülhün və sabitliyin tezliklə bərpa olunmasına öz təsirini göstərəcəkdir.

Azərbaycana qarşı törədilmiş təcavüz nəticəsində ərazimizin iyirmi faizi işğal edilmiş, minlərlə kəndlər, şəhərlər, sosial, xalq təsərrüfatı obyektləri, mədəniyyət abidələri dağıdılmış, yerlə yeksan edilmişdir. İşğal olunmuş ərazilərdən bir milyondan çox Azərbaycan vətəndaşı öz doğma yurdlarından didərgin düşmüş və qaçqın vəziyyətində yaşayır.

Böyük itkilərə, xalqımıza dəyən maddi və mənəvi zərbələrə baxmayaraq, biz Ermənistanla münaqişəni sülh yolu ilə, ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində danışıqlar yolu ilə həll etməyin tərəfdarıyıq. Sülhə nail olmaq üçün dövlətlərin suverenliyini, ərazi bütövlüyünü və sərhədlərinin toxunulmazlığını tanımaq, beynəlxalq hüquq normalarına əməl etmək lazımdır.

Bu mötəbər məclisdə mən bir daha bəyan edirəm ki, biz bu prinsiplərə bundan sonra da sadiq olacağıq, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülhün əldə olunmasına çalışacağıq.

Bunun üçün işğal olunmuş bütün Azərbaycan ərazilərindən Ermənistan silahlı qüvvələri çıxmalıdır.

Yerlərindən-yurdlarından didərgin düşmüş qaçqınlar doğma yurdlarına qayıtmalıdırlar.

Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağa Azərbaycan dövlətinin tərkibində müasir dünya təcrübəsində mövcud olan ən yüksək muxtariyyət statusu verməyə hazırdır. İki dövlət arasında sülhün əldə olunması regionda sabitliyi və iqtisadi çiçəklənməni təmin edəcəkdir.

Fürsətdən istifadə edib, Azərbaycana göstərilən humanitar yardım üçün Avropa Birliyinə öz təşəkkürümü bildirirəm. Humanitar yardım hərbi təcavüz nəticəsində ziyan çəkmiş yüz minlərlə adamın vəziyyətini yüngülləşdirmişdir. Ümidvaram ki, Avropa Birliyi gənc dövlətimizin ehtiyaclarının və problemlərinin həll olunmasında bundan sonra da öz xeyirxahlığını əsirgəməyəcəkdir.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyinin münasibətlərində yeni səhifə açarkən bir daha bəyan edirəm ki, sülh və sabitlik naminə, Avropa qitəsinin bütün xalqlarının rifahı naminə əlimizdən gələni edəcəyik.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Konfrans Mərkəzində Zaqafqaziyanın digər iki respublikasının prezidentləri ilə birgə mətbuat konfransı

Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il

Sual: Cənab Ter-Petrosyan, Ermənistanın da üzv olduğu BMT və ATƏT-in prinsiplərinə uyğun olaraq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü rəsmən tanımaqda nə üçün çətinlik çəkirsiniz? Axı məlum olduğu kimi, Zaqafqaziyanın üç dövləti liderlərinin bəyannamə imzalaması yolunda əngəl məhz budur. Koçaryanın Dağlıq Qarabağa müstəqillik verilməsinin zəruriliyi barədə verdiyi, əslində ikinci erməni dövləti yaratmaq demək olan bəyanatlara münasibətiniz necədir?

Levon Ter-Petrosyan: Birinci sualınıza - Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü Ermənistanın nə üçün tanımaması haqqında suala cavab verim. Sizə əks sualım var - Azərbaycan Dağlıq Qarabağın öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu nə üçün tanımır?

Jurnalistin cavabı: Azərbaycan BMT-nin prinsiplərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü çərçivəsində Dağlıq Qarabağın öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu tanıyır.

Sual: Cənab Ter-Petrosyan, Ermənistan birliyin iştirakçısı olan dövlətlərin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və sərhədlərin toxunulmazlığına əməl edilməsi haqqında bəyannaməni imzalamaqdan boyun qaçırmışdır. Azərbaycan da daxil olmaqla MDB dövlətlərinin ərazi bütövlüyü məsələsində Ermənistanın mövqeyini necə izah edərdiniz? Bildiyiniz kimi, vasitəçilər belə hesab edirlər ki, Ermənistan ilə Azərbaycan arasındakı münaqişəyə son qoymaq üçün tərəflər qarşılıqlı güzəştə getməlidirlər. Azərbaycan prezidenti dəfələrlə bəyan etmişdir ki, onun ölkəsi güzəştə getməyə hazırdır və Azərbaycan Dağlıq Qarabağa ən yüksək muxtariyyət statusu verir. BMT-nin üzvü kimi Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımağa hazırdırmı? Sonrakı sualım prezident Heydər Əliyevə və Ermənistan prezidentinədir: dünənki rəsmi məlumatda qeyd olunmuşdur ki, münaqişənin aradan qaldırılması beynəlxalq prinsiplərə əməl edilməsinə əsaslanmalıdır. Bunu deyərkən nəyi nəzərdə tutursunuz?

Levon Ter-Petrosyan: Birinci suala cavab vermişəm. İkinci sual barədə onu deyə bilərəm ki, beynəlxalq hüquqlar deyərkən hamımızın hörmət etdiyimiz on prinsipi nəzərdə tuturuq. Bunların hamısının eyni qüvvəsi var. O ki qaldı, Dağlıq Qarabağın statusuna, bu məsələni Dağlıq Qarabağın əhalisi həll etməlidir.

Heydər Əliyev: Beynəlxalq hüquq normalarına əməl edilməsi ifadəsi altında, şübhəsiz ki, bütün beynəlxalq hüquq normalarını nəzərdə tuturuq. Buraya çox anlayışlar daxildir və onlardan heç biri istisna edilmir.

Sual: Sovet İttifaqını keçmiş sərhədləri daxilində bərpa etmək barədə Moskvada göstərilən cəhdlərə necə baxırsınız?

Eduard Şevardnadze: Mən bunu yolverilməz sayıram. Yəqin ki, Dövlət Dumasının prezident Yeltsin tərəfindən rüsvayçı qərar adlandırılan qərarını nəzərdə tutursunuz. Zənnimcə, bu, çox dəqiq qiymətdir. Onu da əlavə edim ki, Dövlət Duması özünün bu qərarı ilə NATO-nun Şərqə doğru genişlənməsi prosesinin sürətlənməsinə kömək edir.

Levon Ter-Petrosyan: Bilirsiniz, keçmiş Sovet İttifaqında, məhz Rusiyada kommunistlərin qayıtmaq təhlükəsi var. Ölkəmin adından əmin etmək istəyirəm ki, Ermənistan heç vaxt öz suverenliyindən imtina etməyəcək və keçmiş Sovet İttifaqı hüdudlarında heç bir yeni ittifaqa daxil olmayacaqdır. Lakin kommunistlərin qayıtması təkcə keçmiş Sovet İttifaqı respublikaları üçün deyil, zənnimcə, həm də Avropa və bütün dünya üçün böyük təhlükədir. Cənab Şevardnadzenin dediyi məsələyə toxunaraq qeyd etmək istəyirəm ki, Rusiyada demokratiyanın qorunub saxlanması Avropanın təhlükəsizliyi üçün NATO-nun genişlənməsindən daha mühümdür. İndi dünyanın təhlükəsizliyi üçün başlıca məsələ Rusiyada kommunistlərin qayıtmasına yol verməməkdən ibarətdir.

Heydər Əliyev: Açıq deyirəm və hesab edirəm ki, bununla bütün Azərbaycan xalqının rəyini ifadə etmiş oluram. Bir prezident kimi mən Sovetlər İttifaqının bərpasına və şübhəsiz ki, kommunist rejiminin bərpasına dair Rusiyada özünü göstərən meyllərə qəti şəkildə mənfi münasibət bəsləyirəm. Azərbaycan öz müstəqilliyindən heç vaxt geri çəkilməyəcəkdir. Azərbaycanın müstəqilliyi onun tarixi nailiyyətidir və biz keçmiş Sovetlər İttifaqı kimi hər hansı bir ittifaqa daxil olmağı özümüzə heç vaxt rəva bilməyəcəyik. Hesab edirəm ki, bu niyyətin müəllifləri nəyəsə nail olmağa ümid bəsləyirlərsə, son dərəcə yanılırlar. Rusiyada kommunistlərin qayıtması təhlükəsi var və zənnimcə, demokratik qüvvələr bunun qarşısına sipər çəkməlidirlər. Rusiyada demokratik proseslərin inkişaf etməsinin təkcə onun özü üçün deyil, həm də keçmişdə Sovetlər İttifaqının tərkibində olub indi demokratiya yolu ilə gedən ölkələrin hamısı üçün böyük əhəmiyyəti var.

Sual: Cənab Əliyev, siz bəyan etdiniz ki, Azərbaycanda demokratik seçkilər keçirilib, 30 partiya və azad mətbuat var. ATƏT-in beynəlxalq müşahidəçiləri Azərbaycanda keçirilmiş parlament seçkilərini qeyri-demokratik və qeyri-azad seçkilər kimi səciyyələndirmişlər. Siyasi partiyalar qadağan olunub, azad mətbuat yoxdur. Burada ziddiyyət nədən ibarətdir?

Heydər Əliyev: Sizin sualınız qərəzli xarakter daşıyır. Mən dedim ki, qeydiyyatdan keçmiş 30 partiya sərbəst fəaliyyət göstərir, demokratik yolla seçilmiş parlamentdə 9 partiya təmsil olunub və bunlardan bəziləri müxalifət partiyalarıdır. Azərbaycanda bütün sahələrdə demokratiya bərqərar olur. İstinad etdiyiniz mənbələrdən xəbər alın ki, onlar nə üçün belə bəyanatlar verirlər.

Sual: Bu gün imzalanmış saziş Avropa ilə əməkdaşlığı və inteqrasiyanı nəzərdə tutur. Lakin mənə elə gəlir ki, indi Zaqafqaziyanın özündə inteqrasiya bundan heç də az əhəmiyyətli deyildir. Siz Zaqafqaziyada inteqrasiyanın mümkünlüyünə inanırsınızmı? Bu gün imzalanmış saziş ona necə kömək edə bilər.

Levon Ter-Petrosyan: Zənnimcə, bu suala əvvəlcə "Qafqaz evi" yaratmağın təşəbbüsçüləri cavab verəcəklər, sonra mən onların fikrinə qoşularam.

Eduard Şevardnadze: Biz hesab edirik ki, bugünkü gün Gürcüstan üçün, Zaqafqaziyanın bütün dövlətləri üçün tarixi bir gündür. Əvvəla, ona görə ki, biz Avropa ilə inteqrasiyaya başlayırıq; ikincisi, Avropa özü Qafqazın həm Avropa, həm də bütün dünya üçün əhəmiyyətini dərk etməyə başlayır. Avropa Birliyi müasir dünyada dövlətlər arasında inteqrasiya proseslərinin həyata keçirilməsinə ən yaxşı nümunədir. Bu, on illərlə toplanmış təcrübədir. Ona görə də Avropa Birliyi ilə saziş imzalayarkən, şübhəsiz ki, biz nəzərdə tuturuq ki, Zaqafqaziya regionu daxilində, bu əsasda da Avropa ilə inteqrasiya mümkündür. Yeri gəlmişkən, onu da əlavə etmək istəyirəm ki, Avropa Birliyi ilə imzaladığımız saziş MDB çərçivəsində və Qara dəniz iqtisadi regionu ölkələrinin əməkdaşlığı çərçivəsində üzərimizə götürdüyümüz öhdəliklərə əsla zidd deyildir.

Heydər Əliyev: Söz yoxdur ki, bugünkü hadisə tarixi əhəmiyyətə malikdir. Avropa ilə inteqrasiya bütün Zaqafqaziya respublikaları üçün bütövlükdə dünya iqtisadi sistemi ilə inteqrasiyadan, demokratik proseslərin inkişafından, demokratik islahatların həyata keçirilməsindən ötrü çox mühüm vasitədir. Artıq Avropa Birliyindən aldığımız kömək, humanitar yardım, habelə müxtəlif bazar islahatlarının aparılması üçün göstərilən kömək ona dəlalət edir ki, inteqrasiya səmərəli və faydalı olacaqdır. Təbiidir ki, bu inteqrasiya Zaqafqaziya bölgəsində də inteqrasiya həyata keçirilməsini nəzərdə tutur.

Zaqafqaziya respublikaları arasında inteqrasiyanın mümkünlüyü barədə konkret suala cavab vermək istəyirəm. Əlbəttə, Zaqafqaziya respublikaları arasında inteqrasiya mümkündür. Məsələn, Azərbaycanla Gürcüstan arasında çox sıx inteqrasiya mövcuddur. Bu yaxınlarda biz Tbilisidə bir sıra sənədlər imzaladıq. Cənab prezident Şevardnadze və mən, Gürcüstanın və Azərbaycanın digər nümayəndələri inteqrasiyaya dair böyük bir proqram nəzərdə tutmuşuq. Şübhəsiz ki, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında da çox sıx inteqrasiya mümkündür. Bununla əlaqədar dünən axşamdan xeyli keçmiş biz cənab prezident Ter-Petrosyan ilə görüşdükdə dedik ki, biz münaqişənin aradan qaldırılmasına, sülh yaranmasına, sülh sazişi bağlanmasına nail olmalıyıq. Mənim heç bir şübhəm yoxdur ki, bunun ardınca iqtisadi əlaqələr yüksək sürətlə inkişaf edəcəkdir. Mən buna inanıram.

Levon Ter-Petrsoyan: Mən də əlavə etmək istəyirəm ki, Zaqafqaziya dövlətlərinin sıx əməkdaşlığına inanıram. Bir tarixçi kimi deməliyəm ki, bu, labüddür. Zaqafqaziya üç xalqın tarixən təşəkkül tapmış regionudur, bu xalqların taleləri əsrlər

ərzində qaynayıb qarışıbdır. İndi regionda birliyin olmaması bizim bəlamızdır. Amma Allaha şükür ki, məsələ, məncə kiçik bir işdən asılıdır. Heydər Əliyeviç dedi ki, Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında gözəl münasibətlər var. Mən bunu Gürcüstan ilə Ermənistan arasında münasibətlər barəsində də deyə bilərəm. Kiçik bir məsələ - Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətləri tənzimləmək məsələsi qalır. Bundan ötrü isə yalnız Qarabağ problemini həll etmək lazımdır. Burada hələlik yeganə bir maneə var. Hətta Abxaziya münaqişəsi - Gürcüstan üçün ağır problem olan bu münaqişə, şükürlər olsun, Zaqafqaziya dövlətləri arasında münasibətlərə xələl gətirmir. Biz Qarabağ probleminin həll olunacağı xoşbəxt günə gəlib çıxdıqda hesab edə bilərsiniz ki, həmin gündən bu inteqrasiya da olacaqdır. Çünki onsuz biz mövcud ola bilmərik. Bu yaxınlarda mən Ermənistanda öz çıxışlarımdan birində dedim ki, istər Azərbaycan, istərsə də Ermənistan özü üçün ən təbii iqtisadi tərəfdaşdan əslində məhrum olmuşdur. Bir iqtisadi tərəfdaş kimi Ermənistan Azərbaycanı itirmişdir, Azərbaycan isə Ermənistanı itirmişdir. Onlar ən təbii iqtisadi tərəfdaşdırlar. Bu tərəfdaşlığın zəruriliyi bütün tarix ərzində sübuta yetirilmişdir. Bu tərəfdaşlığın bərpasından sonra hər iki dövlətimiz iqtisadi yüksəliş üçün böyük ehtiyat mənbəyi əldə edəcəkdir. Bir sözlə, mən buna nəinki inanıram, həm də hesab edirəm ki, biz bu məqsəd uğrunda mübarizə aparmalıyıq.

Heydər Əliyev: Əlavə edim ki, Dağlıq Qarabağ məsələsinin həlli üçün hərbi münaqişəyə son qoymaq, Azərbaycanın işğal olunmuş torpaqlarından silahlı qüvvələri çıxarmaq, bir milyon qaçqını öz yaşayış yerlərinə qaytarmaq lazımdır. Qarabağ məsələsinin həllinin açarı məhz bundan ibarətdir. Mən bir daha bəyan edirəm ki, Azərbaycan Dağlıq Qarabağa Azərbaycan Respublikası çərçivəsində, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü şərti ilə ən yüksək status verməyə hazırdır.

Sual: Cənab prezidentlər, çeçen münaqişəsinə münasibətiniz necədir? Sizin fikrinizcə, bu münaqişəni necə aradan qaldırmaq olar?

Eduard Şevardnadze: Zənnimcə, cavab sadədir. Çeçenistan Rusiya dövlətinin tərkib hissəsidir. Biz hamımız həm öz ölkələrimizin, həm də Rusiyanın ərazi bütövlüyünə tərəfdarıq. Bilavasitə münaqişəyə gəldikdə, biz, o cümlədən də mən onun dinc vasitələrlə tezliklə aradan qaldırılmasına həmişə tərəfdar olmuşuq. Belə düşünürəm ki, Rusiya prezidentinin axırıncı təşəbbüslərində münaqişənin məhz dincliklə aradan qaldırılması nəzərdə tutulur.

Levon Ter-Petrosyan: Bu suala cavabım standartdır: Qarabağ problemini indiyədək həll etməyə qadir olmadığımdan, bu suala cavab verməyi özüm üçün mənəviyyatsızlıq və ya etikaya zidd sayıram. Biz bu problemi həll etdikdən sonra çeçen probleminin həlli barədə məsləhətlər verə bilərəm.

Heydər Əliyev: Biz həmişə separatizmin əleyhinə çıxmışıq və çıxırıq, hər hansı bir dövlətin ərazi bütövlüyünə, sərhədlərinin pozulmazlığına, indiki halda Rusiyanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə tərəfdarıq. Çeçenistanda nə baş verirsə,

bunların hamısı bizim keçmişdə də, bu gün də pislədiyimiz separatizmin nəticəsidir. Aydındır ki, müharibə gedir, qan tökülür. Bunların hamısı böyük narahatlıq doğurur. Hesab edirəm ki, Rusiya hökuməti öz ölkəsinin ərazi bütövlüyü prinsipini əsas tutaraq, bu məsələnin həllinin ən məqbul yolunu axtarıb tapmağa qadirdir.

Sual: Cənab Şevardnadze, Avropa strukturları, Rusiya Qafqazda münaqişələrin aradan qaldırılması proseslərinə necə təsir göstərə bilərlər?

Eduard Şevardnadze: Bu gün mən öz çıxışımda dedim ki, gürcü - osetin münaqişəsinin həllində müəyyən tərəqqi yaranmışdır. Özü də burada Avropanın təhlükəsizlik strukturları, xüsusən Avropa Birliyi böyük rol oynayırlar. Rusiya ilə birlikdə onlar vasitəçilik vəzifəsini yerinə yetirir və bu, ona əyani misaldır ki, xüsusən belə mühüm saziş imzalandıqdan sonra Avropa Birliyi Zaqafqaziyada və bütövlükdə Qafqazda münaqişələrin hamısının aradan qaldırılmasında daha mühüm rol oynaya bilər.

Sual: Cənab prezidentlər, bu gün siz Almaniyanın xarici işlər naziri Klaus Kinkel ilə görüşdünüz. Bununla siz Qafqazda Almaniyanın xüsusi bir rolu olduğunu nəzərə çarpdırmaq istəyirsiniz?

Levon Ter-Petrosyan: Əgər bizi başqa bir ölkənin xarici işlər naziri səhər yeməyinə dəvət etsəydi, siz bu ölkənin xüsusi rolundan danışardınız? Bu, sadəcə olaraq təsadüfdür.

Eduard Şevardnadze: Mən xoşbəxtəm ki, bütün dövlətlərin, o cümlədən Avropa ölkələrinin rəhbərləri ilə şəxsən mənim aramda çox səmimi və yaxşı münasibətlər yaranıbdır. O ki qaldı Almaniyaya, o cümlədən cənab Kinkelə, bəlkə də burada hansısa xüsusiyyətlər, Gürcüstan dövlətinin təşəkkül tapmasına, xüsusən iqtisadi sahədə dirçəlməsinə bu ölkənin göstərdiyi xüsusi bir yardımın, xüsusi bir köməyin rolu var.

Heydər Əliyev: Biz Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin aradan qaldırılmasında və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpa edilməsində bizə real kömək göstərə bilən hər hansı dövləti alqışlayırıq. Almaniya Avropanın ən böyük dövlətlərindən biridir. Almaniyaya və onun xarici işlər nazirinə böyük hörmət və rəğbətim var.

Sual: Cənab Əliyev, Qarabağa vəd etdiyiniz geniş muxtariyyət dedikdə nəyi nəzərdə tutursunuz?

Heydər Əliyev: Dünya praktikasında mövcud olan ən yüksək muxtariyyət statusunu. Müxtəlif ölkələrdə öz dövlətçilik atributları olan muxtar qurumlar var, amma həmin atributlar bu muxtar qurumun daxil olduğu dövlətin atributlarına tam uyğun olmalıdır. Mən bunu nəzərdə tuturam. Lakin aydın və konkret olsun deyə, dünya praktikasında mövcud olan ən yüksək muxtariyyət statusunu nəzərdə tuturam. Dünya praktikasında hər hansı muxtariyyəti tapıb mənə xəritədə göstərin, mən ona razılıq verərəm.

Sual: Bu sual Ermənistan prezidentinədir: Ermənistan dinc Qafqaz uğrunda Tbilisi bəyannaməsinə qoşulmağa hazırlaşırmı? Bu sual isə prezident Şevardnadzeyədir: NATO-nun Şərqə tərəf genişlənməsi ilə müqayisədə Avropa Birliyinin genişlənməsinə regional təhlükəsizlik üçün daha möhkəm zəmin kimi baxmaq olarmı?

Levon Ter-Petrosyan: Sizin sualınıza mən demək olar, cavab vermişəm. Çünki Zaqafqaziya dövlətlərinin inteqrasiyası ideyasını dəstəkləyir və tarixi zərurilik sayıram. O ki qaldı Ermənistanın Tbilisi bəyannaməsinə formal surətdə qoşulmasına, burada iki məqam var: Əvvəla, biz bu sənədin hazırlanmasında iştirak etməmişik. İkincisi, Ermənistan bu məsələyə Qarabağ probleminin həllindən sonra baxacaqdır.

Eduard Şevardnadze: Zənnimcə, NATO-nun Şərqə tərəf genişlənməsi ilə Avropa Birliyinin genişlənməsini bu cür qarşı-qarşıya qoymaq əsla qanunauyğun deyildir. Onların müxtəlif funksiyaları, müxtəlif məqsədləri var. Mən bayaq dedim ki, Avropa Birliyinin Şərqə tərəf genişlənməsi nə MDB-nin, nə də Qara Dəniz İqtisadi Birliyi ölkələrinin və digər regional təşkilatların maraqlarına zidd deyildir. Buna görə də mənə elə gəlir ki, Avropa Birliyinin Şərqə tərəf genişlənməsi bütün regionlarda, o cümlədən Zaqafqaziyada sabitlik üçün mühüm təminatdır.

Sual: Cənab prezidentlər, siz Qafqazda münaqişələrin aradan qaldırılmasında Rusiyanın istər keçmişdə, istərsə də gələcəkdə rolunu necə qiymətləndirirsiniz?

Eduard Şevardnadze: Rusiya abxaz münaqişəsinin, eləcə də gürcü - osetin münaqişəsinin aradan qaldırılmasında çox yaxından iştirak edir. Zənnimcə, Rusiyanın bu cür iştirakı, vasitəçiliyi və müəyyən dərəcədə sülhpərvərliyi, şübhəsiz, faydalı, bəlkə də hətta həlledici olacaqdır; amma bir şərtlə ki, bunlar BMT Təhlükəsizlik Şurasının və birlik ölkələrinin məlum qətnamələrində göstərilmiş prinsiplər əsasında həyata keçirilsin. Bizim xüsusi coğrafi mövqeyimiz sizə məlumdur. Rusiya istəsə, abxaz münaqişəsi çox sürətlə aradan qaldırılar. Amma bəla burasındadır ki, Rusiyada müxtəlif qüvvələr, müxtəlif cərəyanlar var. Bəzən siyasi spektrin bu cür tərkibi nizamasalma prosesini, o cümlədən abxaz münaqişəsinin aradan qaldırılmasını sürətləndirməyə mane olur.

Levon Ter-Petrosyan: Keçmiş Sovet İttifaqının ərazisindəki bütün münaqişələrin aradan qaldırılmasında Rusiyanın çox yaxından iştirakı onların müvəffəqiyyətlə həlli üçün zəruri şərtdir. Yəni Rusiyanın fəal iştirakı olmadan bu münaqişələr heç vaxt aradan qaldırılmayacaqdır.

Heydər Əliyev: Rusiya Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin aradan qaldırılmasında fəal iştirak edir. O, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədridir. Biz onun fəaliyyətinə böyük ümid bəsləyirik. Bu baxımdan biz Rusiya ilə uzun illərdir əməkdaşlıq edirik və bu əməkdaşlığı indən sonra da davam etdirməyi lazım bilirik. Zənnimcə, Qafqazda bu münaqişələrə, xüsusən Dağlıq Qarabağ üstündə Ermənistan ilə Azərbaycan arasındakı münaqişəyə son qoymaq üçün Rusiya bö-

www.aliyevheritage.org

yük potensial imkanlara malikdir. Ümidvaram ki, Rusiya özünün bu imkanlarından istifadə edəcəkdir.

Sual: Ermənistan və Azərbaycan prezidentləri görüşərək, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin aradan qaldırılması məsələlərinin müzakirəsi üçün bu səfərdən niyə istifadə etmədilər?

Levon Ter-Petrosyan: Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri Lüksemburqda olduqlarından istifadə etdilər və dünən gecədən xeyli keçmiş görüşdülər. Bu görüş bir saatdan çox çəkdi. Demək olar ki, dünən biz münaqişənin aradan qaldırılması məsələsində indiki vəziyyətə yekun vurduq və yaxın aylarda görəcəyimiz tədbirləri razılaşdırdıq. İndiki atəşkəsi qəti olaraq saxlamaq, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında dialoqu intensiv surətdə davam etdirmək, humanitar problemləri həll etmək, ən əvvəl, tərəflərin bütün hərbi əsirləri və girovları azad etməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə düşünürəm ki, bu, bir görüş üçün böyük nailiyyətdir. Biz onun yekunlarına əsasən birgə rəsmi məlumat yaydıq, buraya sadaladığım həmin bəndlər daxildir.

Heydər Əliyev: Cənab Prezident Ter-Petrosyanın verdiyi məlumatla tamamilə razıyam, ona görə də təkrar etməyəcəyəm. Yalnız onu əlavə etmək istəyirəm ki, dünən mən Lüksemburqa gələn kimi cənab Ter-Petrosyanın burada olub-olmamasını xəbər aldım. O, Lüksemburqa gələn kimi mən öz müşavirim Vəfa Quluzadəni onun yanına göndərdim. Onlar razılığa gəldilər və cənab Ter-Petrosyanın dediyi kimi, biz gecədən xeyli keçmiş görüşdük, çox uzun çəkən bir söhbət keçirdik. Görüşün nəticələri, razılaşmalarımız elə dünən elan etdiyimiz birgə bəyanatda öz əksini tapmışdır. Bəyanatın məzmunu barədə Levon Akopoviç danışdı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Qərbi Avropa ölkələrinə səfərdən qayıtdıqdan sonra respublika milli televiziyasına müsahibəsi

27 aprel 1996-cı il

Heydər Əliyev: Bu səfər çox vaxt alsa da, hesab edirəm ki, səfər zamanı görülən işlər həqiqətən çox dəyərlidir. Bilirsiniz ki, aprelin 21-dən, yəni Bakıdan yola düşəndən bəri bu səfər zamanı çox gərgin iş olub. Bu da birinci növbədə hər bir imkandan istifadə edib Azərbaycanın mənafelərini təmin etmək üçün lazımi tədbirlər görməklə əlaqədar idi. Bu səfərin birinci hissəsi Azərbaycan Respublikasının Avropa Birliyi ilə əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq haqqında sazişi imzalaması ilə bağlı idi. Biz bu sazişi imzaladıq. İmzalanma mərasimi çox böyük hadisə idi.

Bilirsiniz ki, Avropa Birliyinə daxil olan dövlətlərin xarici işlər nazirləri orada idi. Bu həm də məhz Azərbaycanın və digər Zaqafqaziya respublikaları - Gürcüstanın, Ermənistanın Avropa Birliyi ilə saziş imzalaması mərasimi ilə əlaqədar idi. Bir daha deyirəm, bu, tarixi hadisədir. Hesab edirəm ki, bu sazişin imzalanması müstəqil dövlət kimi Azərbaycanın mövqelərini daha da möhkəmləndirir, eyni zamanda respublikamızın daxili, ictimai-siyasi həyatında, iqtisadiyyatında və başqa sahələrdə Avropa demokratiyasına uyğun tədbirlərin həyata keçirilməsinin təzahürüdür. Xatirinizdədir ki, orada olan çıxışlarda Avropa Birliyinin nümayəndələri, üzvləri də bunu qeyd edirdilər. Mən bunu çox yüksək qiymətləndirirəm. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycanın həyatında böyük hadisədir, Avropa Birliyi ilə əməkdaşlıq etməyimiz üçün çox dəyərli bir addımdır. Şübhəsiz ki, bunun müsbət nəticələri olacaqdır.

Bununla yanaşı, biz Lüksemburqda bir neçə başqa görüş də keçirdik. Əməkdaşlığımızın bugünkü vəziyyəti və gələcək perspektivləri haqqında Brüsseldə Avropa Birliyinin iqtisadi komissiyasının sədri Jak Santerlə, ali komissar Van-Den Brukla danışıqlar apardıq. Bunlar da çox əhəmiyyətlidir. Çünki bunların hamısı Avropa Birliyi ilə çoxsahəli əməkdaşlıq aparmaq üçün lazım olan tədbirlərdir. Xüsusən Jak Santerlə və Den Brukla apardığımız danışıqlarda iqtisadi əməkdaşlığımız, yəni Avropa Birliyinin TASİS Traseka Proqramı, Humanitar yardım proqramı ilə nəzərdə tutulan tədbirlər və onların həyata keçirilməsi məsələsi müzakirə olundu. Bu da çox əhəmiyyətlidir. Hesab edirəm ki, bunlar hamısı bir yerdə, kompleks halda Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın irəli getməsini nümayiş etdirir.

Mən Brüsseldə NATO-nun baş qərargahında oldum, NATO-nun Baş katibi ilə görüşdüm. Mən 1994-cü ilin may ayında orada olmuşdum və NATO-nun “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramını imzalamışdım. Ancaq biz bundan sonra da əməkdaşlığımızı davam etdirmişdik. Bu əməkdaşlığı daha da təsdiq etmək üçün

həmin proqram çərçivəsində respublikamızın prezentasiya sənədini mən onlara təqdim etdim.

Hesab edirəm ki, NATO-nun Baş katibi ilə danışığımız da çox məzmunlu, əhəmiyyətli oldu. Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunub saxlanması üçün fikirlərimi mən ona bildirdim. Biz geniş fikir mübadiləsi apardıq. Bu da bizim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Müxbir: Cənab prezident, NATO ilə respublikamızın münasibətləri bəzən çoxlarında belə təsəvvür yaradır ki, - bu, müəyyən istəkdən də irəli gəlir - NATO ilə Azərbaycan arasında sıx əməkdaşlıq yaranıb. Amma yəqin ki, əslində bunlar ilk təmaslardır, əməkdaşlığın bünövrəsi qoyulur.

Heydər Əliyev: Bəli, əməkdaşlığın bünövrəsi qoyulur. Çünki NATO-nun 1994-cü ildə elan etdiyi "Sülh naminə tərəfdaşlığ"a çağırış, sülh naminə çağırışdır. NATO-nun Baş katibi ilə danışıqlarımızın da məzmunu, mənası ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın NATO-nun bu proqramına qoşulması və əməkdaşlıq etməsi Avropada, o cümlədən, bizim regionda sülhün daha da möhkəmləndirilməsinə nail olmaq məqsədi daşıyır. Bunlar sülh məramlı danışıqlardır. Mən hesab edirəm, bunu belə də qəbul etmək lazımdır. Şübhəsiz ki, əməkdaşlığımızı bu istiqamətdə bundan sonra da davam etdirəcəyik.

Lüksemburqda, Brüsseldə mənim ikitərəfli görüşlərim də oldu. Almaniyanın xarici işlər naziri cənab Kinkel ilə danışıqlarımız çox əhəmiyyətli, maraqlı oldu. Ermənistan prezidenti Levon Ter-Petrosyan ilə mənim Lüksemburqdakı görüşüm çox lazımlı bir görüş idi. Bu görüş hər iki tərəfin - həm Ermənistanın, həm də Azərbaycanın təşəbbüsü ilə oldu. Bu görüş və danışıqlar - münaqişədə olan iki ölkənin prezidentləri arasında birbaşa danışıqlar nəticəsində biz ilk dəfə olaraq birgə bəyanat elan etdik. Bu bəyanat çox əhəmiyyətlidir. Ona görə əhəmiyyətlidir ki, birincisi, biz bəyan etdik ki, hər iki tərəf atəşkəs rejiminin qorunub saxlanmasını bundan sonra da təmin edəcəkdir. Bilirsiniz ki, mayın 12-də bu sazişin imzalanmasının iki ili tamam olur. Bu çox vacibdir ki, biz atəşkəsin qorunub saxlanmasını bir daha bəyan edək və biz də arxayın olaq ki, Ermənistan da buna riayət edəcəkdir. Şübhəsiz, Ermənistan da narahatdır və onlar da istəyirlər bilsinlər ki, biz bu atəşkəsə riayət edəcəyik, yoxsa yox.

İkincisi, biz bəyan etdik ki, ikitərəfli danışıqlar davam edəcəkdir və bu məsələnin həll edilməsi yalnız sülh yolu ilə ola bilər. Bu da çox əhəmiyyətlidir. Biz bəyan etdik ki, bunun üçün danışıqları həm ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində, həm də birbaşa davam etdirəcəyik. Bilirsiniz ki, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında birbaşa danışıqlar da var və bu da davam edəcəkdir.

Sonra biz qərara gəldik ki, əsirlər iki tərəfdən də - onlarda da, bizdə də olanlar azad olunmalıdır. Əsirlər sayına görə yox, kimdə nə qədər var - "Hamını hamıya" prinsipi ilə verilməlidir. Bu da çox əhəmiyyətlidir. Mən hesab edirəm ki, bu

görüş və bu birgə bəyanat indiki mərhələdə bizim üçün lazımdır. Bu, dünyaya bir daha nümayiş etdirir ki, ağır zərbələr almasına baxmayaraq, Azərbaycan yenə də sülhsevər siyasət aparır, sülh yolu ilə gedir, məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyir.

Mənim Brüsseldə Gürcüstan prezidenti Eduard Şevardnadze ilə də görüşüm oldu. Bu görüş Gürcüstan ilə Azərbaycan arasında olan dostluq əlaqələrinin yeni bir təzahürüdür. Mən mart ayında Gürcüstanda səfərdə olmuşdum, biz çox əhəmiyyətli danışıqlar aparmışdıq və dəyərli sazişlər imzalamışdıq. Biz bunları bir daha nəzərdən keçirdik. Görüşdə təkcə Gürcüstan-Azərbaycan əlaqələri yox, bütün regionda olan vəziyyət, o cümlədən dünyanın və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin problemləri ilə əlaqədar geniş danışıqlar apardıq. Mən bunu da çox əhəmiyyətli hesab edirəm.

Şübhəsiz ki, Brüsseldə başqa görüşlər də olub. Bilirsiniz ki, mən Brüsseldə ticarət mərkəzinə, o cümlədən ABŞ-ın oradakı ticarət mərkəzinə getdim. Digər görüşlərim də oldu. Mən bunların hamısını çox əhəmiyyətli hesab edirəm. Ancaq bir neçə məqam üzərində dayandım.

Norveçə isə rəsmi səfərə getmişdim. Bu səfər Norveçin Baş naziri xanım Brundtlandın dəvəti ilə idi. Mən bu dəvəti çoxdan almışdım, onun vaxtını elə müəyyənləşdirdim ki, Avropa Birliyinə səfərimlə eyni zamanda olsun ki, vaxta qənaət edə bilim. Mən hesab edirəm ki, bu səfər də çox uğurludur.

Bizim Norveç ilə əməkdaşlığımız çox səmərəlidir. Deyə bilərəm ki, Norveçdə olarkən apardığım danışıqlar, keçirdiyim görüşlər nəticəsində belə qənaətə gəldim ki, bu əməkdaşlıq, ola bilər, Azərbaycanda hələ təsəvvür edilməyən qədər səmərəlidir. Ola bilər ki, bu əməkdaşlığın bu gün və gələcək üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu ictimaiyyətimiz hələ o qədər də bilmir. Yəqin ki, siz bu görüşlər, danışıqlar haqqında məlumat verdikdən sonra ictimaiyyətimiz bunu biləcək və hesab edirəm, bunun nə qədər əhəmiyyətli olduğunu dərk edəcəkdir. Mən bunu xüsusi qeyd etmək istəyirəm.

İlk dəfədir ki, Norveçlə Azərbaycan arasında birbaşa sazişlər imzalanıb. Biz Baş nazir xanım Brundtland ilə Norveç və Azərbaycan arasında əməkdaşlıq haqqında bəyanat imzaladıq. Bu, çox mühüm bir bəyanatdır. Başqa sazişlər də imzalandı. Yəni Norveç ilə Azərbaycan arasında əlaqələr indiyədək sadəcə iqtisadi əlaqələr səviyyəsində idisə, indi isə dövlətlər arasındakı əlaqələr səviyyəsinə qaldırıldı. Əgər indiyədək bizim əməkdaşlığımız iki ölkənin ayrı-ayrı şirkətləri ilə əlaqələr səviyyəsində idisə, indi bu, dövlətlərarası səviyyəyə qalxdı. Bu, çox əhəmiyyətlidir.

Bilirsiniz ki, Norveç Avropanın həm iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş, həm də iqtisadiyyatın demokratiya prinsipləri əsasında qurulması sahəsində çox nailiyyətlər əldə etmiş bir ölkədir. Norveçin xüsusiyyətlərindən biri də budur ki, bu dövlətdə bazar iqtisadiyyatı prinsipi ölkənin əhalisinin sosial vəziyyətinin inkişafı ilə çox sıx bağlıdır. Bu, Avropanın başqa ölkələrindən fərqlidir. Burada sosial problemlərə

çox böyük qayğı, diqqət göstərilir və nailiyyətlər çoxdur. Ona görə də indiki mərhələmizdə biz respublika əhalisinin sosial problemləri ilə ciddi məşğul olarkən mən bu təcrübənin çox əhəmiyyətli olduğunu qeyd etmək istəyirəm.

Şübhəsiz ki, Norveçdə neft-qaz sənayesi sahəsində əldə olunan nailiyyətlər çox maraqlıdır. Stavanger şəhərində, Stavangerdən 240 kilometr məsafədə dənizin ortasındakı platformada gördüklərimiz məni çox heyran etdi. Bu, çox əhəmiyyətlidir. Çünki 25-30 il ərzində neft və qaz istehsalı sahəsində, dənizin dərinliyindən neftin, qazın çıxarılması və ondan istifadə edilməsi sahəsində əldə olunmuş nailiyyətlər çox yüksək qiymətə layiqdir.

Müxbir: Cənab prezident, siz Norveçdə olarkən bu platformanı möcüzə adlandırdınız. Azərbaycan prezidenti, yəni neft sənayesi ilə çox bağlı olan bir adam bunu möcüzə adlandırır. Bunun möcüzəliyi nədən ibarətdir?

Heydər Əliyev: Bunun möcüzəliliyi ondadır ki, birincisi, bu, suyun dərinliyi çox olan sahədə yerləşən bir platformadır. İkincisi, bu platforma elə bir qurğudur ki, orada hər bir şey yaradılmışdır. Üçüncüsü, orada çox yüksək texnika, texnologiya tətbiq edilib, hər şey elektronika vasitəsilə idarə olunur. Məsələn, təsəvvür edin ki, ildə altı milyard kubmetr qaz istehsal olunan bir platformada onu idarə edən cəmisi 51 adam işləyir. Bilirsiniz, bu çox yüksək nailiyyətdir.

Müxbir: Deməli, həm də öyrənməyə çox şey var.

Heydər Əliyev: Bəli, öyrənməli çox gözəl şeylər var. İndi biz imzaladığımız müqavilələr əsasında quracağımız platformalar məhz belə platformalar olacaqdır. Ola bilər. Biz onu təkrar etməliyik, o cür qurmalıyıq. “Statoyl” şirkəti ilə yanaşı, o platformanı quran şirkətlərin hamısı məhz Norveçdə yerləşir. Mən onlarla da görüşdüm. Yəni bu platformanı təkcə neft istehsal edən şirkət qurmur. Bu platforma bir çox şirkətlərin birgə əməyinin nəticəsində yaranıb. Bu, kompleks inteqrasiyadır. Ona görə də bu, mənim üçün çox maraqlıdır, ona görə də, bu, möcüzədir.

Vaxtilə biz də möcüzələr yaratmışıq. Məsələn 20-30 il bundan əvvəl Neft Daşlarına dünyada möcüzə deyirdilər. Amma indi onlar Neft Daşlarında olan nailiyyətləri çoxdan ötüb keçiblər. Təkcə Neft Daşları deyil. Bizdə bu platformalar qurulubdur. Amma biz bu səviyyəyə hələ gəlib çatmamışıq. Mən belə platformaları 15 il bundan əvvəl Meksika körfəzində görmüşdüm. Ancaq bu, ondan da yüksəkdir, üstündür. Ona görə də möcüzədir.

Ola bilər, gələcəkdə Xəzər dənizində biz bundan da möcüzəli bir şey yaradaq. Ancaq bu gün biz sadəcə olaraq bu təcrübədən istifadə etməliyik. Ona görə də Norveçdəki görüşlərimiz çox əhəmiyyətlidir. Həm Baş nazir, həm parlament sədri, həm kral ilə, həm də nazirlərlə görüşlərim çox maraqlı, məzmunlu, əhəmiyyətli oldu. O cümlədən Oslo şəhəri ilə yanaşı Stavangerdə bir çox şirkətlərlə görüşlərim oldu. Mən dünən iş adamları ilə çox ətraflı söhbət etdim, onların qarşısında çıxış etdim. Azərbaycanın bugünkü iqtisadi imkanları haqqında geniş məlumat verdim,

onları respublikamıza sərmayə qoymağa dəvət etdim. Mən onlarda Azərbaycana olan çox böyük marağı hiss etdim. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan ilə Norveç arasındakı əlaqələrin geniş imkanları və böyük perspektivləri var.

Ümumiyyətlə, bu ölkə mənim çox xoşuma gəldi. Ərazisi böyük, amma əhalisi az olan bir ölkədir. Eyni zamanda Avropada yerləşən, keçmişdə çox kasıb, bu gün isə çox zəngin olan bir ölkədir. Yəni qısa müddətdə kasıblıqdan zənginliyə keçmək, demokratiyanı inkişaf etdirmək, yüksək texnologiyanı mənimsəmək və ondan istifadə etmək çox maraqlıdır. Təsəvvür edin, burada 800-ə qədər su elektrik stansiyası var. Ölkədə istifadə edilən elektrik enerjisi bu stansiyalarda istehsal olunur. Şübhəsiz ki, bizdə bu qədər çaylar və bu qədər su elektrik stansiyası tikmək imkanı yoxdur. Biz Kür üzərində "Yenikənd" Su Elektrik Stansiyasını tikmək istəyirik. Bunun üçün Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankından kredit almışıq. Norveçin şirkətləri platformanın tikilməsində bizə çox kömək edə bilərlər. Onlar hələ bir əməkdaşlığa maraq göstərirlər. Yəni demək istəyirəm ki, biz onlarla həm iqtisadi, həm ümumxalqlar, millətlər, dövlətlər arasında əməkdaşlıq edə bilərik və bu, bizim üçün çox əhəmiyyətli olar.

Bütün bu səfərimin, görüşlərimin müsbət nəticələrindən biri ondan ibarətdir ki, Avropanın inkişaf etmiş bu dövlətlərində - həm Lüksemburqda, həm Belçikada, həm də Norveçdə Azərbaycanın demokratiya sahəsində əldə etdiyi nailiyyətləri qiymətləndirirlər. Bütün çıxışlarda, məsələn, xanım Brundtlandın, yaxud Jak Santerin çıxışlarında və başqa çıxışlarda Azərbaycana olan münasibət, respublikamızda demokratik dövlətin qurulması və demokratiyanın inkişaf etdirilməsi qeyd olundu. Nailiyyətlərimiz, iqtisadiyyat sahəsindəki potensial imkanlarımız onları cəlb edir və onlar bu sahədə əldə etdiyimiz nailiyyətləri yüksək qiymətləndirirlər. Bu da həm Avropa Birliyi ilə, həm də Avropanın demokratik dövlətləri ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişaf etdirilməsi üçün çox yaxşı əsasdır.

Ümumiyyətlə, mən bu səfərimdən və görüşlərimdən çox məmnunam. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın dünya miqyasında, xüsusən Avropa qitəsində mövqelərinin möhkəmləndirilməsi, respublikamızın geniş miqyasda tanınması üçün lazımi qədər iş görülübdür və bunlar da hamısı dövlət müstəqilliyimizin möhkəmlənməsinə kömək edə bilər. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi İqtisadi Komissiyasının sədri Jak Santer ilə görüşdə söhbətindən

Strasburq, Avropa sarayı, 10 oktyabr 1997-ci il

Hörmətli cənab Santer! Məni səmimi salamladığınıza və ünvanıma söylədiyiniz xoş sözlərə görə təşəkkür edirəm. Brüsseldə Sizinlə görüşümüzü xatırladaraq apardığımız danışıqlardan razı qaldığımı bildirirəm. Biz Avropa strukturlarına daxil olmağımıza çox şadıq, Avropa Şurasının bugünkü zirvə görüşündə biz qonaq kimi iştirak edirik, ancaq ümidvarıq ki, yaxın gələcəkdə bu təşkilatın bərabərhüquqlu üzvü olacağıq. Bildirirəm ki, şəxsən mən Avropa strukturları ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin indiki səviyyəsindən prinsip etibarilə razıyam.

Respublikamız Avropa Birliyinin komissiyası ilə əlaqələri daha da genişləndirmək istəyir. TRASEKA proqramı uğurla həyata keçirilir. Transqafqaz nəqliyyat dəhlizi qısa müddət ərzində Azərbaycanı, bütünlükdə Qafqazı, Avropanı birləşdirmişdir. Xatırladıram ki, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkmənistan və Özbəkistan həmin dəhlizin yaradılması haqqında saziş imzalamışlar.

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı yataqlardan çıxarılacaq neftin nəqli məsələsinə toxunarkən bunları demək olar: biz xarici neft şirkətləri ilə ilk müqaviləni 1994-cü ilin sentyabrında imzalamışdıq. İlkin neftin ixracı üçün iki boru kəmərinin marşrutları müəyyən edilmişdir. Hazırda neft boru kəmərinin marşrutu müzakirə olunur. Azərbaycanın imzaladığı neft müqavilələrində Avropa ölkələrinin iri şirkətləri də iştirak edirlər. Ona görə də istəyirik ki, əsas kəmər nefti Avropaya nəql etməyə imkan versin.

Ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlardan danışarkən vurğulamaq olar ki, MDB-yə daxil olan digər ölkələrə nisbətən Azərbaycanda islahatlara müəyyən səbəblərə görə gec başlanmasına baxmayaraq, mühüm nəticələr əldə edilmişdir. İqtisadiyyatda dirçəliş başlanmış, inflyasiyanın səviyyəsi sıfır həddinə endirilmişdir. Özəlləşdirmə proqramı həyata keçirilir və bu prosesdə xarici ölkələrin hüquqi və fiziki şəxsləri də iştirak edə bilər. Torpaq islahatı haqqında radikal qanun qəbul edilmişdir. Azərbaycan dünya iqtisadiyyatına qovuşmaq xətti götürmüşdür. Xarici investisiyaları ölkəmizə cəlb etmək üçün əlverişli hüquqi-normativ baza yaradılmışdır. Biz Avropa Birliyi ilə əlaqələrin daha da genişləndirilməsinə xüsusi əhəmiyyət veririk.

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin aradan qaldırılması ilə bağlı məsələlər barədə danışarkən bunları demək olar ki, ATƏT-in Lissabon Zirvə görüşündə bu problemin sülh yolu ilə həllinə dair qəbul olunmuş prinsiplər, Minsk qrupu həmsədrlərinin təklifləri münaqişənin sülh yolu ilə həll olunacağına ümidləri artır-

mışdır. Azərbaycan tərəfi hərbi əməliyyatların yenidən başlanmaması, münaqişəyə Lissabon prinsipləri əsasında sülh yolu ilə son qoyulması üçün əlindən gələni edəcəkdir. Biz istəyirik ki, Avropanın bu hissəsində də sülh və əmin-amanlıq olsun.

Bizim Xəzər dənizinin statusu ilə bağlı mövqeyimizə gəlincə onu deyə bilərəm ki, biz sektor bölgüsünü düzgün hesab edirik. Bir daha xatırladıram ki, Xəzər dənizindəki neft yataqları vaxtilə məhz Azərbaycan alimləri və mütəxəssisləri tərəfindən kəşf olunmuşdur və dənizdən ilk nefti də yarım əsr əvvəl biz çıxarmışıq. Bildirirəm ki, Xəzərin statusu ilə bağlı fikir ayrılıqlarını biz danışıqlar yolu ilə həll etməyin tərəfdarıyıq.

Jak Santer: Hörmətli cənab Prezident, ətraflı məlumat üçün Sizə təşəkkür edirəm. Əmin ola bilərsiniz ki, biz Azərbaycanla həmişə maraqlıyıq. Sizin ölkənizə Avropada maraq çox yüksəkdir. Biz əməkdaşlığımızı davam etdirəcəyik.

Heydər Əliyev: Cənab Santer, ölkəmiz haqqında söylədiyiniz xoş sözlərə görə sizə təşəkkürümü bildirirəm və Sizi Azərbaycana səfərə dəvət edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda giriş nitqi

8 sentyabr 1998-ci il

Hörmətli dövlət və hökumət başçıları, nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri!

Xanımlar və cənablar!

Sizi, Tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfransın iştirakçılarını səmimi salamlayıram.

Avropa Birliyi Komissiyası ilə birlikdə belə mötəbər məclisin təşkilatçısı olmaq Azərbaycan Respublikası üçün böyük şərəfdir.

Konfransımız yeni müstəqil dövlətlərə kömək edilməsi sahəsində Avropa Birliyinin göstərdiyi səmərəli səylərin nəticəsidir. Həmin köməyin bünövrəsini 1991-ci ildə təsis edilmiş TASİS proqramı qoymuşdur. TASİS-in milli və dövlətlərarası proqramları çərçivəsində bir çox mühüm layihələr həyata keçirilir və bunlar yeni müstəqil dövlətlərdə demokratik islahatlar, bazar islahatları aparılmasına kömək göstərir.

Belə layihələrdən biri də 1993-cü ilin mayında qəbul olunmuş "Avropa-Qafqaz-Asiya Transqafqaz nəqliyyat dəhlizi (TRASEKA)" proqramıdır. Avropa Birliyi Komissiyasının təklifi ilə Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Ermənistan, Tacikistan, Türkmənistan, Özbəkistan nümayəndələrinin Brüsseldə görüşü olmuş və bu görüşdə regionun nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı ilə bağlı məsələlər müzakirə edilmişdir.

Brüssel bəyannaməsi Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin əhəmiyyətini, onun inkişaf etdirilməsi sahəsində əməkdaşlığın konkret istiqamətlərini, forma və mexanizmlərini müəyyənləşdirmiş ilk beynəlxalq sənəd olmuşdur.

O vaxtdan bəri TRASEKA-nın işçi qruplarının Almatıda, Vyanada, Venesiyada, Afinada və Tbilisidə beş iclası keçirilmiş və bu iclaslarda mövcud nəqliyyat strukturlarının modernləşdirilməsinə və yeni obyektlərin tikilməsinə dair bir çox layihələr qəbul edilmiş və artıq qismən yerinə yetirilmişdir. Ukrayna və Monqolustan TRASEKA proqramının tam hüquqlu iştirakçıları olmuşlar.

TRASEKA proqramının uğurla həyata keçirilməsi, Avropa Birliyi Komissiyasının və iştirakçı ölkələrin gördükləri böyük iş, əməkdaşlığımızın konkret müsbət nəticələri daha genişmiqyaslı layihələr işlənib hazırlanmasına təkan vermişdir. Tarixi Böyük İpək yolunun bərpası bu layihələr arasında başlıca yer tutur.

Bununla əlaqədar olaraq, Avropa Birliyi Komissiyası və TRASEKA proqramının iştirakçısı olan ölkələr bu gün açdığımız Bakı Beynəlxalq konfransının keçirilməsi haqqında qərar qəbul etmişlər.

Konfransda 32 ölkənin və 13 beynəlxalq təşkilatın nümayəndə heyətləri iştirak edirlər.

Əminəm ki, tarixi Böyük İpək yolunun bərpası məsələlərinin müzakirəsi, konfransımızın nəticələri və yekunları milli və regional nəqliyyat strukturlarının, beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığın inkişafı, Avrasiya məkanında sülhün, sabitliyin və tərəqqinin möhkəmləndirilməsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edəcəkdir.

İcazə verin, konfransımızın hazırlanması, imzalanmağa təqdim olunmuş sənədlərin işlənib hazırlanması və razılaşdırılması üçün gördüyü böyük işə görə TRASEKA-nın işçi qrupuna təşəkkür edim.

Konfransın təşkilində köməyinə görə, demokratik islahatların, bazar islahatlarının aparılmasında, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində yeni müstəqil dövlətlərə böyük maliyyə yardımı və texniki yardım göstərdiyinə görə Avropa Birliyi Komissiyasına təşəkkür edirəm.

Dəvətimizi qəbul edib, Bakı şəhərinə gəlmiş bütün konfrans iştirakçılarına təşəkkürümü bildirirəm, onlara qonaqpərvər Azərbaycan torpağında uğurlu iş arzulayıram.

Tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfransı açıq elan edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş Beynəlxalq Konfransda çıxışı

8 sentyabr 1998-ci il

Hörmətli dövlət başçıları və nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri, xanımlar və cənablar!

Bəşər sivilizasiyasının tarixində yollar, nəqliyyat xətləri həmişə çox böyük rol oynayaraq, həyatın bütün sahələrinə - siyasətə, iqtisadiyyata, mədəniyyətə təsir göstərmişdir. Bunun parlaq nümunələrindən və rəmzlərindən biri də bir çox ölkələrin və xalqların minillik tarixini, Çinin qədim mədəniyyətini, avropalıların böyük coğrafi kəşflərini, orta əsr müsəlman intibahının nailiyyətlərini və bir sıra digər cəhətləri ehtiva etmiş qlobal, nadir hadisə olan Böyük İpək yoludur.

Azərbaycan əzəldən Böyük İpək yolunda mühüm məntəqə olmuş, Avropa ilə Asiya arasında özünəməxsus körpü rolu oynamışdır. Qafqaz, Xəzər dənizi və Qara dəniz hövzələri ölkələri inkişaf etmiş ticarət, qarşılıqlı mədəni zənginləşmə, dini dözümlülük zonasını təşkil edərək, Böyük İpək yolunun özgür tərkib hissələrindən biri olmuşlar.

Bəşər tarixinin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi Böyük İpək yolu yüksəliş və tənəzzül dövrləri keçirmişdir. Müharibələr, ideoloji və coğrafi-siyasi qarşıdurmalar, ayırıcı xətlər dövrləri başlandıqdan sonra bu yol həyatımızdan yox olaraq, gözəl bir əfsanəyə çevrilmişdi.

Lakin "soyuq müharibə" qurtardı, xalqlar müstəqillik əldə etdilər, ümumbəşəri dəyərlər, demokratik normalar, inteqrasiya prosesləri dünya siyasətində üstün yer tutdu və Böyük İpək yolu ideyasını tarixin gedişinin özü yenidən zəruri etdi.

Avropa Birliyi Komissiyasının uzaqgörən qərarını lazımınca qiymətləndirmək gərəkdir. Bu komissiyanın təşəbbüsü ilə 1993-cü ilin mayında Brüsseldə Qafqaz və Mərkəzi Asiya dövlətlərinin milli və beynəlxalq nəqliyyat, ticarət kommunikasiyalarının inkişafı strategiyasının müzakirəsinə həsr edilmiş xüsusi görüşü oldu.

Həmin görüşdə təsis edilmiş "Avropa-Qafqaz-Asiya (TRASEKA) nəqliyyat dəhlizi" proqramı Avrasiya məkanında həyata keçirilən ən dinamik, iqtisadi cəhətdən ən səmərəli layihələrdən biri oldu.

Proqramın iştirakçısı olan ölkələrin sıx əməkdaşlığı, Avropa Birliyi Komissiyasının fəal köməyi sayəsində ötən beş ildə kommunikasiya obyektlərinin modernləşdirilməsi və tikintisi müvafiq qanunların və məcəllələrin işlənib hazırlanması, kadrlar hazırlanması, gömrük və tarif siyasətlərinin təkmilləşdirilməsi sahəsində böyük iş görülmüşdür.

Azərbaycan, Gürcüstan, Türkmənistan və Özbəkistan arasında tranzit daşımala-

rın tənzimlənməsi haqqında 1996-cı ilin mayında Türkmənistanın Sərəxs şəhərində saziş imzalanması bu proqramın inkişafı üçün mühüm hadisə oldu. Sonralar bu sazişə başqa dövlətlər də qoşuldular. Həmin saziş sayəsində tariflər 50 faiz azaldılmış, gömrük qaydaları sadələşdirilmiş, daşımaların təhlükəsizliyi və qorunması təmin edilmişdir. Bunun nəticəsində son illərdə Transqafqaz dəhlizi vasitəsilə Avropa və Asiya arasında mal mübadiləsinin həcmi, demək olar, on dəfə artmışdır.

TRASEKA proqramının uğurla həyata keçirilməsi əməkdaşlığımızı daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq üçün, yəni tarixi Böyük İpək yolunun bərpasına dair proqram qəbul etmək üçün zəmin yaratmışdır və konfransımız da buna həsr olunmuşdur.

TRASEKA-nın işçi qrupunun hazırladığı “Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çoxtərəfli saziş”, onun texniki əlavələri, Bakı bəyannaməsi çox böyük iqtisadi, siyasi, tarixi əhəmiyyətə malikdir.

Onların qəbul olunması Avropa, Qara dəniz, Qafqaz, Xəzər dənizi və Asiya regionlarında ticarətin inkişafına, təbii ehtiyatlardan istifadəyə və onların nəqlinə, qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığa kömək edəcəkdir.

Tarixi İpək yolunun bərpası, yeni-yeni ölkələrin və regionların ona cəlb edilməsi xalqlarımızın yaxınlaşması və qarşılıqlı surətdə zənginləşməsi, yeni müstəqil dövlətlərin istiqlaliyyətinin və suverenliyinin möhkəmlənməsi, bu dövlətlərdə demokratik islahatların, bazar islahatlarının uğurla aparılması üçün güclü təkan verəcək, hamı üçün sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin olunmasına kömək göstərəcəkdir.

Böyük İpək yolu keçmişdə başlansa da, gələcəyə doğru gedən yoldur. Mən inanıram ki, əgər biz əməkdaşlıq edə-edə, bir-birimizə hörmət bəsləyərək və bir-birimizi dəstəkləyərək bu yolla birlikdə getsək, o, xalqlarımızı firavanlığa və tərəqqiyə gətirib çıxaracaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda yekun nitqi

8 sentyabr 1998-ci il

Hörmətli dövlət başçıları, nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri, konfrans iştirakçıları!

Tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə Bakı beynəlxalq konfransı öz işini başa çatdırdı.

Konfransın işinin başa çatması və əsas sənədlərin - əsas sazişin, Bakı Bəyannaməsinin və ümumi rəsmi məlumatın imzalanması münasibətilə sizi təbrik edirəm.

Hesab edirəm, tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə Bakı beynəlxalq konfransının çox böyük tarixi əhəmiyyəti olan hadisəyə çevrildiyini desəm, yanılmaram.

Konfransda bütün nümayəndə heyətləri çıxış etdilər - 45 çıxış oldu. Bu çıxışlarda çox mühüm fikirlər söyləndi və təkliflər irəli sürüldü. Şübhəsiz ki, bunlar gələcək birgə işimizə kömək göstərəcəkdir.

Konfransın hazırlanması və onun uğurla başa çatması bizim birgə səylərimiz nəticəsində mümkün olmuşdur. Ancaq eyni zamanda Avropa Komissiyasının gördüyü böyük işi konfransın bütün iştirakçıları adından vurğulamağı zəruri hesab edirəm. Beş il bundan öncə 1993-cü ilin may ayında Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın səkkiz dövlətinin nümayəndələri Avropa Birliyi Komissiyasının təşəbbüsü ilə Brüsseldə görüşdülər və nəqliyyatın, Avropanı, Qafqazı və Asiyanı birləşdirən bütün kommunikasiya növlərinin inkişaf etdirilməsinə dair əməkdaşlığın başlanğıcını qoydular.

O vaxtdan beş il keçmişdir. Bu gün biz şahidi oluruq ki, həmin zəmin çox dəyərli, etibarlı olmuş və böyük beynəlxalq təşkilata çevrilmişdir. Biz bu konfransda da gördük ki, konfrans iştirakçılarının hamısı gördüyümüz işin vacibliyi, əhəmiyyəti və böyük gələcəyi haqqında necə maraqla danışdılar.

Ötən beş il ərzində Avropa Birliyi Komissiyası böyük iş görmüşdür. O, bu konfransın hazırlanması sahəsində də böyük iş görmüşdür. Ümidvarıq ki, indi, mühüm sənədlər imzalandıqdan sonra biz hamımız gələcəkdə də Avropa Birliyinin, Avropa Birliyi Komissiyasının dəstəyindən və yardımından bəhrələnəcəyik.

Konfransda dövlət başçılarının, ölkə prezidentlərinin iştirak etməsi onun işinə xüsusi əhəmiyyət verir. Konfransın hazırlanmasında da maraqla iştirak etdiklərinə görə, çox dəyərli, mühüm çıxışlarına və bizim birgə gördüyümüz böyük işə görə dövlət başçılarına, prezidentlərə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Gün ərzində konfransın bütün iştirakçıları öz səylərini birləşdirdilər və bu salon-

da qarşılıqlı hörmət, dostluq və əməkdaşlıq mühiti hökm sürürdü. Bu onu göstərir ki, tarixi Böyük İpək yolunun bərpa və inkişafının zəruriliyi məsələsində biz hamımız yekdilik.

Zənnimcə, konfransımızın səciyyəvi xüsusiyyəti odur ki, Avropa-Qafqaz-Asiya transqafqaz magistralı əsasında Avropa ilə Asiya arasında sıx əməkdaşlıq, əlaqə son dövrdə ilk dəfə olaraq bu konfransda xüsusi xarakter kəsb edir. Avrasiya məkanı nümayəndələrinin burada iştirakı da Avropa və Asiyanın sıx inteqrasiyasını səciyyələndirən çox ciddi dəyişikliklərdən xəbər verir.

Bu konfrans bizim üçün, Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycana belə böyük şərəf göstərildiyinə və belə mühüm beynəlxalq konfransın Azərbaycanda, Bakıda keçirilməsinə görə Avropa Birliyi Komissiyasına, konfransın işində iştirak edən dövlətlərin prezidentlərinə, başçılarına, bütün ölkələrə təşəkkür etmək istəyirəm.

Hamınızı əmin etmək istəyirəm ki, sizin bu etimadınızı biz yüksək qiymətləndiririk və Avropa ilə Asiya arasında körpünün həqiqətən çox səmərəli olması üçün, tarixi Böyük İpək yolunun bərpası proqramının həyata keçirilməsində öz borcumuzu yerinə yetirmək üçün hər şeyi edəcəyik.

İqamətgahı Azərbaycanda olmaqla tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə təşkilatımızın katibliyinin təsis olunması haqqında qəbul edilmiş qərara görə hamınıza təşəkkür edirəm. Hesab edirəm ki, biz bu gün imzalanmış sənədləri ümumi səylərimizlə reallaşdıracağıq və şübhəsiz, katiblik ümumi vahid orqanımızı təmsil edəcək, öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirəcəkdir.

Bu gün Azərbaycanda, bəlkə də, onun tarixində, daha dəqiq desək, dövlət müstəqilliyi qazandıqdan sonra ilk dəfə olaraq belə bir beynəlxalq konfrans keçirilmiş, 32 ölkənin və 13 beynəlxalq təşkilatın nümayəndələri burada, Bakıda toplaşmışlar. Biz bunu müstəqil, suveren Azərbaycana, ölkəmizə böyük hörmət kimi qəbul edirik və bu etimada, hörmətə layiq olmaq üçün bütün tədbirləri görəcəyik.

Bugünkü konfrans bizim hamımızı daha da yaxınlaşdırdı, bizi daha çox əməkdaşlığa, qarşılıqlı anlaşmaya, dostluğa çağırır. İnanıram ki, daha fəal əməkdaşlıq edə bilməyimiz, hər bir ölkədə və bütün Avrasiya məkanında sülhü, firavanlığı və əmin-amanlığı təmin edə bilməyimiz üçün bu konfrans öz rolunu oynayacaqdır.

Hörmətli dövlət başçıları, indi isə sizi xatirə şəkli çəkdirməyə dəvət edirəm.

Tarixi Böyük İpək yolunun bərpası üzrə Bakı beynəlxalq konfransını bağlı elan edirəm.

www.aliyevheritage.org

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar Bakıda keçirilmiş konfransın yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə nitqi

Bakı, 10 sentyabr 1998-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bu gün mən sizi buraya sentyabrın 7-8-də Bakıda, Azərbaycanda keçirilmiş beynəlxalq konfransın yekunları ilə əlaqədar dəvət etmişəm. Şübhəsiz ki, beynəlxalq konfransın yekunları bundan sonra çox ətraflı müzakirə olunmalıdır. Xüsusən onun qəbul etdiyi qərarlar, yəni imzalanmış müqavilələr həyata keçirilməlidir. Amma bu gün mən, sadəcə, bu konfransla bağlı görülmüş hazırlıq işində və, konfransın keçirilməsində iştirak edənləri buraya dəvət etmişəm ki, konfransın hazırlanması, gedişi və onun işinin sona çatması ilə əlaqədar öz müşahidələrimi bildirim.

İndi respublika və dünya ictimaiyyətinə də artıq məlumdur ki, Bakıda keçirilmiş, qədim tarixi İpək yolunun bərpasına həsr olunmuş beynəlxalq konfrans nə qədər böyük əhəmiyyətə malikdir. Vaxtilə biz belə bir konfransın keçirilməsi ilə əlaqədar Avropa Birliyinin Komissiyası ilə danışıqlar aparmışdıq. Hələ xeyli vaxt bundan əvvəl belə bir konfransın keçirilməsi zərurəti meydana çıxmışdı. Ancaq bu konfransın keçirilməsi və ya keçirilməməsi, harada keçirilməsi məsələləri xeyli müzakirə olunmuşdur. Çünki məlumdur ki, Avropa Birliyi Komissiyası və ümumiyyətlə, Avropa Birliyi həm 1991-ci ildə TASİS proqramını qəbul edərkən, həm də 1993-cü ildə TRASEKA proqramını qəbul edərkən birinci növbədə, yeni müstəqillik qazanmış ölkələrlə əlaqələr yaratmaq və inkişaf etdirmək, həm də Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat xətlərinin yaradılması və inkişaf etdirilməsi məqsədi daşımışdır.

Bu gün tam əsasla demək olar ki, Avropa Birliyi hələ Sovetlər İttifaqı dağılmamışdan, yəni həmin ittifaqın dağılmasını görərək və artıq bunu proqnozlaşdıraraq bu məsələyə həm münasibətini bildirmiş, həm də bu barədə tədbirlər görmüşdür. 1991-ci ildə, hələ Sovetlər İttifaqı mövcud olduğu bir zaman TASİS proqramının - müstəqillik əldə edən ölkələrə iqtisadi yardım göstərilməsi ilə əlaqədar proqramın qəbul olunması buna əyani sübutdur.

SSRİ dağılandan - Şərqi Avropa ölkələrində böyük dəyişikliklər baş verəndən, keçmiş Sovetlər İttifaqına mənsub olmuş ölkələr dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra Avropa ilə Asiya arasında iqtisadi əlaqələri inkişaf etdirmək üçün, şübhəsiz ki, iqtisadi əlaqələr vasitəsilə başqa əlaqələri də inkişaf etdirmək üçün TASİS proqramının qəbul olunması zərurəti meydana çıxmışdır.

Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyası bu proqrama Qafqaz və Mərkəzi Asiya ölkələrini cəlb etmiş, 1993-cü ilin may ayında TRASEKA proqramı qəbul olunmuşdur. O illər, bəlkə də son vaxtlara qədər həmin TRASEKA proqramının yerinə

yetirilməsi ilə əlaqədar ayrı-ayrı ölkələrdə tədbirlər keçirilibdir. O cümlədən biz Avropa Birliyi ilə daim əməkdaşlıq etmişik. Ancaq bu TRASEKA proqramının belə böyük gələcəyə malik olduğu hələ hamı tərəfindən o qədər də dərk edilmirdi. Nəhayət, 1996-cı ildə, xüsusən 1997-ci ildə qədim, Böyük Tarixi İpək yolunun bərpa olunması məsələsi ümumi, dünyəvi, qlobal bir məsələ kimi meydana çıxmışdır. Bu, yeni kommunikasiya, nəqliyyat xətləri yaratmaq, Avropanı Asiya ilə daha yaxın, əlverişli, təhlükəsiz və daha ucuz yollarla bağlamaq və bu vasitə ilə də ölkələr arasında iqtisadi əməkdaşlıq yaratmaq, onu inkişaf etdirmək və Avropa Birliyinin bu ölkələrə təsirini artırmaq məqsədi daşımışdır.

Tarixi İpək yolunun bərpa edilməsi məsələsi həm elmi tədqiqat, həm də praktiki nöqteyi-nəzərdən böyük maraq doğurmuşdur. Ayrı-ayrı ölkələrdə bu mövzu həm dövri mətbuatda, həm də elmi kitablarda, jurnallarda, konfranslarda, simpoziumlarda müzakirə olunmuşdur. Böyük Tarixi İpək yoluna diqqət və maraq get-gedə artmışdır. Təsadüfi deyildir ki, hətta böyük İpək yolundan çox uzaqda olan Amerika Birləşmiş Ştatlarında qədim İpək yolunun bərpasına ciddi maraq göstərilmişdir və bu barədə indiyə qədər müzakirələr gedir. Yaxud, Yer kürəsinin tamamilə başqa bir uzaq hissəsində yerləşən Yaponiyada Böyük Tarixi İpək yoluna maraq göstərilmiş və bu İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar təkliflər irəli sürülmüşdür. Məlumdur ki, keçən ilin əvvəlində Yaponiyanın Baş naziri Haşimoto Böyük Tarixi İpək yolu haqqında öz hökumətinin konsepsiyasını, bu məsələyə baxışını, təklifini irəli sürmüşdür və bu məsələ Yaponiyanın da ardıcıl surətdə diqqət mərkəzində olmuşdur.

Böyük İpək yolu üzərində yerləşən ölkələrin əksəriyyəti tərəfindən qədim İpək yolunun bərpası, yəni bu İpək yolu əsasında yeni, müasir nəqliyyat xəttinin yaranması məsələsi zəruri hal kimi tədricən irəliyə sürülmüşdür.

Azərbaycan bu proseslərdə daim iştirak etmiş, Avropa Birliyi ilə sıx əməkdaşlıq etmişdir. Biz Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyası ilə Azərbaycanın bir çox sahələr üzrə əməkdaşlığını çox əhəmiyyətli hesab etmişik və bunun müsbət nəticələrini də görmüşük.

Bilirsiniz ki, ümumiyyətlə, Avropa Birliyi çox mütəşəkkil beynəlxalq bir təşkilatdır. Avropanın böyük olmasına baxmayaraq, bu təşkilatda ancaq 15 ölkə təmsil edilibdir. Bu təşkilata daxil olan ölkələr arasında yüksək səviyyəli, müasir tələblərə uyğun iqtisadi əməkdaşlıq prosesi gedir. Bu əməkdaşlığın çox səmərəli olduğu aydın görünür. Çünki Avropa Birliyinə daxil olan ölkələr bu təşkilatın fəaliyyətinə və işinə, bu təşkilata məxsus olduqlarına yüksək qiymət verirlər. Ona görə də bu təşkilat böyük nüfuza malikdir. Avropa Birliyi Təşkilatı Avropa və Asiya ölkələri ilə öz əlaqələrini genişləndirir.

Bildiyiniz kimi, biz 1996-cı ilin aprel ayında Lüksemburqda Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalamışıq və Avropa Birliyinin strukturlarında iştirak etməyə çalışırıq. Biz keçən illərdə Avropa Birliyindən

müəyyən maliyyə və yardımlar almışıq və indi də bəzi proqramların həyata keçirilməsində Avropa Birliyi Komissiyasının yardımlarından istifadə edirik.

Avropa Birliyi Komissiyası ilə əməkdaşlığımız uğurludur və biz bu əməkdaşlıqda da özümüzü çox etibarlı tərəfdaş kimi göstərmişik. Bir faktı qeyd etmək istəyirəm. Biz 1994-cü ildə, doğrusu, Avropa Birliyinin Komissiyası ilə əməkdaşlığımızın detallarını o qədər də dərindən bilmədiyimiz bir zaman Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında müqavilələr imzalanmışdı. Avropa Birliyi Azərbaycana müəyyən yardımlar etmişdi. O vaxt Azərbaycanda qıtlıq olduğu zaman biz Avropa Birliyindən xeyli miqdarda taxıl alıb respublikamızın əhalisini çörəklə təmin etmək məsələlərini həll edirdik. Avropa Birliyi o vaxt Azərbaycana bununla bərabər kredit də vermişdir.

Mən bu gün etiraf etməliyəm ki, o vaxt həmin kreditin verilməsi şəxsən mənə o qədər də dəqiq məlum olmamışdır. Nazirlər Kabineti mənimlə razılaşmamış, həmin kreditlərin alınması ilə əlaqədar sazişlər imzalamışdı. Mən bu məsələni biləndən sonra həm Nazirlər Kabineti, həm də bizim maliyyə orqanlarımız mənə belə bildirdilər ki, bu kredit elə kredit adı ilə verilir, amma bu, Avropa Birliyi Komissiyasının Azərbaycana olan yardımıdır. Sonra da dedilər ki, biz onsuz da bu kreditləri hələ üç ildən sonra qaytaracağıq, ona görə də bunun üçün narahat olmaq lazım deyildir.

Bilirsiniz ki, təəssüf ki, həmin illərdə Azərbaycanın rəhbərliyində vəziyyət gərgin idi. 1994-cü ildə Nazirlər Kabinetinə kim tərəfindən rəhbərlik edildiyi də sizə məlumdur. Bütün bunlara görə bu gün mən hesab edirəm ki, o vaxt səhvlər buraxılmışdır. Doğrudur, o vaxt Azərbaycanın həm maliyyə kreditinə, həm də maddi yardıma ehtiyacı böyük idi. Ancaq biz həmişə bilməliyik ki, krediti nə üçün alırıq və bunu necə qaytaracağıq. Amma o vaxt çoxları, o cümlədən həmin kreditin alınmasına imza atanlar da bu haqda düşünməmişdilər.

Kreditlər Azərbaycana guya ərzaq gətirilməsi və həmin ərzağın da ancaq Avropa ölkələrindən alınması üçün bağlanıbdır. İndi məlum olur ki, həmin kreditlərdən istifadə olunmasında da səhvlərə yol verilmişdir. Nəhayət, vaxt gəldi çatdı və alınmış həmin kreditlərin qaytarılması keçən il - 1997-ci ildə bizdən tələb olundu.

Həmin kreditlər təkcə bizə yox, Gürcüstana da verilmişdi. Hətta Gürcüstana Azərbaycandan da çox verilmişdi. Ermənistana da, başqa ölkələrə də verilmişdi. Ancaq Avropa Birliyi və xüsusən İqtisadi Komissiya bu kreditlərin qaytarılmasını Azərbaycandan qətiyyətlə tələb etdi. Biz onun vaxtının artırılmasına çalışdıq. Çalışdıq sübut edək ki, biz bu krediti alanda səhvlər olubdur və bəziləri bunun qaytarılacağını anlamayıblar. Ancaq bunlar heç bir nəticə vermədi. Biz keçən il həmin bu kreditlərin əvəzinə Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyasına 57 milyon dollar qaytarmağa məcbur olduq.

Olan-olub, keçən-keçib, 1993-cü, 1994-cü illərdə hətta 1995-ci ildə Azərbaycanda iqtisadiyyata rəhbərlik edən və xüsusən də iqtisadiyyatla məşğul olan Nazirlər

Kabinetində normal bir rəhbərlik yox idi. Ona görə də belə bir səhv buraxılmışdı.

Bu məsələni mənə məruzə edərkən dəfələrlə təkidlə soruşurdum ki, bəs nə üçün, niyə belə olubdur? Ola bilərdi ki, o vaxt biz həmin kreditləri almayaydıq. Onsuz da çətin yaşayırdıq, yaşayacaqdıq. Amma indi biz 57 milyon dollar dəyərində məbləği qaytardıq. Yəni Avropa Birliyi ilə bizim belə bir münasibətimiz də olubdur.

Doğrudur, Avropa Birliyi bizim vəziyyətimizi anlayaraq və verilən həmin krediti qaytardığımıza görə qərar qəbul edibdir ki, belə saf əməkdaşlıq etdiyimiz üçün Azərbaycana 30 milyon ekyu məbləğində yardım göstərsinlər. Bu da 1998, 1999 və 2000-ci illərdə olacaqdır. Şübhəsiz ki, bu, 57 milyon dolların yerini vermir. Ancaq hesab edirəm ki, biz bunu da qiymətləndirməliyik. Avropa Birliyi Azərbaycana xoş münasibət göstərir, Azərbaycanın krediti qaytarması ilə əlaqədar atdığı addımı qiymətləndiribdir. Amma onu da bilirik ki, bizə qonşu olan ölkələr aldıqları kreditləri qaytarmayıblar, həmin kreditlərin vaxtları uzadılıbdır.

Bizə izah edirlər ki, krediti qaytarmağa Azərbaycanın iqtisadi imkanları var, amma o biri ölkələrin iqtisadi imkanları yoxdur. Bu da bir tərəfdən Azərbaycanın həqiqətən öz iqtisadiyyatını öz imkanları ilə idarə etməsini göstərir. Çünki 907-ci düzəlişə görə Amerika Birləşmiş Ştatları müstəqil dövlətlərə göstərdiyi yardımdan Azərbaycanı məhrum edibdir. Məsələn, qonşu ölkələr - Ermənistan, Gürcüstan və başqaları Amerika Birləşmiş Ştatlarından ildə 100 milyon dollar birbaşa yardım alırlar. Biz bu yardımdan məhrumuq.

1994-cü ildə Avropa Birliyi bizə ayırdığı kreditdən də çox o biri ölkələrə yardım etmişdi. Biz bu krediti qaytardıq, amma onlara güzəşt ediblər, vaxtını uzadıblar.

Mən bunu sadəcə bir məlumat kimi bildirmək istədim. Çünki lazımdır ki, Siz də, ictimaiyyətimiz də hər bir şeyi bilsin. Bizim iqtisadiyyatımızda görülən hər bir iş və aparılan tədbirlərin hamısı göz qabağındadır. Hesab edirəm, gördüyümüz işləri də çox peşəkar səviyyədə aparırıq.

Bu, Avropa Birliyi və İqtisadi Komissiya ilə bizim əməkdaşlığımızın bir hissəsidir. Ancaq TRASEKA proqramı əsasında Avropa Birliyinin yardımı ilə Azərbaycanda bir çox işlər görülübdür və bundan sonra da görülür. Bu, təkcə Azərbaycan üçün deyildir. Bu, Azərbaycandan keçən nəqliyyat xəttinin TRASEKA proqramının keçirilməsindən ötrü lazımi səviyyəyə gətirilməsi üçündür. Məsələn, Poylu körpüsü Avropa Birliyindən alınmış 2 milyon dollar vəsait hesabına bərpa olundu. Dəmir yolunda da müəyyən işlər görülür. Yəni bunlar kredit deyildir, bu işlərin görülməsi üçündür. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə, - Füzuli rayonunun işğaldan azad edilmiş qəsəbə və kəndlərində bərpa işləri aparılmasına da Avropa Birliyi yardım edir. Baş nazirin müavini Abid Şərifov buradadır, Avropa Birliyi nə qədər yardım edir?

Abid Şərifov: 7 milyon ekyu məbləğində. Onun 4 milyonunu veriblər, 3 milyonunu da ayıracaqlar. Bu, Ağdam və Füzuli rayonlarında işğaldan azad olunmuş

kəndlərin bərpasına sərf edilir.

Artur Rasizadə: Ümumiyyətlə, Avropa Birliyi tərəfindən indiyə qədər Azərbaycana 225 milyon dollar yardım edilibdir.

Heydər Əliyev: Qaytarılan kredit də buraya daxildir?

Artur Rasizadə: Xeyr. Bunlar Azərbaycana birbaşa edilmiş yardımdır.

Abbas Abbasov: Avropa Birliyi respublikamızın təkcə aqrar sahəsinə 16 milyon dollar yardım edibdir.

Artur Rasizadə: Bəli, bütün bunlar hamısı 225 milyon dollardır.

Abid Şərifov: Cənab prezident, Avropa Birliyi TRASEKA proqramı çərçivəsində Azərbaycana qrant şəklində 7 milyon 650 min ekyu məbləğində investisiya qoymuşdur. Bu vəsaitin 6 milyondan çoxu respublikamızda körpülərin, sərhəd postlarının tikilməsinə, bərpasına və Bakı limanında bir sıra yenidənqurma işləri aparılmasına xərclənibdir.

Heydər Əliyev: Beləliklə, yenə də deyirəm, Avropa Birliyi ilə bizim əməkdaşlığımız uğurludur və bu yardımlar Azərbaycanın problemlərinin həll edilməsinə sərf olunur və bundan sonra da sərf olunacaqdır. Bizim əməkdaşlığımızın məhz belə - həm səmimi, həm də uğurlu olması nəticəsində də TRASEKA proqramının inkişaf etdirilməsi və Böyük Tarixi İpək yolunun bərpa edilməsi mövzusu Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyasında bir neçə dəfə müzakirə olunmuş və belə bir konfransın keçirilməsinin zəruriliyi bildirilmişdir.

Mən bunu konfransda demişəm. TRASEKA proqramı qəbul ediləndən sonra işçi qrupları bir neçə dəfə görüşüblər və bu proqramın həyata keçirilməsi hər dəfə müzakirə olunubdur. Ancaq bu konfrans TRASEKA proqramının təkcə həyata keçirilməsi yox, onun yeni bir proqrama çevrilməsi, yəni TRASEKA proqramı əsasında yeni böyük bir proqramın qəbul olunması zərurətindən meydana çıxmışdır. Bunun üçün də bir çox hazırlıq işləri görülmüşdür və belə bir konfransın harada keçirilməsi də müzakirə olunmuşdur.

Bütün bu hazırlıq işlərində Azərbaycan çox fəal iştirak etmişdir. İmzalanan əsas sənəd, saziş - "Avropa-Qafqaz-Asiya" dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çoxtərəfli saziş" və onun texniki əlavələri bir neçə ay, bəlkə də bir il müddətində hazırlanmışdır.

Belə bir konfransın keçirilməsi zərurəti meydana gəldiyi zaman onun harada keçirilməsi də müzakirə olunmuşdur.

TRASEKA proqramında iştirak edən ölkələrin, şübhəsiz ki, hər biri belə bir konfransın öz ölkəsində keçirilməsinin arzusunda olmuş və namizədliyini vermişdi. Biz də belə bir konfransın Azərbaycanda keçirilməsi təklifini irəli sürmüşük.

Şübhəsiz ki, Biz belə bir təklif irəli sürərkən dərk edirdik ki, bu, çox məsuliyyətli, çətin işdir. İndi, Azərbaycanın problemlərlə rastlaşdığı, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi mövcud olduğu zaman belə böyük beynəlxalq konfransın Azərbaycan-

da keçirilməsi bizim üzərimizə həm çox vəzifələr və həm də böyük məsuliyyət qoyur. Biz bunları dərk edərək Azərbaycanın namizədliyini irəli sürdük. Başqa ölkələr də öz namizədliklərini irəli sürmüşdülər. Bu məsələlər bir neçə dəfə müzakirə olunmuşdu, ancaq həm Avropa Birliyinin Komissiyası, həm də TRASEKA proqramında fəal iştirak edən ölkələrin əksəriyyəti bu konfransın Azərbaycanda keçirilməsinə razılıq vermişdilər. Yenə də deyirəm, qərar qəbul olunanadək hələ mübahisələr gedirdi ki, bu beynəlxalq konfrans Azərbaycanda, Bakıda, yaxud Qafqazın, Asiyanın başqa bir ölkəsində keçirilsin.

Nəhayət, bizim təklifimiz qəbul olundu və beynəlxalq konfransın Azərbaycanda, Bakıda keçirilməsi qərara alındı. Bununla əlaqədar biz əməli işə başladıq. Bu əməli iş xeyli zaman idi ki, gedirdi. Ancaq bu işi daha da mütəşəkkil aparmaq üçün mən iyun ayında xüsusi sərəncam qəbul etdim və konfransın hazırlanması, keçirilməsi üçün komissiya təşkil etdim. Bu komissiyaya Baş nazir Artur Rasizadə başçılıq edirdi və axıra qədər də başçılıq etdi. Komissiyanın tərkibində bugünkü müşavirədə iştirak edənlərin bir çoxu vardır.

Qeyd etməliyəm ki, komissiya çox iş görmüşdür və beynəlxalq konfrans yaxşı hazırlanmışdır. Konfransı keçirmək üçün Avropa Birliyinin Komissiyası ilə məsləhətləşərək mən, Azərbaycanın prezidenti bu konfransda iştirak etmələri zəruri olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarına xüsusi məktublar göndərdim və bu ölkələri konfransda iştirak etməyə dəvət etdim.

Şübhəsiz ki, həmin ölkələr İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar olan ölkələrdir. Bu ölkələrin tərkibi Avropa Birliyinin Komissiyası ilə razılaşdırılmışdır. Ancaq dəvəti Azərbaycan prezidenti göndərmişdir. İndi artıq görünür ki, bizim dəvətimiz qəbul olunmuşdur və 32 dövlət, ölkə beynəlxalq konfransda iştirak etmişdir. Biz dövlətlərlə, ölkələrlə bərabər, beynəlxalq təşkilatlara da dəvətlər göndərmişik. Dəvət olunan beynəlxalq təşkilatların - 13 beynəlxalq təşkilatın hamısının nümayəndə heyətləri konfransda iştirak etmişdir.

Beləliklə, konfrans həqiqətən böyük, beynəlxalq bir konfrans oldu. Konfransın iştirakçıları həm İpək yolunun bilavasitə xətti üzərində yerləşən, həm də bu İpək yoluna böyük maraq göstərən ölkələrin nümayəndələri idilər. Konfransda Amerika Birləşmiş Ştatlarından, Yaponiyadan, Çindən, Avropa ölkələrinin demək olar ki, əksəriyyətindən nümayəndə heyətləri, Qafqaz, Mərkəzi Asiya, Monqolustan və Asiyanı təmsil edən digər ölkələr iştirak edirdilər.

Siz bilirsiniz, nümayəndə heyətləri yüksək səviyyəli idi. Konfransda 9 ölkə dövlət başçıları - prezidentlərlə təmsil olunmuşdu, bir ölkədən nümayəndə heyətinə Baş nazir rəhbərlik edirdi. Digər nümayəndə heyətlərinə nazirlər, Baş nazirin müavini və başqa yüksək vəzifəli şəxslər rəhbərlik edirdilər. Təkcə nümayəndə heyətləri üzvlərinin sayı 180 nəfər idi. Ancaq bilirsiniz ki, hər ölkədən gələn nümayəndə heyətini müşayiət edən çoxsaylı şəxslər də var idi.

Konfransda 20 ölkədən 210 mətbuat nümayəndəsi - jurnalistlər, kütləvi informasiya orqanlarının nümayəndələri iştirak etmişlər. Bu konfransda dünyanın böyük agentliklərinin, televiziyalarının nümayəndələri iştirak etmişlər.

Beynəlxalq təşkilatların demək olar ki, hamısı konfransda təmsil olunmuşdur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, ATƏT-in, Avropa Birliyinin, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının nümayəndə heyətləri, dünyanın böyük banklarının - Dünya Bankının, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının, İslam Bankının, bir çox beynəlxalq nəqliyyat təşkilatlarının nümayəndələri, yəni dünyanın əsas beynəlxalq təşkilatlarının hamısı bu konfransda təmsil olunmuşdur.

Həmin nümayəndə heyətlərinin konfransda təkcə təmsil edilməsi deyil, hər bir nümayəndə heyəti beynəlxalq konfransın işində fəal iştirak etmişdir. Çünki 32 ölkəni, dövləti təmsil edən nümayəndə heyətləri başçılarının hamısı konfransda nitq söyləmişdir.

13 beynəlxalq təşkilatı təmsil edən nümayəndə heyətlərinin başçıları konfransda çıxış etmişlər. Bütün bu danışıqların, nitqlərin, konfransların işinin məzmunu sizə məlumdur. Konfransın işi əvvəldən axıradək Azərbaycan televiziyası vasitəsilə canlı yayılıbdır. Güman edirəm ki, siz bunları seyr etmisiniz, dinləmisiniz, bilirsiniz. Bizim qəzetlər də konfransın demək olar ki, stenoqramını dərc etdilər.

Ancaq qısaca olaraq onu deyə bilərəm ki, konfransda gedən bütün danışıqların məzmunu ondan ibarət olmuşdur ki, hamı eyni fikirdədir: Tarixi Böyük İpək yolunu bərpa etmək lazımdır. Bunu bərpa etmək üçün hər bir ölkə lazımi kommunikasiya xətləri yaratmalıdır. Avropa Birliyi Komissiyası bunu indiyədək himayə etdiyi kimi, bundan sonra da himayə edəcəkdir. Yəni konfransın bütün iştirakçıları həm Avropa Birliyi ilə Azərbaycanın təşəbbüsünü - bizim bu təşəbbüsümüzə Gürcüstan prezidenti Eduard Şevardnadze də qoşulmuşdur - yüksək qiymətləndirmişdir, həm də konfransın əhəmiyyətini və orada müzakirə olunan məsələlərin gələcək üçün çox böyük əhəmiyyətini qeyd etmişlər.

Bilirsiniz ki, bəzi ölkə və dövlət başçıları konfransla əlaqədar mənim ünvanıma xüsusi məktublar göndərmişlər. Çin Xalq Respublikasının sədri cənab Szyan Szemin, Yaponiyanın Baş naziri cənab Obuti, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Baş naziri cənab Toni Bleyer, Qazaxıstanın prezidenti cənab Nazarbayev özləri iştirak edə bilmədiklərinə görə məktublar göndərmişlər. Bu məktublar mənə təqdim olunubdur. Onlar mətbuatda dərc ediləcəkdir.

Başqa nümayəndə heyətləri, hansılar ki, dövlət, hökumət başçıları tərəfindən təmsil olunmurdular, onların da hər biri çıxışlarında öz dövlət və hökumət başçılarının konfransa münasibətini, fikrini və təkliflərini bəyan etdilər.

Beləliklə, mən hesab edirəm ki, konfrans qarşıya qoyulan vəzifəni layiqincə həyata keçirdi və beynəlxalq aləmdə tarixi bir hadisəyə çevrildi. Konfransda çıxış

edən natiqlərin demək olar ki, hamısı bunu qeyd etdilər.

Məlumdur ki, bu konfransda üç sənəd imzalandı. Birincisi - "Avropa-Qafqaz-Asiya dəhlizinin inkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çoxtərəfli saziş" və onun texniki əlavələri, ikincisi - Bakı bəyannaməsi, üçüncüsü - tarixi İpək yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfransın yekun rəsmi məlumatıdır. Bildirmək istəyirəm ki, bu sənədlər cürbəcür imzalanıbdır. Birinci sənəd 14 dövlət tərəfindən imzalanıbdır. Bakı bəyannaməsi çox dövlətlər tərəfindən imzalanıbdır. Üçüncü sənəd - yekun rəsmi məlumatı 29 dövlətin və Avropa Birliyinin nümayəndə heyətləri tərəfindən imzalanıbdır.

Beləliklə, bu sənədlər artıq böyük əhəmiyyət kəsb edir. Biz bu sənədlərin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar lazımi tədbirlər görəcəyik. Konfransın yekunları, Azərbaycan Respublikasının üzərinə düşən vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar mənim fərmanım artıq hazırlanır. Həmin fərmanda respublikamızın, ölkəmizin hökumət, dövlət orqanları tərəfindən görüləcək işlərin hamısı müəyyən ediləcəkdir. Mən bu fərmanı yaxın günlərdə imzalayacağam.

Mən bu gün iftixar hissi ilə deyə bilərəm ki, biz, Azərbaycan müstəqil dövlət kimi böyük bir beynəlxalq konfransın təşkilatçısı olduq, belə bir konfransın Azərbaycanda, Bakıda yüksək səviyyədə keçirilməsini təmin etdik.

Mən konfransın işini yekunlaşdırarkən bunu bəyan etmişdim. Bu gün bir də bəyan edirəm ki, konfransın Bakıda keçirilməsi Avropa Birliyi və TRASEKA proqramının iştirakçıları tərəfindən Azərbaycana göstərilən etimaddır və böyük diqqətdir. Biz bunu yüksək qiymətləndirməliyik. Bunun əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, Avropa Birliyi kimi yüksək səviyyəli beynəlxalq təşkilat Azərbaycan ilə ötən illər etdiyi əməkdaşlığın nəticəsində Azərbaycanın bir müstəqil, demokratik, azad ölkə kimi böyük beynəlxalq konfrans keçirmək hüququna malik olduğunu nümayiş etdirib və belə bir konfransın Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edibdir. Konfransın iştirakçıları da bu konfransın birinci Azərbaycanda keçirilməsinin zəruri olduğunu qəbul ediblər və bu konfransda fəal iştirak ediblər.

Dediyim kimi, konfransda Azərbaycan da daxil olmaqla 9 ölkə dövlət başçıları ilə, bir ölkə isə baş nazirlə təmsil olunmuşdu. Beləliklə, 32 nümayəndə heyətindən onu dövlət və hökumət başçıları tərəfindən təmsil edilmişdi. Bunun özü də böyük hadisədir və konfransa bu ölkələr tərəfindən çox yüksək əhəmiyyət verilməsinin təzahürüdür, eyni zamanda bu ölkələrin dövlət başçılarının Azərbaycana göstərdikləri münasibətin təzahürüdür.

Biz çalışırdıq ki, konfransın keçirilməsi bütün parametrlərinə görə beynəlxalq standartlar səviyyəsində olsun. Bu gün məmnuniyyət hissi ilə deyə bilərəm ki, biz buna nail olduq. Çünki mən və mənimlə bərabər Azərbaycanın bir neçə rəhbər vəzifəli şəxsləri son illər, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra bir çox beynəlxalq toplantılarda, sammitlərdə, konfranslarda iştirak etmişik. Bu konf-

ransı hazırlayarkən biz birinci növbədə çalışmışdıq ki, gördüklərimizdən və bu beynəlxalq konfransların hazırlanması, xüsusən həyata keçirilməsi təcrübəsindən səmərəli istifadə edək və Bakıda keçirilən konfrans da gördüyümüz konfranslar səviyyəsində olsun. Mən bu gün deyə bilərəm ki, biz buna nail olmuşuq.

Həqiqətən, nümayəndə heyətlərinin Bakıya endikləri vaxtdan Bakı hava limanından ayrıldıqları zamana qədər onların səmərəli işinin təmin olunması və ümumiyyətlə, konfransın mütəşəkkil aparılması hamının gözü qabağındadır. Demək olar ki, bütün nümayəndə heyətləri, onların başçıları, üzvləri konfransın işinin təşkilinə, gələn qonaqların yerləşdirilməsinə, onlara göstərilən xidmətə və konfransın çox mütəşəkkil aparılmasına, müasir texniki vasitələrdən istifadə olunmasına yüksək qiymət verdilər.

Təbiidir, bu, asanlıqla olmamışdır. Biz çox hazırlıq işləri gördük və birincisi, gələn nümayəndə heyətlərinin münasib şəraitdə yerləşdirilməsi, onların burada olduqları müddətdə fəaliyyətlərinə lazımi şərait yaradılması üçün, ikincisi də konfransın keçiriləcəyi yerdə beynəlxalq standartlara uyğun şəraitin yaradılması üçün çox iş gördük.

Bu baxımdan bizim "Gülüstan" sarayı Azərbaycanın bu günü üçün də çox gərəkli oldu. "Gülüstan" sarayı 1980-ci ildə tikilib istifadəyə verilibdir, 18 ildir ki, Azərbaycana xidmət edir. Ancaq mən, bu "Gülüstan" sarayının tikilməsinin, inşa edilməsinin, yaranmasının təşəbbüskarı kimi və bu işi o illər bilavasitə həyata keçirən adam kimi, böyük iftixar hissi keçirirəm ki, bu saray Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə çox dəyərli xidmətlər göstərir. Tək bu konfransda yox, ona qədər də. Ancaq bu konfransın keçirilməsi üçün "Gülüstan" sarayı əsaslı təmir olundu. Bu da lazım idi, çünki 18 il bundan öncə tikilmiş binanın təmirə ehtiyacı var idi. Təmir olundu və müasir səviyyəyə çatdırıldı. Bununla bərabər, konfransın keçirilməsi üçün orada əlavə ayrı-ayrı otaqlar, bölmələr yaradıldı. Bunların da sayəsində həm konfrans iştirakçılarının, yəni nümayəndə heyətlərinin, onların üzvlərinin orada normal şəraitdə fəaliyyət göstərməsi üçün, həm nümayəndə heyətlərini müşayiət edənlər üçün, həm də çoxsaylı jurnalistlər üçün bütün imkanlar yaradıldı.

Mən bu gün tam əsasla deyə bilərəm ki, "Gülüstan" sarayının o böyük salonu dünyanın bir çox ölkələrində keçirilmiş konfransların salonlarından nəinki fərqlənmirdi, bəlkə də bəzilərinə nisbətən daha da görkəmli, daha da münasib görünürdü. Bu, tarixi bir hadisədir.

Ancaq bir "Gülüstan" sarayı deyildir. Artıq bizim Bakıda çoxsaylı qonaqların yerləşdirilməsi üçün müasir tələblərə uyğun otel imkanlarımız vardır. Bunlar da çox xeyirli oldu.

Bilirsiniz ki, bu konfransın keçirilməsi ilə əlaqədar biz bir çox avtonəqliyyat vasitələri - avtobuslar, müasir tələblərə cavab verən minik avtomobilləri aldıq və bunlardan da istifadə olundu. Bütün bunların hamısı Azərbaycanın bu günü-

nü nümayiş etdirirdi. Hətta bizim hava limanının binasındakı, Azərbaycan dilində desək, o şərəf salonu - və yaxud beynəlxalq termində bir "vip" sözü vardır, - müasirləşdirildiyinə görə o da çox böyük təəccüb doğurdu ki, bu necə də yaxşıdır. Baxmayaraq ki, mənim özüm istərdim ondan da yaxşı olsun.

Bizim dostumuz, Türkiyənin prezidenti cənab Süleyman Dəmirəl mən onu yola salarkən çox şeydən razılığını bildirdi və dedi ki, buranı da çox gözəl etmisiniz. Mən əvvəllər buranı belə görməmişdim, indi müasir tələblərə uyğun olan şərəf salonudur. Mən ona dedim ki, biz başqa bir hava limanı tikirik və onu gələn il istifadəyə verəcəyik. Dedim ki, açılışa sizi dəvət edəcəyəm və orada hər şey, o cümlədən şərəf salonu bundan da yaxşı olacaqdır.

Orada tikilən hava limanını hamı görür. Mən ona dedim ki, 1981-ci ildə biz o hava limanının əsasını qoyduq. Mən o illər Azərbaycanda müasir tələblərə uyğun yeni bir hava limanının tikilməsinə çalışırdım və mənim qərarım əsasında Moskvada layihələr hazırlandı, bizim memarlar işlədilər. O layihələrə bir neçə dəfə baxdıq. 1981-ci ildə onun əsasını qoyduq. Ancaq baxın, neçə illər keçdi, o tikilmədi. Görünür ki, onun əsasını mən qoyduğumu görə, böyük bir fasilədən sonra onu mən də axıra çatdırmalıyam. 1999-cu ildə biz onu mütləq istifadəyə verəcəyik.

İndi Azərbaycan bütün dünya ilə hava xətləri ilə birləşibdir. Lazımdır ki, bu hava xətlərindən, hava yollarından istifadə edən hər bir şəxs - Azərbaycan vətəndaşı, ya başqa hər bir ölkənin vətəndaşı bizim hava limanında yaxşı, müasir şəraitə uyğun olan imkanlardan istifadə edə bilsin. Ancaq bu gün üçün də bizim o şərəf salonunun təmir olunması və müasirləşdirilməsi qonaqlara müsbət təsir bağışladı.

Siz nümayəndə heyətlərinin çıxışlarını televiziya ilə izləyirdiniz, dinləyirdiniz. Sizə məlumdur ki, çıxış edənlərin əksəriyyəti həm Azərbaycanın bu konfransın keçirilməsi barədə təşəbbüsünü çox yüksək qiymətləndirmişlər, həm də konfransın işinin yaxşı təşkil olunmasını dəyərləndirmişlər. Bu, onların rəsmi bəyanatları idi. Ancaq şəxsi, mənimlə olan danışıqlarda, Azərbaycanın konfransda iştirak edən başqa nümayəndələri ilə danışıqlarda, o cümlədən nümayəndə heyətlərinə təhkim olunmuş Azərbaycan Nazirlər Kabinetinin, Prezident Aparatının, nazirliklərin işçiləri ilə danışıqlarda hamısı çox böyük razılıq hissi ilə konfransın yaxşı təşkil olunmasını və keçirilməsini qeyd edirdilər. Bu da özü-özlüyündə bizim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Beləliklə, biz böyük bir imtahan verdik. Azərbaycanda 1998-ci ilin sentyabr ayında yüksək səviyyəli beynəlxalq konfrans keçirildi. Burada iştirak edənlər və iştirak etməyənlərin çoxu, bütün bu işlərə cəlb olunmuş insanlar - kiçik işçidən başlayaraq ayrı-ayrı məmurlara qədər hamı, şübhəsiz ki, Azərbaycanda belə bir konfransın keçirilməsi üçün səylərini qoymuşlar, hərə öz xidmətini, vətənpərvərliyini göstərmişdir, beləliklə də konfrans uğurla keçmiş, başa çatmışdır.

Şübhəsiz ki, bu işlərin bilavasitə rəhbərləri var idi. Mən qeyd etdim ki, komis-

siya təşkil olunmuşdu. Mənim sərəncamımla hələ iyun ayında yaradılmış komissiyaya Baş nazir Artur Rasizadə rəhbərlik edirdi. Komissiya sədrinin başçılığı ilə komissiya üzvlərinin hamısı çox iş görüblər. Ona görə də mən komissiyanın sədri, Baş nazir Artur Rasizadəyə və komissiyanın bütün üzvlərinə təşəkkür edirəm. Komissiyanın üzvlərindən Abid Şərifovun da xidmətini xüsusi qeyd edirəm. Çünki Baş nazirdən əlavə, TRASEKA proqramı ilə bizim Nazirlər Kabinetində o məşğul olmuşdur, bütün işçi qrupunun keçən görüşlərində iştirak etmişdir və Avropa Birliyi ilə bilavasitə əlaqələr saxlamışdır. Mən Abid Şərifovun xidmətini xüsusi qeyd edirəm.

Təbiidir, bu komissiyanın üzvlərinin hərəsi öz sahəsini təmin edibdir və hər biri mənim təşəkkürümü alır. Amma komissiyanın üzvlərindən başqa, Prezident Aparatının işçiləri də çox işlər görmüşlər. Komissiyanın üzvü olaraq şəhər icra hakimiyyəti aparatı çox işlər görmüşdür. Bizim hüquq-mühafizə orqanları bu konfransın işinin təhlükəsizliyini və ictimai asayişi təmin etmək üçün çox işlər görmüşlər. Nümayəndə heyətlərinə təhkim olunmuş şəxslər də öz vəzifəsini yerinə yetirmişlər.

Bu gün buraya dəvət olunanların hər biri bu və ya digər miqdarda, səviyyədə bu işlərdə iştirak etmişdir. Ona görə də mən konfransın hazırlanmasında, keçirilməsində iştirak etmiş bütün şəxslərə təşəkkür edirəm və hamını bu konfransın uğurlu keçməsi münasibətilə təbrik edirəm.

Konfransın Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmiz üçün tarixi bir hadisədir. Biz tariximizi yaxşı bilirik və ona görə də cəsarətlə demək olar ki, Azərbaycanın çoxəsrlik tarixində belə böyük beynəlxalq konfransın keçirilməsi ilk hadisədir. Doğrudur, keçmiş illərdə, xüsusən 60-70-80-ci illərdə Azərbaycanda bir çox böyük tədbirlər keçirilibdir. Onların əksəriyyəti Sovet İttifaqı respublikaları çərçivəsində olubdur. Respublikamızda bəzi beynəlxalq tədbirlər də keçirilibdir. Onlar da ya bəzi sosialist ölkələrinin iştirakı ilə, ya da bəzi beynəlxalq fəhlə hərəkatı, yaxud kommunist hərəkatı təşkilatlarının iştirakı ilə keçirilibdir. Onların heç biri yüksək dövlət səviyyəsində olmayıbdır.

Mən bir də deyirəm və qətiyyətlə, cəsarətlə deyirəm ki, tarixə nəzər salarkən Azərbaycan Respublikasının, dövlətinin, ölkəsinin tarixində bu, ilk böyük beynəlxalq konfransdır. Biz bunu yüksək qiymətləndirməliyik və bu, Azərbaycan xalqının, dövlətinin böyük nailiyyəti kimi qiymətləndirilməlidir.

Beynəlxalq konfransın Azərbaycanda keçirilməsi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsini, inkişaf etməsini və beynəlxalq aləmdə tamamilə tanınmasını nümayiş etdirir. Bu bizim müstəqilliyimizin, suverenliyimizin rəmzidir. Biz müstəqil dövlət kimi Bakıda 32 dövlətin nümayəndə heyətlərini qəbul etdik və dünyanın böyük bir hissəsini əhatə edən əraziyə məxsus böyük bir proqramın - Tarixi İpək yolunun bərpası proqramının əsasını qoyduq. Bu, böyük tarixi hadisədir.

Vətənini, torpağını, millətini, ölkəsini sevən hər bir azərbaycanlının, Azərbaycan vətəndaşının bu hadisə ilə fəxr etməyə əsası vardır və bununla hər bir adam fəxr edə bilər. Çünki bu, bizim millətimizin, ölkəmizin, dövlətimizin adıdır.

Biz Azərbaycanda dövlət müstəqilliyi əldə edəndən sonra ağır yollar keçmişik və yolumuz bu gün də asan deyildir. Bizim ən birinci vəzifəmiz o olubdur ki, Azərbaycanı dünyada olduğu kimi tanıdaq. Bu, müstəqilliyini əldə edən hər bir ölkə üçün əsas vəzifədir. Amma bu, bizim üçün qat-qat mühüm vəzifə idi. Ona görə ki, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edərkən artıq Ermənistanla Azərbaycan arasında üç ildən artıq idi münaqişə gedirdi. Ermənistan və ermənilərin dünyadakı diasporu, lobbisi bu münaqişədə Azərbaycanı günahlandırmışdı. Azərbaycan haqqında demək olar ki, dünyanın bütün ölkələrində çox mənfi fikir yaranmışdı. Təkcə bütün ölkələrdə deyil, Sovetlər İttifaqında da, Moskvada da, yəni biz o vaxtlar tərkibində olduğumuz ölkədə də belə bir əhval-ruhiyyə var idi ki, guya Qarabağ münaqişəsinin yaranmasında günahkar Azərbaycandır.

Xatırlayın, hətta bizim özümüzün içimizdə olan bəzi azərbaycanlılar da ermənilərin bu fikrini gücləndirirdilər. 1988-ci ildə Moskvada nə yazılar gedirdi? Bu münaqişə nə üçün başlandı? Çünki Azərbaycan rəhbərliyi və xüsusən, o vaxtlar təqib altında olan, təcrid vəziyyətində yaşayan Heydər Əliyev, Azərbaycanın keçmiş rəhbəri guya erməniləri Azərbaycanda əzibdir və Dağlıq Qarabağa ögey münasibət göstərilibdir. Guya Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkibində olarkən inkişaf edə bilməyibdir, ona görə də ermənilər boğaza yığılıblar və indi Azərbaycanın tərkibindən çıxıb Ermənistanın tərkibinə keçmək istəyirlər. Guya bunların da əsası var, çünki bunlara ögey münasibət göstərilibdir, guya bunun da günahkarı Heydər Əliyevdir.

Siz bu yazıları, sözləri xatırlayırsınız. Bunu Moskvada təkcə Azərbaycana düşmən olan adamlar demirdilər, bunu burada bəzi azərbaycanlılar da deyirdilər. Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərləri bunu Moskvada tribunalardan deyirdilər. Onlar kimə xidmət ediblər? Öz şəxsi ambisiyalarını həyata keçirmək üçün, şəxsi mənfur məqsədlərinə nail olmaq üçün xalqı, milləti ləkələyirdilər.

Mən o vaxt bir neçə yerə məlumat verdim ki, bunlar yalandır. Sənədlər çıxardım ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tərkibində ümumazərbaycan səviyyəsindən üç dəfə artıq inkişaf edibdir. Bütün illərdə, elə 20-ci illərdən başlayaraq, o cümlədən 70-ci illərdə. Rəqəmlər var idi, statistika var idi. Amma o statistikaya baxan yox idi. Həmin vaxt onlara lazım idi ki, Azərbaycanı günahlandırsınlar və Azərbaycanı günahlandırdılar, ləkələdilər. Beləliklə, həm Sovetlər İttifaqında, Moskvada belə bir fikir yarandı və həm də erməni diasporu bütün dünyada bu fikri yaratdı ki, guya bü münaqişədə Azərbaycan günahkardır.

Ona görə də mən deyirəm ki, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndən biz çalışmışıq, məqsədimiz ondan ibarət olub ki, bax, bu mənfi fikri dağıdaq,

Azərbaycanı azad, müstəqil, sivilizasiyalı bir ölkə kimi göstərək. Erməni diasporunun dediyi kimi yox. Onlar deyirlər ki, "Azərbaycanlılar vəhşidirlər, köçəridirlər, bu, millət deyil" və sairə. Siz bunları unutmusunuzmu? Bu yazılar hər yerdə yazılırdı. Bizi, azərbaycanlıları təhqir edirdilər. Bu fikir beynəlxalq aləmdə çoxlarının beyninə girmişdi.

Son beş ildə bizim apardığımız siyasət, görülən işlər, saysız-hesabsız görüşlər, xarici ölkələrə səfərlər, Azərbaycana gələn nümayəndələrlə görüşlər, beynəlxalq təşkilatlarda gur sözlər deməyimiz nəticəsində Azərbaycan haqqında fikir dəyişilmişdir.

Mən konfransdan sonra, sentyabrın 8-də qonaqları yola salandan sonra axşam saat təxminən 8-9 idi. Gəldim Prezident sarayında Yaponiyanın nümayəndəsini qəbul etdim. O, çox xahiş edirdi ki, mən onu qəbul edim, çünki o, gecə vətəninə yola düşəcəkdi. Yaponiyanın Baş naziri cənab Obutinin məktubunu mənə təqdim etmək istəyirdi. O, fevral ayında mən Yaponiyada rəsmi səfərdə olduğum zaman keçirilən görüşlərdə iştirak etmişdi. Öz təəssüratlarını söyləyir və Yaponiya ictimaiyyətinin Azərbaycan haqqında fikirləri barəsində danışırdı. Deyirdi siz Yaponiyada olduğunuz zaman o qədər görüşlər keçirdiniz, danışıqlar apardınız ki, ölkəmizdə belə təəssürat yarandı ki, Yaponiyaya gəlmiş heç bir dövlət başçısı öz ölkəsini bu qədər geniş açmamış, təbliğ etməmişdir. Bu, onun dediyi sözlərdir. Siz məni düzgün başa düşün, mən bunu deyirəm ona görə yox ki, sizə özüm haqqında bir şey çatdırım. Mənim buna ehtiyacım yoxdur.

Bilirsiniz, ona görə ki, bəli, Yaponiyada, bizi tanımırdılar. Biz Azərbaycanı Yaponiyada da tanıtdıq və çox yaxşı tanıtdıq. İndi nə qədər Yaponiya şirkətləri gəlib Azərbaycanda işləyirlər və nə qədəri də gəlmək istəyir. Sentyabrın 8-də axşam həmin nümayəndə heyətinin başçısı bu sözləri mənə dedi.

Beləliklə, bu beynəlxalq konfrans indiyə qədər görülən işlərə demək olar ki, yekun vurdu. O mənada ki, ayrı-ayrı ölkələrə səfərlər zamanı gördüyümüz işlərlə, yaxud ayrı-ayrı ölkə başçılarının, nümayəndələrin Azərbaycana gəldiyi zaman gördüyümüz işlərlə, bizim nümayəndələrin ayrı-ayrı ölkələrə, beynəlxalq təşkilatlara getdiyi zaman gördüyümüz işlərlə bərabər və onların məntiqi nəticəsi olaraq indi 32 dövlətin nümayəndələri, 13 beynəlxalq təşkilatın nümayəndələri bir gündə, bir zamanda, bir yerdə Azərbaycanda toplaşıb respublikamızın bu gününü gördülər. Bu, Azərbaycanı tanıtmaq, müstəqil dövlət kimi göstərmək üçün ən gözəl bir vasitə idi və biz bunu göstərdik. Bu, Azərbaycanın müstəqilliyinə xidmət edən və onu daha da təsdiq edən bir tədbir idi və biz bu tədbiri həyata keçirməyə nail olduq.

Şübhəsiz ki, hər bir təəssürat yayılır və yayılacaqdır. Mən dedim, - konfransda 20 ölkənin kütləvi informasiya orqanlarının 210 nümayəndəsi iştirak etmişdir. Yazılar yazılacaqdır. Bunlar artıq yazılır. Bir çox ölkələrin qəzetlərində məqalələr dərc olunur. Bunlar davam edəcəkdir. Beləliklə Azərbaycan dünyaya müstəqil dövlət,

azad, demokratik ölkə kimi göstərilir.

Mən bir faktı da sizə demək istəyirəm. Biz bazar iqtisadiyyatını inkişaf etdiririk. Bakıya gələn prezidentlər şəhərin mərkəzində tikilmiş ofis-otel kompleksində yaşadılar. Biz Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidenti hörmətli Süleyman Dəmirəl ilə bərabər həmin ofis-otel kompleksinin açılış mərasimini keçirdik. Bu, şəxsi biznesin meydana gətirdiyi bir kompleksdir. Bu, bazar iqtisadiyyatının real nəticəsidir, Azərbaycanda azad sahibkarlığın real nəticəsidir.

Sentyabrın 7-də mən dövlət başçılarına və nümayəndə heyətlərinin rəhbərlərinə qəbul verdim. O qəbul yenə də özəl sektor tərəfindən “Ramstor”un yanında tikilmiş Bakı Əyləncə Mərkəzində verildi. O da özəl sektorun, sahibkarlığın Azərbaycanda verdiyi nəticədir. Siz bunu bilirsiniz. Ancaq mən sizə deməliyəm ki, məsələn, Bakıya gələn ölkə prezidentləri ilə birlikdə idim. Onlar bu oteldə qaldılar. Onlara deyəndə ki, bu otel dövlətin deyildir, özəl sektora məxsusdur, həmin o qəbul verdiyim yer də dövlətin, hökumətin deyildir, özəl sektora məxsusdur, onlar məəttəl qaldılar. Yəni mən Müstəqil Dövlətlər Birliyinə daxil olan ölkələrin prezidentlərini deyirəm. Şübhəsiz ki, bizim dostumuz Süleyman Dəmirəl də buna çox sevindi ki, burada həm özəl sektor yaranır və artıq yaranıbdır, həm də bu özəl sektorun yaranmasında Türkiyənin inşaat şirkətləri də iştirak edirlər. Bunun özü də böyük bir təsir bağışlayır ki, həqiqətən Azərbaycan bazar iqtisadiyyatı yolu ilə gedir.

Bilirsiniz, bu, adi bir hal deyildir. Şəhərin mərkəzində 16 mərtəbəli ofis-otel kompleksi tikilibdir. Bunu da özəl sektor yaradıbdır. Demək, bu, bazar iqtisadiyyatının əməli nəticəsidir və bunun dönməzliyidir. Bəli, bu, xarici sərmayə üçün inandırıcı bir haldır ki, Azərbaycanda şərait yaranıbdır. Hər bir sahibkar, sərmayədar gəlib sərmayə qoyub, iş görüb onun nəticəsini görə bilər. Bu da nümayiş olundu.

Ən nəhayət, Bakının bugünkü görünüşü, əhval-ruhiyyəsi, insanların vəziyyəti. Mən yenə də dostum Süleyman Dəmirəlin sözlərini xatırlatmaq istəyirəm. Deyəsən o, 16-cı mərtəbədə yaşayırdı. Bakı, Xəzər dənizi oradan çox gözəl görünür. Deyir, mən səhər durub baxdım ki, insanlar gedirlər. Hələ səhər erkən adamlar az idi. Sonra yavaş-yavaş insanlar, uşaqlar çoxaldı və oradakı parka gəlib, oturub istirahət edirdilər. Deyir ki, mən yanımda olan adamlara söylədim ki, baxın, Heydər Əliyevin Azərbaycanda yaratdığı sakitlik, sabitlik budur, - insanlar rahat gəzirlər, istirahət edirlər. O, oradan bunların hamısını müşahidə etmişdi, görmüşdü, öz təəssüratlarını mənə deyirdi.

Amma bu, yeganə təəssürat deyildir. Belə bir təəssürat hamısında var idi. Yəni bu gün Azərbaycan demokratik yolla, sərbəst iqtisadiyyat yolu ilə gedən azad bir ölkə kimi göz qabağındadır və Azərbaycanın, Bakının bugünkü mənzərəsi, görünüşü respublikamıza gələn həm dövlət başçıları, həm başqa nümayəndələr, həm də nümayəndə heyətlərinin üzvləri üçün açıq-aydındır.

Beləliklə, biz Azərbaycanı göstərdik. Yəni beş-altı il bundan öncə Azərbaycan

haqqında olan fikri və bu gün Azərbaycan haqqında olan fikri göstərdik. Əgər o fikir kənarda Azərbaycan haqqında cürbəcür böhtanlar əsasında yaranmışdısa, bu fikir isə Azərbaycanın bugünkü gerçəkliyi və görünüşü əsasında yaranır. Həm ictimai-siyasi vəziyyət, sabitlik, həm də qurulmuş infrastruktur zəminində yaranır.

Bilirsiniz ki, Bakı həmişə gözəl şəhər olubdur. Mən yenə də Süleyman Dəmirəlin sözünə qayıdıram. O deyir ki, nümayəndə heyətimizə bildirdim ki, xatirinizdədirmi, mən 1991-ci ildə Bakıya gələndə nələr var idi. İndi görün, Azərbaycan nə yerdədir, nə vəziyyətdədir. Bəli, 1991-ci ildə buraya gələn adam o vaxt gördüyü ilə indi gördüyü arasında nə qədər fərq olduğunu söyləyir. Bunu dərhal görmək mümkün olur.

Beləliklə, bu konfrans bizə belə bir böyük imkan da verdi və biz bundan istifadə edərək bundan sonra da Azərbaycanın həqiqətlərini, bugünkü reallığını, gerçəkliyini hər yerdə, hər ölkədə göstərməliyik, yaymalıyıq, təbliğ etməliyik. Bu, ona görə lazımdır ki, bizi daha da tanısınlar. Bir də ona görə lazımdır ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi ilə əlaqədar Azərbaycan haqqında yaranmış mənfi fikirləri biz gərək tamamilə ləğv edək və konfransın keçirilməsi bunun üçün çox böyük vasitə olmuşdur.

Konfransın işi, onun nəticələri, hesab edirəm ki, bundan sonra da təhlil və təbliğ olunmalıdır. Konfransa hazırlığın Azərbaycan ictimaiyyəti üçün bir əhəmiyyəti də ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda ictimaiyyət Tarixi İpək yolunun nə olduğunu bildi. Bəlkə də ayrı-ayrı insanlarda İpək yolu haqqında çox az məlumat var idi, amma indi İpək yolu ictimaiyyətimiz üçün açıldı.

Məsələn, təsəvvür edin, bu konfransın hazırlanması Azərbaycanda İpək yoluna həsr olunmuş nə qədər elmi konfransların keçirilməsinə səbəb oldu. Elmi araşdırmalar aparılır, kitablar yazılır. Artıq "İpək yolu" jurnalı çıxır, gərək ki, onun iki nömrəsi çıxıbdır. Qəzet nəşr olunur. Onlar ingilis dilində də çap olundu, nümayəndə heyətlərinə də verildi. Yaxud, bizim Prezident Aparatının humanitar siyasət şöbəsi İpək yoluna həsr olunmuş bir yaxşı kitab hazırladı. Orada çox gözəl tarixi xəritələr, materiallar toplandı və gələn nümayəndələrin hamısına verildi.

Mən sizə demişdim, o kitabın tirajını artırmaq lazımdır və ümumiyyətlə, yaymaq lazımdır. Çünki o kitabda Azərbaycanın və İpək yolunun keçmiş, tarixi xəritələri vardır. Onları, ola bilsin ki, ayrı-ayrı alimlər, tədqiqatçılar bilirlər. Amma bizim ictimaiyyət bilmir. Ancaq bunu bilmək lazımdır. Çünki artıq yeni proqram meydana çıxıbdır və o proqram da bundan sonra illər boyu həyata keçiriləcəkdir.

Yəni konfransa qədər çox işlər görülmüşdür. Amma hesab edirəm ki, indi, konfransdan sonra bizim alimlərimiz, tədqiqatçılarımız bu sahədə daha çox işlər görə bilərlər, kitablar, elmi əsərlər yaza bilərlər, bu məsələni dərindən tədqiq edə bilərlər və konfransın nəticələrini təhlil edə bilərlər. Ona görə də konfransın nəticələri, imzalanmış sənədlər geniş təbliğ olunmalıdır, onun mahiyyəti, mənası ictimaiyyətə çatdırılmalıdır və bu barədə mütəmadi iş aparılmalıdır. Güman edirəm ki, bu tədbirlər

hazırlanan sənədlərdə öz əksini tapacaqdır. Ancaq mən indidən bunu deyirəm ki, bizim müvafiq elmi təşkilatlar, dövlət orqanları bu məsələlərlə ciddi məşğul olsunlar.

Tarixi İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar keçirilmiş Bakı beynəlxalq konfransı XXI əsr üçün yeni böyük bir proqram açdı. İndi dünyada son 10 ildə baş vermiş dəyişikliklərlə əlaqədar bir neçə proqram yaranıbdır. Bu proqramların bəzisi regional xarakter daşıyır, bəzisi bir neçə regionu birləşdirir. Hər birinin özünəməxsus əhəmiyyəti vardır.

Biz Avropa Birliyi ilə birgə yeni böyük bir proqram irəli sürdük. Bu proqram isə Avropanın Asiya ilə birləşməsi və burada Qafqazın, o cümlədən xüsusən Azərbaycanın rolu və əhəmiyyətidir. Güman edirəm ki, XXI əsrdə bu proqram genişlənəcək, inkişaf edəcəkdir. Ancaq biz XXI əsrə doğru gedərək həm ölkəmiz, həm regionumuz, həm də bəşəriyyət üçün yeni bir proqramın irəli sürülməsinin iştirakçısıyıq və bununla əlaqədar keçirilən konfransın təşkilatçısıyıq. Biz çalışmalıyıq ki, bundan sonra da öz rolumuzu göstərə bilək.

Konfransın yekunlarından biri də ondan ibarətdir ki, proqramın həyata keçirilməsi üçün daimi katiblik yaradılıb və daimi katibliyin də Bakıda yerləşməsi qərara alınıbdır. Mən deməliyəm ki, bu qərar da asanlıqla qəbul olunmayıbdır. Çünki bu proqramda iştirak edən bir neçə başqa ölkə də arzu edirdilər ki, katiblik onların ölkəsində yerləşsin. Bu qərarın da əhəmiyyətinin nədən ibarət olduğunu izah etməyə ehtiyac yoxdur. Ancaq bizim gördüyümüz işə qiymət verildiyinə görə və bizim səylərimiz nəticəsində sazişi imzalayan əsas ölkələrin hamısı razı oldular ki, birincisi, katiblik təsis olunsun, ikincisi də bu katiblik Bakıda, Azərbaycanda yerləşsin. Bu, konfransın yekunu olaraq bizə göstərilən böyük etimaddır, qayğıdır. Beləliklə, biz bu proqramın həyata keçirilməsi barəsində öz üzərimizə böyük məsuliyyət götürmüşük.

Təsəvvür edin, indi dünyada belə proqramlar çoxdur. Məsələn, Qara dəniz hövzəsi dövlətlərinin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı vardır, onun katibliyi İstanbulda yerləşir. Bu da təbiidir. Çünki vaxtilə, 1992-ci ildə Türkiyənin Baş naziri Süleyman Dəmirəlin təşəbbüsü ilə belə bir təşkilat yaranıbdır. Yaxud İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı vardır, onun katibliyi Tehranda yerləşir. Bu da məlumdur. Başqa belə təşkilatlar vardır və onların katibliyi ayrı-ayrı ölkələrdə yerləşir. Ancaq Böyük İpək yolu, Avropanı və Asiyanı bir-birinə bağlayan, birləşdirən proqramı həyata keçirən təşkilatın katibliyi Azərbaycanda yerləşir. Bir də qeyd edirəm, bu, bizə göstərilən böyük etimaddır və bizə bu proqramın həyata keçirilməsi sahəsində səy göstərmək üçün imkanlar yaradıbdır. Biz bunu da qiymətləndirməliyik və bu etimadı doğrultmağa çalışmalıyıq.

Beləliklə, bizim Avropa Birliyi ilə uğurlu əməkdaşlığımızın nəticəsində, TRASEKA proqramına qəbul olunmuş ölkələrlə əməkdaşlığımızın nəticəsində və bu sahədə göstərdiyimiz təşəbbüslərin nəticəsində Azərbaycanda böyük beynəlxalq

konfrans keçirildi və biz də bu gün bunun nəticələrini görürük.

Mən sizi və bütün Azərbaycan xalqını, vətəndaşlarını bu böyük və tarixi hadisə münasibətilə bir daha təbrik edirəm. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, biz bu proqramın həyata keçirilməsi üçün dəyərli işlər görəcəyik və bu vasitə ilə Avropa ilə Asiya arasında olan inteqrasiya prosesinə öz xidmətlərimizi göstərəcəyik, Azərbaycanın Avropa-Asiya əməkdaşlığında daha da əhəmiyyətli rolunu təsdiq edəcəyik.

Mən əminəm ki, biz bundan sonra da beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin və suverenliyinin, Azərbaycanda demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesinin əhəmiyyətini nümayiş etdirəcək və respublikamızı azad, sərbəst, müstəqil ölkə, dövlət kimi bundan sonra da irəliyə aparacağıq.

Mənim sizə çatdıracağım sözlər bundan ibarətdir. Bugünkü müşavirənin də məqsədi beynəlxalq konfransın yekunları haqqında mülahizələrimi sizə çatdırmaqdan ibarətdir. Sizin mənə bir sözünüz varmı? Varsa, buyurun. Sualınız, başa düşülməyən heç bir məsələ yoxdur ki? Hər şey aydındırmı?

Avropa Komissiyasının sədri zati-aliləri cənab Romano Prodiyə

7 may 1999-cu il

Hörmətli Romano Prodi,

Avropa Komissiyasının sədri seçilməyiniz münasibətilə sizi ürəkdən təbrik edirəm.

Biz Avropa İttifaqının strukturları ilə əlaqələrin genişlənməsinə və sıx əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət veririk.

Əminəm ki, yaxın vaxtlarda qüvvəyə minəcək tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında Azərbaycan Respublikası ilə Avropa İttifaqı arasında saziş əlaqələrimizin hüquqi bazasını təşkil etməklə onların möhkəm təməl üzərində inkişafını təmin edəcəkdir.

Respublikamıza çoxsaylı humanitar və texniki yardımlarına görə Avropa İttifaqına bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Ümidvaram ki, rəhbərlik etdiyiniz Avropa Komissiyası Azərbaycanın Dünya Birliyi ilə inteqrasiyası proseslərinin güclənməsində, regionumuzda sülhün və sabitliyin bərqərar edilməsində bundan sonra da mühüm rol oynayacaqdır.

Sizə işlərinizdə uğurlar diləyir və ən xoş arzularımı yetirirəm.

Hörmətlə,
Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Avropa Birliyinin xarici siyasət və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi cənab Xavyer Solanaya

Bakı şəhəri, 22 oktyabr 1999-cu il

Hörmətli cənab Solana!

Avropa Birliyinin xarici siyasət və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi və Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi vəzifələrinə təyin olunmağınız münasibətilə Sizi səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Azərbaycan Respublikası Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. Bu yaxınlarda qüvvəyə minmiş tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında saziş ölkəmiz ilə Avropa Birliyi arasında əlaqələrin genişlənməsi üçün yeni perspektivlər açır.

NATO-nun Baş katibi kimi keçmiş vəzifənizdəki fəaliyyətinizi yüksək qiymətləndirir və Sizinlə görüşlərimizi məmnuniyyətlə xatırlayıram. Ümidvaram ki, yeni vəzifənizdə dialoqumuz uğurla davam edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar arzulayır və Sizi münasib bildiyiniz vaxtda Azərbaycana səfərə dəvət edirəm.

Hörmətlə,
Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodi ilə görüşdəki söhbətindən

İstanbul, "Çırağan sarayı", 19 noyabr 1999-cu il

Heydər Əliyev: Hörmətli cənab Prodi, Sizinlə bir daha görüşməyimə çox şadam. Sizi Avropa Komissiyasının sədri seçilməniz münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Avropa Birliyinin strukturları ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin genişlənməsinə və sıx əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verirəm. Tarixi İpək yolunun bərpası və TRASEKA proqramları üzrə əməkdaşlığın genişlənməsi çox mühüm hadisədir. Əminəm ki, Avropa ilə Asiya arasında nəqliyyat kommunikasiyalarının inkişafında bu layihələr xüsusi rol oynayacaqdır.

Avropa Birliyinin ölkəmizə humanitar və texniki yardımlarını minnətdarlıqla qeyd etmək istərdim. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində işğaldan azad edilmiş rayonlarımızın bərpasında Avropa Komissiyasının TASİS proqramı çərçivəsində köməyini yüksək qiymətləndirir və cənab Romano Prodi, Sizin rəhbərliyinizlə bu proqramların müvəffəqiyyətlə davam etdiriləcəyinə əmin olduğumu bildirirəm.

Romano Prodi: Hörmətli cənab prezident! Avropa Komissiyasının sədri seçilməyim münasibətilə səmimi təbriklərinizə görə Sizə təşəkkür edirəm. Avropa Birliyi ölkənizlə əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. Avropa strukturları Cənubi Qafqaz regionu ilə təkcə iqtisadi əlaqələrə deyil, bütün sahələrdə hərtərəfli əməkdaşlığa maraq göstərir.

Böyük Tarixi İpək yolunun bərpasına dair 1998-ci ilin sentyabrında Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfrans yüksək qiymətə layiqdir. Regionun inkişaf strategiyasının müəyyən edilməsində bu tədbir böyük əhəmiyyət daşıdığını xüsusi qeyd etmək istərdim.

Heydər Əliyev: Bu həqiqətən də belədir, cənab Prodi. Onu da deməliyəm ki, müstəqillik yolu ilə inamla irəliləyən Azərbaycan Respublikasında demokratikləşmə prosesi və islahatlar uğurla həyata keçirilir. Xəzərin enerji ehtiyatlarının istifadəyə verilməsi və nəqli sahəsində görülən işlər də uğurla həyata keçirilir. Bildiyiniz kimi, ölkəmiz bu layihələrin təşəbbüskarıdır. 1994-cü ildə Bakıda böyük səylər hesabına imzalanmış "Əsrin müqaviləsi" adlanan ilk neft müqaviləsi sonrakı genişmiqyaslı neft layihələrinin həyata keçirilməsində böyük əhəmiyyət daşıyır.

Xəzər neftinin dünya bazarlarına çıxarılması üçün Bakı-Novorossiysk kəməri ilə yanaşı, bu ilin aprel ayında Bakı-Supsa boru xətti də istifadəyə verilmişdir. Neft nəqlinin etibarlılığının təmin edilməsi üçün əsas ixrac boru kəməri kimi Bakı-Tbilisi-Ceyhan xəttinin inşası üçün İstanbulda imzalanmış sənədlərin böyük tarixi

www.aliyevheritage.org

əhəmiyyətini xüsusi vurğulardım. Bu yolda bizim qarşımıza çox maneələr çıxıb. Ölkəmizə təzyiqlər göstərilib, region dövlətlərində qeyri-sabitlik yaratmaq cəhdləri olub. Bütün bu çətinliklərə baxmayaraq Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəmərinin inşasının reallaşması məndə məmnunluq duyğusu yaradır.

Onu da deyim ki, Xəzərin zəngin enerji ehtiyatlarının hasilatında ölkəmizin xarici şirkətlərlə geniş əməkdaşlığı karbohidrogen yataqlarının işlənilməsində İtaliyanın “ENİ-ACİP” Şirkəti də fəal iştirak edib.

Müstəqillik yolu ilə irəliləyən Azərbaycan dövlətinin qarşılaşdığı ən böyük problem olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi 12 ildən bəri davam edir, erməni silahlı qüvvələrinin təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızın beşdə bir hissəsi işğal olunub, bir milyon soydaşımız qaçqın vəziyyətinə düşərək çadır şəhərciklərində ağır şəraitdə yaşayır.

Bütün bunlara baxmayaraq ölkəmiz Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə tərəfdardır. Beş ildən bəri atəşkəs rejiminə əməl edilir. Münaqişənin həlli ilə məşğul olan ATƏT-in Minsk qrupu 1992-ci ildən fəaliyyət göstərir, lakin arzu etdiyimiz nəticələr hələ də əldə olunmayıb.

Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri arasında son vaxtlar bir neçə görüş keçirilib. Münaqişəni nizamasalma prosesi, eyni zamanda ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsində davam etdirilməsi olduqca zəruridir.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində və onun nəticələrinin aradan qaldırılmasında ölkəmiz beynəlxalq birliyin köməyinə ümid bəsləyir.

Romano Prodi: Hörmətli cənab prezident! Mən Xəzər dənizinin enerji ehtiyatlarının hasilatının və dünya bazarlarına nəqlinin əhəmiyyətini yüksək dəyərləndirirəm. Bakı-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin inşası ilə bağlı sənədlərin və digər layihələrin imzalanması münasibətilə Sizi səmimi-qəlbdən təbrik edirəm.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlığın və əməkdaşlığın inkişafı üçün geniş perspektivlər açılıb. Mənim rəhbərlik etdiyim təşkilat bölgədə sülh və sabitlik yaranmasına hər cür kömək göstərməyə hazırdır.

Hörmətli cənab prezident! İcazə versəniz mən bu görüşdən və maraqlı söhbətdən məmnun qaldığımı bildirərdim.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyinin Azərbaycandakı xüsusi elçisi Renato Battini və Avropa Komissiyasının Azərbaycan üzrə əlaqələndiricisi Robin Lideli qəbul edərkən söhbətindən

Prezident sarayı, 5 fevral 2000-ci il

Heydər Əliyev: Azərbaycana xoş gəlmisiniz! Sizin Azərbaycana gəlməyinizdən çox məmnunam. Biz Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığımıza daim çox böyük əhəmiyyət veririk və mən bu əməkdaşlığın çox müsbət nəticələrini də qeyd edirəm. Amma eyni zamanda mən bizim əməkdaşlığımızın daha da gözəl perspektivlərini hiss edirəm.

Mənə Baş nazir məlumat verdi ki, siz çox məsələləri ətraflı müzakirə etmisiniz. Mən də sizi dinləməyə hazıram.

Renato Batti: Cənab prezident, bu gün bizi qəbul etdiyinizə görə çox sağ olun. Bu gün Sizinlə görüşmək bizim üçün həm xoşdur, həm də böyük şərəfdir. Həqiqətən də, biz hökumət üzvləri ilə çoxlu müzakirələr aparmışıq, görüşlər keçirmişik və bu görüşlərdə ikitərəfli münasibətləri müzakirə etmişik. Bizim Azərbaycanla olan əməkdaşlığımız regionda ən başlıca əməkdaşlıqdır. Avropa Birliyi Azərbaycana ən birinci donor olan təşkilatdır. Heç şübhəsiz ki, biz işimizi bu yönümdə davam etdiririk və gələcəkdə də Azərbaycanın bütün səylərini dəstəkləməkdə davam edəcəyik. Regionda sülh əldə olunan kimi, biz bütün dəstəyimizi daha da artırmağa hazırıq. Avropa icması beynəlxalq icma ilə birlikdə sülh əldə olunandan sonra reabilitasiya və yenidənqurmaya yönəlmiş bütün işləri dəstəkləməyə hazır olduğunu bildirir.

Biz burada olduğumuz müddətdə bir neçə layihəni müzakirə etmişik. Noyabr ayında burada olduğumuz zaman Naxçıvana aid bir layihəni nəzərdən keçirmişik və bu gün də işləməyə hazırıq. Bu da bizim maliyyə üzrə ikinci tranşımızdan ayrılan layihədir.

Bu imkandan istifadə edərək, bizim görüşlər zamanı təmasda olduğumuz bütün şəxslərə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Xüsusilə Azərbaycanın Baş nazirinin müavininə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. O, bütün görüşlər zamanı bizimlə birlikdə idi və razılığın müddəalarını birlikdə həyata keçirməyə yardımçı olmuşdur.

Məlumdur ki, Avropa Birliyi ilə Azərbaycan razılıq əsasında bir sıra layihələri həyata keçirirlər və bu, tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında olan razılıqdır. Bu razılıq əldə olunduqdan sonra biz ilk görüşümüzü noyabrda keçirmişik və mart ayında Brüssel şəhərində ikinci görüşümüz olacaqdır. Fevralın 24-dən martın 1-dək Avropa Parlamentinin üzvləri Qafqaz regionuna gələcəklər və bu səfər zamanı Azərbaycana da xüsusi diqqət yetiriləcəkdir. Mart ayında isə, bir qədər əvvəl qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan nümayəndə heyəti əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq razılığı çərçivəsində Brüsselə gələcəkdir. Sağ olun, cənab prezident.

Heydər Əliyev: Çox gözəl. Mən sizin verdiyiniz məlumatdan çox məmnunam. Mən təşəkkür edirəm ki, Avropa Birliyi regionda Azərbaycana xüsusi diqqət yetirir. Biz çalışacağıq ki, həmişə bunu, belə bir münasibəti doğruldaq.

İşğal altında olan ərazimizin bərpa edilməsi haqqında Avropa Birliyinin planları bizi çox sevindirir. Son zamanlar aparılan danışıqlar - həm Minsk qrupu çərçivəsində, həm də Azərbaycan prezidenti ilə Ermənistan prezidenti arasında aparılan bilavasitə danışıqlar ümid verir ki, biz sülhə nail olacağıq və işğal edilmiş torpaqlarımız işğaldan azad olunacaqdır. O torpaqlarda çox iş görmək lazım olacaqdır. Əgər Avropa Birliyinin, dünya birliyinin bu işdə iştirakı olmasa, biz burada heç bir şey edə bilmərik. Çünki orada olan bütün şəhərlər, qəsəbələr, kəndlər, hər bir şey - hansını ki, insanlar istifadə edirdi - dağıdılıbdır, viran edilibdir.

Bir müddət öncə Dünya Bankının, sonra Valyuta Fondunun, gərək ki, bir də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının nümayəndələri Ermənistanda olmuş, Dağlıq Qarabağda olmuş, sonra Azərbaycanın işğal edilmiş Ağdam bölgəsində olmuşlar. Onlar sonra öz təəssüratlarını dedilər və öz gözləri ilə görmüşlər ki, hər şey dağılıbdır. Hər şey yenidən qurulmalıdır. Bu baxımdan sizin bugünkü bəyanatınız mənim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Mən İstanbulda olarkən Avropa Komissiyasının sədri cənab Prodi ilə görüşmüşdüm. Biz bu barədə ətraflı söhbət etmişik, danışmışıq. Onunla danışanda da bu məsələ, demək olar ki, bizim müzakirəmizin mərkəzində idi. Bir daha ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, biz onunla birlikdə məşğul olacağıq.

Mən sizin tranşlarınıza görə və müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsində iştirakınıza görə təşəkkür edirəm. Bunların hər biri bizim üçün çox əhəmiyyətlidir.

Beləliklə, münasibətlərimiz genişlənir. Avropa Birliyinin Azərbaycanda daimi nümayəndəliyi lazımdır və Azərbaycanın da Brüsseldə daimi nümayəndəliyi lazımdır. Bu məsələləri də biz həll etməliyik.

Bir sözlə, geriyə baxarkən Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığımızın bizim üçün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu görürük və qiymətləndiririk. Amma irəlidə hələ daha çox işlər var. Ümidvaram ki, bizim əldə etdiyimiz təcrübə və əməkdaşlığımızın mütəşəkkilliyi gələcəkdə daha da çox nailiyyətlər əldə etməyə imkan verəcəkdir. Biz bunu istəyirik və bunu qəbul edirik.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Parlamentinin nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən

Prezident sarayı, 29 fevral 2000-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli qonaqlar, mən sizi salamlayıram. Bu, Avropa Birliyinin parlamentindən Azərbaycana gələn ilk nümayəndə heyətidir. Biz Avropa Birliyi ilə çoxdandır əməkdaşlıq edirik. Amma əməkdaşlığımız əsasən iqtisadi komissiya ilə həyata keçirilir və bu əməkdaşlıqdan çox məmnunuq. Avropa Birliyinin iqtisadi komissiyası ilə əməkdaşlığımız nəticəsində çox işlər görmüşük və onlardan yardımlar da almışıq. Gələcək üçün də yaxşı planlarımız var.

Sizinlə görüşmək isə onu göstərir ki, biz Avropa Birliyinin bütün strukturları ilə əməkdaşlığı genişləndiririk. Ona görə çox məmnunam ki, Siz Azərbaycana gəlmisiniz. Ölkəmizlə, xalqımızla tanış olarsınız. Ən əsası odur ki, bizim əməkdaşlığımız başlanır. Buyurun, sizi dinləyirəm.

Per Qharton: Zənnimcə, bu görüş Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın gələcəyi üçün çox vacibdir. Mən Avropa Parlamentinə Cənubi Qafqaz ölkələri haqqında raport yazıram. Sonra bu raport Avropa Parlamentində müzakirə ediləcək və çox güman ki, qəbul olunacaqdır. Qəbul olunduqdan sonra isə Avropa Parlamentinin bu ölkələr barəsində əsas xətti, strategiyası müəyyən ediləcəkdir. Ona görə də biz bu missiyamızı "fakt axtarışı missiyası" adlandırmışıq. Gördüyünüz kimi, mənimlə birlikdə nümayəndə heyətində müxtəlif parlamentləri təmsil edən şəxslər var. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanı daha çox adam müşahidə edəcək və ölkəniz haqqında fikirlər də çox olacaqdır. Lakin, əlbəttə ki, son nəticə raport şəklində hazırlanacaq və mən onu Avropa Parlamentinə təqdim edəcəyəm.

Cənab prezident, mən bəri başdan Sizə iki sualla müraciət etmək istəyirəm. Birinci sualım Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında olan münasibətlərə aiddir. Məlumdur ki, Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında müəyyən əlaqələr, əməkdaşlıqlar vardır. Ümumiyyətlə, biz bilirik ki, Siz Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əlaqələri inkişaf etdirmək əzmindəsiniz. Biz Sizin bu əzminizi bəyənir və dəstəkləyirik.

O da məlumdur ki, Azərbaycan çox tezliklə Avropa Şurasının üzvü olacaqdır. Bu gün uzaqda deyildir. Avropa Birliyi də Avropanın digər bir təsisatıdır. Lakin o da məlumdur ki, buradan Strasburqa olan məsafə Brüsselə olan məsafədən bir qədər yaxındır. Ona görə də biz istərdik ki, Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında olan münasibətlərlə bağlı Sizin fikrinizi eşidək. Sizin planlarınız nə qədər uzağa gedəndir? Ümumiyyətlə, bu əlaqələr barəsində nə düşünürsünüz?

İkinci sualım isə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə aiddir. Bu faciəli münaqişə haqqında çox deyilib və biz də burada olduğumuz müddətdə onun

www.aliyevheritage.org

barəsində çoxlu məlumat əldə etmişik. Buraya gəlməzdən əvvəl də kifayət qədər məlumat toplamışdıq. Onu da bilirdik ki, Siz bu məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün addımlar atırsınız. Bilmək istərdik ki, məsələnin həlli nə qədər yaxındır və Siz onu necə görürsünüz?

Heydər Əliyev: Əvvəla, onu bildirmək istəyirəm ki, Azərbaycan Avropa qitəsinə daxildir, yəni Avropa ölkəsidir. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra öz quruluşunu demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruluşu kimi müəyyən edibdir. Siyasi, iqtisadi islahatlar həyata keçirərək, keçmiş iqtisadi, siyasi formalardan imtina edib və bazar iqtisadiyyatı yolu ilə gedir, sona qədər də gedəcəkdir.

Qeyd etdim ki, Azərbaycan həm demokratik, həm də dünyəvi dövlətdir. Belə olan halda, təbiidir ki, Azərbaycan Avropa dəyərlərindən bəhrələnmək istəyir və Avropa dəyərlərindən istifadə edərək həm dövlət quruculuğu prosesində, həm cəmiyyətin formalaşmasında, həm də sosial-iqtisadi sahədə və bütün başqa sahələrdə Avropa standartlarına yaxınlaşmaq və nəhayət, o standartlar səviyyəsinə çatmaq istəyir.

Təbiidir, bu, prosesdir. Ancaq bu prosesin sürəti həm dövlətin, hökumətin onu həyata keçirmək əzmindən asılıdır, - bu, Azərbaycanda var - həm də Avropa strukturları ilə əməkdaşlıq edərək, Avropa strukturlarının Azərbaycanı Avropa ölkəsi kimi tanımaq və bu strukturlara qəbul etmək qərarına gəlməsindən asılıdır. Biz dərk edirik ki, bu yolu keçməliyik. Bu yolu keçmək üçün həm Konstitusiyamızla, həm də Avropa dəyərləri ilə, beynəlxalq mütərəqqi dəyərlərlə əlaqədar olaraq öz üzərimizə götürdüyümüz öhdəlikləri yerinə yetirməliyik. Biz bunu istəyirik, bunun üçün çalışırıq. Siz qeyd etdiniz ki, biz Avropa Şurası ilə üç ildən çoxdur əməkdaşlıq edirik.

Belə güman etmək olar ki, biz artıq imtahan dövrünü keçmişik. Düşünürəm ki, biz bu il Avropa Şurasına qəbul olunacağıq.

Avropa Birliyi ilə isə, mən dediyim kimi, əməkdaşlığı birinci növbədə iqtisadi komissiya vasitəsilə həyata keçiririk. Bu sahədə çox işlər görmüşük. Avropa Birliyinin iqtisadi komissiyası ilə imzaladığımız sənədlər var. Bu sənədlər əsasında çox yaxşı əməkdaşlıq edirik. Avropa Birliyi iqtisadi komissiyasının TRASEKA, İNOGEYT proqramlarının həyata keçirilməsində Azərbaycan xüsusi rol oynayır.

Güman edirəm ki, siz bilirsiniz, - TRASEKA proqramının həyata keçirilməsi, qədim böyük İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar 1998-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycanda beynəlxalq konfrans keçirildi. Bu konfransın təşəbbüskarı Azərbaycan idi, ancaq onu Avropa Birliyinin iqtisadi komissiyası ilə birlikdə keçirdik. Bu beynəlxalq konfransda 32 dövlətin nümayəndə heyətləri, 13 beynəlxalq təşkilatın nümayəndələri iştirak edirdilər. 9 ölkənin nümayəndə heyətlərinə prezidentlər başçılıq edirdilər.

Biz çox ətraflı müzakirə apardıq və TRASEKA proqramının həyata keçirilməsini, İpək yolunun bərpa edilməsini Şərqlə Qərb arasında çox zəruri proqram kimi

qiymətləndiririk. Biz lazımi sənəd imzaladıq və təşkilat komitəsi yaratdıq. Onun ofisi, yəni katibliyi də Azərbaycanda yerləşir. Bir də qeyd edirəm, bunlar Avropa Birliyinin iqtisadi komissiyası ilə əməkdaşlığımızın nəticəsidir.

Düşünürəm, indi vaxt gəlib çatıbdır ki, Avropa Birliyinin parlamenti ilə də əməkdaşlıq edək. Ona görə də siz Azərbaycana gəlmisiniz. Mən bunu bir daha məmnuniyyətlə qəbul edirəm. Keçmiş təcrübəni nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, biz sizinlə çox səmərəli əməkdaşlıq edə bilərik. Biz dərk edirik ki, sizin parlamentin də çox sərt şərtləri var. Avropanın, demək olar, bütün ölkələri Avropa Şurasının üzvləridir. Amma Avropa Birliyində isə üzvlərin sayı məhduddur. Mən bilirəm, keçmişdə sosialist sistemində olan bir çox Şərqi Avropa ölkələri indi çalışırlar ki, Avropa Birliyinə daxil olsunlar. Amma şərtləri həyata keçirməlidirlər. Düşünürəm ki, bu şərtləri həyata keçirmək üçün o ölkələrə də vaxt lazımdır. Bunun üçün əməkdaşlıq lazımdır. Bu sahədə biz sizinlə əməkdaşlığa hazırıq.

İkinci sualınız haqqında onu deyə bilərəm ki, güman edirəm, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tarixi haqqında məlumatınız var. Bu, ola bilər ki, keçmiş Sovetlər İttifaqı məkanında ən köhnə və ən ağır münaqişədir. O, 1988-ci ildə başlayıbdır və təşəbbüskarı Ermənistandır. Ermənistan Azərbaycanın tərkibində olan Dağlıq Qarabağ vilayətini Azərbaycandan qoparıb özünə birləşdirmək məqsədi güdərək belə bir münaqişəyə başlayıbdır. Bu münaqişə sonra böyük bir müharibəyə çevrilibdir. Çox qanlar tökülüb, insanlar tələf olubdur.

Müxtəlif səbəblərə görə, bəzi ölkələrin bilavasitə göstərdiyi yardımdan istifadə edərək Ermənistan silahlı qüvvələri Dağlıq Qarabağı, sonra isə Azərbaycanın onun ətrafındakı bir neçə böyük rayonunu işğal ediblər. Bunların nəticəsində indi Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. İşğal olunmuş torpaqlardan bir milyondan artıq Azərbaycan vətəndaşı, azərbaycanlı zorla öz yerlərindən-yurdlarından çıxarılmışdır və indi çadırlarda ağır vəziyyətdə yaşayırlar. İşğal edilmiş rayonlarda Azərbaycanın, demək olar, bütün varidatı dağıdılıbdır.

Bütün bunlara baxmayaraq, biz hələ 1994-cü ilin may ayında atəşin dayandırılması haqqında Ermənistanla saziş imzalamışıq və ona indiyə qədər riayət edirik. Bütün bu illər ərzində biz məsələni sülh yolu ilə həll etməyə çalışmışıq. Güman edirəm ki, bilirsiniz, - məsələnin sülh yolu ilə həll edilməsi üçün 1992-ci ildə ATƏT Minsk qrupu yaradıbdır. Minsk qrupuna üç dövlət - Rusiya, Amerika Birləşmiş Ştatları, Fransa başçılıq edir. Biz ötən illər onlarla çox görüşlər keçirmişik, çox müzakirələr aparmışıq, müxtəlif təkliflər irəli sürülübdür. Ancaq hələ ki, bir nəticəyə gələ bilməmişik.

1996-cı ilin dekabr ayında - ATƏT-in Lissabon görüşündə həm Ermənistan üçün, həm də Azərbaycan üçün məqbul olan bir qərar qəbul edildi. Hesab edirəm ki, əgər biz onu həyata keçirə bilsəydik, münaqişə çoxdan bitmiş olardı. Amma Azərbaycan

bunu qəbul etdi, Ermənistan isə bundan imtina etdi.

Minsk qrupunun həmsədrləri indi yenə fəaliyyət göstərirlər. Amma bununla yanaşı, 1999-cu ildə Ermənistan prezidenti ilə Azərbaycan prezidentinin bir neçə bilavasitə görüşləri və danışıqları olmuşdur. Güman edirəm ki, Minsk qrupunun gördüyü işə əlavə olaraq bu görüşlər, danışıqlar çox əhəmiyyətlidir, məsələnin sülh yolu ilə həll olunmasına kömək edir. Əgər oktyabr ayının 27-də Ermənistanda böyük terror hadisəsi baş verməsəydi, biz bəlkə də bunu həll edə bilərdik. Güman edirəm, parlamentdə olan terror hadisəsi barədə sizin məlumatımız var.

Mən bu gün də hesab edirəm ki, iki prezident arasında danışıqlar davam etməlidir. Minsk qrupunun həmsədrləri bu işlə daha fəal məşğul olmalıdır və biz məsələnin sülh yolu ilə həllinə nail olmalıyıq. Bizim fikrimiz bundan ibarətdir. Güman edirəm ki, elə bu da Avropa Birliyinin tələblərinə uyğundur.

Per Qharton: Əlbəttə, ümid yeri varsa, hesab edirəm ki, birbaşa görüşlər çox vacibdir. Mən elə bilirəm ki, ümid yeri var.

Marie-Anne-İsler Bekuin: Cənab prezident, mən Sizə hər şeydən əvvəl yaxşı səhhət arzulamaq istəyirəm. Mən də Avropa Parlamentində Azərbaycana, eləcə də digər iki Cənubi Qafqaz ölkəsinə nümayəndə kimi göndərilmişəm. Ümid edirəm ki, beş illik mandatım dövründə Azərbaycanla bizim təşkilatımız arasında yaxşı əlaqələr yaranacaqdır. Bu gün Sizə xüsusi sual vermək istəyirəm. Mən ətraf mühit məsələləri ilə yaxından məşğul olduğuma görə bu barədə sual verirəm. Bizim parlamentdə ətraf mühit, ekologiya məsələləri həmişə ön plana çəkilir. Biz istəyirik ki, Tbilisidə üç ölkəyə aid olan regional mərkəz yaradaq. Başa düşürük ki, Azərbaycan Ermənistanla münaqişədə olduğuna görə bəlkə də bu təşəbbüsə qatılmaq istəməz. Lakin elə bilirik ki, bu cür mərkəzin yaradılması həm siyasi, həm iqtisadi, həm də ekoloji baxımdan Azərbaycan üçün yararlı olar. Bu barədə Sizin fikirlərinizi öyrənmək istəyirik.

Heydər Əliyev: Əvvəla, sizə təşəkkür edirəm ki, mənə yaxşı səhhət arzulayırsınız. Səhhətim yaxşıdır. Amma yəqin ki, sizin arzunuz mənim səhhətimi daha da yaxşılaşdıracaq.

Sizin qaldırdığınız məsələ çox mühümdür. Təbiidir ki, ekologiya, təbii mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması nəinki başa çatdırdığımız XX əsrin, həm də XXI əsrin əsas problemlərindən biridir.

Bizim üçün - Azərbaycan üçün, Cənubi Qafqaz üçün bu xüsusən lazımdır. Bilməlisiniz ki, bu barədə Azərbaycan daha da əlverişsiz vəziyyətdədir. Ətraf mühitin qorunması, ekologiya məsələləri, təbiidir ki, hər bir ölkədə bu işə münasibətdən, ətraf mühiti çirkləndirən amillərin qarşısının alınmasından asılıdır. Bu sahədə bizim imkanlarımız o qədər də geniş deyildir. Azərbaycan böyük sənaye ölkəsi, xüsusən Bakı iri sənaye şəhəridir. Keçmişdə bizdə kimya sənayesi, neftlə, qazla bağlı olan başqa sənaye sahələri çox inkişaf etmişdi. Təbiidir ki, bu da ətraf mühitin

çirkləndirilməsi baxımından daha çox təsir göstərirdi.

Doğrudur, indi bu sənaye müəssisələrinin bir qismi işləmir. Bəlkə bu, istehsalda bizə zərər verirsə də, ətraf mühitin qorunmasında xeyir verir.

Amma ekologiya elə məsələdir ki, o, bir ölkənin çərçivəsində, onun sərhədləri daxilində məhdudlaşmır. Bu, bütün dünyaya aid problemdir. Onun dövlətlərin sərhədi kimi sərhədi yoxdur. Məsələn, Azərbaycana gələn böyük çaylar Araz çayı və Kür çayıdır. Onların ikisi də mənbəyini Türkiyədən götürür, ancaq Azərbaycana Ermənistanın və Gürcüstanın ərazisindən keçib gəlir. Biz bu çaylardan bütün məqsədlər üçün istifadə edirik, çünki Azərbaycanın əsas su mənbələridir. İçməli suyun çoxunu bu çaylardan götürürük. Sizə deyə bilərəm ki, Bakının su təchizatının təxminən 70 faizi Kür çayından götürülən suyun hesabınadır. Kür çayı Arazla birləşəndən sonra bir çay olur. Keçmişdə, Sovetlər İttifaqı zamanı biz bir dövlət daxilində olduğumuza görə, məsələn, Ermənistandan gələn Araz çayına tökülən zəhərli tullantıların nə qədər olduğunu bilir və bunun qarşısını almağa çalışırdıq. Eləcə də Gürcüstandan gələn Kür çayında. Amma indi buna imkanımız yoxdur. Biz bilmirik ki, Ermənistan ərazisində Araz çayına nə qədər zəhərli tullantılar atılır. Yəni harada, nə cür atılır - onu bilmirik. Amma burada suyu analiz edərkən onun tərkibində zəhərli maddələrin olduğunu müşahidə edirik.

Ona görə də Cənubi Qafqaz çərçivəsində ekologiya sahəsində əməkdaşlıq etmək bizim üçün vacibdir. Sizin təşəbbüsünüz yaxşı təşəbbüsdür. Amma iş bundadır ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında heç bir əlaqə yoxdur. Yəni biz münaqişə şəraitindəyik. Belə bir halda hansısa formada bizim əməkdaşlıq etməyimiz mümkün deyildir. Amma buna baxmayaraq, biz o təklifi hələ diqqətlə öyrənirik. Çünki bizdə bu təklifi qəbul etməyin tərəfdarları da var, amma ona etiraz edənlər də çoxdur. Ona görə də mən hələ son fikrimi deyə bilmərəm. Amma eyni zamanda, hesab edirəm ki, sizin təşəbbüsünüz dəyərlidir. Biz də son nəticəyə gələndə bu barədə sizə məlumat verərik.

Joot Lagenduk: Cənab prezident, yəqin Sizə məlumdur ki, biz buraya gəlməzdən əvvəl Gürcüstanda olmuşuq və burada olduğumuz müddətdə ayırd etmişik ki, iki ölkənin çox oxşar problemləri vardır. Elə problemlər vardır ki, hər iki ölkəyə bunu şamil etmək olar. Bu da korrupsiya problemidir. Bildiyiniz kim, Avropa Birliyi də korrupsiya probleminə çox həssas yanaşır. Əgər Siz ölkənizdə iqtisadi artıma nail olmaq istəyirsinizsə, ölkənizdə həm siyasətdə, həm cəmiyyətdə demokratik təsisatları inkişaf etdirmək əzmindəsinizsə, bu, əlbəttə ki, Avropa Birliyinin ən çox fikir verdiyi sahə olacaqdır. Avropa Birliyində bu, üstün sahələrdən sayılır. Biz Gürcüstanda olarkən sizin prezident həmkarınız cənab Şevardnadze ilə bu məsələni müzakirə etmişik və istərdik Sizin də fikrinizi öyrənək ki, korrupsiya ilə mübarizə aparmaqda hansı şərtləri əsas götürəcəksiniz?

Heydər Əliyev: Siz düşünürsünüz ki, bu problem bir Gürcüstandadır, bir də

Azərbaycandadır? Siz belə düşünürsünüz?

Joot Lagenduk: Xeyr, belə düşünmürəm. Amma bilirəm ki, bu problem Sizin ölkələrdə var.

Heydər Əliyev: Bu problem bizim ölkələrdə var. Amma sizin ölkələrdə də var.

Joot Lagenduk: Mən Hollandiyadanam, o isə İtaliyadan. Xahiş edirəm, ona aid edin.

Heydər Əliyev: İtaliyada, Hollandiyada yoxdur?

Joot Lagenduk: Bizdə var. Çalışırıq ona qarşı mübarizə aparaq.

Heydər Əliyev: Mən sizə deyim, Hollandiyada da var. Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyasında korrupsiya meydana çıxdı. Bundan xəbəriniz var? Onların hamısı istefaya getdilər. Bundan xəbəriniz var? Jak Santer, Van Den Bruk və başqaları.

Joot Lagenduk: Cənab prezident, Sizə onu da deyim ki, bizim qrupumuz əsas təşəbbüskar oldu ki, onlar istefaya getsinlər. Biz onlardan da soruşduq və Sizə də bu sualla müraciət edirik.

Heydər Əliyev: Onda sizə alqış. Mən sizi tərifləyirəm. Onda siz verdiyiniz sualı gərək düzgün qoyaydınız. Gürcüstanda, Azərbaycanda korrupsiya var. Korrupsiya hər yerdə var. Əgər Avropa Birliyinin İqtisadi Komissiyasının əksəriyyəti korrupsiyaya bulaşmış oldularsa və deyirsiniz, sizin təşəbbüsünüzlə onlar cəzalandılar, istefa verdilərsə, demək, bu bəla təkcə Azərbaycana, Gürcüstana və başqa ölkələrə aid deyil, bütün ölkələrə aiddir.

Mən bunu niyə deyirəm? Çünki bəzi ölkələrdə öz ölkələrində olan vəziyyəti, nöqsanları görmürlər, ancaq yeni müstəqillik əldə etmiş ölkələrdə - Azərbaycanda, Gürcüstanda, yaxud başqa ölkələrdə - bunu görürlər və bunu da şişirdirlər. Ona görə xahiş edirəm, gələcəkdə bunu nəzərə alasınız, öz nöqsanlarınızı da görəsiniz.

Amma indi mən sizin sualınıza cavab verirəm. Korrupsiya Azərbaycanda var və bu korrupsiya bir indi deyil, 30 il bundan öncə də var idi, 40 il bundan öncə də var idi. Məsələn, mən vaxtilə bu məsələni çox dərindən öyrənmişəm. İnsan cəmiyyəti, dövlət yaranandan korrupsiya olubdur. Ancaq onunla mübarizə də olubdur. Bu mübarizə, əlbəttə ki, korrupsiyanı müəyyən qədər azaldıb, amma təəssüf ki, onun tamamilə kökünü kəsə bilmir.

Mən 30 il bundan öncə Azərbaycana başçı seçilmişdim. Məndən üç il sonra dostum Şevardnadze Gürcüstana başçı seçildi. SSRİ-yə daxil olan 15 müttəfiq respublikadan iki ölkədə - öncə Azərbaycanda, ondan sonra Gürcüstanda Heydər Əliyev və Şevardnazdenin təşəbbüsü ilə korrupsiyaya qarşı güclü mübarizə başlandı. Biz Şevardnadze ilə həm dostuq, həm də bu barədə eyni əqidəyə malik insanlarıq. Azərbaycanda mən korrupsiya ilə apardığım mübarizəyə görə özümə çox düşmənlər qazandım. Amma bu məni narahat etmir.

Doğrudur, biz yeni iqtisadi sistem qururuq. Belçika səviyyəsinə, İtaliya səviyyəsinə, Fransa səviyyəsinə bizim gəlib çatmağımız üçün hələ illər, bəlkə də on

illər var. Ancaq biz bu yol ilə gedirik.

Keçid dövründə, bəzi strukturların dəyişilməsi prosesində, təbii ki, korrupsiya üçün daha da əlverişli şərait yaranır.

Siz bunu bilməlisiniz ki, bəlkə korrupsiyadan mənim qədər narahat olan ikinci adam Azərbaycanda tapa bilməzsiniz. Çünki mən həyatım boyu bununla mübarizə aparmışam. Bu gün də aparıram, gələcəkdə də aparacağam. Bunun müxtəlif formaları var. Bilirsiniz, bəziləri illüziyaya qapılırlar ki, bazar iqtisadiyyatı olandan sonra korrupsiya olmayacaqdır. Yaponiyada bazar iqtisadiyyatı var. Nə üçün korrupsiya var? Orada neçə Baş nazir korrupsiyaya görə istefa verdi. İtaliyada baş nazirlər korrupsiyaya görə istefa verdilər. Başqa ölkələrdə də. Elədir?

Joot Lagenduk: Çox doğru deyirsiniz.

Heydər Əliyev: Doğru deyirəm. Demək ki, guya biz bazar iqtisadiyyatına keçəndən sona, bütün iqtisadiyyat özəlləşdiriləndən sonra korrupsiya olmayacaq - bu, xülyadır.

Hər məsələnin bir nəzəri cəhəti var, bir də praktiki cəhəti var. Bəziləri bu işə ancaq nəzəri cəhətdən yanaşırlar. Onlar ya həyatı bilmirlər, ya da çox zəif bilirlər. Amma həyatı, onun dərinliklərini bilən adam yaxşı dərk edir ki, bu, ağır problemdir, çətin problemdir, xalq üçün, cəmiyyət üçün, dövlət üçün böyük zərbələr gətirən problemdir. Bununla mübarizə aparmaq lazımdır. Amma illüziyaya da qapılmaq lazım deyil ki, guya haradasa hər şey düzəlibdir, korrupsiya yoxdur.

Bəzən ayrı-ayrı ölkələrdə, Avropada, yaxud dünyada ictimai təşkilatlar götürüb siyahı düzəldirlər ki, korrupsiya üzrə hansı ölkə neçənci yerdədir - birinci yerdədir, üçüncü yerdədir, beşinci yerdədir. Hansı qanunun əsasında, hansı prinsip əsasında? Bunlar hamısı subyektiv fikirlər əsasındadır. Biri hesab edir ki, onun ölkəsində korrupsiya yoxdur, amma korrupsiya həqiqətən var. Bu birisi hesab edir ki, onun ölkəsində korrupsiya var. Ona görə o məlumatlarda da hamısı qeyri-obyektiv, subyektiv xarakter daşıyır.

Mən sizə bildirirəm ki, biz Azərbaycanda korrupsiyanın mövcud olmasını bilirik və bunu bizə deyəndə heç kəs "Amerika açmır". Bu, bizim üçün məlum şeydir. Mübarizə də aparırıq, ancaq mübarizəmiz hələ istədiyimiz nəticəni vermir. Amma bu, bizi ruhdan salmır. Biz mübarizəmizi bundan sonra da aparacağıq.

Bəlkə də biz bu islahatları tamamilə həyata keçirəndən sonra həqiqətən də korrupsiya azalacaqdır. Amma güman edəsiniz ki, tamam yox olacaqdır, - bilmirəm, bəlkə sizin ölkənizdə olsun. Mən istərdim ki, hələ ki sağam, öz həyatımda onu görüm.

Joot Lagenduk: Cənab prezident, Sizi ölkəmizə dəvət edirəm.

Heydər Əliyev: Gəlim sizə nə deyim? Gəlim sizə korrupsiyanı göstərim? Yaxşı, gələrəm. Amma faktları da gətirib göstərərəm ki, sizdə də korrupsiya var. Məni düzgün başa düşün. Mən sizinlə çox səmimi danışıram. Amma ciddi olaraq si-

zin sualınıza cavab verirəm ki, bəli, Azərbaycanda korrupsiya var və biz onunla mübarizə aparırıq. Əgər bizim imkanımız olsaydı, onun kökünü bir ayda, bir ildə, iki ildə kəsərdik. Xalqımız da rahat olardı, prezident də rahat olardı.

Patsu Sorensen: Cənab prezident, mən həqiqətən Sizi anlayıram. Hər ölkənin, hər bir dövlət başçısının, hökumətin, dövlətin borcudur ki, korrupsiyaya qarşı, "Çirkli pulların yuyulmasına" qarşı, mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı, ümumiyyətlə, cinayətin hər bir növünə qarşı və insan hüquqlarının pozulmasına qarşı mübarizə aparsın. Biz Sizi çox güclü bir diplomat kimi tanıyırıq. Siz çox diplomatik bir prezidentsiniz və ölkənizdə yaxşı tarazlığa nail olmusunuz.

Burada olduğumuz müddətdə isə mən yekun olaraq onu demək istəyirəm ki, Sizin çox güclü xalqınız vardır. Çünki bu güclü xalqınız ölkənizin son dövrlərdəki əziyyətlərinə baxmayaraq tab gətirir, dözür, bu çətinliklərə sinə gərir. Eyni zamanda müşahidə etmişəm ki, Sizin ölkənizin çox qədim mədəniyyəti, gözəl incəsənət xadimləri, əlbəttə, dadlı yeməkləri vardır. Burada olduğumuz müddətdə bizə çox yaxşı dostluq münasibəti göstərilibdir. Amma eyni zamanda bizə qaçqınları da göstəriblər, biz onların həyatının ağırlığını da görmüşük.

Cənab prezident, bir diplomat kimi Sizə müraciət edərək xahiş etmək istəyirəm ki, bəlkə Siz digər ölkələrin prezidentləri, kralları ilə işinizi daha yaxından qurasınız, onlarla daha çox söhbət edəsiniz, onları bu problemə daha çox yönəldəsiniz. Çünki qaçqınların bu cür əziyyət çəkməyini görmək, qaçqınların bu cür problemin içərisində olduğunu görmək çox çətindir və bizim borcumuzdur ki, onların yaxşı gələcəyini təmin edək. Bəlkə bu haqda biz sizinlə birlikdə düşünək?

Heydər Əliyev: Çox sağ olun. Azərbaycan haqqında, bizim xalqımız haqqında, o cümlədən mənim haqqında dediyiniz xoş sözlərə görə təşəkkür edirəm.

Bizi narahat edən nədir? Səkkiz ildən artıqdır ki, yerindən-yurdundan çıxarılmış insanlar çadırlarda yaşayırlar. Dünyada bəlkə ikinci bir ölkə tapa bilməzsiniz ki, səkkiz milyonluq əhalisindən bir milyonu çadırlarda yaşasın. Bilmirəm, siz çadır şəhərciklərində oldunuz, gördünüz, yoxsa yox? Ya buradakı qaçqınları görmüsünüz? Siz şəhərdə görmüsünüz, amma o çadır düşərgələrinə getsəniz, oradan gözləriniz yaşarmadan çıxa bilməzsiniz.

Bəzən bizim qonaqlar o çadır şəhərciklərinə gedirlər. Qayıdıb gələndən sonra mən onlarla görüşəndə görürəm ki, nə qədər həyəcanlıdırlar, onlara nə qədər təsir edibdir.

Mənim bir böyük musiqiçi dostum var. Yəqin ki siz Avropada onu tanıyırsınız - Mstislav Rastropoviç. Eyni zamanda prezident Jak Şirakın dostudur. Jak Şirak ona Slava deyir. Mstislav demir, Slava deyir. Mən də ona Slava deyirəm. O, buraya gəlmişdi və arzu etdi ki, getsin qaçqınları görsün. Biz vertolyotla onu bir düşərgəyə göndərdik. Geri qayıdandan sonra mən onunla axşam görüşdüm. Göz yaşı tökürdü, deyirdi insan belə vəziyyətdə yaşaya bilərmi? O, mədəniyyət xadimidir.

İkinci misal deyim. Zbiqnev Bjezinskini tanıyırsınız? Yox? Amerikanın keçmiş prezidentinin təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri, köməkçisi olubdur. Çox böyük siyasət xadimidir. O, vəzifədə olduğu zaman Amerika prezidentinin göstərişi ilə Əfqanıstanda olubdur, Afrikada olubdur, Hindistanda olubdur, qaçqınların düşərgələrində olubdur. O da bura ziyarətə gəlmişdi. Arzu etdi, biz də onu yenə vertolyotla həmin şəhərciklərə göndərdik. Geri gələndə mən onunla axşam görüşdüm. Hissiyyatları o qədər idi ki, özünə gələ bilmirdi. O deyirdi ki, mən indiyə qədər bir çox qaçqın düşərgələrində olmuşam. Bir də deyirəm, - Əfqanıstanda, Hindistanda, Afrikada. Deyir, beləsini mən görməmişdim. Həqiqətən, beləsi yoxdur.

Siz çox düzgün deyirsiniz ki, mən başqa ölkələrin başçıları ilə bu barədə danışsam bəlkə onlar bizə kömək etdilər. Hamısı ilə danışmışam, özü də bir dəfə yox.

Bir neçə gün bundan öncə, ayın 15-də mən Ağ evdə prezident Bill Klinton ilə görüşdüm. Bəlkə son 5-6 il içərisində bu, mənim prezident Klintonla 10-cu görüşümdür. Bu problemi hər dəfə ona deyirəm.

Prezident cənab Şirak ilə mən tez-tez görüşürəm. Onu dəvət etmişdim, bura gəlməliydi. Sonra gələ bilmədi. Amma planlaşdırır, gələcəkdir. Real vəziyyəti - kitablardır, fotoşəkillərdir, kassetlərdir - bunların hamısını biz onlara veririk, göstəririk. İsveçrənin prezidentlərindən neçəsi ilə görüşmüşəm, onlara da danışıram.

1997-ci ildə prezident Skalfaronun dəvəti ilə İtaliyada rəsmi səfərdə idim. Bir neçə gün orada oldum. Ona da, o vaxt Baş nazir Prodi idi, - ona da bu barədə hamısını bildirdim.

Mən sizə bu prezidentlər, krallar, - hansılarla ki, danışıqlar aparmışam, - həddindən çox deyə bilərəm: Almaniyanın keçmiş prezidenti ilə, Kansler Kol ilə, başqaları ilə, Böyük Britaniyanın keçmiş Baş naziri ilə, xarici işlər nazirləri ilə. Sonra bu ölkələrin bizdə səfirlikləri var - Fransanın səfiri var, İtaliyanın səfiri var, Almaniyanın, İngiltərənin, Amerikanın və başqa ölkələrin burada səfirləri çoxdur. Səfirlər gedib qaçqınları görürlər. Yəni demək istəyirəm ki, biz bu barədə dövlət başçılarına, dünyanın siyasi xadimlərinə, beynəlxalq təşkilatlarda olan insanlara ətraflı məlumatlar veririk, xahiş edirik. Onlar məsələni anlayırlar, ancaq həll olunması üçün bir təsirli tədbirlər görmürlər. Problem bundadır.

Per Qharton: Cənab prezident, bu görüşə görə Sizə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Çox sağ olun, bizə imkan verdiniz ki, Sizə sual verək. Görürəm ki, Avropa Birliyi haqqında, onun komissarları haqqında Sizin çox yaxşı məlumatınız var. Bilirsiniz ki, onlar vəzifələrini nəyə görə və hansı səhvlərə görə tərk ediblər. İstərdik, biz də Azərbaycan haqqında bu qədər məlumatlı olaq.

Beləliklə, Azərbaycana bizim səfərimiz Sizinlə keçirdiyimiz bu görüşlə yekunlaşır. Elə bilirəm ki, yığdığımız faktlara Sizin bizə verdiyiniz faktlar da əlavə olunacaqdır və bundan sonra biz Sizinlə çox faydalı əməkdaşlıq edəcəyik.

www.aliyevheritage.org

Heydər Əliyev: Təşəkkür edirəm. Mən sizinlə görüşümdən məmnun olduğumu bir daha bildirirəm. Sizin Azərbaycana səfərinizi, demək, ölkəmizə, xalqımıza göstərdiyiniz diqqəti qiymətləndirirəm. Hörmətli xanımın Azərbaycan xalqı haqqında, bizim mədəniyyətimiz haqqında, hətta yeməklərimiz haqqında dediyi xoş sözlərə görə təşəkkür edirəm. Ümid edirəm ki, biz Avropa Birliyi ilə bundan sonra daha da sıx əməkdaşlıq edəcəyik. Biz bu əməkdaşlığa hazırıq. Amma bilirik ki, bu, asan məsələ deyildir. Sizin dediyiniz çox çətindir. Şərtləriniz də çətindir. Amma mən həmişə belə düşünmüşəm ki, insan gərək ən ağır şərtləri götürsün, ən ağır şəraitdə çalışsın ki, nailiyyət əldə etsin. Sizə uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Bakıda TRASEKA-nın daimi katibliyi ofisinin açılışı mərasimində nitqi

21 fevral 2001-ci il

Hörmətli İsveçin xarici işlər naziri!
Hörmətli cənab Baş katib!
Hörmətli cənab komissar!
Hörmətli xanımlar və cənablar!

Mən sizi Azərbaycanda səmimi qəlbdən salamlayıram və bizim ölkəmizə "Xoş gəlmisiniz!" deyirəm.

Avropa İttifaqının yüksək səviyyəli və hörmətli şəxslərindən ibarət olan nümayəndə heyətinin Cənubi Qafqaz ölkələrinə, o cümlədən Azərbaycana bu səfəri Avropa İttifaqının bizim bölgəyə, eləcə də Azərbaycana olan marağının və təbiidir ki, əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin təzahürüdür. Bu səfərinizə görə təşəkkür edirəm. Baxmayaraq ki, siz Azərbaycanda olmaq üçün çox az vaxt ayırmısınız, ancaq bunun özü də kifayət edər ki, Azərbaycanda TRASEKA proqramına olan münasibəti bir daha hiss edə biləsiniz.

Avropa İttifaqının çoxşaxəli, çoxtərəfli fəaliyyəti vardır. Birinci növbədə, Avropa İttifaqı ona daxil olan ölkələrin daha da sıx əlaqə qurması və inkişaf etməsi problemləri ilə məşğuldur. Eyni zamanda, Avropa İttifaqı onun tərkibində olan ölkələrdən kənara çıxaraq, dünyanın başqa hissələrinə də öz marağını göstərir. Bu baxımdan təxminən 1992-1993-cü illərdə yaranmış TRASEKA proqramının böyük əhəmiyyəti vardır.

İndiyə qədər Avropa İttifaqı tərəfindən TRASEKA proqramının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar tədbirləri biz yüksək qiymətləndiririk. Ancaq eyni zamanda bu, bizim tərəfimizdən böyük işin başlanğıcı kimi qəbul olunur. Məhz bu işi daha da gücləndirmək məqsədi ilə 1998-ci ilin sentyabr ayında Avropa İttifaqının və TRASEKA proqramında iştirak edən dövlətlərin təşəbbüsü ilə, bizim təşəbbüsümüzlə Bakıda bu proqramın həyata keçirilməsinə, böyük İpək yolunun bərpasına həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirildi və bunun nəticəsində sənəd imzalandı. Konfrans TRASEKA proqramının katibliyini yaratdı və onun Azərbaycanda yerləşməsi haqqında qərar qəbul etdi. Biz bunu böyük məmnuniyyət və minnətdarlıq hissi ilə qarşıladıq və Bakının ən qədim binalarından birinin bu katibliyin sərəncamına verilməsi haqqında qərar qəbul etdik.

Bizim qonaqlarımız bu binanın gözəlliyi haqqında və indiki vəziyyəti barədə yüksək fikirlər söylədilər. Bu binanın Avropa İttifaqının TRASEKA proqramına və İpək yolunun bərpası üçün görülən işlərə görə ayrılması təsadüfi deyildir.

Bu bina Azərbaycanın, Bakının memarlıq abidələrindən biridir. Vaxtilə, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın böyük şəxsiyyəti, böyük sahibkarı Hacı Zeynalabdin Tağıyev bu binanı yaradıb və burada da uzun müddət işləyibdir.

Azərbaycan xalqı təkcə indi yox, hələ o vaxtlarda da ümumbəşəri dəyərlərlə, Avropa dəyərləri ilə Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin inteqrasiyasına çalışmışdır. Məhz bu binanın 100 il bundan öncə Avropa üslubunda tikilməsi, onun həm xarici görünüşünün, həm də daxili görünüşünün Avropa memarlıq üslubuna mənsub olması bunu əyani sübut edir.

Təbiidir ki, indi çox yerdə modern üslubda binalar tikmək və ofisləri modern binalarda yerləşdirmək dəb olubdur. Amma biz bu yol ilə getmədik. Biz məhz klassik Avropa üslubunda tikilmiş binanı verdik ki, Avropa İttifaqı buraya daha da doğma gözlə baxsın. Özü də görürsünüz, keçmişdə nə qədər gözəl tikirdilər.

Məsələn, burada xalçalar üstünü örtübdür, görmürəm, amma orada, Baş katibin ofisində biz döşəməyə nəzər saldıq. 100 il bundan öncə döşəmə elə bil ki, bu gün yaranıbdır. Keyfiyyətə çox fikir verirdilər. Baxın, divarlar nə qədər enlidir. İndi hər şeyə qənaət edirlər, nazik divarlar qoyurlar. Onlar da qısa bir zamanda xarab olur.

Mən sadəcə, Azərbaycanın Avropa memarlığından götürdüyü abidələrdən biri haqqında danışıram. Amma Azərbaycanda belələri çoxdur. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan Avropaya, Avropa dəyərlərinə, Avropa ölkələrinə hələ çox qədim zamanlardan maraq göstərmişdir.

Biz eyni zamanda TRASEKA proqramını qədim böyük İpək yolunun bərpası ilə bağlayırıq. Əslində, TRASEKA proqramı irəli sürüləndə, güman edirəm, həqiqətən nəzərə alınıbdır ki, bu, təkcə TRASEKA proqramını əhatə edən ölkələr üçün deyil, böyük İpək yolunun bərpası üçündür və çox vacibdir. Biz konfransda açıq-aydın müəyyən etdik ki, Asiya ilə Avropanı, Şərq ilə Qərbi bağlayan qədim İpək yolu bu gün də öz aktuallığını saxlayıbdır və Şərqlə Qərb arasındakı başqa yollara nisbətən daha qısadır. Yüklərin daşınması daha sürətlə, qısa bir zamanda olur və daha ucuz başa gəlir. Ona görə biz hesab edirik ki, 1998-ci ildə Bakı konfransında qəbul olunmuş qərarlar həyata keçirilməlidir.

Mənə belə gəlir ki, Avropa İttifaqı son vaxtlar TRASEKA proqramının həyata keçirilməsinə bir az soyuyubdur. Mən bu həqiqəti deməliyəm. Əgər bir neçə il bundan əvvəlki dövrlə indiki dövrü müqayisə etsək, bu, göz qabağındadır. Ancaq mən bunu düzgün hesab etmirəm və düşünürəm, yəqin ki, belə böyük nümayəndə heyətinin Cənubi Qafqaz ölkələrinə gəlməsi TRASEKA proqramına münasibətin soyumasına son qoyacaq və bu proqram yenidən böyük sürətlə həyata keçiriləcəkdir.

Mən sizə müraciət edərək demək istəyirəm ki, siz TRASEKA proqramına vəsait ayrılmasında xəsislik etməyin. Çünki bu, nə sizə, nə də bizə xeyir verəcəkdir. Sizin cibinizdə pul çoxdur, burada qoyduğunuz pulun əvəzini iki-üç qat götürəcəksiniz. İndi artıq sizdə də, bizdə də - hamıda qəti bir fikir var ki, TRASEKA proqramı, bö-

wap.aliyevheritage.org

yük İpək yolunun bərpa edilməsi bu gün üçün və XXI əsr üçün ən böyük proqramlardan biridir. Bu proqramın hərtərəfli inkişafını nə qədər təmin edə bilsək, Cənubi Qafqaz, Orta Asiya, Mərkəzi Asiya ölkələrinin Avropa ilə inteqrasiyası o qədər də sürətli olacaqdır.

Artıq indi ofis yaranıbdır. Bu bina boş qalmamalıdır ki? Burada işləmək lazımdır. Əgər vəsait olmasa, burada nə cür işləyəcəksən? Bu gözəl binada yaxşı-yaxşı layihələrə baxıb, müzakirə edib, onları həyata keçirmək lazımdır. Belə layihələr vardır. Azərbaycanda bir xalq sözü var: "Səndən hərəkət, məndən bərəkət". Başa düşürəm, bunu tərcümə etmək bir az çətindir.

Mən sizə bir daha təşəkkür edirəm. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu görüş bizim hamımızın istəklərimizin həyata keçirilməsi üçün çox əhəmiyyətli olacaqdır. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa İttifaqının nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən

Bakı, 21 fevral 2001-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli xanım nazir!

Hörmətli Baş katib!

Hörmətli komissar!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Mən sizi bir daha salamlayıram. Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Mən sizinlə bu görüşümüzdən çox məmnunam.

Biz bu gün sizinlə Avropa İttifaqının TRASEKA proqramının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar burada yaradılmış katibliyin binasını açdıq. Bu, əlamətdar bir hadisədir. Ancaq Avropa İttifaqı ilə bizim əlaqələrimiz təkcə TRASEKA proqramı çərçivəsində ola bilməz. TRASEKA proqramı əməkdaşlığımızın bir hissəsidir. Ona görə də biz Avropa İttifaqı ilə artıq bir neçə ildir ki, genişmiqyaslı əməkdaşlıq edirik və bu əlaqələrimizi daha da genişləndirmək istəyirik.

Biz Avropa İttifaqının indi Avropada və bütün dünyada oynadığı müsbət rolu yüksək qiymətləndiririk. Biz Avropa İttifaqı ilə daha yaxından inteqrasiyada olmaq istəyirik. Biz artıq Avropa Şurasının üzvüyük. Fürsətdən istifadə edərək, Azərbaycanın Avropa Şurasına üzv qəbul olunmasında etdiyiniz köməyə görə sizə təşəkkür edirəm. Bu, birinci mərhələdir. Bundan sonra isə Avropa İttifaqına yol açılır. Biz bilirik ki, bu asan yol deyildir. Avropa İttifaqının bu təşkilata üzv olan ölkələr qarşısında qoyduğu tələblər təbiidir ki, Avropa Şurasının üzvü olan ölkələr qarşısında irəli sürülən tələblərə nisbətən daha da ciddidir. Ancaq Avropa ilə inteqrasiya bizim strateji yolumuzdur. Ona görə də biz bu yolla irəliləmək istəyirik. Hansı sürətlə, nə qədər vaxta buna nail ola bilərik, təbii ki, bunu demək olmaz. Bir daha qeyd edirəm, biz bilirik ki, sizin bu barədə tələbləriniz çox ciddidir. Ancaq biz öz istəyimizi, arzumuzu bildiririk. Eyni zamanda, tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq proqramı əsasında indiyə qədər apardığımız işlərə görə hesab edirik ki, biz bu yolla gedə bilərik.

Bizim bölgə Avropa İttifaqı üçün, ümumiyyətlə, Avropa üçün çox əhəmiyyətli bir bölgədir. Biz artıq görürük ki, Cənubi Qafqaz ölkələrinin Avropa üçün nə qədər əhəmiyyətli rol oynadığını Avropada, o cümlədən Avropa İttifaqında görürlər və bilirlər.

Yəqin siz də təsdiq edərsiniz ki, bu sırada Azərbaycan xüsusi yer tutur. Çünki Azərbaycan Avropa və Asiyanın, qərblə Şərqin qovuşuğunda yerləşir, Qərb və Şərq ənənələrini özündə əks etdirən bir ölkədir. Azərbaycanın Xəzər dənizindəki böyük

təbii sərvətləri, təkcə Xəzər dənizindəki yox, ümumiyyətlə, ölkəmizin müxtəlif yerlərində mövcud olan zəngin sərvətlər əməkdaşlığımız üçün əsas yaradır. Lakin bu sərvətlərin birgə işlənilməsi üçün beynəlxalq təşkilatlar qarşısında, o cümlədən Cənubi Qafqaz ölkələri ilə əməkdaşlıq edən Avropa İttifaqı qarşısında mühüm bir məsələ durur. Bu da hərbi münaqişələrin ləğv olunması, bölgədə sülhün bərqərar edilməsi və Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik paktı yaranmasıdır. Biz bunları öz qarşımıza məqsəd kimi qoyuruq və hesab edirik ki, Avropa İttifaqının bu sahədə yardımını ala bilərik. Buyurun.

Anna Lind: Cənab prezident, çox sağ olun. Sizin ölkənizi ziyarət etməkdən çox məmnunuq. Bildirmək istəyirəm ki, bizim üçün də bu səfər çox önəmlidir.

Cənubi Qafqaz Avropa İttifaqı üçün çox önəmli bir regiondur. Çünki Avropa İttifaqı genişləndikdən sonra Cənubi Qafqaz regionu artıq Avropa İttifaqının qonşu regionu olacaqdır. Ona görə də Avropa İttifaqının təmsilçiləri olaraq biz Cənubi Qafqaz regionunda sülhün və sabitliyin bərqərar olunmasını, bu regionun iqtisadi inkişafı və regionda yaşayan xalqların maddi rifah halının yüksəlməsi üçün ən əsas amillərdən hesab edirik.

Biz Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan ilə əməkdaşlığımızı genişləndirmək və beləliklə də bu regionda Avropa İttifaqının mövcudluğunu artırmaq fikrindəyik. Şübhəsiz ki, belə bir əməkdaşlığın inkişafının asan olması, daha da genişlənməsi üçün bu regionda mövcud olan hərbi münaqişələrin həll olunması vacibdir. Ona görə də bizim hamımız belə bir fikrə tərəfdarıq ki, regiondakı əməkdaşlığı genişləndirmək üçün biz də münaqişələrin həll olunması üçün çalışmalıyıq, bu işə öz töhfəmizi verməliyik. Avropa İttifaqı münaqişənin dinc yolla aradan qaldırılması üçün öz yardımını mümkün olan hər hansı çərçivədə etməyə hazırdır, amma şübhəsiz ki, bu münaqişənin həll olunması əsasən münaqişə edən tərəflər arasında axtarılmalıdır. Münaqişənin həlli daha çox onlardan asılı olacaqdır. Biz eyni zamanda, regional əməkdaşlığın genişləndirilməsinin tərəfdarıyıq, bunda maraqlıyıq. Hesab edirik ki, münaqişələrin həlli ilə paralel olaraq regional əməkdaşlıq genişləndirilməlidir. Buna görə biz istəyərdik ki, regiondakı mövcud durumu necə qiymətləndirdiyinizi, dəyərləndirdiyinizi, Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsinin həlli yolunda hansı addımlar atıldığını Sizdən eşidək. Bu münaqişənin həll olnuması üçün Avropa İttifaqı nə edə bilər - bu barədə tövsiyələrinizi də eşitmək istərdik.

Heydər Əliyev: Bu uzun bir mövzudur. Əgər bu barədə hər şeyi desəm, gərək məni iki saat dinləyəsiz.

Cənubi Qafqazda olan münaqişələr sizə məlumdur. Birincisi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. İkincisi, gürcü-abxaz münaqişəsi, müəyyən mənada gürcü-osetin münaqişəsidir. Amma onların hamısından çətini Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsidir. Bu münaqişənin artıq 12 yaşı vardır.

12 il müddətində bu münaqişənin həlli üçün çox səylər göstərilibdir. Ancaq

www.aliyevheritage.org

nəticə əldə olunmayıbdır.

Hər şeyi dərk etmək üçün məsələnin kökünə baxmaq lazımdır. Münaqişə nə üçün başlayıbdır? Ermənistan Azərbaycanın ayrılmaz bir hissəsi, qədim Azərbaycanın torpağı olan Dağlıq Qarabağa ərazi iddiası ilə çıxış edibdir. Bu, hələ Azərbaycanın və Ermənistanın Sovet İttifaqına mənsub olduğu vaxt - 1988-ci ildə olubdur. Təəssüflər olsun ki, vaxtında bunun qarşısı alınmayıb, bu münaqişə həqiqətən hərbi münaqişəyə çevrilibdir. İllərlə müharibə gedib və bəzi səbəblərdən Ermənistanın silahlı qüvvələri həm Dağlıq Qarabağı, həm də sonra onun ətrafında Azərbaycanın 7 rayonunu işğal ediblər. Beləliklə, Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistanın silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Bu ərazidən bir milyona qədər Azərbaycan vətəndaşı yerindən-yurdundan didərgin düşüb və çadırlarda yaşayır.

O rayonlardan köçmüş insanların əksəriyyəti çadırlarda yaşayır.

Mən bu gün səhər evdən çıxıb işə gələrkən gördüm ki, güclü küləklə qar yağır. Evimdən gəlib avtomobilə oturana qədər qar məni vurdu. Siz Bakıya təyyarə ilə enəndə burada həm qar, həm də külək vardır. Mən gəlib sizinlə görüşən zaman siz də, mən də bu qarın, yağışın altında idik. Amma hamımız çalışdıq ki, tez binaya daxil olaq. İndi təsəvvür edin, insanlar qışda da, yayda da bir il yox, iki il yox, yeddi-səkkiz il çadırlarda yaşayırlar, qızmar istiyə də dözürlər nə etməliyik? Onların başqa yaşayış yeri yoxdur. Onların evləri, bütün varidatı işğal olunub, dağılıbdır. Amma buna baxmayaraq, yenə də onlar arzu edirlər ki, öz torpaqlarına qayıtsınlar və ilk illərdə, əlbəttə, çadırlarda öz torpaqlarında yaşasınlar. Amma biz buna nail ola bilmirik. Ermənistan silahlı qüvvələri işğal olunmuş torpaqlardan çıxmır.

1994-cü ilin may ayında biz Ermənistan-Azərbaycan müharibəsini dayandırdıq, yəni atəşkəs haqqında saziş imzaladıq. Məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün danışıqlar aparırıq. 6 ildən çoxdur ki, bu danışıqlar gedir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 4 qətnaməsi vardır ki, Ermənistanın silahlı qüvvələri Azərbaycanın işğal olunmuş rayonlarından qeyd-şərtsiz çıxmalıdır. Amma Ermənistan buna riayət etmir. Ondan sonra bu məsələlərlə ATƏT-in Minsk qrupu məşğul olur. Minsk qrupunun həmsədrləri Rusiya, Amerika Birləşmiş Ştatları və Fransadır. Onlar son illərdə bir neçə təklif veriblər. Amma Ermənistan həmin təklifləri qəbul etməyibdir. 1998-ci ilin sonunda yeni bir təklif verilmişdir.

Bunu isə Azərbaycan qəbul edə bilmədi. Çünki o təklif Azərbaycan üçün heç cür qəbul oluna bilməz.

Bilirsiniz ki, son vaxtlar Ermənistan prezidenti və Azərbaycan prezidenti arasında bilavasitə danışıqlar aparılır. Bu danışıqlar zamanı biz qarşılıqlı kompromislər axtarırıq. Amma burada da biz irəliləyə bilmirik. Əsas səbəb ondan ibarətdir ki, Ermənistan Dağlıq Qarabağın ya müstəqilliyini tələb edir, yaxud da ki, onun Ermənistanla birləşməsini tələb edir. Bu, Azərbaycanın ərazisidir. Deməli, beləliklə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına biz gərək imza ataq. Bu,

beynəlxalq hüquq normalarına tam ziddir. Biz bunu edə bilmərik. Ancaq Minsk qrupunun təklifləri olmuşdur ki, Dağlıq Qarabağa Azərbaycan dövlətinin tərkibində ən yüksək dərəcəli özünüidarəetmə hüququ verilsin. Ermənistan bununla razı deyil. Təəssüf ki, dünya ictimaiyyəti də, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı da, ATƏT də, başqa böyük ölkələr də, elə Avropa İttifaqı da bu cür ədalətsizliyə qarşı göz yumurlar.

Zaman keçir, münaqişə aradan götürülmür. Bir-biri ilə qonşu olan iki ölkə arasında sülh yaranmayıbdır. Mən hesab etmirəm ki, bu, ancaq Azərbaycana zərər vurur. Doğrudur, onların ərazisinin heç bir metri də Azərbaycan tərəfindən işğal olunmayıbdır. Amma buna baxmayaraq, onlar da bu münaqişədən zərər çəkirlər. Ona görə məsələnin həll olunması Ermənistandan asılıdır. Ermənistan isə bunun həll olunmasına getmir. Bu da Cənubi Qafqazda, ümumiyyətlə, sülhün yaranmasına nəinki mane olur, qətiyyən imkan verə bilməz.

Siz Cənubi Qafqaz ölkələrinin iqtisadi əməkdaşlığı haqqında dediniz, biz də hesab edirik ki, bu, çox vacib məsələdir. Məsələn, Gürcüstanla biz bütün sahələrdə çox səmərəli əməkdaşlıq edirik. Nəinki əməkdaşlıq edirik, hətta bizim çox səmimi, mehriban dostluq əlaqələrimiz vardır. Biz istərdik ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh olsun. Bunun üçün işğal olunmuş torpaqlar azad edilməlidir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Onda Cənubi Qafqazın üç ölkəsi arasında əməkdaşlıq çox surətlə inkişaf edə bilər. Bir də deyirəm, bütün məsələlərin həlli Ermənistan tərəfindən asılıdır. Biz isə sülh istəyirik. Məsələnin yalnız sülh yolu ilə həll olunmasını istəyirik. Müharibənin yenidən başlanmasını istəmirik. Eyni zamanda torpaqlarımızın da böyük bir hissəsinin Ermənistanın silahlı qüvvələrinin işğalı altında qalmasına dözə bilmərik.

Avropa İttifaqı da çox böyük və mötəbər təşkilatdır. Bu barədə o öz sözünü deyə bilər. Amma biz bunu da eşitmirik. Bu qədər.

Anna Lind: Hər şeydən öncə Sizə təşəkkür edirəm və bildirmək istəyirəm ki, Avropa İttifaqı bu münaqişənin həllində oynadığı rolu əslində Minsk qrupunu dəstəkləməkdə görür. Biz hesab edirik ki, Minsk qrupu bu proseslərlə məşğul olur və çox mühüm bir strukturdur. Biz Sizinlə Ermənistan prezidenti arasında aparılan birbaşa danışıqları böyük maraqla və ümidlə izləyir, bu danışıqlara böyük əhəmiyyət veririk. Qarşılıqlı güzəşt etmək üçün liderlərdən böyük cəsarət tələb olunur və münaqişənin həlli üçün onların qarşılıqlı səy göstərməsi gərəkdir.

Biz ümidvarıq ki, yaxın bir zamanda, tezliklə bu münaqişənin həllində dönüş nöqtəsi əldə olunacaqdır və məsələ danışıqlar yolu ilə həll ediləcəkdir.

Bu münaqişənin necə və hansı şərtlərlə həll olunacağı barədə heç bir fikir söyləmədən yenidən regional əməkdaşlıq məsələsinə qayıtmaq istəyirəm. Çünki hesab edirik ki, çox gərgin keçən danışıqlar zamanı regional əməkdaşlığın həyata keçirilməsi tərəflər arasında gərginliyin aradan qaldırılmasına da xidmət etmiş olar.

Cənab prezident, bir daha bəyan edirəm ki, biz Ermənistan prezidenti ilə Si-

www.aliyevheritage.org

zin aranızda olan bu danışıqları çox müsbət qarşılayırıq. Sizi ruhlandırır və ona çağırırıq ki, bu sülh danışıqları ilə bərabər, regional əməkdaşlıq məsələlərində də əlaqələrinizi genişləndirəsiniz.

Mən istərdim ki, indi də sözü cənab Solanaya verəm.

Heydər Əliyev: O, bizim köhnə dostumuzdur.

Xavyer Solana: Cənab prezident, yenidən Azərbaycana qayıtmağımdan, Sizinlə görüşməyimdən, Sizi dinləməkdən çox məmnunam. Hesab edirəm ki, bizim belə bir tərkibdə sizin ölkənizə səfərimizin, regiona səfərimizin mühüm bir rəmzi mənası vardır. Bu, bizim sizin ölkəniz və region üçün hansı xoş niyyətlərimizin olmasının göstəricisidir.

Siz öz ölkəniz üçün çox böyük işlər görmüsünüz. Mən özüm bunun şahidiyəm. Mən əminəm ki, Siz bundan sonra da ölkəniz üçün böyük xidmətlər göstərəcəksiniz.

Sizin indi münaqişə ilə, sülhün əldə olunması ilə əlaqədar söylədiklərinizi mən çox diqqətlə dinlədim. Ümumiyyətlə, mən bu məsələlərə həmişə diqqətlə yanaşıram. Sizin hansı miqyaslı, hansı çəkili bir siyasətçi olduğunuzu da mən yaxşı bilirəm. Mən hesab edirəm ki, bizlərin hamımızın bu münaqişənin həlli üçün bir imkanı vardır. Eyni zamanda, bildirirəm ki, Sizin indi apardığınız birbaşa danışıqlar da xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Mən Sizi əmin etmək istəyirəm ki, bu danışıqlar zamanı Sizə yardımçı olmaq üçün bizim imkanlarımızdan, bizim sərəncamımızda olan resurslardan istifadə etmək mümkün olarsa, əlimizdən gələn nə varsa, onlarla Sizə kömək etməyə hazırıq.

Belə bir prosesi irəli aparmaq üçün məhz Sizin kimi liderlərə və Sizin kimi cəsarətli şəxslərə ehtiyac duyuruq.

Cənab prezident, Sizinlə mən son dövrdə çox kövrək və yaddaqalan illəri birlikdə keçirmişik, böyük hadisələrin şahidi olmuşuq. İcazə verin, yadınıza Sizin qonşu otaqda ikimizin təkbətək görüşü zamanı söylədiyim bir sözü xatırladım. Xatırlayırsınızsa, Sizinlə görüşümüz zamanı Avropanın tarixinə birlikdə nəzər saldıq, o tarixi birlikdə nəzərdən keçirdik. Xatırlayırsınızsa, söhbətimiz zamanı Avropada olmuş böyük faciələrdən, münaqişələrdən və böyük müharibələrdən, onların törətdiyi, meydana gətirdiyi əzab-əziyyətlərdən danışdıq və axırda onların hamısının sülh yolu ilə həllinin tapılmasından söz açdıq. Avropa artıq münaqişələrdən bezib və münaqişələrə yol verməmək yolunu tutubdur. İndi Avropa artıq birləşmək yolunu tutubdur. Bu gün Avropanın adından onu təmsil edən bu şəxslər yəqin ki, bir neçə ildən sonra artıq birləşmiş, böyük, əhalisi bəlkə də Yaponiyadan dörd dəfə, ABŞ-dan bir neçə dəfə çox olan bir toplumu təmsil edəcəkdir. Elə bir qurumu, elə birliyi təmsil edəcəkdir ki, onun hərbi qüvvələri, hərbi gücü bəlkə də dünyada ən güclü, ən qüdrətli olacaqdır. Mən özüm şəxsən öz atama, babama və qədim əcdadlarıma minnətdaram ki, bugünkü Avropada yaşamağım üçün imkan yaradıblar. Çünki bizim əcdadlarımızın dünyaya baxışları çox açıq-aşkar olubdur. Onlar Avropanı va-

hid, sülh şəraitində yaşayan, regional əməkdaşlıqda bulunan, çiçəklənməyə, firavanlığa birlikdə addımlayan region kimi görmək istəyiblər.

İndi icazə verin, Sizə bu region üçün arzumu bildirim. Arzu edirəm ki, sizin regionunuzda da sülh bərqərar olsun, regional əməkdaşlıq inkişaf etsin, region ölkələri və xalqları firavan həyat şəraitində yaşasınlar. Özünüzü tənha hiss etməyin. Siz bu arzuların həyata keçməsi üçün çalışmağa hazır olan, bunu arzulayan çoxlu dostlarınızın əhatəsindəsiniz. İnanın ki, bu sözlər mənim ürəyimin, qəlbimin dərinliklərindən gələn sözlərdir. Sizi böyük işlərə ruhlandırmaq üçün deyirəm, xahiş edirəm ki, sülh, regional inteqrasiya naminə fəaliyyətinizi davam etdirəsiniz, genişləndirəsiniz ki, bu da son nəticədə xalqınızın layiq olduğu inkişafa, tərəqqiyə və firavanlığa gətirib çıxaracaqdır. Bir daha Sizə təşəkkürlərimi bildirirəm.

Heydər Əliyev: Hörmətli cənab Solana, mənim əziz dostum! Mənim haqqımda dediyiniz xoş sözlərə görə sizə təşəkkür edirəm. Mən hesab edirəm və deyə bilərəm ki, sizinlə mənim aramda qarşılıqlı, çox yüksək səviyyəli rəğbət yaranıbdır. Həqiqətən bu illərdə biz dəfələrlə sizinlə görüşüb çox əhəmiyyətli söhbətlər aparmışıq.

Avropa haqqında dediyiniz, yəni Avropanın keçdiyi yol və bu gün qarşısında duran perspektivlər haqqında dedikləriniz, təbiidir ki, heyran edir, yəni biz də istəyirik ki, regionumuzda da elə olsun. Ancaq Avropa bu yolu asanlıqla keçməyibdir. Lakin keçib, indi buna nail olub, indi birləşir. Amma deyə bilmərəm ki, indi Avropada separatizm tamamilə götürülübdür. O cümlədən sizin vətəninizdə. Elə burada baş verən münaqişələrin də əsasında separatizm durur. Əgər biz bu separatizmin qarşısını ala bilsək, hər şey edə bilərik.

Əmin ola bilərsiniz, sizə və bütün qonaqlara deyirəm ki, mən həm bugünkü nəsillər, həm də gələcək nəsillər üçün, öz uşaqlarım, öz nəvələrim üçün və xalqımın gələcəyi üçün sülh, sülh, bir də sülh yaratmaq istəyirəm. Əgər sülh və təhlükəsizlik təmin olunmasa, nə demokratiya, nə iqtisadi inkişaf, nə də insanların rahatlığı ola bilər. Ona görə də mən ömrümün böyük bir hissəsini buna həsr etmişəm. Ömrümün qalan hissəsini də buna həsr edəcəyəm. Mən dünyada özüm üçün ən böyük xoşbəxtlik onu hesab edirəm ki, Azərbaycanda sülhün, əmin-amanlığın yaranmasına nail ola bilim. Məndən nə asılıdırsa onu edirəm.

Mən hesab edirəm ki, bəli, kompromislər olmalıdır. Amma hər şeyin bir həddi var. Sərhəd vardır, həmin sərhəddən bu tərəfə keçmək olmaz. Əgər keçsən də, bu, əks- təsir bağışlayacaqdır. Ona görə də mən çalışıram və çalışacağam da. Mən o günü arzulayıram ki, biz sülh yaradaq, işğal olunmuş torpaqlar azad edilsin. O yerlər dağılıbdır və Avropa İttifaqı milyardlarla dollar gətirib bizə yardım etsin ki, orada bərpa işləri aparaq. Mənim gözlərim qarşısında bu perspektivlər vardır. Təkcə sülh əldə etmək yox, sülhün əldə olunması birinci şərtdir. Amma dağıdılmış yaşayış evlərinin, xəstəxanaların, - hər şey viran olubdur, - insanların yaşama-

sı üçün bərpa olunması, bu, ən böyük vəzifələrdən biridir. Bunu biz özümüz edə bilməyəcəyik. Burada Avropa İttifaqının yardımı bizim üçün çox əhəmiyyətli olacaqdır. Bütün dünyanın beynəlxalq maliyyə mərkəzlərinin yardımı bizim üçün çox əhəmiyyətli olacaqdır. Mən bu günləri görürəm. Amma onun üçün sülh yaratmaq lazımdır. Bax, biz burada dayanmışıq. Əgər, bax, bu həddi keçə bilsək, ondan sonra sizinlə də əməkdaşlığımız yaxşı olacaqdır və Cənubi Qafqazda da əməkdaşlıq, sülh yaxşı təmin ediləcəkdir. Gəlin, səylərimizi birləşdirək. Hər şeyi mənim üzərimə qoymayın.

Kristofer Patten: Hərçənd ki, çiyinlərinizi verdiyiniz bu qədər ağır yükün altına öz çiyinlərimizi verə bilməsək də, Sizi bu işdə əvəz edə bilməsək də hesab edirəm ki, Avropa İttifaqının da bu məsələdə müəyyən rolu ola bilər. Hesab edirəm ki, sülh əldə edildikdən sonra biz onun möhkəmləndirilməsinə yardımçı ola bilərik. Hesab edirik ki, sülh əldə olunduqdan sonra kasıb, evi olmayan insanların, təhsil, səhiyyə xidməti sahəsində vəziyyəti pis olan xalqlara yardımçı olmaqla, o insanları bizlərə qulaq asmağa və sülhü möhkəmləndirməyə sövq edə biləcəyik. Baxmayaraq, həyat bizə belə öyrədibdir ki, sülh əldə edən şəxslər Allah tərəfindən qorunan və onlara yardım edilən şəxslər olublar. Amma bəzən biz öz fəaliyyətimizlə onlara heç də axıra qədər yardımçı ola bilmirik. Mən çox böyük ruh yüksəkliyinə malik bir komissaram. Amma mən bununla bərabər, çox həvəsli, böyük şövqə malik olan bağbanam. Məsələn, mən ömrümdə heç vaxt belə gözəl qızılgülləri görməmişdim. Düşünürəm ki, qarşımızda olan bu gözəl qızılgüllər bizim Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın rəmzidir.

Bizim münasibətlərimiz çox güclüdür və istəyirik ki, bu münasibətlər daha da genişlənsin. Biz Azərbaycanla bir çox sahələrdə geniş əməkdaşlıq edirik. Son illər ərzində biz Azərbaycana 300 milyon avro dəyərində yardım göstərmişik. Hesab edirəm ki, bizim birgə fəaliyyət göstərdiyimiz əməkdaşlıq etdiyimiz sahələrin ən mühümlərindən biri məhz elə həmin reabilitasiya layihələri olmuşdur.

Sizin çox həssaslıqla vəziyyətlərini təsvir etdiyiniz, qarda, yağışın altında insanların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün onlara yardım göstərilməsi məqsədilə biz bir sıra layihələr həyata keçiririk. Biz Azərbaycanda həyata keçirdiyimiz reabilitasiya layihələri ilə əlaqədar hətta bir kitabça da buraxmışıq və burada təhsil, kənd təsərrüfatı sahəsində, məskunlaşmış insanlara yardım göstərilməsi sahəsində gördüyümüz işlər əksini tapıbdır. Baş nazirin müavini də bu kitabçaya çox yaxşı bir ön söz yazıbdır. Kitabçada yaxşı şəkillər də vardır. Baş nazirin müavini bu nəşrə yazdığı ön sözdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasındakı əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf edəcəyinə ümid bəslədiyini bildiribdir. Əminik ki, bu, belə də olacaqdır.

Anlayırıq ki, sülh əldə edildikdən sonra bizim tərəfimizdən reabilitasiya layihələri, bərpa işləri üçün xeyli miqdarda vəsait ayrılmasına, sizə yardım göstərilməsinə ehtiyac olacaqdır. Bu regionda əməkdaşlıq çərçivəsində çoxlu birgə layihələri də

həyata keçirəcəyik.

Bundan əvvəlki görüşümüz zamanı TRASEKA layihəsi nümayəndəliyi ofisinin açılışı mərasimində Siz bu layihə barəsində çox xeyirxah sözlər söylədiniz. O sözlərlə bizi TRASEKA layihəsinə daha çox cəlb olunmağa, daha çox işlər görməyə dəvət etdiniz. İndiyə qədər Avropa İttifaqı 40 milyon avro həddində texniki yardım göstəribdir. Bundan əlavə, buraya Dünya Bankından, Avropa Bankından 400 milyon avro investisiya yönəlibdir. Anlayırıq ki, daha çox iş görməliyik. Boru kəmərlərinin çəkilişinə 25 milyon avro məbləğində investisiya qoyulması barədə layihə vardır. Hesab edirik ki, bundan sonrakı fəaliyyətimiz zamanı regiondan çəkiləcək boru kəmərlərinə verdiyimiz diqqəti daha da artırmalıyıq ki, daha çox vəsait ayırmalıyıq ki, həmin boru kəmərləri ilə nəql ediləcək məhsullar sürətlə dünya bazarlarına çatdırılsın.

Ümidvaram ki, bu layihələr regionun ümumi iqtisadi inkişafına yardımçı olacaqdır. Əminik ki, biz ölkənizdə iqtisadi və siyasi islahatların daha da genişləndirilməsi üçün Sizinlə digər sahələrdə də əməkdaşlığı genişləndirəcəyik. Ən çətin iş Sizin öhdənizə düşübdür. Amma ümidvaram ki, qısa bir zamandan sonra Siz böyük nailiyyətlər əldə edərək, bizi Sizin kimi yaxşı işləməyə, bu layihələrin müvəffəqiyyətli olması üçün səylərimizi artırmağa sövq edəcəksiniz.

Heydər Əliyev: Təşəkkür edirəm, cənab komissar. Əvvələn, Avropa İttifaqı tərəfindən Azərbaycana indiyə qədər göstərilmiş yardımlara görə təşəkkür edirəm. Bəzi rayonlarımızda aparılmış bərpa işlərinə görə sizə təşəkkür edirəm. Ancaq dediniz ki, çox gözəl bir kitab yazmısınız. O kitabda da hörmətli Baş nazirin müavini çox gözəl sözlər yazıbdır. Mən istərdim ki, o sözlər həqiqətə çevrilsin. Kitab yazmaq çətin deyildir. Amma iş görmək çox çətindir. Mən çox məmnunam, siz burada bəyan edirsiniz ki, gələcəkdə, əgər biz sülh yarada bilsək, bərpa işlərində Azərbaycana çox güclü yardım edəcəksiniz. Ancaq sülh yaratmaq lazımdır.

Bağışlayın, belə bir məsəl var: siçanlar pişikdən xilas olmaq istəyirlər, qərara gəlirlər ki, pişiyin boynundan bir zınqırov assınlar ki, o, gələndə səsi eşidib qaçsınlar. Siçanların hamısı bu təkliflə razı olur. Sonra ikinci məsələ qalxır. Soruşurlar ki, pişiyin boynuna zınqırovu kim asmalıdır? İndi belə çıxır ki, bunu ancaq mən etməliyəm. Hamınız söz verirsiniz, tərifləyirsiniz və sair, amma əsas məsələni mən etməliyəm. Hörmətli qəzetçilər, müxalifətçilər, Azərbaycan prezidentini hər gün tənqid edənlər - indi gördünüzmü? Mən o zınqırovu pişiyin boynundan asanda, pişik məni yesə nə olacaq? Dərd də bundadır.

Ancaq məni yemək çətindir.

Xavyer Solana: Onu bilirik.

Heydər Əliyev: Amma vəziyyət bundan ibarətdir.

Mən bir daha sizə təşəkkür edirəm. Belə başa düşdüm ki, siz deyirsiniz ki, mən sülh yaradım, siz də sonra gəlib mənimlə bərabər bütün bu işləri görəsiniz. İndi ça-

lışmalıyam. Amma gərək siz də sonra sözünüzdən qaçmayasınız. Söz verirsinizmi? Bir az yavaş danışdınız.

Kristofer Patten: İstəmirik ki, biz də özümüzü pişiyin boğazına zəncir asmağa məcbur olmuş siçanın gününə salaq.

Heydər Əliyev: Görürsünüzmü, mən o gündəyəm.

Anna Lind: Cənab prezident, amma Sizi əmin edirik ki, biz verdiyimiz sözlərə xilaf çıxmayacağıq, vədimizə sadiq olacağıq və Sizinlə keçirdiyimiz bu çox maraqlı görüşdən sonra əməkdaşlığımız daha da genişlənəcəkdir. Cənab prezident, amma mən heç vaxt cəsarət etməzdim ki, Sizi siçan ilə müqayisə edim. Amma hər halda, ən cəsarətli addım atmaq məhz Sizin boynunuza düşəcəkdir.

Heydər Əliyev: Bilirsinizmi, mən özüm də özümü siçanla müqayisə etmək istəməzdim, ancaq Azərbaycan ifadəsinin bura yeri idi və ona görə də mən bunu dedim.

Mənim dostum Solanaya bir kitab bağışlamaq istəyirəm. Bu kitab NATO-nun 50 illiyinə həsr olunubdur. Xatirinizdədir, orada biz görüşürdük. Bir orada yox, başqa yerlərdə də. Biz sizinlə NATO barəsində çox danışıqlar apardıq və çox da işlər gördük. Bu da NATO-ya aid kitabdır. İndi mən bunu sizə bağışlayıram. Burada öz şəkillərinizi və bizim danışıqlarımız barədə yazıları görəcəksiniz. Avropa İttifaqı ilə də bizim əməkdaşlığımız yaxşı getsə, sonra bir dənə də kitab yaradacağam. Onda sizə də kitab bağışlayacağıq. Sağ olun.

Anna Lind: Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevlə bizim görüşümüz başa çatdı. Bütün müzakirələrdən sonra sizi maraqlandıran suallar varsa, cavab verməyə hazırıq.

Sual: Siz Yerevanda olarkən regionda iqtisadi əməkdaşlığın yaranması və nizamlanması barədə təklif vermisiniz. İndicə keçirdiyiniz görüşdə Azərbaycan prezidenti bildirdi ki, münaqişə həll edilməyincə, bu, mümkün deyildir. Siz bu istiqamətdə növbəti hansı addımları atmaq fikrindəsiniz? Bu ideyanı gələcəkdə də davam etdirmək fikrindəsinizmi?

Kristofer Patten: Şübhəsiz ki, regional səviyyədə əməkdaşlığın aparılması məsələsində hələ də siyasi fikir müxtəlifliyi var. 1999-cu ildə Avropa İttifaqı və bu regionun iki ölkəsi arasında birgə bəyannamə qəbul olunmuşdur. Həmin bəyannamədə öz təcəssümünü tapmış əsas müddəalardan biri də ondan ibarət idi ki, əməkdaşlığın müəyyən formaya gətirilməsi üçün bir təkanverici qüvvə olsun və lazımi tədbirlər həyata keçirilsin. Yüksək səviyyədə danışıqlarımız, görüşlərimiz və buraya səfərimiz zamanı aydın oldu ki, ölkəniz münaqişəni sülh yolu ilə həll olunması barəsində verdiyi sözə sadiqdir. Sülhün bərqərar olması naminə biz də çalışacağıq ki, əlimizdən gələni əsirgəməyək.

Sual: Maastrixt müqaviləsinin imzalanmasından 9 il keçir. Bu illərdə Avropa İttifaqına yeni üzvlər qəbul edilmişdir. Yaxın gələcəkdə bu ittifaqa daha hansı ölkələr

üzv olacaqdır?

***Xavyer Solana**:* Ümumiyyətlə, siz bilirsiniz ki, genişlənmə prosesi artıq gedir. Növbədə olan ölkələrin Avropa İttifaqına qəbul olunması məsələsinə baxılması mümkündür. Siz bilirsiniz ki, Nitsa şəhərində zirvə görüşü keçirilmiş, orada çox vacib sənədlər və razılaşmalar qəbul olunmuşdur. Bunun özü də genişlənmə prosesinə təkan vermişdir. Bu problem həll olunduqdan sonra digər dövlətlərin də Avropa İttifaqına namizədliyinə baxıla bilər.

Sual: Siz bu gün dediniz ki, TRASEKA proqramına böyük əhəmiyyət verirsiniz. Sizə elə gəlmirmi ki, bu proqram bir qədər ləngiyir. Əgər ləngiyirsə, səbəbi nədir?

Kristofer Patten: Biz bu proqramın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Brüsseldə müntəzəm olaraq yığışır, müzakirələr aparırıq. Azərbaycan prezidenti ilə görüşümüzdə mən dedim ki, hazırda TRASEKA proqramı çərçivəsində boru kəmərlərinin çəkilməsi ilə əlaqədar 25 milyon avro məbləğində vəsait ayrılması barədə layihə var. Boru kəmərləri sahəsində biz daha bir sıra layihələrin həyata keçirilməsini planlaşdırırıq. Bu proqram gecikdirilirsə, gecikmə yalnız layihənin bir nöqtədən digər nöqtəyə çatdırılmasına aid ola bilər. Mən sizinlə səmimi danışıram və deyə bilərəm ki, bu, çox vacib layihədir və onun həyata keçirilməsi üçün biz bütün səylərimizi göstərəcəyik.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Parlamentinin nümayəndə heyəti ilə görüşdə söhbətindən

22 may 2001-ci il

Heydər Əliyev: Hörmətli qonaqlar, siz Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Avropa Birliyinin belə mötəbər, çoxsaylı nümayəndə heyətinin Azərbaycana gəlməsini çox müsbət qiymətləndirirəm. Amma sizin qarşınızda o qədər kağız görürəm ki, əgər onların hamısına baxsaq, gərək üç saat danışaq. Bunu zarafat edirəm, nə qədər istəsəniz danışarıq.

Avropa Birliyi ilə Azərbaycanın əlaqələri 1996-cı ildə bizim əməkdaşlıq haqqında imzaladığımız sənəd əsasında qurulubdur. Mən çox məmnunam ki, biz bunu vaxtilə imzalamışıq. Gərək ki, Lüksemburqda imzaladıq. Mən orada iştirak edirdim, özüm imzaladım. Bundan sonra da bizim əməkdaşlığımız inkişaf edir. Konkret nəticə nöqteyi-nəzərindən Avropa Birliyi ilə əməkdaşlıq başqa beynəlxalq təşkilatlara nisbətən daha da nəticəlidir.

Hələ 1992-1993-cü illərdən başlayaraq Avropa Birliyinin bizim regiona, Qafqaz, Orta Asiya regionuna marağı artmışdır. Bir neçə proqramların - TASİS proqramının, TRASEKA proqramının, İNOQEYT proqramının yaranması Avropa Birliyinin, həqiqətən, bizim regiona çox diqqətlə yanaşmasını göstərir. Biz bu proqramların həyata keçirilməsində fəal iştirak edirik. Ölkəmizin coğrafi vəziyyəti, coğrafi-strateji vəziyyəti belədir ki, bu proqramlar Azərbaycansız həyata keçirilə bilməz.

Burada xeyli işlər görülübdür. Biz bu sahədə Avropa Birliyindən iqtisadiyyatımızın bəzi sahələrini inkişaf etdirmək üçün aldığımız yardımları və kreditləri də qiymətləndiririk.

Nəhayət, bilirsiniz ki, biz Avropa Birliyi ilə birlikdə 1998-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycanda böyük bir konfrans keçirdik. Bu konfransın əsas məzmunu TRASEKA proqramı üzrə Böyük Tarixi İpək yolunun bərpa olunması məsələsi idi. Mən çox məmnunam ki, bu konfrans Azərbaycanda keçirildi. Biz burada, hesab edirəm ki, çox vacib bir saziş imzaladıq. Qədim İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar təşkilat yaratdıq, onun katibliyi Azərbaycanda yerləşir. Bir müddət bundan öncə o katibliyə yaxşı bir bina verdik və o binanın açılışında özüm şəxsən iştirak etdim.

Biz böyük İpək yolunun bərpası proqramına çox ciddi yanaşırıq. Hesab edirik ki, bunun böyük perspektivi var. Bu, Şərqlə Qərbi, Avropa ilə Asiyanı birləşdirən, məsafəcə ən yaxın və təhlükəsizliyi təmin edən bir marşrutdur.

Ancaq biz Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığımızı təkcə bu proqramlar çərçivəsində nəzərdə tutmuruq. Siz Avropa Birliyinin parlamentinin nümayəndələrisiniz.

Mən çox məmnunam ki, Azərbaycan parlamenti ilə sizin aranızda çox işgü-

zar əlaqələr yaranıbdır və dünən, bu gün burada çox yaxşı konfrans keçirilibdir, məsələlər müzakirə olunubdur. Biz bunları özümüz üçün çox əlamətdar hadisə hesab edirik və Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığına böyük ümidlərlə baxırıq.

Bilirsiniz ki, biz yanvar ayında Avropa Şurasına həqiqi üzv kimi qəbul olunduq. Avropa Şurasında çox dövlət var, 43 dövlət var. Oraya daxil olmaq üçün xeyli vaxt imtahanlardan keçdik. Bəzən də "imtahan edən müəllimlər" bizə qarşı ədalətli deyildilər. Amma onlara sübut etdik ki, biz Avropa Şurasının üzvü olmağa layiqik. Bilirəm ki, Avropa Birliyinin 15 üzvü var, amma növbədə də çox ölkə var. Sizin şərtləriniz daha da ciddidir. Biz realistik. Hesab etmirik ki, biz buna tezliklə nail ola bilərik. Amma Avropa ailəsinin üzvü kimi Azərbaycan, təbiidir ki, bu istiqamətdə də irəliləmək istəyir. Ona görə parlamentlərarası əlaqələrin çox böyük əhəmiyyəti var. Güman edirəm ki, siz bu iki gündə Azərbaycanın bugünkü reallığını görürsünüz. Təbiidir ki, bizim ölkəmizdə hər şey istədiyimiz kimi deyildir. Ancaq hər halda, son beş-altı ildə Azərbaycanda iqtisadi inkişaf var və bizim yaxşı perspektivlərimiz var.

Sizə artıq bunu deyiblər ki, bizim bütün bu işlərimizə mane olan Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsidir. Güman edirəm, bilirsiniz ki, bu münaqişənin günahkarı biz deyilik. Ermənistan Azərbaycanın torpaqlarının bir hissəsini, Dağlıq Qarabağı özünə birləşdirmək üçün bu münaqişəni başlayıbdır. Sonra bu münaqişə qanlı müharibəyə çevrilibdir və müxtəlif səbəblərdən Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal etməyə nail olubdur. İşğal edilmiş torpaqlardan bir milyon insan zorla yerindən çıxarılıb və indi artıq yeddi-səkkiz ildir ki, qaçqın vəziyyətində, əksəriyyəti çadırlarda yaşayır.

Təbiidir ki, XXI əsrin əvvəlində dünyada, Qafqaz bölgəsində belə bir münaqişənin olması özlüyündə indi gedən proseslərə uyğun deyildir. Amma təəssüf ki, biz beynəlxalq ictimaiyyəti bu münaqişənin sülh yolu ilə həll olunması üçün fəal cəlb edə bilməmişik. Müharibənin yenidən başlanması nə Ermənistan üçün, nə də Azərbaycan üçün heç də xeyirli ola bilməz. Amma eyni zamanda, Azərbaycanın torpaqlarının bir qisminin işğal olunmasına və oradan Azərbaycan vətəndaşlarının zorla çıxarılmasına, onların ağır vəziyyətdə yaşamasına biz dözə bilmərik. Ona görə də biz məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Güman edirəm ki, Avropa Birliyi də bu məsələlərə öz münasibətini bildirməli və öz fəaliyyətini göstərməlidir.

Düşünürəm ki, bizim şəhərimizlə də tanış oldunuz. Hər halda, şəhər pis deyildir. Brüssel də yaxşı şəhərdir, amma Bakı, Azərbaycan da pis deyildir. Buyurun.

Ursula Şvayser (Avropa İttifaqı - Azərbaycan Parlament Əməkdaşlığı Komitəsinin həmsədri): Cənab Prezident, hər şeydən öncə, icazə verin, bu gün bizi qəbul etdiyinizə görə nümayəndə heyətinin adından Sizə təşəkkürümü bildirim. Bu görüşün və bizim səfərimizin uğurlu təşkil olunmasında göstərdikləri xidmətə görə xüsusi olaraq Avropa Birliyinin buradakı səfirlərinə də təşəkkürümü bildirirəm.

Son dövrlər Azərbaycan tarixi günlərini yaşayır. Burada olduqca mühüm hadisələr baş verir. Siz doğru qeyd etdiniz, bu ilin əvvəlində Azərbaycan Avropa Şurasında üzvlüyə başlayıbdır. Bu da Sizin həyatınızda tarixi hadisə olubdur. Bilirik ki, qeyd etdiyiniz münaqişənin dinc yolla aradan qaldırılması üçün son dövrdə intensiv danışıqlar aparılır. Ermənistan prezidenti ilə danışıqlarınızdan da xəbərimiz var. Hesab edirik ki, bu bölgədə hələlik tərəfdaş olmayan iki ölkənin rəhbərləri arasında sülh danışıqlarının davam etdirilməsinin özü də mühüm hadisədir və biz bu danışıqların aparılmasını alqışlayırıq.

Biz burada olduğumuz dövrdə sizin parlamentin nümayəndələri ilə işgüzar danışıqlar aparmışıq. Bilirik, danışıqlarda da duymuşuq ki, sizin iki əsas probleminiz var. Birincisi, şübhəsiz ki, Qarabağ problemidir. Biz arzu edirik ki, bu münaqişə, bu problem tezliklə dinc yollarla həll olunsun.

Düşünürəm ki, bu münaqişənin dinc yolla aradan qaldırılması üçün Sizin kimi şəxsiyyətlərə böyük ehtiyac var. Məhz böyük şəxsiyyətlərin iradəsi sayəsində bu problemi aradan qaldırmaq mümkün ola bilər.

Hesab edirik ki, sizin xalqınız dövlətinizin hansı inkişaf mərhələsinin başlanğıcında olduğunu yaxşı anlayır. Bu baxımdan biz Azərbaycanda gördüklərimizi nikbinliklə qarşıladıq. Azərbaycanın böyük gələcəyin başlanğıcında olduğunu gördük.

Şübhəsiz ki, bizim nümayəndə heyətimizin üzvlərinin Sizə ünvanlamaq istədikləri bəzi suallar olacaqdır. Mən istərdim, öncə nümayəndə heyətinin üzvlərini Sizə təqdim edim. Cənab Stefano Zappala Avropa Parlamentinin üzvüdür. O, İtaliyanı təmsil edir. Avropa Parlamentində Ətraf Mühitin Qorunması Komitəsinin üzvüdür. Cənab Olivyer Dupui də İtaliyanın təmsilçisidir. O, Avropa Parlamentində mənim də fəaliyyət göstərdiyim Konstitusiya Komitəsinin üzvüdür. Xanım Mari-Ann İsler Bequin Fransanı təmsil edir. Cənab Zappala kimi, o da Ətraf Mühitin Qorunması Komitəsinin üzvüdür. Cənab Dmitrios Kulurianos isə Yunanıstanı təmsil edir. O, Avropa Parlamentində - Kənd Təsərrüfat Komitəsinin üzvüdür.

Çox məmnunam ki, bizim bugünkü nümayəndə heyətimizdə cənab Per Qarton da iştirak edir. O, Avropa Parlamentinin Xarici Əlaqələr və İnsan Haqları Komissiyasının üzvüdür. Bundan əlavə, o, Avropa Parlamentində Cənubi Qafqaz üzrə məruzəçi qrupunun rəhbəridir. Cənab Qarton Avropa Parlamentinin Xarici Əlaqələr və İnsan Haqları Komissiyasında Azərbaycana və Cənubi Qafqaza aid məruzə ilə çıxış etdikdən, orada müzakirələr aparıldıqdan sonra biz bu ilin sentyabr-oktyabr aylarında Avropa Parlamentində ümumi müzakirələrin keçirilməsini planlaşdırırıq.

Hesab edirik ki, bu müzakirələr Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıqda mühüm rol oynayacaqdır. Bildirmək istəyirəm ki, biz bu payız keçiriləcək müzakirələrdən çox şey gözləyirik. Çünki bu yaxınlarda Avropa Birliyinin üçlüyü regionda olmuşdur. Yunanıstandan olan səfirimizin verdiyi məlumatlara

əsasən bilirik ki, son həftələr burada sülh danışıqları ilə əlaqədar intensiv işlər aparılıbdır. Bundan əlavə, son dövrlər sizin ölkənizi çoxlu nümayəndə heyətləri, o cümlədən mənim təmsil etdiyim Almaniyanın da böyük nümayəndə heyəti ziyarət edibdir. Hesab edirik ki, payızda müzakirələrə çıxarmaq üçün çoxlu məsələlərimiz olacaqdır.

Hesab edirəm ki, nümayəndə heyətinin səfəri zamanı biz Azərbaycan ilə əməkdaşlığımızın çoxtərəfli qaydada aparılması üçün bütün sahələrə nəzər salmaq imkanı əldə etdik. Burada müxtəlif mövzular ətrafında müzakirələr apardıq. Hesab edirəm ki, Sizin dəstəyinizlə biz Azərbaycan ilə əməkdaşlığımızın yeni mərhələsini başlaya bilərik.

Heydər Əliyev: Mən belə başa düşdüm ki, suallar verəcəksiniz. Onda bunu belə başa düşürəm ki, siz Avropa Birliyinə bizim yaxınlaşmağımız üçün imtahana gəlmisiniz. Buyurun.

Olivyer Dupui (Avropa Parlamentinin üzvü, İtaliya): Cənab Prezident, hesab edirəm, tamam əksinə olacaqdır. Yəni imtahanı Sizin özünüzün aparmağınıza ehtiyac olacaqdır. Çünki Avropa çox ləng işləyir. Bu gün Avropanın özündə belə inteqrasiya prosesləri heç də böyük sürətlə getmir. Təəssüflər ki, Avropada, Brüsseldə heç də hamı sizin ölkənizin nə qədər böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini anlamır.

Heydər Əliyev: Bunu çox düz deyirsiniz.

Olivyer Dupui: Ona görə də biz məhz Sizdən, eyni zamanda sizin müttəfiqiniz olan Gürcüstandan daha ciddi siqnallar gözləyirik. Yəni Avropa Birliyinə və Brüsselə ünvanlanmış siqnal ki, onun nəticəsində orada oturan insanlar sizin regionun nə qədər mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini daha yaxşı anlasınlar. Hesab edirəm ki, Avropa Birliyinə üzv qəbul olunmağın özü böyük bir prosesdir. Amma biz həm Azərbaycandan, həm də sizin müttəfiqiniz Gürcüstandan gözləyirik ki, sizin hökumətlər Avropa Birliyinə rəsmi surətdə üzv olmaq üçün prosesə və danışıqlara başlamaqla əlaqədar müraciət qəbul etsinlər. Düşünürəm ki, əgər Sizin tərəfinizdən və Gürcüstanın rəhbərliyi tərəfindən Avropa Birliyinə üzvlük üçün Polşa, Bolqarıstan kimi ölkələrin keçdiyi uzun bir prosesə başlamaq müraciəti olsa, onda Brüsseldə sizin regionun - Azərbaycanın və Gürcüstanın nə qədər böyük əhəmiyyət daşıdığını daha aydın dərk edə bilərlər. Hər halda bu, regionunuzun əhəmiyyətinin başa düşülməsində mühüm elementlərdən biri ola bilər. Ona görə də gərək Siz bir az bizə dərs verəsiniz. Biz gərək Sizdən bəzi dərsləri alaq.

Heydər Əliyev: Hörmətli qonağımız, təşəkkür edirəm. Mən məmnunam ki, siz bizim regiona, xüsusən Azərbaycan və dostumuz olan qonşu Gürcüstana bu qədər əhəmiyyət verirsiniz.

Mən sizin fikirlərinizlə razıyam ki, Brüsseldə, Avropa Birliyində bizim regionun və bizim ölkələrimizin, Azərbaycanın və Gürcüstanın Avropa üçün nə qədər vacib ölkələr olduğunu hələ indiyə qədər tam dərk edə bilmirlər.

Ancaq düzü, Avropa Birliyi haqqında belə bir təsəvvür var ki, ölkələr bir neçə il çalışırlar Avropa Birliyinə daxil olsunlar, ola bilmirlər.

Biz Avropa Şurasına daxil olanda bizi o qədər o tərəfə-bu tərəfə çəkdilər ki, gözümüz qorxub. Ona görə cəsarət etmirik. Amma siz bu cür bəyanat verəndən sonra, əlbəttə ki, bizdə də daha çox cəsarət əmələ gələcəkdir.

Mən deyə bilmərəm ki, Azərbaycan, ya Gürcüstan Avropa Birliyinə müəyyən bir nümunə ola bilər, yaxud dərs verə bilər. Çünki bu birliyin tərkibində Avropanın ən inkişaf etmiş ölkələri var. Biz hələ inkişaf mərhələsindəyik. Amma gələcəyimizə çox nikbin baxırıq. Ona görə də mən sizin bu məsləhətinizi məmnuniyyətlə qəbul edirəm. Təşəkkür edirəm.

Dmitrios Kulurianos (Avropa Parlamentinin üzvü, Yunanıstan): Biz hamımız Yer kürəsi adlanan bir məkanda yaşayırıq. XXI əsr ideologiyaların sonu kimi deyil, amma ehkamçı fikirlərin sonu kimi başladı. Avropa təkcə xəritə deyil, o bir ideyadır, ideologiyaların məzmunudur və Ümumavropa mədəniyyəti deməkdir. Biz də Avropada yaşayan xalqların seçilmiş nümayəndələriyik, onları təmsil edirik. Biz Ümumavropa ideyasını, Ümumavropa mədəniyyətini və ideologiyasını bütün dünyaya yaymağı çox istəyirik. Biz coğrafiyaların qurbanı olmaqla razılaşmaq istəmirik. O baxımdan tam əmin ola bilərsiniz ki, sizin ölkənizdə və regionunuzda da Avropa ideologiyasının və Avropa mədəniyyətinin geniş yayılması üçün əlimizdən gələni edəcəyik.

Heydər Əliyev: Hörmətli deputat, təşəkkür edirəm. Mən sizin fikirlərinizlə razıyam. Sizinlə bizim aramızda böyük fərq vardır. O da ondan ibarətdir ki, XX əsrdə biz 70 il ehkamın təsiri altında yaşamışıq. Sizin ölkələrdə də ehkamlar olubdur. Sizin ölkələr də böyük mərhələlərdən keçibdir. Məsələn, İkinci dünya müharibəsini götürsək, faşizm həm Almaniyada idi, həm İtaliyada idi, həm də Avropanın başqa ölkələrində idi. Bu da sizin ölkələrə məxsus olan ehkam idi. Yəni bizim öz ehkamımız olub, sizin də öz ehkamınız olubdur. Amma siz İkinci dünya müharibəsindən sonra bu ehkamlardan tezliklə xilas ola bildiniz. Avropa, sizin ölkələriniz İkinci dünya müharibəsindən sonra böyük yol keçiblər və böyük tərəqqi əldə ediblər.

Ancaq biz cəmisi 10 il bundan öncə ehkamdan xilas olmuşuq. Bu on il də bizim üçün rahat illər olmayıbdır. Buna görə də siz, təbiidir ki, bütün sahələrdə bizdən irəlidəsiniz. Bizim Avropa ailəsində olmaq arzumuz da məhz tezliklə sizin dəyərlərinizə daha da yaxınlaşmaqla bağlıdır. Amma bunun təkcə bizim üçün yox, sizin üçün də, Avropa üçün də çox böyük faydası olacaqdır.

Bizim kimi ölkələrin Avropa Birliyinə daxil olması, hesab edirəm ki, Avropanın mənəviyyat, ənənələr cəhətindən zənginləşdirilməsinə gətirib çıxaracaqdır. Azərbaycanın bugünkü reallığı Avropa və Şərq milli dəyərlərinin sintezindən ibarətdir. Hesab edirəm ki, Avropa dəyərlərinin üzərinə bunu əlavə etsək, bu da oraya qatılsa, Avropa dəyərləri daha da zəngin olacaqdır. Buna görə biz əməkdaşlıq

edirik. Siz də gərək bizə yardım edəsiniz. Çünki 1945-1946-cı illərdə sizin atdığınız addımları biz indi - XX əsrin sonunda, XXI əsrin əvvəlində atırıq. Təbiidir ki, biz sizdən sürətlə gedəcəyik. Çünki elə olmasa, biz gəlib sizə çata bilmərik. Amma buna baxmayaraq, bizə sizin yardımlarınız çox lazımdır.

Dmitrios Kulurianos: Cənab prezident, bir söz demək olar? O içkiləri ki qatışdırıb içirlər, onlar daha ləzzətli olur.

Heydər Əliyev: Mən buna razıyam.

Dmitrios Kulurianos: Marafon yarışında kimin qaçışa birinci başlaması o qədər önəm kəsb etmir. Kimin finişə birinci çatması əhəmiyyətli olur.

Heydər Əliyev: Doğrudur. Amma eyni zamanda, birisi marafona bir saat əvvəl başlayırsa, o biri marafonçu nə qədər güclü olsa da, gəlib ona çata bilməz. Amma içkilər haqqında dediyinizlə razıyam. İtaliyada bunu mən çox yoxlamışam. Yunanıstanda da yaxşı içkilər var. Doğrudur, səfir məni hələ oraya aparmayıbdır. Amma bilirəm ki, orada çox yaxşı içkilər var.

Merkurios Karafotias (Yunanıstanın Bakıdakı səfiri): Zati-aliləri, Siz bizə razılıq verdiyiniz an biz Sizi orada salamlamaqdan, qarşılamaqdan məmnun olarıq. Biz bunu özümüzə yalnız şərəf bilərik.

Heydər Əliyev: Mən bunu bilirəm. Təşəkkür edirəm.

Xanım Mari-Ann İsler Bequin (Avropa Parlamentinin üzvü, Fransa): Cənab prezident, icazə versəydiniz, mən fransızca danışardım.

Cənab prezident, artıq ikinci dəfədir ki, biz Azərbaycana gəlmək və Sizinlə görüşmək şərəfinə nail oluruq. Elə buna görə də Sizə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Sizinlə elə əvvəlki görüşlərimizdə də razılaşmışdıq və belə bir fikir irəli sürmüşdük ki, Azərbaycanda bir xartiya, regional ətraf mühit xartiyası imzalayaq.

Cənab prezident, biz artıq bununla bağlı müxtəlif yerlərdə müzakirələr aparmışıq, fikir mübadiləsi etmişik. Ümumiyyətlə, biz sizin Cənubi Qafqaz regionunun ekologiyası, ətraf mühitin çirklənməsi problemləri haqqında geniş danışmışıq. Zənnimcə, bu, hamımızın marağına cavab verərdi ki, biz doğrudan da belə mərkəzin yaradılmasına gəlib çıxaq.

Cənab prezident, o vaxt bununla bağlı Sizinlə söhbət aparanda, qəti cavab verməsəniz də, bu mövzuya çox maraq göstərdiniz. Böyüklüyünüz bir də ondan ibarət oldu ki, həmin görüşümüzdən sonra Brüsselə qayıtdıqdan yalnız bir neçə gün keçmiş xəbər tutduq ki, Siz həmin xartiyanı imzalamısınız.

Cənab prezident, elə buna görə də mən indi artıq bu büroda - mərkəzdə işləyənlərin hamısının adından Sizə öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Mən Sizin nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm ki, bu gün artıq Tbilisidə ekologiya, ətraf mühitin çirklənməsi problemləri ilə məşğul olan belə bir mərkəz fəaliyyət göstərir. Sizinlə bu görüşümüzdən istifadə edərək xahiş edirəm ki, bəlkə bu mərkəzin Azərbaycanda, yəni Bakıda da ofisinin açılmasına razılıq verəsiniz. Mənə elə gəlir ki, ekologiya,

ətraf mühitin çirklənməsi məsələləri Azərbaycan üçün də çox böyük aktuallıq kəsb edir və biz də sizinlə birlikdə bu sahədə fəallıq göstərərdik. Ümumiyyətlə, müəyyən proqramlar hazırlayarıq, müəyyən texniki kömək edərik. Zənnimcə, bununla biz yaxşı nəticələrə gəlib çıxa bilərik.

Cənab prezident, o vaxt Siz qeyd etmişdiniz ki, ümumiyyətlə, Azərbaycan regional proqramları imzalamaq məsələsinə yalnız Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həllindən sonra baxa bilər, yəni belə bir addım ata bilər. Lakin biz Sizin böyüklüyünüzü bir daha gördük, hiss etdik. Çünki doğrudan da həyatda, bizim indiki dövrümüzdə elə məsələlər vardır ki, onlar bəlkə daha təcili, daha vacib məsələlərdir. Ona görə də Siz bu siyasi məsələnin həll olunmamasına baxmayaraq, belə bir addım atıb bu proqramı, xartiyanı imzaladınız.

Heydər Əliyev: Hörmətli xanım, təşəkkür edirəm. Sizin bu fikirləriniz çox əhəmiyyətlidir. İndi ətraf mühitin qorunması bütün bəşəriyyət üçün bir nömrəli məsələdir.

O cümlədən, Azərbaycanın buna çox böyük ehtiyacı var. Burada, həm Azərbaycanın ərazisində ətraf mühitin qorunması məsələsi durur, həm də başlanğıcını Türkiyədən götürən, Gürcüstan və Ermənistan torpaqlarından keçərək Azərbaycana gələn Kür, Araz çayları həmin ölkələrdə çox çirklənir. Biz isə o çayların sularından insanların su təchizatında istifadə edirik. Həm də ki, kənd təsərrüfatı sahəsində bu sulara böyük ehtiyacımız vardır. Mən sülh yaranana qədər Ermənistanla bütün başqa sahələrdə əməkdaşlıq etməyin əleyhinəyəm. Amma bu sahədə əməkdaşlıq etməyə hazıram. Hələ keçmişdə, Sovetlər İttifaqı zamanı Ermənistan öz ərazisindən keçən Araz çayını çox çirkləndirirdi. Onların ərazisində kiçik qızıl yataqları tapılmışdı. Orada qızıl mədənindən çıxarılan filizin yuyulması üçün Arazın qırağında zavod yaratmışdılar. Çünki bu proses zamanı çoxlu su lazımdır və filiz yuyularkən yaranan su ən zəhərli sudur.

O vaxt biz bir dövlətin tərkibində olduğumuza görə, mən çox səylər göstərdim. SSRİ Nazirlər Soveti bu işə qarışdı və müəyyən tədbirlər gördük. İndi isə mən bilmirəm ki, orada nə vardır. Amma əməkdaşlıq etsək, qarşılıqlı inspeksiya keçirə, çox məsələləri aradan qaldıra bilərik.

Yaxud da Xəzər dənizinin çirklənməsi məsələsi… Xəzər dənizi 5 Xəzəryanı dövlətə mənsubdur. Bu dövlətlər arasında indiyə qədər həm ekologiya barəsində, həm neft-qaz hasilatı barəsində heç bir müqavilə olmadığına görə, hərə öz ərazisindən çirkab sularını dənizə axıdır. Eyni zamanda Xəzər dənizində dünyada çox nadir hesab olunan balıqlar məhv olmaq təhlükəsi altındadır.

Mən bilirəm ki, Qərbdə balıq kürüsünü çox sevirlər. Amma işlər belə getsə, bunun qarşısını almasaq, 5-6 ildən sonra balıq kürüsü olmayacaqdır. Ona görə də bu, böyük bir problemdir. İndi bütün bəşəriyyət qarşısında duran bir nömrəli problemdir. Neçə xartiya istəyirsinizsə, mən imzalayım. Ancaq əməli iş görmək lazımdır.

Amma gərək bir təşəbbüskar mərkəz olsun. Biz Azərbaycanda bu mərkəzi mütləq yaradarıq. Amma Tbilisidə olan mərkəz, Azərbaycanda olan mərkəz, başqa yerlərdə olan mərkəzlər - gərək bunların işləri əlaqələndirilsin.

Əgər Avropa Birliyi bu məsələ ilə konkret, əməli surətdə məşğul olsa, bu, bəşər tarixində Avropa Birliyinin böyük xidməti olacaqdır.

Per Qharton (Avropa Parlamentinin üzvü, İsveç): Cənab prezident, mən öz həmkarlarımla tam razıyam ki, bu region bizim üçün önəmli əhəmiyyət daşıyan bir regiondur. Sizin fikrinizlə razıyam ki, sizin regionunuz Avropada kifayət qədər tanınmayıbdır. Ona görə də mən Avropa Birliyi, Avropa Parlamenti üçün hazırlayacağım məruzədə bu regionun nə qədər böyük əhəmiyyət daşıdığına xüsusi diqqət yetirəcəyəm.

Avropada bu regionla əlaqədar daha çox geniş yayılmış məlumat bu regionda uzun müddətdən bəri davam edən, təəssüf ki, hələ də tam sülhlə nəticələnməyən və çox mürəkkəb bir münaqişənin davam etməsi barədədir. Ondan da xəbərimiz vardır ki, son dövrlər Siz şəxsən çoxlu səylər göstərirsiniz, Ermənistan prezidenti ilə birlikdə bu münaqişənin dinc yolla, sülh yolu ilə aradan qaldırılması üçün çoxsaylı görüşlər keçirmisiniz və sonuncu görüşünüz Floridada olmuşdur. Bildiyimizə görə, Ermənistan prezidenti ilə sülh danışıqlarını davam etdirmək üçün Cenevrədə də növbəti görüşünüz gözlənilir.

Cənab prezident, mən bu çoxsaylı sülh görüşləri barədə - həm Ermənistan prezidenti ilə Sizin keçirdiyiniz birbaşa görüşlər, həm də ümumiyyətlə, sülh səyləri barədə çoxlu hesabatlar oxuyuram. Bu hesabatlardan belə duyulur və bir fikir formalaşır ki, münaqişənin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına çox nikbin yanaşırlar. Hətta belə fikirlər də səslənir ki, Ermənistan prezidenti ilə Siz sülhün əldə edilməsi üçün olduqca yaxınlaşmısınız. Bununla birlikdə, belə bir fikir də mövcuddur ki, Ermənistan prezidenti ilə sülhə nə qədər yaxınlaşsanız da, hər iki ölkədə onun həyata keçirilməsinə maneçilik törədə biləcək, ona etiraz edən ciddi və güclü qruplar vardır. Onlar bu sülh prosesinin, əldə oluna biləcək hər hansı sazişin həyata keçirilməsinə etiraz edə bilərlər. Beləliklə də Sizi və Ermənistan prezidentini çıxılmaz, çətin bir vəziyyətə sala bilərlər. Şübhəsiz ki, mən sülh danışıqlarının müfəssəl təfərrüatı barədə danışmağınızı istəmirəm. Bilirəm ki, bu, məxfi görüşlərdir, məxfi danışıqlardır. Amma hesab edirəm ki, əgər bizə Ermənistan prezidenti ilə apardığınız danışıqların, ümumiyyətlə, sülh prosesinin indiki durumu barədə məlumat versəydiniz, bu, vəziyyəti daha dolğun dərk etməkdə bizə çox yardımçı olardı.

Heydər Əliyev: Bilirsinizmi, mən bu gün görüşümüzün əvvəlində bildirdim ki, bu münaqişəni Ermənistan başlayıbdır, Azərbaycan başlamayıbdır. Nəticədə Ermənistan həm Dağlıq Qarabağı, həm də onun ətrafında olan digər əraziləri - Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal edibdir. Orada yaşayan insanları həmin torpaqlardan zorla çıxardıbdır. Müharibə zamanı, döyüşlər gedərkən çoxlu qan

tökülübdür. 1994-cü ilin may ayında biz atəşin dayandırılması haqqında razılığa gəlmişik. O vaxtdan indiyə qədər, artıq 7 ildir ki, biz atəşkəs şəraitində yaşayırıq. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bizim aramızda başqa ölkələrin sülhməramlı qüvvələri yoxdur. Atəşkəsi biz, yəni Azərbaycan və Ermənistan qoruyub saxlayırıq. Bütün bu 7 ildə biz ATƏT-in Minsk qrupu vasitəsilə məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün danışıqlar aparırıq. Nəhayət, 1999-cu ildən Ermənistan prezidenti ilə Azərbaycan prezidenti arasında vaxtaşırı bilavasitə görüşlər keçirilir və danışıqlar aparılır. Son görüşümüz Amerika Birləşmiş Ştatlarında, Floridada Minsk qrupunun həmsədrləri olan Rusiya, Amerika Birləşmiş Ştatları və Fransa nümayəndələrinin iştirakı ilə olmuşdur.

Ermənistan prezidenti ilə biz danışıqlara başlayanda belə fikirdə olduq ki, sülh əldə etmək üçün qarşılıqlı kompromislərə getmək lazımdır. Əgər belə bir razılıq əldə olundusa və biz buna nail ola bilməmişiksə, deməli, hansı tərəfin kompromisə nə qədər getməsini biz müəyyən edə bilməmişik. Ermənistan öz üstünlüyündən istifadə edərək, - yəni Azərbaycanın torpaqlarını işğal edibdir, onun silahlı qüvvələri orada oturubdur, Azərbaycanın əhalisi öz yerindən-yurdundan olubdur, - çox böyük tələblər ortaya qoyur. Azərbaycan isə, əlbəttə ki, bu şərtlərlə razı ola bilmir. Ona görə də biz bu məsələni indiyə qədər həll edə bilməmişik.

1999-cu ilin sonunda biz bir variantda çox yaxınlaşmışdıq. Ancaq sonra Ermənistan bu variantdan imtina etdi. Məsələ bu qədər uzandığına görə və Azərbaycan əhalisi, bir milyondan çox insan ağır vəziyyətdə yaşadığına görə, təbiidir ki, bizim cəmiyyətdə narazılıq artır.

Ermənistanın torpağı işğal olunmayıbdır. Əhalisi qovulmayıbdır. Doğrudur, Azərbaycandan köçüb gedən bəzi ermənilər Ermənistan üçün müəyyən problemlər yaradıblar. Amma əsas zərər Azərbaycana dəyibdir. Ona görə də bu, nəzərə alınmalıdır.

Nəzərə alınmır, məsələ uzanır. Azərbaycanda da böyük narazılıq get-gedə artır. İnsanlarda yenidən müharibə etmək, işğal olunmuş torpaqları müharibə yolu ilə azad etmək əhval-ruhiyyəsi genişlənir.

Bizim müxalifət, təbiidir ki, bundan istifadə edir. Bizi sağdan da, soldan da tənqid edir. Hətta ittiham edir ki, nə üçün bu münaqişəni indiyə qədər həll etmirsiniz. Gəlin, müharibəni başlayaq, gedək torpaqları işğaldan azad edək. Bu isə cəmiyyətin bəzi təbəqələrinə sirayət edir. Ona görə də təhlükəli bir vəziyyət yaranıbdır. Mətbuatdan görünür ki, Ermənistanda da bəzi qüvvələr hətta Ermənistanın kiçik bir kompromisə getməsinə razı deyillər. Buna görə də vəziyyət belədir.

Əgər biz həqiqətən tarazlı kompromisə gələ bilsək, onu həyata keçirmək yenə də çox çətin olacaqdır. Amma onda əldə olunmuş razılığı həyata keçirmək üçün mübarizə aparmaq olar. Əgər belə olmasa, onda prezident kimi mən də, - baxmayaraq ki, mənə çox böyük ümidlər bəsləyirlər, çox hörmət edirlər, - bu vəziyyətdə

heç bir şey edə bilmərəm və etmərəm də. Ona görə də müharibə amili get-gedə artacaqdır.

Ona görə də mən Minsk qrupunun həmsədrlərindən, - bunlar böyük dövlətlərdir, Rusiyadır, Amerika Birləşmiş Ştatlarıdır, Fransadır, bunların Ermənistana təsir etmək imkanları vardır, - həmişə xahiş edirəm ki, onlar öz imkanlarından istifadə etsinlər. Onlar isə deyirlər ki, iki prezident hansı razılığa gələrsə, biz onu qəbul edəcəyik.

Belə olan halda onda 1992-ci ildə nə üçün ATƏT-in Minsk qrupu yaradılırdı? Belə olan halda nə üçün üç böyük dövlət - Rusiya, Fransa, Amerika Birləşmiş Ştatları öz üzərinə bu vəzifəni götürüblər?

Ona görə də çox çətin vəziyyət yaranıbdır. Hər halda mən bunları deməklə sizdə belə bir təsəvvür yaratmaq istəmirəm ki, daha hər şey tükənibdir. Sizin sualınıza cavab verərək mən real vəziyyəti bildirirəm. Ancaq hesab edirəm ki, məsələnin sülh yolu ilə həll olunması üçün bundan sonra da çalışmaq lazımdır.

Per Qharton: Üzr istəyirəm, bir əlavə sual da vermək istəyirəm. Sizin sülh səylərinizin dəstəklənməsi üçün indiyə qədər gördüyümüz işlərdən əlavə, Avropa Birliyindən hansı işlərin görülməsini istərdiniz?

Heydər Əliyev: İşləri biz görmüşük. Siz bizə kömək edin ki, sülh yaransın. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunsun. Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuş torpaqlar azad edilsin və bir milyon azərbaycanlı öz yerinə-yurduna qayıtsın. Baxmayaraq ki, onların yaşadıqları yerlərdə hər şey dağıdılıb, hər şey viran olubdur. Ancaq onlar, sadəcə, öz torpaqlarına qayıtmaq istəyirlər. Mənim sizdən istədiyim budur.

Ursula Şvayser: Çox sağ olun. Hesab edirəm ki, bu gün çox səmərəli müzakirələrimiz və danışıqlarımız oldu. Bizim üçün olduqca əhəmiyyətli idi ki, mövcud hazırkı vəziyyətin dəyərləndirilməsini bilavasitə Sizdən eşidək, mövcud reallıqları Sizin necə qiymətləndirdiyinizi bilək. Bundan sonra biz öz aramızda əlavə müzakirələr aparacağıq. Sizin səylərinizin və arzularınızın həyata keçirilməsi üçün hansı işləri görə biləcəyimiz barədə əlavə müzakirələr aparacağıq.

Mən çox məmnunam ki, cənab Qartonun hazırlayacağı məruzə çox ətraflı olacaqdır. Beləliklə, bu, təkcə Avropa Parlamenti, Avropa Birliyi üçün hazırlanmış məruzə olmayacaq, bu, mövcud vəziyyətin bütün dünyaya aydınlaşdırılmasında, açıqlanmasında rol oynayacaqdır. Sizə təşəkkür edirik.

Heydər Əliyev: Cənab Qarton, mən sizin əsas sualınıza cavab verdim - Avropa Birliyi nə edə bilər? Xahiş edirəm, buna çox ciddi yanaşasınız. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyinin nümayəndə heyətinin rəhbəri, İtaliyanın xarici işlər nazirinin müavini xanım Marqarita Boniveri və onu müşayiət edən şəxsləri qəbul edərkən söhbətindən

Prezident sarayı, 8 iyul 2003-cü il

Heydər Əliyev: Hörmətli xanım Marqarita Boniver!

Hörmətli nümayəndə heyətinin üzvləri!

Mən sizi səmimi qəlbdən salamlayıram və Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığını, əldə edilmiş nailiyyətləri çox yüksək qiymətləndirirəm. Avropa ilə əməkdaşlıq bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Bu bizim xarici siyasətin prioritetlərindən biridir. Bu prinsiplər əsasında biz Avropa Birliyi ilə əlaqə saxlayırıq və onun inkişaf etməsinə çalışırıq, bunu arzu edirik.

Biz Avropa Birliyi ilə təxminən 1993-1994-cü illərdən əməkdaşlıq edirik. Ancaq 1996-cı ildə Avropa Birliyi ilə tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalanandan sonra bu əməkdaşlıq daha da sürətlə inkişaf edir. Avropa Birliyi yarandığı dövrdən indiyə qədər çox işlər görüb və dünya birliyinə çox gözəl töhfələr veribdir. Biz bununla əlaqədar sizin Azərbaycana səfərinizi çox əhəmiyyətli hesab edirik. Güman edirəm ki, siz bu səfəriniz vaxtı və bundan sonra da Azərbaycana daha da çox diqqət yetirəcəksiniz.

Marqarita Boniver: Cənab prezident. Çox sağ olun ki, məni nümayəndə heyəti ilə birlikdə qəbul edirsiniz. Bu, həqiqətən bizim üçün çox xoş olan bir görüşdür. Sizinlə bundan əvvəlki görüşdən xoş xatirələri hələ də yaddaşımda saxlayıram. Mənim üçün böyük başucalığıdır ki, nümayəndə heyətinə rəhbərlik edirəm. Çünki nümayəndə heyətimizdə görkəmli adamlar təmsil olunmuşlar. Məndən sağ tərəfdə Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz ölkələri üzrə xüsusi nümayəndəsi təyin olunmuş cənab Heyki Talvitye əyləşmişdir.

Heydər Əliyev: O, keçmişdə də bizimlə işləyibdir.

Marqarita Boniver: Bəli, indi onu Cənubi Qafqaz ölkələri üzrə səfir simasında görürsünüz.

Heydər Əliyev: Çox gözəl, təbrik edirəm.

Heyki Talvitye: Cənab prezident, çox sağ olun.

Marqarita Boniver: Məndən sol tərəfdə isə Avropa Komissiyasının Xarici Əlaqələr üzrə Baş Direktorluğunun müavini cənab Maykl Leq və Irlandiya XİN-in Şərqi Avropa, ATƏT və Avropa Şurası İdarəsinin rəisi xanım Barbara Cons əyləşmişdir. Cənab Ştefan Lehne Avropa Birliyinin Şura Katibliyinin MDB və Qərbi Balkan məsələləri üzrə direktoru, cənab Maykl Svan isə Avropa Birliyinin Şura Katibliyinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya məsələləri üzrə inzibatçısıdır.

Cənab prezident, bizim bu dəfəki gəlişimizin məqsədi Sizə belə bir siyasi məlumatı çatdırmaqdır ki, biz Avropa Birliyi olaraq Sizin təsisatlarla bütün mümkün sahələrdə

işləməyə hazırıq. Biz bütün mümkün yollarla ölkənizin inkişaf etməsinə yardımçı olacağıq.

Heydər Əliyev: Siz xanım Marqarita Kostanı heç təqdim etmədiniz.

Marqarita Boniver: Cənab prezident, bilirəm ki, Siz onu yaxşı tanıyırsınız. Bizim üçün böyük başucalığıdır və biz çox fəxr edirik ki, Bakıda belə bir səfirimiz vardır.

Heydər Əliyev: O, sonra inciyər ki, siz onun adını çəkmədiniz. Buyurun.

Marqarita Boniver: Dediyim kimi, bizim əsas məqsədimiz yardımçı olmaqdır. Biz iqtisadi və siyasi islahatlar sahəsində Sizin ölkəyə yardımçı olmaq istəyirik. Siz siyasi və iqtisadi islahatları uğurla həyata keçirirsiniz. Ümumiyyətlə, biz demokratikləşmə prosesinə yardımçı olmaq istəyirik. İnsan haqlarının qorunması, qanunun aliliyinin təmin olunması sahələrində bütün mümkün yollarla Sizə kömək etmək istəyirik.

Bundan başqa, bizim çatdıracağımız bir neçə sözümüz də vardır. Həm Azərbaycanda, həm də Azərbaycandan sonra səfər edəcəyimiz Gürcüstanda və Ermənistanda da bu sözləri təkrarlayacağıq. Biz Avropa Birliyi olaraq istəyirik ki, regional münaqişələr yalnız sülh yolu ilə həll olunsun. İstəyirik ki, seçkilər burada demokratik əsaslarla keçirilsin.

Heydər Əliyev: Siz buna tamamilə əmin ola bilərsiniz. Baxmayaraq ki, bizim torpaqlarımızın 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır və biz 1994-cü ilin may ayında atəşkəs haqqında saziş imzalamışıq və indiyədək bu sazişə sadiqik.

İndi Azərbaycanda müxtəlif fikirlər var. Bir çoxları tələb edirlər ki, torpaqlarımızı müharibə, hərb yolu ilə geri alaq. Bu, təbiidir. Çünki 9 ildir ki, atəşkəs haqqında saziş bağlanıbdır. Ancaq məsələ həll olunmayıbdır. Müsbət cəhət odur ki, Ermənistan da, Azərbaycan da bu sazişi saxlayırıq, qoruyuruq və o sazişin pozulmasına yol vermirik. Ancaq insanlar dözə bilmirlər. Çünki yerlərindən-yurdlarından olublar, çadırlarda yaşayırlar, vətənlərini görmək istəyirlər, onlar çox çətin maddi və başqa şəraitlərdə yaşayırlar. Ona görə onların bu cür fikirlərinin ortaya çıxması təbiidir.

Ancaq mən çox məmnunam ki, hətta qaçqınlar da, bizim ölkədə çox əziyyət çəkən insanlar təbəqəsi də mənim siyasətimi qəbul edirlər, mənim siyasətimi anlayırlar və atəşkəs sazişini qoruyub saxlayırlar. Biz belə düşünürük ki, Avropa Birliyi gərək bu məsələyə daha da ciddi yanaşsın və öz imkanlarından istifadə edərək Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həll olunmasında bizə yardım etsin.

Başqa məsələlərdə siz arxayın ola bilərsiniz. Azərbaycanda demokratiya qurulub, hökm sürür. Biz bazar iqtisadiyyatı yolu ilə gedirik. Çox böyük islahatlar həyata keçirmişik və onların nəticəsi olaraq bizim iqtisadi inkişafımız, insan haqlarının qorunması, söz azadlığı, mətbuat azadlığı - bunlar tamamilə təmin olunub. Bir sözlə, Azərbaycan demokratik ölkədir. Ancaq bu demokratik ölkənin hələ çox problemləri var.

Biz onları da ardıcıl surətdə həll edirik. Biz çox sevinirik ki, bu illərdə - Azərbaycanda çox ağır proseslər getdiyi bir dövrdə iqtisadiyyatımızı ardıcıl surətdə inkişaf etdirmişik. Bizim iqtisadiyyatımız bu gün inkişaf edir və əgər MDB-nin başqa respublikaları ilə müqayisə etsəniz, görərsiniz ki, biz irəlidəyik.

Qarşıda seçkilər var. Azərbaycanda prezident seçkiləri olacaqdır. Siz əmin ola bilərsiniz ki, bu seçkilər tam şəffaflıq şəraitində, ədalət prinsipi əsasında, demokratik prinsipləri qoruyaraq keçiriləcəkdir və biz bu seçkilərin nəticəsi ilə Azərbaycanda demokratiyanın yüksəlməsini bir daha nümayiş etdirəcəyik. İndi bizdə, Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyət tam sabitdir. Mən son günlərdə büdcədən maliyyələşən bütün təşkilatların işçilərinin əmək haqlarını 50 faiz artırmışam. Keçirilən sorğular onu göstərir ki, xalqın tam əksəriyyəti Azərbaycan iqtidarını dəstəkləyir və şübhə yoxdur ki, bu iqtidarın seçilməsinə də səs verəcəklər.

Mən başqa məsələlərə toxunmaq istəmirəm. Çünki mən bilirəm, siz bizim vəzifəli şəxslərin hamısı ilə görüşmüsünüz. Xüsusilə Baş nazir Rasizadə ilə görüşmüsünüz. O, sizin görüşünüzü, söhbətinizi mənə söylədi. Güman edirəm ki, siz burada özünüz üçün lazımi təəssürat əldə edə bilmisiniz.

Marqarita Boniver: Cənab prezident, çox sağ olun. Həqiqətən çox düz deyirsiniz. Bütün gün ərzində gündəlikdə olan məsələləri Sizin rəsmilərlə müzakirə etdik. Lap çətin məsələlərdən ən sadə məsələlərə qədər hamısına toxunduq. Mən nümayəndə heyətinin adından desəm yanılmaram, ümumiyyətlə, biz keçirdiyimiz görüşlərdən, burada aldığımız təəssüratlardan tamamilə məmnunuq. Elə bilirəm ki, bu yüksək əhval-ruhiyyə ilə regionun digər ölkələrinə də səfərə çıxa bilərik.

Heydər Əliyev: Çox gözəl.

Marqarita Boniver: Bundan sonra Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitye bu regiona tez-tez səfərlərə çıxacaqdır. Düşünürəm ki, ona tapşırılmış mandatı o, uğurla həyata keçirəcəkdir.

Heydər Əliyev: Mən də belə düşünürəm.

Marqarita Boniver: Cənab prezident, icazə versəydiniz, Sizinlə sağollaşmazdan əvvəl mən bir məsələyə də toxunardım. Bu da genişlənmiş Avropa haqqındadır. Ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, ölkələr arasında ümumi sərhədin olması heç də lazım deyildir. İnsanları birləşdirən onların sülhü sevməsi və demokratiyaya yaxınlaşmasıdır. Çox sağ olun.

Heydər Əliyev: Elədir. Genişlənən Avropanı biz dəstəkləmişik, bu gün də dəstəkləyirik. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsini qəbul etmişdir

22 mart 2004-cü il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 22-də Prezident sarayında Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvityenin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Qonaqları səmimiyyətlə salamlayan dövlətimizin başçısı İlham Əliyev onlarla bir neçə dəfə keçirilən görüşlərdə mühüm məsələləri müzakirə etdiklərini xatırlatdı və Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın dərinləşməsindən və inkişaf etməsindən məmnunluğunu bildirdi. O dedi ki, Avropa strukturlarına inteqrasiya siyasəti bizim strateji seçimimizdir və Azərbaycan bu siyasətə sadiqdir. Son illər ərzində Avropa Birliyi ilə Azərbaycanın həyata keçirdikləri və gələcəkdə reallaşdıracaqları birgə proqramlar deməyə əsas verir ki, biz bu istiqamətdə bir-birimizə daha da yaxınlaşacağıq.

Prezident İlham Əliyev bir neçə gün əvvəl Bratislavada keçirilmiş konfransda Azərbaycanın mövqeyinin bir daha təsdiqini tapdığını, tədbir zamanı keçirdiyi görüşləri, o cümlədən Avropa Birliyinin komissarı Günter Verhögen ilə görüşünü müsbət qiymətləndirdi.

Son zamanlar Avropa Birliyinin Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə böyük diqqət göstərdiyini nəzərə çatdıran respublikamızın rəhbəri söylədi ki, bu, bizi çox sevindirir. Bir halda ki, Cənubi Qafqazda yerləşən ölkələr Avropa üçün yeni qonşulardır, əlbəttə, Avropa Birliyinin bu məsələ ilə ciddi məşğul olması təqdirəlayiq haldır. Bu istiqamətdə artıq atılan ilk addımlar ümidvericidir, biz bunları dəstəkləyirik və çox istərdik ki, Avropa Birliyi bu məsələ ilə daha da yaxından məşğul olsun.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal edilmiş torpaqlardan çıxmaq istəmədiyini və beləliklə, münaqişənin həllinə mane olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev dedi ki, Azərbaycan bu münaqişənin həllini yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normalarına əməl olunmasında görür və ümid edir ki, dünya ictimaiyyəti məsələyə məhz bu nöqteyi-nəzərdən yanaşacaqdır. Düzdür, artıq hiss olunur ki, Ermənistanda da bunu etiraf etməyə başlayıblar və Bratislava konfransında Ermənistan tərəfindən səslənən bəzi fikirlər bunu təsdiqləyir. Özünə məxsus olmayan torpaqlar gərək qaytarılsın. Bu, zamanın tələbidir.

Biz XXI əsrdə yaşayırıq və əlbəttə, bütün beynəlxalq hüquq normaları, dövlətlər, xalqlar arasında mövcud olan münasibətlər gərək məhz bu müstəvidə - beynəlxalq hüquq normalarına uyğun şəkildə öz həllini tapsın. Mən ümid edirəm ki, bundan

www.aliyevheritage.org

sonra da birgə səylərimiz səmərəli olacaq və bizə kömək edəcək ki, münaqişə tezliklə öz həllini tapsın. Əlbəttə, bizim aramızda mövcud olan digər məsələlər də böyük əhəmiyyət kəsb edir, dəfələrlə bu barədə fikir mübadiləmiz olubdur. Hesab edirəm ki, energetika sahəsində dialoqun başlanması çox vacibdir və biz də buna hazırıq.

Prezident İlham Əliyev xüsusi vurğuladı ki, bir neçə ildən sonra Azərbaycan Avropa istehlakçıları üçün çox mühüm ölkəyə çevriləcəkdir. Azərbaycanda hasil ediləcək qaz Avropaya göndəriləcək və bu baxımdan da enerji dialoqunun başlanması çox mühümdür. Müzakirələr üçün digər məsələlərin də olduğunu bildirən dövlətimizin başçısı bir daha Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi məsələsinə qayıdaraq dedi ki, bu münaqişə region üçün təhlükədir. Regional əməkdaşlığın, Cənubi Qafqaz ölkələrinin Avropaya daha sürətlə inteqrasiyasının qarşısını alır. Çünki bir ölkə digər ölkənin torpaqlarını işğal edib və özünün də etiraf etdiyi kimi, ona məxsus olmayan torpaqlardan çıxmaq istəmir. Gərək hər bir ölkə beynəlxalq hüquqları tanısın.

Ümid edirəm ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu məsələ ilə əlaqədar öz ədalətli mövqeyini bildirəcək və bu münaqişə öz həllini tapacaqdır. Səmimi qəbula görə Azərbaycan Prezidentinə dərin minnətdarlığını bildirən cənab Heyki Talvitye paytaxtımızda Şəhidər xiyabanında olduğunu, Fəxri xiyabana gedərək, ölkəmizin ümummilli lideri Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdiyini bildirdi və dedi ki, mən onu uzun müddətdir tanıyırdım. Xüsusilə 1995-1996-cı illərdən onunla görüşlərim olmuşdur və bunlar məndə daim dərin hisslər oyadıbdır. Onun əziz xatirəsi qəlbimdə daim qalacaqdır. Keçən il Minsk qrupunun həmsədrləri burada olarkən biz mərhum Prezidentlə görüşmüşdük. Hesab edirəm ki, bu böyük şəxsiyyətin itkisini biz heç zaman unuda bilməyəcəyik. O, Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiq olunmuş sosial-iqtisadi inkişaf proqramının Avropada böyük əks-səda doğurduğunu, Avropa strukturlarının bununla yaxından maraqlandığını və elə bu məqsədlə Azərbaycana indiki səfəri zamanı Şəkiyə səfər etdiyini, orada yerli hakimiyyət orqanlarının həmin proqramı necə həyata keçirməsi ilə yaxından tanış olduğunu nəzərə çarpdırdı. Heyki Talvitye dedi ki, Novruz bayramı zamanı Şəkidəki Olimpiya İdman Kompleksinə də baş çəkdik. Biz bilirik ki, kompleks Sizin birbaşa iştirakınız və təşəbbüsünüzlə tikilmişdir.

Xoşagələn haldır ki, indi gənclər idmanla məşğul olurlar və özlərini ölkənin gələcəyinə həsr edirlər. Qonaq Azərbaycanla Avropa Birliyi arasındakı münasibətlərə toxunaraq, Prezident İlham Əliyevin Bratislavada Avropa Birliyinin komissarı ilə görüşünün çox böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğuladı. O dedi ki, gələcəkdə bu görüşlərin sayı daha da artmalıdır və görüşlərin Brüsseldə, yaxud Bakıda keçirilməsindən asılı olmayaraq, Azərbaycanın Avropanın qonşuları sırasına daxil olması bir qədər də sürətlənəcəkdir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq

Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələsindən danışan cənab Heyki Talvitye dedi ki, mənim mandatıma bu işdə həm Azərbaycana və Ermənistana, həm də Minsk qrupuna yardımçı olmaq daxildir və bu prosesdə iştirak edəcəyəm. Sizə deyirəm ki, mən ehtiyatlı olacağam, amma passiv olmayacağam. Düşünürəm ki, Avropa Birliyi bu vasitə ilə məsələnin həllində rol oynaya bilər və bu, müsbət rol olacaqdır.

Qəbulda Azərbaycanın Avropa Birliyi yanında nümayəndəliyinin başçısı səfir Arif Məmmədov, Almaniyanın Bakıdakı səfiri Klaus Qrevlix və digər rəsmi şəxslər iştirak edirdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşü

18 may 2004-cü il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 18-də Brüsseldə Avropa Birliyinin iqamətgahına gəldi. Binada Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı asılmışdı.

AB Şurasının baş katibi, AB-nin ümumi xarici və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Xavyer Solana Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi binanın önündə böyük hörmət və ehtiramla qarşıladı.

Sonra Avropa Birliyinin iqamətgahında "Avropa Birliyinə yeni 10 ölkənin qoşulmasını nəzərdə tutan Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq sazişinə protokol"un imzalanma mərasimi oldu. Sənədi AB tərəfindən İrlandiyanın AB yanında daimi nümayəndəsi xanım Ann Anderson və Avropa Komissiyasının xarici əlaqələr üzrə baş direktorunun müavini Maykl Li, Azərbaycan tərəfindən ölkəmizin AB yanında daimi nümayəndəliyinin başçısı səfir Arif Məmmədov imzaladılar.

Sənədin imzalanmasından sonra Avropa Birliyinin iqamətgahında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə AB Şurasının Baş katibi Xavyer Solana arasında görüş oldu.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə gedən proseslərdən, əldə edilmiş nailiyyətlərdən danışdı, Azərbaycanda sabitliyin tam bərqərar olduğunu, sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndiyini bildirdi. Dövlət başçısı seçildiyi vaxtdan ötən yeddi ay ərzində üçüncü əfv fərmanı imzaladığını xatırladan Prezident İlham Əliyev cəmiyyətdə dialoqun tərəfdarı olduğunu vurğuladı.

Azərbaycanda gedən proseslərdən məmnunluğunu söyləyən cənab Solana Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin tikintisi ilə də maraqlandı. Prezident İlham Əliyev bu barədə ətraflı məlumat verərək bildirdi ki, hazırda inşaat işləri uğurla davam edir. Dövlətimizin başçısı Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndə təyin etməsindən məmnunluğunu bildirdi.

Söhbət zamanı regional və beynəlxalq məsələlər, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparıldı.

Görüşdən sonra mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirildi.

Cənab Xavyer Solana və Prezident İlham Əliyev qısa bəyanatlarla çıxış etdilər.

Xavyer Solana: Hər vaxtınız xeyir. İcazə verin, görüşümüz haqqında qısaca deyim. Mənim üçün doğrudan da, burada, Brüsseldə ilk dəfə olaraq, Prezident İlham Əliyevi qəbul etmək, həqiqətən, çox xoş oldu. Onunla bir müddət əvvəl, o, hələ digər məsul vəzifəni icra edərkən görüşmək imkanım olmuşdur. Mən siyasi həyatım

boyu bir neçə dəfə Azərbaycana səfər etmişəm. Ölkəni, Bakını görə bilmişəm və o gözəl şəhərə, o füsunkar ölkəyə səfərlərimi ürəyimə çox yaxın ülvi xatirələrdə saxlayıram. Bu gün Prezidentlə Avropa Birliyi və Azərbaycan arasındakı münasibətləri təhlil etdik. Eyni zamanda, son müddət ərzində baş verən inkişafa daha çox təsir etmək, münasibətləri daha da irəli aparmaq yollarını nəzərdən keçirdik. Ölkədəki müsbət iqtisadi proseslər bizi valeh edir, mən energetika layihələrini nəzərdə tuturam. Möhkəm ikitərəfli münasibətləri davam etdirmək təkcə siyasi baxımdan deyil, iqtisadi baxımdan da bizim üçün həmişə maraqlı olacaqdır. Beləliklə, mən istərdim ki, Prezidentə bu səfərə görə minnətdarlığımı bildirim və Sizə, cənab Prezident, həm siyasi, həm şəxsi həyatınızda ən xoş arzularımı yetirirəm. Ölkənizə xoşbəxtlik arzulayıram.

İlham Əliyev: Çox sağ olun, cənab Baş katib. Bəli, biz Bakıda bir neçə dəfə görüşmüşük. Cənab Baş katib ölkəmizi bir neçə dəfə ziyarət edib və məmnunuq ki, Azərbaycanda gedən proseslər barədə xoş təəssüratı var. Bu gün burada, Avropa Birliyində Prezident kimi Baş katiblə görüşməyim mənim üçün böyük şərəfdir.

Bugünkü günüm çox səmərəli oldu. Səhər lap tezdən keçirdiyim bütün görüşlər, cənab baş katiblə bu görüş də daxil olmaqla, bir daha göstərdi ki, bizim Avropa strukturlarına inteqrasiya siyasətimiz uğurla davam edir. Bu, bizim strateji seçimimizdir. Azərbaycan gələcəyini Avropa ailəsində görür. Əlbəttə ki, biz əlimizdən gələni edəcəyik ki, Avropanın bütün meyarlarına cavab verək.

Bizim müxtəlif sahələrdə - həm nəqliyyatda, həm energetika sahəsində, ümumiyyətlə, iqtisadiyyatda əməkdaşlığımız olduqca uğurludur və biz bu münasibətləri qətiyyətlə davam etdirmək əzmindəyik. Biz Avropa Birliyinin ölkəmizə, ümumiyyətlə, bütün Cənubi Qafqaza yetirdiyi diqqətə çox hörmətlə yanaşırıq. Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsinin təyin olunması və Cənubi Qafqaz ölkələri ilə yeni qonşuluq proqramı göstərir ki, bizim bölgə yaddan çıxmayıbdır, maraq dairəsindədir. Bölgəmizdəki ölkələrlə Avropa Birliyinin münasibətləri olduqca böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən Azərbaycanın adından çıxış edirəm və şübhə olmasın ki, bizim ölkəmiz bu istiqamətdə siyasətini davam etdirəcəkdir. Daha möhkəm münasibətlərə, daha yüksək səviyyəli əməkdaşlığa və daha sıx inteqrasiyaya çalışacaqdır.

Mən qonaqpərvərliyə görə cənab Solanaya şəxsən minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Çox gözəl söhbətimiz oldu. Bir çox məsələləri əhatə etdik. Əminəm ki, gələcək görüşlərimiz, Bakıda keçirəcəyimiz görüşlər də bu görüş kimi səmərəli olacaqdır. Sağ olun.

Sual: Dağlıq Qarabağ mövzusunu müzakirə etdinizmi? Belə görünür ki, ATƏT məsələnin həlli ilə bağlı uğur əldə edə bilmir. Avropa Birliyi ATƏT-dən fərqli addım ata bilərmi?

İkinci sual. Azərbaycanın uğrunda çalışdığı yeni qonşuluq proqramının Dağlıq

Qarabağ məsələsinə təsiri necə ola bilər?

Xavyer Solana: Əlbəttə, biz Dağlıq Qarabağ mövzusunu müzakirə etdik. Bu, bizi uzun müddətdir narahat edən mövzudur. Doğrudur ki, bu məsələdə tərəqqinin əldə olunması nəzərə çarpmır. Biz istərdik ki, danışıqların irəliyə getməsini görək. Ümid edirik ki, son vaxtlar keçirilən görüşlər, təkcə prezidentlərin görüşləri yox, xarici işlər nazirlərinin də ünsiyyətləri prosesə töhfə verəcək, bu prosesi yerindən tərpətməyə başlayacaqdır. Prezidentə bunu söz vermişəm, əlimizdən nə gəlirsə, çalışacağıq edək.

Doğrudur ki, ölkələrə təklif etdiyimiz yeni qonşuluq layihəsi Avropa Birliyinin prosesə qatıla bilməsinə yardım edəcəkdir. Amma o da doğrudur ki, proseslə ATƏT-in Minsk qrupu məşğul olur. Biz kömək edə, biz əməkdaşlıq edə bilərik. Amma bu işlə birbaşa Minsk qrupu məşğuldur.

Sual: Cənab Prezident və cənab Solana, Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasındakı siyasi və iqtisadi münasibətləri qənaətbəxş hesab edirsinizmi?

İkinci sualım. Cənab Solana, üç Qafqaz ölkəsindən hansı Sizə daha yaxındır?

Xavyer Solana: Siz istəyirsiniz ki, mən üçündən birini seçim. Bilirsiniz ki, mən çox qəliz siyasətçiyəm, bunu etməyəcəyəm.

İcazə verin, deyim ki, Azərbaycanla münasibətlərimiz çox yaxşıdır. Yaxın gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi perspektivi çox-çox ümidvericidir, çox parlaqdır, olduqca gözəldir. Ona görə də əlaqələr artacaqdır. Buna şübhə ola bilməz. Ölkənin irəliləyişi, enerji ehtiyatlarının nəzərə alınması ilə nəqliyyat sistemlərinin inkişafı, infrastrukturun şaxələnməsi, Türkiyə, Yunanıstan vasitəsilə Avropa ölkələrinə daşımaların həcminin artması ümidvericidir. Ona görə də münasibətlərdə inkişaf olacaqdır. Bu gün yaxşıdır. Amma daha vacibi sabah bundan da yaxşı olmasıdır.

Əvvəl dediyim kimi, ikinci sualınıza cavab verməyəcəyəm.

İlham Əliyev: Mən istərdim əlavə edim ki, Avropa Birliyi ilə münasibətlərimiz, iqtisadi münasibətlərimiz uğurla inkişaf edir. Təkcə 2003-cü ildə ticarət əlaqələrimiz 40 faiz artmışdır. Bu, yaxşı dinamikanın göstəricisidir. Azərbaycan iqtisadiyyatı artan ölkədir. İqtisadi potensialımız artır. Əlbəttə, bunun nəzərə alınması ilə gələcəkdə daha geniş, daha fəal iqtisadi əməkdaşlıqdan danışmaq olar.

Mən həm də istərdim ki, birinci sualla - Dağlıq Qarabağla bağlı şərhimi verim. Biz hesab edirik ki, Avropa Birliyi bu yöndə çox vacib rol oynayır. Əlbəttə ki, məsələ ilə bağlı ATƏT-in Minsk qrupunun mandatı var. Biz bu mandatı əvəz etmək fikrində deyilik. Amma eyni zamanda, Azərbaycan qəti inanır ki, daha geniş beynəlxalq diqqət, Avropa strukturlarının diqqəti və Avropa ictimaiyyətinin rəyi münaqişənin sülh yolu ilə və tezliklə həll olunması istiqamətində kömək etmiş olar.

Fürsətdən istifadə edərək, bu problemlə bağlı fəal iştirakına görə Avropa Birliyinin rəhbərliyinə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Çox sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodi ilə görüşü

18 may 2004-cü il

Belçika Krallığında işgüzar səfərdə olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 18-də Brüsseldə Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodi ilə görüşmüşdür.

Cənab Romano Prodi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi binanın önündə böyük səmimiyyətlə qarşıladı, onunla ilk dəfə görüşmək imkanından məmnun olduğunu vurğuladı. Onlar Azərbaycan Respublikasının və Avropa Komissiyasının bayraqları önündə xatirə şəkli çəkdirdilər.

Söhbət zamanı, əsasən, "Avropa qonşuluq siyasəti" proqramı və Azərbaycanın ona cəlb edilməsi ətrafında fikir mübadiləsi oldu. Romano Prodi dedi ki, bu gündən etibarən Avropa Komissiyası ilə Azərbaycan arasında geniş əməkdaşlıq başlayır və biz bu ölkənin Dünya Ticarət Təşkilatına üzv qəbul olunmasını, Azərbaycanda aparılan iqtisadi islahatları dəstəkləyirik. O, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə toxunaraq, bu problemin hələ də həll olunmamasından Avropa Komissiyasının narahatlığını söylədi və bildirdi ki, biz münaqişənin ədalətlə aradan qaldırılması üçün Minsk qrupunun fəaliyyətinin nəticələr verməsini istəyirik.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropaya inteqrasiyanın ölkəmizin xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən olduğunu xatırlatdı və bu sahədə görülən məqsədyönlü tədbirlərdən danışdı. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Avropa Birliyi Cənubi Qafqazda öz nümayəndəsini təyin etmişdir. Həmin nümayəndə Azərbaycanın "Avropa qonşuluq siyasəti" proqramına qoşulmasını tövsiyə edib və biz bunu yüksək qiymətləndiririk. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda aparılan sosial-iqtisadi islahatlar və onların uğurlu nəticələri barədə də məlumat verdi. Azərbaycan rəhbəri Dağlıq Qarabağ problemindən söhbət açaraq dedi ki, biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmək əzmindəyik. Məsələnin ədalətli həllində Minsk qrupu daha fəal olmalıdır, Azərbaycan bu istiqamətdə Avropa Birliyinin, Avropa Şurasının və digər təşkilatların kömək göstərməsini arzulayır. Avropanın bir hissəsi olan, "Avropada qonşuluq siyasəti"nə qoşulan Azərbaycana qarşı Ermənistanın təcavüzünə dözmək olmaz.

Sonra görüş iştirakçıları mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirdilər. Cənab Romano Prodi və Prezident İlham Əliyev əvvəlcə jurnalistlər qarşısında çıxış etdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyası sədrinin müavini Loyola De Palasio ilə görüşü

18 may 2004-cü il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 18-də Brüsseldə Avropa Komissiyası sədrinin müavini, energetika, nəqliyyat və Avropa Parlamenti ilə əlaqələr üzrə üzvü xanım Loyola De Palasio ilə görüşmüşdür.

Prezident İlham Əliyev ilə görüşmək imkanından məmnun olduğunu bildirən xanım Loyola De Palasio son illərdə Azərbaycanda həyata keçirilən mühüm işləri vurğuladı, bunların Avropa Komissiyası tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyini, dövlətimizin başçısının demokratiyanın inkişafı və insan hüquqlarının qorunması sahəsindəki fəaliyyətinin faydalı olacağını söylədi.

Görüşdə TRACEKA proqramının, Xəzərin enerji ehtiyatlarının işlənilməsinə dair imzalanmış müqavilələrin həyata keçirilməsi, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin tikintisi barədə söhbət getdi. “Şahdəniz” yatağından çıxarılacaq qazın Avropaya nəqli məsələsi diqqət mərkəzində oldu. Xanım Loyola De Palasio dedi ki, biz bu layihəyə böyük əhəmiyyət veririk və Avropa Komissiyası Azərbaycan qazının Türkiyə və Yunanıstan vasitəsilə Avropaya çatdırılması üçün öz köməyini əsirgəməyəcəkdir. O, bunu da bildirdi ki, Avropa Komissiyası “Avropada qonşuluq siyasəti” strateji sənədini bu il mayın 12-də hazırlamış və Avropa Birliyinə göndərmişdir. İyunun sonunda həmin sənəd Avropa Parlamentində müzakirə olunacaqdır.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatların müsbət nəticələrindən, əsas ixrac boru kəmərinin tikintisinin gedişindən danışdı, Azərbaycanın TRACEKA layihəsinə böyük əhəmiyyət verdiyini vurğuladı. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Azərbaycan “Şahdəniz” yatağından hasil ediləcək qazın tezliklə Avropa bazarlarına çatdırılmasında maraqlıdır. Azərbaycan Prezidenti dedi ki, ölkəmiz Avropa strukturlarına inteqrasiyanı öz siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri hesab edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyası sədrinin müavini ilə görüşdən sonra Dünya Gömrük Təşkilatının (DGT) iqamətgahı qarşısında “Dədə Qorqud” abidəsinin təntənəli açılış mərasimində iştirak etdi.

Abidənin açılışından sonra Dünya Gömrük Təşkilatının binasında DGT ilə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Təşkilatı arasında niyyət protokolunun imzalanma mərasimi oldu.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edirdi.

Sənədi DGT-nin baş katibi Mişel Dane və Azərbaycan Dövlət Gömrük

Komitəsinin sədri Kəmaləddin Heydərov imzaladılar.

Mayın 18-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev onun üçün ayrılmış iqamətgahda - "Conrad" mehmanxanasında Küveytin xarici işlər naziri şeyx Məhəmməd əs-Sabahı qəbul etdi.

Həmin gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Belçika Krallığının Baş naziri Gi Verhofstadt ilə görüşdü.

Görüş başa çatdıqdan sonra Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Gi Verhofstadt Azərbaycan Respublikası ilə Belçika Krallığı arasında üç sənəd - ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında konvensiya, sərmayələrin qarşılıqlı qorunması və təşviqi haqqında saziş və gömrük məsələləri üzrə qarşılıqlı inzibati yardım göstərilməsi haqqında ikitərəfli saziş imzaladılar.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sonra Avropa Birliyinin iqamətgahında AB Şurasının Baş katibi, AB-nin ümumi xarici və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Xavyer Solana ilə görüşdü.

Görüşdən sonra mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirildi.

Mayın 18-də Avropa Birliyinin iqamətgahında "Avropa Birliyinə yeni 10 ölkənin qoşulmasını nəzərdə tutan Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq sazişinə protokol"un imzalanma mərasimi oldu. Prezident İlham Əliyev mərasimdə iştirak edirdi. Sənədi AB tərəfindən Finlandiyanın AB yanında daimi nümayəndəsi xanım Ann Anderson və Avropa Komissiyasının xarici əlaqələr üzrə baş direktorunun müavini Maykl Li, Azərbaycan tərəfindən ölkəmizin AB yanında daimi nümayəndəliyinin başçısı səfir Arif Məmmədov imzaladılar.

Mayın 18-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev onun üçün ayrılmış iqamətgahda - "Conrad" mehmanxanasında "Euronews" telekanalına müsahibə verdi. Prezident İlham Əliyev Brüsselə səfərinin ikinci gününün sonunda Türkiyə Baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Abdullah Gülü qəbul etdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Belçika Krallığına işgüzar səfəri davam edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının genişlənmə üzrə üzvü Günter Verhogen ilə görüşü

18 may 2004-cü il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 18-də Brüsseldə Avropa Komissiyasının genişlənmə üzrə üzvü Günter Verhogen ilə görüşmüşdür.

Cənab Günter Verhogen dövlətimizin başçısını Avropa Komissiyasının iqamətgahı önündə böyük hörmət və ehtiramla qarşıladı. Prezident İlham Əliyev və cənab Günter Verhogen binanın foyesində, Azərbaycan Respublikasının və Avropa Komissiyasının bayraqları önündə xatirə şəkli çəkdirdilər.

Sonra təkbətək görüş keçirildi. Söhbət zamanı Azərbaycan-Avropa Komissiyası əməkdaşlığı və onun perspektivlərinə dair müzakirələr aparıldı. Cənab Günter Verhogen bildirdi ki, Avropa Komissiyası özünün yeni proqramı olan "Avropa qonşuluq siyasəti"nə Azərbaycanı da cəlb etmək niyyətindədir və bu, Azərbaycanın iqtisadi və digər sahələrdə inkişafı üçün faydalı ola bilər.

Görüşdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə aradan qaldırılmasına dair danışıqlar prosesinin gedişi, Cənubi Qafqaz regionunda vəziyyət və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi edildi.

Cənab Günter Verhogen dövlətimizin başçısı ilə görüşməkdən şərəf duyduğunu vurğuladı və Prezident Heydər Əliyevin Azərbaycanın inkişafı sahəsində göstərdiyi xidmətləri vaxtilə yaxından izlədiyini bildirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

7 iyul 2004-cü il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 7-də Prezident sarayında Avropa Birliyinin genişlənmə məsələləri üzrə komissarı Yaneş Potoçnikin başçılığı ilə bu təşkilatın nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Qonaqları səmimiyyətlə salamlayan Prezident İlham Əliyev Brüsseldə Yaneş Potoçnik ilə keçirdiyi görüşü və apardığı danışıqları məmnunluqla xatırladı. Azərbaycanın Avropa Birliyinin yeni qonşuluq siyasətinin bir hissəsi olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı, bu təşkilatın ölkəmizə və regiona olan marağını xüsusilə qeyd etdi. O, əmin olduğunu vurğuladı ki, ölkəmizin bu proqram çərçivəsində əməkdaşlığı daha uğurlu olacaqdır.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Avropa strukturlarına inteqrasiyasının siyasətimizin əsas istiqamətlərindən biri olduğunu vurğulayaraq, bu siyasətin gələcəkdə də davam edəcəyini söylədi.

Azərbaycan Prezidenti Avropa Birliyinə daxil olan ölkələrlə təkcə enerji sahəsində deyil, digər sahələrdə də işbirliyinin davam etdiriləcəyini bildirdi, enerji sahəsində əməkdaşlığa dair məsələlərin bu yaxınlarda Bakıda səfərdə olan Yunanıstanın Prezidenti və NATO sammiti zamanı Türkiyənin Prezidenti və Baş naziri ilə səmərəli şəkildə müzakirə olunduğunu diqqətə çatdırdı. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Azərbaycan sürətlə inkişaf edən ölkədir və hazırda sənayenin bir çox sahələrində böyük uğurlar əldə edilmişdir.

Dövlətimizin başçısı görüşdə iştirak edən Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin də fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirdi, Yaneş Potoçnikə Azərbaycana ilk səfərində uğurlar dilədi.

Cənab Yaneş Potoçnik ölkəmizdə səmərəli görüşlər keçirdiyini bildirərək dedi ki, Avropa Birliyi Azərbaycanın potensialını yüksək qiymətləndirir. Avropa Birliyinin genişlənməsindən sonra baş verən proseslər barədə Prezident İlham Əliyevə məlumat verən qonaq Türkiyənin Avropa ailəsinə yaxınlaşması üçün məsləhətləşmələr aparıldığını da söylədi. Onun sözlərinə görə, Avropa Birliyinin genişlənməsi reallıqlarla hesablaşmağı və qonşularla siyasəti yeni əsaslarda qurmağı tələb edir. Hazırladıqları hesabatda Cənubi Qafqaz ölkələri, xüsusilə mühüm coğrafi-siyasi əhəmiyyətə malik olan Azərbaycanla əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə geniş yer ayrılmışdır. Bu ilin sentyabr ayında Avropa Birliyi yeni qonşuluq siyasəti proqramı çərçivəsində əməkdaşlığa dair sənədlər paketini də müzakirə edəcəkdir. Bu sənədlərdə enerji sahəsində əməkdaşlıq məsələləri də öz əksini tapmışdır. Bundan başqa, terrorizmə qarşı mübarizə, yoxsulluğun azaldılması və Avropa Birliyinin

öz qonşuları ilə siyasətinin bir sıra ümumi cəhətləri də müzakirə olunacaqdır.

Görüşdə Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın perspektivlərinə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparıldı.

Baş nazirin müavini Abid Şərifov, Azərbaycanın Avropa Birliyi yanında nümayəndəliyinin başçısı səfir Arif Məmmədov görüşdə iştirak edirdilər.

wap.aliyevheritage.org

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

17 sentyabr 2004-cü il

Sentyabrın 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Prezident sarayında Avropa Birliyi Komissiyasının sədri Romano Prodinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Qonağı səmimiyyətlə salamlayan dövlətimizin başçısı İlham Əliyev cənab Romano Prodi ilə Belçikada keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırlatdı və həmin görüşün çox səmərəli olduğunu nəzərə çarpdırdı. Prezident İlham Əliyev dedi ki, Azərbaycan-Avropa Birliyi əlaqələri çox uğurla inkişaf edir, ölkəmiz bu əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsinə böyük əhəmiyyət verir. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Avropa Birliyi ilə əlaqələr Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən birini təşkil edir və bu sahədə yeni-yeni uğurlar əldə olunur.

Avropa Birliyinin yeni qonşuluq siyasətinin böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğulayan Prezident İlham Əliyev bu siyasətin Azərbaycan-Avropa Birliyi münasibətlərində çox önəmli istiqamətlərdən biri olduğunu nəzərə çatdırdı. Dövlətimizin başçısı Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə nümayəndəsinin təyin olunmasının əlaqələrimizin daha da inkişaf etdirilməsi işinə xidmət göstərdiyini vurğuladı.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyini bildirən Prezident İlham Əliyev bu əlaqələrin gələcəkdə daha da möhkəmlənəcəyinə əmin olduğunu nəzərə çatdırdı. Azərbaycanın Avropanın bir hissəsi olduğunu xatırladan dövlətimizin başçısı ölkəmizin Avropa strukturlarına inteqrasiyasının xarici siyasətimizin prioritetlərindən biri olduğunu bildirdi.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında iqtisadi sahədə, xüsusilə energetika sahəsində çox uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirildiyini bildirən Prezident İlham Əliyev siyasi sahədə dialoqun yüksək səviyyədə olduğunu vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı əmin olduğunu bildirdi ki, Romano Prodinin Azərbaycana səfəri əlaqələrimizin daha da inkişaf etməsi və möhkəmləndirilməsi işinə kömək göstərəcəkdir.

Səmimi qəbula və Avropa Birliyi ilə münasibətlərə dair söylədiyi fikirlərə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkür edən qonaq Azərbaycana səfərindən çox böyük məmnunluq duyduğunu vurğuladı. Siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə əməkdaşlığın yeni qonşuluq siyasətinin tərkib hissələrindən biri olduğunu nəzərə çatdıran qonaq dedi ki, bu siyasətin həyata keçirilməsi Azərbaycan ilə Avropa Komissiyası

arasında əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsi, qarşıda duran problemlərin həlli baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu siyasətin həyata keçirilməsi istiqamətində Avropa Birliyi qarşısında mühüm vəzifələr durduğunu bildirən cənab Prodi yeni qonşuluq siyasətinə yanaşmada təmsil etdiyi təşkilatın ədalətli mövqe tutduğunu vurğuladı.

Qonaq Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tezliklə sülh yolu ilə həll edilməsinin yeni qonşuluq siyasətinin uğurla həyata keçirilməsi üçün vacib olduğunu söylədi.

Cənab Romano Prodi dedi ki, 500 milyon əhalinin yaşadığı geniş bir ərazini əhatə edən Avropa Birliyi bölgədə mühüm rol oynayan Azərbaycan ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə böyük əhəmiyyət verir. O, əmin olduğunu söylədi ki, bu əlaqələr bundan sonra da durmadan inkişaf edəcəkdir.

Qəbulda Prezidentin İcra Aparatının xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri Novruz Məmmədov və Azərbaycanın Avropa Birliyi yanında nümayəndəliyinin başçısı Arif Məmmədov iştirak edirdilər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının nəqliyyat və energetika üzrə Baş direktoru Fransua Lamurunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

13 noyabr 2004-cü il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 13-də Prezident sarayında Avropa Komissiyasının nəqliyyat və energetika üzrə baş direktoru Fransua Lamurunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Qonaqları səmimiyyətlə salamlayan dövlətimizin başçısı Avropa Komissiyasının nümayəndə heyəti ilə görüşdən məmnunluq duyduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Avropa Komissiyasının təşəbbüsü ilə Azərbaycanda 11 dövlətin energetika nazirinin və 14 dövlətin nəqliyyat nazirinin iştirakı ilə iki konfransın keçirilməsinin çox böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğuladı. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, bu tədbirlərdə müzakirə olunan məsələlər həm Azərbaycan, həm də region üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Energetika və nəqliyyat sahələrinin Azərbaycanın gələcək iqtisadi inkişafı üçün əsas istiqamətlərdən biri olduğunu nəzərə çarpdıran Prezident İlham Əliyev dedi ki, bu sahələrdə ölkəmiz son illər böyük uğurlar əldə etmişdir. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Azərbaycanda həyata keçirilən, böyük həcmdə xarici sərmayələrin cəlb edildiyi qlobal enerji layihələrinin, o cümlədən ixrac boru kəmərləri layihələrinin gerçəkləşməsi regional əməkdaşlıq baxımından yaxşı nümunə olmaqla bərabər, eyni zamanda, müxtəlif ölkələrin səyləri birləşdirilərkən regional əməkdaşlığın uğurlu nəticələr verdiyini göstərir.

Azərbaycanın bu sahədə əldə olunmuş uğurlarla fəxr etdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev dedi ki, ölkəmizdə bu cür mühüm tədbirlərin həyata keçirilməsi həm gündəlikdə duran vacib iqtisadi məsələlərin geniş müzakirə edilməsi üçün imkan yaradır, həm də Azərbaycanda enerji və nəqliyyat infrastrukturunun daha da möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edir.

Son illər Azərbaycanda nəqliyyat sahəsində, o cümlədən aviasiya, gəmiçilik, dəmir yolu və digər sahələrdə böyük inkişafa nail olunduğunu nəzərə çarpdıran dövlətimizin başçısı bildirdi ki, ölkəmiz üçün müasir tipli sərnişin təyyarələrinin, neft tankerlərinin alınması, İpək Yolu üzərindəki avtomobil magistralının yenidən qurulması və sair işlər Azərbaycanda dünya standartlarına uyğun nəqliyyat infrastrukturunun olması üçün yaxşı əsaslar yaradır.

Azərbaycan ərazisindən tranzit daşımalar üçün mühüm dəhliz kimi fəal surətdə istifadə olunduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev bu baxımdan ölkəmizin Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizində əhəmiyyətinin gündən-günə artdığını nəzərə çarp-

dırdı. Avropa Birliyi ilə əlaqələrimizin sürətlə inkişaf etməsindən məmnunluqla söhbət açan dövlətimizin başçısı ölkəmizin bu təşkilatın yeni qonşuluq siyasətinin fəal iştirakçılarından birinə çevrildiyini bildirdi. Prezident İlham Əliyev əmin olduğunu bildirdi ki, ölkəmizin bu siyasətdə fəal iştirakı Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığı çərçivəsində yaxın zamanda yeni konkret layihələrin və proqramların gerçəkləşməsi işinə xidmət edəcəkdir.

Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Avropa Birliyinin Azərbaycana, xüsusilə də Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi məsələsinə diqqətinin artması çox müsbət haldır. Təşkilatın Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsinin təyin edilməsi bunu bir daha sübut edir.

Prezident İlham Əliyev dedi ki, Avropa strukturlarına, ümumiyyətlə, Avropa ailəsinə inteqrasiya Azərbaycanın xarici siyasətinin ən prioritet istiqamətlərindən biridir. Bizim ümumi inkişaf strategiyamız daim bu prinsiplərə əsaslanır. Çox məmnunam ki, ölkəmiz Avropa Komissiyasının təşəbbüsü ilə mühüm tədbirlərin keçirildiyi yer kimi seçilmişdir. Əminəm ki, bu tədbir uğurla başa çatacaq, Azərbaycanın Avropa Komissiyası ilə əməkdaşlığı bundan sonra da inkişaf edəcəkdir.

Səmimi qəbula və xoş sözlərə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirən Fransua Lamuru əvvəllər müxtəlif vəzifələrdə çalışarkən Prezident Heydər Əliyevlə keçirdiyi çox səmərəli görüşləri böyük məmnunluqla xatırladığını söylədi.

Prezident İlham Əliyevin Belçikaya səfəri zamanı Brüsseldə olmadığı üçün dövlətimizin başçısı ilə görüşə bilməməsindən təəssüfləndiyini bildirən qonaq dedi ki, Avropa Komissiyasının təşəbbüsü ilə Bakıda keçirilən tədbirlər öz mahiyyəti baxımından çox əhəmiyyətli hadisələrdir və bu cür tədbirlərin keçirilməsi Avropa Birliyinin Qafqazda və daha geniş məkanda regional əməkdaşlığı möhkəmləndirməsi işinə xidmət edir.

Azərbaycan ilə nəqliyyat və energetika sahəsində TRASEKA və İNOQEYT kimi mühüm proqramların həyata keçirildiyini nəzərə çarpdıran cənab Fransua Lamuru dedi ki, Avropa Birliyi regionun enerji daşıyıcılarının təhlükəsiz ixracında birbaşa maraqlıdır.

Enerji daşıyıcılarının Avropaya ixracının çoxşaxəliliyinin təmin edilməsi baxımından Avropa Birliyinin Azərbaycan ilə əməkdaşlığa xüsusi maraq göstərdiyini vurğulayan qonaq bildirdi ki, Avropa Birliyinin məqsədi regionla uzunmüddətli əməkdaşlığın həyata keçirilməsindən ibarətdir. Bu işdə isə əsas təminatın regionda sabitliyin təmin edilməsindən ibarət olduğunu nəzərə çarpdıran cənab Fransua Lamuru Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin yaxın zamanlarda həll olunacağına böyük ümidlər bəslədiklərini söylədi.

Görüşdə Baş nazirin müavini Abid Şərifov iştirak edirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

9 fevral 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 9-da Prezident sarayında Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın sürətlə inkişafından, ölkəmizin bu təşkilatın yeni qonşuluq siyasətində fəal iştirakından məmnunluq ifadə etmişdir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi məsələsinə toxunan Prezident İlham Əliyev qeyd etmişdir ki, Azərbaycanın bu münaqişənin həlli ilə bağlı mövqeyi yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları və prinsiplərinə - ölkələrin ərazi bütövlüyü və sərhədlərin toxunulmazlığı prinsiplərinə əsaslanır. O bildirmişdir ki, keçmiş sovet məkanında mövcud olan və təcavüzkar separatizmlə müşayiət olunan münaqişələr bölgələrdə sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması işinə böyük xələl gətirir. Bu baxımdan Avropa Şurasının və digər beynəlxalq təşkilatların sənədlərində erməni separatizminin və Ermənistanın ölkəmizə qarşı təcavüzünün pislənilməsi ilə bağlı ifadə olunan obyektiv mövqe böyük əhəmiyyət daşıyır. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan-Avropa Birliyi əməkdaşlığının bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini vurğulamışdır.

Cənab Talvitiye Avropa Birliyinin Azərbaycanla əlaqələrinin genişlənməsini yüksək qiymətləndirmiş və əmin olduğunu bildirmişdir ki, bu əlaqələr bundan sonra da daim möhkəmlənəcəkdir.

Görüşdə Azərbaycan-Avropa Birliyi əməkdaşlığının müxtəlif sahələri, regional məsələlər və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyinin xarici əlaqələr və yeni qonşuluq siyasəti üzrə komissarı Benita Ferrero-Valdner ilə görüşü

16 may 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 16-da Varşavada Kral sarayında Avropa Birliyinin xarici əlaqələr və yeni qonşuluq siyasəti üzrə komissarı xanım Benita Ferrero-Valdner ilə görüşmüşdür.

Xanım Benita Ferrero-Valdner Prezident İlham Əliyev ilə əvvəlki görüşlərini məmnunluqla xatırlatdı, Azərbaycanın Avropa qonşuluq siyasətində fəal iştirakını yüksək qiymətləndirdi, ölkəmizlə Avropa Birliyi arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın yaxşı inkişaf etdiyini vurğuladı. Azərbaycanın Avropa ailəsinə daha da yaxınlaşması planı üzərində konkret işlər görüldüyünü bildirən Benita Ferrero-Valdner Azərbaycanı strateji əhəmiyyəti olan ölkə kimi səciyyələndirdi.

Prezident İlham Əliyev Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən danışaraq, bu problemin bölgənin Avropaya inteqrasiyasına, Cənubi Qafqazda və ümumən regionda sabitliyin, təhükəsizliyin bərqərar olmasına böyük zərbə vurduğunu bildirdi. Azərbaycan dövlətinin başçısı ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi islahatlardan, nəhəng enerji layihələrində Azərbaycanın rolundan da söhbət açdı.

Xanım Benita Ferrero-Valdner Azərbaycanda aparılan uğurlu islahatlardan xəbərdar olduğunu söyləyərək dedi ki, Avropa Birliyi bu islahatların daha da geniş formada həyata keçirilməsində yardım göstərməyə hazırdır.

Görüşdə Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin əhəmiyyətli olduğu vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda keçiriləcək qarşıdakı parlament seçkiləri ilə bağlı bu günlərdə imzaladığı sərəncamı xatırlatdı, ölkəmizin Avropaya inteqrasiya prosesinə sadiq qaldığını, yeni qonşuluq siyasətində daha da fəal iştirak edəcəyini bildirdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqsı qəbul etmişdir

25 may 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 25-də Prezident sarayında Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqsı qəbul etmişdir.

Azərbaycanın Avropa strukturlarına sürətlə inteqrasiya olunduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev ölkəmizin nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla, xüsusən Avropa Birliyi ilə müxtəlif sahələrdə, o cümlədən enerji sahəsində əməkdaşlığının möhkəmləndiyini bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Avropa Birliyinin yeni qonşuluq siyasətində fəal iştirak etdiyini xatırlatdı və əmin olduğunu bildirdi ki, ölkəmizin Avropa Birliyi ilə əlaqələri bundan sonra da daim möhkəmlənəcəkdir.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın gündən-günə genişləndiyini nəzərə çarpdıran cənab Andris Pibalqs Avropa Birliyinin yeni qonşuluq siyasətində Azərbaycanın misli görünməmiş irəliləyişə nail olduğunu vurğuladı. O, əmin olduğunu bildirdi ki, Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasındakı əməkdaşlıq bundan sonra da genişlənəcək və möhkəmlənəcəkdir.

Cənab Andris Pibalqs Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə xatirə hədiyyəsi təqdim etdi.

Prezident İlham Əliyev isə cənab Andris Pibalqsa Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin açılışı münasibətilə hazırlanmış xatirə medalı təqdim etdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

14 sentyabr 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 14-də Prezident sarayında Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Görüş zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli, Azərbaycanda qarşıdan gələn parlament seçkiləri, Azərbaycan-Avropa Birliyi əməkdaşlığı və qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlər müzakirə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyi "Üçlüyü"nün (Troyka) nümayəndə heyətini qəbul etmişdir

3 oktyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 3-də Prezident sarayında Avropa Birliyi "Üçlüyü"nün (Troyka) nümayəndə heyətini qəbul etmişdir.

Prezident İlham Əliyev qonaqları salamlayaraq dedi ki, sizin ölkəmizə səfəriniz çox əhəmiyyətlidir və Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı deməkdir. Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əlaqələrinin səviyyəsinin yüksək olduğunu vurğulayan Prezident İlham Əliyev dedi ki, biz müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığımızı genişləndirmək niyyətindəyik. Qonşuluq siyasəti bütün regiona sülh və inkişaf gətirəcəkdir. Ümid edirəm ki, aparılan müzakirələr Avropa Birliyi ilə Cənubi Qafqaz münasibətlərinin inkişafında faydalı olacaqdır.

Prezident İlham Əliyevin fikirləri ilə şərik olduqlarını söyləyən Finlandiyanın xarici işlər naziri Erkki Tuomioya Azərbaycanda qonşuluq siyasətinin fəaliyyəti barədə müzakirələr apardıqlarını bildirdi. Bakıya səfərin çox səmərəli olduğunu vurğulayan qonaq ümidvar olduğunu bildirdi ki, qonşuluq siyasəti regionda münaqişələrin həllinə töhfələr verə biləcəkdir. O dedi ki, biz münasibətlərimizin təkcə iqtisadi baxımdan deyil, həm də davamlı siyasi dialoq və əməkdaşlıq çərçivəsində dərinləşəcəyinə ümid edirik.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi, Xarici Siyasət və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Ali Nümayəndəsi Xavyer Solana ilə görüşü

7 noyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 7-də Brüsseldə Avropa Birliyinin iqamətgahına gəlmişdir.

Binada Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı asılmışdı.

Prezident İlham Əliyevi binanın önündə Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi, xarici siyasət və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Xavyer Solana böyük hörmət və ehtiramla qarşıladı.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə təkbətək görüşü oldu.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda gedən siyasi-iqtisadi inkişaf proseslərindən və müxtəlif sahələrdə qazanılan uğurlardan danışdı.

Avropa Birliyinin Azərbaycanla əlaqələrə böyük əhəmiyyət verdiyini bildirən Xavyer Solana bunun müxtəlif sahələrdə, o cümlədən enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişafına təkan verəcəyini vurğuladı. O, yeni qonşuluq siyasətindən danışaraq, bunu Azərbaycan-Avropa Birliyi əməkdaşlığının yeni mərhələsi adlandırdı. Xavyer Solana Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli və regional məsələlərlə də maraqlandı.

Prezident İlham Əliyev ölkəmizin Avropa Birliyi ilə münasibətlərə çox böyük önəm verdiyini vurğuladı, "Yeni qonşuluq siyasətinə dair fəaliyyət planı"nın əhəmiyyətindən danışdı və əməkdaşlığın bundan sonra da genişlənəcəyinə əminliyini söylədi. Prezident İlham Əliyev Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı danışıqlar prosesinin hazırki vəziyyəti barədə ətraflı bəhs edərək dedi ki, bu məsələ yalnız və yalnız Azərbaycanın ərazi bütövlüyü prinsipinə əməl olunmaqla həll edilə bilər.

Xavyer Solana Azərbaycanı regionda çox əhəmiyyətli rol oynayan dövlət kimi səciyyələndirdi və ümumiyyətlə, Avropa Birliyinin regionla əlaqələrində ölkəmizlə əməkdaşlığın çox mühüm yeri olduğunu vurğuladı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşü

7 noyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 7-də Brüsseldə Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşmüşdür.

Cənab Barrozu Azərbaycan ilə əməkdaşlığın səviyyəsinin yaxşı olduğunu bildirərək dedi ki, əlaqələrin daha da genişləndirilməsi üçün potensial böyükdür. O, Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında imzalanacaq enerji məsələləri üzrə strateji tərəfdaşlığa dair anlaşma memorandumunun əhəmiyyətini vurğuladı, Azərbaycanın Avropaya inteqrasiyasının Avropa Birliyi üçün də vacibliyini bildirdi. Cənab Barrozu dedi ki, biz Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə əlaqələrini yüksək qiymətləndiririk, qonşuluq siyasəti çərçivəsində işbirliyindən məmnunuq, əlaqələrimizdə iqtisadi, o cümlədən enerji sahəsində əməkdaşlıq mühüm yer tutur. Bununla yanaşı, demokratik dəyərlər baxımından da əməkdaşlığımız faydalıdır. Elə etməliyik ki, həm Azərbaycan əhalisi, həm də Avropa Birliyi ölkələrinin əhalisi bunun əməli nəticələrini görsün.

Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkəmizdə gedən iqtisadi inkişaf proseslərindən, yoxsulluğun azaldılması, yeni iş yerlərinin açılması və demokratik islahatlar barədə ətraflı söhbət açdı və bildirdi ki, bütün sahələrdə Avropa dəyərlərinə qovuşmağın bizim üçün böyük əhəmiyyəti var. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Avropa Birliyinə töhfəsindən də danışaraq, ölkəmizin əlverişli coğrafi mövqeyi, zəngin təbii sərvətləri və geniş nəqliyyat infrastrukturu olduğunu vurğuladı və dedi ki, bu baxımdan Azərbaycan da Avropa üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Söhbət zamanı Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ məsələsinə də toxunuldu. Prezident İlham Əliyev danışıqlar prosesinin hazırkı mərhələsi, eləcə də Azərbaycanın bu məsələdə mövqeyi barədə məlumat verdi.

Avropa Komissiyasının sədri dedi ki, biz yalnız enerji sahəsində deyil, digər sahələrdə də Azərbaycanla əməkdaşlığın genişləndirilməsində maraqlıyıq.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər də müzakirə olundu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun birgə brifinqi

7 noyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu noyabrın 7-də Brüsseldə Azərbaycan Respublikası və Avropa İttifaqı arasında enerji məsələləri üzrə strateji tərəfdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzalamışlar.

Sənədin imzalanmasından sonra mətbuat nümayəndələri üçün keçirilən brifinqdə Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bəyanatlarla çıxış etdilər.

Avropa Komissiyasinin Sədri Joze Manuel Barrozunun bəyanatı

Xanımlar və cənablar, xoş gördük!

Prezident İlham Əliyevi Brüsseldə salamlamaqdan böyük məmnunluq hissi duyuram. Biz indicə Prezident İlham Əliyevlə birlikdə Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında enerji tərəfdaşlığına dair anlaşma memorandumunu imzaladıq. Bu memorandum Komissiyanın davamlı enerji təhlükəsizliyinin təminatı strategiyasının bir nəticəsidir. Bu strategiyada enerji sektorunda əsas neft ixrac edən və tranzit ölkələr arasında əlaqələrin genişləndirilməsinə xüsusi diqqət verilir. Bu anlaşma memorandumunun icrası Azərbaycanın Avropa İttifaqının enerji bazarlarına daha tez inteqrasiyasına kömək edəcəkdir. Xəzər hövzəsindən enerji daşıyıcılarının nəqli nəticəsində Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyi daha da güclənəcəkdir. Eləcə də bu, Azərbaycanda enerjiyə olan tələbatın daha səmərəli şəkildə idarəedilməsi sisteminin yaradılmasına və təcrübə mübadiləsinə imkan verəcəkdir.

Mən bir fikri xüsusi vurğulamaq istəyirəm ki, Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində Xəzər hövzəsindən nəql olunacaq enerji daşıyıcıları böyük rol oynayacaqdır. Biz buna görə Azərbaycana minnətdarıq. Yəni Azərbaycan enerji sahəsində Avropa İttifaqı ilə daha yaxından əməkdaşlıq edəcəkdir.

Eləcə də məmnunluq hissi ilə qeyd edirik ki, Azərbaycan Avropa İttifaqının qonşuluq siyasətinə daxil olub və bu, ölkədə sabitliyə və rifaha öz töhfəsini verəcəkdir.

Təbii ki, enerji və iqtisadi sahədə əməkdaşlıq çox vacib məsələlərdir.

Lakin Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasındakı əməkdaşlıq təkcə bununla məhdudlaşmır. Avropanın yeni qonşuluq siyasəti daha genişdir. Biz demokratiya, idarəçilik, azadlıq və insan hüquqlarının qorunması kimi ümumi dəyərlərə əsaslanaraq irəli getmək niyyətindəyik. Mən bu məsələlərlə, o cümlədən

Azərbaycan mətbuatında söz azadlığı ilə bağlı bəzi məlumatları Azərbaycan Prezidenti ilə hərtərəfli müzakirə etdim. Əminəm ki, cənab Prezident bu barədə sizə əlavə məlumat verəcəkdir.

Biz Azərbaycanla güclü və hərtərəfli münasibətlərin yaradılmasında maraqlıyıq. Təbii ki, islahatlar sahəsində Azərbaycana yardım etməyə hazırıq və bu barədə də fikir mübadiləsi apardıq. Mən çox məmnunluq hissi ilə vurğulamaq istəyirəm ki, Azərbaycan Prezidentinin fikrincə, islahatlar yalnız iqtisadi yox, siyasi sahədə də aparılmalıdır.

Biz Azərbaycana neft və qaz hasilatından gələn gəlirlərin şəffaf şəkildə idarə olunması və iqtisadiyyatın davamlı şəkildə inkişaf etdirilməsi sahəsində də yardım göstərməyə hazırıq. Azərbaycan çətin dövrlərini yaşayarkən Avropa Birliyi ona 400 milyon avrodan artıq məbləğdə yardım göstərmişdir. Amma indi Azərbaycan dünyanın ən sürətlə inkişaf edən ölkələrindən biridir. Mən böyük məmnunluq hissi ilə demək istəyirəm ki, bu gün Azərbaycan və Azərbaycan Prezidenti Avropa İttifaqı ilə qarşılıqlı maraqlara və ümumi dəyərlərə əsaslanan münasibətlərin inkişaf etməsini istəyir.

Cənab Prezident, Brüsselə gəldiyinizə görə, təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Çox sağ olun, cənab sədr!

Xanımlar və cənablar!

Mən bu gün Brüsseldə olmağımdan və cənab sədr Barrozu ilə ikitərəfli münasibətlərimizlə və regional inkişafla bağlı məsələləri müzakirə etməkdən çox şadam.

Əlaqələrimizin uzun tarixi var. Azərbaycan öz müstəqilliyini əldə etdiyi vaxtdan etibarən biz hər zaman Avropa İttifaqının dəstəyini hiss etmişik. Xüsusilə də, Azərbaycanın tarixində ən çətin anlarda biz Avropa İttifaqından həm güclü maliyyə dəstəyi, həm də siyasi dəstək almışıq. Azərbaycanın 15 illik müstəqilliyi dövründə ölkəmizin Avropa İttifaqı ilə münasibətləri uğurla inkişaf edir. Bu gün biz münasibətlərimizin yeni bir mərhələsinə qədəm qoyuruq. Avropa İttifaqının Cənubi Qafqazda yeni qonşuluq siyasəti və enerji məsələləri üzrə strateji tərəfdaşlığı çərçivəsində uzunmüddətli tərəfdaşlığa başlayırıq. Hər iki məsələ, əlbəttə ki, Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir və əminəm ki, qarşıdan gələn illər ərzində bu əməkdaşlıqda daha böyük inkişafa nail olacağıq.

Azərbaycanda siyasi və iqtisadi islahatlar paralel şəkildə aparılır və biz demokratik cəmiyyət qururuq. Qanunun aliliyi və insan hüquqlarının qorunması prinsipləri əsas tutulur. Yəni bu iki məsələni biri-birindən ayırmaq olmaz. Bir sözlə, bu məsələlərin Azərbaycan və ümumiyyətlə regional əməkdaşlıq üçün bö-

yük əhəmiyyəti var. Xüsusən də, ölkədəki böyük neft və qaz ehtiyatlarını və parlaq gələcəyimizi nəzərə alaraq, bu məsələlərin ölkə üçün nə qədər vacib olduğunu anlaya bilərik. İndi biz bu məsələyə müxtəlif formada baxırıq. Ona görə Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq bizim üçün nəinki iqtisadi göstəricilərimizi təkmilləşdirmək, eyni zamanda, gələcək illər ərzində ölkəmizdəki meyarları Avropa İttifaqının meyarlarına daha da yaxınlaşdırmaq imkanı yaradır.

Biz ümumi dəyərləri bölüşürük. Azərbaycanda getdiyimiz yol, qarşımızda duran vəzifələr aydın şəkildə anlaşılır və bu cür məsələlər bizim üçün prioritet xarakter daşıyır. Görüşlərimiz zamanı həmin vacib məsələləri müzakirə etdik və əminəm ki, gələcək illər ərzində Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasındakı əməkdaşlıq davam etdiriləcək və genişlənəcəkdir. Biz bu əməkdaşlığa qarşılıqlı maraq doğuran və fayda verən yeni elementlər gətirəcəyik.

Azərbaycan olduqca mühüm neft və qaz hasilatçısına çevrilir. Azərbaycanda neft və qaz gəlirlərinin idarə edilməsinin olduqca müasir sistemi var. Azərbaycan hasilat sənayesində gəlirlərin şəffaf şəkildə idarə edilməsi təşəbbüsünə qoşulmuşdur və bu, digər ölkələr üçün nümunə ola bilər. Bu, beynəlxalq maliyyə təsisatları tərəfindən də bildirilmişdir.

Bir sözlə, ölkəmizin iqtisadi göstəriciləri və siyasi inkişafı bu imkanları yaradacaq və Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq bu çərçivədə aparılır. Siyasi əməkdaşlıq, siyasi və iqtisadi islahatlar, enerji təhlükəsizliyi məsələləri - bunlar hamısı bu baxımdan bizim tərəfimizdən nəzərdən keçirilir. Avropa İttifaqı ilə bütün bu məsələlərdə və ümumiyyətlə əməkdaşlığımız bu istiqamətdə gedir.

Mən xoş qəbula görə minnətdaram və apardığımız müzakirələrdən çox məmnunam və demək istəyirəm ki, gələcək əməkdaşlığımıza böyük maraqla baxırıq. Çox sağ olun.

Sonra mətbuat nümayəndələrinin suallarına cavab verildi.

Dmitri Şkurko (Ukrinform): Mənim sualım Prezident İlham Əliyevədir. Avropa İttifaqı ilə enerji dialoqu çərçivəsində Azərbaycan Odessa-Brodı-Qdansk kəmərinin istifadəsində nə dərəcədə maraqlıdır və Azərbaycan neftinin bu boru kəməri ilə nəqli nə vaxt gözlənilir?

İlham Əliyev: Bu məsələ Ukrayna Prezidenti ilə görüşlərimiz zamanı bir neçə dəfə müzakirə olunub və biz bununla bağlı Azərbaycan-Ukrayna birgə işçi qrupu yaratmışıq. Hazırda həmin boru kəmərinin kommersiya tərəfinin, digər iqtisadi amillərin və istismarın müəyyən edilməsi mexanizmləri qiymətləndirilir. Biz görüşlərimiz zamanı Azərbaycanın yalnız boru kəmərinin neftlə doldurulmasında yox, eyni zamanda, neftin nəql olunduğu ölkələrdə neft məhsullarının emalı və paylanmasında da iştirakını müzakirə etdik. Mən bilirəm ki, Avropa İttifaqı bu layihəyə maraq göstərir və bunu da müzakirə etdik. Bu, məsələnin həlli üçün yaxşı bir çərçivədir. Gələcəkdə regionumuzda neft hasilatının həcmi çox böyük olacaq və

bu, digər boru kəmərlərinin istifadəsi üçün də kifayət edəcəkdir. Alternativ marşrutların olması bizim üçün də böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu gün Azərbaycandan Avropa və dünya bazarlarına neftin nəqli üçün 3 boru kəməri var və əlavə bir boru kəmərinin olması faydalı ola bilərdi.

"The Observer" qəzeti (Böyük Britaniya): İnsan hüquqlarına dair hesabatlarda Azərbaycanın adı Belarusla yanaşı çəkilir. Siz dekabr ayında burada Qazaxıstan Prezidentini qəbul edəcəksiniz. Siz Avropa İttifaqının ölkələrlə yaxşı əlaqələri enerji ehtiyatlarına əsasən yaratdığını deyən tənqidçilərə nə deyə bilərsiniz?

Joze Manuel Barrozu: Hər şeydən əvvəl gəlin, onu qeyd edək ki, Azərbaycanda müşahidə olunan təkamül müsbət istiqamətdədir. Gəlin, yaddan çıxarmayaq ki, Azərbaycan bu yaxınlarda öz müstəqilliyini qazanıb və demokratik ölkə qurmağa başlayıbdır. Azərbaycanda hazırda siyasi və iqtisadi islahatların aparılması üçün səylər göstərilir. Bu gün bizim apardığımız iş, həm də Azərbaycanda demokratiyanın inkişaf etdirilməsi və qanunun aliliyi ilə bağlıdır. Bu gün mən bu məsələni cənab Prezidentlə görüşüm zamanı qaldırdım və o, vəziyyətlə bağlı öz fikir və təhlillərini söylədi. Biz Azərbaycanla müsbət əlaqələr qururuq və onun çətin regionda yerləşdiyini anlayırıq. Avropa İttifaqının Azərbaycanla əməkdaşlığının ən əhəmiyyətli bir hissəsini siyasi və demokratik islahatlar təşkil edir. Bu, Avropa İttifaqının qonşuluq siyasətinin çox mühüm bir hissəsidir. Azərbaycanla əlaqələrimiz, sadəcə, enerji sahəsi ilə məhdudlaşmır. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əlaqələr ümumi dəyərlərə əsaslanmalıdır və biz bu dəyərləri dəstəkləmək üçün, azərbaycanlı dostlarımızla birgə işləmək üçün bu gün buradayıq.

Aleksandr Miniyev (Rusiya): Mənim sualım Prezident İlham Əliyevədir. Gürcüstanla Rusiya əlaqələri barədə Sizin fikirlərinizi bilmək istərdik. Qafqaz Sizin regionunuzdur. MDB-nin gələcəyi haqqında da nə deyə bilərsiniz?

İlham Əliyev: Adətən, Azərbaycanda biz hər zaman çalışırıq ki, qonşularımızın daxili işlərinə və hökumətlərarası münasibətlərə müdaxilə etməyək. Bizim Gürcüstan və Rusiya ilə yaxşı əlaqələrimiz var. Hər ikisi qonşumuz və tərəfdaşımızdır. Hər ikisi ilə strateji tərəfdaşlıq münasibətlərimiz var. Bu sahədə əldə etdiyimiz müsbət təcrübəmiz haqqında çox danışa bilərdim, lakin vaxtınızı almaq istəmirəm. Hesab edirəm ki, qonşularımız arasındakı normal münasibətlər regional əməkdaşlığa xidmət edəcəkdir. Azərbaycan özünün daxili məsələlərinin həllindən əlavə, regional əməkdaşlığa, enerji sahəsindəki əlaqələrimizə də xüsusi önəm verir. Ona görə potensial risklərin minimum həddə endirilməsi bizim üçün prioritet əhəmiyyət daşıyır. Bu baxımdan da biz öz dostlarımız və qonşularımız arasındakı münasibətləri əsil dostlar arasındakı münasibətlər kimi görmək istəyirik.

"Euro Politiks" qəzeti (Belçika): Mənim sualım Prezident İlham Əliyevədir. 2005-ci ilin mart ayında qətlə yetirilmiş jurnalist Elmar Hüseynovla bağlı sual

vermək istərdim. Məlum olduğu kimi, o, Sizin haqqınızda və hökumətiniz haqqında tənqidi yazılar yazırdı. Həmin qətl hadisəsinin lazımi qaydada araşdırılması ölkənizdə mətbuat azadlığına dəstək verməyiniz kimi qəbul edilə bilərdi. Xahiş edirik, bu məsələ ilə bağlı məlumat verəsiniz.

İlham Əliyev: Bu qətl hadisəsi Azərbaycana ağır zərbə oldu və həmin hadisənin nəticələri hələ bu gün də bizim gözümüz qarşısındadır. Çünki Azərbaycanda birinci dəfə idi ki, jurnalist bu cür qəddarlıqla qətlə yetirilmişdi. Bilirsiniz, onun yazdığı məqalələri bir yana qoysaq, - çünki o, müxtəlif siyasi dairələrlə bağlı tənqidi yazılar yazırdı, - bu hadisə onu göstərdi ki, Azərbaycandakı daxili sabitliyin pozulmasında maraqlı olan qüvvələr var. Bu hadisə baş verdikdən dərhal sonra biz geniş təhqiqat apardıq, ABŞ-ın, Britaniyanın və Avropadakı təhlükəsizlik orqanlarına da müraciət etdik ki, cinayətkarların tapılmasında bizə yardım etsinlər. Birgə səylər nəticəsində, öz təhqiqatımız əsasında qətlin kimin tərəfindən törədildiyi barədə məlumatı əldə edə bildik. İndi isə biz həmin şəxsləri tapmalıyıq. Biz İnterpolla müvafiq iş aparırıq, çünki hazırda həmin insanlar Azərbaycanda deyil, onun hüdudlarından kənardadır. Ölkədə olmayan cinayətkarı tapmaq bəzən çətin olur. Ona görə bütün dünyada axtarışda olan cinayətkarların tapılması və ədalət mühakiməsinə gətirilməsi bəzən çox çətin olur. Hazırda biz nə edə bilərik? Sadəcə, cinayətdə təqsirli bilinən bu şəxslərin İnterpol tərəfindən tapılmasını və ədliyyə orqanlarına təhvil verilməsini gözləyə bilərik.

Mənim sualım cənab Barrozuyadır. Bildiyimiz kimi, bu yaxınlarda Azərbaycan və Ermənistan ilə fərdi tədbirlər planı razılaşdırılıb. Bu planda ölkələrin ərazi bütövlüyü, suverenliyi, təhlükəsizliyi və xüsusilə də enerji təhlükəsizliyi məsələləri əks olunubdur. Bilmək istərdim ki, Ermənistanın bu plandakı prinsiplərə zidd getməsinə, yəni Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması məsələsinə Avropa İttifaqı necə baxır?

Joze Manuel Barrozu: Əvvəlcə onu demək istəyirəm ki, biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini tam tanıyır və dəstəkləyirik. Biz bunu tədbirlər planında qeyd etmişik. Həmin sənəddə deyilir ki, Azərbaycanın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü Avropada sülhün və sabitliyin qorunmasına öz töhfəsini verəcəkdir. Bu, bizim fəaliyyət planımızda aydın şəkildə ifadə olunubdur.

Ermənistanla münaqişənin olması ilə yanaşı, biz Azərbaycanı Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli istiqamətində səyləri davam etdirməyə çağırırıq. Minsk qrupunun vasitəçilik fəaliyyətini və eləcə də Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndənin göstərdiyi səyləri dəstəkləyirik. Eyni zamanda, tərəflər arasında razılaşma əldə edildikdən dərhal sonra regionda bərpa və yenidənqurma prosesinə qoşulmağa hazırıq. Mən Prezident İlham Əliyevlə görüşümdə bu fikri bildirdim. Çox sağ olun.

Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında anlaşma memorandumunun imzalanması

7 noyabr 2006-cı il

Noyabrın 7-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu Azərbaycan Respublikası və Avropa Birliyi arasında enerji məsələləri üzrə strateji tərəfdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzaladılar.

İmzalanma mərasimindən sonra mətbuat nümayəndələri üçün brifinq keçirildi.

Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu Azərbaycanın ən çətin dövrlərində, iqtisadiyyatın böhranlı vəziyyətində ölkəmizə 400 milyon avro dəyərində yardım göstərildiyini vurğuladı, Azərbaycanla siyasi, iqtisadi və demokratik sahədə əməkdaşlığın bundan sonra daha da genişləndiriləcəyini söylədi. O vurğuladı ki, hazırda Azərbaycanda olduqca sürətli iqtisadi inkişaf gedir.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan-Avropa Birliyi əlaqələrinin indiki mərhələsinin əməkdaşlığın genişləndirilməsinə yeni imkanlar açdığını bildirdi və dedi ki, bu əməkdaşlıq Azərbaycan üçün prioritet əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan enerji daşıyıcılarının nəqli ilə yanaşı, emalında, eləcə də, alternativ boru kəmərlərinin yaradılmasında da maraqlıdır.

Joze Manuel Barrozu bildirdi ki, Avropa Birliyi Azərbaycanla əməkdaşlığı təkcə enerji sahəsinə aid etmir, siyasi, iqtisadi, hüquqi və digər sahələrdə də əlaqələr uğurla inkişaf edir. Avropa Birliyinin həm Azərbaycan, həm də Ermənistanla yeni qonşuluq siyasətinə dair fəaliyyət planında ərazi bütövlüyü prinsipi öz əksini tapır və Avropa Birliyi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini dəstəkləyir. Biz Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ATƏT çərçivəsində sülh yolu ilə həllinin tərəfdarıyıq. Sülh əldə olunduqdan sonra Avropa Birliyi bərpa işlərində yaxından iştirak edəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Parlamentinin sədri Xosep Borrell Fontelles ilə görüşü

7 noyabr 2006-cı il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 7-də Avropa Parlamentinin binasına gəlmişdir.

Burada Prezident İlham Əliyevin Avropa Parlamentinin sədri Xosep Borrell Fontelles ilə görüşü oldu.

Görüşdən sonra Avropa Parlamentinin sədri Xosep Borrell Fontellesin adından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin şərəfinə nahar verildi.

Naharda Avropa Parlamentinin deputatları və Avropa Birliyinin bəzi yüksək vəzifəli şəxsləri də iştirak edirdilər.

Kral Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda siyasi brifinq
7 noyabr 2006-cı il

Noyabrın 7-də Brüsseldə Kral Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda siyasi brifinq keçirilmişdir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi institutun baş direktoru Klod Mission və digər rəsmi şəxslər böyük hörmət və ehtiramla qarşıladılar.

"Avropa Birliyi - Azərbaycan: enerji və digər sahələrdə əməkdaşlıq" mövzusuna həsr olunmuş diskussiyada bir sıra ölkələrin Brüsseldə akkreditə olunmuş səfirləri, beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndələri, Belçikanın elm xadimləri, nüfuzlu siyasətçilər, politoloqlar, beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Avropa Birliyi Şurasının, Avropa Parlamentinin təmsilçiləri iştirak edirdilər.

1947-ci ildə yaradılmış və qeyri-hökumət qurumu olan Kral Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutu Belçikanın əsas düşüncə mərkəzi sayılır, Avropa Birliyinə xüsusi diqqət yetirir, inteqrasiya, təhlükəsizlik və Yaxın Şərq məsələlərini araşdırır.

İnstitutun baş direktoru Klod Mission Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə görüşə gəldiyinə görə təşəkkürünü bildirərək dedi: Çox məmnunuq ki, cavan dövlət başçısı böyük təcrübəyə, o cümlədən iqtisadiyyat sahəsində təcrübəyə malikdir.

Sonra iştirakçılara Prezident İlham Əliyevin tərcümeyi-halı barədə geniş məlumat verildi.

Prezident İlham Əliyev brifinqdə nitq söylədi. Azərbaycan Prezidenti dəvətə görə təşəkkür etdi, Brüsseldə keçirdiyi çox səmərəli görüşlər barədə məlumat verdi, Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın gələcək inkişafı üçün təməl qoyulduğunu bildirdi. Azərbaycanın Avropaya inteqrasiyaya üstünlük verdiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev Ermənistanın ölkəmizə qarşı hərbi təcavüzü və onun ağır nəticələrindən də danışaraq dedi ki, müstəqilliyin ilk illərindəki böhranlı vəziyyətə baxmayaraq, Azərbaycan öz dövlətçiliyini qoruyub saxlaya, siyasi və iqtisadi islahatları həyata keçirə bildi. Bu işdə Avropa Birliyi də bizə kömək etdi.

Yeni qonşuluq siyasəti çərçivəsində Avropa Birliyi ilə əməkdaşlığın Azərbaycan üçün əhəmiyyətini vurğulayan Prezident İlham Əliyev həmçinin bundan Avropa Birliyinin də fayda götürəcəyini bildirdi. Azərbaycanın açıq qapı siyasəti yürütdüyünü, xarici sərmayələr üçün əlverişli şərait yaradıldığını xatırladan Prezident İlham Əliyev iqtisadiyyatın inkişaf sürətinə görə ölkəmizin dünyada ən yüksək göstəriciyə nail olduğunu, Azərbaycanın regionda lider dövlətə çevrildiyini söylədi.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən ətraflı söhbət açan Prezident İlham Əliyev bu məsələdə ölkəmizin ədalətli mövqeyini bir daha açıqladı. Eyni zamanda bildirdi ki, problemin həll olunmamasının əsas səbəbi Ermənistanın beynəlxalq hüquq normalarına riayət etməməsi, separatçılığı dəstəkləyən siyasət

yeritməsidir.

Azərbaycan Prezidenti daha sonra brifinq iştirakçılarının müxtəlif mövzularda suallarına cavab verdi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Peter Semnebini qəbul etmişdir

17 fevral 2007-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 17-də Prezident sarayında Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Peter Semnebini qəbul etmişdir.

Görüşdə Azərbaycan-Avropa Birliyi arasında əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyi vurğulanmış və qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Budapeştdə Avropa Komissiyasının energetika məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqs ilə görüşmüşdür

27 yanvar 2009-cu il

Görüşdə Nabukko layihəsinə dair sammitin əhəmiyyəti vurğulandı, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında enerji təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlığın səviyyəsindən məmnunluq ifadə olundu. Söhbət zamanı qarşılıqlı əməkdaşlığın gələcək perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşmüşdür

28 aprel 2009-cu il

Belçika Krallığında işgüzar səfərdə olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşmüşdür.

Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əlaqələrin genişlənməsinin Azərbaycanın Avropa dəyərlərinə verdiyi önəmin göstəricisi olduğunu deyən Barrozu gələcəkdə tərəflər arasında daha konkret layihələrin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin müxtəlif sahələrdə inkişaf etdiyini bildirərək qeyd etdi ki, Azərbaycan bundan sonra da Avropaya inteqrasiyanı davam etdirmək əzmindədir.

Dövlət başçısı Azərbaycanın bundan sonra da Avropanın enerji təhlükəsizliyinə öz töhfəsini verməyə hazır olduğunu bildirdi.

Prezident İlham Əliyev əlaqələrimizin bundan sonra da inkişaf edəcəyinə əminliyini vurğuladı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun mətbuat üçün bəyanatları

28 aprel 2009-cu il

Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun bəyanatı

Xanımlar və cənablar, sizi salamlayıram.

Mən Prezident Əliyevi Brüsseldə yenidən alqışlamaqdan məmnunam. Sonuncu dəfə biz burada, Brüsseldə görüş keçirdik və enerji sahəsində əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumunu imzaladıq. Bu gün bizim çox yaxşı, konstruktiv və açıq söhbətimiz oldu. Mən minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm ki, danışıqlarımız zamanı biz, həqiqətən, həmin səmimiyyət və açıqlıq ruhunu hiss etdik. Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda olduqca mühüm tərəfdaşdır. Əminəm ki, dialoq və əməkdaşlığımızın intensivləşdirilməsi hər iki tərəfə böyük fayda gətirəcəkdir. Artıq on ildir ki, həyata keçirilən Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi möhkəm bünövrədir. Avropa İttifaqı Azərbaycanın ümumi xarici ticarətində təxminən 30 faizi təşkil edərək, bu ölkənin əsas ticari tərəfdaşıdır. Son illər ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı mühüm artım rəqəmlərini nümayiş etdirmişdir. 2008-ci ildə ölkənin iqtisadi artımı 10,8 faiz səviyyəsində olmuşdur. Bu, əsasən neft və qaz sektoru ilə bağlıdır. Lakin hazırkı maliyyə və iqtisadi böhran həmin inkişafa ciddi təhlükədir. Bu böhran, həmçinin bizə də aiddir. Bu baxımdan, əlbəttə ki, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi Azərbaycanın uzunmüddətli inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Biz etiraf edirik ki, münasibətlərimizi irəliyə doğru aparmaq istəyirik və bunu edə bilərik. Bu məsələ Prezident Əliyevin mənimlə görüşündə vurğulanmışdır. Bir neçə gündən sonra Praqada təqdim olunacaq "Şərq tərəfdaşlığı" isə fürsəti təmin edir.

Mən, həmçinin regional sabitlik sahəsində əlavə irəliləyişin vacibliyini qeyd etdim. Həmin məsələ ilə bağlı özümün və Avropa İttifaqının fikirlərini bölüşdüm. Biz hesab edirik ki, enerji Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında daha sıx münasibətlər üçün çox mühüm amildir. Əməkdaşlığımızın gücləndirilməsi ilə bağlı fikirlərdə yekdilik.

Bildiyiniz kimi, təhlükəsizlik Avropa İttifaqı üçün ən vacib prioritetdir. Azərbaycan həm hasilatçı, həm tranzit ölkə baxımından əhəmiyyətli tərəfdaşdır. Vəziyyəti təhlil etdiyinə görə mən Prezident Əliyevə öz dərin təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Mən Prezident Əliyev ilə xüsusi olaraq Nabukko layihəsini müzakirə etdim. Hesab edirik ki, bu layihə bütöv region və Avropa üçün önəmlidir. Azərbaycan tərəfindən enerji siyasəti sahəsində qəbul edilmiş çətin, lakin cəsarətli qərarları alqışlayıram. Fikrimizcə, bu, elə bir mühüm sahədir ki, Azərbaycan ilə

Avropa İttifaqı konkret fayda əldə edə bilərlər. Bir sözlə, göndərəcəyimiz mesaj müsbətdir. Biz Azərbaycan ilə bir çox sahələrdə birgə işləmək arzusundayıq. Biz Avropa ilə daha sıx əməkdaşlığın aparılması məqsədilə Azərbaycan tərəfindən atılmış bütün addımları alqışlayırıq. Hesab edirəm ki, bu, həm Azərbaycanın, həm də bütövlükdə Avropa İttifaqının marağındadır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Hörmətli xanımlar və cənablar,

İlk öncə, mən Brüsselə yenidən səfər etmək məqsədi ilə göndərdiyi dəvətinə görə cənab Sədrə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Xatirimdədir ki, sonuncu səfərim zamanı biz strateji enerji tərəfdaşlığı haqqında Memorandum imzaladıq. Həmin vaxtdan etibarən, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlər uğurla inkişaf etmişdir. Biz münasibətlərimizə çox mühüm əhəmiyyət veririk. Bugünkü söhbət bir daha göstərdi ki, həmin münasibətlər hər iki tərəf üçün necə inkişaf etməlidir. Mən ölkəmizin iqtisadi inkişafı ilə bağlı söylədiyi sözlərə görə cənab Sədrə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Faktiki olaraq, son beş il ərzində, ölkəmizdə görünməmiş iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Ümumi daxili məhsul 2,6 dəfə, sənaye istehsalı 2,5 dəfə, büdcə xərcləri isə, 10 dəfə artmışdır. Bu il, iqtisadi böhrana və neftin qiymətlərinin gözəçarpan dərəcədə bir neçə dəfə aşağı düşməsinə baxmayaraq, biz artımı davam etdirəcəyik. Cari ilin birinci rübündə iqtisadiyyatımız 4 faizdən çox artmışdır. Ən vacibi isə ondan ibarətdir ki, qeyri-neft iqtisadiyyatı 14 faiz artmışdır. Bu, aydın şəkildə onu göstərir ki, bizim iqtisadi inkişafın şaxələndirilməsi, sərmayələr və iqtisadi islahatlar siyasətimiz onunla nəticələnmişdir ki, biz artıq neft və qazdan asılı deyilik. Neft və qaz iqtisadiyyatımızda əvvəl olduğu kimi həlledici rol oynamır. Biz iqtisadi islahatları davam etdiririk. Ötən il, Dünya Bankı özünün "Doing Business" hesabatında Azərbaycanı bir nömrəli islahatçı ölkə elan etmişdir.

Azərbaycanda, həmçinin siyasi islahatlar aparılır. İqtisadi və siyasi islahatlar paralel şəkildə həyata keçirilir. Bizim üçün Avropa İttifaqı ilə münasibətlər vacibdir, çünki biz istəyirik ki, həyatımızın bütün meyarları Avropa İttifaqının meyarlarına uyğun olsun. Həmin əlaqələrimiz çox möhkəmdir. Onların yaxşı gələcəyi var və ikitərəfli maraqlara əsaslanır.

Enerji cənab Sədr ilə ciddi şəkildə müzakirə etdiyimiz məsələlərdən biri idi. Mən Avropada müzakirə olunan layihələrə bir daha öz dəstəyimi bildirdim. Azərbaycan Xəzərdən Qərbə gedən boru kəmərlərinin tikintisini başlayan ölkə oldu. Məhz bizim təşəbbüslərimiz və işlərimiz əsasında bu gün biz Nabukko, Türkiyə-Yunanıstan-İtaliya, Transadriatik qaz kəmərləri və digər layihələr haqqında danışa bilərik, çünki biz bütün zəruri ilkin işləri artıq yerinə yetirmişik. Bu gün, nəhəng neft və qaz ehtiyat-

ları, müasir infrastruktur, boru kəmərləri və önəmli məkanda yerləşən Azərbaycan əlbəttə ki, regional enerji təhlükəsizliyi və Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rolunu davam etdirir. Avropa Azərbaycanın böyük tərəfdaşıdır. Əminəm ki, bu səfər və gələcəkdə atılacaq addımlar həmin münasibətləri möhkəmləndirəcəkdir.

Mən dəvətə, o cümlədən məhsuldar və səmimi söhbətə görə cənab Sədrə bir daha minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm və bu söhbət gələcəyimiz üçün çox vacibdir.

Sağ olun!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun Brüsseldə birgə mətbuat konfransı keçirilmişdir

28 aprel 2009-cu il

İşçi nahardan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu birgə mətbuat konfransı keçirmişlər.

Cənab Joze Manuel Barrozu və Prezident İlham Əliyev əvvəlcə jurnalistlər qarşısında çıxış etdilər.

Sonra jurnalistlərin suallarına cavab verildi.

Sual (Şahin Cəfərov, AzərTAc): Sualım Prezident Əliyev və cənab Barrozuyadır. Həm Azərbaycan, həm də Ermənistan "Şərq tərəfdaşlığı"nın üzvləridir. Halbuki Ermənistan Azərbaycan ərazilərini hələ də işğal altında saxlayır. Vəziyyətlə bağlı rəyinizi bilmək istərdik.

İlham Əliyev: Belə suala mən Azərbaycanda tez-tez cavab verirəm, ona görə də, özüm birinci başlayım. Biz bu məsələni cənab Sədrlə müzakirə etdik. Əlbəttə ki, uzun illər ərzində Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın davamlı işğalı nəinki Azərbaycan, o cümlədən regional təhlükəsizlik və sabitlik üçün ən böyük təhdiddir. Bu, regionumuzda təxminən iki onillikdir ki, müşahidə etdiyimiz ən böyük ədalətsizlikdir. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış əraziləri qonşu ölkənin işğalı altındadır. Bu işğal nəticəsində bir milyon azərbaycanlı ölkə daxilində qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Azərbaycanlılara qarşı aparılmış etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində Dağlıq Qarabağın inzibati sərhədlərinin ətrafında yerləşən yeddi rayon hazırda Ermənistan silahlı qüvvələrinin nəzarəti altındadır. Biz münaqişəni beynəlxalq hüquq normaları, o cümlədən ATƏT-in qərarları və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin ərazimizdən qeyd-şərtsiz çıxmasını tələb edən qətnamələri əsasında həll etməyə çalışırıq. Bəzən Ermənistanın mövqeyi Dağlıq Qarabağda yaşayanların öz müqəddəratını təyin etmək hüququna əsaslanır. Bu hüquq o demək deyil ki, öz müqəddəratını təyin etmək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına gətirib çıxarmalıdır. Ermənilər bir millət kimi öz müqəddəratını artıq təyin ediblər. Onlar suveren Ermənistan dövlətinə malikdirlər. Əgər bu məntiqlə yanaşsaq, dünyada əhalisi erməni olan 20 dövlət yarana bilər. İkincisi, ermənilərin və azərbaycanlıların Dağlıq Qarabağda öz müqəddəratını təyin etməsi suveren Azərbaycan dövlətinin hüdudları çərçivəsində baş verə bilər və verməlidir. Beynəlxalq hüququn normaları bunu tələb edir. Azərbaycan bu mövqedə qətiyyətlə dayanır və əminəm ki, münaqişə yalnız bu əsaslarla həll oluna bilər.

Joze Manuel Barrozu: Bəli, əlbəttə ki, sizin qeyd etdiyiniz kimi, həm

www.aliyevheritage.org

Azərbaycan, həm də Ermənistan "Şərq tərəfdaşlığı" çərçivəsində tərəfdaşlarımızdır. İcazə verin bir daha vurğulayım ki, biz Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məqsədi ilə Ermənistan və Azərbaycan arasında danışıqların davam etdirilməsinə yönəlmiş bütün səyləri yüksək qiymətləndiririk. Ümid edirik ki, bu sahədə müəyyən irəliləyiş olacaq. Biz bu yaxınlarda həmin müzakirələrin keçirilməsinə çağırırıq. Bilirəm ki, Prezident Əliyev Praqada Ermənistan prezidenti ilə görüşəcək. Biz bu problemin həllinə yönəlmiş səyləri dəstəkləyirik, çünki bu, elə problemdir ki, konstruktiv və yaxşı münasibətlər qurmaq istədiyimiz hər iki ölkəyə təsir göstərir. Biz regionda gərginliyin azaldılması üçün atılan hər bir addımı dəstəkləyəcəyik. İnanırıq ki, regionda daha yaxşı mühit yaratmaq üçün, müəyyən irəliləyişə nail olmaqdan ötrü bir sıra konkret aspektlər vacibdir.

Sual ("Sabah Daily" qəzeti): Sualım Sədr Barrozuya və Prezident Əliyevədir. Ermənistan ilə Türkiyə arasında son yaxınlaşmanı müzakirə etdinizmi? Məsələ ilə bağlı mövqeyinizi bilmək istərdik.

Joze Manuel Barrozu: Bu dəfə, mən başlayım. Bəli, məsələni müzakirə etdik. Bizim çox yaxşı və səmimi söhbətimiz oldu. Dostlar arasında hər bir şey müzakirə olunur. Biz bu məsələni çox açıq şəkildə müzakirə etdik. Əvvəlcə icazə verin bildirim ki, mən məsələnin Azərbaycan üçün həssaslığını tam anlayıram. Biz bunu anlayırıq. Prezident Əliyev məsələnin Azərbaycan xalqı üçün nə olduğunu çox aydın şəkildə bildirdi. Eyni zamanda, siz anlayırsınız ki, Avropa İttifaqı kimi biz regionda istənilən vaxt gərginliyin azaldılmasından çox məmnunuq. Türkiyə ilə Ermənistan arasında gərginliyin azaldılması faktına gəldikdə isə hesab edirəm ki, biz bunu alqışlayırıq. Buna görə də biz məsələni alqışlayırıq, çünki Türkiyə ilə Ermənistan arasında ənənəvi olaraq çox mühüm problemlər var. Hesab edirik ki, bu, bütöv region üçün faydalı ola bilər. Beləliklə, biz bu müsbət hadisəni alqışlayırıq. Lakin bu, o demək deyil ki, biz Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllini istəmirik və mən çox aydın şəkildə qeyd edirəm ki, biz ümid edirik və çox istəyirik ki, Azərbaycan və Ermənistan problemin həllinə nail olsunlar. Biz bunu əvvəlcə də rəsmən qeyd etmişik. Bu gün mən Prezident Əliyevə bunu bildirdim və məsələnin Azərbaycan xalqı üçün nə qədər həssas olduğunu onun tərəfindən çox açıq və aydın şəkildə izah edildiyinə görə, ona minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

İlham Əliyev: Biz Sədr Barrozu ilə çox geniş şəkildə bir çox məsələləri, o cümlədən regional inkişaf və əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etdik. Əlbəttə ki, biz regional əməkdaşlıqdan danışarkən, sizin də sualınızda qeyd etdiyiniz regiondakı son hadisələrdən yan keçə bilməzdik. Biz bu məsələ ilə bağlı mövqeyimizi dəfələrlə bildirmişik. Bu mövqe ondan ibarətdir ki, biz heç vaxt nə digər bir ölkənin daxili işlərinə qarışırıq, nə də ki, iki suveren ölkə arasındakı münasibətlərə. Bu, Türkiyə və Ermənistan tərəfindən qəbul edilə bilən bir qərardır. Öz aralarında münasibətləri necə davam etdirmək onların öz seçimidir. Bu məsələnin tari-

xi kökləri ilə bağlı bəzi şərhlərə gəldikdə isə, xatırlatmaq istəyirəm ki, Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhəd 1993-cü ildə Ermənistan tərəfindən Azərbaycan ərazilərinin işğalı nəticəsində bağlanmışdır və bu gün bu işğal davam edir. Bu gün Ermənistan Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərini hələ də işğal altında saxlamaqda davam edir. Bir daha demək istəyirəm ki, biz belə bir mövqedə deyilik ki, bu iki ölkə arasında münasibətlərin irəliyə getməsinə imkan verək və ya onun qarşısını alaq. Yalnız bir şeyi qeyd etmək istəyirəm ki, bizim də öz siyasətimizi regionda mövcud olan yeni reallığa uyğunlaşdırmaq, regionda yarana biləcək yeni vəziyyətə uyğun addımlar atmaq hüququmuz var. Bu gün biz bu məsələ ilə bağlı müxtəlif mənbələrdən bir çox ziddiyyətli şərhləri eşidirik. Bəziləri deyir ki, ilkin şərtlərlə "yol xəritəsi" tərtib edilmişdir. Digər mənbələrdən eşidirik ki, ilkin şərtlər haqqında "yol xəritəsi"ndə heç nə deyilməyib. Bu, bir növ söz oyunudur. Hesab edirəm ki, dünya, region və Azərbaycan xalqı nəyin baş verdiyini bilməlidir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması Türkiyə ilə Ermənistan arasında yaxınlaşma kontekstindən çıxarılıb, ya yox? Bu, çox sadə cavab tələb edən sadə bir sualdır.

Sual (Xədicə İsmaylova, "Azadlıq" radiostansiyası): Azərbaycanda demokratik sahədə inkişafla bağlı göstəricilərə gəldikdə nə deyə bilərsiniz? Bu baxımdan, əməkdaşlıq sazişi əsasında yeni mərhələ haqqında danışmaq olarmı?

Joze Manuel Barrozu: Bu yaxınlarda biz öz hesabatımızı dərc etdik. Mənim Prezident Əliyevlə çox mehriban və açıq söhbətim oldu. Biz Azərbaycanda qanunun aliliyi ilə bağlı göstərilən səyləri çox yüksək dəyərləndiririk. Bir neçə dəfə burada qeyd edilmişdir ki, ölkədəki meyarlar Avropa İttifaqının meyarlarına uyğunlaşdırılmalıdır. Biz bu sahədə irəliləyişi görmək arzusundayıq. Cənab Əliyevin dediyi kimi, iqtisadi islahatlar, həmçinin siyasi islahatlarla müşayiət olunmalıdır. Hesab edirəm ki, demokratiya ən münasib siyasi sistemdir və Azərbaycan öz demokratik sistemi və təsisatları, qanunun aliliyi baxımından bir çox işlər görmüşdür.

İlham Əliyev: Əlavə etmək istəyirəm ki, çiçəklənən davamlı cəmiyyəti qanunun aliliyi və cəmiyyətin güclü şəkildə demokratikləşməsi olmadan qurmaq mümkün deyil. İqtisadi və siyasi islahatlarımız paralel şəkildə aparılır. Onlar bir-birini tamamlayır. Mən qətiyyətlə inanıram ki, ciddi iqtisadi və sosial problemlər, o cümlədən yoxsulluq olan ölkədə əsl demokratik dövlət qurmaq çox çətin olacaq. Ona görə də səylərimiz uğurla azaltdığımız yoxsulluğun aradan qaldırılmasına yönəlib. Son beş il ərzində yoxsulluq səviyyəsi xeyli azalmışdır. Ölkəmizin demokratikləşməsi də uğurla getmişdir. Avropa İttifaqı və Avropa Şurası ilə münasibətlərimiz gündəlikdə bu məqsədi güdür. Əgər bu, Azərbaycanın məqsədi olmasaydı, biz bunu etməzdik. Xüsusən nəzərə alsaq ki, Azərbaycan güclü iqtisadi potensiala malik olan və özünü təmin edən ölkədir. Azərbaycan müstəqil ölkə kimi yaşamaq və uğurla inkişaf etmək qabiliyyətini artıq nümayiş etdirmişdir. Biz öz siyasi sistemini, sosial problemlərin həllini və iqtisadi azadlıqları Avropa İttifaqının meyarlarına uyğun-

laşdıran müasir ölkəni, müasir Azərbaycanı qurmaq istəyirik və hesab edirəm ki, Avropa İttifaqı, xüsusən də Qonşuluq Proqramı və "Şərq tərəfdaşlığı" bu müsbət meyli gücləndirəcəkdir. Sağ olun.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa Siyasi Mərkəzinin nümayəndələri ilə görüşmüşdür

28 aprel 2009-cu il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Brüsseldə Avropa Siyasi Mərkəzinin nümayəndələri ilə "Azərbaycan: Avropa İttifaqı üçün getdikcə əhəmiyyəti artan tərəfdaş" mövzusunda görüşü olmuşdur.

Görüşü mərkəzin rəhbəri Hans Martens açdı. Azərbaycanda gedən uğurlu inkişafdan danışan natiq, ölkəmizin Avropa qurumları və Avropa İttifaqı ilə əlaqələrinin də müvəffəqiyyətlə genişləndiyini söylədi.

Prezident İlham Əliyev görüşdə çıxış etdi, suallara cavab verdi.

Aparıcı: Çox sağ olun. Zənnimcə, iqtisadi inkişafla bağlı suallarımıza başlaya bilərik. Yaxşı olardı ki, deyəsiniz, ölkənizin iqtisadi inkişafı iqtisadi və maliyyə böhranı zamanı davam edirmi? Fikrimcə, hazırkı şəraitdə gördüyünüz tədbirlər ölkənizin uzunmüddətli iqtisadi inkişafının gücləndirilməsinə yönəlmişdir. Bilirik ki, ölkənizin iqtisadi inkişaf templəri çox yüksəkdir. Bir sözlə, bu gün hamımız bura toplaşmışıq ki, uğurlu işlər haqqında, o cümlədən çətin məsələlər haqqında cənab Prezidentlə fikir mübadiləsi aparaq.

Sual: İcazə verin özümü təqdim edim. Mənim adım Yevgeni Kirilovdur. Mən Avropa Parlamentinin Bolqarıstandan olan üzvüyəm. Azərbaycanın bu gün iqtisadi inkişaf sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlərdən məmnunluq hissi duyuruq. Cənab Prezident, maraqlı təqdimatınıza görə olduqca minnətdarıq. Biz verdiyiniz məlumatları qeyd etdik. Bildirmək istəyirəm ki, mən Azərbaycanda keçirilən prezident seçkilərində müşahidəçi olmuşam. Biz bir orta məktəbdə olanda orada müəllimlərin ölkənin gələcəyi və əmək haqlarının bir neçə dəfə artırılması haqqında söhbətlərini eşitdik. Zənnimcə, bu sahədə Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətlər sözün əsil mənasında təqdirəlayiqdir.

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi artıq 20 ildir ki, mövcuddur. Bu problem uzun müddətdir ki, davam edir. Bir çox səylər də göstərilib. Lakin öz dostlarımız arasında bu məsələni müzakirə edərkən qeyd edirik ki, Avropa təsisatları problemin həlli üçün kifayət dərəcədə fəal rol oynamır. Bu baxımdan təbii ki, irəliyə doğru addımlar atılmalı, xüsusi qərarlar qəbul edilməlidir. Fikrimcə, zəruri hesab edilən etimadın qurulması tədbirləri məqsədi ilə heç olmasa Dağlıq Qarabağın ətrafında yerləşən və erməni silahlı qüvvələrinin işğalı altında olan rayonlarla bağlı hər hansı addım atılmalıdır. Hesab edirəm ki, Avropa İttifaqı burada daha fəal rol oynamalıdır. Lakin fikrimcə, Rusiya da fəal olmalıdır. Bilirəm ki, Siz Rusiyaya səfər etmisiniz. İndi isə Brüsseldə səfərdəsiniz. Fikrinizcə, qeyd olunan hər iki tərəf daha fəal olarsa Dağlıq

Qarabağ münaqişəsinin həllində hansı irəliləyişi əldə etmək olar?

Aparıcı: Cənab Prezident, yaxşı olardı ki, əlavə digər iki sual da verilsin, sonra hamısına birlikdə cavab verəsiniz.

Sual: Sağ olun, mən TÜSİAB-ı - Türkiyə Sənayeçilər Birliyini təmsil edirəm. Xəzərdə hasil olunan qazın Avropaya nəqli üçün Avropa İttifaqının dəstəyi ilə yaradılacaq Xəzər konsorsiumu və region üçün qaz təchizatı ilə bağlı rəyinizi bilmək istərdim.

Sual: Çox sağ olun, mən Aida Əliyevayam. Mən Avropadakı Azərbaycanlı Tələbələr Forumunun nümayəndəsiyəm. Brüssel Universitetində təhsil alıram.

Hörmətli cənab Prezident, Siz çıxışınızda ölkəmizin iqtisadi göstəriciləri və digər sahələrdəki inkişafı barədə məlumat verdiniz. Mən belə bir sual vermək istəyirəm. Hazırda bir çox azərbaycanlı tələbə Avropada təhsil alır və təhsillərini başa vurduqdan sonra iş yeri axtarırlar. Avropanın akademik dairələri Azərbaycan tələbələrindən çox razıdırlar. Bilmək istərdim ki, Avropada təhsil alan azərbaycanlı tələbələrin Azərbaycana qayıtdıqdan sonra işlə təmin olunma perspektivləri necədir?

İlham Əliyev: İlk olaraq burada Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı sual verildi. Hazırda danışıqlar ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçiliyi ilə aparılır. Minsk qrupunun həmsədrləri 3 ölkədən – Amerika Birləşmiş Ştatları, Fransa və Rusiyadan ibarətdir. Bu ölkələr dünyanın aparıcı ölkələridir. Avropa İttifaqının üzvü kimi Fransa həmsədr ölkədir, bundan başqa Birləşmiş Ştatlar və Rusiya da var. Münaqişə artıq 20 ildir ki, davam edir. Sualınızda düzgün qeyd etdiniz ki, hazırda nəinki Dağlıq Qarabağ, o cümlədən keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin inzibati sərhədlərindən kənarda yerləşən 7 rayon da işğal altındadır. Məhz həmin 7 rayondan qovulan azərbaycanlılar məcburi köçkünlərin əksər hissəsini, yəni 700 mindən çoxunu təşkil edir. Bu gün həmin rayonlarda hər şey dağıdılıb, heç bir yaşayış yoxdur. Ermənilər hər şeyi yerlə-yeksan edib, məktəbləri, xəstəxanaları, binaları və məscidləri, hətta qəbiristanlıqları dağıdıblar. Onlar Azərbaycanla danışıqlarda bir növ mübadilə vasitəsi kimi həmin torpaqları əllərində saxlayırlar ki, günlərin bir günü Azərbaycan həmin rayonların qaytarılması müqabilində Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılıq versin. Bu, heç vaxt baş verməyəcək. Onlar bunu da yaxşı bilirlər ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi ərazisidir. Əgər tarixə nəzər salsaq görərik ki, ermənilər nə vaxt və kim tərəfindən həmin bölgəyə köçürülüblər. Bu hadisələr təxminən 200 il bundan əvvəl baş verib. Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir. Azərbaycan BMT-yə daxil olanda o, Dağlıq Qarabağla birlikdə qəbul edilib. Buna görə də Azərbaycanın ərazisinin bölünməsi və Dağlıq Qarabağın müstəqil olmasına razılığın verilməsi imkanından söhbət belə gedə bilməz.

Münaqişənin həlli ilə nəticələnə biləcək yeganə yol var. Əvvəlcə, Ermənistan silahlı qüvvələrini Dağlıq Qarabağ ətrafında olan rayonlardan çıxarmalıdır. Biz, eyni zamanda, razılaşırıq ki, hamı üçün təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədi ilə

sülhməramlı əməliyyatlar aparıla bilər. Ermənistanla Dağlıq Qarabağ arasında torpaq əlaqəsinin olmasında da problem görmürük. Bu ona görə edilə bilər ki, bölgədə yaşayan insanlar özlərini daha təhlükəsiz hiss etsinlər. Biz, eyni zamanda, Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın tərkibində ən yüksək muxtariyyət statusu verilməsinə də razıyıq. Avropada da bu təcrübədən istifadə edirlər. Biz dünyada muxtariyyətin ən yaxşı nümunəsini tətbiq edə bilərik.

Bundan əlavə, qeyd etmək istəyirəm ki, onların dedikləri məntiqsizdir. Onlar Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini istəyirlər və bildirirlər ki, Dağlıq Qarabağda ermənilərin öz müqəddəratını təyin etmək hüququ var. Lakin onlar artıq öz müqəddəratını təyin ediblər və Ermənistan dövlətinə malikdirlər. Sabah onlar ABŞ, Fransa, Rusiya və yaşadıqları digər ölkələrdə öz müqəddəratını təyin etmək tələbi ilə çıxış edə bilərlər. Belə olarsa, neçə erməni dövləti yarana bilər? Bu, düzgün yanaşma deyil. Biz ümid edirik ki, hər iki tərəf Minsk qrupunun yaxından iştirakı ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpasına, Dağlıq Qarabağ ermənilərinə Azərbaycanın ərazisi çərçivəsində özünüidarəetmə imkanlarının yaradılmasına yardım edəcəkdir.

Növbəti suala gəldikdə, siz Xəzərin şərq sahilində hasil olunan qazın Azərbaycan ərazisi ilə nəql edilməsi məqsədi ilə Xəzər konsorsiumunun yaradılması imkanı haqqında danışdınız. Biz bu haqda eşitmişik. Biz həmin qurumun təfərrüatlarını, onun hansı praktiki addımlar atacağını və nə vaxt atacağını bilmirik. Lakin əvvəlcədən dəfələrlə bildirmişik ki, hər bir ölkə malların öz ərazisindən daşınmasına üstünlük verir. Bu istər neft, istər qaz, istərsə də digər mallar ola bilər.

Azərbaycan əlverişli coğrafi mövqeyə malikdir və əvvəl qeyd etdiyim kimi, bu mövqe mövcud olan infrastruktura əsaslanır. Əgər şərq sahilindəki qonşularımızın bu sahədə arzusu olarsa və bizim ərazimiz vasitəsilə öz mallarını daşımaq istəyərlərsə, biz buna şərait yaradacağıq. Bu baxımdan biz istehlakçıların da səylərini dəstəkləyirik ki, onların karbohidrogen ehtiyatlarına çıxışı daha da asanlaşsın.

Azərbaycan tələbələrinə gəldikdə isə, deyə bilərəm ki, bu yaxınlarda biz gənc azərbaycanlıların xaricdə təhsil alması məqsədi ilə Dövlət Proqramının icrasına başlamışıq. Bu məqsədlər üçün vəsaitlər Dövlət Neft Fondundan ayrılır. Çox qısa müddətdə biz min tələbəyə yardım etməyi planlaşdırırıq. Planlaşdırırıq ki, onlar xaricdə yaxşı təhsil alsınlar.

O ki qaldı, onların qayıdıb işləməsinə, bilirsiniz, bu gün qloballaşan dünyada Avropadan və ABŞ-dan olan bir çox insanlar Azərbaycanda işləyirlər. Azərbaycanlılar da Avropada çalışırlar. Mən bunu normal hesab edirəm. Hər kəsin təhsil almaq hüququ var. Azərbaycan dövləti bu imkanı yaradır və bunu maliyyələşdirir. Əlbəttə ki, ölkəmizdəki inkişaf səviyyəsi dünyanın inkişaf etmiş dövlətlərinin səviyyəsi ilə müqayisə edilə bilməz. Lakin vaxt yetişəcək ki, Azərbaycan da dünyanın inkişaf

etmiş ölkələrindən birinə çevriləcəkdir. İşlə təmin olunmaya gəldikdə deyə bilərəm ki, böyük sosial bəla olan işsizlik son 5 il ərzində demək olar ki, aradan qaldırılmışdır, 760 min iş yeri açmışıq.

Bir əlavə məsələni də qeyd edim: Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir çox xarici və yerli şirkətlərin rəhbərləri xarici ölkə vətəndaşlarıdır. Bu, onu göstərir ki, bizim lazımi bilik və bacarıqlara malik şəxslərə ehtiyacımız var. Ümid edirəm ki, sizin təhsiliniz vətəndə müvafiq iş tapmağa yardım edəcəkdir. Mən bilirəm ki, bu, bütün azərbaycanlıların ürəyindəndir, onların hamısı öz ölkəsində yaşamaq istəyir və ölkəmiz də onların qayıtmasını arzulayır.

Aparıcı: Cənab Prezident, icazə verin, öncə Sizə ünvanladığım sualı bir daha təkrarlayım. İqtisadi və maliyyə böhranı Sizin ölkənizə nə kimi təsir göstərir?

İlham Əliyev: Təbii ki, biz dünya iqtisadiyyatının bir hissəsiyik. Böhranın mənfi təsirini hiss edirik. Bu, xüsusən də müvafiq bazarların olmamasından və istehsal etdiyi məhsulları kifayət qədər ixrac edə bilməməsindən əziyyət çəkən müəssisələrə aiddir.

Lakin bizim müşahidələrimizə və beynəlxalq maliyyə təsisatlarının verdiyi qiymətlərə əsasən, böhran Azərbaycana daha az təsir göstərir. Artıq qeyd etdiyim kimi, iqtisadiyyatımız yenə də inkişaf edir, milli valyuta sabitdir. Bəzən görürük ki, bizim regionda, keçmiş sovet məkanında və hətta Şərqi Avropa ölkələrində milli valyutanın dəyəri 10, 20, 50 faiz aşağı düşür. Bizim güclü maliyyə imkanlarımız var. Bu ilin əvvəlinə olan məlumata görə, Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 18 milyard dollara bərabərdir, büdcə kəsiri yoxdur. Təbii ki, biz dövlətin maliyyələşdirdiyi layihələrə düzəliş edə bilərik. Çünki neftin qiymətinin aşağı düşməsi bizə təsir edib, lakin adi vətəndaşlara gəldikdə, onlar əziyyət çəkmirlər. Çünki istehlak mallarının qiymətləri aşağı düşüb. Ərzağın qiymətləri 20-30 faiz aşağı düşüb, bunu digər mallara da aid etmək olar. Zənnimcə, biz böhran dövrünü minimal itkilərlə yaşayacağıq.

Sual: Cənab Prezident, çıxışınıza görə minnətdaram. Mən Amerikanın təhlükəsizlik araşdırmaları ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatını təmsil edirəm. Mənim sualım Azərbaycanla OPEK, qaz OPEK-i adlandırılan qurumla münasibətlərin perspektivlərinə aiddir.

Sual: Cənab Prezident, Siz çıxışınızda Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq və tərəfdaşlığı qeyd etdiniz. Sizin Avropa İttifaqına inteqrasiyanız seçiminizdir, yoxsa məqsədiniz? Nəzərə alsaq ki, iki qonşunuz - Ermənistan və Gürcüstan bu istiqamətdə irəliləyirlər.

Sual: Mən Avropa İttifaqının Sosial və İqtisadi Komissiyasının icra şurasının nümayəndəsiyəm. Biz Avropada yeni enerji dəhlizləri məsələsi ilə məşğuluq, o cümlədən mən Cənubi Qafqazda Demokratiya və Vətəndaş Cəmiyyəti Fondunun rəhbəriyəm.

Zati-aliləri, mənim sualım sırf yeni enerji dəhlizləri ilə bağlıdır. Sizin Nabukko

ilə bağlı real və dəqiq rəyinizi bilmək istərdim. İkincisi, bir həftə sonra İstanbulda Avrasiya İqtisadi Forumu keçiriləcəkdir. Nabukko layihəsinə alternativ bir təklif də var - Qara dənizin dibindən keçməklə Zonquldağı Konstansiya ilə birləşdirən, oradan Polşaya, Baltikyanı ölkələrə və Bolqarıstanın cənubuna gedən boru xəttinin çəkilməsi gündəlikdədir. 2013-cü ildə "Şahdəniz" layihəsinin ikinci fazasının başlanması imkanlarını necə görürsünüz? Avropa İttifaqını təbii qazla təmin edəcək bu cür layihələr üçün müəyyən kvotanın zəruri olması ilə bağlı fikirlərinizi bilmək istərdik.

İlham Əliyev: Bizim OPEK-lə əlaqələrimiz formalaşma mərhələsindədir. Bizim nümayəndələrimiz OPEK-in son bir neçə tədbirində iştirak etmişlər. Bu, birinci dəfə idi ki, baş verirdi. Əvvəllər OPEK-lə əlaqələrimiz olmayıb. OPEK-lə əlaqələrimiz ona görə yox idi ki, biz əvvəllər əsas neft hasilatçısı deyildik. Biz neft istehsalını son illər sürətlə artırmağa başladıq. Amma bizim əməkdaşlıq əlaqələrimizə ehtiyac duyularsa, biz bunları qura bilərik. Bundan əlavə, qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan çox az ölkələrdən biri olmuşdur ki, ümumi işin naminə bu il üçün nəzərdə tutulan neftin istehsal həcmini aşağı salmışdır.

Sizin qeyd etdiyiniz qaz OPEK-i ilə bağlı heç bir şərh verə bilmərəm. 2006-cı ilin sonuna qədər biz Rusiyadan qaz idxal edirdik, indi isə biz qazı Gürcüstana, Türkiyəyə ixrac edirik. Türkiyə qazımızın bir hissəsini yenidən Yunanıstana satır və eyni zamanda, biz qaz sahəsində İranla mübadilə əməliyyatı aparırıq. Eyni zamanda, Rusiyaya gedən qaz borumuz da var.

Buna görə də çıxışımda qeyd etdiyim kimi, biz özümüzü kifayət qədər təhlükəsiz hiss edirik. Avropa İttifaqı ilə münasibətlərimizə gəldikdə isə, biz bu münasibətlərimizin səviyyəsindən məmnunuq. Bu cür münasibətlərdə təşəbbüs həmişə Avropa İttifaqından gəlir. Biz Avropa İttifaqı ilə əlaqələrimizi - Avropa İttifaqı bunu nə qədər istəyirsə, o qədər qurmaq istəyirik və bu təşkilatla əməkdaşlıqda, inteqrasiyada Avropa İttifaqı nə dərəcədə hazırdısa, biz də bir o qədər irəliyə getməyə hazırıq.

Siz sualınızda qeyd etdiniz ki, Gürcüstan və Ermənistan sizin fikrinizcə bu istiqamətdə irəliləyirlər. Lakin onların bu istiqamətdə irəliləmə sürəti də Avropa İttifaqından asılıdır. Buna görə də biz realist olmalıyıq. Əgər Avropa İttifaqı bizi assosiasiya olunmuş, inteqrasiya olunmuş və ya hansısa digər şəkildə görmək istəyirsə, biz buna hazırıq. Lakin eyni zamanda, qeyd etmək istəyirəm ki, biz öz siyasətimizi populizm üzərində yox, realizm üzərində qururuq. Biz burada və ya orada olmaq istəyimizlə bağlı hər hansı bir bəyanatdan uzaq olmağa çalışırıq. Bu bir prosesdir. Buna biz də hazır olmalıyıq, Avropa da hazır olmalıdır.

Yenə də demək istəyirəm ki, bu gün bizim Avropa İttifaqı ilə əlaqələrimiz çox müsbət istiqamətdə inkişaf edir və əlbəttə ki, biz "Şərq tərəfdaşlığı"na böyük ümidlərlə baxırıq. Mən belə düşünürəm ki, bu təşəbbüs mütləq Azərbaycan ilə Av-

ropa İttifaqı arasında daha yaxın əməkdaşlığa xidmət etməlidir.

Enerji dəhlizləri və o cümlədən, Nabukko ilə əlaqədar demək istəyirəm ki, biz təşəbbüslərimizin nəticəsində meydana çıxan bütün layihələri dəstəkləyirik. Nabukko layihəsindən danışdıqda, biz bu layihənin necə meydana gəlməsinə nəzər salmalıyıq. Bu layihə irəli sürülən zaman Azərbaycan potensial təchizatçı ölkələr sırasında deyildi. Azərbaycan yalnız tranzit ölkə kimi nəzərdə tutulurdu. Potensial təchizatçılar digər ölkələr idi və onlar bu gün də Nabukko layihəsi üçün mühüm ehtiyatlara malik ölkələr sayılırlar. Lakin sonradan aydın oldu ki, Azərbaycan təkcə tranzit deyil, eyni zamanda, təchizatçı ölkə ola bilər, biz bu barədə daha ətraflı danışmağa başladıq. Biz ötən ilin noyabrında Bakıda böyük enerji sammiti keçirdik və orada Nabukko, həmçinin hazırda mövcud olan və gələcəkdə nəzərdə tutulan digər layihələrə iştirakçı ölkələr tərəfindən güclü dəstək verildi. Sammitin birgə bəyannaməsinə imza atan ölkələr sırasında Avropa İttifaqına üzv olan doqquz ölkə də var idi.

Fikrimcə, Nabukko layihəsinin reallaşmasını sürətləndirmək üçün bir neçə mühüm məsələ öz həllini tapmalıdır. Əvvəla, tranzit məsələləri. Tranzit ölkələrlə tranzit müqaviləsi yoxdur. Bu məsələ bir ildən artıqdır ki, həllini gözləyir. Bizim mövqeyimiz tamamilə beynəlxalq normalara, beynəlxalq təcrübəyə əsaslanmışdır və bu mövqe Avropa İttifaqı tərəfindən dəstəklənir. İkincisi, güclü siyasi dəstək. Belə düşünürəm ki, bunsuz Nabukko layihəsini həyata keçirmək çətin olacaqdır. Üçüncüsü, çox güclü maliyyə öhdəliyi. Əgər Nabukko layihəsi konsorsiumunda iştirak edən ölkələrin siyahısına baxsaq, görərik ki, öz hesablarına milyardlarla dollar məbləğində vəsait qoymaq onlar üçün çətin ola bilər. Beynəlxalq maliyyə yardımına, bank kreditlərinə böyük ehtiyac var. Hətta biz Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xəttini inşa edərkən, bp və digər şirkətlərin bu layihədə iştirakına baxmayaraq, xərclənən vəsaitin 75 faizi müxtəlif banklardan alınan vəsait idi. Bu gün biz maliyyə paketi ilə bağlı vədverici addımların atıldığını görürük. Digər mühüm məsələ bütün iştirakçı ölkələr, o cümlədən hasilatçı, istehlakçı və tranzit ölkələr arasında güclü koordinasiyanın olmasıdır. Buna görə də düşünürəm ki, bütün bu addımlar atılarsa, layihənin yaxşı gələcəyi ola bilər.

"Şahdəniz" yatağının ikinci fazası ilə bağlı sualınıza qismən cavab vermişəm. Bununla bağlı yubanma var və bu yubanma bizim səhvimiz üzündən deyil, tranzit məsələsinin həll olunmaması səbəbindən baş verir. Biz "Şahdəniz" yatağının ikinci fazası ilə bağlı azı iki il vaxt itirdik. "Şahdəniz" qazına Avropada böyük ehtiyac var.

Qaz məsələsinə bir daha qayıdaraq bildirmək istəyirəm ki, biz bu prosesi başladıq, boru kəmərlərini çəkdik. Boru kəmərlərini Türkiyəyə çəkdik, indi isə həmin kəmərlə nəql olunan qaz Yunanıstana çatdırılır. Bizim üçün bazar qıtlığı yoxdur, ətrafımızda bazarlar çoxdur. Qonşu ölkədən bizə təklif olundu ki, biz istədiyimiz qədər qazı onlara sata bilərik. Ona görə də layihəyə bilərəkdən və ya bilməyərəkdən

mane olan tərəflər bunu nəzərə almalıdır.

Aparıcı: Çox sağ olun. Cənab Prezident, Siz "Şərq tərəfdaşlığı" təşəbbüsünü burada xüsusilə qeyd etdiniz. Siz Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq etmək istəyirsiniz, Avropa İttifaqı da bunu istəyir. Bilmək istərdik ki, bu sahədə Sizin üçün perspektivlər nədən ibarətdir?

Sual: Cənab Prezident, sovet dönəmində və hətta ondan əvvəl quruda vaxtilə hasil edilən neft yataqlarında ekoloji vəziyyətlə bağlı hökumətinizin planları haqqında bilmək istərdik. Həmin yerlərin çirklənmədən təmizlənməsi üçün hazırda Sizin hökumətiniz hansı addımları atır?

Sual ("Ceyns Difens" jurnalının müxbiri): Azərbaycanla Ermənistan arasında Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı aparılan danışıqlar təbii ki, müsbət haldır. Lakin bilirik ki, Ermənistan ümumi daxili məhsulun böyük bir hissəsini hərbi xərclərə yönəldir. Ermənistan hərbi baxımdan daha da güclənmək fikrindədir. Mənim Sizə iki sualım var: Bu cür addımlar iki ölkə arasında etimad tədbirlərini sual altına qoymurmu və Dağlıq Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə nizamlanmasını çətinləşdirmirmi? İkinci sualım, Azərbaycan Ermənistanın bu addımına qarşı hansı tədbirləri görür?

İlham Əliyev: "Şərq tərəfdaşlığı" məsələsi ilə bağlı bizim bu yaxınlarda - may ayında Praqada görüşümüz olacaqdır. Təbii ki, bizim də gözləntilərimiz var. Bəlkə də indi nəyi gözlədiyimiz haqda dəqiq nəsə demək çətin olar. Lakin vacib məsələ odur ki, "Şərq tərəfdaşlığı" proqramında həm Avropaya, həm də Azərbaycana fayda gətirəcək konkret və dəqiq elementlər mövcuddur. İlk mərhələdə Avropa Qonşuluq Siyasəti proqramına start verildi və biz bunun yaxşı bir addım olduğunu başa düşdük. Bu regiona verilən önəmin göstəricisi idi. Lakin indi "Şərq tərəfdaşlığı" proqramından biz daha çox şey gözləyirik. Biz Avropaya, oradakı bəzi təhsil proqramlarına daha asanlıqla çıxış əldə etmək istəyirik. Ümumiyyətlə, məqsədimiz Avropa İttifaqının qabaqcıl təcrübələrinə çıxış əldə etmək, həyatımızın müxtəlif sahələrini Avropa İttifaqının standartlarına yaxınlaşdırmaq və gələcək illər üçün çiçəklənən və dayanıqlı ölkə qurmaqdır.

Ətraf mühitin qorunması məsələlərinə gəldikdə isə, bu istiqamətdə biz çalışmalıyıq. Çünki əfsuslar olsun ki, hələ Sovet İttifaqı, hətta Rusiya imperiyası dövründə neft və qaz sahələrinin işlənilməsi nəticəsində biz ətraf mühitin ciddi şəkildə çirklənməsinə məruz qalmışıq. 1991-ci ildə müstəqil ölkə kimi bizə qalan çirklənmiş ərazi, çürümüş infrastruktur və neft istehsalının aşağı düşməsi idi. Azərbaycan dünya neft istehsalının 50-70 faizini təmin edən bir məkan olub. 1990-cı illərdə biz hər şeyi yenidən başlamalı olduq. Xarici şirkətlər neftin hasilatı və işlənilməsi sahələrinə sərmayə qoymaqda maraqlı idi. Lakin ətraf mühit elə bir məsələ idi ki, biz onunla özümüz məşğul olmalı idik. Hətta bu məsələ ilə bağlı bizə kömək etmək üçün beynəlxalq maliyyə təsisatlarına ünvanladığımız müraciətlər

cavabsız qoyuldu. Yalnız vəsait toplayandan sonra biz sərmayə qoymağa başladıq. Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı biz böyük bir proqrama start verdik. Bakı ətrafında ən çox çirklənmiş bəzi ərazilər artıq təmizlənmiş və onların yerində parklar salınmışdır. Keçmişin mirasından yaxa qurtarmaq və bütün çirklənmiş əraziləri münbit hala gətirmək üçün biz böyük vəsaitlər sərf etməyi planlaşdırırıq.

Ermənistanın müdafiə xərcləri məsələsinə gəldikdə isə, siz tamamilə doğru deyirsiniz. Ölkənin ümumi daxili məhsuluna (ÜDM) nisbətdə bu, yəqin ki, regionda ən yüksək göstəricidir. Əgər siz rəqəmlərə diqqət yetirsəniz görərsiniz ki, bizim iqtisadi imkanlarımız hərbi sahəyə daha çox sərmayə yatırmağa imkan verir. Hətta bəzən bəzi beynəlxalq qurumlar tərəfindən tənqid edilirik ki, biz regionu hərbiləşdiririk. Bu isə bizim işğala qarşı təbii cavabımızdır. Mən sizə sadə bir rəqəmi deyim. Bildiyimə görə, Ermənistanın dövlət büdcəsi təxminən 2 milyard dollardır. Azərbaycanın hərbi xərcləri isə 2 milyard dollar təşkil edir. Başqa sözlə desək, Azərbaycanın hərbi xərcləri Ermənistanın dövlət büdcəsinə bərabərdir. Biz hərbi xərcləri istədiyimiz qədər artıra bilirik, onlar isə imkanları çatdığı qədər. Bu, böyük bir fərqdir. Bu səbəbdən də onlar məsuliyyətli olmalı, işğala son qoymalı və bizi digər addımlar atmağa məcbur etməməlidirlər.

Aparıcı: Digər suallara keçək.

Sual: Cənab Prezident, maraqlı çıxışınıza görə minnətdarıq. Mən Avropa İttifaqının mülki böhranların idarə edilməsi qurumunu təmsil edirəm. 1990-cı illərdən etibarən mən Azərbaycana səfər edirdim, ölkənizdə bir çox maraqlı şəxslərlə tanış olmuşam, söhbətlərim olub, bölgədə silahlanma məsələlərini araşdırmışam. Məhz bu məsələ ilə bağlı Sizin fikirlərinizi öyrənmək istərdik. Lakin eyni zamanda, olmazmı ki, Cənubi Qafqazın üç ölkəsi Rusiya və digər tərəflərin, o cümlədən Minsk qrupunun vasitəçiliyi olmadan "Qafqaz icması" təşəbbüsü ilə taleyini öz əllərinə götürərək danışıqlar masasına əyləşib ümumi nəticəyə gəlsinlər. Zənnimcə, nəqliyyat, münaqişələrin həlli və enerji məsələləri üzrə "Qafqaz icması" qrupunun yaradılması Azərbaycanın da marağında olardı. Əslində bu, Cənubi Qafqazın üç ölkəsinin maraqlarına uyğun ola bilərdi. Sağ olun.

Sual: Cənab Prezident, verilən xəbərlərdə qazın qiyməti ilə bağlı Türkiyə ilə Azərbaycan arasında problemin olduğu bildirilmişdi. Türkiyə rəsmiləri bunu inkar edir. Məsələ ilə bağlı yekun sözünüzü bilmək istərdik. İkinci sualım: Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhədlərin açılmasına dair razılaşma paketində Dağlıq Qarabağ məsələsi qoyulmasa Sizin reaksiyanız necə olardı? Nəhayət, sonuncu sualım: cənab Joze Manuel Barrozu Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normallaşmasına hər hansı bir formada sərt reaksiya verməməyi Sizdən xahiş edibmi? Çox sağ olun.

Sual: Çox sağ olun, cənab Prezident. Mən elə həmin mövzu, yəni, Türkiyə-Ermənistan yaxınlaşması və sərhədlərin açılması ilə bağlı sual vermək istəyirdim. Lakin məndən əvvəl artıq bu sual verildi. Buna görə də Sizə digər bir sual vermək

istərdim. Sizin fikrinizcə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllindən öncə iki ölkənin xalqları arasında hər hansı təmas ola bilərmi, yaxud biz məsələnin tam həllini gözləməliyik ki, bu cür təmaslar baş tutsun?

İlham Əliyev: Qeyd etdiyiniz "Qafqaz icması" təşəbbüsünə gəldikdə, bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, münaqişə sona çatmayanadək biz Ermənistanla hər hansı bir əməkdaşlıq etməyəcəyik. Hesab edirəm ki, bu, başadüşülən mövqedir. Bəzən ermənilər ictimai rəyi manipulyasiya etməyə çalışırlar. Onlar özlərini çox konstruktiv, çox dost və əməkdaşlıq edilə biləcək bir tərəf kimi qələmə verirlər. Aydındır ki, torpaqlarımızı işğal edən, yüz minlərlə vətəndaşımızın acınacaqlı vəziyyətə düşməyinə səbəb olan bir ölkə ilə əməkdaşlıq ola bilməz. Məhz bu səbəbdən münaqişə həll edilmədən hər hansı bir birgə iqtisadi əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilməz, istər ikitərəfli olsun, istərsə də çoxtərəfli. Bu, birmənalıdır.

Qeyd etdiyiniz nəqliyyat və enerji sahəsi ilə bağlı. Biz Qafqaz regionunda qonşumuz olan Gürcüstanla bu sahələrdə əməkdaşlıq edirik. Bildiyiniz kimi, biz Gürcüstanı təbii qazla tam təmin edirik, neft məhsullarının əsas təchizatçısı sayılırıq, bizim Dövlət Neft Şirkətinin törəməsi olan "SOCAR Energy Georgia" Gürcüstanın ən iri vergi ödəyicisi və ən iri sərmayədarıdır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun Gürcüstan hissəsinin tikintisi üçün biz Gürcüstana bir faizlə 200 milyon dollar məbləğində kredit ayırmışıq. Bu isə bizim tərəfdaşlığımızın əyani nəticəsidir.

Ermənistan isə özünü normal apararsa, işğala son qoyarsa, o da istər enerji, istərsə də nəqliyyat sahəsində bu layihələrin bir hissəsi ola bilər. Sadəcə, onlar özlərini hər şeydən - enerji və ya nəqliyyat layihələri baxımından təcrid ediblər və zaman ötdükcə bu təcrid onların vəziyyətinə daha çox təsir edəcəkdir. Bu, bizim üçün onların işğala son qoymalarına təsir edən vasitələrdən biridir. Bunun yalnız bir mənası var. Göstərmək istəyirik ki, onların işğal siyasətinin gələcəyi yoxdur. Hesab edirəm ki, bu münaqişə həll edilmədən bizim Ermənistanla nə üçün əməkdaşlıq etməyə hazır olmadığımızı göstərən vacib bir izahdır.

Türkiyəyə satılan qazın qiymətinin qaldırılması ilə bağlı onu demək istərdim ki, bu müddət ərzində təbii qazın mövcud qiyməti Türkiyə və "Şahdəniz" konsorsiumu üzvləri arasında aparılan danışıqlar nəticəsində formalaşmışdır. Azərbaycanın Dövlət Neft Şirkəti isə "Şahdəniz" konsorsiumunun yeganə üzvü deyil. Qiymət razılaşdırılanda, - bu 2000-ci illərin əvvəlinə təsadüf edirdi, - o zaman razılaşdırılırdı ki, hər min kubmetr qaza görə 120 dollar ödəniləcək. Bu qiymət yalnız bir il üçün müəyyən edilmişdi. Bir ildən sonra isə qiymət bazara uyğun hesablanmalı idi. Həmin bir il ötən ilin aprel ayında başa çatıb və konsorsiumun bütün üzvləri tərəfindən ümumi anlaşma yaranıb ki, yeni qiymət danışılsın. Qiymətin yuxarı və ya aşağı olacağını demək çətindir. İndi neftin qiyməti aşağı düşür, ola bilər ki, qiymət də aşağı olsun. Lakin bazar qiyməti olmalıdır. Bu sahədə çalışanlar bilirlər ki, 2008-ci ildə Türkiyə təbii qazı Rusiyadan 400 dollara, bəzən isə 500 dollara

alırdı, Əlcəzairdən 300 və ya bir qədər çox. Azərbaycandan isə aldığı qazın qiyməti 120 dollar idi. 2008-ci ildə isə bazar qiyməti 400-500 dollar idi.

İndi siz özünüz hesablaya bilərsiniz, bu səbəbdən "Şahdəniz" konsorsiumunun itkiləri nə qədər idi. Lakin o da aydındır ki, hər şey müqavilə əsasında həll edilməlidir. Biz daim beynəlxalq öhdəliklərə hörmətlə yanaşmışıq. Azərbaycan heç vaxt beynəlxalq müqavilələri pozmayıb və bütün danışıqlar tərəfdaşlıq, dostluq ruhunda, qarşılıqlı maraq, ədalətli bazar qiyməti və hüquqi baza çərçivəsində aparılmalıdır. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir. Ona görə hesab edirəm ki, artım və ya azalmadan danışmaq düzgün olmazdı. Biz gərək müqavilənin öhdəliklərindən və bazar qiymətlərindən danışaq. Bazar qiyməti olmasa o, nəinki iqtisadi itkilər yarada bilər, həmçinin əməkdaşlığın perspektivlərinə də təsir göstərə bilər.

Növbəti sual belə idi ki, Dağlıq Qarabağ məsələsi Türkiyə və Ermənistan razılaşmasında olmasa nə baş verər. Belədirmi?

İlk növbədə, mən bunu bu gün mətbuat konfransında da demişdim, biz heç bir ölkənin daxili işlərinə qarışmırıq. Biz heç vaxt ölkələrin ikitərəfli münasibətlərinə müdaxilə etmirik. Lakin o da aydındır ki, 1993-cü ildə Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhədlərin bağlanmasının səbəbi Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalı olmuşdu. Hazırda Azərbaycan torpaqları hələ də işğal altındadır.

Son illər ərzində Türkiyə rəhbərləri adından bəyanatlar verilirdi və onlarla söhbətlər zamanı bildirilirdi ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll edilmədən sərhədlər açılmayacaq. Bu yaxınlarda Türkiyə rəhbərlərindən eyni bəyanatları eşitdik. Verdiyiniz sual tamamilə əsaslıdır. Bu sual mənə ünvanlanmamalıdır. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli Ermənistan-Türkiyə gündəliyindən kənardadır, yoxsa yox? Bu, bir sözdən ibarət cavabı olan sadə bir sualdır. Bəli, yaxud xeyr. Ondan sonra hər şey aydın olacaqdır.

Bir daha söylədiklərimə qayıdaraq onu demək istərdim ki, əgər Türkiyə və Ermənistan arasındakı əlaqələrin normallaşdırılması Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində hər hansı irəliləyişdən öncə baş versə, o zaman bu, Azərbaycanın milli maraqlarına uyğun olmayacaqdır. Lakin bu heç də o demək deyil ki, biz bu prosesə hər hansı şəkildə müdaxilə etməyə çalışırıq. Xeyr, bu, seçim məsələsidir.

Türkiyə ilə güclü mədəni, tarixi və siyasi əlaqələrə malik olan və artıq 20 ildir ki, Ermənistanın təcavüzündən əziyyət çəkən Azərbaycan öz seçimini etmək və özünün milli maraqlarına uyğun addımları atmaq hüququna malikdir.

Fərdi təmaslara gəldikdə, biz bunun əleyhinə deyilik. Bizim ziyalılardan ibarət bir qrup Xankəndi və İrəvana, onların qrupu isə Bakıya səfər etmişdilər. Bu görüşlər bir gün ərzində keçirildi və fikrimcə, bu, danışıqlar prosesinə bir dəstək oldu. Qrup üzvləri keçirdikləri görüşlərdən razı qaldılar. Lakin məsələ elə bununla da bitdi, yəni, bu təşəbbüs hər hansı ciddi irəliləyişlə nəticələnmədi. Ona görə də əgər öz cəmiyyətlərində nüfuza malik şəxslər arasında təmasların nəticəsi olmursa, bu

görüşlərin dəyəri nədir? Zənnimcə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll edilmədən bu haqda danışmaq tezdir. Məsələ öz həllini tapmasa vəziyyəti əvvəlcədən proqnozlaşdırmaq və ya əməkdaşlıq etmək mümkün deyil.

Aparıcı: Cənab Prezident Əliyev, bizimlə görüşdüyünüzə və bu cür geniş, maraqlı söhbət apardığınıza görə Sizə olduqca minnətdarıq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşmüşdür

29 aprel 2009-cu il

Brüsseldə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi, ümumi xarici və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Xavyer Solana ilə görüşmüşdür.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əlaqələrin perspektivlərinə, regiondakı vəziyyətə, enerji əməkdaşlığına, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabaq münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi Xavyer Solananın birgə mətbuat konfransı keçirilmişdir

29 aprel 2009-cu il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi, ümumi xarici və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Xavyer Solana görüşdən sonra mətbuat nümayəndələri qarşısında bəyanatlarla çıxış etmişlər.

Xavyer Solana Azərbaycanın Avropa İttifaqı üçün vacib ölkə olduğunu,tərəflər arasında yaxşı əməkdaşlıq münasibətlərinin mövcudluğunu və bu əməkdaşlığın Avropa Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində inkişaf etdiyini bildirdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev aparılan danışıqlardan məmnunluğunu ifadə edərək bildirdi ki, biz Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığın səviyyəsini yüksək qiymətləndiririk. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycanın ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndiyini vurğulayan dövlət başçısı dedi ki, bu əlaqələrə regional inkişaf, iqtisadi əməkdaşlıq, siyasi islahatlar, enerji təhlükəsizliyi və digər sahələri əhatə edən layihələr daxildir.

Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan etibarlı tranzit və təchizatçı ölkədir, bu da Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinə qarşılıqlı fayda gətirir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqının prezidenti Herman Van Rompeyin görüşü olmuşdur

1 dekabr 2010-cu il

Astanada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqının prezidenti Herman Van Rompeyin görüşü olmuşdur.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi bildirildi, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması, enerji sahəsində əməkdaşlığa dair məsələlər müzakirə olundu.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın bundan sonra da genişlənəcəyinə əminlik ifadə edildi.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun təkbətək görüşü olmuşdur

13 yanvar 2011-ci il

Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun təkbətək görüşü olmuşdur.

Görüşdə Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi bildirildi, enerji sahəsində əməkdaşlığın yaxşı potensialının olduğu vurğulandı. Əlaqələrin bundan sonra da genişlənəcəyinə əminlik ifadə olundu.

Söhbət zamanı Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinin hazırkı vəziyyəti və perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Jose Manuel Barrozunun geniş tərkibdə görüşü

13 yanvar 2011-ci il

Yanvarın 13-də təkbətək görüş başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Jose Manuel Barrozunun nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə görüşü olmuşdur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev qonaqlara müraciətlə dedi:

- Cənab sədr, bir daha xoş gəlmisiniz! Sizi və nümayəndə heyətinizi burada salamlayıram. Sizi Azərbaycanda qəbul etməyimdən çox məmnunam. Qeyd etdiyimiz kimi, sizin səfərinizi gözləyirdik. Çox şadam ki, bu ili belə bir mühüm səfərlə başlayırıq və bu, bizim münasibətlərimizin səviyyəsinin və keçmişdə apardığımız əməkdaşlığın göstəricisidir. Əminəm ki, bu səfər Avropa təsisatları ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynayacaqdır. Münasibətlərimizin artıq yaxşı tarixi və səmərəli gələcək perspektivləri vardır. İkitərəfli gündəliyimiz çox genişdir və bu gün ətraflı şəkildə müzakirə etdiyimiz bir çox sahələri əhatə edir. Səmimi müzakirələrə və açıq söhbətə görə çox minnətdaram. Bu, çox faydalı və səmərəli oldu. Əminəm ki, bu ilin yaxşı başlanğıcı bütün məqsədlərimizin həyata keçirilməsinə zəmin yaradacaqdır. Bu baxımdan enerji təhlükəsizliyi, siyasi və iqtisadi islahatlar kimi məsələlər nəzərdə tutulubdur. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın Avropa İttifaqına üzv olan dövlətlərlə çox yaxşı münasibətləri vardır. Ona görə hesab edirik ki, bu səfər münasibətlərimizi irəliyə doğru aparacaq və gələcəkdə biz bir çox müsbət nəticələrin şahidi olacağıq. Bir daha Azərbaycana xoş gəlmisiniz!

Avropa Komissiyasının sədri Jose Manuel Barrozu dedi:

- Cənab Prezident, Bakıda olmağımdan çox məmnunam. Sizin xeyirxah dəvətinizi məmnunluqla qəbul etdim. Fikrimcə, bu səfər Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında yüksək səviyyədə olan münasibətlərin daha da genişləndirilməsi üçün fürsətdir. Azərbaycan bizim bu regiondakı etibarlı tərəfdaşımızdır. Biz bunu əvvəllər də bəyan etmişdik, indi isə bir daha bunu əyani şəkildə görürük. 2008-ci ildə ölkənizdə nümayəndəliyimizi, indi isə səfirliyimizi açmışıq. Azərbaycanın iqtisadiyyatı yüksək sürətlə inkişaf edir, artım tempiniz çox yüksəkdir. Deyərdim ki, bu, dünyada ən yüksək tempdir. Bilirəm ki, cəmiyyətiniz də çox dinamik cəmiyyətdir. Mən bunu alqışlayıram. Eyni zamanda, Azərbaycanın beynəlxalq məsələlərdə, xüsusən də terrorçuluğa qarşı mübarizədə oynadığı mühüm rolu yüksək dəyərləndirirəm. Azərbaycan müəyyən ölkələrdə davam edən münaqişələrin qarşısının alınmasına da öz töhfəsini verir. Sizin bu məsələlərdə tutduğunuz mövqe xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Təbii ki, enerji münasibətlərimizin təməl daşıdır. Biz bu məsələləri də müzakirə edəcəyik. Lakin aydın şəkildə onu da bəyan etmək istəyirik ki, münasibətlərimiz təkcə neft və qaz sahəsi ilə məhdudlaşmır. Biz ümumi maraq doğuran məsələlərə əsaslanan daha geniş münasibətlər qurmaq əzmindəyik.

Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun mətbuat konfransı olmuşdur

13 yanvar 2011-ci il

Prezident İlham Əliyev və Joze Manuel Barrozu bəyanatlarla çıxış etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatı

Hörmətli cənab sədr!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, mən sizi, Avropa Komissiyasının sədri cənab Barrozunu bir daha burada salamlamaq istərdim. Eyni zamanda, dəvətimizi qəbul edib 2011-ci ilin əvvəlində ölkəmizə səfər etdiyinizə görə minnətdarlığımızı bildiririk. Bu, ilin çox yaxşı bir başlanğıcıdır və hesab edirik ki, Avropa təsisatları ilə Azərbaycan arasında olan münasibətlərin çox gözəl göstəricisidir. Bu münasibətlərin çox yaxşı tarixi var. Müstəqilliyimizin ilk günlərindən biz Avropa İttifaqının dəstəyini hiss etmişik və indi də hiss edirik.

Eyni zamanda, Avropa Komissiyası sədrinin səfəri tərəfdaşlığımızın bugünkü səviyyəsinin göstəricisidir və təbii ki, bu səfər bizim münasibətlərimizin gələcək inkişafına yönəlibdir. Biz bu münasibətləri çox yüksək dəyərləndiririk. Biz uzun illər ərzində müxtəlif formatlarda ümumi nəticələri əldə etmək üçün birgə çalışırıq. Hazırda Azərbaycanın da üzvü olduğu "Şərq tərəfdaşlığı" proqramı var. Bu da bizim əməkdaşlığımız üçün yeni üfüqlər açır. Bizim ikitərəfli münasibətlərimizə aid geniş gündəliyimiz mövcuddur və burada bir çox sahələr əhatə olunmuşdur.

Bu gün apardığımız müzakirələr, səmimi və çox mehriban söhbət zamanı biz, demək olar ki, ikitərəfli əlaqələrimizin hər bir aspektini nəzərdən keçirdik. Biz iqtisadi inkişafa, iqtisadi əməkdaşlığa aid olan məsələləri, siyasi islahatları müzakirə etdik, Azərbaycanda aparılan islahatları, demokratikləşmə prosesini nəzərdən keçirdik, regional vəziyyət və təhlükəsizliklə bağlı olan vəziyyət haqqında fikir mübadiləsi etdik. Enerji daşıyıcılarının nəqlinin şaxələndirilməsi məsələlərindən də danışdıq və eyni zamanda, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələsini də müzakirə etdik. Bir sözlə, biz gördük ki, hər iki tərəfin ümumi bir istəyi, arzusu vardır ki, bu münasibətlər inkişaf etdirilsin və gələcək illərdə, onilliklərdə tərəfdaşlıq daha da güclənsin.

Bu gün söhbətimizin əsas mövzuları arasında enerji sahəsində əməkdaşlıq məsələsi dayanır. Biz elə indicə Cənub qaz dəhlizi haqqında Birgə bəyannaməyə

imza atdıq. Bu da çox məzmunlu, mühüm bir sənəddir və enerji əməkdaşlığının bütün aspektlərini, Avropa təsisatları ilə Azərbaycan arasında bu sahədə əməkdaşlığı əhatə edir.

Azərbaycan etibarlı tərəfdaşdır və Azərbaycanın neft əməliyyatlarının uzun tarixi var. Dünyada ilk dəfə Azərbaycanda neft hasil edilmiş, o cümlədən sənaye üsulu ilə dənizdə neft hasilatı dünyada ilk dəfə məhz Azərbaycanda baş vermişdir. Müstəqil ölkə olaraq biz öz enerji siyasətimizi 1990-cı illərin ortalarından bu günə qədər aparırıq və bu baxımdan Azərbaycanın siyasəti çox açıq, səmimi, şəffaf olmuşdur. Biz milyardlarla dollar xarici sərmayə cəlb edə bildik və bu gün artıq bizim müxtəlif marşrutlarımız vardır. Bizim 7 boru kəmərimiz mövcuddur. Bu infrastruktur neft və qaz yataqlarımızdan enerji resurslarımızı müxtəlif istiqamətlərdə nəql etməyə imkan yaradır. Biz çoxlu maliyyə resursları əldə etmişik və bu, bizim enerji siyasətimiz nəticəsində mümkün olmuşdur. Bu gün isə biz enerji inkişafımızın yeni bir mərhələsindəyik və Avropa təsisatları ilə münasibətlərimiz bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Enerji təhlükəsizliyi məsələsi, enerji təchizatının şaxələndirilməsi hasilatçılar, istehlakçılar, tranzit ölkələr üçün eyni dərəcədə vacibdir. Zənnimcə, maraqların kombinasiyası və səylərin bir araya yönəldilməsi və bunun bir növ sinxronlaşdırılması bizim planlarımızın uğurla həyata keçirilməsi üçün əsas ilkin şərtdir. Azərbaycan əvvəldən Cənub enerji dəhlizinə dəstək vermişdir. Əslində, bu, elə Azərbaycanın başladığı layihəyə yönəlir: Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz boru kəmərləri - məhz bunlar bu istiqamətdə həyata keçirilən ilk təşəbbüs olmuşdur. Bundan sonra isə biz nəql dəhlizləri üzərində işləməyə başladıq, çünki bilirik ki, bu dəhlizlər bizim prioritetlərimizdən biridir və bu istiqamətdə apardığımız ciddi bir işdir. Zənnimcə, bu gün imzaladığımız Birgə bəyannamənin yaxşı gələcəyi vardır. Əminəm ki, gələn aylar ərzində biz bir çox mühüm hadisələrin şahidi olacağıq. Bu baxımdan enerji tərəfdaşlığı, Avropa İttifaqı, Avropa təsisatları ilə Azərbaycan arasında olan bu əməkdaşlıq uğurla davam edəcəkdir.

Bu gün biz Azərbaycanda siyasi və iqtisadi islahatlara aid vəziyyəti də müzakirə etdik və bu, çox açıq, səmimi və dostluq şəraitində keçdi. Bu söhbət dostlar arasında idi və biz bir-birimizi etibarlı tərəfdaş və dost hesab edirik. Biz, eyni zamanda, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi məsələsini müzakirə etdik. Fakt ondan ibarətdir ki, artıq uzun illərdir, Azərbaycanın əraziləri Ermənistanın işğalı altındadır. Təbii ki, bu, Azərbaycanda bir çox narahatlıqlar doğurur. Bu, regional təhlükəsizliyə potensial hədədir. Biz beynəlxalq təsisatlara, xüsusən də Avropa Parlamentinə çox minnətdarıq ki, ötən il Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə aid qətnamə qəbul etdilər. Bu qətnamə əvvəl qəbul olunmuş qətnamələrə tamamilə uyğundur. BMT-nin, Avropa Şurasının və ATƏT-in qətnamələrinə uyğundur. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tezliklə həlli nəinki bizim qaçqın və məcburi köçkünlərimizi öz yerlərinə qaytara-

caq, həm də bütün dünya tərəfindən tanınmış ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməyə gətirib çıxaracaq, habelə regiona proqnozlaşdırma, təhlükəsizlik gətirəcəkdir.

Mən bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, bizim ikitərəfli gündəliyimiz çox genişdir. Çox şadam ki, cənab sədri Azərbaycanda qəbul edirəm. Mən çox şadam ki, 2011-ci il məhz burada, Bakıda belə mühüm səfərlə başlayır. Əminəm ki, belə tərəfdaşlıq ruhu bizim ikitərəfli münasibətlərimizdə həmişə əsas yer tutacaq və gələn aylar ərzində daha çox müsbət nəticələrimiz olacaqdır. Cənab sədr, ölkəmizə səfər etdiyinizə görə çox sağ olun və mən sizə səfərinizin yaxşı keçməsini arzulayıram.

Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun bəyanatı

Sağ olun, cənab Prezident. Mən də bu gün burada, Bakıda olmaqdan çox məmnunam və Sizin xeyirxah dəvətinizi, Prezident Əliyevin dəvətini qəbul etdim.

Prezident Əliyevlə görüş çox açıq və səmimi, dostluq, mehribanlıq şəraitində keçdi və biz olduqca strateji əhəmiyyət daşıyan məsələləri müzakirə etdik. Bildiyiniz kimi, bu məsələlər həm Avropa İttifaqı, həm də Azərbaycan üçün əhəmiyyətlidir. Biz Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında olan tərəfdaşlığı əhatə etdik və bir meyil kimi bu tərəfdaşlıq artıq reallıqdır. Eyni zamanda, mən bizə göstərilmiş səmimi qonaqpərvərliyə görə minnətdaram. Mən sabah da buradayam və hesab edirəm ki, çıxışlarım olacaqdır. Mən Bakı Dövlət Universitetində çıxış edəcəyəm və bilirəm ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti müsəlman dünyasında ilk olaraq bir çox mütərəqqi işlər görmüşdür. Çox sağ olun, mənə belə bir fürsət yaratmısınız ki, səfərimi belə başlayım və eyni zamanda, sabah həmin ali təhsil ocağında çıxış edim.

Avropa İttifaqı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən islahatları dəstəkləyir. Bu gün Prezident bildirdi ki, o, Avropa İttifaqının “Şərq tərəfdaşlığı”nda üstün tutulmuş dəyərlərini ölkəsinin inkişafı üçün bir ilhamlandırıcı amil kimi qəbul edir. Bu, əlbəttə ki, həm də bizim prinsiplərimizin aliliyini nəzərdə tutur. Biz bunu açıq şəkildə cənab Prezidentlə müzakirə etdik və bildirdik ki, demokratiya, qanunun aliliyi, insan hüquqlarına hörmətlə yanaşma - bunlar da bizim münasibətlərimizdə vacib bir məqamdır.

İkitərəfli tərəfdaşlığımıza gəldikdə, bildiyiniz kimi, yeni Assosiasiya Sazişi mövcuddur ki, bununla bağlı artıq danışıqlar başlanıbdır. Məqsəd bizim strateji əlaqələrimizi daha da dərinləşdirmək və Azərbaycanı Avropa İttifaqının bazarına daha da yaxın etməkdən ibarətdir. Eyni zamanda, mən böyük məmnunluqla bildirirəm ki, biz vizanın asanlaşdırılması sazişi üzərində də danışıqlara başlayacağıq. Bu da yaxın gələcəkdə baş verəcək, Azərbaycan vətəndaşlarının Avropa İttifaqı ölkələrinə səfərlərini daha da asanlaşdıracaqdır. Hesab edirəm ki, bu, olduqca əhəmiyyətli məsələdir ki, insanlar arasında təmaslar daha da sıx olsun.

Eyni zamanda, Avropa İttifaqı siyasi və iqtisadi islahatların aparılmasında Azərbaycanı dəstəkləməkdə əzmlidir. Hesab edirik ki, gələn illər ərzində münasibətlərimizdə bu kimi məsələlər də vacib hesab olunacaqdır. Bu baxımdan Azərbaycan öz töhfəsini verir.

Eyni zamanda, hesab edirik ki, bizim enerji sahəsində əməkdaşlığımız çox yaxşı qurulubdur. Burada, mənim nümayəndə heyətimdə cənab Günter Ottinger də var, o da xüsusi olaraq məhz həmin məsələlərlə məşğuldur. Mən Prezident İlham Əliyevlə ikitərəfli dialoq apardım. Azərbaycan bu sahədə Avropa İttifaqının etibarlı tərəfdaşıdır. Biz hesab edirik ki, Azərbaycan həm hasilatçı, həm tranzit ölkə kimi çox mühüm rol oynayır. Əslində, Azərbaycan şaxələndirmə məsələsinə ilk yol açan bir ölkə rolunu oynayır. Çünki biz bilirik ki, hələ Azərbaycan 1990-cı illərin ortalarında Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri layihəsinin həyata keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmişdi. İndi isə artıq növbə qazındır. Elə buna görə də biz bu gün Cənub qaz dəhlizi ilə bağlı Birgə bəyannaməni imzaladıq. Bu da Avropa İttifaqının Azərbaycan qazını birbaşa almasına imkan yaradacaqdır. Bu dəhlizin yaradılması bizim müştərək strateji marağımızdan irəli gəlir.

Bu da çox vacibdir ki, bizim təhlükəsizliyimiz və enerji təchizatımızın şaxələndirilməsi olduqca vacibdir. Bu, həm də tələblə bağlıdır. Eyni zamanda, Azərbaycan istəyir ki, öz ixracını daha da şaxələndirsin və Avropa İttifaqına idxala öz töhfəsini verir. Məhz Cənub dəhlizi sayəsində Azərbaycan çox etibarlı bir çıxış olacaqdır. Bu da bizim inkişafımız üçün uzunmüddətli perspektiv açır. Eyni zamanda, biz çox istəyirik ki, "Şahdəniz" qaz yatağı da yaxın vaxtlarda işlənilsin. Ümidvaram, bu, bizə elə bir imkan verəcək bəyan edək ki, Azərbaycan XXI əsrdə bu sahədə ən ilkin addımlar atan bir ölkə olacaqdır.

Xanımlar və cənablar, biz bir çox digər məsələləri də müzakirə etdik, regional vəziyyəti nəzərdən keçirdik. Mən xüsusi olaraq Azərbaycanın bu gün Əfqanıstanda sülhün təmin edilməsində, İraq və Kosovoda oynadığı rolu yüksək dəyərləndirdim və bildirirəm ki, bunu Avropa İttifaqı da çox yüksək dəyərləndirir.

Bu regiona gəldikdə, eyni zamanda, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində irəliləyişin olmaması ilə bağlı öz narahatlığımı yenə də sizinlə bölüşürəm. Mən həm ailələrə, həm də icmalara üzümü tutaraq deyirəm ki, bəli, siz münaqişələrdən çox əziyyət çəkmisiniz. Amma artıq vaxt çoxdan yetişib ki, bu məsələnin həlli sülh yolu ilə təmin edilsin. Buna görə də ATƏT-in Minsk qrupu öz fəaliyyətini davam etdirməlidir. Bildiyiniz kimi, Avropa İttifaqı da öz səylərini göstərir. Mən, eyni zamanda, bu fürsətdən istifadə edərək, Prezident Əliyevə və sizə demək istəyirəm: həmin münaqişədən əziyyət çəkmiş bütün ailələrə və icmalara öz narahatlığımı bildirirəm. Eyni zamanda, əmin etmək istəyirəm ki, bu baxımdan Avropa İttifaqı öz səylərini davam etdirəcəkdir. İcazə verin, onu da bildirim ki, Avropa Birliyi, əlbəttə ki, tərəfdaşlarının, o cümlədən Azərbaycanın ərazi bütövlüyü prinsipini

dəstəkləyir. Biz ATƏT-in Minsk Qrupunun səylərini tam dəstəkləyirik və etimad yaratma tədbirlərini maliyyələşdirməyə hazırıq. Bütün tərəflərin razılaşacağı və həll variantına nail olduğu halda sülh prosesinə siyasi cəhətdən dəstək verməyə və birgə yardım etməyə hazırıq.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında faydalı əməkdaşlıq artıq göz qabağındadır. Eyni zamanda, bu gün Azərbaycan ilə imzaladığımız sənədlər Avropa İttifaqı ilə tərəfdaşlığı daha da gücləndirəcəkdir. İndi isə daha əlavə addımlar atılmalıdır. Söhbət təkcə enerji sahəsindən getmir, digər sahələrdən də gedir. Məsələn, biz təhsil sahəsində əməkdaşlıq edə bilərik. Bu, bizim ürəyimizə çox yaxın olan bir məsələdir. Prezident Əliyev də bunu qeyd etdi ki, biz bu müasirləşdirməni birlikdə irəliyə doğru aparmalıyıq. Biz qarşısına qoyduğu məqsədlərə nail olmaqda cənab Prezidentlə birgə işləməyi ürəkdən arzulayırıq və bunu səbirsizliklə gözləyirik.

Mənə deyirdilər ki, qışın bu vaxtında bəlkə Bakıya səfər etməyim. Amma dedim ki, buna inanmıram, çünki Bakıda hava şəraiti tamamilə fərqlidir və buradakı insanlar da çox gözəl və cazibədardır. Yəni belə bir tərəfdaş ölkəni belə bir şəraitdə görəndə, həqiqətən, insanın ürəyi açılır. Eyni zamanda, mən görürəm, burada nəinki gözəl şərait yaradılıb, həm də ətrafda çox gözəl inkişaf da var.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri

“Der Spiegel” jurnalının müxbiri: Cənab Prezident Əliyev, “Cənub qaz dəhlizi”nin ölkəniz üçün strateji əhəmiyyəti nədən ibarətdir? Cənab Barrozu, bu gün imzalanmış sənəd - bəyannamə bir növ sıçrayışdırmı, irəliləyişdirmi?

İlham Əliyev: Bildiyiniz kimi, uzun illər ərzində Azərbaycan fəal surətdə çalışır ki, öz enerji resurslarını dünya bazarlarına çatdırsın. Biz neft hasilatından başladıq və beləliklə, neft kəmərini tikdik. Hazırda bizim şaxələndirilmiş nəqletmə marşrutlarımız var. İndi 3 neft kəməri var ki, bizim neftimizi Qara dənizə və Aralıq dənizinə çıxarır. Təbii ki, neft və qaz məsələsi vacib məsələdir. Amma əsas məsələ o idi ki, biz gərək bazar tapaq, bunun üçün bazar olsun. Bu yataqların ehtiyatlarına uyğun olaraq, həmin bazar müəyyən edilsin. Bu gün artıq bizim təsdiqlənmiş qaz ehtiyatlarımız 2,2 trilyon kubmetr həcmindədir və əminəm ki, potensial ehtiyatlar hətta bundan da artıqdır. Onda bizə nə lazımdır?! Bizə proqnozlaşdırılmış, uzunmüddətli, qanunvericiliklə tənzimlənən rəqabətcil bir bazar lazımdır ki, bacardığımız qədər qaz hasil edə bilək. Buna görə də “Cənub qaz dəhlizi” bizim üçün strateji əhəmiyyət daşıyır, bu, qaz potensialımızı realizə etməkdə bizə yardımçı olacaqdır.

Demək istəyirəm ki, biz uzun illər ərzində bu layihələr üzərində işləmişik, çalışmışıq. 1996-cı ildə “Şahdəniz” qaz yatağı haqqında saziş imzalananda biz bilmirdik ki, oradan nə qədər qaz çıxarılacaq. Amma indi çox məmnunluq hissi ilə demək istəyirik ki, “Şahdəniz” dünyada ən böyük qaz yataqlarından biridir. İlkin olaraq, ehtiyatlar 1,2 trilyon kubmetr deyilmişdi. Amma daha sonra isə biz yeni yataqlar

aşkar etdik. Bildiyiniz kimi, ötən ilin sonunda yeni yataq kəşf etdik. Bu, gələn illər üçün nəinki bizim təchizat potensialımızı, həm də proqnozlaşdırma imkanımızı daha da artırır. Hazırda bizim 4 qaz boru kəmərimiz vardır. Biz artıq 3 ölkəyə qaz nəql edirik. Bugünkü hasilatın həcminə uyğun olaraq, ixracımızın şaxələndirilməsinə bir növ nail olmuşuq. Amma "Şahdəniz-2" əlavə qaz hasilatını təmin edəcəkdir. Təbii ki, yeni kəşf etdiyimiz qaz yataqlarının işlənilməsinə də başlanacaqdır. Ona görə yeni bazarların tapılması, müəyyən edilməsi bizim üçün vacibdir. Bizə həm yaxın bazarlar, həm uzaq bazarlar, artan, inkişaf edən bazarlar lazımdır. Ona görə biz istərdik ki, qaz sahəsindəki əməkdaşlığımız da neft sahəsindəki əməkdaşlığımız kimi olsun.

Demək istərdim ki, bu gün bənzərsiz, nadir bir vəziyyət yaranıbdır. Çünki istehlakçıların, tranzit ölkələrin və hasilatçıların maraqları bir araya gəlib. Biz güclü tərəfdaşlıq qurmuşuq və bu tərəfdaşlıq yalnız sərbəst elementlərdən təşkil olunarsa, uğura gətirib çıxara bilər. Əminəm ki, bu gün imzalanmış sənədlər uğurla həyata keçiriləcək və Azərbaycan qaz potensialından öz xalqının rifahı, ölkəmizin gələcək inkişafı və Avropadakı dostlarımızın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün istifadə edəcəkdir. Bu tərəfdaşlıq nəinki illər, onilliklər boyu olacaqdır.

Joze Manuel Barrozu: Bilirsiniz, Prezident Əliyev bu məsələni o qədər aydın şəkildə təsvir etdi ki, bu şərhə nə isə bir şey əlavə etmək mənim üçün çətindir. Eyni zamanda, onu deməliyəm ki, biz bu Bəyannamənin imzalanmasını, həqiqətən, bir təkan kimi qəbul edirik. Çünki bu, sonradan böyük, vacib qərarların qəbul edilməsinə yol açacaqdır. Bu o deməkdir ki, müştərək maraqlar var, yəni burada hər bir tərəf udur, həm Azərbaycan udur, həm Avropa udur. Yəni fakt ondan ibarətdir ki, şəxsən mənim özüm burada Avropa İttifaqı adından bunu imzaladım və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev də imzaladı. Biz bu Birgə bəyannaməni imzalamaqla gördük ki, onun məzmunu çox əhəmiyyətlidir, onun olduqca böyük əhəmiyyəti var. Əminəm ki, bunun müəyyən praktik nəticələri yaxın aylarda olacaqdır. Əmin edirəm ki, mən bu gün imzalanmış sənədlər üzrə fəal işləyəcəyəm və Azərbaycan tərəfi qarşısında da deyirəm ki, bundan sonra investorlar tərəfindən kommersiya qərarları qəbul edilməlidir. Amma bizim fikrimiz, bizim üçün istiqamət aydındır. Biz bilirik ki, nəyə doğru addımlayırıq.

Cavid Bədəlov (AzərTAc): Mənim sualım cənab Barrozuyadır. Bildiyiniz kimi, Avropa enerji təhlükəsizliyi çərçivəsində Nabukko, Türkiyə-Yunanıstan-İtaliya, AGRİ kimi layihələr müzakirə edilir. Bu layihələrdən hansı Avropa İttifaqı üçün daha əhəmiyyətlidir?

Joze Manuel Barrozu: Biz "Cənub qaz dəhlizi"ni dəstəkləyirik və sonrakı qərarlar kommersiya əsasında qəbul edilməlidir. Bu baxır həcmə, yəni ondan asılıdır ki, bu Nabukkonun və digər layihənin əlavə dəyəri nədən ibarətdir. Yəni bu, onunla bağlıdır. Bilməliyik ki, bizim fikrimizcə, hansı layihə daha qəbuledilləndir.

Bu, həmçinin Azərbaycan üçün əhəmiyyətlidir. Cənab Prezident elə indicə çox aydın şəkildə izah etdi ki, yeni yataqlar kəşf edilibdir. Mən deyərdim ki, Nabukko öz əhəmiyyəti ilə, öz ölçüsü ilə həmin ehtiyatlara daha çox cavab verir. Eyni zamanda, biz inanırıq ki, "Cənub dəhlizi"nə artıq siyasi dəstək var. Mən bu layihələri bir-biri ilə ziddiyyət təşkil etməyən layihələr kimi görürəm. Fikir verin, burada kommersiya məsələsi var, yenə də bu, həmin o qərarlarla bağlıdır. Biz hamımız bilməliyik ki, bu, həmin qərarlar əsasında müəyyən ediləcəkdir. Zənnimcə, onların arasında ən vacib əhəmiyyəti olan Nabukkodur. Bu yaxınlarda belə bir qərar qəbul olunmuşdur ki, müəyyən fondlardan bu layihənin həyata keçirilməsinə maliyyə resursları ayrılsın və ona görə də mən bir müddət əvvəl Türkiyəyə səfər etdim. Bildiyiniz kimi, Nabukko ilə bağlı hökumətlərarası saziş imzalandı. Bu da çox vacib bir addım idi və görürsünüz ki, bizim dəstəyimizin bir rəmzidir. Çox sağ olun

TARİXİ ARAYIŞLAR

Avropa İttifaqı

Mənzil qərargahı Brüsseldə yerləşən Avropa İttifaqı və ya Avropa Birliyi (ing. European Union) — 27 dövləti birləşdirən dövlətlərüstü və eyni zamanda dövlətlərarası iqtisadi və siyasi təşkilatdır.

Formal olaraq 1 noyabr 1993-cü ildə Maastrixt sazişi ilə təsis edilmiş bu ittifaqın təməli 18 aprel 1951-ci il tarixli Paris Müqaviləsinə əsasən, Belçika, Almaniya, Fransa, Niderland, Lüksemburq və İtaliya tərəfindən Avropa Kömür və Polad Birliyinin (AKPB) yaradılması ilə qoyulub.

Avropa İttifaqı sülh və tərəqqi üçün birlikdə işləmək öhdəliyini götürmüş demokratik Avropa ölkələrinin yığıncağıdır. Bu, mövcud ölkələri əvəz etmək niyyətində olan Dövlət deyil, lakin hər hansı beynəlxalq təşkilatdan daha artıqdır. Aİ-nın üzv dövlətləri ümumi təsisatlar yaratmış və öz suverenliklərinin bir hissəsini bu təsisatlara ötürürlər ki, ümumi maraq kəsb edən xüsusi məsələlər barəsində qərarlar Avropa səviyyəsində demokratik şəkildə qəbul edilə bilsin. Suverenliyin bu şəkildə birləşməsi həmçinin "Avropa inteqrasiyası" adlanır.

Avropa İttifaqının tarixi kökləri İkinci Dünya müharibəsinə gedib çıxır. Avropa inteqrasiyası ideyasının Avropada bu qətllərin və dağıntıların bir daha təkrarlanmasının qarşısını alacağı güman edilirdi. Bu ideya ilk dəfə olaraq, Fransanın xarici işlər naziri Robert Şumanın 9 may 1950-ci il tarixli nitqində irəli sürülmüşdür. Bu tarix hər il Avropa Günü kimi qeyd olunur.

Aİ-nın hər biri xüsusi rol oynayan beş təsisatı var:

Avropa Parlamenti (üzv dövlətlərin əhalisi tərəfindən seçilir);

Avropa İttifaqının Şurası (üzv dövlətlərin hökumətlərini təmsil edir);

Avropa Komissiyası (hərəkətverici qüvvə və icraedici orqan);

Aİ Məhkəməsi (qanuna riayət olunmasını təmin edir);

Auditorlar Məhkəməsi (Aİ büdcəsinin etibarlı və qanunauyğun şəkildə idarə olunmasına nəzarət edir).

İlkin mərhələdə, Aİ sadəcə altı ölkədən ibarət olub: Belçika, Almaniya, Fransa, İtaliya, Lüksemburq və Hollandiya. Danimarka, İrlandiya və Böyük Britaniya 1973-cü ildə, Yunanıstan 1981-ci ildə, İspaniya və Portuqaliya 1986-cı ildə, Avstriya, Finlandiya və İsveç 1995-ci ildə Aİ-na qoşulmuşdular. 2004-cü ildə Aİ-nın

tarixində ən böyük genişlənmə baş verdi və 10 yeni ölkə - Kipr, Çexiya Respublikası, Estoniya, Macarıstan, Latviya, Litva, Malta, Polşa, Slovakiya, Sloveniya, Bolqarıstan və Rumıniya 2007-ci ildə Aİ-na üzv oldular.

1 yanvar 2007-ci il tarixində Avropa İttifaqı 2004-cü ilin mayında qurumun genişlənməsi üzrə başladığı beşinci prosesi sona çatdırdı. Hazırda Aİ 27 üzv dövlətdən ibarətdir, onun təqribən 500 milyon əhalisi var və dünyada ən böyük ticarət blokudur. İnsan haqları, demokratiya və qanunun aliliyi Avropa İttifaqının təməl dəyərləridir.

Ümumdünya İnsan Haqları Bəyannaməsində tələb olunduğu və 1993-cü il Dünya Konfransında İnsan Haqlarında təsdiq olunduğu kimi Aİ, bütün insan haqlarına – istər mülki, istərsə də siyasi, iqtisadi, ictimai, yaxud mədəni – hər yerdə hörmət edilməsini təmin etməyi qarşısına məqsəd qoymuşdur. O, həmçinin qadın və uşaqların, azlıqlara mənsub şəxslərin, habelə məcburi köçkünlərin hüquqlarını təşviq edir.

Aİ üçün hüquqi və təşkilati bazanı müəyyən edən Lissabon Sazişində İttifaqın aşağıdakı prinsiplər əsasında idarə edilməsi aydın şəkildə ifadə edilmişdir: demokratiya, qanunun aliliyi, insan haqlarının və əsas azadlıqların ümumiliyi və ayrılmazlığı, insan ləyaqətinə, bərabərlik və həmrəylik prinsiplərinə hörmət, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Xartiyasının və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə hörmət. Bu prinsiplər, Aİ-nın bütün bu hüquqları bir mətndə ehtiva edən Əsas Hüquqlar Xartiyası ilə möhkəmləndirilmişdir.

İttifaq irqçilik, ksenofobiya, habelə din, cins, yaş, əlillik və cinsi təmayül kimi digər diskriminasiya növləri ilə mübarizə aparır. Aİ-ni xüsusilə narahat edən sığınacaq və miqrasiya ilə bağlı insan haqlarıdır.

İttifaq insan haqlarına və demokratiyaya dəstəyi özünün xarici əlaqələr siyasətinin mərkəzi məsələsinə çevirmişdir. Bununla əlaqədar olaraq geniş miqyaslı proqramlar və fəaliyyətlər həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası – Avropa İttifaqı münasibətləri

1993-cü ildən etibarən Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə münasibətlərdə maraqlı olduğunu bəyan etmiş və bu qurumla müxtəlif sahələrdə əlaqələr qurmağa başlamışdır. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın əlverişli coğrafi vəziyyəti, zəngin təbii ehtiyatları bu ölkəni Avropa İttifaqı üçün maraqlı edir. Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələri əsas etibarilə müxtəlif proqramlar çərçivəsində həyata keçirilir.

Aİ hələ ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində yeni müstəqil dövlətlərlə iş aparmaq, demokratik islahatlar keçirmək, bazar iqtisadiyyatı infrastrukturu yaratmaq, ticarət, nəqliyyat, gömrük-keçid işlərini inkişaf etdirmək üçün TASİS proqramını hazırlayıb və onu maliyyələşdirir. Aİ-nin digər təşəbbüsü 1993-cü ilin mayında, Brüsseldə 5 Orta Asiya, 3 Cənubi Qafqaz ölkəsi nümayəndəsinin iştirak etdiyi konfransda irəli sürülən “Avropa-Qafqaz-Asiya Transqafqaz nəqliyyat dəhlizi” (TRASEKA) layihəsidir. Bu layihə tarixi şərq-qərb “İpək yolu” dəhlizinin yeni şəraitdə bərpası, nəqliyyat-kommunikasiya infrastrukturlarının bərpası və inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur. Aİ layihəyə texniki yardım proqramı hazırlayaraq kömək edir. TRASEKA layihəsinin reallaşmasında ən mühüm məqam 8-9 sentyabr 1998-ci ildə Bakıda 32 ölkə və 13 beynəlxalq təşkilat nümayəndəsinin iştirak etdiyi beynəlxalq konfrans oldu. Bu konfransda Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin həyata keçirilməsinin texniki və iqtisadi məsələlərini özündə əks etdirən “Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin inkişaf etdirilməsi üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında çoxtərəfli əsas saziş” adlanan mühüm sənəd imzalandı. TRASEKA-nın intensiv fəaliyyətinin Azərbaycanın sosial-iqtisadi həyatında əhəmiyyətli rolu olub. Bu özünü yük daşımalarından əldə olunan gəlirdə, nəqliyyat infrastrukturunun inkişaf etdirilməsində, yeni iş yerlərinin açılmasında və s. sahələrdə göstərib. TRASEKA hökumətlərarası komissiyasının daimi katibliyi 21 fevral 2001-ci ildən Bakıda fəaliyyətə başlayıb və koordinasiya funksiyasını icra edir.

Aİ ilə Azərbaycan arasında münasibətləri keyfiyyətcə yeni mərhələyə qaldıran mühüm akt 1996-cı il aprelin 22-də imzalanan “Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi” oldu. 1999-cu ildə qüvvəyə minən, qarşılıqlı münasibətlərin hüquqi-normativ əsasını təşkil edən bu sazişi prezident Heydər Əliyev “Azərbaycan dövləti üçün çox böyük əhəmiyyəti olan tarixi hadisə” kimi səciyyələndirmişdi. Bu saziş cəmiyyətin müxtəlif sferalarında - siyasi, iqtisadi, mədəni, sosial və s. qarşılıqlı münasibətlərin inkişafına yönəlmişdi. Sazişə əsasən təsis edilən tərəfdaşlığın məqsədləri belə müəyyən edilib:

Tərəflər arasında siyasi dialoqun inkişafı və bunun üçün müvafiq çərçivənin yaradılması.

Demokratiyanın möhkəmlənməsi və bazar iqtisadiyyatına keçidin başa çatdırıl-

www.aliyevheritage.org

masına yardım.

Davamlı iqtisadi inkişafa nail olmaq məqsədilə tərəflər arasında ticarətin və sərmayə qoyuluşunun inkişaf etdirilməsi.

Qanunvericilik, maliyyə, vətəndaşlıq, elm, texnologiya və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığın əsaslarının qurulması.

Bu sazişdən irəli gələn vəzifələrin icrası, Aİ ilə əlaqələrin genişlənməsi və tənzimlənməsi sahəsində məqsədəuyğun tədbirlərin hazırlanıb həyata keçirilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 noyabr 1999-cu il tarixli sərəncamı ilə dövlət komissiyası yaradılıb.

Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişinin qüvvəyə minməsindən sonra Aİ və Azərbaycan münasibətlərində ortaya çıxan daha bir keyfiyyət dəyişikliyi bu münasibətlərin strukturlaşmasıdır. Yaradılan orqanların - Əməkdaşlıq Şurası, parlament əməkdaşlığı komitəsi - fəaliyyəti qarşılıqlı münasibətlərin davamlılığını, nizamlı olmasını və mümkün qədər sistemləşdirilməsini təmin etdi.

1999-cu ildən etibarən parlamentlərarası əməkdaşlıq intensiv inkişaf etməyə başladı. Bu sahədə münasibətlərin əsas istiqamətlərindən birini 2000-ci ilin aprelində ilk toplantısı keçirilən parlamentlər çərçivəsində əməkdaşlıq təşkil edir. Komitə iclaslarında "Qafqaz ölkələrinin Avropa Birliyi üzvlüyünə doğru: Avropa parlamentindən yeni çağırış" adlı sənədin müzakirəsi münasibətlərdə irəliləyişin təzahürü idi.

Əməkdaşlıq şurasının ilk iclası 10 oktyabr 1999-cu ildə keçirilib. Çoxsaylı görüş - iclaslarda aşağıdakı məsələlər müzakirə olunub: regional münaqişələrin həlli yolları, regional əməkdaşlıq məsələləri və TASİS, TRASEKA, İNOGEYT kimi beynəlxalq proqramların rolu, Azərbaycanda keçirilən islahatlar, Avropanın iqtisadi və siyasi strukturlarına inteqrasiya, təhlükəsizlik məsələləri, məhkəmə sisteminin unifikasiyası, mətbuat azadlığı.

Aİ-nin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə münasibəti son illərdə dəyişməkdədir. Aİ-nin 1992, 1993-cü illərdə qəbul etdiyi "Dağlıq Qarabağa dair bəyanat"larında münaqişəni yaradan işğalçı dövlətlə, işğala məruz qalan dövlət konkret olaraq göstərilmirdi. Lakin 2002-ci ilin avqustunda Dağlıq Qarabağdan oyuncaq qurumda keçirilən prezident seçkilərilə bağlı "Prezident seçkilərinə dair Aİ adından sədrliyin Bəyənnaməsi"ndə, "Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımadığı", "Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyi", Ermənistanın münaqişə tərəfi olması açıq və konkret ifadə edilib. 2010-cu ili mayın 20-də Avropa Parlamenti "Avropa İttifaqının Cənubi Qafqazda strategiyasına dair tələb" adlı qətnamə qəbul edib. Bu qətnamədə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması məsələlərinə xüsusi yer verilib. Münaqişənin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri, dövlətlərin ərazi bütövlüyü çərçivəsində nizamlanmasının vacibliyi, qaçqınların və məcburi köçkünlərin hüquqlarının və onların doğma yurdlarına qa-

yıtması imkanının təmin edilməsinin zəruriliyi vurğulanıb.

Qarşılıqlı münasibətlərin inkişafında digər mühüm addım 2000-ci ilin aprelin 3-də "Aİ yanında Azərbaycan Respublikası nümayəndəliyinin fəaliyyətinin təşkilati təminatı haqqında" adlı prezident sərəncamı əsasında Azərbaycanın Aİ-də daimi nümayəndəliyinin təsis edilməsi və 2003-cü ilin iyulunda Aİ-nin Cənubi Qafqazda öz xüsusi nümayəndəsini təyin etməsi oldu. 4 fevral 2008-ci ildən etibarən isə Avropa Komissiyasının Azərbaycan Respublikasında nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir.

2004-cü ildən başlayaraq Aİ-Azərbaycan əlaqələrində yeni bir mərhələ başladı. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə "Yeni Qonşuluq Siyasəti" proqramı çərçivəsində özünün bir çox iqtisadi, siyasi, hüquqi və inzibati islahatlarını həyata keçirmək imkanı qazanır, bu məqsədlə İttifaqın texniki-maliyyə dəstəyini alır. Azərbaycan həmçinin, yeni proqram çərçivəsində Aİ-dən onun daxili bazarlarına çıxış kvotası, işçi, əmtəə, xidmət, investisiya-kapital resurslarının sərbəst dövriyyəsi imkanı əldə etdi.

Prezident İlham Əliyev ölkənin "Yeni Qonşuluq Siyasəti" proqramına daxil olması nəticəsində Avropaya inteqrasiyanın keyfiyyətcə yeni mərhələyə keçidini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının AB-nə inteqrasiyası üzrə dövlət komissiyası yaradılması haqda 1 iyun 2005-ci ildə sərəncam verdi. Sərəncamda Aİ ilə siyasi, iqtisadi, nəqliyyat və enerji, hüquq, təhlükəsizlik, insan hüquqları və demokratikləşmə, humanitar, elm-təhsil və digər əməkdaşlıq sahələri üzrə işçi qrupların yaradılması nəzərdə tutulurdu. 2006-cı ilin noyabrında Avropa qonşuluq siyasəti çərçivəsində "Azərbaycan-Aİ fəaliyyət planı" qəbul edilib. Fəaliyyət planının həyata keçirilməsi üçün Aİ 92 mln. avro vəsait ayırıb. Proqram çərçivəsində Brüsselə dəvət olunan (may 2004) ilk Cənubi Qafqaz ölkəsinin lideri İlham Əliyev idi. Bütün bu faktlar Aİ-nin Azərbaycana böyük önəm verdiyinin göstəricilərindəndir. Səfər çərçivəsində prezident İlham Əliyev bildirmişdir ki, "Avropa İttifaqına inteqrasiya bizim strateji məqsədimizdir".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2006-cı ilin noyabr ayında Brüsselə reallaşan səfəri zamanı Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində sıx əməkdaşlığa dair memorandum imzalanıb. Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz ölkələri ilə "Yeni Qonşuluq Siyasəti" proqramı təşkilatın regiona ciddi maraq göstərdiyini bir daha təsdiqləyir.

Avropa İttifaqı tərəfindən yeni "Şərq Tərəfdaşlığı" təşəbbüsü irəli sürülüb. Bu təşəbbüsə əsasən, Avropa İttifaqı 2013-cü ilə kimi 6 ölkəyə (Azərbaycan, Belarus, Moldova, Ukrayna, Gürcüstan və Ermənistan) 600 milyon avro məbləğində yardım göstərməyi planlaşdırır.

"Şərq Tərəfdaşlığı" təşəbbüsü çərçivəsində 3 əsas məqsəd vardır: 1) Hərtərəfli İnstitusional Quruculuq proqramları; 2) Tərəfdaş ölkələr arasındakı iqtisadi qeyri-

bərabərliyin və ölkələr daxilində sosial qeyri-bərabərliyin aradan qaldırılması üçün Pilot Regional İnkişaf Proqramları; 3) Şərq Tərəfdaşlığı Çoxtərəfli Ölçüsünün yerinə yetirilməsi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2009-cu illərdə Belçika Krallığına işgüzar səfəri, Avropa İttifaqının rəhbərləri ilə görüşləri, cari ilin yanvarında Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Borrozonun Bakıya səfəri, imzalanan sənədlər bir daha təsdiq etdi ki, Azərbaycanla Avropa İttifaqının əlaqələri Avropa Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində uğurla inkişaf edir və bu əməkdaşlıq "Şərq Tərəfdaşlığı" təşəbbüsünün reallaşması ilə yeni mərhələyə daxil olmuşdur.

MƏLUMAT - SORAQ MATERİALLARI

Anlayışlar

TACİS - Technical Assistance for Commonwealth of Independent States – Avropa İttifaqının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olan dövlətlərə texniki yardım göstərilməsini nəzərdə tutan proqramı

Novorossiysk - Qara dəniz sahilində Rusiyaya məxsus liman şəhəri. Bakı-Novorossiysk neft kəmərinin son məntəqəsi

Dağlıq Qarabağ - Azərbaycanın cənub-qərbində region. 7 iyul 1923-cü ildə Azərbaycan SSR-in tərkibində yaradılmış muxtar vilayətin ərazisi (Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti) nəzərdə tutulur. Tərkibinə Ağdərə, Əsgəran, Şuşa, Xocavənd, Hadrut rayonları daxil idi. Erməni separatçılarının terror və təcavüzkarlıq fəaliyyətinə görə 26 noyabr 1991-ci ildə Dağlıq Qarabağın muxtariyyət statusu ləğv olunub. Hazırda ətrafındakı Azərbaycana məxsus 7 əlavə rayon da daxil olmaqla Ermənistanın işğalı altındadır. Ermənistan Dağlıq Qarabağda əslində özünün yaratdığı separatçı erməni rejiminin idarəçiliyini bəhanə gətirərək Dağlıq Qarabağı işğal etməsi faktından boyun qaçırmağa çalışır. Azərbaycan tərəfi işğal olunmuş torpaqların azad edilməsi, ərazi bütövlüyünün bərpa olunması şərtlərilə Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın tərkibində yüksək muxtariyyət statusu verməyi təklif edir.

MDB - Sovet İttifaqının süqutundan sonra ittifaqa daxil olmuş 12 dövlətin (Rusiya, Azərbaycan, Ukrayna, Belorus, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Türkmənistan, Tacikistan, Ermənistan, Gürcüstan, Moldova) yaratdığı birlik (1991).

ATƏT-in Minsk qrupu - Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli üçün ATƏT-in vasitəçilik fəaliyyəti göstərən orqanı. 24 mart 1992-ci il ATƏM xarici işlər nazirlərinin birinci Helsinki əlavə görüşündə münaqişənin həlli məqsədilə Minskdə konfrans çağırılması nəzərdə tutulub. İştirakçıları Azərbaycan, Ermənistan, Belarus, Çexoslovakiya, Fransa, Almaniya, İtaliya, Rusiya, İsveç, Türkiyə və ABŞ olmalı idi. Ermənistanın təcavüzkarlığı nəticəsində Minsk konfransı baş tutmadı və həmin dövlətlərin vasitəçilik cəhdlərini davam etdirməsi ilə formalaşan qurum Minsk qrupu adlandırılmağa başladı.

Qaçqın - Azərbaycan Respublikasının "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin statusu haqqında" Qanununun 1-ci maddəsinə əsasən milliyyətinə, irqi və vətəndaşlıq əlamətinə, dini etiqadına, dilinə, habelə siyasi əqidəsinə, müəyyən sosial qrupa mənsubiyyətinə görə təqibə məruz qalması, həyatına, ailəsinə, əmlakına real təhlükə yaranması ilə əlaqədar daimi yaşadığı dövlətin onu müdafiə etməsindən

istifadə edə bilməməsi, yaxud təhlükəyə görə bu müdafiədən istifadə etmək istəməməsi üzündən yaşadığı ölkənin hüdudlarından kənarda olan, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikası ərazisində "qaçqın" hesab edilir.

Neft Daşları - Abşeron yarımadasının 40 km-də Xəzər dənizində metal estakadalar üzərində 1949-cu ildə qurulan qəsəbə.

Xəzər dənizi - Dünyada ən böyük göl. Avropayla Asiyanın kəsişməsində yerləşir.

Transqafqaz nəqliyyat dəhlizi - TRASEKA proqramı çərçivəsində «Böyük İpək Yolu»nun keçdiyi ərazini əhatə edən Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizi nəzərdə tutulur.

Böyük İpək Yolu - Avropanı Asiya ilə birləşdirən nəqliyyat dəhlizi.

QDİƏT- 1992-ci ildə 11 üzv ölkə tərəfindən yaradılıb. Təşkilata daxildir: Azərbaycan, Albaniya, Ermənistan, Bolqarıstan, Yunanıstan, Gürcüstan, Moldova, Rusiya Federasiyası, Rumıniya, Türkiyə, Ukrayna. Katiblik İstanbulda yerləşir. Təşkilatın məqsədi üzv ölkələr arasında razılaşdırılmış sahələr üzrə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığı genişləndirməkdən ibarətdir.

"Gülüstan" sarayı - Dövlət əhəmiyyətli tədbirlərin keçirildiyi saray. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə, onun Azərbaycan SSR-ə rəhbərlik etdiyi dövrdə (1969-1982) Bakıda tikilib.

"Əsrin müqaviləsi" - Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən karbohidrogen resurslarının işlənilməsinə dair beynəlxalq saziş. 20 sentyabr 1994-cü ildə imzalanıb.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi - 1988-ci ildə erməni separatçılarının Azərbaycan ərazisi olan Dağlıq Qarabağın Ermənistana birləşdirilməsi istiqamətində göstərdikləri fəaliyyət nəticəsində yaradılmış süni problem.

İşğal edilmiş rayonlar - Ermənistan-Azərbaycan müharibəsi nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdikləri Dağlıq Qarabağ və onun ətrafındakı 7 rayonun ərazisi (1991-1994).

Laçın - İşğal olunmuşdur - 1992 – ci il 18 may. Sahəsi 1835 km^2, əh. 71 min nəfərdir.

Kəlbəcər - İşğal olunmuşdur - 1993-cü il 2 aprel. Sahəsi 3054 km^2, əh. 74 min nəfərdir.

Ağdam - İşğal olunmuşdur - 1993-cü ilin 23 iyul. Sahəsi 1150 km^2, əh. 165 min nəfərdir.

Cəbrayıl - İşğal olunmuşdur - 1993 – cü il 23 avqust. Sahəsi 1049,8, km^2, əh. 66,4 min nəfərdir.

Füzuli - İşğal olunmuşdur - 1993 – cü il 23 avqust. Sahəsi 1390 km^2, əh. 146 min nəfərdir.

Qubadlı - İşğal olunmuşdur - 1993-cü il 31 avqust. Sahəsi 800 km^2, əh. 37 min nəfərdir.

Zəngilan - İşğal olunmuşdur - 1993-çü il 29 oktyabr. Sahəsi 707 km^2, əh. 39 min nəfərdir.

Araz çayı - Çay öz mənbəyini Türkiyə ərazisindəki Ərzurum dağlarından götürür. Azərbaycan Respublikası və Güney Azərbaycan ərazilərindən keçərək, Azərbaycan Respublikasının Sabirabad rayonunun Suqovuşan kəndi ərazisində Kür çayı ilə birləşərək Xəzər dənizinə tökülür. Uzunluğu 1,072 km.

Kür çayı - Çay öz mənbəyini Türkiyə ərazisindəki Qızılgədik dağının şimal-şərq yamacından götürür. Gürcüstan ərazisindən keçərək Azərbaycan ərazisinə daxil olur. Kür-Araz ovalığı ilə axaraq Xəzər dənizinə tökülür. Uzunluğu 1515 km.

“Şahdəniz”- Xəzərin Azərbaycana aid sektorunda karbohidrogen ehtiyatlarla zəngin yataq. 1999-cu ildə kəşf edilmişdir. 1 trilyon kub metr qaz ehtiyatı ilə “Şahdəniz” dünyanın ən böyük qaz-kondensat yataqlarından biridir

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri - Azərbaycan neftinin Avropa bazarlarına nəqli kəməri. Uzunluğu 1773 kilometrdir. Azərbaycandan (449 km.), Gürcüstandan (235 km.) və Türkiyədən (1059 km.) keçir. Layihənin dəyəri 4 milyard dollara yaxındır.

Nabukko - Xəzər bölgəsi və Orta Şərq təbii qaz ehtiyatlarını Avropa bazarlarına çatdırmağı nəzərdə tutan qaz kəməri layihəsi.

OPEK - Neft ixracatçısı ölkələri təşkilatı. Dövlətlərarası iqtisadi-siyasi təşkilat kimi 1960-cı ildə Bağdadda təsis olunmuşdur. Hazırda OPEK-ə 12 dövlət: Əlcəzair, Venesuella, Qabon, İndoneziya, İraq, İran, Qatar, Kuveyt, Liviya, Niqeriya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Səudiyyə Ərəbistanı daxildir.

BMT TŞ-nin qətnamələri - 1993-cü ildə Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Azərbaycan torpaqlarının işğal olunması ilə əlaqədar BMT Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən 822, 853, 874 və 884 saylı qətnamələr qəbul edilib. Qətnamələrdə erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarından çıxarılması tələbi səslənsə də, onlara bu günə kimi əməl olunmayıb.

Şəxsiyyətlər

Abdulla Gül (1950) - Türkiyə Respublikasının 11-ci prezidenti (2007-ci ildən). Türkiyə Respublikasının Baş naziri (2002- 2003) və xarici işlər naziri (2003-2007)

Abid Şərifov (1940) - 1995-ci ildən Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini

Andris Pibalqs (1957) - Latviyalı diplomat və siyasətçi. Avropa Komissiyasının inkişaf üzrə komissarı (2010-cu ildən). Avropa Komissiyasının enerji üzrə komissarı (2004-2010)

Anna Lind (1957-2003) - İsveçin xarici işlər naziri (1998-2003)

Artur Rasizadə (1935) - 1996-cı ilin may ayından Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini, 1996-2003-cü illərdə Baş nazir, 2003-cü ilin avqust - noyabr aylarında Baş nazirin birinci müavini, 2003-cü ilin noyabr ayından yenidən Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Benita Ferrero-Valdner (1948) - Avstriyalı diplomat və siyasətçi. Avropa Komissiyasının xarici əlaqələr və Avropa Qonşuluq siyasəti üzrə komissarı (2004-2009). Avropa Komissiyasının ticarət və Avropa Qonşuluq Siyasəti üzrə komissarı (2009-2010)

Bill Klinton (1946) - ABŞ-ın 42-ci prezidenti (1993-2001)

Dimitrios Kulurianos (1930) - Yunanıstanlı siyasətçi. Avropa parlamentinin üzvü (1999-2004). AB-Azərbaycan, AB-Gürcüstan və AB-Ermənistan parlament əməkdaşlıq komitələrinin nümayəndə heyətinin sədr müavini (2002-2004)

Eduard Şevardnadze (1928) - Gürcüstan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi (1972-1985), SSRİ xarici işlər naziri (1985-1990), Gürcüstanın rəhbəri (1992-1995), Gürcüstanın Prezidenti (1995-2003)

Fransua Lamur (1956) - Fransalı siyasətçi. Fransa İdman Naziri (2002-2005). Fransa Gənclər və İdman Naziri (2005-2007)

Fuad Quliyev (1941) - Azərbaycan Respublikasının Baş naziri (1995 – 1996)

Gi Verhofstad (1953) - Belçikalı siyasətçi. Belçikanın Baş naziri (1999-2008). Avropa Parlamentinin üzvü və parlamentdə liberal qrupun lideri (2009-cu ildən)

Günter Verhogen (1944) - Almaniyalı siyasətçi. Avropa Komissiyasının müəssisə və sənaye üzrə komissarı (2004-2010). Avropa Komissiyasının genişlənmə üzrə komissarı (1999-2004)

Hans Martens – Danimarkalı politoloq. Avropa Siyasi Mərkəzinin icraçı direktoru (2002-ci ildən)

Hans Van Den Bruk (1936) – Niderland Krallığının Xarici İşlər Naziri (1982-1993). Avropa Komissiyasının Xarici Əlaqələr və Avropa Qonşuluq Siyasəti üzrə komissarı (1993-1999)

Herman Van Rompey (1947) - Avropa Şurasının prezidenti (2009-cu ildən). Belçikanın Baş naziri (2008-2009). Belçika Deputatlar Palatasının sədri (2007-2008)

Heyki Talvitye (1939) – Finlandiyalı diplomat. Finlandiyanın Belqradda (1984-1988) və Moskvada səfiri (1988-1992). Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi

Xavyer Solona (1942) - Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi, Avropa Birliyinin Ümumi Xarici və Təhlükəsizlik Siyasəti üzrə Ali nümayəndəsi və Qərbi Avropa İttifaqının Baş katibi (1999-2009). İspaniyanın Xarici İşlər Naziri (1992-1995)

Xosep Borrell Fontelyes (1947) - İspaniyalı siyasətçi. Avropa Parlamentinin üzvü (2004-cü ildən). Avropa Parlamentinin prezidenti (2004-2007)

Jak Santer (1937) - Avropa Komissiyasının 9-cu Sədri (1995-1999). 1984-1995-ci illərdə Lüksemburqun Baş naziri olub

Jak Şirak (1932) - Fransanın görkəmli siyasi və dövlət xadimi. 1974-1976 və 1986-1988-ci illərdə Fransanın Baş naziri, 1977-1995-ci illərdə Paris şəhərinin meri. 1974-1975-ci illərdə qollistlərin Respublikanın Müdafiəsi Naminə Demokratik İttifaqı Partiyasının Baş katibi, 1976-1994-cü illərdə Respublikanın Müdafiəsi Naminə Birlik Partiyasının sədri, 1995-ci ildən Fransa Respublikasının Prezidenti (1995-2007)

Joze Manuel Barrozu (1956) - Portuqaliyanın Baş naziri (2002-2004), Avropa

parlamentinin sədri (2004-2009), 2009-cu ildə yenidən bu vəzifəyə seçilib

Klaus Kinkel (1936) - Alman dövlət qulluqçusu, vəkil və liberal Azad Demokratik Partiyasının (FDP) siyasətçisi. Federal Ədliyyə Naziri (1991-1992), Xarici İşlər Naziri (1992-1998) və Helmut Kol hökumətində (1993-1998) Almaniyanın vitse-kansleri

Kristofer Patten (1944) - Britaniyalı siyasətçi. Böyük Britaniya parlamentinin üzvü (1979-1992), Xarici inkişaf üzrə Böyük Britaniya dövlət naziri (1986-1989), Böyük Britaniya ətraf mühit naziri (1989-1990), Honq Konq qubernatoru (1992-1997), Avropa Komissiyasının Xarici Əlaqələr üzrə komissarı (1999-2004)

Levon Ter-Petrosyan (1945) - Ermənistan Respublikasının prezidenti (1991-1998), Qarabağ separatçı hərəkatının rəhbərlərindən biri

Loyola De Palasio (1950-2006) - İspaniyalı siyasətçi. İspaniya kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və ərzaq naziri (1996-1999). Avropa Birliyinin nəqliyyat üzrə komissarı və Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti (1999-2004)

Mari Ann İsler Bekuin (1956) – Fransalı siyasətçi. Avropa Parlamentinin ətraf mühit, ictimai səhiyyə və ərzaq təhlükəsizliyi komitəsinin üzvü. Avropa Parlamentinin Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan üzrə nümayəndə heyətinin sədri

Marqarita Boniver (1938) - İtaliyalı siyasətçi. Avropa Parlamentinin üzvü (1987-1989). İtaliya Senatının üzvü (1992-1994)

Marqarita Costa (1940) - İtaliyalı diplomat. İtaliyanın Azərbaycanda fövqəladə və səlahiyyətli səfiri (2001-2005). Azərbaycanın Genuya şəhəri, Liquriya, Pyemont, Valle d`Aosta və Lombardiya vilayətlərində fəxri konsuludur (2009-cu ildən)

Mstislav Rastropoviç (1927-2007) – Bakıda anadan olub. Dünya şöhrətli musiqiçi, mənəvi azadlıq, insan hüquqlarının qorunması uğrunda mübariz

Novruz Məmmədov (1947) - Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri (1997-ci ildən)

Nursultan Nazarbayev (1940) – Qazaxıstan KP MK-nın birinci katibi (1989-1991), Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti (1990-cı ilin aprelindən)

Olivye Düpui (1958) - İtaliyalı siyasətçi. Avropa Parlamentinin üzvü (1996-2004). AB-Azərbaycan, AB-Gürcüstan və AB-Ermənistan parlament əməkdaşlıq komitələrinin nümayəndə heyətinin üzvü (2002-2004)

Patsü Sörensen (1952) – Belçikalı siyasətçi. Avropa Parlamentinin üzvü (1999-2004)

Per Qharton (1943) – İsveçli siyasətçi. İsveç parlamentinin üzvü (1976-1979, 1988-1991, 1994-95). Avropa parlamentinin üzvü (1995-2004)

Piter Semnebi (1959) - İsveçli diplomat. Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi

Romano Prodi (1939) - İtaliyanın Baş naziri (1996-1998, 2006-2008). Avropa Komissiyasının prezidenti (1999-2004)

Süleyman Dəmirəl (1924) - Türkiyənin görkəmli siyasi xadimi, Türkiyə Cümhuriyyətinin prezidenti (1993-2000)

Toni Bleyer (1953) – Böyük Britaniyanın 73-cü Baş naziri (1997 - 2007)

Ursula Şvayser (1933) – Almaniyalı siyasətçi. Almaniya Parlamentinin üzvü (1972-1980). Avropa parlamentinin vitse-prezidenti (1994-1999)

Yaneş Potoçnik (1958) - Sloveniyalı siyasətçi. Avropa Komissiyasının ətraf mühit üzrə komissarı (2010-cu ildən). Avropa Komissiyasının Elm və Tədqiqat üzrə komissarı (2004-2010). Avropa Komissiyasının genişlənmə üzrə komissarı (2004)

Yoost Lagendayk (1957) – Holland siyasətçisi. Avropa Parlamentinin üzvü (1998-2009). Türkiyə-AB parlamentlərarası nümayəndə heyətinin həmsədri olub

Zbiqnev Bjeziniski (1928) - Politoloq, ABŞ prezidenti C. Karterin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə köməkçisi (1977-1981)

ƏLAVƏ SƏNƏDLƏR

Avropa İttifaqı
Brüssel, 22 may 1992-ci il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Dağlıq Qarabağ regionunda döyüşlərin son vaxtlar intensivləşməsi ilə bağlı dərin narahatlığını bildirir və hər hansı bir tərəfdən güc tətbiq edilməsini qəti şəkildə pisləyir. Birlik və ona üzv olan dövlətlər davamlı döyüşlər nəticəsində əhalinin yenidən üzləşdiyi əzab-əziyyətdən və insan tələfatından təəssüflənir.

Dağlıq Qarabağın erməni və Azərbaycan əhalisi daxil olmaqla, Ermənistan və Azərbaycan xalqları, hər iki hökumətin ATƏM-in prinsip və öhdəliklərini qəbul etdikləri nəticəsində, eyni səviyyəli mühafizə ilə təmin olunmaq hüququna malikdirlər. Buna görə də Birlik və ona üzv olan dövlətlər qəbul edilmiş prinsip və öhdəliklərə zidd olaraq ərazi bütövlüyünə qarşı və ya, mülki əhalinin daimi yaşayış yerlərindən qovulması da daxil olmaqla, siyasi məqsədlərə nail olmaq üçün gücə əsaslanan hərəkətləri pisləyir. Azərbaycan və erməni əhalisinin fundamental hüquqları mövcud sərhədlər məzmununda tam şəkildə bərpa edilməlidir.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Ermənistan və Azərbaycana müraciət edərək, maksimal dərəcədə təmkinlik nümayiş etdirməyə və ATƏM prosesinə konstruktiv töhfə verməyə çağırır. Bu mənada Birlik və ona üzv olan dövlətlər bütün tərəfləri Dağlıq Qarabağ üzrə ATƏM-in Sülh Konfransının tezliklə keçirilməsi istiqa-mətində iş aparmağa və Dağlıq Qarabağ icmalarının təmsil olunmaları şərtlərinə dair razılıq əldə etməyə dəvət edir ki, onsuz davamlı sülhün bərqərar olması mümkün deyil.

Avropa İttifaqı
Brüssel, 18 iyun 1992-ci il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Dağlıq Qarabağda davam edən döyüşlər ilə bağlı dərin narahatlığını bildirir. Birlik və ona üzv olan dövlətlər böhranın həllinə qətiyyən kömək etməyən hər hansı gücün tətbiq edilməsini ciddi şəkildə pisləyir. Onlar böhrana qatılan tərəfləri təmkinliliyə dəvət edir və növbəti əzab-əziyyət və ya insan tələfatı ilə nəticələnən hərəkətlərdən çəkinməyə çağırır.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər aidiyyəti olan hökumətləri nüfuzlarından istifadə edərək baş verən dəhşətli zorakılığa son qoymağa və davamlı atəşkəsə nail olmağa çağırır.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Ermənistan və Azərbaycana bir daha müraciət edərək ATƏM-ə daxil olarkən götürdükləri öhdəliklərə əsasən insan hüquqlarına hörmət etməyə çağırır. Onlar tərəfləri regionda sülhü bərpa etməyin ən yaxşı ümidini təklif edən ATƏM-in himayəsi altında Minsk Konfransının tezliklə keçirilməsinin zəruri şərtlərinin yaradılması üçün Romada ilkin fövqəladə görüş çərçivəsində göstərilən səylərə töhfə verməyə çağırır.

Avropa İttifaqı
Brüssel, 7 aprel 1993-cü il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar Ermənistan Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasında münasibətlərin son zamanlarda kəskin şəkildə pisləşməsindən dərin narahatçılıq keçirir. Birlik və ona üzv olan dövlətlər hərbi əməliyyatların Kəlbəcər və Fizuli rayonları ərazisinə yayılmasından təəssüfləndiyini bildirir. Azərbaycan ərazilərindən dərhal çıxarılması və bu ərazilərdə döyüşlərin dayandırılması məqsədilə Ermənistan hökuməti Dağlıq Qarabağın hərbi birləşmələri üzərində olan təsirindən istifadə etməyə qətiyyətlə çağırılır. Cərəyan edən son hadisələrə baxmayaraq, bütün tərəflərdən ATƏM-in Minsk qrupunda aparılan danışıqları tərk etməmək xahiş edilir.

Avropa İttifaqı
Brüssel, 24 iyun 1993-cü il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Birlik və ona üzv olan dövlətlər cənab Rafaellinin təqdim etdiyi ATƏM planının Dağlıq Qarabağ mübahisəsinin bütün iştirakçıları tərəfindən qəbul edilməsini alqışlayır. Onlar inanırlar ki, sözügedən plan regionda hərtərəfli atəşkəs, BMT TŞ-nın 30 aprel 1993-cü il tarixli 822 saylı qətnaməsinin həyata keçirilməsi və Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar vasitəsilə həlli istiqamətində əsil irəliləyiş üçün ən yaxşı ümiddir. Onlar Dağlıq Qarabağda erməni icması nümayəndələrinin plana razılıqlarını təmin etmək məqsədilə Ermənistan prezidenti Ter-Petrosyanın uğurlu şəxsi müdaxiləsini yüksək qiymətləndirilər.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər ümid edirlər ki, Ermənistan hökuməti Dağlıq Qarabağda sülh planını hələ qəbul etməyən elementlər tərəfindən onu tam şəkildə qəbul etmək və Azərbaycanda Dağlıq Qarabağ və onun ətrafındakı indiki daxili çətinliklərdən sui-istifadə etməkdən çəkinmək çağırışlarını davam etdirəcəkdir. Birlik və ona üzv olan dövlətlər xəbərdarlıq edirlər ki, hazırkı vəziyyətdə hər hansı bir tərəfin hücum əməliyyatı sülh planını təhlükə altına sala bilər.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər münaqişə tərəflərini planı tam şəkildə dəstəkləməyə çağırır ki, bu, ATƏM-in müşahidəçi missiyasının yerləşdirilməsinin ilk mərhələsini asanlaşdırar. Onlar həmçinin tərəfləri qoşunların işğal edilmiş ərazilərdən çıxarılmasını qəbul etməyə razılıq və ATƏM müşahidəçilərin ərazilərdə yerləşdirildiyi andan təhlükəsizliyinə təminat verməyə təkid edirlər.

Avropa İttifaqı
Brüssel, 3 sentyabr 1993-cü il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Dağlıq Qarabağda getdikcə genişlənən Azərbaycan ərazisini işğal edən yerli erməni qoşunlarının hücumlarını pisləyir. Onlar təəssüf hissi ilə qeyd edirlər ki, bu hərəkətlər döyüş bölgəsini genişləndirməklə daha böyük Azərbaycan ərazisini əhatə edir, Azərbaycanda çox ciddi qaçqın problemi meydana gətirir və qonşu ölkələri qatmaqla regional təhlükəsizliyi getdikcə azaldır.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər region dövlətlərinin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə olan dəstəklərini bir daha bəyan edirlər.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Azərbaycan Hökuməti və Dağlıq Qarabağın rəhbərliyi arasında 31 avqust 1993-cü il tarixində əldə edilmiş müvəqqəti atəşkəsin davam etdirilməsi üçün ATƏM-in Minsk Qrupu çərçivəsində göstərilən səyləri tam dəstəkləyir. Birlik və ona üzv olan dövlətlər hər iki münaqişə tərəfini iyun ayının sonunda prinsip etibarı ilə razılaşdırılmış cədvəli yerinə yetirməyi mümkün edən hər hansı bir formada əlavə dialoqa başlamağa çağırırlar.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər həmçinin Dağlıq Qarabağın yerli erməni silahlı qüvvələrinin BMT TŞ-nın 822 və 853 saylı qətnamələrinə hörmət etdiyini və Kəlbəcər, Ağdam, Fizuli və Cəbrayıl rayonlarından geri çəkiləcəklərini görəcəklərinə ümid edirlər. Birlik və ona üzv olan dövlətlərin əlində Azərbaycanın bu ərazilərdən irimiqyaslı hücumlar həyata keçirmək iqtidarında olduğuna dair heç bir dəlil yoxdur.

Birlik və ona üzv olan dövlətlər Dağlıq Qarabağ ermənilərinin BMT TŞ-nın 822 və 853 saylı qətnamələrinə və ATƏM-in Minsk Qrupunun təkliflərinə əməl etmələri üçün Ermənistan hökumətini özünün həlledici təsirindən istifadə etməyə çağırır. Birlik və ona üzv olan dövlətlər Ermənistana müraciət edərək Azərbaycan ərazisində hücumlar həyata keçirən yerli erməni hərbi birləşmələrinin bu cür hücumlarını daha da genişləndirmək üçün onlara maddi yardımın verilməməyini təmin etməyə çağırır.

Avropa İttifaqı
Brüssel, 9 noyabr 1993-cü il
Dağlıq Qarabağa dair bəyanat

Avropa İttifaqı 24 oktyabr 1993-cü il tarixində Dağlıq Qarabağ regionunda əldə edilmiş atəşkəsin pozulmasını pisləyir və bütün qüvvələri son vaxtlarda işğal edilmiş ərazilərdən geri çəkilməyə çağırır. Avropa İttifaqı ATƏM prinsiplərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə verdiyi əhəmiyyəti bir daha vurğulayır.

Avropa İttifaqını döyüşlər nəticəsində yurdlarından didərgin salınmış insanların aqibəti xüsusilə narahat edir. Bu insanların qəbul edilməsi və qorunması beynəlxalq ictimaiyyətin əsas vəzifəsi olmalıdır. Bundan əlavə qaçqınların mövcudluğu münaqişənin beynəlxalq xarakter alması təhlükəsini artırır və bütün regionun sabitliyini təhdid edir.

Avropa İttifaqı zərər çəkmiş əhaliyə göstərilən yardımı davam etdirmək əzmindədir və region dövlətlərini həmin yardımların çatdırılması prosesini asanlaşdırmağa çağırır.

Avropa İttifaqı Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin uzun müddətli siyasi həllinə nail olmaq məqsədilə ATƏM-in Minsk Qrupu tərəfindən göstərilən səyləri tam şəkildə dəstəklədiyini bir daha bildirir. Avropa İttifaqı münaqişə tərəflərini 24 oktyabr 1993-cü il tarixində pozulmuş atəşkəsi bərpa etməyə çağırır.

Bülleten Aİ 01-1994 (fr): 1.3.7
Xarici siyasət və cəmiyyətin təhlükəsizliyi (7/20)

Avropa İttifaqının və Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstan respublikalarının birgə bəyannaməsi Lüksemburq, 22 İyun, 1999-cu il

1. Avropa birlikləri, onların üzvü olan dövlətlər və Cənubi Qafqaz dövlətləri arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişlər (TƏS) imzalanması üçün Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstanın dövlət başçıları ilə ilk görüşü 1996-cı il aprelin 22-də Lüksemburqda keçirilmişdir.

Bu gün, onların qüvvəyə minməsi ərəfəsində biz TƏS-in preambulalarında və 1-4-cü maddələrində təsbit olunmuş ümumi dəyərlər, prinsiplər və məqsədlər əsasında qarşılıqlı əlaqələrimizi möhkəmlətmək üçün bu sazişlərdən platforma kimi istifadə etmək niyyətimizi bir daha təsdiqləyirik. Biz qeyd edirik ki, TƏS-dən hər birinin preambulalarında tərəflər zəruri bildikləri elementləri irəli sürmüşlər, bu elementlərin dəstəklənməsi Avropada sülh və sabitlik üçün təminata töhfə verəcəkdir.

2. Avropa İttifaqı Cənubi Qafqaz regionuna siyasi və iqtisadi əhəmiyyət verdiyini nəzərə çarpdırır. O xatırladır ki, TƏS Çənubi Qafqaz respublikalarının Avropada və qonşu regionlarda əməkdaşlığın daha geniş sahəsinə tədricən yaxınlaşdırılmasına kömək etməyə yönəldilmişdir.

3. TƏS Avropa İttifaqı ilə siyasət, ticarət və investisiya məsələləri üzrə uzunmüddətli tərəfdaşlığın inkişafı üçün çərçivəni və zəmini təmin edir. Aİ sazişlərin yaratdığı imkanlardan tam həcmdə istifadə olunması üçün öz tərəfdaşlarını təşviq edir. Biz ümid edirik ki, TƏS-ə uyğun olaraq əməkdaşlıq üzrə ilk şuralar mümkün qədər tez keçiriləcəkdir.

4. Biz qanunun aliliyinin və yaxşı idarəetmənin vacibliyini nəzərə çarpdırırıq. Aİ demokratik təsisatların möhkəmləndirilməsi və insanın fərdi hüquqlarının müdafiəsi sahəsində Cənubi Qafqaz respublikalarının səylərini dəstəkləməyi öhdəsinə götürür.

Biz həm TƏS-in 5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş siyasi dialoq vasitəsilə, həm də regionun üç hökuməti ilə Aİ missiyaları arasında mövcud əlaqələr vasitəsilə bu məsələlər üzrə əməkdaşlığımızı gücləndirməyə razıyıq.

5. Biz həmçinin etiraf edirik ki, qanunun aliliyi və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı özəl sektorun tərəqqisi üçün mühüm amildir. Aİ dövlətləri şirkətlərin bizneslə məşğul olması və xarici sərmayələrin cəlb edilməsi üçün şəffaf və ədalətli qanunvericilik çərçivələri yaratmağa çağırır. Biz TƏS-də nəzərdə tutulduğu kimi, iqtisadi qanunvericiliyin və qaydaların Avropa normaları ilə uyğunlaşdırılmasına olduqca böyük əhəmiyyət veririk. Avropa İttifaqı bu məqsədə nail olmaqda Cənubi Qafqaz dövlətlərinə kömək göstərilməsini davam etdirəcəkdir.

6. Biz etiraf edirik ki, Cənubi Qafqazdakı münaqişələr üç dövlətin siyasi və iqtisadi inkişafına və onların əməkdaşlığına mane olur.

Biz siyasi və iqtisadi münasibətlərin normallaşdırılması və qaçqınların öz yerlərinə təhlükəsiz qayıtmasına təminat verilməsi məqsədi ilə məqbul qərarlara kömək sahəsində tərəflərin özlərinin və müvafiq təşkilatlar çərçivəsində beynəlxalq vasitəçilərin göstərdikləri bütün səyləri dəstəkləyirik.

Biz razıyıq ki, münaqişələr sülh danışıqları vasitəsilə və mövcud sazişlərə tam əməl edilməsi şərti ilə həll olunmalıdır.

7. Aİ hesab edir ki, onun yardımının səmərəliliyi regionda sülh proseslərinin inkişafı ilə bağlıdır. Buna görə də o, konkret tərəqqinin dəstəklənməsi üçün öz vasitələrindən istifadə etməyə hazırdır. O, regional əməkdaşlığa, münaqişədən sonrakı bərpa və yenidənqurma işlərinə, keçmiş münaqişə zonalarına sərmayələr cəlb edilməsinə xüsusi əhəmiyyət verir. Aİ 1992-1998-ci illərdə regiona təkcə

qrant şəklində 845 milyon avro məbləğində yardım göstərmişdir. Biz razıyıq ki, Aİ-nin gələcək yardımı bu birgə bəyannamədə şərh olunmuş məsələlərə yönəldilməli və bu bənddə istinad edilən məsələlərə xüsusi üstünlük verilməlidir.

Bundan əlavə biz qeyd edirik ki, Aİ-nin yeni əsasnamələrində müəyyənləşdirildiyi kimi, TA-SİS proqramının həyata keçirilməsi dialoq aparmaq vasitəsilə hər bir ölkənin şəraitini daha yaxşı nəzərə almaq yolu ilə yardımın təsirini artıracaqdır.

8. Biz regionun dövlətləri arasında dostluq münasibətləri yaradılması və onların iqtisadiyyatlarının sabit inkişafı üçün regional əməkdaşlığın vacibliyini nəzərə çarpdırırıq. Biz bununla əlaqədar TASİS-in əhəmiyyətini, o cümlədən TRASEKA və İNOQEYT vasitəsilə Aİ tərəfindən irəli sürülmüş təşəbbüsləri qəbul edirik.

9. Regionlarda nəqliyyat, telekommunikasiya sistemlərinin və şəbəkə infra- strukturunun müvafiq sistemlərinin, eləcə də Bakı - Naxçıvan və Yerevan - Culfa dəmir yollarının və Rusiya ilə Gürcüstan arasında şimal və cənubu birləşdirən xətlərin bərpa edilməsi etimadı möhkəmləndirməyin çox mühüm tədbiridir. Biz üç dövlət və onların qonşuları arasında bu kommunikasiya əlaqələrinin mümkün qədər tezliklə və gələcəkdə məqsədəuyğun olaraq, digər əlaqələrin yenidən açılmasına əlverişli şərait yaratmağa razıyıq.

10. Biz 1998-ci il sentyabrın 9-da Bakıda imzalanmış beynəlxalq nəqliyyat haqqında sazişi gələcəkdə yerinə yetirmək və inkişaf etdirmək barədə öhdəliyimizi bir daha təsdiqləyirik. İNOQEYT konfransı və 1999-cu il fevralın 17-də Brüsseldə paraflanmış çətir sazişi boru kəməri şəbəkəsini modernləşdirmək və genişləndirmək üçün çərçivəni təmin edir. Bu təşəbbüslər regionun bütün ölkələrinə iqtisadi fayda gətirəcəkdir. Enerji xartiyasına aid müqavilə ticarətdə, sərmayə qoyuluşunda və tranzitlə bağlı məsələlərdə, enerji sektorunda əməkdaşlıq üçün baza yaradır.

11. Biz hesab edirik ki, Xəzər nefti və qazı üçün təhlükəsiz ixrac marşrutları regionun gələcək tərəqqisi üçün, bu ehtiyatların işlənilməsinə sərmayə qoyan xarici şirkətlər üçün və beynəlxalq bazarlar üçün həyati əhəmiyyətə malik olacaqdır. Beləliklə, çoxvariantlı boru kəmərlərinin inşası məntiqi və arzuedilləndir, ona görə ki, konkret surətdə seçilmiş marşrutlar haqqında qəbul olunan qərarlar və bu qərarların qəbul edilməsi vaxtı iştirakçı şirkətlər üçün mahiyyətcə kommersiya xarakteri daşımalıdır. Biz mövcud boru kəmərləri şəbəkələrinin bərpa olunmasına da böyük əhəmiyyət veririk.

Biz etiraf edirik ki, bu cür qərarlar marşrutların keçəcəyi ölkələrlə məsləhətləşərək qəbul olunmalıdır.

12. Biz Avropa İttifaqının region ölkələri ilə tərəfdaşlıq və əməkdaşlığının və Aİ-nin vasitələrinin bu bəyannamədə əksini tapmış məqsədlərə nail olmağa necə kömək göstərə biləcəyini ətraflı şəkildə müəyyənləşdirən iş proqramları tərtib edəcəyik.

13. Biz, TƏS-in 5-ci maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, regional əsasda vaxtaşırı siyasi dialoq keçirilməsi üçün təşəbbüs göstərəcəyik.

14. Avropa İttifaqı Gürcüstanın Avropa Şurasına qoşulmasını alqışlayır. O, bütün Cənubi Qafqaz ölkələrini onların beynəlxalq təsisatlara, o cümlədən Avropa Şurasına və Ümumdünya Ticarət Təşkilatına mümkün qədər tezliklə qoşulmasına imkan verəcək şərait yaratmağa çağırır.

15. Bu baxımdan biz Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstan parlamentləri sədrlərinin 1999-cu il martın 15-də Strasburqda görüşünü və onların həmin gün qəbul etdikləri birgə bəyannaməni alqışlayırıq.

AZƏRBAYCAN

1.3.7. Avropa İttifaqının Sədrliyi adından Azərbaycandakı vəziyyət ilə bağlı 17 yanvar tarixində Afina və Brüssel şəhərlərində yayılmış kommünike:

"Avropa İttifaqı dekabr ayının ortalarından etibarən Dağlıq Qarabağ regionunda irimiqyaslı döyüşlərin yenidən başlanması ilə bağlı dərin narahatlıq hissi keçirir. Avropa İttifaqı mövcud tərəfləri təmkinlilik nümayiş etdirməyə və artıq müharibə nəticəsində əziyyət çəkmiş insanlara yenidən əzab verməməyə çağırır. Avropa İttifaqı bir daha Azərbaycanın ərazi bütövlüyü prinsipini dəstəklədiyini bildirir və münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına dəvət edir. Məsələnin beynəlxalq xarakter alması təhlükəsini nəzərə alaraq, Avropa İttifaqı aidiyyəti olan tərəfləri döyüşləri dayandırmağa və BMT TŞ müvafiq qətnamələrinə əməl etməyə çağırır. Avropa İttifaqı tam şəkildə dəstəklədiyi, ATƏM-in MİNsk Qrupu çərçivəsində münaqişə tərəfləri arasında aparılan danışıqları ən qısa zamanda yenidən başlamağa çağırır."

Bülleten Aİ 07-1994

Xarici siyasət və cəmiyyətin təhlükəsizliyi (6/24)

DAĞLIQ QARABAĞ

1.3.5. Avropa İttifaqının Sədrliyi adından Dağlıq Qarabağa dair 5 avqust tarixində Brüssel və Bon şəhərlərində yayılmış kommünike:

"Avropa İttifaqı 12 may 1994-cü ildən etibarən qüvvədə olan atəşkəsin Ermənistan və Azərbaycan Müdafiə Nazirləri, habelə Dağlıq Qarabağın hərbi birləşmələri tərəfindən 27 iyul 1994-cü il tarixində yazılı şəkildə təsdiq edilməsini təqdirəlayiq olduğunu bəyan edir. Münaqişə iştirakçılarının atdığı bu addım gələcəkdə məsələnin qarşılıqlı razılıq əsasında siyasi nizamlanmasına xidmət edəcəkdir.

Beləliklə, Avropa İttifaqı bu istiqamətdə tərəfləri ATƏM-in Minsk Qrupu ilə yaxından əməkdaşlıq etməyə və davamlı siyasi nizamlanmaya nail olmaq üçün üzərilərinə düşənləri yerinə yetirməyə çağırır. Fürsətdən istifadə edərək, Avropa İttifaqı bir daha Minsk Qrupunun səylərini tam şəkildə dəstəklədiyini bəyan edir. Atəşkəsin təsdiq edilməsi təkcə ilk mərhələ deyil, eyni zamanda davamlı siyasi nizamlanmanın əldə edilməsi üçün danışıqların aparılması istiqamətində mühüm səy deməkdir. Avropa İttifaqı ATƏM müşahidəçilərinin regiona göndərilməsi üçün müvafiq razılaşmanın imzalanması məqsədilə avqust ayında danışıqların sürətləndirməsinə dair tərəflərin niyyətini alqışlayır. Belə ki, Avropa İttifaqı münaqişə tərəflərini ATƏM-in müşahidə missiyasının maksimum dərəcədə həyata keçirilməsindən ibarət olan ilk mərhələni dəstəkləməyə çağırır. Bu kommünike dörd dövlətin mövqeyini bildirir.

Bülleten Aİ 09-1994
Xarici siyasət və cəmiyyətin təhlükəsizliyi (5/6)

DAĞLIQ QARABAĞ

1.3.5. Avropa İttifaqının Sədrliyi adından Dağlıq Qarabağa dair 15 sentyabr tarixində Brüssel və Bon şəhərlərində yayılmış kommünike:

"Avropa İttifaqı son günlərdə Ermənistan, Azərbaycan və Dağlıq Qarabağ rəhbərləri tərəfindən ATƏM-in Minsk Qrupunun Sədri səfir Eliassonun regiona səfəri zamanı verilmiş bəyanatları böyük məmnuniyyətlə qarşılayır. Həmin bəyanatlarda tərəflər münaqişənin nizamlanmasına dair razılığın əldə edilməsinə qədər atəşkəsə riayət edəcəkləri ilə bağlı niyyətlərini vurğulamışlar. Bundan əlavə, Avropa İttifaqı məsələ ilə əlaqədar Ermənistan və Azərbaycan hökumətləri, habelə Stepanakert rəhbərliyi tərəfindən verilmiş rəsmi bəyanatları alqışlayır.

Avropa İttifaqı hesab edir ki, atəşkəsin gücləndirilməsi və məsələnin siyasi nizamlanması yolunda bu addım mühüm əhəmiyyətə malikdir. Avropa İttifaqı ATƏM-in Minsk Qrupuna sözügedən bəyanatlarla nəticələnən səylərinə görə minnətdarlığını bildirir və Qrupun Dağlıq Qarabağ regionunda sülhün bərqərar olunması naminə mühüm fəaliyyətini dəstəkləyir. Avropa İttifaqı Minsk Konfransının tezliklə çağırıla biləcəyinə səmimi şəkildə ümid edir.

Nəhayət, Avropa İttifaqı ümid edir ki, münaqişə tərəfləri özlərinin ictimaiyyət üçün nəzərdə tutulmuş bəyanatlarında təmkinlilik nümayiş etdiriləcəkdir. Bundan əlavə, Avropa İttifaqı danışıqlar prosesi üçün münbit və psixoloji nöqteyi nəzərdən əlverişli şəraitin yaradılması üçün tərəflər arasında təmasların davam etdirilməsini tövsiyə edir. Bu kommünike dörd dövlətin mövqeyini bildirir.

Avropa İttifaqı Sədrliyinin Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ regionunda qondarma "prezident seçkiləri"ni pisləyən və münaqişənin sülh yolu ilə həll edilməsinin əsası kimi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bir daha təsdiqləyən Bəyannaməsi.

Dağlıq Qarabağda qarşıdan gələn "Prezident seçkiləri"nə dair Avropa İttifaqı adından Sədrliyin Bəyannaməsi
Brüssel, 2 avqust 2002-ci il

Avropa İttifaqı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini təsdiq edir və bir daha bəyan edir ki, o, Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımır. Avropa İttifaqı həmişə Dağlıq Qarabağla bağlı Azərbaycan və Ermənistan üçün məqbul sayılan sabit siyasi razılaşmanın əldə edilməsinin zəruriliyini vurğulamışdır. Avropa İttifaqı 11 avqust 2002-ci il tarixində Dağlıq Qarabağda keçirilməsi nəzərdə tutulan "Prezident seçkiləri"ni qanuni hesab edə bilməz. Avropa İttifaqı bu seçkilərin sülh prosesinə təsir edəcəyinə inanmır.

Avropa İttifaqı ilə əlaqədə olan Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələri, Kipr, Malta və Türkiyə, Avropa Azad Ticarət Assosiasiyasına üzv olan İslandiya, Lixtenşteyn və Norveç, Avropa İqtisadi Məkanı üzvləri olan ölkələr bu bəyannaməyə qoşulurlar.

www.aliyevheritage.org

"Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz strategiyasına dair tələb" qətnaməsindən ÇIXARIŞLAR 20 may 2010-cu il

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi

6. Moskva Bəyannaməsinin ruhuna uyğun olaraq, Ermənistan və Azərbaycan prezidentlərinin 2009-cu il ərzində keçirdikləri altı görüşdə ifadə olunan Dağlıq-Qarabağ münaqişəsi üzrə dinamik sülh danışıqlarını alqışlayır; daha konstruktiv yanaşma göstərmək və güc yolu ilə yaradılmış və heç bir beynəlxalq legitimliyə malik olmayan və bununla da qeyri-sabitlik yaradaraq müharibədən əziyyət çəkmiş əhalinin əzablarını uzadan status-kvonu daimiləşdirməyə üstünlük verməkdən əl çəkməyi göstərmək üçün gələcək aylarda tənzimləmə məqsədilə tərəfləri sülh danışıqlarını intensivləşdirməyə çağırır; hərbi yolla həll üsulu və artıq istifadə olunmuş hərbi yolun ağır nəticələrini pisləyir və hər iki tərəfi 1994-cü il atəşkəsini pozmaqdan çəkinməyə çağırır.

7. ATƏT-in Minsk Qrupunun sülh cəhdlərini, Madrid Sənədində əks olunmuş Baza Prinsiplərini və ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədr ölkələrinin Akvila şəhərində Böyük Səkkizliyin (G8) sammitindəki bəyanatını tam dəstəkləyir;

8. Dağlıq-Qarabağ münaqişəsi zamanı və ya onunla əlaqədar öz yurd-yuvalarından didərgin düşmüş yüz minlərlə qaçqın və məcburi köçkünün həmin vəziyyətdə qalmasından, öz evlərinə qayıtmaq, mülkiyyət və şəxsi təhlükəsizlik hüquqları da daxil olmaqla bütün hüquqlardan məhrum edilmələrindən ciddi narahatdır; bütün tərəfləri birmənalı və qeyd-şərtsiz onların hüquqlarını tanımağa, bu hüquqları dərhal təmin etməyə və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq, problemin dərhal həllinə çağırır;

Bununla bağlı olaraq, keçid dövründə təhlükəsizliyə zəmanət məqsədilə Dağlıq Qarabağın əhalisinin təhlükəsizliyini təmin etmək və məcburi köçkünlərə öz evlərinə qayıtmağa imkan yaratmaq və gələcək münaqişələrin qarşısını almaq üçün BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq, beynəlxalq qüvvələrin yerləşdirilməsi ilə erməni qoşunlarının işğal edilmiş Azərbaycan ərazilərindən çıxardılmasını tələb edir; Ermənistan və Azərbacan hakimiyyətlərini və əlaqədar icma liderlərini məcburi köçkünlərin öz yerlərinə qayıtması üçün praktiki hazırlıqlara başlamaqla xalqlararası sülhə sadiq olmalarını nümayiş etdirməyə çağırır; məcburi köçkünlərin və qaçqınların vəziyyətinin bu yaxınlarda qəbul edilmiş 1877 nömrəli "Avropanın unudulmuş xalqları: uzunmüddətli məcburi köçkünlərin hüquqlarının qorunması" adlı AŞPA Tövsiyəsi də daxil olmaqla beynəlxalq standartlara uyğun həll edilməli olduğunu hesab edir;

9. Davamlı sülh üçün real cəhdlərə ehtiyac olmasını vurğulayır; bütün əlaqədar tərəfləri provokativ siyasətdən, ritorikadan, qızışdırıcı bəyanatlardan və tarixin manipulyasiya edilməsindən çəkinməyə çağırır; Ermənistan və Azərbaycan rəhbərlərini məsuliyyətli davranmağa, çağırışların tonunu aşağı salmağa və ictimaiyyətin münaqişənin hərtərəfli tənzimlənməsinin faydasını tam anlaması və qəbul etməsi üçün zəmin yaratmağa çağırır;

10. Dağlıq-Qarabağa daxil olan və Dağlıq-Qarabağ ətrafı işğal edilmiş bütün Azərbaycan torpaqlarının dərhal boşaldılması mövqeyinə inanır; Dağlıq Qarabağ üçün keçid statusun onun yekun statusunun müəyyən edilməsinə şərait yaradacağına və bunun regionda Ermənistan və Azərbaycan əhalisinin dinc birgə yaşayışı üçün keçid çərçivəsi ola biləcəyini qeyd edir;

11. Hamı üçün təhlükəsizliyin hər bir tənzimləmə üçün zəruri element olmasını vurğulayır; hərbi

və mülki tərəfləri olan, beynəlxalq insan hüquqları standartlarına uyğun sülhü qoruma tədbirlərinin əhəmiyyətini tanıyır; Şuranı Ümumi Təhlükəsizlik və Müdafiə Siyasəti missiyaları ilə birlikdə, siyasi həllin tapılacağı təqdirdə, yerlərə geniş monitorinq missiyası göndərmək də daxil olmaqla sülh prosesinə kömək etmə imkanlarını öyrənməyə çağırır;

...26. Əlverişli biznes mühitinin yaradılmasının və özəl sektorun inkişafının əhəmiyyətini bildirir; Azərbaycanın əlamətdar iqtisadi inkişafının əsasən neft və qaz gəlirlərinə əsaslandığını bəyan edir; iqtisadiyyatı xarici investorlar üçün daha da cəlbedici edən islahatları dəstəkləyir; Azərbaycan rəhbərliyini Ümumdünya Ticarət Təşkilatına qoşulmaq üçün danışıqları sürətləndirməyə çağırır və Komissiyanı Azərbaycanı bu prosesdə dəstəkləməyə çağırır;

...29. Regionun Avropa İttifaqının enerji əməkdaşlığı və təhlükəsizliyi, xüsusilə Cənub Dəhlizinin (NABUKKO və Ağ Axın) inkişafı kontekstindən əhəmiyyətini anlayır; Aİ-Azərbaycan enerji tərəfdaşlığının genişlənməsinin əhəmiyyətini və Azərbaycanın enerji resurslarının onun iqtisadi inkişafında vacib rolunu vurğulayır; təbii sərvətlərin istismarından götürülən gəlirin bərabər bölünməsinin və bütövlükdə neft istehsalı azaldıqdan sonra bunun mənfi nəticələrindən qorunmaq üçün ölkənin inkişafı məqsədilə investisiya qoyulmasının əhəmiyyətini bildirir; Azərbaycan-Rusiya tərəfdaşlığının xüsusilə enerji sahəsində intensivləşməsini qeyd edir və bu kontekstdə Azərbaycanın öz iqtisadiyyatını hərtərəfli inkişaf etdirmək niyyətini alqışlayır; regionun enerji sektorunda şəffaflığın investorların etimadı üçün əsas olduğunu bildirir və Azərbaycanın Hasilat Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsündə iştirakını alqışlayır.

...54. Siyasi sabitliyin etibarlı və fasiləsiz enerji təchizatı üçün vacibliyini və infrastrukturun inkişafı üçün uyğun şəraitin yaradılmasının təminatı məqsədilə vacibliyini vurğulayır; bununla bağlı olaraq, Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum kəmərlərinin yaratdığı ikiqat enerji dəhlizinin Aİ və Xəzər regionu arasında yaxınlaşmanı gücləndirdiyini xatırladır; enerji təchizatının dayandırılması baş verərsə, davranış qaydası və xüsusi tədbirlərin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə "xüsusi enerji təhlükəsizliyi maddəsi" əks olunmuş Cənubi Qafqaz ölkələri arasındakı mövcud Anlaşma Memorandumlarının canlandırılmasına çağırır; enerji təchizatının və transit təminatının həmin ölkələrlə hərtərəfli Assosiasiya Sazişləri bağlanması üçün danışıqlarda amillərdən biri olmasını hesab edir.

MÜNDƏRİCAT

Oxuculara müraciət -- 11
Avropa Birliyi Komissiyasının sədri zati-aliləri Jak Santer cənablarına 1 avqust 1994-cü il -- 15
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi rəhbərləri ilə görüşmək üçün Belçikaya yola düşərkən Binə Hava Limanında jurnalistlərə müsahibəsi - 17 aprel 1995-ci il ------------------------------------- 16
Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin Brüsseldən Vətənə dönərkən təyyarədə müsahibəsi - 18 aprel 1995-cı il --- 17
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi Komissiyasının komissarı Hans Van Den Brukla birgə mətbuat konfransında bəyanatı - 4 oktyabr 1995-ci il --- 24
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Qərbi Avropa ölkələrinə işgüzar səfərə yola düşməzdən əvvəl Binə Hava Limanında müxbirlərin suallarına cavabı - 21 aprel 1996-cı il -------------------------------- 26
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanması mərasimində çıxışı - Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il -------- 29
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Konfrans Mərkəzində Zaqafqaziyanın digər iki respublikasının prezidentləri ilə birgə mətbuat konfransı - Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il ----------------------------- 31
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Qərbi Avropa ölkələrinə səfərdən qayıtdıqdan sonra respublika milli televiziyasına müsahibəsi - 27 aprel 1996-cı il --- 38
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi İqtisadi Komissiyasının sədri Jak Santer ilə görüşdə söhbətindən - Strasburq, Avropa sarayı, 10 oktyabr 1997-ci il --- 43
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda giriş nitqi 8 sentyabr 1998-ci il -- 45
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş Beynəlxalq Konfransda çıxışı - 8 sentyabr 1998-ci il -- 47
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda yekun nitqi 8 sentyabr 1998-ci il -- 49
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Tarixi İpək yolu-

nun bərpası ilə əlaqədar Bakıda keçirilmiş konfransın yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə nitqi - Bakı, 10 sentyabr 1998-ci il ------------------------------ 51

Avropa komissiyasının sədri zati-aliləri cənab Romano Prodiyə - 7 may 1999-cu il -- 68

Avropa Birliyinin xarici siyasət və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi cənab Xavyer Solanaya Bakı şəhəri, 22 oktyabr 1999-cu il -- 69

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Pomano Prodi ilə görüşdəki söhbətindən - İstanbul, "Çırağan sarayı", 19 noyabr 1999-cu il -- 70

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyinin Azərbaycandakı xüsusi elçisi Renato Battini və Avropa Komissiyasının Azərbaycan üzrə əlaqələndiricisi Robin Lideli qəbul edərkən söhbətindən Prezident sarayı, 5 fevral 2000-ci il -- 72

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Parlamentinin nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən - Prezident sarayı, 29 fevral 2000-ci il --- 74

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Bakıda TRASEKA-nın daimi katibliyi ofisinin açılışı mərasimində nitqi - 21 fevral 2001-ci il -- 84

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər ƏliyevinAvropa İttifaqının nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən - Bakı, 21 fevral 2001-ci il -- 87

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Parlamentinin nümayəndə heyəti ilə görüşdə söhbətindən - 22 may 2001-ci il ------- 97

Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyinin nümayəndə heyətinin rəhbəri, İtaliyanın xarici işlər nazirinin müavini xanım Marqarita Boniveri və onu müşayiət edən şəxsləri qəbul edərkən söhbətindən Prezident sarayı, 8 iyul 2003-cü il -- 107

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏliyevAvropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsini qəbul etmişdir - 22 mart 2004-cü il --- 110

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi şurasının baş katibi Xavyer Solana ilə görüşü - 18 may 2004-cü il ----------------- 113

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodi ilə görüşü - 18 may 2004-cü il ---------------------- 116

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyası sədrinin müavini Loyola De Palasio ilə görüşü - 18 may 2004-cü il ---------- 117

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏliyevinAvropa Komissiya-

sının genişlənmə üzrə üzvü Günter Verhogen ilə görüşü - 18 may 2004-cü il -- 119
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin nümayəndə heyətini qəbul etmişdir - 7 iyul 2004-cü il --------------------------- 120
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir 17 sentyabr 2004-cü il -- 122
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının nəqliyyat və energetika üzrə baş direktoru Fransua Lamurunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir - 13 noyabr 2004-cü il -------------- 124
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir - 9 fevral 2005-ci il ------------------------- 126
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyinin xarici əlaqələr və yeni qonşuluq siyasəti üzrə komissarı Benita Ferrero-Valdner ilə görüşü - 16 may 2005-ci il -- 127
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqsı qəbul etmişdir - 25 may 2005-ci il -- 128
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etmişdir - 14 sentyabr 2005-ci il --------------------- 129
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyi "Üçlüyü"nün (Troyka) nümayəndə heyətini qəbul etmişdir - 3 oktyabr 2006-cı il -- 130
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının baş katibi, Xarici Siyasət və Təhlükəsizlik Siyasəti Üzrə Ali Nümayəndəsi Xavyer Solana ilə görüşü - 7 noyabr 2006-cı il ------------------- 131
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşü - 7 noyabr 2006-cı il ---------- 132
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun birgə brifinqi - 7 noyabr 2006-cı il -- 133
Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında anlaşma memorandumunun imzalanması - 7 noyabr 2006-cı il -- 138
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Parlamentinin sədri Xosep Borrell Fontelles ilə görüşü - 7 noyabr 2006-cı il ------------- 139
Kral Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunda siyasi brifinq - 7 noyabr 2006-cı il - 140
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Peter Semnebini qəbul etmişdir 17 fevral 2007-ci il --- 142

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Budapeştdə Avropa Komissiyasının energetika məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqs ilə görüşmüşdür - 27 yanvar 2009-cu il -- 143
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşmüşdür - 28 aprel 2009-cu il --- 144
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun mətbuat üçün bəyanatları 28 aprel 2009-cu il --- 145
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun Brüsseldə birgə mətbuat konfransı keçirilmişdir - 28 aprel 2009-cu il --- 148
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa Siyasi Mərkəzinin nümayəndələri ilə görüşmüşdür - 28 aprel 2009-cu il ------ 152
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Brüsseldə Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının baş katibi Xavyer Solana ilə görüşmüşdür - 29 aprel 2009-cu il --- 163
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının baş katibi Xavyer Solananın birgə mətbuat konfransı keçirilmişdir - 29 aprel 2009-cu il -- 164
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqının prezidenti Herman Van Rompeyin görüşü olmuşdur - 1 dekabr 2010-cu il- 165
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun təkbətək görüşü olmuşdur 13 yanvar 2011-ci il --- 166
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Xose Manuel Barrozunun geniş tərkibdə görüşü - 13 yanvar 2011-ci il --- 167
Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun mətbuat konfransı olmuşdur - 13 yanvar 2011-ci il --------------------- 169
Tarixi arayışlar -- 176
Məlumat-soraq materialları --- 182
Əlavə sənədlər -- 189
Foto-sənədlər üçün izahlar -- 397

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNİ ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ
HEYDAR ALIYEV HERITAGE RESEARCH CENTER

BAKI-BRÜSSEL (Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətləri)
BAKU-BRUSSELS (Azerbaijan-European Union relations)

Bakı · Baku · 2011

"Baku-Brussels (Azerbaijan-European Union relations)" *is the next publication of the Heydar Aliyev Heritage Research Center. The Book is devoted to the fifteen year anniversary of signing the Agreement of Partnership and Cooperation between the Republic of Azerbaijan and the European Union.*

Texts of the meetings of the national leader of Azerbaijan Heydar Aliyev and the president of Azerbaijan Ilham Aliyev with the EU delegation, including their speeches made in the events accordingly have been included in the book. In addition, resolutions, recommendations and communiques have been incorporated in the book.

Heydər Əliyev İrsini Araşdırma Mərkəzi
Heydar Aliyev Heritage Research Center

BAKI - BRÜSSEL

Azərbaycan - Avropa İttifaqı münasibətləri

BAKU - BRUSSELS

Azerbaijan–European Union relations

Advisor of the “Publications of Heydar Aliyev Heritage Research Center” series:
Asaf NADIROV
Academician of the National Academy of Sciences of Azerbaijan,
Chairman of the Scientific-Editorial Board of Heydar Aliyev Heritage Research Center

Scientific advisors:
Philippe BLANCHART
Member of Belgian Parliament,
Head of Azerbaijan-Belgium Interparliamentary Friendship Group

Elkhan SULEYMANOV
President of ACSDA, member of Milli Majlis,
Member of the delegation of Azerbaijan to PACE

Head of the creative group:
Fuad BABAYEV

Creative group:
Ismayil GASIMOV
Tamkin MAMMADLI
Irina MUKHTAROVA
Gunduz NASIBOV

Language editor:
Tural AHMADOV

Design:
Elviz ISMAILOV

Paging:
Ismayil ISMAYILOV

Photo materials from the Press Service of the President of the Azerbaijan Republic have been used in the photo gallery of the publication.

Materials from the Azerbaijan State News Agency AzerTAg, from the official web pages of the President of the Republic of Azerbaijan (www.president.az), of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Azerbaijan (www.mfa.gov.az), of the European Union (www.coe.int) have been used in the publication. Materials from the book “Modern international relations and foreign policy of Azerbaijan” by the head of the department of public-political issues of the Presidential Administration of the Republic of Azerbaijan, doctor of historical sciences Prof. Ali Hasanov, have been used in the historical reference.

Dedicated to the 15th anniversary of signing the Agreement of Partnership and Cooperation between the Republic of Azerbaijan and the European Union

Azerbaijan pins great hope on the future of processes aimed at the integration of all the European countries and will participate actively in this process as an equal partner.

From the speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the ceremony of signing an agreement on Partnership and Cooperation between the Republic of Azerbaijan and the EU, Luxembourg, April 22, 1996

Sees Azerbaijan's future in the European family.

From the meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Secretary- General of the Council of the European Union Javier Solana – May 18, 2004

Dear readers!

Having gained independence 20 years ago, the Azerbaijan Republic has chosen establishment of a democratic, secular and legal state. Therefore, it`s a task to benefit from and use European values in establishment of a state, in formation of society and in socio-economic field.

Thus, many-branched cooperation with the European Union has been designated as one of the important directions in Azerbaijan`s foreign policy doctrine. Advantageous geographic location, rich natural resources and large transport infrastructure of our country increase Azerbaijan`s importance for Europe. Official figures of the EU authorities have repeatedly emphasized this factor.

The EU also seeks for more intensive political cooperation and deepening economic integration with Azerbaijan. The relations between Azerbaijan and the EU trace back the 1990s and are based on the European Commission`s Technical Aid to the Commonwealth of Independent States (TACIS).

Establishment and development of Azerbaijan`s relations with the EU is directly connected to national leader Heydar Aliyev. The Treaty on Partnership and Cooperation which was signed in Luxembourg on 22 April 1996 and came into force on 1 July 1999 after its ratification by all sides has made up a legal basis for bilateral relations.

Delivering a speech at the signing ceremony, then President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev characterized the document as an important step in Azerbaijan`s integration into Europe: “Azerbaijan cherishes big hopes on future of integration processes among European nations and will take an active part in these processes as an equal partner”.

The document gave a new impetus to the relations between Azerbaijan and the EU by securing proper mechanisms for strengthening the cooperation. The treaty implies large-scale cooperation in political dialogue, human rights, trade, investment, economic, legislative, cultural and other spheres. One of its main aims is adjustment of the Azerbaijani legislation to the EU legislation. As noted by national leader Heydar Aliyev “In terms of concrete results, the cooperation with the European Union is more effective than cooperation with other international organizations”.

Azerbaijan`s geo-strategic situation stipulates its participation in the EU`s programs. Therefore, Azerbaijan is an active participant of the EU`s transport and energy programs. Also called “New Silk Way”, TRACECA envisages the development of transport links among Central Asia, Caucasus and Europe. TRACECA (Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia) was established at the conference of

ministers of trade of 8 founding states (5 Central Asian and 3 Caucasian states) held on 3 May 1993 in Brussels. The aim of the program is to increase access of the above-mentioned states to European and global markets via alternative transport routes and to establish the fastest and cheapest transportation corridor from Europe to Central Asia via the Black Sea and the Caucasus and in opposite direction by supporting their political and economic independence.

The most important event on TRACECA - an international conference was held in Baku in September 1998. High level delegations of 32 nations participating in TRACECA, as well as representatives of 13 international and regional organizations attended the event organized by the European Commission.

The heads of the participating nations and the European Commission signed the "Multilateral Agreement on Development of the Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia" at the end of the conference. In addition, the "Baku Declaration" reflecting the basic principles of all-round cooperation and regional integration among the Eurasian countries was adopted on behalf of the participants. It was also decided to establish the headquarters of TRACECA in Baku in order to coordinate planning and implemention of the project.

It should be emphasized that the European Union provided Azerbaijan aid worth 400 million euro in the most critical periods of the domestic economy.

President of Azerbaijan Ilham Aliyev noted again in his meeting with Secretary General of the Council of the European Union Javier Solana in Brussels in May 2004: "Azerbaijan sees its future in the European family. Of course, we will do our best to meet all European criteria".

The 14 June 2004 decision of the Council of the European Union on admission of Azerbaijan to the European Neighborhood Policy (ENP) was an important step forward in bilateral cooperation. Promising a higher level of political and economic integration in relations with the EU, ENP became a new stage for participating nations in terms of further development of partnership.

ENP has created following opportunities for our country:

- an opportunity to get some share in the EU internal market in exchange for implementation of political, economic and administrative reforms and for progress in respect to common values;
- participation in future integration and liberalization processes for ensuring free circulation of citizens, goods, services, and capital;
- cooperation with EU nations on more effective political dialogue and cooperation, on preferential trade relations and open market, on combating drugs and organized crime, promotion of investments, acquisition of new financial resources, and support of our country to be a member of the World Trade Organization, etc.

The central element of ENP is the Action Plans agreed between the EU and each

partner country on a number of short and medium term priorities. The EU-Azerbaijan Action Plan was adopted at a meeting of the EU-Azerbaijan Cooperation Council in Brussels on 14 November 2006.

President of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso signed the Memorandum of Understanding on strategic partnership on energy issues between Azerbaijan and the EU in Brussels on 7 November 2006. The memorandum can be regarded as an indicator of a new stage of the relations between the parties. The implementation of the Memorandum of Understanding will help Azerbaijan integrate into EU energy markets faster and serve to strengthen the EU energy security through transportation of energy resources from the Caspian basin.

The European Union also distinguishes with its attitude towards the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh. The EU adopted a number of statements regarding the conflict in 1992-1994. Official documents of the European Union unequivocally supported the territorial integrity of Azerbaijan and condemned elections held in Nagorno-Karabakh.

On 20 May 2010, the European Parliament adopted the resolution No 2009/2216 on the EU`s strategy for the South Caucasus. Regulation of the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh was specially included in the resolution.

Citing its concern on violated human rights of hundreds of thousands of people displaced from their homeland during the Nagorno-Karabakh war, the European Parliament demanded the immediate withdrawal of Armenian armed forces from the occupied lands of Azerbaijan, emphasized the importance of stationing of international forces in those areas in order to ensure the security of population in accordance with the UN Charter during the return of IDPs and transitional period, called the political authorities and leaders of communities for increasing their efforts on normalization of ethnic relations within the framework of preparation for the return of IDPs. The resolution also demanded the immediate withdrawal of Armenian armed forces from Nagorno-Karabakh and surrounding areas, underlined the importance of solution of the conflict based on international principles and within the framework of territorial integrity of nations, remarked granting Nagorno-Karabakh a temporary status till its ultimate status is designated. The resolution said that it would contribute to peaceful co-existence and cooperation of Azerbaijani and Armenian population of the region.

Azerbaijan is currently cooperating with the European Union also within the framework of the Eastern Partnership program. The purpose of Eastern Partnership is to bring the participating countries closer to the EU and promote stability, good governance and economic development. The initiative is based on common values such as democracy, rule of law, respect for human rights and fundamental freedoms,

market economy and sustainable development.

The visit of President of the European Commission Jose Manuel Barroso to Azerbaijan this January opened new horizons in development of cooperation. During his visit Mr. Barroso declared the EU supports the reforms conducted in Azerbaijan under the leadership of President Ilham Aliyev.

As stated by President of Azerbaijan Ilham Aliyev: “Today, with major oil and gas resources, modern infrastructure, pipelines, and important location, Azerbaijan continues its vital role in regional and European energy security. Europe is Azerbaijan`s important European partner.”

At present, Azerbaijan is effectively cooperating with the European Union in a number of areas. The EU is Azerbaijan`s main partner, making up approximately 30 percent of Azerbaijan’s foreign trade. The Treaty of Partnership and Cooperation signed 15 years ago is a solid foundation in expansion and development of these relations.

Therefore, I think, “Baku-Brussels (Azerbaijani-European Union relations)” which is the next publication of Heydar Aliyev’s Heritage Research Center will be a valuable source for those who are interested in these relations. The book, both in Azerbaijani and in English, includes speeches, letters and texts of meetings of national leader of the Azerbaijani people Heydar Aliyev and of President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev, official documents, historical references and information-reference materials.

Ali Huseynli
Chairman of the Committee on Legal Policies and
State Building of Milli Majlis of the Azerbaijan Republic

To His Excellency Jacques Santer, President of the European Commission

August 1, 1994

Distinguished Mr. Jacques Santer!

I congratulate You on the occasion of Your election as the President of the European Commission and wish you good health, happiness and successes in your activity for the prosperity of the European nations. I am hopeful that you will not spare your efforts in establishment of peace and stability and economic prosperity in the region.

Sincerely,
Heydar Aliyev,
President of the Republic of Azerbaijan

Briefing by the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the Bina airport on his way to Belgium in order to meet with the officials of the European Union

April 17, 1995

Azerbaijan`s joining the European Union gives a lot of opportunities to our republic. In general, the continental and global activity of the European Union in many fields, including economic and political, is enormous. Therefore, the development of our relations with the European Union benefits our country in every way.

The EU and its economic commission provided Azerbaijan with humanitarian aid and sent us grain and other foodstuff. They help our country overcome this critical situation. They have an extensive program to continue this aid further. Thus, this visit is very important to strengthen the international position of Azerbaijan Republic, to solve our political problems, including the Armenian-Azerbaijani conflict, and enhance the aid of the EU and of its economic commission to our country.

Interview of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev on board on his way from Brussels to Azerbaijan

April 18, 1995

Heydar Aliyev: The European Union is an internationally prestigious entity. It has a lot of means. The union consists of 15 member-states. The EU uses the means of its member-states to carry out its activity.

The EU has a great influence in global politics, economy and processes. Therefore, the establishment of direct relations between the EU and Azerbaijan is necessary and beneficial. The main purpose of my visit to Brussels was to gain an opportunity to set tight relations with the EU.

The Presidency of the European Union rotates between the member-states every six months. The officials of the EU`s permanent bodies are elected every five years. Mr. Santer was also elected the President of the European Commission for five years. It is very important to set personal relationships and regulate the relations between Azerbaijan and the EU for our close cooperation with the Commission. I am very satisfied with the results of my visit.

I held productive negotiations and discussions with Mr. Santer, Mr. Bruck and others during my visit. I gave wide information about the economic and social situation in our country, the occupation of our lands and hard living conditions of over million refugees as a result of the war with Armenia, and about the work underway in Azerbaijan. I also talked about democratization, measures on establishment of statehood, on economy and on politics, as well as economic reforms, democratic principles, political pluralism, human freedom, freedom of speech and protection of human rights.

Parliamentary elections are scheduled to October in Azerbaijan. When talking about conducting democratic elections, I also invited the EU to observe the elections. We plan to prepare and adopt a new democratic constitution this year. I informed the EU about it. These are important issues. The EU attaches a great interest to democratic changes in reforms and provides a relevant assistance.

In addition, I thanked the EU for its help to our country. We also negotiated the measures to be done. The EU possesses enormous means in this field. The EU functions in many directions and provides post-Soviet countries with assistance. Unfortunately, we started to use the means of the EU only recently. These opportunities were not known to our country or Azerbaijan couldn't establish relevant relations in this direction because of its passive position. However, in recent times – sine late 1994 and beginning of 1995 our cooperation with the EU accelerated. The Cabinet of Ministers has done a lot in this direction. I positively evaluate these measures.

Thanks to these measures, the economic aid of the EU to our country has enhanced.

For example, the EU will decide to send Azerbaijan about 300 thousand tons of wheat and flour. Moreover, Azerbaijan was supplied with 2 thousand tons of meat and 2 thousand tons of butter free of charge. As you know, the EU also granted Azerbaijan a credit that is worth 66 million ecu. Part of this credit has been used. Ways of spending the rest were also determined.

The EU has some other programmes, too. For instance, the EU provides a humanitarian aid to low-income people, refugees and people living in hard conditions in Azerbaijan within the framework of ECHO programme. This aid was provided last year, too. But these aids can be larger. We conducted negotiations in Brussels to make this aid more effective and organized.

The EU has also launched the large TACIS programme. Azerbaijan can conduct an effective joint work within the framework of this programme. But unfortunately, not all of these activities have been supervised. As a result of inactivity of some organizations and bureaucracy in some spheres in Azerbaijan, some initiatives have not been made. I got just well informed about TACIS and I think we can cooperate in many fields of this programme. In this regard, we came to an agreement in the European Commission.

Furthermore, an agreement on free food supply to Azerbaijan for the second half of 1995 and 1996 was made. We informed the European Commission about our demands, and they agreed to supply us with food.

Moreover, the EU has a soft loan which we want to receive. I discussed this matter, too. If possible, the EU delegation will visit Azerbaijan in May to check measures and economic reforms that are being conducted and get acquainted with democratic processes. They merely want to learn this.

The EU is aware of the current situation in Azerbaijan. The EU officials were satisfied with my information. Our negotiations were effective and significant. After an EU delegation visits Azerbaijan, these issues will be discussed in the Council of Europe in late May and then they will be submitted to discussion of heads of states. Afterwards shipment of those aids to our country will start.

I think all these open wide perspectives for our country and we have created a strong basis in our negotiations. I guess they are not only results of our negotiations. The main thing is that direct relationship between the EU authorities and the Azerbaijani president was set, and it will help us a lot in future. I am sure our cooperation with the EU will expand.

I just conducted a meeting here, had a talk with people who had accompanied me during my visit and gave them directions on results of the measures taken. In my opinion, to carry out this activity in an organized way, responsible groups for each field should be set up, and they should be concentrated in one place. The measures

should be organized and supervised in the center.

Shortly, I am pleased with my meetings and negotiations with the EU. I believe they will set a good basis for our cooperation with the EU.

Question: Mr. President, of course, the situation in our country is critical and humanitarian aid is necessary. Will the credit we are going to receive from the EU be enough at least to maintain the current level of budget deficit and prevent the inflation from increasing or will additional measures be necessary?

Answer: This is our own business. We can somehow refund budget deficit with the help of income and credits granted from the EU and other entities. But it is impossible to repay the entire deficit. We need to develop industry and carry out relevant measures to maintain normal state of budget and secure normal financial activity. As you know, reforms are being conducted in agrarian sector. In order to speed up the current activity I called for a big meeting lately. Concrete tasks will be fulfilled there. I assume, alongside with reforms, they will yield results. Additional measures should be taken to increase industrial productivity. First, I think the potential of our industrial entities is not used as we wish. It seems to me the directors of industrial entities, plants, and factories are careless. I will pay more attention to it and punish all careless people. Some of them may be even dismissed.

For instance, recently I dismissed the director of the State Metallurgy Company. Because the company did not work well and its potential was not used properly. Moreover, that person committed crime using his position and therefore, he must answer for his crime. This must be a lesson for others, as well. How long can such people commit a crime and abuse their position? Because of them there is a critical situation in the domestic economy. There are other objective reasons, such as breakup of ways and economic ties. At the same time, the potential of our country is not used effectively. Thus, ministers and directors of companies should run industrial enterprises effectively.

Effective utilization of current potential can lead to productivity increase and budget normalization. I repeat that budget normalization can not be run only with the help of credits. We need to use potential of our country. I believe we will do it.

Question: Mr. President, as said in the meeting with our compatriots, the Azerbaijani president works 19-20 hours a day, but people around him do not. In a recent meeting you touched this matter and warned that it can not continue like this. Sometimes we confuse democracy and anarchy. They say there is a need for Heydar Aliyev`s iron hand in order not to let things continue like this. Is it so?

Answer: The truth is that people who do not perceive democracy have created anarchy in our country under democratic slogans. Democracy must be established and economy must develop. I mean real and strong democracy. There is no land in our society for people doing dirty things under democratic slogans. We need to

work in this direction. There is no land in our society for people committing crime and working against our state under democratic slogans. But it will not continue and they will be punished. Recent events showed that nobody remains and will remain unpunished.

At the same time, some officials have recently become irresponsible. Some people who keep their positions despite irresponsibility, abuse, and commit crime think they can live like this. They harm our society badly. Existence of poor masses on the one hand and of officials, who have become rich illegally on the other hand, is unjustice. I can not stand this unjustice. Neither can the people. I will not put up with it any more, so I have warned some people.

I assume our talk will be broadcast on TV, so I reiterate that I will not tolerate this injustice. The people, who serve the country with loyalty, honesty, pure heart, and moral, will keep working with us. If the people, who have become rich committing crime and abusing their position, think that they can live wealthy lives, they are wrong. They will not! Our society will ostracize them and become healthy. Moral will increase in our society, where there will be no room for illegal people. It is still not late for them to return to a right path.

Question: Mr. President, even the most extreme oppositioners can not deny your international successes. But they critisize your internal policy. What do you think about it?

Answer: They don`t know what they are talking about. Actually they don`t have anything to claim. I wonder whether they understand what internal policy is. They do not. Is it easy to adopt laws on economic reforms? Why could they not conduct economic reforms once they were in power? Why did they not carry out these reforms back then? They did not. Now they talk whatever they want to. Now people, who were opposite to one another back then, critisize everything together.

Economic reforms and democratization are being and will be conducted in Azerbaijan. Some people shout asking when elections will be held. The validity of the present parliament expires in February. What is the point to shout now? They declared to other countries as if we don`t want to organize elections here. How come? The elections will be held. The law on election is being elaborated now. The election date will be announced three months ahead. To answer those people, I can state that the elections will take place in October. The decision is not made by me. But my opinion will probably be taken into consideration, too.

It is known that our internal situation is uneasy. There have been three coup attempts in Azerbaijan in a year and half. In which country can such attempts happen? We rescued Azerbaijan from a big disaster in June 1993. Azerbaijan was ravaged and divided then. The people who had created this tragic situation in Azerbaijan started critisizing after the situation was normalized.

Or the people who got positions at that time. Weren`t their positions enough for them? No, they needed higher positions. They prepared another coup attempt last October. We foiled the coup attempt and later we forgave some conspirators in order to keep peace and stability in the country. But there was no peace. All opposition forces gathered around the Special Purpose Police Unit. It`s true that the members of SPPU were not smart. Those controversial forces tried to use SPPU for their own purposes. The detachment leaders thought they would be able to overthrow the government. They shed blood. But their attempt failed. As I noted earlier, Azerbaijan survived three tragedies within a year and half. Is it possible to skip them? After the attempt there was a legal case which discontinued. After the second attempt people were arrested and an investigation is underway now. After the third coup some conspirators were detained, but others escaped. Some people also fled after the October events. We need to search, find, and punish them. Do people teaching us internal policy see all these? They created this tension. On the one hand, they created tension and don't let us work, on the other hand, they proclaim "there are problems in internal policy". There are not. Everything is and will be normal. Everybody should know that the democracy established in Azerbaijan will be an example for other post-Soviet nations. No one should doubt it. The opposition forces should know it and stop criticizing.

Three times we have proved that there is strong power in front of people trying to destroy Azerbaijan. It is power and will of the people. Since I came here I have been relying on and will rely on the people`s will. This gives me more power.

I had a constructive meeting and important conversation with the Belgian Prime Minister in Brussels. Belgium is an important nation in the center of Europe. Headquarters of many international organizations are located there. Belgium is a very developed nation in terms of economy and statehood. I had met the Belgian Prime Minister as well. Later we met in Budapest, Copenhagen, and Davos, too. Today we had a thorough talk on establishment of bilateral relations. I invited him to pay a state visit to Azerbaijan. He also invited me to Belgium. He said I always come to Belgium to meet authorities of international organizations, but I should pay a state visit, too.

I suppose our negotiations will be significant for our country. We can develop direct relations with Belgium. That`s why I appointed an ambassador of Azerbaijan to Belgium. He stayed in Brussels and will work there. I introduced him to the Prime Minister. He will develop Azerbaijan`s relations both with international organizations and Belgium.

Question: The presidents of most post-Soviet nations, especially of Central Asia and Kazakhstan, whose tenure end, intend to extend their terms via referendum. President Heydar Aliyev has always relied on the people. During the coup attempt

one million people gathered in a square after your call. The editorial office of the TV news programme received thousands of telegrams on support for the President. Some of them raise an issue on extension of your term though there are still 4 years left.

Answer: They shouldn`t worry. My term is long enough. There will be elections when my term comes to an end. I will be re-elected if the people support me. I believe they will.

Question: Will you take part in next elections?

Answer: Yes, I will.

Statement of the President of the Republic of Azerbaijan at the joint press conference with Hans van den Broek Commissioner of European Union

October 4, 1995

Dear Ladies and Gentlemen!

You, media representatives, have participated in negotiations with the head of the EU delegation and the members of the delegation, and are aware of the content of it. Therefore there is no need to give extensive information about it. I just want to say that cooperation between Azerbaijan and EU is developing rapidly. While I was at the EU headquarter in Brussels, I had had extensive talks with the heads of this Union, Mr. Jack Santer and Mr. Hans van den Broek and with others as well. After that , big changes happened in our cooperation. Because of hard economic situation in Azerbaijan EU supports our country with food and other aids. Our cooperation is well organized in all spheres.

But I want to note that there is a big need for our cooperation to be further developed. Considering this, I invited Mr. Hans van den Broek to Azerbaijan for official visit. Having accepted my invitation, he came to Azerbaijan with a big delegation. I think negotiations we conducted were very productive.

As a result we have just signed a new memorandum between Azerbaijan and EU. By the Republic of Azerbaijan Prime Minister Fuad Guliyev and by the EU commissioner of European Union commission Mr. Hans van den Broek signed the memorandum.

Our cooperation is not only limited to this memorandum. This is only the document regarding the present time. We have offered our proposal to cooperate with EU and be its partner. Those proposals have been accepted. In these days we will appoint special delegation for negotiations. As a consequence of negotiations this delegation will visit Brussels at the end of this month and the beginning of November. Negotiations will be conducted to build cooperation at partnership level.

On the basis of these negotiations a big contract is going to be signed. We want it and will take relevant actions in this field. We support the development of cooperation with the EU. I think Mr. Hans van den Broek ‘s visit to Azerbaijan will positively affect this issue.

Mr. Hans van den Broek visited the region where refugees are settled and met with refugees there. He has seen the hard conditions of our citizens displaced from the territory of Azerbaijan by force. The delegation accompanying him also have been there. All these are good means to get more exact, detailed and objective information about Azerbaijan in the European Union. Therefore, I express my gratitude

to Mr. Hans van den Broek and to the delegation accompanying him for coming and doing these works here . I think Mr. Hans van den Broek will also make his statement.

Briefing by the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the Bina airport prior to his working visit to the Western European countries

April 21, 1996

The cooperation between the European Union and Azerbaijan has already begun. We have taken steps and negotiated for setting this cooperation for a long time. At last, the EU decided that at the Luxembourg meeting of foreign ministers of the EU member-states on April 22 the treaty on admission of Azerbaijan, as well as Georgia and Armenia, to the European Union would be signed. Though it is a preliminary treaty, it is of historical significance since it is the first big step of Azerbaijan`s admission to the European Union.

It has both economic and political importance. It is a new stage in the development of democracy and market economy in Azerbaijan. Thus, I attach a paramount importance to that treaty. Prior to my visit we discussed this issue here in Azerbaijan. I believe it is a historical event for Azerbaijan. While being in Brussels I will visit the headquarters of NATO. As you know, Azerbaijan joined the NATO "Partnership for Peace" program on May 4, 1994. I signed the relevant document at that time. The document on Azerbaijan`s joining "Partnership for Peace" will be introduced there. We will have meetings there, too.

Afterwards, I will be heading to Norway. Recently the relations between Norway and Azerbaijan have been developing rapidly. You are aware that Norway`s Statoil takes part in exploitation of oilfields in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea as a consortium member. We closely cooperate with them. I will pay a formal visit to Norway by the invitation of the Norwegian government. The negotiations on development of the relations between Norway and Azerbaijan will be conducted and a number of documents will be signed there.

I am confident that all these steps and events strengthen Azerbaijan`s independence and demonstrate it worldwide. They also display Azerbaijan`s unique position in the international arena.

Question: What do you think of the extradition of Ayaz Mutallibov to Azerbaijan?

Answer: People must not escape from their country. Even if there are some illegal actions, it is better to admit them in front of the authorities rather than to seek asylum abroad. In this case, both Mutallibov and Rahim Gaziyev committed crime. Therefore, they have been hiding abroad for a long time.

As you know, Rahim Gaziyev was detained by the Russian law enforcement bodies and extradited to Azerbaijan. He is now in the hands of the Azerbaijani

law enforcement bodies. Mutallibov has been arrested and kept by the Russian law-enforcement bodies. In my opinion, it obviously proves the close cooperation between Russia and Azerbaijan, including our law enforcement bodies. It demonstrates the friendly relations between Russia and Azerbaijan. We highly appreciate these relations and do our best to develop them in all spheres, including economic and scientific-technical. By the way, the days of Azerbaijani culture will start in Moscow on April 23. We consider the Azerbaijani-Russian friendship an important factor in our foreign policy.

As far as Rahim Gaziyev is concerned, he escaped from the isolation cell of the Ministry of National Security, left Azerbaijan illegally and hid in Moscow. Undoubtedly, he must answer for his actions. As for his appeal on pardoning, our court is just. If the convicted understand and regret their actions, they are treated mercifully. He may also be treated like this.

As I am aware, Mutallibov is not charged by the article that implies capital punishment. So this kind of punishment can not be applied to him. As for his overall responsibility, I think he must return to homeland and stand before court of justice. The court will treat him fairly and mercifully.

Question: Can we learn your opinion on rumors about Azerbaijan`s compromises for extradition of the wanted?

Answer: These are fabrications. Interstate relations, especially our relations with such a close and friendly country as Russia can not be based on casual factors. These rumors are simply fabrications. I have also noticed that the Russian press spreads these rumors. It even surprises me. We closely cooperate with Russia. This is not a conjectural cooperation and does not depend on extradition of some criminals. If the interstate relations between our countries were based on those principles, it would put down both Azerbaijan and Russia. I think the level of both Russia and Azerbaijan is much higher than some casual cases.

We actively cooperate with Russia. We are members of the CIS. Our cooperation within the CIS is successful. We also actively cooperate with Russia in joint exploitation of the Caspian oilfields. Russia`s LUKoil is part of the international consortium. Last January I and Russian Prime Minister Mr. Chernomyrdyn signed a treaty in Moscow on transport of initial oil from Azerbaijan via the Russian port of Novorossiysk and the Black Sea. We have other large-scale and interstate projects on cooperation. Personalities of Rahim Gaziyev and Mutallibov are insignificant comparing to them.

Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the ceremony of signing an agreement on Partnership and Cooperation between the Republic of Azerbaijan and the EU

Luxembourg, April 22, 1996

Ladies and gentlemen!

The agreement signed today on partnership and cooperation between the Republic of Azerbaijan and the European Union is an historic event of a great importance for the young, independent Azerbaijan state.

It opens vast prospects to expand and deepen comprehensive cooperation, strengthen international peace, defend security and democratic principles, protect human rights, and ensure progress and effective cooperation across the continent of Europe.

Azerbaijan pins great hope on the future of processes aimed at the integration of all the European countries and will participate actively in this process as an equal partner.

Since our proclamation of independence, the Republic of Azerbaijan has been advancing resolutely in building a democratic, legal and secular state.

Within a short period of time considerable achievements have been made in this area. More than thirty political parties are active in our country. Political pluralism and freedom of the press and conscience have been ensured in Azerbaijan within a short period of time. The first democratic Constitution of the independent Azerbaijan was adopted in a nation-wide referendum, and the first democratic parliamentary elections were held based on multi-party system.

We have been carrying out large-scale economic reforms based on entrepreneurship and market economy. We have adopted and are implementing a state program for privatization of state-owned property. We are creating the necessary conditions to support the private sector and attract more foreign investment.

Agreements signed with major international oil companies play an important role in Azerbaijan's integration into the world economic system. Recent contracts signed with foreign oil companies on joint development of energy reserves in the Azerbaijan sector of the Caspian Sea are promising examples.

In order to carry out reforms, we have been closely cooperating with international financial institutions and world organizations. In this regard, we attach special importance to our cooperation with the European Union.

The experience of the European Union, as well as the achievements of its member countries in developing democracy and ensuring the welfare of its peoples, is

bright example for countries which have recently gained their independence.

The European Union has also made great breakthroughs in safeguarding and strengthening international peace and security. On many occasions, the principled position of the European Union regarding several critical international problems has helped put an end to conflicts on a just basis both within Europe and outside. We hope that the European Union will take a more active part in the settlement of problems existing in the South Caucasus and will have an impact on ensuring peace and stability in our region in the near future.

As a result of aggression against Azerbaijan, twenty percent of the territory of Azerbaijan has been occupied; thousands of social and industrial institutions, cultural monuments, and entire cities and villages have been devastated. More than a million citizens of our country have been expelled from their homes and live as refugees under the most difficult circumstances.

Irrespective of great losses and the moral and material damage imposed to our people, we are in favor of peaceful settlement of the conflict between Armenia and Azerbaijan within the frame of the OSCE Minsk group.

In order to achieve peace, the sovereignty, territorial integrity and inviolability of national frontiers of states must be recognized and international legal norms have to be implemented.

On this solemn occasion, I declare that we will continue to be committed to these principles, and try to achieve peace between Armenia and Azerbaijan. We are ready to give the highest degree of autonomy existing in world practice to Nagorno Karabakh within the Republic of Azerbaijan. Achievement of peace between two states will bring stability and economic prosperity to the region.

I would like to avail myself of this opportunity to thank the European Union for the humanitarian aid rendered to hundreds of thousands of Azerbaijani refugees to ease their suffering resulting from the military aggression. We hope that the European Union will proceed to spare no efforts and devote attention to help the needs and requirements of our people and solve the problems of our young and independent state.

By opening new pages in the development of relations between Azerbaijan and the European Union, we once more declare that we will do our best for the sake of peace and stability and the welfare of all the peoples in the European continent.

Thank you for your attention.

Joint press conference of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with his South Caucasian counterparts at the European Conference Center
Luxembourg, April 22, 1996

Question: Mr. Ter-Petrosian, why is it difficult for you to officially recognize Azerbaijan`s territorial integrity according to the principles of the UN and OCSE Armenia is also a member of? As known, it is the very obstacle for a joint declaration of three leaders of the South Caucasus. What is your opinion on Kocharyan`s statements on granting Nagorno-Karabakh independence, which means establishment of the second Armenian state?

Levon Ter-Petrosian: Let me answer your first question on why Armenia doesn't recognize Azerbaijan`s territorial integrity. I have a counter-question: why does Azerbaijan not recognize Nagorno-Karabakh`s right of self-determination?

***Reporter`s answer***: Azerbaijan recognizes Nagorno-Karabakh`s right of self-determination within the framework of Azerbaijan`s territorial integrity according to the UN principles.

Question: Mr. Ter-Petrosian, Armenia refused signing the declaration on recognition of sovereignty, territorial integrity, and inviolability of borders of the member-states of the commonwealth. How could you explain Armenia`s position on recognition of territorial integrity of the CIS nations, including Azerbaijan? As you know, the mediators think Armenia and Azerbaijan should make mutual concessions in order to end the conflict. The Azerbaijani President has repeatedly stated that Azerbaijan is ready to make concessions and grant Nagorno-Karabakh the highest autonomy. Is Armenia as a UN member ready to recognize Azerbaijan`s territorial integrity? My next question is addressed to both Heydar Aliyev and Armenian President: the yesterday`s official information stated that the solution of the conflict should be based on implementation of international principles. What did you mean by saying that?

Levon Ter-Petrosian: I have answered the first question. As for the second one, when talking about international rights we mean ten principles respected by all. They all have the same power. As for the status of Nagorno-Karabakh, this matter must be solved by the population of Nagorno-Karabakh.

Heydar Aliyev: Of course, we mean all international law norms under the notion of implementation of international law norms. A number of notions are included and none of them is excluded.

Question: What do you think about the attempts of Moscow to restore the Soviet Union within its former borders?

Eduard Shevardnadze: I consider it unacceptable. You probably imply the State Duma`s decision called by Yeltsin shameful. I think it is an exact evaluation. Let me add that with this decision the State Duma encourages NATO`s eastward expansion.

Levon Ter-Petrosian: You know that the Communists threaten to return to power in the former Soviet Union, especially in Russia. On behalf of Armenia I want to assure you that Armenia will never give up its sovereignty and enter any union within the borders of the former Soviet Union. But the return of the Communists is a big threat not only to post-Soviet nations, but also to Europe and the entire world. Touching the matter mentioned by Mr. Shevardnadze, I want to note that maintaining democracy in Russia is far more important for security of Europe than NATO`s expansion. Now the main challenge for the world is not to let the Communists return to power in Russia.

Heydar Aliyev: I want to speak honestly and I think I express the opinion of the Azerbaijani people by this. As the President, I have a negative attitude towards the restoration of the Soviet Union and the tendencies in Russia on restoration of the Communist regime. Azerbaijan will never give up its independence. Azerbaijan`s independence is a historic achievement so we will never join any union, like USSR. If the authors of this idea hope to reach something they are very wrong. There is a threat of return of the Communists in Russia. I think democratic forces should prevent it. Development of democracy in Russia is of great importance not only for Russia, but also for other democratically developing post-Soviet nations.

Question: Mr. Aliyev, you stated that democratic elections were held in Azerbaijan. There are 30 parties and free press in Azerbaijan. International observers of OSCE characterized the elections in Azerbaijan as undemocratic and unfree. Political parties and free press are banned. What is the controversy here?

Heydar Aliyev: Your question is biased. I stated that 30 registered parties function freely. Nine parties are represented in the democratically elected parliament and some of them are opposition parties. Democracy is being established in all spheres in Azerbaijan. You should ask the sources you are citing why they issue such statements.

Question: The document signed today implies cooperation and integration with Europe. But it seems to me the Caucasian integration is not less important. Do you believe in possibility of the Caucasian integration? How can the document signed today help it?

Levon Ter-Petrosian: In my opinion, this question will first be answered by initiators of the "Caucasian house". Later I`ll join their thoughts.

Eduard Shevardnadze: We think today is a historical day for Georgia and other countries of the South Caucasus. First, we start our integration into the Europe. Second, Europe begins to realize the importance of the Caucasus for Europe and for

the whole world. The European Union is the best example in the world on interstate integration. This experience has been gained for decades. So, while signing a treaty with the EU, we mean integration within the South Caucasus and with Europe on its basis is possible. By the way, the treaty we signed with the EU does not contradict our obligations within the framework of the CIS and the Black Sea economic cooperation organization.

Heydar Aliyev: Undoubtedly, today`s event is of historical importance. The integration with Europe is an important means for the South Caucasian nations to fulfill the integration with global economy, development of democracy, and democratic reforms. The help and humanitarian aid of the EU, as well as its assistance on implementation of different market reforms prove that the integration will be effective and useful. Of course, this integration also includes integration within the South Caucasus.

I want to answer the question on possibility of the Caucasian integration. Indeed, this integration is possible. For example, there is a tight integration between Azerbaijan and Georgia. Recently, we signed a number of documents in Tbilisi. Mr. Shevardnadze and I, as well as other representatives of Georgia and Armenia, imply a large program on integration. Evidently, close integration between Azerbaijan and Armenia is also possible. In this regard, in the meeting with Mr. Ter-Petrosian last night, we said we need to solve the conflict, establish peace, and sign a peace treaty. I have no doubt that economic relations will develop rapidly afterwards. I believe it.

Levon Ter-Petrosian: I also want to add that I believe in close cooperation of the South Caucasian nations. As a historian I can say it is unavoidable. The South Caucasus is historically the region of three nations. Their destinies have been attached to one another during centuries. Separation in the region is our disaster now. Thanks God, it depends on a small problem now. Heydar Aliyev mentioned good relations between Azerbaijan and Georgia. I can say the same words about the relations between Georgia and Armenia. There is a small problem left, which is the regulation of the relations between Azerbaijan and Armenia. Therefore, we need to settle the Karabakh problem. There is one obstacle in this case. Even the Abkhazian conflict, which is hard problem for Georgia does not harm the relations among the South Caucasian nations. The happy day, once we settle the Karabakh problem, will bring about this integration, too. Because we can`t exist without it. In one of my recent speeches in Armenia I said that both Azerbaijan and Armenia had lost the most natural economic partner for themselves. Azerbaijan has lost Armenia as an economic partner, so has Armenia lost Azerbaijan, too. They are the most natural partners. The necessity of this partnership has been proved in history. After the restoration of this partnership both our countries will obtain big potential for economic progress. Not only do I believe it, but I also think we must struggle for this goal.

Heydar Aliyev: Let me add that it is necessary to end the military conflict, withdraw the armed forces from the occupied territories of Azerbaijan and return one million refugees to their homeland in order to solve the Nagorno-Karabakh problem. They are crucial factors of the conflict resolution. I state once again that Azerbaijan is ready to grant Nagorno-Karabakh the high self-governing status within the territorial integrity of Azerbaijan.

Question: Distinguished presidents, what is your attitude towards the Chechen conflict? How can this conflict be settled in your opinion?

Eduard Shevardnadze: I think the answer is simple. Chechnya is part of the Russian Federation. We all support the territorial integrity of our countries and Russia. As for the conflict, I have always supported its peaceful solution. I think the latest initiatives of the Russian president imply peaceful solution of the conflict.

Levon Ter-Petrosian: My answer to the question is standard: since I couldn't solve the Karabakh problem yet, I consider it immoral and unethical to answer this question. I can give my advices on solution of the Chechen problem after we settle the Karabakh problem.

Heydar Aliyev: We have always been against separatism and supported territorial integrity, inviolability of borders of any country, of Russia, in this case. What happens in Chechnya is a result of separatism we have always condemned. The war is underway, the blood is being shed. These all concern us. I think the Russian government is able to find the most acceptable solution of the conflict based on the principle of territorial integrity.

Question: Mr. Shevardnadze, how can the European structures and Russia influence solution of the conflicts in the Caucasus?

Eduard Shevardnadze: In my speech today I said that progress had been achieved in settlement of the Georgian-Ossetian conflict. The European security bodies, especially the EU play an important role in it. Together with Russia, they carry out intermediary mission. It also shows that the EU can play a more important role in solution of the conflict in the Caucasus after signing such an important treaty.

Question: Distinguished presidents, today you met the German Foreign Minister Klaus Kinkel. Did you want to show Germany`s special role in the Caucasus?

Levon Ter-Petrosian: If you were invited by a foreign minister of another country to breakfast, would you speak of that country`s special role? It is merely a coincidence.

Eduard Shevardnadze: I am happy to have sincere relationship with leaders of all the countries, including European countries. As for Germany and Mr. Kinkel, perhaps the German aid to the establishment of the Georgian state and to our economic revival is appreciative.

Heydar Aliyev: We praise any country that can help us solve the Armenian-Azer-

baijani conflict and restore Azerbaijan`s territorial integrity and sovereignty. Germany is one of the largest countries of Europe. I have great respect and sympathy to Germany and to the German Foreign Minister.

Question: Mr. Aliyev, what did you mean when you talked about high autonomy you promise to grant to Karabakh?

Heydar Aliyev: The highest autonomy status that is available in world practice. Different countries include autonomous entities with statehood attributes, but those attributes must fully suit the national attributes those autonomies are incorporated into. I mean it. In order to make it clear and concrete, I mean the highest autonomy status that is available in world practice. Show me any autonomy in world practice, and I will accept it.

Question: The question is addressed to the Armenian President: Is Armenia ready to join the Tbilisi declaration for the peaceful Caucasus? The next question is addressed to Mr. Shevardnadze: can we consider EU`s enlargement a stronger basis for regional security when comparing it with NATO`s eastward expansion?

Levon Ter-Petrosian: I have almost answered your question. I support the idea of the Caucasian integration and consider it of a historical necessity. As for Armenia`s formal joining the Tbilisi declaration, there are two points here: first, we haven't participated in the elaboration of the document. Second, Armenia will take this issue into consideration only after the solution of the Karabakh problem.

Eduard Shevardnadze: In my opinion, putting NATO`s eastward expansion and EU`s enlargement face to face is not appropriate at all. They have different functions and purposes. I noted earlier that EU`s eastward enlargement does not challenge the interests of CIS, the Black Sea Economic Organization or other regional organizations. So I think this enlargement is an important guarantee of security for all regions, including the South Caucasus.

Question: Distinguished presidents, how do you assess Russia`s role in settlement of the conflicts in the Caucasus both in the past and in future?

Eduard Shevardnadze: Russia takes an active part in solution of the Abkhazian and Georgian-Ossetian problems. In my opinion, Russia`s participation and peacemaking activity will be useful, maybe even decisive. But if the solution of the conflicts is based on the principles reflected in relevant resolutions of the UN Security Council and union countries. You are aware of our unique geographic situation. Russia can settle the Abkhazian problem within a short time, if they want to. But the problem is that there are different forces and trends in Russia. Sometimes such a composition of political spectrum prevents the settlement process, including the settlement of the Abkhazian conflict.

Levon Ter-Petrosian: Russia`s close participation in solution of all the conflicts in the former Soviet Union is a necessary factor for their successful solution. These

conflicts will never be settled without Russia`s participation.

Heydar Aliyev: Russia takes an active part in solution of the Armenian-Azerbaijani conflict. Russia is a co-chair of the OSCE Minsk Group. We cherish big hopes on Russia`s activity. We have been cooperating with Russia for many years, and we intend to continue this cooperation even further. In my opinion, Russia has great potential to end the conflicts in the Caucasus, particularly the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh. I hope Russia will use its potential.

Question: Why did Azerbaijani and Armenian presidents not use the opportunities of this visit to meet and discuss the solution of the Nagorno-Karabakh problem?

Levon Ter-Petrosian: Azerbaijani and Armenian presidents used the opportunity of being in Luxembourg and met very late last night. The meeting lasted an hour. Last night we almost concluded the current situation on the solution of the conflict and agreed on the measures we are going to carry out next months. We mean to maintain the cease-fire regime, intensively continue the dialogue between Azerbaijan and Armenia, solve humanitarian problem, and liberate all prisoners of wars. We declared joint official statement on the results of the meeting. All points I just counted are included there.

Heydar Aliyev: I agree with the information of Mr. Ter-Petrosian, so I will not repeat him. I just want to add that when I arrived in Luxembourg yesterday I asked whether Mr. Ter-Petrosian was here. After he came to Luxembourg I sent my advisor Vafa Guluzade to him. They came to an agreement and we met late at night. We had a long talk. The outcomes of the meeting and our deals are reflected in our joint statement. Mr. Ter-Petrosian has already informed about the content of the statement.

Interview of the President of Azerbaijan Heydar Aliyev with the national television of the republic after his return from the visit to the Western European countries
April 27, 1996

Heydar Aliyev - although it took much time, I think works done during this visit are worthy. As you know, from April 21, the day of departure from Baku, an intensive work has been conducted during the visit. It was connected to promoting the interests of Azerbaijan taking every opportunity at the first hand. The first part of the visit was signing of the agreement on cooperation and partnership between the Republic of Azerbaijan and the European Union. We signed this agreement. The ceremony was a great event.

As you know, the foreign ministries of the EU countries were also present there. It was due to signing of the agreement namely with Azerbaijan and other Caucasian republics, Georgia and Armenia with EU. I reiterate that it is an historic event. I think signing of this agreement strengthens positions of Azerbaijan as an independent nation, as well as manifestation of steps in the internal, socio-political life, economy and other spheres of our country pertinent to the European democracy. As you remember, representatives and members of the EU also noted this in their speeches. I highly appreciate this. I think it is a great event in the life of Azerbaijan. It is a valuable step for our cooperation with the EU. There is no doubt that it will have its positive consequences.

Along this, we held several meetings in Luxembourg. We conducted negotiations about the current situation and future prospects of our cooperation with the chairman of the economic commission of the EU Mr. Jacques Santer and high commissar Mr. Hans van den Broek. It is very important since these steps represent multi-sided cooperation with the EU. We especially held discussions on our economic cooperation, steps in the TACIS, TRACECA programs of EU, humanitarian assistance program and their implementation with Jacques Santer and Hans van den Broek. It is also of great importance. I think, all this, as a whole, demonstrates advancement of cooperation between Azerbaijan and European Union.

I was in the headquarters of NATO in Brussels and met the Secretary General of NATO. I was there in May 1994 and signed NATO`s "Partnership for peace" program. We continued our cooperation after this. I submitted them a document of our country to confirm this cooperation.

I think our negotiations with NATO's Secretary General were productive and important. I shared my ideas with him on protection of the independence of Azerbaijan. We exchanged views. It is also very important for us.

Reporter: Mr. President, many people understand that our relations with NATO derive from a certain desire. Close cooperation has been established between NATO and Azerbaijan. But these are likely to be first attempts. A basis for cooperation is founded.

Heydar Aliyev: Yes, a basis for cooperation is established. Because a call of NATO, "Partnership for peace" announced in 1994, is a call for peace. A content and sense of our negotiations with the Secretary General of NATO is that the joining of Azerbaijan to this program of NATO and cooperation with it aim to strengthen peace in our region more. These are negotiations targeted at promotion of peace. I think it must be understood like this. Undoubtedly, we will continue our cooperation in this direction.

I also held bilateral meetings in Luxembourg and Brussels. We had very important and interesting negotiations with Mr. Kinkel, German foreign minister. My meeting with Armenian President Levon Ter-Petrossian was much needed. It was at the initiative both of Armenia and Azerbaijan. For the first time we made a joint statement as a result of direct negotiations of the two presidents of the conflicting countries. It is a very important statement. It is important since we stated that the parties will continue to maintain the ceasefire. As you know, the second year of the ceasefire regime comes to an end on May 12. It is very important that we declare the necessity to follow the ceasefire, and be confident that Armenia will also follow it. Undoubtedly, Armenia is very concerned and wants to be sure whether we abide by this agreement or not.

Second, we declared that bilateral negotiations will continue and the only way to resolve this issue is peaceful settlement. It is also very important. We decided to continue these negotiations both in the framework of the OSCE Minsk Group and directly. As you know, there is a direct negotiation between Armenia and Azerbaijan, and it will go on.

Then we decided that prisoners of war must be freed by both sides. They must be exchanged not by proportion of their numbers, but due to principle of "all to all". It is also very important. I think that we need this meeting and statement in this period. This once again proves that in spite of hard blows, Azerbaijan conducts policy of peace, follows a path of peace and wants to resolve the issue peacefully.

I met Georgian President Eduard Shevardnadze in Brussels. This meeting is new manifestation of friendly relations between Georgia and Azerbaijan. I visited Georgia in March and conducted very important negotiations and signed valuable agreements. We reconsidered them again. We held negotiations not only on Georgian-Azerbaijani relations, but also on global problems and on the problems of CIS. I think they are of paramount importance.

Obviously, there were other meetings in Brussels too. As you know, I visited

trade centre of Brussels and also US trade centre there. I held other meetings. All of them are very important. I just dwelled on some points.

I was on an official visit to Norway. The visit was at the invitation of the Norwegian Prime Minister Mrs. Brundtland. I had received the invitation long time ago, but planned this time so that it coincides with my visit to the Western Europe to save my time. I consider this visit successful too.

Our cooperation with Norway is very useful. I can say that as a result of my negotiations, meetings during the visit to Norway, I came to a conclusion that this cooperation is so important that in Azerbaijan many people probably have no idea about this. Perhaps our public is not so aware of importance of this cooperation for today and future. Probably after your information on these meetings and negotiations they will understand how important it is. I would like to specially point it out.

It was the first time that agreements were signed between Norway and Azerbaijan. We signed a declaration on cooperation between Norway and Azerbaijan with Mrs. Brundtland. It is a very important declaration. Other agreements were also signed. If relations between Norway and Azerbaijan were at the economic level so far, now they are at the state level. If our cooperation was at the level of several companies of the two countries until this time, now it is at the state level. It is very important.

As you know, Norway is a country that is economically advanced and gained many achievements basing its economy on principles of democracy. One of characteristics of Norway is that the principle of the market economy is closely connected to social welfare of the population. It is different from other European countries. Social concerns are carefully treated here and there are many achievements. That is why, I would like to remark the importance of this experience while dealing with social problems of the population of our republic.

Undoubtedly, Norway`s experience in the field of oil and gas industry is very interesting. In the city of Stavanger, at 240 km far from Stavanger, I was surprised at what I saw in the platform in the middle of the sea. This is very important. Achievements gained during 25-30 years in extraction of oil and gas from depth of the sea and their use is worthy.

Reporter: Mr. President, when in Norway, you called that platform a wonder. Azerbaijani President, a man closely connected with an oil industry calls this a wonder. What is the reason that it is called a wonder?

Heydar Aliyev: First, this platform is situated at the depth of water. Second, everything has been created on this platform. Third, high technology has been installed there and everything is managed by electronics. For example, imagine that only 51 people work in a platform where six billion cubic meters of gas is produced per year. You know, it is a great achievement.

Reporter: So, there are many things to learn.

Heydar Aliyev: Yes, there are. Now platforms, which we are going to build according to the agreements that we signed, will be like them. Maybe, we have to repeat them, build like them. All the companies building those platforms, along with "Statoil", reside in Norway. I met with them. These platforms are built not only by oil companies. They are products of joint work of a number of companies. This is a complex integration. That is why it is very interesting for me, and it is a wonder.

There has been a time when we have created a wonder, too. For example, 20-30 years ago, "Oil Rocks" were also called a wonder. They have surpassed the achievements of "Oil Rocks" long time ago. Not only "Oil Rocks". We have built these platforms. But we have not reached that level yet. I saw such platforms in the Mexican Gulf 15 years ago. But this is more advanced than them. That is why it is a wonder.

We may create a wonder in the Caspian Sea better than this. But today, we just have to profit from this experience. That is why our meetings in Norway are very important. My meetings with the Prime Minister, the chairman of the Parliament, the king, as well as with the ministers were interesting, productive and important. I had also meetings with a number of companies in Stavanger apart from Oslo. Yesterday I had a comprehensive talk with businessmen and made a speech before them. I informed them about economic opportunities in Azerbaijan, and invited them to invest here. I felt their great interest to Azerbaijan. It means that there are great opportunities and prospects for cooperation between Azerbaijan and Norway.

In general, I liked the country. It has a large territory, but little population. At the same time, it is a country with poor past, but rich present. Hence, it is very interesting to pass to prosperity from poverty, develop democracy and appropriate high technology in a short period. Just imagine that there are nearly 800 hydropower plants there. The electricity consumed in the country is produced by these plants. Undoubtedly, we do not have so many rivers and opportunities to build so many power plants. We want to build "Yenikand" hydropower plant on the Kura river. We took a loan from the European Bank of Reconstruction and Development. The Norwegian companies could help us in the construction of the plant. They are interested in such cooperation. I want to say that we may cooperate with them in economic and inter-nations and states levels. It would be very important for us. One of the positive results of my visit and meetings is that the achievements gained by Azerbaijan are appreciated in the advanced countries like Luxembourg, Belgium and Norway. In all the speeches, for example in the speeches by Mrs. Brundtland or Jacques Santer or others, their attitude towards our country, building of democratic state and promotion of democracy were pointed out. Our achievements, potential opportunities in the sphere of economy attract them, and they highly appreciate it.

This is a good basis for advancement of relations between EU, democratic nations of Europe and Azerbaijan.

In general, I am very pleased with this visit and meetings. I think that enough work has been done to strengthen the position of Azerbaijan at the global scale, especially at the European level and all this can contribute to make our nation stronger. Thank you.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Jacques Santer, chairman of the Economic Comission of the European Union

Strasbourg, European Palace, October 10, 1997

Distinguished Mr. Santer! Thank You for Your warm greetings and nice words. Reminding our meeting in Brussels, I declare that I am very satisfied with our negotiations. We are very pleased to be a part of the European structures. We participate as a guest at the summit of the Council of Europe, but I hope to be a full member of this organization. I am very satisfied with the level of contacts between the European structures and Azerbaijan today.

Our republic wants to expand contacts with the commission of the European Union. TRACECA program is implemented successfully. The Transcaucasian transport corridor has linked Azerbaijan, as well as Caucasus as a whole, with Europe in a short time. I want to remind that Azerbaijan, Georgia and Turkmenistan signed an agreement on establishment of that corridor.

Touching the issue of transportation of oil of the Azerbaijani sector of the Caspian Sea, one can say the following: we signed the first contract with foreign oil companies in September 1994. A route of two oil pipelines has been designed for export of oil. Discussions are underway now. Big European companies also participate in the contract signed by Azerbaijan. That is why we want the main oil pipeline to transport oil to Europe.

Talking about the ongoing economic reforms in Azerbaijan, it is worth noting that important results have been achieved although they started later than other CIS countries because of some reasons. There is an economic growth and inflation rate is at the zero level. A program of privatization is being implemented and foreign individuals and entities are also able to take part in this process. A law on privatization of lands has been adopted. Azerbaijan has taken a path of integration into the world economy. A convenient legal framework has been created to attract foreign investment to our country. We attach a special importance to expansion of contacts with the EU.

Talking about the settlement of the Armenian-Azerbaijan conflict, it should be noted that principles adopted at the OSCE Lisbon summit and proposals of the co-chairmen of the OSCE Minsk Group have given hope to resolve this conflict. Azerbaijan will do its best not to resume military operations and to settle the conflict according to the Lisbon principles. We want peace and stability in this part of Europe.

As regards our position on the legal status of the Caspian Sea, we think a sectorial division is a right way. I want to remind once more that oil fields in the Caspian

www.aliyevheritage.org

Sea have been discovered by Azerbaijani scientists and specialists, and we have started the extraction of oil in the sea for the first time a half-century ago. I declare that we are in favor of settling differences on the status of the Caspian Sea by way of negotiations.

Jacques Santer: Distinguished Mr. President, thank You for comprehensive information. I assure You that we are always interested in Azerbaijan. There is a big interest in Europe towards Your country. We will continue our cooperation.

Heydar Aliyev: Mr. Santer, thank You for Your nice words about our country and I invite you to visit Azerbaijan.

Opening Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the International Conference on Restoration of the Historical Silk Way held in Baku

September 8, 1998

Esteemed heads of states and governments, leaders of delegations!

Ladies and gentlemen!

I cordially greet you, the participants of the international conference on the restoration of the historic Great Silk Way.

It is a great honour for Azerbaijan Republic to be an organizer of such a worthy conference with the Commission of the European Union.

Our conference is the result of effective efforts made by the European Union in the field of assistance to the new independent states. The foundation of that assistance was laid by the program of TACIS set up in 1991. In the frame of the national and intergovernmental programs of TACIS many important projects are being implemented which assist to conduct democratic and market reforms in the new independent states.

One of such projects is the program of “the Transcaucasian transport corridor of Europe – Caucasus – Asia (TRACECA)” adopted in May, 1993. There was held a meeting of the representatives from Azerbaijan, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Armenia, Tajikistan, Turkmenistan and Uzbekistan in Brussels with the proposal of the Commission of the European Union. At this meeting the representatives discussed the issues with regard to the development of the transport infrastructure of the region.

The Brussels declaration was the first international document to determine the importance, the concrete directions, forms and mechanism of the cooperation in the sphere of development of the Europe – Caucasus – Asia transport corridor.

Since then, there were held five meetings of the TRACECA working groups in Alma-Ata, Vienna, Venice, Athens and Tbilisi, at which many projects were adopted and gradually implemented on the modernization of the existing transport structures and construction of new objects. Ukraine and Mongolia have been the full rights participants of the TRACECA program.

The implementation of the TRACECA program successfully, great work done by the Commission of the European Union and the member countries and the concrete positive results of our cooperation have stimulated to work out large scale projects. The restoration of the historic Great Silk Way takes the key place among these projects.

In view of this, the Commission of the European Union and participating coun-

tries of the TRACECA program have taken a decision to hold Baku International conference which we open today.

Delegations from 32 countries and 13 international organizations are attending the conference.

I am confident that the discussion of the issues on restoration of the historic Great Silk Way, the results and conclusions of our conference will assume great importance for the development of the national and regional transport structures, international economic cooperation, for the strengthening of peace, stability and progress in the Eurasian space.

Let me thank the working group of the TRACECA for their great activity in the organization of our conference, working out and concordance of the documents which are presented for signature.

I thank the Commission of the European Union for their assistance in the organization of the conference and for the financial and technical support to the new independent states in conducting democratic market reforms and developing international collaboration.

I express my gratitude to all the participants of the conference for accepting our invitation and coming to Baku and wish them successful work in the hospitable Azerbaijani land.

I declare the international conference on the restoration of the historic Great Silk Way open.

Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the International Conference on Restoration of the Historical Silk Way held in Baku

September 8, 1998

Distinguished heads of states and delegations,

Ladies and gentlemen,

In the history of human civilization roads and transport ways always played a huge role influencing on all parts of a life – policy, economy, culture. One of the striking examples and symbols of it is the Great Silk Way – the global, unique phenomenon which has embraced thousand-year history of many countries and peoples, ancient culture of China, great geographical discoveries of Europeans, achievements of the medieval Muslim Renaissance and many other things.

Azerbaijan, since ancient times, has been the important part of the Great Silk Way, playing a role of the original bridge between Europe and Asia. The countries of the Caucasus, regions of the Caspian and Black Seas, represented a zone of the advanced trade, mutual cultural enrichment, religious tolerance, and have been one of the distinctive components of the Great Silk Way.

As an integral part of human history, the Great Silk Way has gone through the periods of rise and recession. By the beginning of an epoch of wars, ideological, geopolitical oppositions and dividing lines, it has disappeared from our life, having turned to a beautiful legend.

But "Cold War" has terminated, the peoples gained independence, universal values, democratic norms, integration processes became dominating in the world politics and a course of history made the idea of the Great Silk Way necessary again.

It is necessary to do justice to the far-sighted decision of the European Commission and under the initiative of this Commission the special meeting of the Caucasian and the Central Asian countries was held in May, 1993 in Brussels which was devoted to the discussion of development strategy of national and international transport and trading communications.

The program of a "transport corridor of Europe - Caucasus - Asia (TRACECA)" founded at this meeting, became one of the most dynamic, economically effective projects, implemented on the Eurasian space.

For the last five years, the great work on modernization and construction of communication installations, development of corresponding laws and codes, preparation of the personnel, perfection of customs and tariff policies has been done due to close co-operation of countries-participants of the program and to active support by the European commission.

The important event for development of this program was the agreement signed in May, 1996 in the city of Serakhs, Turkmenistan, on regulation of transit transportations between Azerbaijan, Georgia, Turkmenistan and Uzbekistan to which other states subsequently adhered as well. Due to the agreement, tariffs have been reduced on fifty percent, customs procedures have been simplified and safety and protection of transportations have been provided. As a result of it, lately, the volume of turnover between Europe and Asia by the Trans Caucasus corridor has increased almost ten times.

Successful implementation of the TRACECA program has created a basis for raising our co-operation to higher level, i.e. acceptance of the program on restoration of the Great Silk Way, and our conference is devoted to that.

"The basic multilateral agreement on the international transport on the development of a corridor of Europe - Caucasus – Asia" prepared by working group of TRACECA, its technical appendices, the Baku declaration have the important economic, political and historical value.

Their acceptance will promote development of trade, use and transportation of natural resources, mutually beneficial economic co-operation in European, Black Sea, Caucasian, Caspian Sea and Asian regions.

Restoration of the Historical Great Silk Way, involvement of the new countries and regions in it will give a strong impetus to the rapprochement and enrichment of our peoples, strengthening independence and sovereignty of newly independent states, successful conduction of democratic, market reforms, and will promote peace, stability and security for all.

Though the Great Silk Way originates in the past, it is the Way to the future. And I believe that if we go on this Way together by cooperating, respecting and supporting each other, this Way will lead our peoples to well-being and prosperity.

Thank you for your attention.

Closing Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the International Conference on Restoration of the Historical Silk Way held in Baku

September 9, 1998

Esteemed heads of states, leaders of the delegations, participants of the conference!

The Baku international conference on the restoration of the historic Great Silk Way has concluded its work.

I congratulate you on the occasion of conclusion of the work of the conference and signing of major documents – principal agreement the Baku Declaration and the official general communiqué.

From my point of view, the Baku international conference on the restoration of the historic Great Silk Way has become an event of a tremendous historical importance.

All members of the delegation made a speech in the conference – 45 speeches. The most important suggestions were made in the speeches, which will undoubtedly assist our further joint activities.

The organization and successful conclusion of the conference were realized due to the result of our joint efforts. At the same time, on behalf of the participants of the conference, I consider it necessary to mark the great work carried out by the European Commission. Five years ago, in May 1993, representatives of the eight states of the Caucasus and Central Asia met in Brussels at the initiative of the Commission of the European Union and started the cooperation on the development of transport and all kinds of communication connecting Europe, Caucasus and Asia.

Five years passed after that time. Today we are witnessing that the basis laid there were valuable and reliable and turned into a big international organization. At this conference we heard the entire participants of the conference who spoke with great appreciation about importance, significance and great future of the activities which we did.

During the last five years the Commission of the European Union has carried out much more important work. It has done a great work in the organization of the conference as well. And now we hope that, after signing the principal documents, all of us will enjoy the support and assistance of the European Union and the Commission of the European Union.

Participation of heads and presidents of the countries renders a special importance to the work of the conference. I would like to express my gratitude to the heads and presidents of the countries for their participation and organization of the

conference, for their valuable and important reports and for the great activities that we provided together.

Throughout the day, all the participants of the conference combined their efforts and the atmosphere of mutual respect, friendship and collaboration were prevailing in this hall. It shows that we are unanimous in the necessity of the restoration and development of the historic Great Silk Way.

From my point of view, the specific feature of our conference is that, on the basis of the Europe-Caucasus-Asia Transcaucasian main line, for the first time during the last period the close cooperation and contact between Europe and Asia assume a special character in this conference. The participation of representatives of Eurasian space here also displays serious changes which characterize the close integration of Europe and Asia.

This conference is of special importance both for us and for Azerbaijan. I want to thank the Commission of the European Union, presidents and heads of the states and all countries participating in the conference, for the great honor shown to Azerbaijan and for holding such an important conference in Baku, Azerbaijan.

I want to assure all of you that we highly appreciate your confidence, and we will do our best to make a bridge between Europe and Asia and fulfill our duty in the implementation of the restoration program of the historic Great Silk Way.

I thank all for the decision on setting up the secretariat of our organization, the residence of which will be in Azerbaijan, of the restoration of the Historic Great Silk Way. I think that we will realize the documents signed today with our joint effort, and undoubtedly the secretariat, representing our common organization, will fulfill its duty with dignity.

Today, for the first time in Azerbaijan, perhaps in its history, to be more exact, after gaining its state independence, such an international conference is held, and representatives of 32 countries and 13 international organizations are assembled here, in Baku. We consider it as a great respect to the independent, sovereign Azerbaijan and we will do our best to be worthy for this confidence and respect.

Today's conference brought us more closer and call all of us to cooperation, mutual understanding and friendship, and I believe that this conference will play its role so that we can be more active in the cooperation and ensure peace, welfare and progress in every country and in the Eurasian space.

Esteemed heads of states, now I invite you to have our photo taken for memory.

I declare the Baku international conference on the restoration of the Historic Great Silk Way closed.

Speech by the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the meeting dedicated to the Baku Conference on Restoration of the Historical Silk Way

Baku, September 10, 1998

Ladies and gentlemen!

I have invited you regarding the results of the international conference held in Baku, Azerbaijan on September 7-8. Undoubtedly, the results of the international conference must be thoroughly discussed. Especially the decisions adopted and treaties signed at the conference must be implemented. But today I have invited those, who took part in preparing and holding the conference, so I can express my remarks on preparing, carrying out and ending the conference.

Our nation and the world community are aware of the importance of the Baku conference on the restoration of the historical Silk Way. We had negotiated with the European Commission on organizing such a conference. Long time ago the necessity of organizing this conference had emerged. It had taken long time to discuss whether to organize this conference or not, where to hold it. Because the main purposes of the TACIS (adopted in 1991) and TRACECA (adopted in 1993) programmes of the European Union were to establish and develop relations with newly independent states, as well as set and develop the Europe-Caucasus-Asia Transport Line.

The European Union, forecasting the collapse of the Soviet Union, reacted adequately and implemented relevant measures. It was obviously proved by launching the TACIS programme in 1991, when the Soviet Union still existed, in order to provide financial assistance to newly independent states.

After the Soviet Union collapsed, great transformations happened in the Eastern Europe, and the former Soviet states gained independence, the necessity of launching the TACIS programme for developing economic and other relations between Europe and Asia emerged.

The Economic Commission of the European Union involved the Caucasian and Central Asian countries to this programme. In May 1993 the TRACECA programme was established. Until recently measures regarding the implementation of TRACECA have been taken in different countries. We have also cooperated with the European Union. But not everyone understood what a bright TRACECA would have. At last, in 1996-1997 the restoration of the ancient Silk Way became a global issue. Its purpose was to establish new communication and transport lines, tie Europe and Asia via closer, suitable, secure and low-priced ways, set and develop economic cooperation between countries through these ways and increase the impact

www.aliyevheritage.org

of the European Union on these countries.

The restoration of the historical Silk Way has drawn a big attention from scientific and practical point of view. This matter has been discussed in press, scientific publications, magazines, conferences, and symposiums in different countries. The attention to and interest in the Great Silk Way have increased. Thus, there has been an interest in and discussions on the restoration of the Great Silk Way even in the United States, which is actually very far from it. Or there has been an interest in and a number of proposals on the Great Silk Way in Japan, another remote place of the Earth. Last year the Japanese Prime Minister Hashimoto put forward the concept, attitude and proposals of his government on the ancient Silk Way. Japan has constantly paid attention to this matter.

The restoration of the ancient Silk Way – the establishment of a modern transport line on its basis has been proposed by most of the countries lying along the Great Silk Way as an important matter.

Azerbaijan has taken an active part in this process and closely cooperated with the European Union. We have considered our multi-sided cooperation with the Economic Commission of the European Union important and seen its positive results.

In general, the European Union is an organized entity. Despite Europe`s large size, only 15 nations are represented in the European Union. There is a high-level, modern economic cooperation between the EU members. The effectiveness of this cooperation is obvious. Because the EU members highly appreciate the activity of this entity. Thus, the EU enjoys a remarkable reputation. The European Union also extends its relations with European and Asian countries.

As you know, a treaty on cooperation was signed between the European Union and Azerbaijan in Luxembourg in April 1996. We try to participate in bodies of the European Union. In past years we received some financial assistance from the European Union and we still use the assistance of the European Commission in implementing several programmes.

Our cooperation with the European Commission is successful, and we proved ourselves as a reliable partner in this cooperation. I want to mention one fact. We signed treaties with the European Union in 1994 when we were not fully aware of details of our cooperation with the European Commission. The EU provided some assistance to Azerbaijan. When there was a shortage in our country, we received a large amount of wheat from the EU to supply our population with food. At that time, the EU did also provide us with the loan.

I have to acknowledge that I was not fully informed about that credit then. The Cabinet of Ministers, which disagreed with me, signed documents on accepting those credits. After I studied the matter, both our Cabinet of Ministers and financial agencies explained that despite being titled a credit, that was an aid of the European

Commission to Azerbaijan. They told we would return those credits three years later, so we should not worry.

Unfortunately, the situation was tense in the Azerbaijani government back then. You are also aware who chaired the Cabinet of Ministers in 1994. Thus, I think the mistakes were made then. That`s true that Azerbaijan was in need of credits and material assistance at that time. But we must always know what we receive credit for and how we are going to pay it back. However, most people, including those, who signed for receiving that credit had not thought about it.

Allegedly, the credits were provided to Azerbaijan to bring food only from Europe. Now we learn that mistakes were made in using those credits, too. At last, 1997 was the deadline for us to pay the credits back.

Georgia was granted such credits, as well. Actually Georgia received a larger amount. So were Armenia and other nations. However, the European Union and particularly its Economic Commission resolutely demanded Azerbaijan pay the credits back. We tried to extend the payment period. We tried to prove there were mistakes when Azerbaijan received the credit, since some people did not understand that it had to be paid. But in vain. Last year we had to pay USD 57 million to the Economic Commission of the European Union.

Unfortunately, the Azerbaijani economy and the Cabinet of Ministers were run by irresponsible persons in 1993-1995. This is why such mistake was made back then.

When I was reported about the matter, I repeteadly asked why it had happened so. Perhaps we might have not accepted those credits. Our situation was and would be hard anyway. However, now we paid USD 57 million. We had such an affair with the European Union.

It`s true that understanding our situation and seeing we paid that credit back, the European Union decided to provide Azerbaijan with an assistance worth 30 million ecu. It will cover the period of 1998-2000. Of course, it can not replace USD 57 million. Yet, we should appreciate it. The European Union has a positive attitude towards Azerbaijan and appreciated the credit payment of Azerbaijan. We are also aware that our neighboring nations have not paid their credits, but have extended the payment period.

We are explained Azerbaijan is financially able to pay it back, while the other countries are not. It also shows Azerbaijan controls its economy with its own means, since the USA deprived Azerbaijan of any assistance according to the Section 907. The neighboring nations like Armenia and Georgia receive, USD 100 million from the USA every year, while Azerbaijan does not.

In 1994 the EU provided more financial assistance to other countries than it granted Azerbaijan. We paid the credit back, but those countries received payment

extension.

I just wanted to inform you. Because both you and our public need to know everything. All the measures that are being taken in our economy are obvious. I think we run our business very professionally.

This is a part of our cooperation with the EU and the Economic Commission. A lot has been and will be done via assistance of the EU within the framework of TRACECA. It does not involve only Azerbaijan. It implies the modernization of the Azerbaijani part of the transport line for implementation of TRACECA. For instance, the Poylu bridge was restored thanks to USD 2 million granted by the European Union. There is renovation in railways, too. That money is not a credit, but it is spent for renovation. The EU provides an aid in restoration process in liberated territories, for example, in liberated settlements and villages of Fuzuli district. The Deputy Prime Minister Abid Sharifov is present here. How much is the EU aid worth?

Abid Sharifov: 7 million ecu. They have already allocated 4 million and they are going to allocate the rest 3 million. That money is being spent for restoration of the liberated villages of Fuzuli.

Artur Rasizade: In general, the total assistance of the EU to Azerbaijan has been worth USD 225 million so far.

Heydar Aliyev: Is the credit which was paid back also included?

Artur Rasizade: No, this is the direct assistance to Azerbaijan.

Abbas Abbasov: The EU has provided an aid worth USD 16 million only to our agrarian sector.

Artur Rasizade: The total assistance is worth USD 225 million.

Abid Sharifov: Mr. President, the EU has invested 7,650 million ecu as grant in Azerbaijan within the framework of TRACECA. Over 6 million ecu of this investment has been spent for building and restoring bridges and border posts, renovating the Baku port.

Heydar Aliyev: I repeat once again. Our cooperation with the European Union is successful. These aids are being and will be spent for solving Azerbaijan`s problems. As a result of this successful cooperation, the topic on development of TRACECA and restoration of the historical Great Silk Way have been discussed in the EU Economic Commission a few times and the necessity of organizing such a conference has been emphasized. I have said it at the conference. Since TRACECA was launched, the working groups have met several times and discussed the implementation of the programme. However, the conference took place a result of the necessity of adoption a new program based on TRACECA. Thus, the preparation was done and the location of the conference was discussed.

Azerbaijan took an active part in the preparation process. It took a few months,

perhaps even a year to prepare the main document, which is the major multilateral treaty on international transport on development of the Europe-Caucasus-Asia corridor and its technical appendices.

When the necessity of organizing this conference emerged, the discussions on its location were also conducted.

Of course, each state, participating in TRACECA, wished to organize the conference and proposed its candidacy. We also proposed to hold this conference in Azerbaijan.

No doubt, we realized how responsible it was, when we submitted our bid. While Azerbaijan has a lot of problems, including the Armenian-Azerbaijani conflict, holding such a great international conference in Azerbaijan creates many duties and a big responsibility for us. Realizing all this, we submitted our bid. So did other countries. This matter was discussed several times. Both the European Commission and most of the participating nations of TRACECA approved Azerbaijan`s proposal on conference. Till the adoption of the decision, there were discussions on where to organize this conference.

At last, our proposal was accepted. It was decided to hold this international conference in Baku, Azerbaijan. Afterwards, we started our preparation. It lasted long. But in order to carry out a more organized preparation, I issued a special decree and instituted a commission on organizing the conference. The commission has been chaired by the Prime Minister Artur Rasizade. Most of the people, who are present at this meeting, are the members of the commission. I noted that the commission did a good job and prepared the conference well. Having consulted the European Commission on holding the conference, I, the President of Azerbaijan, sent special letters to heads of states and governments of the countries, whose participation was necessary, and invited them to take part at the conference.

Those countries are participants of restoration of the Silk Way. The composition of those countries was approved by the European Commission. But they were invited by the President of Azerbaijan. Obviously, our invitations were accepted and 32 nations participated at the international conference. We sent invitation to international organizations, as well. Delegations of all 13 international organizations that had been invited took part at the conference.

That was a big international conference, indeed. The participants were representatives of the nations lying along and interested in the Silk Way. Delegations of the United States, Japan, China, European countries, Caucasus, Central Asia, Mongolia and some Asian nations were present at the conference.

There were high ranking delegations. Nine nations were represented by presidents, one – by prime minister. Other delegations were led by ministers, deputy ministers, and high ranking officials. Only the number of members of delegations

was 180 people. Moreover, there were a number of people accompanying delegations.

210 reporters from 20 countries also took part at the conference. They were representatives of huge agencies and televisions of the world.

Almost all international organizations were represented at the conference. Delegations of the UN, OSCE, EU, CIS, Black Sea Economic Cooperation Organization, Economic Cooperation Organization, World Bank, European Bank of Reconstruction and Development, Islamic Bank, and many transport organizations participated at the conference.

Each delegation took an active part at the conference. The leaders of all 32 delegations delivered speeches at the conference.

The chairs of delegations of 13 international organizations also made speeches. You are aware of those speeches. The entire conference was being broadcast live by the Azerbaijani television. I guess you watched and listened to it. The verbatim record of the conference was published by our papers.

I can shortly note that the discussions at the conference showed that everyone shares the same opinion: each country should set communication lines in order to restore the historical Silk Way. The EU will further patronize it as it has already been doing. All the participants of the conference appreciated the initiative of the European Union and Azerbaijan (the Georgian President Eduard Shevardnadze also joined our initiative), and emphasized the importance of the conference and the issues discussed there.

Some heads of states and governments sent me special letters regarding the conference. The President of the People`s Republic of China Jiang Zemin, the Prime Minister of Japan Mr. Obuti, the Prime Minister of the United Kingdom Tony Blair, the President of Kazakhstan Mr. Nazarbayev sent letters to me since they could not participate at the conference. The letters were submitted to me. They will be published in press.

Other delegations which were not led by heads of states and governments also expressed their attitude, opinions and proposals of their heads of states and governments on the conference.

I think that the conference reached its goals and became a historical event in international arena. All the speakers noted it at the conference.

Three documents were signed at the conference. They are the "Major multilateral treaty on international transport on development of the Europe-Caucasus-Asia corridor" and its technical appendices, the Baku declaration and the final official information of the international conference on restoration of the historical Silk Way. They were signed differently. The first document was signed by 14 countries. The Baku declaration was signed by many countries. The third document, which is the

final official information, was signed by delegation of 29 nations and the European Union.

These documents are of great importance. We will carry out necessary measures for implementing these documents. My decree on outcomes of the conference and the duties of the Azerbaijan Republic is being prepared. That decree will determine all the activities to be carried out by our government and state bodies. Soon I will issue this decree.

Today I can proudly say that Azerbaijan, as an independent nation, organized and secured a big international conference in Baku.

As I declared at the end of the conference, the decision of holding the conference in Baku is a trust and attention to Azerbaijan by the EU and TRACECA participants. We should appreciate it. Its importance is that, as a result of the cooperation with Azerbaijan, the EU demonstrated Azerbaijan`s right to organize a conference and adopted a decision on conference`s taking place in Azerbaijan. Other countries also accepted the necessity of organizing this conference in Azerbaijan and took an active part at the conference.

At the conference nine countries, including Azerbaijan, were represented by presidents, one nation - by prime minister. It means out of 32 delegations 10 were led by heads of states and governments. It proves an immense importance other countries and their heads of states attach to the conference and Azerbaijan.

We tried to meet international standards when organizing the conference. It is a pleasure to say that we succeeded. I and other officials of Azerbaijan have taken part in international assemblies, summits and conferences since Azerbaijan declared its independence. When preparing for the conference we tried to effectively use the experience of organizing international conferences, and wanted the Baku conference to reach the level of meetings we had taken part at. I can say we succeeded.

The effective and organized preparation of the conference from the arrival of delegation in Baku through their departure was obvious, indeed. All delegations, their chairs and members highly evaluated the organizing of the conference, accommodation of guests, the service, the organized measures, and the use of modern technical means.

Naturally, it was not easy. We had carried out preparation measures and had done a lot to accommodate the delegations properly, set normal conditions for them during their stay, and make the location of the conference meet international standards.

In terms of this, the Gulustan palace was very useful for us. The Gulustan palace, which was built in 1980, has been serving Azerbaijan for 18 years. As a person, who initiated its building I am very proud that this palace serves Azerbaijan`s independence. Even prior to the conference. But for organizing the conference the Gulustan palace was thoroughly renovated. It was necessary, because the building

constructed 18 years ago needed a renovation. The building was renovated and modernized. At the same time, new rooms and departments were built for organizing the conference. It allowed the conference participants, people accompanying them and reporters to work effectively.

Today I can claim the great hall of the Gulustan palace did not only distinguish conference halls in other countries, but even looked more gorgeous than some of them. It was a historical event.

We don't have only the Gulustan palace, but a lot of modern hotels to accommodate a lot of guests in Baku. That was useful, too.

As you know, we purchased vehicles that meet modern requirements regarding the conference. They were used, as well. All these demonstrated the current state of Azerbaijan. The modernization of the VIP section of our airport is also fascinating. But I would like it to be better than that.

Our friend, the Turkish president Suleyman Demirel, when departing, expressed his satisfaction and appraisal. He said the VIP section meets all modern requirements. I told him we construct another airport, which is going to be inaugurated next year. I told him I would invite him to the inauguration and everything at the new airport, including the VIP section, would be better.

Everyone sees the airport, which is being built. I told him that we established that airport in 1981. Back then I was trying to establish a new airport in Azerbaijan which would meet modern requirements. By my decision, projects were elaborated in Moscow and our architects worked. We looked through the projects several times. We established it in 1981. It was not constructed even though many years have passed. Since I launched the construction I have to end it even after a long break. We will inaugurate the new airport in 1999.

Azerbaijan is tied to the whole world via airlines now. It is important for all the people, including Azerbaijani citizens and foreigners, who use these airlines can enjoy a modern airport. The renovation and modernization of the VIP section positively surprised our guests.

You have watched speeches by delegations on TV. Most of the speakers appreciated the initiative of organizing the conference in Azerbaijan. They were their official statements. In talks with me, other delegations, our officials, all the guests expressed their satisfaction with organizing the conference in a high level. It is also important.

We passed a hard exam. A high level international conference took place in Azerbaijan in September 1998. All the people who participated and were involved in the conference did their best and the conference was held successfully.

Undoubtedly, all these measures were led by certain people. As I noted, a commission had been established. The commission instituted by my decree in June has

been chaired by the Prime Minister Artur Rasizade. All the commission members led by the chairman worked a lot. Therefore, I thank the commission chairman Artur Rasizade and all its members. I want particularly to note the commission member Abid Sharifov`s efforts. Because besides the Prime Minister, Abid Sharifov was in charge of TRACECA in our Cabinet of Ministers, took part at the meetings of the working group, and kept direct touch with the EU. I appreciate his activity.

Of course, each of the commission members has secured their own field of activity. I thank each of them. Besides them, the officials of the Presidential Administration worked a lot. The executive power of Baku did its best as a commission member. Our law enforcement bodies were effective in securing the security of the conference and public safety. The people, who accompanied the delegations also did their job greatly.

Everyone, who was invited to this meeting had taken part in carrying out these measures. Thus, I thank everyone, who participated in preparing and holding the conference and congratulate them on successful conference.

Organizing the conference in Azerbaijan was a historical event for our country. We know our history very well, so we can say that such a historical conference was the first event in our long history. It`s true that many big measures took place in Azerbaijan in past years, especially during the 1960-80s. Most of them were held in the frames of the Soviet countries. Some international measures took place in Azerbaijan with the participation of other socialistic nations or international worker movement or communist movement. None of them was held in a state level.

If we look at the history, we can say it was the first great international conference in the history of the Azerbaijan Republic. We should highly evaluate it as a great achievement of Azerbaijan.

The organizing of the international conference in Azerbaijan demonstrates strengthening, development and international recognition of Azerbaijan`s independence. It is the symbol of our independence and sovereignity. As an independent nation we hosted delegation of 32 countries and launched a new program on restoration of the historical Silk Way that covers a large territory of the world. It is a historical event. Every patriotic Azerbaijani can feel proud today. Because this is the fame of our country.

Since Azerbaijan gained its independence, we have been pursuing a long hard way, which is still uneasy today. Our first duty is to earn Azerbaijan's worldwide recognition. This is the main task for every newly independent state. But it is a more important task for us. Because by the time when we declared our independence Azerbaijan had been in war with Armenia for three years. Armenia and the Armenian diaspora in the world blamed Azerbaijan for this conflict. Almost all the countries of the world had got a negative opinion on Azerbaijan. Even in Moscow

and in the Soviet Union most people thought Azerbaijan was guilty for the outbreak of the Karabakh conflict.

Just remember how some Azerbaijanis here emphasized this opinion. What correspondence was conducted in Moscow in 1988? Why did the conflict break out? As if the Azerbaijani authorities, and especially Heydar Aliyev, who was repressed and isolated back then had oppressed the Armenians in Azerbaijan and had a negative attitude towards Nagorno Karabakh. As if Nagorno Karabakh could not develop within Azerbaijan and the Armenias who were fed up wanted to join Armenia. As if there was a negative attitude and it was all Heydar Aliyev`s fault.

You remember those articles and speeches. Not only did our enemies in Moscow, but also some Azerbaijanis here repeated it as well. The then Azerbaijani authorities said it from tribunes in Moscow. Whom did they serve? They libelled our people in order to reach their amibitions and goals.

Back then I informed several times that all that information was wrong. I disclosed documents that showed Nagorno Karabakh developed three times more than Azerbaijan in general did. In all periods, starting from the 1920s, including the 1970s. However, no one took statistics into consideration. They needed to blame Azerbaijan and they did. So the Armenian diaspora spread the idea about Azerbaijan`s fault in this conflict in Moscow, Soviet Union and worlwide.

Since Azerbaijan gained its independence we have been trying to remove this negative attitude, and demonstrate Azerbaijan as a free, independent, civilized nation. Not as the Armenian diaspora claims. They claim the "Azerbaijanis are savage and nomads, not a nation". Have you forgotten this? This kind of articles were published everywhere. They insulted us, the Azerbaijanis. This idea was widely spread in international arena.

Thanks to our policy, pursued in the last 5 years, the measures carried out, a number of meetings, visits to foreign countries, meeting with delegations that visit Azerbaijan, speeches at international organizations, the attitude towards Azerbaijan has changed.

When the guests left after the conference on October 8, I came to the Presidential palace in the evening, where I met the Japanese representatives. He had asked me to accept him, as he was going to leave for Japan that night. He wanted to present me the letter of the Japanese Premier Mr. Obuti. He participated in the meetings I had during my formal visit to Japan in February. He told me about his impressions and the attitude of the Japanese public towards Azerbaijan. He said everyone in Japan was impressed of my endless meetings and negotiations there, and they thought not a single head of state that ever visited Japan agitated his/her country so much. It was his words. I do not say it to praise myself. I do not need it.

Yes, they did not know us in Japan. We earned Azerbaijan's recognition in Japan.

Many Japanese companies operate in Azerbaijan. Others also want to come. It was said to me by the chairman of the Japanese delegation on September 8.

This conference concluded the measures that had been carried out. Besides our activity during our visits to different countries or while foreign heads of states or delegations visit Azerbaijan or while our representatives go to other countries and international organizations, now delegation of 32 nations and 13 international organizations gathered in Azerbaijan and witnessed the current realities of our country. It was a good way to show Azerbaijan as an independent nation and we did it. That conference was a means which served and reconfirmed Azerbaijan`s independence and we could organize it.

Of course, any impression is being and will be spread. As I noted, 210 reporters from 20 countries took part at the conference. The articles about are being and will be published in many foreign newspapers. It will continue. Azerbaijan is displayed to the world as a free, independent, and democratic state.

I would like to tell one fact, too. We are developing market economy. The presidents who visited Baku were accomodated in the office-hotel complex in the center of the city. Together with the Turkish President Mr. Suleyman Demirel, we inaugurated that office-hotel complex. It is a result of private business. It is a real outcome of market economy and free enterpreneurship in Azerbaijan.

On September 7 I gave a reception to heads of states and chairpersons of the delegations. It was held in Baku Entertainment Center constructed by private sector near Ramstore. It is also a result of private sector in Azerbaijan. You are aware of it. I was with the presidents who were on visit in Azerbaijan. They stayed at that hotel. They were surprised when they learnt that hotel and the center where the reception was held belong to non-state private sector. I mean the presidents of member-states of CIS. Our friend Suleyman Demirel was very glad that our private sector was emerging and Turkish construction companies take part in establishment of this private sector. It is also impressive that Azerbaijan is pursuing market economy.

It is not a simple case. A 16-storey office-hotel has been constructed in the center of Baku. By the private sector. It is a practical result of market economy. It is a proof for foreign investment that there are favorable conditions in Azerbaijan. Every businessman can invest in Azerbaijan and achieve effective results. It was also displayed.

At last, I want to mention the current view of Baku and the mood of people. I want to recall the words by my friend Suleyman Demirel. I guess he stayed on the 16th floor. There was a good view of Baku and the Caspian Sea from there. He said he saw some people go early in the morning. Later the number of people and children gradually increased, they went to park and had a rest there. He said he`d told people near him that this is the stability created in Azerbaijan by Heydar Aliyev –

people can walk and rest easily. He observed everything and shared his impressions with me.

But that was not the only impression. Everyone was impressed. The development of democracy and market economy in Azerbaijan is obvious. The current view of Baku and Azerbaijan was obvious for everyone who visited the country.

We demonstrated Azerbaijan. We showed both the attitude towards Azerbaijan, which was actual 5-6 years ago and the current opinion about Azerbaijan. While the first attitude was created abroad based on different libels, the second opinion is based on current realities and view of Azerbaijan, as well as political situation, stability, and infrastructure.

You know that Baku has always been a beautiful city. I recall Suleyman Demirel`s words again. He said to our delegation what he saw in Baku back in 1991 and what Azerbaijan`s situation is now. Yes, a person who visited Azerbaijan in 1991 can compare the past impressions with the current situation. It is obvious.

The conference gave us such a big opportunity. Using it we should further demonstrate, spread and agitate Azerbaijan`s realities everywhere. It is necessary for us to be recognized. We also need it to remove negative opinions on Azerbaijan created because of the Armenian-Azerbaijani conflict. The conference was a good way for it.

The conference and its outcomes should further be analyzed and agitated. Another importance of the preparation for conference was that the Azerbaijani public learnt about the historical Silk Way. Perhaps some people were aware of that, but now the Silk Way was revealed to our public.

The preparation for conference led to many scientific conferences in Azerbaijan dedicated to the Silk Way. Scientific researches are being conducted and books are being published. There is the magazine called “Ipek yolu” (“Silk Way”), which has already been published twice. A relevant newspaper is being published. They were published in English and submitted to delegations. The department on humanitarian policy of our Presidential Administration prepared a good book dedicated to the Silk Way. The book that contains historical maps and materials was also submitted to delegations.

I said to you that we need to enhance copies of the book and spread them. Because they include historical maps of Azerbaijan and the Silk Way. They may be known to our scientists and researchers, but not to our public. But we need to know it. Because a new program was launched and will be implemented for many years.

A lot had been done prior to the conference. But I think, now after the conference our scientists and researchers can do more, write books and scientific works, research this topic thoroughly, and analyze the outcomes of the conference. Therefore, the outcomes of the conference and signed documents should be disseminated

among the public regularly. I suggest these measures will be reflected in the documents that are being prepared. I demand our relevant scientific bodies and state agencies be seriously involved in these matters.

The Baku international conference dedicated to restoration of the historical Silk Way launched a new program for the 21st century. There are several new programs regarding the changes that have happened last 10 years. Some of them are regional, while others cover several regions. Each of them has a unique significance.

We initiated a new program with the EU. It implies the connection of Europe and Asia and the importance and role of Azerbaijan and the Caucasus in it. I suggest the program will expand and develop in the 21st century. Heading to the 21st century, we participate in launching of a new program that is important for our country, our region and humankind. We are also organizers of the conference dedicated to it. We need to show our role further.

One of the outcomes of the conference is that a permanent secretariat was set up for implementing the program. It was decided to locate permanent secretariat in Baku. I must say it was not easy to decide it. Because other participating countries also wished the secretariat to be located in their territory. There is no need to explain the importance of this decision. But the countries that appreciated our efforts and signed the document, agreed to institute the secretariat and locate it in Baku, Azerbaijan. This is a big trust in us as a conclusion of the conference. Thus, we have taken a big responsibility on implementation of this program.

There are many programs like this. The Black Sea basin countries have the Economic Cooperation Organization, which secretariat is situated in Istanbul. It is natural. Because this organization was established by the initiative of the Turkish Prime Minister Suleyman Demirel in 1992. There is the Economic Cooperation Organization, which secretariat is located in Tehran. It is also known. There are many other organizations, which secretariats are situated in different countries. But the secretariat of the organization implementing the program on the Great Silk Way and connecting Europe and Asia is situated in Azerbaijan. I repeat again that it is a big trust in us. It created opportunities for us to make our efforts in implementing this program. We should appreciate it and realize the trust.

So, a big international conference took place in Azerbaijan as a result of our cooperation with the EU, the countries involved in TRACECA and our initiatives. We now see its results.

Today I congratulate you and the entire Azerbaijani people on the occassion of this historical event. I hope we can work effectively to implement this program, contribute to the integration process between Europe and Asia and reconfirm the significant role of Azerbaijan in European-Asian cooperation.

I am confident that we will demonstrate the independence and sovereignity of

Azerbaijan, the importance of establishing a democratic, legal and secular state in Azerbaijan and advance Azerbaijan as a free and independent state.

This is what I intend to say to you. The main goal of this meeting was to deliver my suggesions regarding the outcomes of the international conference. Do you have anything to say? If yes, please. Any questions? Anything you didn`t understand? Is everything clear?

A letter of congratulation to the chairman of the European Commission, His Excellency Romano Prodi

May 7, 1999

Distinguished Mr. Romano Prodi,

I congratulate you on the occasion of your election the President of the European Commission.

We attach great importance to the expansion of relations and close cooperation with the institutions of the European Union.

I am sure that the agreement on partnership and cooperation between the Republic of Azerbaijan and EU, which is to enter into force soon, will ensure the development of our cooperation on a firm legal basis.

I once again express my gratitude to the EU for its numerous humanitarian and technical assistances to our republic. I hope that the European Commission, headed by you, will further play an important role in strengthening the integration of Azerbaijan into the world community and in establishing peace and security in our region.

I wish you successes in your work and extend my best regards.

Sincerely Yours,
Heydar Aliyev
President of the Republic of Azerbaijan

To the EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, Secretary-General of the Council of the EU Mr. Javier Solana

Baku, October 22, 1999

Distinguished Mr. Solana!

I cordially congratulate You on the occasion of your appointment as the EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, Secretary-General of the Council of the EU.

The Republic of Azerbaijan attaches great importance to the cooperation with the European Union. The agreement on partnership and cooperation, which recently entered into force, opens new prospects for expansion of relations between our country and the EU.

I highly appreciate your activity as Secretary General of NATO in the past and remember our meetings with pleasure. I am hopeful that our dialogue will continue in future.

I wish you good health and success in your job and invite You to visit Azerbaijan in your proper time.

Sincerely,
Heydar Aliyev,
President of the Republic of Azerbaijan

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Mr. Romano Prodi, President of the European Commission

Istanbul, Chiragan Palace, November 19, 1999

Heydar Aliyev: Distinguished Mr. Prodi, I am very glad to meet You again. I cordially congratulate You on the occasion of Your election as a president of the European Commission. I attach great importance to expansion of relations and close cooperation between the institutions of the European Union and Azerbaijan. Restoration of the historic Great Silk Way and enlargement of cooperation via program of TRACECA is a remarkable event. I am confident that these projects will play a special role in development of transport communication between Europe and Asia.

I would like to note humanitarian and technical assistance of the European Union to our country with gratitude. I highly appreciate the assistance of the European Union in the framework of the TACIS program in restoration of our liberated regions in the Armenian-Azerbaijani Nagorno-Karabakh conflict. I am confident that these programs will continue successfully under your leadership.

Romano Prodi: Distinguished Mr. President! Thank You for your cordial congratulations on my election as the President of the European Commission. The European Union attaches great importance to the cooperation with Your country. The European institutions are interested not only in economic cooperation with the Caucasus region, but also in overall cooperation as well.

The conference held in Baku in September 1998 on the restoration of the Great Silk Way is of great importance. I would like to specially note that the event is very important in determining the development strategy of the region.

Heydar Aliyev: That is right, Mr. Prodi. I must also say that in the Republic of Azerbaijan, which moves forward in the path of independence with confidence, the process of democratization and reforms are conducted successfully. Exploration of the energy resources of the Caspian Sea and their transportation are also conducted with success. As You know, our country is the initiator of these projects. An oil contract called as "the Contract of the Century", signed in Baku in 1994, thanks to great efforts, is of great importance for implementation of further oil projects.

To transport the Caspian oil to the world market, Baku-Supsa oil pipeline has been put into use in April of this year, along with Baku-Novorossiysk oil pipeline. I would like to notably stress the importance of the signature of the documents in Istanbul on construction of Baku-Tbilisi-Ceyhan as the main oil pipeline. We faced many hardships on this path. Pressures were exerted on our countries and efforts were made to destabilize the countries of the region. Despite all these hardships, the

reality of construction of Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline pleases me very much.

Moreover, I want to emphasize that our country closely cooperates with foreign companies in exploration of the rich energy resources of the Caspian Sea and Italian Company “ENI-AGIP” also actively took part in project.

The Nagorno-Karabakh conflict, which is the main problem for the independent Azerbaijan, continues for 12 years and one fifth of our territories have been occupied and more than a million of our compatriots languish in tent camps as refugees as a result of the aggression of the Armenian armed forces.

Despite all this, our country is for peaceful settlement of the Armenian-Azerbaijani conflict. The ceasefire is observed for five years. The OSCE Minsk Group is in charge of the settlement of the conflict since 1992, but we have not yet achieved tangible results.

Several meetings have taken place between the presidents of Azerbaijan and Armenia recently. It is very necessary that the process of the settlement of the conflict continues in the framework of the OSCE Minsk Group.

Our country relies on assistance of the international community for settlement of the Armenian-Azerbaijani Nagorno-Karabakh conflict and for elimination of its consequences.

Romano Prodi: Distinguished Mr. President! I highly appreciate the production of the energy resources of the Caspian Sea and their transport to the world market. I cordially congratulate You on the occasion of the signature of the documents and other projects on construction of Baku-Ceyhan main oil pipeline.

Large prospects opened for the development of partnership between Azerbaijan and European Union. My organization is ready for all kind of assistance for establishment of peace and stability in the region.

Distinguished Mr. President! Let me note that I am very pleased with this interesting talk.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev while receiving the special envoy of the European Union on Azerbaijan Renato Batti and coordinator of the European Commission on Azerbaijan Robin Lidel

Presidential Palace, February 5, 2000

Heydar Aliyev: Welcome to Azerbaijan! I am very pleased with your visit to Azerbaijan. We always attach great importance to our cooperation with the European Union and I note very positive results of this cooperation. But at the same time I feel that our cooperation has great perspectives.

Our Prime Minister told me that you have discussed a number of issues comprehensively. I am ready to listen to you.

Renato Batti: Mr. President, thank you for receiving us today. It is very nice and an honor to meet You today. Indeed, we met and held discussions of the bilateral issues with the government officials. Our cooperation with Azerbaijan is a priority in the region. The European Union is the first donor organization for Azerbaijan. Undoubtedly, we continue our work in this direction and we will go on to support all efforts of Azerbaijan in future. We are ready to increase our efforts as soon as peace is achieved in Azerbaijan. The European community along with the world community declares its readiness to support rehabilitation and reconstruction after achieving peace.

We discussed some projects during our stay here. When we were here in November, we reviewed a project concerning Nakichevan and we are ready to work now. This is a project assigned from our second financial tranche.

Taking this opportunity, I want to extend my gratitude to all people with whom we were in touch during the meetings. Especially, I want to thank the first Deputy Prime Minister of Azerbaijan. He accompanied us in all the meetings and assisted joint implementation of the provisions of the agreement.

As You know, Azerbaijan and the European Union jointly implement a number of projects in conformity with the agreement on cooperation and partnership. After achieving this agreement, we held our first meeting in November and we are going to meet in Brussels in March. From February 24 to March 1, members of the parliament of the European Union will arrive in the Caucasus and focus special attention on Azerbaijan. In March, as I noted before, an Azerbaijani delegation will arrive in Brussels in the framework of the agreement on cooperation and partnership. Thank you, Mr. President.

Heydar Aliyev: Very good. I am very satisfied with the information you gave. I am very thankful that the European Union attaches a special attention to Azerbai-

jan in the region. We will always try to justify such attitude. Plans of the European Union for the restoration of our occupied territory make us very glad. Negotiations recently held in the framework of the Minsk Group, as well as the direct talks between the presidents of Armenia and Azerbaijan give hope that we will achieve peace and our occupied territories will be liberated. There are much work to do in those territories. We cannot do anything there, if there is no participation of the European Union and world community since all the towns, settlements, villages, everything used by people, have been utterly destroyed.

Recently, representatives of the World Bank, IMF and UNHCR visited Armenia, Nagorno-Karabakh and Agdam district which is under occupation. They later spoke of their impressions and witnessed that everything had been ruined. Everything must be reconstructed. From this point of view, your statement today is very important for me.

When I was in Istanbul, I met with the President of the European Commission Mr. Prodi. We held a comprehensive talk about it. This issue was at the focal point of discussions during my talk with him. I hope we will work with him together.

I am grateful to your participation in the implementation of various projects. All these are very important for us.

Thus, our relations expand. There is a need to establish permanent missions of the European Union and of Azerbaijan in both sides. We must resolve these issues as well.

In summary, while looking back, we can understand how important the cooperation with the European Union is for us, and we appreciate it. But there is much work ahead. I am confident that expertise we gained and sustainability of our cooperation will provide impetus to achieve great breakthroughs in future. We wish and accept it.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with the delegation of the European Parliament

Presidential Palace, February 29, 2000

Heydar Aliyev: Dear guests, I welcome you. It is the first delegation of the European Parliament to come to Azerbaijan. We have been cooperating with the EU for a long time. Our cooperation is realized mainly through the economic commission; we are satisfied with this cooperation. We have done a lot within the cooperation with the economic commission of the European Union and have received aid. We have good plans for the future.

This meeting also proves the expansion of our cooperation with all the structures of the European Union. I am satisfied with your visit to Azerbaijan. You can learn about our country and nation. Our cooperation is under way. Please, I am listening to you.

Per Gharton: In my opinion, this meeting is of great importance for the further cooperation between the EU and Azerbaijan. I prepare the report for the European Parliament on the South Caucasian countries. Afterwards this report will be discussed and, probably, adopted in the European Parliament. After its adoption, the main strategic line of the European Parliament on the South Caucasian countries will be determined. Therefore, we have named our mission "a fact finding mission". As you see, our delegation consists of persons from different parliaments. Thus, more people will observe Azerbaijan and there will be more opinions on your country. Subsequently, the results of our observations will be prepared as a report and submitted to the European Parliament.

Mr. President, I have two questions to you. The first one is on the relations between Azerbaijan and the European Union. There is cooperation and definite relations between Azerbaijan and the European Union. We know that you want to develop these relations. We support you in this issue.

Azerbaijan will soon become a member of the European Council. The European Union is another entity on the continent. The distance from here to Strasbourg is a bit shorter than the distance to Brussels. We would like to hear your opinion on the relations between Azerbaijan and the European Union. How far are your plans? What do you think of these relations in general?

My second question is on the Armenian-Azerbaijani conflict. During our visit we have gained a lot of information on it. We had got enough information about it before we came here. We also know that you try for the peaceful solution of the issue. We`d like to learn how real the solution of the conflict is and how you envisage it?

Heydar Aliyev: At first, I want to note that Azerbaijan is a European country. After gaining independence Azerbaijan determined its statehood as democratic, legal and secular.

Azerbaijan will follow the market economy by realizing political and economic reforms, and refuse the former economic and political forms.

Azerbaijan is a democratic and secular state. Naturally, Azerbaijan wants to benefit from the European values and achieve European standards in different fields, including in the statebuilding process and in the formation of society by using those values.

The speed of the process depends on the desire of Azerbaijan to be recognized and be admitted by the European structures by cooperating with them. We understand that we must follow this way. For it, we must fulfill our obligations concerning our constitution and the European values. We want it, we try for it. As you noted, we have been cooperating with the European Council for over 3 years.

The period of examination is already behind. I think that this year we`ll be admitted to the European Council.

Our cooperation with the European Union is realized via the economic commission. We have done a lot in this field. We have signed some documents with the economic commission of the European Union. We cooperate on the basis of these documents. Azerbaijan plays a special role in realization of programmes of the economic commission of the European Union, such as TRACECA, INOGATE.

An international conference on the realization of the TRACECA programme and the restoration of the ancient Silk Way took place in September 1998 in Azerbaijan. It was Azerbaijan`s initiative, but we organized the conference together with the economic commission of the European Union. The delegations of 32 countries and 13 international organizations took part at the conference. The delegations of 9 countries were headed by their presidents.

We had comprehensive discussions and appreciated the realization of the TRACECA programme and the restoration of the Silk Way as a necessary programme between the East and the West. We signed the necessary documents and established an organizational committee. Its secretariat is located in Azerbaijan. It is the result of our cooperation with the economic commission of the European Union.

I think that it is time for our cooperation with the parliament of the European Union. Thus, you have come to Azerbaijan. I am satisfied with it. Taking into consideration the old practice, I think that our cooperation can be productive. We understand that your parliament has also strict conditions. Almost all the European countries are members of the European Council. But the number of the members of the European Union is limited. I am aware that some of the post-socialist countries

of the Eastern Europe now strive to join the European Union. But their conditions must be fulfilled. They need some time for it. The cooperation is necessary for it. We are ready to cooperate with you in this field.

As for your second question, I suppose you are informed of the history of the Nagorno-Karabakh conflict. It is probably the oldest and the hardest conflict in the post-Soviet area. It began in 1988 at the initiative of Armenia. Armenia began this conflict to annex Nagorno-Karabakh, which is an integral part of Azerbaijan. Later the conflict turned into the war. There was much blood and many victims.

Because of some reasons and by using the direct aid of some countries, the Armenian armed forces have occupied Nagorno-Karabakh and several big districts around it. Thus, 20 percent of the Azerbaijani territory is now under the occupation of the Armenian armed forces. Over one milion Azerbaijani citizens were displaced and now they are languishing in tents. Almost everything in the occupied lands has been destroyed.

Despite everything, we signed a ceasfire agreement with Armenia in May 1994, and we still observe it. During the recent years we tried to find a peaceful solution to the issue. The OSCE Minsk Group was established in 1992 to peacefully resolve the conflict. Russia, the USA and France are co-chairs of the Minsk Group. In the recent years we have had a lot of meetings, discussions and proposals. However, we could not come to an agreement yet.

At the OSCE Lisbon summit in December 1996, appropriate decision for both Armenia and Azerbaijan was adopted. If we could realize it, the conflict had already been solved. Azerbaijan accepted it, but Armenia rejected.

The co-chairs of the Minsk Group are still working on the problem. Along with it, the direct meetings and negotiations between the presidents of Azerbaijan and Armenia took place in 1999. I think that these meetings and negotiations are of great significance and help the peaceful solution of the issue. Unless the terror act happened in Armenia on October 27, we could possibly solve it. I guess that you are informed of the terror act in the parliament.

In my opinion, the negotiations between the two presidents must proceed. The activity of co-chairs of the Minsk Group must become more intensive, and we must achieve the peaceful solution of the issue. It is my opinion. I think that it is also relevant to the requirements of the European Union.

Per Gharton: The direct negotiations are of great importance, indeed. I believe that there is great hope.

Marie Anne Isler Beguin: Mr. President, at first I wish you good health. I am the representative of the European Parliament on Azerbaijan and on other countries of the South Caucasus. I hope that during the five years of my mandate, good relations between Azerbaijan and our organization will be established. As I am engaged in

the environmental field, I`d like to ask you a special question. Great attention is always paid to the environmental issues in our parliament. We want to establish a regional center for the three countries in Tbilisi. We understand that Azerbaijan won`t join this initiative because of the conflict with Armenia. But the establishment of the regional center will be politically, economically and ecologically beneficial for Azerbaijan. We want to learn your opinion on it.

Heydar Aliyev: Thank you for wishing me good helath. My health is fine.

The issue raised by you is significant. Naturally, ecology and prevention of environmental polution are main problems of the new century.

It is especially necessary for us – Azerbaijan and the South Caucasus. Concerning this issue, the situation of Azerbaijan is more unsuitable. Protection of environment and ecological issues depend on the attitude to these issues and the desire of the country to prevent pollution. We have not many opportunities in this field. Azerbaijan is a big industrial country, and Baku is a big industrial city. In the past the oil industry and the related fields were well-developed in our country. Naturally, it had an enormous impact on pollution of environment.

Now some of these industrial entities do not operate. Though this factor affects the production, it is useful in the protection of the environment.

However, ecology is not limited within one country. It is a global problem. It has no borders. For example, the biggest rivers, which cross Azerbaijan, are the Kura and the Araz. Their sources stem from Turkey; they cross the territories of Armenia and Georgia. Being the main water sources of Azerbaijan, they are used for different purposes. The fresh water for us comes from them. 70% of the water for Baku is supplied by the Kura. The Kura and the Araz merge and become one river. In the past –during the Soviet time we were aware how much toxic waste was thrown into the Araz in Armenia or the Kura in Georgia, and we tried to prevent it. But now we do not have such opportunity. Now we do not know how much toxic waste is thrown into the Araz in Armenia. Here, the analysis of the water shows that the water is polluted.

This is why, cooperation in ecology within the South Caucasus is important for us. Your initiative is of great importance. However, there are no relations between Azerbaijan and Armenia. We are in the state of war. It makes our cooperation impossible. But we study this proposal attentively. Some people support it, whereas others reject. That is why I cannot make the final decision yet. I think that your initiative is valuable. We will inform you when we come to the final decision.

Joot Lagendoek: Mr. President, perhaps you are informed that before we came here we visited Georgia. While being here we understand that two countries have similar problems. Some problems can be applied to both countries. It is corruption. The approach of the European Union to corruption is also sensitive. If you want to

achieve economic development and develop democratic institutions in politics and society, it will be the priority for the European Union. It is one of the priorities in the European Union. In Georgia we discussed it with Mr. Shevardnadze. We would like to know your opinion of which conditions you will use in fighting against corruption.

Heydar Aliyev: Do you think that this problem exists only in Georgia and Azerbaijan?

Joot Lagendoek: No, I don`t. But I know there is such a problem in your countries.

Heydar Aliyev: There is such a problem in our countries, but in yours as well.

Joot Lagendoek: I am from the Netherlands, he is from Italy. Please apply it to him.

Heydar Aliyev: Don`t you have this problem in Italy or Holland?

Joot Lagendoek: We have as well. We try to fight against it.

Heydar Aliyev: Yes, you have it in Holland. The corruption emerged in the economic commission of the European Union. Are you informed of it? They all resigned. Jacques Santer, Hans van den Broek and others.

Joot Lagendoek: Mr. President, it was the initiative of our group to make them resign. We asked them and we ask you the same question.

Heydar Aliyev: Then I praise you. But you should correct your question. Corruption exists in Georgia, in Azerbaijan, everywhere. If the members of the economic commission of the European Union were also corrupted and left the office, it means not only Azerbaijan or Georgia, but other countries suffer from it as well.

Why do I say it? Because some people in other countries do not see the situation and the shortcomings in their own countries, but accuse the newly independent countries, such as Azerbaijan and Georgia of corruption. So, I wish you to take it into consideration and see also your shortcomings.

Now I can answer your question. Corruption exists in Azerbaijan; it also existed 30 or 40 years ago. I have learned this issue in detail. Corruption exists since the human society and state were established. Corruption was combated too. This combat reduced but could not eliminate it completely.

30 years ago I began to lead Azerbaijan. Three years later my friend Shevardnadze became the head of Georgia. In 2 out of the 15 member states of the USSR – in Azerbaijan, later in Georgia the struggle against corruption started at the initiative of Heydar Aliyev and Eduard Shevardnadze. Mr. Shevardnadze and I are friends; we have the same devotion. I gained a lot of enemies in Azerbaijan because of the struggle against corruption. But it does not concern me.

Now the formation of the new economic system is under way. We need tens of years to reach the level of Belgium, Italy or France. Now we are going on this way.

In the period of transition, more suitable conditions appear for corruption.

You should know that the problem of corruption really worries me. I have been struggling against it throughout my life. I will keep struggling. It has various forms. Some think as if there will be no corruption after the establishment of the market economy. Japan has the market economy; it has corruption as well. Several ministers in Japan and Italy resigned because of corruption.

Joot Lagendoek: You are quite right.

Heydar Aliyev: I am right indeed. Thinking as if we will have no corruption after the transformation into the market economy and privatization is just a dream, not reality.

Each issue has theoretical and practical sides. Some approach this issue only theoretically. Probably, they are not fully aware of life. But people who know the life and realities perceive how hard this problem is for a nation, society and state. It is necessary to struggle against it. But it is also wrong to think as if there is no corruption any more.

Sometimes non-governmental organizations in different countries make lists of countries and place them due to corruption. But on which principle? They are all based on subjective judgment. Some think that there is corruption in their countries, some don`t. Thus, those data are non-objective and subjective.

I can say that we are aware of the existence of corruption in Azerbaijan; there is nothing new when somebody tells us about it. We know it. We struggle against it, but there is no remarkable result yet. But it does not discourage us. We will keep fighting.

Perhaps, after the realization of reforms, corruption will decrease. But it is wrong to hope that it will be completely eliminated. Probably it is so in your country. I wish I could see it in my country.

Joot Lagendoek: Mr. President, I invite you to our country.

Heydar Aliyev: Then I will come and show the facts of corruption in your country. Do understand me well. I am speaking to you sincerely. Answering your question seriously, I say that we have corruption in Azerbaijan indeed and we fight against it. We`d eliminate it at all in a year or two if it was possible. Then both our people and I could be happy.

Patsu Sorensen: Mr. President, I understand you very well. Every country, every head of the state must fight against corruption, “money laundering”, organized crime, all types of crime and violation of human rights. We know you as an experienced diplomat. You are a good president, and you have achieved a balance in your country.

During our stay here we observed that you have a strong nation. This strong nation can bear all the difficulties. At the same time, I observed that your country has

an ancient culture, prominent persons and tasty meals. During our stay we felt a friendly attitude. We also witnessed the hard lifestyle of the refugees.

Mr. President, as a diplomat I appeal to you to work with other heads of states more closely, to negotiate with them and tell this problem. Because it is hard to see such hard life of the refugees; it is our duty to ensure a better future for them. Maybe we should think of it together with you.

Heydar Aliyev: Thank you for your words about Azerbaijan, our nation and me.

What worries us? For over 8 years, people, driven out from their homes, have been living in tents. Perhaps there is no other country where one million population out of eight live in tents. I do not know if you have seen the tent camps. You have visited the refugees living in them; if you visit the camps, you will leave them with tears.

Sometimes our guests visit those tents. After they return, I feel how impressed they are.

I have a friend who is a great musician. It is Mstislav Rostropovich; he is also well-known in Europe. He is a friend of President Jacques Chirac, too. Both Mr. Chirac and I call him just Slava. While being here he wanted to see the refugees. He went to the refugee camps by a helicopter. I met him in the evening when he returned. You should have seen his tears. He said if a human could live in such conditions.

Another example is Zbigniew Brzezinski, former advisor of the USA president on security issues, a prominent politician. He visited the refugee camps in Africa, Afghanistan, India, and he came here, too. On his own will he visited the refugees camp. When we met that evening he expressed his impressions saying that he had visited many refugees camps, but had never seen such terrible conditions.

You are right. I should negotiate with other heads of states about it; they can help us. Actually, I have done it several times.

A few days ago – on the 15th I met President Bill Clinton in the White House. It was probably our tenth meeting within the recent 5-6 years. I told him these problems in every meeting.

I often meet Mr. Chirac often. I have invited him to come here. He is planning to visit us. We submit them books, photos, cassettes to show the real situation. I have met some of the Swiss presidents and told about it.

I paid an official visit to Italy at the invitation of President Scalfaro. Prodi was the PM then. I also told him about it.

I have negotiated with many heads of states, including the ex-President of Germany, Chancellor Kohl, the former Prime Minister and Foreign Ministers of Great Britain. France, Italy, Germany, Great Britain, the US and other countries have embassies here. Their ambassadors visit the refugee camps. I mean that we inform

the heads of states, the politicians and officials of the international organizations. They understand the issue, but do not take effective measures for its solution. It is the problem.

Per Gharton: Mr. President, I thank you for this meeting. Thank you for your answers. I see that you are well informed of the European Union, its commissars and why they left their offices. We wish to be informed of Azerbaijan.

Meeting you, we end our visit to Azerbaijan. The facts you gave us will be added to our facts. We will further cooperate with you effectively.

Heydar Aliyev: Thank you. I am satisfied with the meeting. I appreciate your visit to Azerbaijan, your attention to our country and our nation. I thank the lady for her nice words about the Azerbaijani people, our culture, even our meals. I hope that we will cooperate with the European Union more intensively in future. We are ready for the cooperation.We know that it is a hard task. So are your terms. But I always think that one must work in the hardest conditions in order to achieve successes. Good luck to you.

Thank you.

Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the opening ceremony of TRACECA Permanent Secretariat in Baku

February 21, 2001

Dear Minister for Foreign Affairs of Sweden!

Dear Mr. Secretary General!

Dear Mr. Commissioner!

Ladies and gentlemen!

I heartily greet you in Azerbaijan, welcome to our country!

This visit of the delegation of the European Union, consisting of the high-ranking and honorable persons, to the countries of the South Caucasus, including to Azerbaijan, is a manifest of interest of the European Union to our region, also to Azerbaijan, and, naturally, to the development of relations. Thank you for this visit. Although you have short time in Azerbaijan, that will be quiet sufficient for you to feel once again the attitude to the program TRACECA in Azerbaijan.

The European Union carries out many-branched, many-sided activity. First of all, the European Union deals with problems of further strengthening of close relations among the countries, admitted to this organization, and with their developments. At the same time, the European Union, shows interest to other regions of the world beyond its member countries. In this respect, the program TRACECA, which was established approximately in 1992-1993, is of great importance.

We highly appreciate the measures, which have been taken till now by the European Union concerning the realization of the program TRACECA. However, at the same time it is perceived by us as the beginning of the great work. To accelerate this work, the international conference devoted to the realization of this program and restoration of the Great Silk Way was held in September of 1998 in Baku at the initiative of the EU, of the states taking part in TRACECA, and at our initiative. As a result, a document was signed. The conference established a secretariat of the program TRACECA and made a decision on its accommodation in Azerbaijan. We have apprehended it with feeling of deep satisfaction and made a decision on giving one of the most ancient buildings of Baku to the disposal of this secretariat.

Our guests spoke highly on the beauty and the present condition of this building. The allocation of this building for the European Union TRACECA program and the work carrying out for restoration of the Silk Way is not accidental.

This building is one of the architectural monuments of Azerbaijan, Baku. In due time, in the beginning of XX century, a great person, a great proprietor of Azerbaijan Haji Zeynalabdin Taghiyev constructed this building and worked here for a long

www.aliyevheritage.org

time.

The Azerbaijani people not only now, but also in those days aspired to the integration of Azerbaijan`s national-cultural values into universal values, European values. Just the construction of this building in the European style 100 years ago, belonging both its external and interior appearance to the European architectural style, is a visual proof for it.

Naturally, now in many places it became fashionable to build buildings in modern style and to place offices in such buildings. But we did not go in this way. We have provided with a building, constructed in classical European style, so that it was dear to the European Union. And you see how beautifully it was built in the past.

For instance, now here the floor has been carpeted, and I do not see it, but there, at the office of the secretary general, we glanced at the floor. The floor is of 100-years, but looks like as if it has been done today. They paid attention to quality. And look, how wide the walls are. Now everything is economized, and thin walls are constructed. And these fall out for a short time.

I am just speaking about one of the monuments, which Azerbaijan has made use of the European architecture. However, there are many such monuments in Azerbaijan. It demonstrates that Azerbaijan showed interest to Europe, to the European values and to the European countries since the most ancient times.

At the same time we connect the program TRACECA with restoration of the ancient Great Silk Way. As a matter of fact, when program TRACECA was put forward, I think, it has really been considered that it was not only meant for the countries covering the program TRACECA, but also for restoration of the Great Silk Way, and it is very important. At the conference we have obviously determined that the ancient Silk Way, connecting Asia with Europe, the East with the West, keeps its urgency today as well and is shorter than other ways between the East and the West. Transportation of cargo is carried out more quickly, during a short time and costs cheaper. Therefore, we consider that the decisions, adopted in 1998 at the Baku conference, should be implemented.

It seems to me that lately, the European Union has lost interest to the realization of the program TRACECA. I must say the truth. It becomes obvious if we compare the present period with the previous one. However, I do not consider it right. I think that the visit of such big delegation to the countries of the South Caucasus will put an end to this cool attitude to the program TRACECA, and this program will be carried out quickly.

Addressing to you, I want to say that you should not be stingy to allocate financial resources to TRACECA since it will not bring advantage either to you, or to us. You have a lot of resources, you will double it - three times as much you invest here. We are all convinced that the program TRACECA, restoration of the Great

Silk Way is one of the largest programs for today and for XXI century. The more we contribute to the development of this program, the better the countries of the South Caucasus, Central Asia, and Middle Asia will integrate into Europe.

The office has already been established. This building should not be empty. It is necessary to work here. But how to work without means? In this fine building, it is necessary to consider and discuss good projects and realize them. There are such projects. There is a saying among the people in Azerbaijan: "Senden hereket, menden bereket" (If you try, you will succeed). I understand it is a little bit difficult for translation.

Once again I express my gratitude to you. I want to express hope that this meeting will be very important for realization of all our desires.

Thank you.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with the delegation of the European Union

21 February, 2001

Heydar Aliyev: Honourable Mrs. Minister!

Honourable Secretary-General!

Distinguished Commissioner!

Ladies and gentlemen!

I greet you once again in Azerbaijan. You are welcome to Azerbaijan! I am very pleased with our meeting.

Today, we have opened with you the building of secretariat with regard to the implementation of the TRACECA program of the European Union.

It is a momentous event. But our ties with the European Union cannot be restricted only by the frames of the TRACECA program. The TRACECA program is a part of the cooperation. We have had a large-scale cooperation with the European Union for already several years, and we want to bWayen these ties further more.

We highly appreciate the positive role of the European Union in Europe and worldwide. We want to integrate into the European Union. We are already member of the European Union. Taking this opportunity, I express my gratitude to you for your assistance upon joining the European Union. It is the first stage. Afterwards, the way to the European Union is open. We know it is not an easy way. Indeed, the demands made by the European Union to the member-states of this organization are far more serious than those put before the member-states of the Council of Europe. But integration to Europe is our strategic course. Therefore we want to follow this way. Certainly, we cannot say how fast and at what time. I mention once again, we know that your requirements are very serious. But we express our wish. Thus, evaluating our work based on the Program of partnership and cooperation motivates us to follow this way.

Our region is very important for the European Union, for Europe as a whole. We already witness that people in Europe, including in the European Union, see and realize what an important role the South Caucasian countries play for Europe.

Perhaps, you will also confirm that Azerbaijan occupies a special place as it is situated at the intersection between Europe and Asia, West and East, and synthesizes western and eastern traditions. Huge natural resources of Azerbaijan in the Caspian Sea and in other places of our republic create the basis for our cooperation. However, an important question lies before the international organizations, including the European Union, cooperating with the South Caucasian countries for joint exploitation of these resources. It is elimination of military conflicts, establishment

of peace in the region and creation of a security pact in the South Caucasus. We set such a goal and consider that we can get the assistance of the European Union in this matter. Please.

Anne Lind: Mr. President, thank You very much. We are very pleased to pay a visit to your country. I want to inform You that this visit is very important for us.

The South Caucasus is a very important region for the European Union, because with the enlargement of the European Union the South Caucasus will already become a neighborly region to the European Union. Consequently, being the representatives of the European Union we consider the establishment of peace and stability in the South Caucasus one of the basic factors of its economic development and increase of welfare of the peoples living here.

We intend to expand the cooperation with Azerbaijan, Georgia and Armenia, thereby increasing the presence of the European Union in this region. Undoubtedly, the settlement of all military conflicts existing here is important for facilitation of development of such cooperation and its greater expansion. Therefore, we all adhere to such an opinion that we should also strive for the sake of solution of conflicts and make our contribution to this matter for the expansion of cooperation in the region. The European Union is ready to assist the peaceful resolution of the conflict within any frames, but undoubtedly, the solution of these conflicts should be basically sought between the opposing parties. The settlement of the conflict will depend on them. At the same time, we are interested in this as the supporters of expansion of regional cooperation. We consider that regional cooperation should expand in parallel with the solution of the conflicts. Therefore, we want to hear how You estimate the present situation in the region and what steps have been taken in the resolution of the Armenia-Azerbaijan conflict. What can the European Union do for the solution of this conflict – we would like to hear Your recommendations over this matter.

Heydar Aliyev: It is a long subject. If I speak about everything, you will have to listen to me for two hours.

You are aware of the conflicts in the South Caucasus. First, the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict. Second, the Georgia-Abkhazia conflict, and in a certain sense the Georgia-Ossetia conflict. But the Armenia-Azerbaijan conflict is the most complicated of them. This conflict has been lasting for 12 years.

Great efforts have been made within 12 years for the solution of this conflict. But without any results.

To understand everything, one should get to the root of the matter. Why did the conflict start? Armenia advanced territorial claims to the inseparable part of Azerbaijan, the ancient Azerbaijani land - Nagorno-Karabakh. It happened as early as 1988, at the time when both Armenia and Azerbaijan were included into the Soviet

Union. Unfortunately, this was not prevented timely and the conflict grew into a military one. The war lasted for years and due to some reasons, Armenian armed forces occupied both Nagorno-Karabakh and its seven bordering regions of Azerbaijan. Thus, 20 percent of the Azerbaijan territory was occupied by the Armenian armed forces. About a million Azerbaijani citizens have been banished from these territories and languish in tents. The majority of people from these regions suffer in tents.

Today, when I left my house and headed to work, I saw it was snowing accompanied by strong wind. As I was walking towards my car, I got covered with snow. When your plane landed in Baku, it was snowing and wind was blowing here. When we met with you, both you and I got wet in the rain and snow. Everyone tried to enter the building faster. Now imagine that people live in tents in winter and summer, and not for one, for seven-eight years. They tolerate rain, snow and heat. But what can they do? They have no place to live. Their houses are occupied, all their property is plundered. But despite that, they dream of returning to their lands and they are ready to live, of course first years, in tents, but in their land. But we cannot achieve it. Armenian armed forces do not withdraw from the occupied territories.

In May 1994, we stopped the Armenia-Azerbaijan war, i.e. we signed the cease-fire agreement. We negotiate over the peaceful settlement of the issue. These negotiations have been lasting for more than six years. The United Nations Organization has passed 4 resolutions prescribing that the Armenian armed forces should unconditionally leave the occupied regions of Azerbaijan. But Armenia does not observe them. Afterwards, the OSCE Minsk Group undertook this mission. The co-chairs to the Minsk Group are Russia, the United States of America and France. In recent years, they submitted several proposals. But Armenia did not accept them. At the end of 1998, a new proposal was submitted. But now Azerbaijan can not accept it because Azerbaijan can not agree with that proposal.

You know, direct negotiations are lately held between the president of Armenia and the president of Azerbaijan. At these negotiations, we try to achieve mutual compromises. But we cannot move forward here either. The basic reason is that Armenia demands either independence of Nagorno-Karabakh or its annexation to Armenia. But it is a territory of Azerbaijan. Consequently, it means that we must violate territorial integrity of Azerbaijan. It absolutely contradicts the international legal standards. We cannot allow this. But the Minsk Group has proposed that Nagorno-Karabakh should be given the highest status of self-government within the Azerbaijan state. Armenia does not agree with it. Unfortunately, the world community, the United Nations Organization, the OSCE and other great powers, as well as the European Union close their eyes to this injustice.

Time is passing by, but the conflict is not settled. There is no peace between the

two neighbour states. I do not think that it causes damage only to the Azerbaijan Republic. At the same time, it damages Armenia. It is true that not even a square meter of its territory is occupied by Azerbaijan. Despite this, it also suffers from this conflict. The solution of the matter depends on Armenia. But Armenia does not solve it. And this not only prevents, but also strongly impedes the establishment of peace in the South Caucasus.

You said about economic cooperation of the South Caucasian countries. We also believe that it is a very important question. For example, we cooperate very productively with Georgia in all spheres. We not only cooperate, but also have very frank, warm and friendly relations. We would like to have peace between Armenia and Azerbaijan too. But the occupied lands should be liberated and territorial integrity of Azerbaijan should be restored for that. Then the cooperation among three countries of the South Caucasus can develop rapidly. I reiterate that the solution of these issues depends on the Armenian side. But we want peace. We want only peaceful settlement to the problem. We do not want resumption of war. At the same time, we cannot put up with the fact that a big part of our land remains occupied by the Armenian armed forces.

The European Union is a very enormous and influential organization. It can make its presence felt, but we cannot feel it. It is all.

Anne Lind: First of all, I appreciate You and want to inform that, as a matter of the fact, the European Union sees its role in the conflict solution in the support to the Minsk Group. We think that very important structure – the Minsk Group is engaged with these processes. We follow the direct negotiations between You and the president of Armenia with great interest and hope, attaching high importance to them. The leaders are required big courage to make mutual concessions, and their mutual efforts are required for the conflict solution.

We hope that in the shortest time a turning point will be reached in the solution of this conflict, and the matter will be solved through negotiations.

Not stating any opinion about how and under what conditions the conflict will be solved, I want get back to the question of regional cooperation. Because we think that implementation of regional cooperation in the period of tense negotiations will also contribute to the elimination of tensity between the parties.

Mr. President, I state once again that we welcome the negotiations between You and the president of Armenia. We call You on to expand your links in the issues of regional cooperation along with holding peaceful negotiations.

And now I would like to give the floor to Mr. Solana.

Heydar Aliyev: He is our old friend.

Javier Solana: Mr. President, I am very pleased to come back to Azerbaijan again, meet You and hear You. I believe our visit to your country, to the region in

such a membership has an important symbolic meaning. It is the sign of our kind intentions in respect of your country and region.

You have done much for your country. I am an eyewitness of that. I am confident that You will henceforth do great service to your country.

I have listened very attentively to what You have said about the conflict and about achievement of peace. In general, I have always approached this issue very attentively. I know well a politician of what scope and weight You are. I think that we all have one opportunity for the solution of this conflict. At the same time, I note that Your direct negotiations are especially important.

I want to assure You that we are ready to use all our possibilities, all the resources we have to help You during these talks, and do our utmost.

To move forward such a process we feel the necessity of such persons like You, the leaders and brave personalities as You are.

Mr. President, lately, we have gone with You through very exiting and sticking to memory years. We were the eyewitnesses of great events. Let me remind You of one word I said during our last face-to-face meeting in the neighbour room. If You remember, we recollected together the history of Europe during our last meeting, and together looked through it. Remember, we spoke about great tragedies, conflicts and bloody wars waged in Europe, about the sufferings and hardships they brought, and mentioned in conclusion that all of them found their solution in a peaceful way. Europe is already tired of conflicts and pursues a course of not allowing them anymore. Today, Europe is heading towards integration. The persons representing Europe nowadays may in some years represent perhaps a united and big union with the population exceeding that of Japan probably four times as many and several times that of the USA. They will represent such a structure, such an alliance and armed forces the military power of which will be the strongest in the world. I am personally grateful to my father, grandfather and ancestors for creating an opportunity for me to live in today's Europe, since our ancestors had very clear views on life. They wanted to see Europe united, peaceful and regionally cooperating, to see it a region moving conjointly to prosperity and well-being.

And now let me express my wish to this region. I wish peace to be established in your region, regional cooperation to develop and countries and peoples of the region to live in welfare. Do not feel lonely. You are among friends who are ready to try for the sake of realization of this dream, who wish it. Believe that these words are coming from the bottom of the spirit and heart. To encourage You to great deeds, I ask You to continue and bWayen Your activity in the name of peace and regional integration, which will ultimately bring your people to the desired development, progress and welfare. I express my gratitude to You once again.

Heydar Aliyev: Distinguished Mr. Solana, my dear friend! I appreciate You for

the kind words You have said about me. I think and can say that there is very big sympathy between us. Indeed, in these years, we have met with You not once, and held very important talks.

What You have said about Europe, i.e. about the way it passed and its today's prospects, undoubtedly admires me. We want it to be in the same way in our region too. But Europe has passed this way not easily, however it passed it and now it is united. But I cannot say that separatism is completely liquidated today in Europe, including your motherland. Separatism underlies local conflicts too. If we can prevent this separatism, we will be able to do everything.

You may be sure that, I say it to You and all the guests, I want to establish peace, peace and peace once again for the present generation and for future generations, for my children and grandchildren, for my people. If peace and security are not provided, there will be neither democracy nor economic development or quietness for people. Therefore I have devoted the most part of my life to this and I will also devote the rest of my life. I consider achievement of peace and tranquility in Azerbaijan the biggest happiness for me. I do everything that depends on me.

I think that compromises should be made. But everything has reasonable bounds. There are bounds that cannot be crossed. And if they are crossed, it will cause a counteraction. Therefore I try and will keep on trying. I dream about the day when we establish peace, liberate the occupied lands. Those places are destroyed and the European Union should render us financial aid, so that we could carry our restoration work there. I have these prospects before my eyes. Not only establishment of peace, the establishment of peace is the first term. One of the greatest tasks is restoration of destroyed dwellings, hospitals, so that people could live, because everything is ruined. We cannot do it ourselves. Hence, the aid of the European Union would be very important for us. The aid by all international financial centers of the world would be very important for us. I foresee these days, but peace should be established for it. This is the point where we have stopped now. If we can cross this line, the cooperation with you will be productive, and good cooperation and peace will be provided in the South Caucasus. Let us unite our efforts. Do not lay everything on me.

Christopher Patten: Although we cannot put our shoulders under such a heavy burden, I think the European Union can play a definite role in this matter. I think that after peace is made, we can help the poor and homeless people suffering hardships in education, healthcare, and thus we can impel these people to listen to us and strengthen peace. Although the life has taught us that God saves and helps the people make peace, sometimes we cannot be totally helpful to these people by our activity. I am a commissar feeling a great emotional enthusiasm. But along with it, I am a keen gardener doing everything with interest. For instance, I have never seen

such beautiful roses in my life. I think these splendid roses in front of us are the symbol of cooperation between the European Union and Azerbaijan.

Our relations are very strong and we want them to expand even greater. We widely cooperate with Azerbaijan in many spheres. In the latest years, we rendered the aid of 300 million euros to Azerbaijan. I think that these rehabilitation projects were one of the most important spheres of our joint activity.

For the purpose of rendering aid to the improvement of living conditions of the people, who, as You described so touchingly, remained in the rain, we are fulfilling a number of projects. We have even issued a brochure about rehabilitation projects carried out by us in Azerbaijan, where we reflected the work done in the field of education and agriculture on rendering aid to the stationed people. A deputy prime minister has written a very good preamble to this brochure. It is well illustrated. In the preamble, the deputy premier expresses hope of development and future cooperation between the European Union and Azerbaijan. We are sure that it will be so.

We realize that after peace is established, the necessity will arise to allocate significant funds to rehabilitation projects, reconstruction work and rendering aid to you. We will also implement many joint projects within the frames of cooperation in this region.

During the last meeting, at the opening ceremony of representation office of the TRACECA project, You said many kind words about this project. By these words You invited us do deal more closely with the TRACECA project, to do more. Up to date, the European Union has rendered technical aid of 40 million euros. Besides, 400 million euros has been invested here by the World Bank and European Bank. We understand that we must do still more. There is a project of investing 25 million euros on the construction of pipelines. We think that in our following activity we should also increase attention to the pipelines laid across the region and allocate more funds to the transportation of oil to the world markets.

I hope these projects will promote general economic development of the region. We are confident that we will enhance the cooperation with you in other spheres as well for further expansion of economic and political reforms in your country. The hardest task is on your shoulders. By achieving great progress within a short term You will inspire us to work as You do, and thereby increase our efforts to make these projects successful.

Heydar Aliyev: Thank you, Mr. Commissar. First of all, I appreciate the European Union for the aid rendered to Azerbaijan until now. I appreciate you for the reconstruction work in some of our regions. As you have said, You wrote an excellent book and the respected deputy prime minister has written an excellent introduction to it. I would like these words to be a reality. It is not difficult to write a book. But to do a job is difficult. I am very pleased with Your statement that when peace is

established in the future, You will render significant aid to reconstruction work in Azerbaijan. But peace should be established first.

Excuse me, but there is a parable: mice want to get rid of a cat and decide to hang a bell on its neck in order to hear as it approaches and flee. All the mice agree with such a suggestion. Then the second question arises. They ask who will hang a bell on a cat's neck. Now it comes out that only I must do it. You promise everything, praise and so on, but I must solve the crucial problem. Esteemed pressmen and oppositionists criticizing the president of Azerbaijan every day – now you see? What will happen if the cat eats me when I hang this bell on its neck? This is the point.

But it is difficult to eat me.

Javier Solana: We know it.

Heydar Aliyev: But this is the situation.

I appreciate once again. As I understood, it is I who has to establish peace, and then You, together with me, will carry out all this work. Am I right? You confirm. Now I must try. But You should keep Your words too. Do You promise? You speak about it somewhat in a low voice.

Christopher Patten: We do not want to be in the situation of mice that should hang a chain on a cat's neck.

Heydar Aliyev: You see, but I am in such a situation.

Anne Lind: Mr. President, We assure You that we will not break our promise, we will be loyal to it, and after this very interesting meeting, our cooperation with You will expand even greater.

Mr. President, I would never dare compare You with a mouse. But at any rate it is You who will have to do the bravest step.

Heydar Aliyev: You know, I would not like to compare myself with a mouse either, but this Azerbaijani parable was worth mentioning, therefore I cited it.

I want to present my friend Solana a book. This book is devoted to the 50th anniversary of the NATO. If you remember, we met there, and not only there, but also in other places, we had many negotiations with you about the NATO. And this book is about the NATO. I present it to You. You will see here Your photos and articles about our negotiations. If our cooperation with the European Union goes well, I will write another book and we will present it to You. Thank You.

Anne Lind: Our meeting with the President of Azerbaijan, Heydar Aliyev, ended. After all discussions, we are ready to reply to Your questions.

Question: Being in Yerevan, You made a proposal about establishing and regulating economic cooperation in the region. And the president of Azerbaijan has just said at the meeting that it is impossible unless the conflict is solved. Which following steps are You going to take in this direction?

Do You intend to stick to this idea in future as well?

Christopher Patten: Undoubtedly, there are still political disagreements in the matter of cooperation at a regional level. The joint declaration of the European Union and two countries of this region was adopted in 1999. One of the principal regulations of that declaration is the necessity of any impulse capable of imparting the cooperation a definite shape and accomplishing essential measures. During the high-level talks and our visit here it became obvious that your country is faithful to its word about peaceful solution to the conflict. We will also strive to do our utmost for the sake of peace establishment.

Question: 9 years passed since the ratification of the Maastricht agreement. The European Union has affiliated new members within that period. Which other countries will join it in the foreseeable future?

Javier Solana: On the whole, as you know, the process of enlargement is already going on. Consideration of the issue on following affiliation to the European Union is possible. You know that the Summit has taken place in Nice city where very important documents and agreements were adopted. It attached the impulse to the enlargement process. After this problem is solved, the candidacies of other states to the European Union can also be considered.

Question: You have said today that You attach great significance to the TRACECA program. Do you not think that this program is delayed a bit? If it is so, then why?

Christopher Patten: As regards the implementation of this program, we regularly come together in Brussels and hold discussions. I have also said at the meeting with the president of Azerbaijan that there is a project now on allocating funds at the amount of 25 million euros to the construction of pipelines within the frames of the TRACECA program. We plan the realization of several projects in the field of pipelines. If this program is delayed, it can relate to the project transfer from one point to another. I speak with you frankly and can say that it is a very important project, and we will make every effort for its realization.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the meeting with the delegation of the European Parliament

May 22, 2001

Heydar Aliyev: Distinguished guests, welcome to Azerbaijan. I highly appreciate the visit of such a prominent delegation of the European Union to Azerbaijan. But I see so many papers in front of you that it will take us three hours to look through all of them. It is just a joke, we have plenty of time.

Azerbaijan`s relations with the EU was established by the document on cooperation we signed in 1996. I am satisfied that we signed that document back then. I guess we did it in Luxembourg. I was present there, I signed, too. Our cooperation has been developing ever since. In terms of concrete results, our cooperation with the EU is more effective than our cooperation with other organizations.

The interest of the EU in our region – Caucasus and Central Asia has increased since 1992-1993. The establishment of several programs such as TACIS, TRACECA, INOGATE demonstrates the attention of the EU to our region. We take an active part in implementation of these programs. The geographic and strategic situation of our country makes the implementation of these programs without Azerbaijan impossible.

A lot has been done here. We also appreciate aids and credits we have received from the EU to develop some fields of our economy.

Finally together with the EU we organized a big conference in Azerbaijan. The conference was dedicated to the restoration of the historical Silk Way within the frames of TRACECA. I am very pleased that the conference took place in Azerbaijan. We signed a very important document then. We established an organization regarding the historical Silk Way. Its secretariat is located in Azerbaijan. Recently we gave the secretariat a good building. I personally took part in its inauguration.

We attach a big importance to the restoration of the historical Silk Way. We think it has a bright future. It is the shortest and most secure route that connects East and West, Europe and Asia.

However, our cooperation with the EU is not limited within the frames of these programs. You are representatives of the European Parliament.

I am pleased that effective relations have been set between you and the Azerbaijani parliament. Conferences took place and matters were discussed here both yesterday and today. We consider it a significant event and we cherish big hopes on our cooperation with the EU.

You are aware that Azerbaijan was admitted to the Council of Europe as a full

member in January. It has 43 member-states now. We passed a lot of exams to join the Council of Europe. Sometimes "the teachers examining us" were not so fair. But we proved them that we deserve to become a member of the Council of Europe. Currently the European Union has 15 member-states, but there are candidate countries that are waiting for their turn. The EU conditions are stricter. We are realists. We don't think we can fulfill those conditions within a short time. But as a member of the European family, Azerbaijan intends to advance in this direction. Therefore, the interparliamentary relations are of great importance. I suggest you have witnessed the current realities of Azerbaijan for the last two days. Naturally, not everything in our country is as we desire. We have an economic progress in Azerbaijan for the last 5-6 years. And we possess good economic potential.

You have already been informed that it is the Armenian-Azerbaijani conflict that impedes our progress. I assume you are aware that we are not guilty for the outbreak of the conflict. Armenia launched this conflict in order to annex Nagorno Karabakh, part of the Azerbaijani territories. Later this conflict turned into a bloody war. Due to some reasons the Armenian armed forces was able to occupy 20 percent of the Azerbaijani territories. One million people, who were displaced, have been living in tents as refugees for 7-8 years.

Of course, the existence of this conflict in the world at the beginning of the 21st century doesn't match the ongoing processes. Unfortunately, we couldn't involve the world community in the peaceful solution of the conflict. The renewal of the conflict would benefit neither Armenia nor Azerbaijan. At the same time, we can`t stand the occupation of part of the Azerbaijani territories, the expelling of our citizens from those lands and their living in hard conditions. Thus, we want to solve the problem peacefully. I think the EU should express its attitude towards the conflict and help us solve it.

I suppose you got acquainted with our city. It is not a bad city. Brussels is a beautiful city. So is Baku. Please.

Ursula Schweizer (co-chair of the Committee on EU-Azerbaijan Parliamentary Cooperation): Mr. President, first, let me thank you on behalf of our delegation for accepting us today. I also thank the EU ambassadors to Azerbaijan for their contribution to organizing our visit and this meeting. Azerbaijan has been going through a historical period in recent times. Significant events are happening here. You are right, Azerbaijan became a member of the Council of Europe at the beginning of this year. That was a historical event in Azerbaijan`s life. We are aware that intensive negotiations on peaceful solution of the above-mentioned conflict have been conducted recently. We are informed of your negotiations with the Armenian president. We think that conducting of peace negotiations between presidents of two non-partner countries of the region is a significant event and we praise it.

We have negotiated with representatives of your parliament during our stay here. We are informed that you have two main problems. The first one, of course, is the Karabakh problem. We wish the conflict to be settled peacefully very soon.

I think there is a great need for personalities like you to resolve the conflict. Only strong will of great personalities can lead to solution of the conflict.

We think your people realize what period your state is about to start. From this point of view, we welcome what we have witnessed in Azerbaijan. We see Azerbaijan is heading towards a bright future.

Of course, there are questions the members of our delegation want to address you. Let me first introduce them to you. Mr. Stefano Zappala is a member of the European Parliament from Italy. He is a member of the European Parliament's Committee on Environment of Safety. Mr. Olivier Dupuis is also a member from Italy. He is a member of the European Parliament's Committee on Constitutional Affairs. I am also a member of the same commitee. Mrs. Mary Anne Isler from France is a member of the Committee on Environment of Safety, too. Mr. Dmitrios Koulurianos from Greece is a member of the European Parliament's Committee on Agriculture.

I am very pleased that Mr. Per Garton is present here today. He is a member of the European Parliament's Committee on Foreign Affairs and Human Rights. Furthermore, he is a chair of the European Parliament's monitoring group on South Caucasus. After Mr. Garton delivers his report on Azerbaijan and South Caucasus at the European Parliament's Committee on Foreign Affairs and Human Rights and relevant discussion are conducted, we plan to hold general discussions in the European Parliament in September and October.

We consider that these discussions will play an important role in cooperation between the EU and Azerbaijan. We expect a lot from the discussions to be held this fall. Because recently the EU Trio has been in the region. According to our ambassador from Greece, intensive activity on peace negotiations has been conducted recent weeks. Moreover, a lot of delegations, including a delegation from Germany I also represent, have visited Azerbaijan lately. We will have a lot of issues to discuss in autumn.

I think, during our visit we could discuss all the spheres for holding multilateral cooperation with Azerbaijan. We conducted discussions on different topics. I think we can start a new stage of our cooperation with Azerbaijan with your support.

Heydar Aliyev: I guess you will ask questions. I consider you`re examining our readiness to approach the European Union. Please.

Olivier Dupuis (member of the European Parliament, Italy): Mr. President, I think it will be vice versa. There will be a need for your own examination. Europe functions very slowly. Integration processes are not rapid even in Europe. Unfortunately, not everybody in Brussels, Europe realizes the importance of your country.

Heydar Aliyev: You are quite right.

Olivier Dupuis: Therefore, we await signals from both you and your ally Georgia. Signals need to be addressed to Brussels and the European Union, so officials there can understand the importance of your region. The admission to the EU is a long process. We expect both you and Georgia to formally apply to join the European Union. I think, if you and Georgia apply to join the EU as Poland and Bulgaria did, officials in Brussels can understand the importance of Azerbaijan and Georgia. It could be one of the important elements in understanding the importance of your region. Thus, you need to teach us something.

Heydar Aliyev: Distinguished guest, I thank you. I am pleased that you attach an importance to our region, especially to Azerbaijan and to neighboring Georgia.

I agree with you that officials in Brussels, European Union still don`t realize the importance of our region, Azerbaijan and Georgia for Europe.

But to be honest, most people think it takes years for nations to join the European Union.

We were treated so hard during the process of admission to the Council of Europe that we are scared now. We don`t dare any more. But after your statement we get our courage back again.

I can`t say whether Azerbaijan or Georgia can set an example for the EU. Because the union has the most developed nations of Europe. We are now in the stage of development. But we are optimistic about future. Thus, I accept your advice with a great pleasure. Thank you.

Dmitrios Koulurianos (member of the European Parliament, Greece): We all inhabit in the Earth. The 21st century started not as an end of ideologies, but as an end of dogmatic views. Europe is not a map, but an idea, a compilation of ideologies and pan-European culture. We are elected representatives of the peoples living in Europe. We want to spread the pan-European idea, culture, and ideology all over the world. We don't want to be victims of geography. Therefore, you can be assured that we will do our best to spread the European ideology and culture also in your country and region.

Heydar Aliyev: Distinguished MP, thank you. I also share your opinion. There is a big difference between us. The difference was that is lived under dogma for 70 years in the 20th century. Your countries also had dogmas and passed big stages. For instance, fascism prevailed in Germany, Italy and other European nations. That was the dogma which prevailed in your countries. We had our own, so did you. However, you got rid of those dogmas after the Second World War. Europe and your nations have gone a long way and achieved great breakthrough since the Second World War.

But we got rid of dogma just 10 years ago. And those 10 years were uneasy for

us. Therefore, you are naturally ahead of us in many spheres. Our desire to join the European family is tied with approaching your values. It will benefit not only Azerbaijan, but also Europe as well.

Admission of countries like Azerbaijan to the European Union would enrich Europe in terms of moral and traditions. The current realities of Azerbaijan are a synthesis of Occidental and Oriental values. If we add this synthesis to European values, they will be richer. That`s why we cooperate. You should also help us. Because we are taking the steps you took in 1945-1946 only now – at the turn of the century. Of course, our speed will be faster than yours. Otherwise, we can`t reach you. At the same time, we really need your assistance.

Dmitrios Koulurianos: Mr. President, may I have a word please? Mixed drinks taste better.

Heydar Aliyev: I agree.

Dmitrios Koulurianos: It doesn`t matter who starts the marathon race. Most importantly who reaches the finish first.

Heydar Aliyev: That`s right. But if one sportsman starts the race an hour earlier, the other sprinter, no matter how strong he or she is, can`t reach the first one. But I agree with what you said about drinks. I have checked on it in Italy. There are good drinks in Greece, too. Actually the ambassador hasn't taken me there yet. But I know there are good drinks there.

Merkurios Karafotias (ambassador of Greece to Azerbaijan): Your Excellency, we would be pleased to welcome you in Greece whenever you want. It would be an honor.

Heydar Aliyev: I know it. Thank you.

Mrs. Marie Anne Isler Béguin (member of the European Parliament, France): Mr. President, if you don't mind, I will speak in French.

Mr. President, it is the second time for us to visit Azerbaijan and have an honor to meet you. Therefore, I thank you very much. In previous meetings, we agreed to sign a regional environmental charter in Azerbaijan.

Mr. President, we have already conducted discussions and exchanged views on this matter elsewhere. We have actually spoken a lot about ecology and environmental pollution in the South Caucasus. I think it would suit our interests to establish a relevant center.

Mr. President, when we talked to you about this issue, you showed your interest, though you didn't say anything certain. It is your prominence that when we returned to Brussels after our meeting we learnt you had signed that charter.

Mr. President, therefore, I thank you very much on behalf of all the employees of the center. I want to inform you that there is a center on ecology and environmental pollution in Tbilisi. Using this opportunity I ask you to permit opening Baku of-

fice of this center. I guess ecology and environmental pollution are actual matters for Azerbaijan, and we can have an effective activity with you in this field. We can elaborate programs and provide some technical assistance. I think we can achieve good results.

Mr. President, back then you noted that Azerbaijan can think of joining regional programs only after the solution of the Armenian-Azerbaijani conflict. But we saw and felt your great personality. Because there are some issues in life which are more urgent and more important. So you signed the charter though the conflict had not been solved.

Heydar Aliyev: Dear madam, thank you. Your thoughts are important. The protection of environment is a number one issue for the entire mankind now.

Azerbaijan also needs it. Azerbaijan faces the issue of environmental protection. The rivers Kura and Araz, which stem from Turkey and flow through Georgia and Armenia, thus reach Azerbaijan, are polluted more in those countries. We use those rivers in our water supply. We also need the water of those rivers in agriculture. I am against cooperating with Armenia in all fields until peace is established. But I am ready to cooperate in this field. Even during the Soviet time Armenia polluted the Araz very much. Small gold deposits were discovered in Armenia. They established a plant near the Araz for sluicing gold ores extracted from deposits. Because this process needs a lot of water. The water created by ore sluicing is the most poisoned.

I made my efforts as we were part of the same state. The Council of Ministers of the USSR was also involved and we took certain measures. I am not aware what is happening there now. But if we cooperate, we can conduct mutual inspection and solve many problems.

Or pollution of the Caspian Sea…The Caspian Sea is shared by five littoral nations. Since there has been no treaty between them on ecology or oil and gas extraction, waste water from those countries is floated into the sea. At the same time, rare fish species of the Caspian Sea are in danger of extinction.

I know that the Westerners like caviar very much. If everything continues like this and we don't do something, there will be no more caviar in 5-6 years. That`s why this is a serious problem now. It is a number one problem for the entire mankind. I can sign as many charters as you wish. But we need a practical activity. We need an initiative center. We will certainly establish such a center in Azerbaijan. But centers in Georgia, Azerbaijan and other places should be coordinated.

If the EU deals with this issue practically, it will be a contribution of the EU to the mankind.

Per Gharton (member of the European Parliament, Sweden): Mr. President, I agree with my colleagues that the Caucasus is an important region for us. I also agree with you that your region is not so known in Europe. Therefore, I will attach

a special attention to the importance of this region in a report I am going to prepare for the European Union and the European Parliament.

The information on this region that is most spread in Europe is about a complicated conflict that has been continuing for a long time with no peace yet. We are aware that recently you have made big efforts, you have had a number of meetings with the Armenian president and your last meeting took place in Florida. As we know, your next meeting with the Armenian president to continue peace negotiations is expected to be held in Geneva.

Mr. President, I read a lot of reports on direct peace negotiations between you and the Armenian president and efforts on peace. It seems that there is an optimism for peaceful solution of the conflict. There are also views that you and the Armenian president have become very close in finding peace. At the same time, there are strong groups in both countries that can impede and protest the peace. They can protest the peace process and implementation of any treaty. It can put both you and the Armenian president into a difficult position. Of course, I don`t want you to go into details of the peace negotiations. I know they are confidential. But if you could inform us about your negotiations with the Armenian president and the current state of the peace process, it would help us understand the situation better.

Heydar Aliyev: At the beginning of our meeting I mentioned that the conflict was launched by Armenia, not by Azerbaijan. As a result, Armenia has occupied Nagorno Karabakh and surrounding districts – 20 percent of the Azerbaijani territories. The people living there were forced to leave. A lot of blood was shed during the war. In May 1994 we reached a cease-fire. Ever since we have been living in cease-fire for seven years. I also want to note that no foreign peacekeeping troops are stationed between us. Azerbaijan and Armenia maintain the cease-fire regime. We have been negotiating with the mediation of the OSCE Minsk Group for last seven years. The Azerbaijani and Armenian presidents have direct regular meetings and negotiations since 1999. Our last meeting took place in Florida, Miami, USA with the presence of representatives of the Minsk Group co-chairs Russia, USA and France. When starting the negotiations with the Armenian president we shared the same opinion that mutual compromises are needed for peace. If there is such a deal and we could not still achieve peace, it means we couldn`t define which side has not made necessary compromise. Armenia, using its advantage, has occupied the Azerbaijani territories and expelled Azerbaijani citizens from their homeland. The Armenian armed forces are stationed in those lands and put forward strict demands. Azerbaijan naturally can not accept these conditions. That`s why we have not solved the conflict yet.

We were very close to one solution in late 1999. But later Armenia rejected that. The protests are increasing in our society, since the solution of the problem is ex-

tending and over one million people are living in hard conditions.

The territory of Armenia has not been occupied. The Armenian population has not been forced out. It`s true that some Armenians who moved from Azerbaijan created problems for Armenia. But Azerbaijan is more damaged. It must be taken into consideration.

It is not taken into consideration and the solution of the problem is extending. The protests in Azerbaijan are also increasing. People are more willing to wage war and liberate the occupied lands by military way.

Of course, our opposition uses this situation and critisizes us. They even accuse us of not l settling the conflict. They suggest we launch war and liberate our lands. It influences some layers of the society. Thus, a dangerous situation has emerged. As we learn from the press, some forces in Armenia don`t want their government to make even a little compromise. That`s why we have such a situation.

If we really can reach a balance compromise, still its implementation will be very hard. But then we can struggle for fulfilling it. Otherwise, even I can`t do anything though I am the President and people cherish hope on me and respect me a lot. The military factor can increase then.

Therefore, I ask the co-chairs of the Minsk Group Russia, the USA, France, which are superpowers with a means of impact on Armenia. But they say they will accept any agreement reached between the two presidents.

If so, what was the OSCE Minsk Group established in 1992 for? If so, what did three superpowers – Russia, France, and the USA take over this responsibility?

Thus, a hard situation has emerged. Saying this, I don`t mean all of the means have expired. I just inform you about the real situation by answering your question. But I think we should further work for peaceful solution of the conflict.

Per Gharton: Excuse me, I have another question. What else would you like the European Union to do besides the support to your peace efforts?

Heydar Aliyev: We have done some work. Help us achieve peace, restore the territorial integrity of Azerbaijan, liberate the lands occupied by the Armenian armed forces, return one million Azerbaijanis to their homes. Though everything has been ravaged there, they just want to return to their homeland. This is what I want from you.

Ursula Schweizer: Thank you. I think we had productive discussions and negotiations today. It was important for us to hear and learn how you estimate the current situation and realities. Later we will conduct additional discussions among ourselves. We will also have additional discussions on what to do in order to fulfill your efforts and dreams.

I am pleased that the report Mr. Garton is going to prepare will be thorough. So it will not be a report elaborated only for the European Parliament and the European

Union, but play a role in delivering the current situation to the whole world. Thank you.

Heydar Aliyev: Mr. Gharton, I answered your question on what the EU can do. Please, consider it seriously. Thank you.

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with the head of the delegation of the European Union, Deputy Minister of Foreign Affairs of Italy, Mrs. Margherita Boniver

8 July, 2003

Heydar Aliyev: Distinguished Mrs. Margherita Boniver!

Distinguished members of the delegation!

I heartily greet you and highly appreciate the cooperation of Azerbaijan with the European Union, as well as the progress achieved. Cooperation with the European Union is of great strategic significance for us. It is one of the priorities of our foreign policy. Based on these principles, we maintain contacts with the European Union and strive to develop these relations.

We have been cooperating with the European Union approximately since 1993-1994. But after signing an agreement on partnership with the European Union in 1996, this cooperation started developing even more intensively. The European Union has done great work since its foundation and it has made enormous contributions to the international community. Thereupon, we consider your visit to Azerbaijan extremely important. I think that during the present visit and after it, you will focus more on Azerbaijan.

Margherita Boniver: Mr. President, thank You very much for receiving me and the delegation. This meeting is indeed very pleasant for us. I have good memories about the previous meeting with You. To lead the delegation is a big honor for me, since the respectable people are represented in our delegation. Mr. Heikki Talvitie, a special representative of the European Union on South Caucasian countries, is on my right.

Heydar Aliyev: He has worked with us before too.

Margherita Boniver: Yes, today You see him as the ambassador on South Caucasian countries.

Heydar Aliyev: Excellent, congratulations.

Heikki Talvitie: Thank You very much, Mr. President.

Margherita Boniver: Deputy Director General of the European Commission for foreign relations, Mr. Michael Leigh and head of the Department for the Eastern Europe, the OSCE and the Council of Europe of the Ministry of Foreign Affairs of Ireland, Mrs. Barbara Jones are on my left. Mr. Stefan Lehne is the Director of the Secretariat of the European Union Council on CIS and Western Balkans, and Mr. Michael Swan is an administrator of the Secretariat of the European Union Council on Caucasus and Central Asia.

Mr. President, the purpose of our present visit is to bring to Your attention such political information as the readiness of the European Union to work with your institutions in all the possible areas. We will assist the development of your country with all possible means.

Heydar Aliyev: You did not introduce Mr. Margaret Costa.

Margherita Boniver: Mr. President, I am informed that You know her well. This visit is a great honor for us and we are very proud that we are in Baku.

Heydar Aliyev: She may get upset that You have not mentioned her name. Please.

Margherita Boniver: As I have already mentioned, our primary objective is to render assistance. We want to render assistance to your republic in the field of economic and political reforms. You are successfully realizing political and economic reforms. On the whole, we want to assist the process of democratization. We want to render every possible assistance in protection of human rights and in provision of the rule of law.

Besides, we want to say a few more words. We speak about it in Azerbaijan, we will repeat it in Georgia and Armenia, where we shall go after Azerbaijan. We, as the European Union, want the regional conflicts to be settled only peacefully. We want elections to be held here based on democratic grounds.

Heydar Aliyev: You can be absolutely sure of that. Despite 20 percent of our lands is under occupation by Armenian troops, we signed a cease-fire agreement in May 1994 and have been following it so far.

Different opinions exist in Azerbaijan today. Many people demand that we should return our lands by military means. And it is natural. After all, the cease-fire agreement was signed 9 years ago. But the problem still remains unsolved. The positive factor is that Armenia and Azerbaijan abide by the agreement and do not admit its violation. But people have already lost patience, because our fellow countrymen are driven away from their native places, live in tents and want to see their motherland. They are suffering in unbearable circumstances. Therefore, their demands of such kind are quite natural.

But I am pleased that both the refugees and those enduring great troubles in our country accept my policy, understand it and observe the cease-fire agreement. We consider that the European Union should approach this issue more seriously and, making use of its opportunities, help us in the peaceful settlement of the Armenian-Azerbaijani, Nagorno-Karabakh conflict.

As regards other issues, you can be sure that democracy has been established in Azerbaijan. We follow the way of market economy. We have implemented extremely important reforms, owing to which, we have fully provided our economic development, protection of human rights and freedom of the press. In a word, Azerbaijan is a democratic country. But this democratic country still has many problems

www.aliyevheritage.org

which we solve successfully.

We are very pleased that in those years - the period when very complicated processes took place in Azerbaijan, we achieved consistent development of our economy. Our economy is developing today and, if you compare it with other CIS countries, you will make sure that we outpace them.

The elections are forthcoming. The presidential elections will take place in Azerbaijan. You can be confident that this election will pass in the atmosphere of full transparency, based on the principles of justice along with observing the democratic principles, and we will demonstrate by the results of this election that democracy dominates in Azerbaijan. Today, the socio-political situation in Azerbaijan is absolutely stable. I have raised by 50 percent the wages of employees of all organizations funded from the budget. The polls held witness that the overwhelming majority of the people in Azerbaijan support the administration and there is no doubt that they will cast their votes for this.

I do not want to touch on other problems, as I am informed that you have met all our officials. In particular, you met Prime Minister Artur Rasizade. He informed me about your meeting. I suppose you got the impressions you needed.

Margherita Boniver: Thank You very much, Mr. President, You are quite right. During the day, we discussed with the officials the issues on the agenda. We touched on all the issues - from the most complicated to the simplest ones. On behalf of the delegation I would say that we are absolutely pleased with the meetings held and impressions obtained here. I think we can leave for other countries of the region in such a good mood.

Heydar Aliyev: Excellent.

Margherita Boniver: From now on, special representative of the European Union on South Caucasus, Mr. Heikki Talvitie will often come to this region. I believe he will successfully implement the mandate entrusted on him.

Heydar Aliyev: So do I.

Margherita Boniver: Mr. President, let me touch on one more issue before parting with You. It concerns the enlarged Europe. I believe there is no necessity for a common border among countries, since adherence to peace and approachment with democracy unite people. Thank You very much.

Heydar Aliyev: Quite right. We have supported and we do support the enlarging Europe today. Thank You.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the EU Special Representative for the South Caucasus

March 22, 2004

On March 22, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the delegation led by the EU Special Representative for the South Caucasus Heiki Talvitie at the Presidential Place.

Welcoming the guests sincerely, Head of State Ilham Aliyev expressed his satisfaction with deepening the cooperation between the European Union and Azerbaijan. He pointed out that the policy of integration into the European structures is a strategic choice of Azerbaijan, and the country would be committed to this policy in future. “The joint programs the European Union and Azerbaijan have been implementing for the last years, and those to be realized in the future let us say that we will be closer to each other” the President said.

President Ilham Aliyev touched upon his meetings during the recent conference in Bratislava, highly evaluating his meeting with the EU Commissioner Gunter Verheugen.

The Head of State noted he was pleased with the fact that the European Union lately attached special attention to settlement of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict. He described the initial steps taken as promising. “We welcome these steps, and we would like the European Union to be more actively engaged in this problem.”

Pointing out the unwillingness of the Armenian armed forces to liberate the occupied territories, President Ilham Aliyev said Azerbaijan’s position was that the conflict could be settled only on the basis of the international legal norms, and expressed hope that the international community would approach the issue exactly from this standpoint.

President Ilham Aliyev also pointed out other important issues of mutual interest: “I think the beginning of the dialogue on energy sphere is very important fact, and we are ready for that,” he said. Mr. Ilham Aliyev especially emphasized that in a few years Azerbaijan would turn into very important country for European consumers.

Turning back to the Armenia-Azerbaijan conflict over Nagorno-Karabakh, the Head of State mentioned that it threatened stability in the region and impeded regional cooperation and integration of the South Caucasus countries into the European family. “I hope the international community will express its fair stance in relation to this issue, and the problem will be finally solved,” President Ilham Aliyev concluded.

Having thanked the President of Azerbaijan for the sincere meeting, Mr. Heiki Talvitie let him know that he had visited the grave of the national leader of Azerbaijan Heydar Aliyev. “His bright memory will live in our hearts forever,” he said.

The EU Special Representative noted that the President Ilham Aliyev’s Program of Social and Economic Development of the country had aroused keen interest in Europe.

Touching upon Azerbaijan-European Union relationship, the guest pointed out the significance of President Ilham Aliyev’s meeting with EU Commissioner in Bratislava.

Speaking of settlement of the Armenia-Azerbaijan conflict over Nagorno-Karabakh, Mr. Heiki Talvitie said that his mandate included rendering assistance to Azerbaijan, Armenia, and the Minsk group, and that he would be actively involved in the process. “I believe the European Union is able to play its positive role in the problem’s resolution,” he stressed.

Present at the meeting were Head of Azerbaijan delegation to the European Union, Ambassador Arif Mamadov, Ambassador of Germany to Baku Klaus Grevlich and other officials.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Secretary- General of the Council of the European Union Javier Solana

May 18, 2004

On May 18, Azerbaijani President Ilham Aliyev arrived in the headquarters of the European Union in Brussels. State flag of Azerbaijan Republic was waiving on the building.

Secretary-General of the Council of the EU, the EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy Javier Solana met Azerbaijani President Ilham Aliyev in front of the building.

Then, ceremony of signing of the "Protocol of agreement on partnership and cooperation between European Union and Azerbaijan providing admission of 10 new countries to the European Union" took place. The document was signed by the permanent representative of Ireland under the EU Mrs. Ann Anderson and Deputy Director-General of the European Commission for External Relations Michael Lee, Azerbaijani party was represented by the head of the permanent representative office of our country under EU ambassador Arif Mammadov.

After signing of the document, meeting between Azerbaijani President Ilham Aliyev and Secretary-General of the Council of the EU Javier Solana took place.

President Ilham Aliyev spoke about the processes taking place in our country; breakthroughs, establishment of stability and acceleration of socio-economic development. President Ilham Aliyev reminded that he issued three decree on pardoning in seven months as the head of the state and mentioned that he is in favor of dialogue in the society.

Being satisfied with the processes taking place in Azerbaijan, Mr. Solana also was interested in the construction of the main export pipeline Baku-Tbilisi-Ceyhan. Having submitted detailed information about it, President Ilham Aliyev informed that construction works at present were successfully continued. Head of the state expressed his satisfaction with regard to appointment of the EU Special Representative for the South Caucasus.

In the course of the talk there was detailed exchange of views on the regional and international issues, including peace settlement of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict.

After the meeting briefing for the media representatives took place.

Mr. Javier Solana and President Ilham Aliyev made brief statements.

Javier Solana: Hello. Let me briefly inform you about our meeting. I was really happy to see you here, in Brussels, President Ilham Aliyev. I had this opportunity to

meet with him earlier, when he was holding other positions. I have come to Azerbaijan many times during my political life. I saw the country, Baku and I have very bright memories about my trips to wonderful city, wonderful country. Today, with the President, we analyzed the relations between the EU and Azerbaijan. Along with that, we reviewed the ways of stronger impact on the progress taking place in the country, further development of the ties. The positive economic processes taking place in the country delight us and I speak about energy projects. Not only from the political, but also from economic standpoints, we will always be interested in continuation of the bilateral relations, thus, I would like to thank President for this visit and make sincere wishes both in political and personal life. I wish happiness to your country.

Ilham Aliyev: Thank you very much, Mr. Secretary General. Yes, we have met many times in Baku. Mr. Secretary General have been to our country several times, and we are glad that he has so bright memories about the processes taking place in Azerbaijan. It is a great honor for me to meet here with the Secretary-General as the President.

This was very productive day for me. All meetings conducted since the morning up to current meeting with Mr. Secretary General showed again that our policy of integration into European structures is continued. This is our strategic choice. Azerbaijan sees its future in European family. Of course, we will do our best to meet all European criteria.

Our cooperation in various fields - in the field of transport, energy, as a whole in economic sphere is very successful, and we intend to continue our relations. We have very respectful attitude to the attention drawn by the European Union towards our country and South Caucasus as a whole. Appointment of the EU Special Representative for the South Caucasus and new neighborhood program with the countries of the South Caucasus show that our region is at the focal point. Relations of the European Union with the countries of our region are of paramount importance. I speak on behalf of Azerbaijan and there are no doubts that our country will continue this policy in this direction. We will aspire for more stable relations, high level cooperation and deeper integration.

I would like to thank Mr. Solana for his hospitability. We had wonderful talk. We covered huge spectrum of issues. I am confident that our further meetings, upcoming meetings in Baku will become as much productive as our current meeting. Thank you.

Question: Have you discussed the issue of Nagorno-Karabakh? Evidently, the OSCE do not succeed in the solution of this conflict. Might the EU take the lead?

Second question: What kind of impact does the new neighborhood program have on Nagorno-Karabakh conflict?

Javier Solana: Of course, we discussed Nagorno-Karabakh issue. This topic concerns us for a long time. Indeed, there is no progress in the issue. We would like to see some progress in the negotiations. We are hopeful that the meetings conducted recently - not only meetings of presidents but also contacts of the foreign ministers will contribute to the process and make it more active. I promised the President that we would do our best.

Indeed, the new neighborhood project will further the opportunity of joining of the European Union to this process. On the other hand, OSCE Minsk group is engaged in it. We can help and cooperate. However, the Minsk Group is directly in charge of it.

Question: Mr. President and Mr. Solana, do you think that political and economic relations between European Union and Azerbaijan are satisfactory?

Second question: Mr. Solana, which country out of three South Caucasian countries is closer to you?

Javier Solana: You want me to choose one. You know that I am complicated politician and will not do that.

Let me just mention that our relations with Azerbaijan are at a high level. Economic perspective of Azerbaijan for the foreseeable future is very respectful, bright and splendid. That is why our ties will be active. There are no doubts. The progress of the country, development of the transport systems with the energy carriers, multi-sided infrastructure, increase of the volume of transportations through Turkey and Greece to European countries are very reliable. That is why relations will be developing. Nowadays they are at a high level. However, it is very important that they will become better.

As I have already said, I will not answer the second question.

Ilham Aliyev: I would like to add that our relations, economic bonds with the European Union are developing successfully. Only in 2003 the turnover has increased by 40%. This is an indication of a good dynamics. Azerbaijan is a country with developing economy. Our economic potential is increasing. Of course, taking this into account, we can talk about wider and more active economic cooperation in future.

I would also like to comment on the first issue related to Nagorno-Karabakh. We think that European Union plays extremely important role in this direction. Definitely, there is mandate of the OSCE Minsk group on this issue. We do not intend to change the mandate. At the same time, Azerbaijan is fully aware that wider international attention, attention of European structures and opinion of the European community would promote peace settlement of the conflict sooner.

Using this opportunity, I would like to thank the EU officials for active participation in dealing with this problem. Thank you very much.

www.aliyevheritage.org

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with Mr. Romano Prodi, President of the European Commission

May 18, 2004

On 18 May, President of Azerbaijan Ilham Aliyev met with Mr. Romano Prodi, President of the European Commission.

Mr. Romano Prodi warmly greeted the President of Azerbaijan and expressed pleasure meeting him for the first time. They had their photos taken in memory in front of the flags of the Republic of Azerbaijan and the European Commission.

In the course of the talk, the parties exchanged views on the "European neighborhood policy" program and involvement of Azerbaijan to it. Mr. Romano Prodi said from today on, extensive cooperation between Azerbaijan Republic and the European Commission has just started and we support admission of Azerbaijan to the World Trade Organization (WTO) and the ongoing economic reforms in the Republic. Touching the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, he expressed concern of the European Commission and underlined that the EC wishes the OSCE Minsk Group's efforts to yield their results for fair resolution of the problem.

Noting that integration to Europe is priority in the foreign policy of Azerbaijan Republic, President of Azerbaijan Ilham Aliyev spoke of the expedient works in this direction. The Head of State noted that the European Union has appointed its representative in the South Caucasus. The said representative has recommended involvement of Azerbaijan to the "European neighborhood policy" program and we highly appraise it. President Ilham Aliyev updated Mr. Prodi on the socio-economic reforms and their successful results in the country. Speaking of the Nagorno-Karabakh conflict, Head of Azerbaijan Republic noted that Azerbaijan is going to restore its territorial integrity. The Minsk Group should be more active in settlement of the problem, President Aliyev emphasized. Azerbaijan wishes that the European Union, the Council of Europe to assist Azerbaijan in this direction. One should not bear the aggression of Armenia against Azerbaijan, being a part of Europe, and joining the "European neighborhood policy" program, he stressed.

Afterwards, there was a briefing for media representatives. Initially, Mr. Romano Prodi and the President Ilham Aliyev made a speech before the media representatives.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Deputy Chairman of the European Commission Mrs. Loyolo De Palasio

May 18, 2004

On May 18, Azerbaijani President Ilham Aliyev met with the deputy chairman, member of European commission for energy, transport and relations with European parliament Mrs. Loyolo De Palasio.

Having noted that she was glad to meet with President Ilham Aliyev Mrs. Loyola De Palasio emphasized important work carried out in the last few years in Azerbaijan. She said that all that had high estimation in European Commission and the activity of the head of our state in the field of development of democracy and defense of the human rights would bring benefit.

Realization of TRASECA program, contracts signed in connection with development of Caspian energy resources, construction of the main export pipeline Baku-Tbilisi-Ceyhan was also discussed. Transportation of gas to Europe was in the agenda, which would be produced at “Shahdeniz” field. Mrs. Loyola De Palasio said: we pay great importance to the project and European Commission will use all efforts for the transportation of Azerbaijani gas through Turkey and Greece to Europe. She also informed that on May 12 European Commission prepared and sent strategic document to the European Union “European neighborhood Policy”. In late June this document will be discussed in the European Parliament.

President Ilham Aliyev spoke about positive results of the economic reforms conducted in our country, construction of the main export pipeline, and noticed that Azerbaijan paid much attention to TRACECA project. Head of our state mentioned that Azerbaijan was deeply interested in the soonest supply of the gas produced from “Shahdeniz” field to European gas markets. Azerbaijani President said: our country considers integration into European structures as one of the most important directions of its policy.

After the meeting with deputy chairman of the European Commission Azerbaijani President Ilham Aliyev was present in the ceremony of solemn opening of the monument to “Dede Gorgud” in front of the headquarters of the World Customs Organization (WCO).

After opening of the monument, the ceremony of signing of the protocol of intentions between WCO and State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan took place in the building of the World Customs Organization.

Azerbaijani President attended the ceremony.

WCO Secretary General Michele Dane and chairman of the State Customs Com-

www.aliyevheritage.org

mittee of Azerbaijan Kamaladdin Heydarov signed the document.

On May 18, Azerbaijani President Ilham Aliyev received the foreign minister of Kuwait sheikh Muhammad as-Sabah in the special residence at “Konrad” hotel.

At the same day, Azerbaijani President Ilham Aliyev met with the Prime Minister of the Kingdom of Belgium Gi Verkhofstadt.

Upon completion of the meeting President Ilham Aliyev and Prime Minister Gi Verkhofstadt signed three documents between the Republic of Azerbaijan and the Kingdom of Belgium - Convention of cancellation of the double taxation and prevention from the tax deviation, Agreement on mutual protection and encouragement of investments and bilateral Agreement for rendering mutual administrative assistance on customs.

Then, Azerbaijani President Ilham Aliyev met with the Secretary-General of the Council of the EU, the EU High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana in the head office of the European Union.

After the meeting briefing for the media representatives was arranged.

On May 18, ceremony of signing “Protocol of agreement on the partnership and cooperation between European Union and Azerbaijan providing admission of 10 new countries into the European Union” took place in the headquarters of the European Union. President Ilham Aliyev was present in the ceremony. Document was signed by permanent representative of Finland under EU Mrs. Ann Anderson, acting on behalf of the EU, and deputy chairman of the European Commission for Foreign Relations Michael Lee. Azerbaijani party was represented by the head of the Azerbaijani delegation to the EU, ambassador Arif Mammadov.

On May 18, Azerbaijani President Ilham Aliyev gave interview to the “Euronews” TV channel in the special residence in “Konrad” hotel.

At the end of the second day of the visit to Brussels President Ilham Aliyev received Deputy Prime Minister of Turkey, Foreign Minister Abdullah Gul.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the member of the European Commission for Enlargement Gunter Verhogen

May 18, 2004

On 18 May, President of Azerbaijan Ilham Aliyev came to the residence of the European Commission in Brussels.

Member of the European Commission for enlargement Gunter Verhogen greeted the Head of Azerbaijan State. President Ilham Aliyev and Mr. Gunter Verhogen had their photos taken in memory before the flags of Azerbaijan Republic and the European Commission.

Then, during face-to-face talk, Azerbaijan-European Commission cooperation and its prospects were discussed. The European Commission is going to involve Azerbaijan to its new program “European neighborhood policy”, which would be useful for Azerbaijani economy and other fields, Mr. Gunter Verhogen stressed.

Also, peaceful settlement of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, situation in the South Caucasus and other issues of mutual interest were discussed.

Mr. Gunter Verhogen stressed that he feels honor and is proud of meeting the head of Azerbaijan State, adding that once he closely watched contributions of the late President Heydar Aliyev to economic development of Azerbaijan.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives EU delegation
July 7, 2004

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the delegation of the European Union led by Commissioner for Enlargement Janez Potocnik on 7 July.

The Head of State pointed out that Azerbaijan is a part of the European Union's new neighborhood policy and expressed his confidence in further success of bilateral cooperation in the framework of this program. Stressing the Azerbaijan's integration into the European structures is one of the country's priorities, President Ilham Aliyev reaffirmed that this policy would be continued in future. He stated that cooperation with the European Union's member states would be continued not only in energy sector, but also in other spheres as well. The President also described his productive talks on energy cooperation with President of Greece, who had lately visited Baku, and with President of Turkey during the recent NATO Summit in Istanbul.

Azerbaijan is a rapidly developing country, which has achieved considerable progress in many fields of industry, President Ilham Aliyev said.

The Azerbaijani leader highly appreciated the activity of the European Union's Special Representative for the South Caucasus Heike Talvitie, and wished Mr. Janez Potocnik every success during his first visit to Azerbaijan.

Commissioner Janez Potocnik let the President know that he had had very productive meetings during the visit, and noted that the European Union considers Azerbaijan as a county of great potential.

Touching upon the processes taking place after the EU's enlargement, he advised to hold consultations on bringing Turkey closer to the European family. According to him, the enlargement of the European Union requires facing the reality, and building policy towards neighbors on the new basis.

Mr. Potocnik noted as well that in September, the European Union is expected to consider a package of documents on cooperation in the framework of the new Neighborhood Program, as well as to discuss the issues related to fight against international terrorism, poverty reduction and a number of peculiarities of the organization's policy towards neighbors.

Present at the meeting were Deputy Prime Minister Abid Sharifov and Head of the Azerbaijan

Representation to the European Union, Ambassador Arif Mammadov.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives EC delegation headed by Romano Prodi

September 17, 2004

On September 17, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the delegation led by the President of the European Commission Romano Prodi at the Presidential Palace.

Greeting the guest, head of Azerbaijan state recalled his meeting with Mr. Romano Prodi in Belgium telling it was very useful. The Azerbaijan-European Union relations develop successfully, President of Azerbaijan underlined. “Our country attaches great importance to development of these relations”, he said. President Ilham Aliyev state that the relations with the European Union are one of the priorities of our state policy and we reach new accomplishments in this field, he added.

Noting that the “New Neighborhood Policy” is very important, President Ilham Aliyev underlined that this policy is one of the priorities in the relations of Azerbaijan and European Union. Head of Azerbaijan stated that appointment of the European Union representative for the South Caucasus serves development of these relations.

Stating that cooperation in political, economic, cultural and other fields between Azerbaijan and European Union develops successfully, president Ilham Aliyev expressed his confidence for strengthening of these ties. Azerbaijan is an integral part of Europe and integration to European structures is priority of our foreign policy, head of Azerbaijan state emphasized.

Noting that there is successful cooperation between Azerbaijan and European Union in the field of economy, in particular, in the field of energy, President Ilham Aliyev said there is a high level dialogue in the political field.

Head of Azerbaijani state expressed his confidence that the visit of Mr. Romano Prodi to Azerbaijan would greatly promote the development and strengthening of the bilateral relations.

Expressing gratitude to President Ilham Aliyev for warm reception, Mr. Prodi said that he was pleased with the visit. Noting that cooperation in the political, economic and other fields is integral part of the new neighborhood policy he emphasized that realization of this policy is of great significance in terms of strengthening cooperation and solving problems. “There are important tasks before the European Union for implementation of this policy, and the EU holds fair position in regard with the policy of neighborhood”, he said.

Mr. Romano Prodi said that quick resolution of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict is necessary for successful realization of the New Neigh-

borhood Policy. “The European Union with its 500 million population pays great importance on expansion of cooperation between the EU and Azerbaijan that plays a significant role in the region”, he stressed. He expressed his confidence that these relations would develop further.

Head of the PA foreign relations department Novruz Mammadov and the representative of Azerbaijan in European Union Arif Mammadov took part in the reception.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the delegation led by the Director for Energy and Transport of the European Commission Francois Lamoureux

November 13, 2004

On November 13, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the delegation led by the Director for Energy and Transport of the European Commission Francois Lamoureux.

Warmly greeting the guests, President Ilham Aliyev described the fact of conducting two EC - initiated conferences of Energy Ministers of 11 countries and Transport Ministers of 14 countries as extremely important. He stressed that issues of the conference agenda are of special significance for both Azerbaijan and the whole region.

Noting that energy and transport are very important factors of economic development of Azerbaijan, President Ilham Aliyev said over the past years, the country has gained considerable progress in these fields. The Head of Sate stated that realization of the large-scale energy projects in Azerbaijan is a good example of productive regional cooperation and indication of efficient joint efforts.

President Ilham Aliyev noted that Azerbaijan is proud of its achievements in this sphere. Holding of such events in our country creates an opportunity to discuss very important economic issues, and contributes to further strengthening of energy and transport infrastructure in Azerbaijan, he said.

The President pointed out the progress Azerbaijan has achieved over the last years in transport, including aviation, shipping and railway, noting the modern passenger aircrafts and oil tankers the country has purchased as well as reconstruction of highway along the Great Silk Way etc. form a good basis for creation of a world-class transport infrastructure in Azerbaijan.

The Head of Sate also mentioned the rising importance of Azerbaijan as a transport corridor between East and West. Speaking with satisfaction about rapid development of the country's relations with the European Union, he noted that it has become an active participant of the organizations' new neighborhood policy. President Ilham Aliyev expressed confidence that this fact would promote realization of concrete projects and programs in the framework of cooperation between Azerbaijan and the European Union.

The Azerbaijani leader described the EU's increasing attention to Azerbaijan, particularly, to settlement of the Armenia-Azerbaijan conflict over Nagorno-Karabakh and liberation of the country's lands from occupation as a very positive fact. Appointment of the organization's special representative for the South Caucasus is

a one more evidence of this, he said.

The President noted that integration into the European structures, the European family, is one of the priorities of the Azerbaijan's foreign policy. Our general strategy is based on these principles, and I am very glad that upon the initiative of the European Commission, our country had been selected to host important international events, he said. President Ilham Aliyev finally expressed his confidence in success of the conference and in further development of the Azerbaijan-European Commission cooperation.

Thanking the Azerbaijani leader for the kind words, EC's Director for Energy and Transport Francois Lamoureux recalled with deep satisfaction his meetings with late President Heydar Aliyev. At the same time, he expressed his regret that he had failed to meet with President Ilham Aliyev during the latter's visit to Brussels.

The guest described the events held in Baku as extremely important and contributing to the European Union's activities aimed at strengthening regional cooperation in the Caucasus.

Touching upon such joint programs as TRACECA and INOGATE, Mr. F. Lamoureux stressed the European Union is directly interested in secure export of energy carriers from the region.

The guest also stated that the European Union aims to establish a long-term cooperation guaranteed by stability in the region, and in this connection, expressed hope for urgent resolution of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict.

Present at the meeting was Vice Prime Minister of Azerbaijan Abid Sharifov.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie

February 9, 2005

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev has received the EU delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie at the Presidential Palace, February 9.

President Ilham Aliyev expressed his satisfaction with the intensive development of cooperation between Azerbaijan and the European Union and with active participation of the Republic in the EU neighborhood policy. Touching upon the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, President Ilham Aliyev said Azerbaijan's position related to the problem bases on the norms and principles of the international law - that is, on territorial integrity and inviolability of borders.

He stated that the conflicts, existing in the former Soviet space and followed by aggressive separatism, damage peace and stability in the region. From this standpoint, the objective position condemning the Armenian separatism and the aggression of Azerbaijan against Azerbaijan in the documents of the Council of Europe and other international organizations is of great significance. Head of the Azerbaijan State stressed confidence for further cooperation of Azerbaijan-European Union.

Mr. Talvitie gave high assessment to expansion of the relations between the European Union and Azerbaijan, stating these relations will develop and strengthen in the years to come.

At the meeting, various aspects of EU-Azerbaijan cooperation, regional issues and other issues of mutual interest were also discussed.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev meets with Benita Ferrero-Waldner, Commissioner for external relations and new neighborhood policy of the EU

May 16, 2005

On May 16, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met Benita Ferrero-Waldner, Commissioner for external relations and new neighborhood policy of the EU, at the Royal Palace of Warsaw.

Benita Ferrero-Waldner, reminding the previous meetings with the Azerbaijan's President, has highly estimated the Azerbaijan is participation in the European neighborhood policy and bilateral cooperation between Azerbaijan and the European Union. Mrs. Waldner noted that there is concrete work underway in Azerbaijan's rapprochement with the European family, and characterized Azerbaijan as a country of strategic importance.

Having spoken about the Armenian-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, President Ilham Aliyev said the problem is an obstacle for peace and security in the region of South Caucasus and its integration into Europe. Ilham Aliyev has also talked about the economic reforms in the country and Azerbaijan's role in the giant energy projects.

Benita Ferrero-Waldner said that she was informed about successful reforms in Azerbaijan and the European Union is ready to help Azerbaijan for the thorough implementation of the reforms.

Importance of further enlargement of cooperation between Azerbaijan and European Union was emphasized in the meeting.

President Ilham Aliyev has also reminded the decree he signed recently regarding the parliamentary elections. He said the country is loyal to integration to Europe and will actively participate in the new neighborhood policy.

President of Azerbaijan Ilham Aliyev receives EC Commissioner for energy policy Andris Pielbags
May 25, 2005

On May 25, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received EC Commissioner for energy policy Andris Pielbags at the Presidential Palace.

Noting that Azerbaijan quickly integrates to the European structures, Azerbaijani President stressed cooperation of the country with the authoritative world organizations, in particular, with the European Union, in numerous spheres, including energy sphere.

President Ilham Aliyev reminded active participation of Azerbaijan in the new neighborhood policy of the European Union and expressed confidence for further persistent strengthening of relations between the EU and Azerbaijan.

Marking constant expansion of cooperation between Azerbaijan and European Union, Mr. Andris Pielbags underlined that Azerbaijan had achieved unprecedented breakthrough in the EU new neighborhood policy. He expressed trust in further expansion and deepening of cooperation between Azerbaijan and EU.

Mr. Andris Pielbags made memorial gift to the President of Azerbaijan Ilham Aliyev.

President Ilham Aliyev presented to Mr. Andris Pielbags a keepsake gift made on the occasion of commissioning of the Baku-Tbilisi-Ceyhan main export pipeline.

President Ilham Aliyev receives delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie

September 14, 2005

On September 14, President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev received the EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie and accompanying delegation at the Presidential Palace.

Peaceful resolution of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, forthcoming parliamentary elections in Azerbaijan, European Union-Azerbaijan relationship and other issues of mutual interest were discussed at the meeting.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the delegation of the European Union Troika

October 3, 2006

On October 3, President of Azerbaijan Ilham Aliyev received the delegation of the European Union Troika at the Presidential Palace.

The President described the visit by the EU troika delegation to Azerbaijan as very important, adding it marks a new phase in the development of the bilateral cooperation. The Azerbaijani leader stressed the high level of relations between Azerbaijan and the EU, and said "we intend to develop our cooperation in different directions". "The neighborhood policy will bring peace and prosperity to the whole region. I believe the discussions will help development of ties between the European Union and South Caucasus", President Ilham Aliyev noted.

Sharing views of President Aliyev, Foreign Minister of Finland Erkki Tuomioja said they are now discussing the neighborhood policy in Azerbaijan. Mr. Tuomioja described the Baku visit as productive, saying he believes the neighborhood policy will contribute to settlement of conflicts in the region. He expressed his hope for expansion of relations not only in economic field, but also in frame of political dialog and cooperation.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Secretary-General of the Council of the European Union and High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana

November 7, 2006

President of Azerbaijan Ilham Aliyev arrived in the EU residence in Brussels on November 7.

State flag of the Republic of Azerbaijan was waving.

The President of Azerbaijan was sincerely welcomed in front of the building by the Secretary-General of the Council of the European Union and High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana.

Then President Aliyev had private meeting with the Secretary-General of the Council of the European Union Javier Solana.

The President spoke of the social and economic processes taking place in Azerbaijan, and the progress the country has achieved in various spheres of life.

Mr. Solana pointed out that the European Union attaches a great importance to its relations with Azerbaijan, that he said, will prompt the cooperation in various fields, including in energy sector. He described the European Neighborhood Policy as a new stage of the Azerbaijan-EU cooperation. Mr. Javier Solana touched upon the Armenia-Azerbaijan conflict over Nagorno-Karabakh and other regional issues.

President Ilham Aliyev said his country attaches a great importance to its relations with the European Union, pointed out the significance of action plan of the neighborhood policy, and expressed his confidence in further expansion of the Azerbaijan-EU cooperation. On the Armenia-Azerbaijan conflict over Nagorno-Karabakh, the President said it can be solved only in accordance with the principle of territorial integrity of Azerbaijan.

Mr. Solana valued Azerbaijan as a state playing very important role in the region and noted cooperation with Azerbaijan has a special place for the EU.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission Jose Manuel Barroso

November 7, 2006

President of Azerbaijan Ilham Aliyev met in Brussels with President of the European Commission Jose Manuel Barroso, November 7.

Indicating the good cooperation with Azerbaijan Mr. Barroso said there was a great potential for expansion of cooperation between EU and Azerbaijan. He pointed out the importance of the Memorandum on Understanding on energy partnership to be signed in Brussels, as well as that of Azerbaijan's integration into Europe. Mr. Barroso said they highly value ties of Azerbaijan with EU, expressed pleasure of cooperation in frame neighboring policy. He described the energy and economic cooperation as an important part of the bilateral relations adding they are "also about pursuing shared European values of democracy, good governance, fundamental freedoms and the protection of human rights." He said we must do so population of Azerbaijan and European Union countries have its benefit.

Highly valuing cooperation with EU President Ilham Aliyev dwelt on the processes of economic development and democratic reforms taking place in Azerbaijan, as well as on what is being done in the country to reduce poverty and unemployment. He noted the importance of sharing the European values. Touching on Azerbaijan's possible contribution to the European Union, the Azerbaijani leader drew Mr. Barroso's attention to favorable geographic location of the country, its rich natural resources and developed transport infrastructure.

President Aliyev also gave an update on the current state of the Armenia-Azerbaijan peace negotiations, and expressed his country's position on the problem.

EC President expressed the EU's readiness to cooperate with Azerbaijan in not only energy, but also in other fields.

Several issues of mutual concern were discussed as well.

Joint briefing of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and the President of the European Commission Jose Manuel Barroso

November 7, 2006

On November 7, President of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso signed a Memorandum of Understanding on Cooperation in the field of energy between the European Union and the Republic of Azerbaijan.

After the ceremony, President of the European Commission Jose Manuel Barroso and President of Azerbaijan Ilham Aliyev made statements at the briefing held for the media representatives.

Statement by President of the European Commission Jose Manuel Barroso

Ladies and gentlemen!

It is a great honor to greet President Ilham Aliyev in Brussels. We just signed a Memorandum of Understanding (MoU) on Cooperation in the field of energy between Azerbaijan and the EU with President Ilham Aliyev. This memorandum is a result of sustainable strategy of the Commission ensuring energy security. In this strategy, a special attention is attached to expand ties between main oil exporting countries and transit countries. Implementation of the MoU will assist rapid integration of Azerbaijan into the energy markets of the EU. The EU energy security will be strengthened as a result of transport of energy resources from the Caspian basin. It will give an opportunity to establishment of a more efficient management system of energy demand in Azerbaijan and exchange of experience as well.

I would like to stress the idea that the energy resources which are going to be transported from the Caspian basin will play a great role in the EU energy provision. It means that Azerbaijan will closely cooperate with the EU in the field of energy.

We also note with great pleasure that Azerbaijan is a part of the EU Neighborhood Policy and it will contribute to the stability and welfare in the country.

Naturally, energy and economic cooperation are very important issues.

But cooperation between Azerbaijan and the EU is not limited to this. The new European Neighbourhood Policy is bWayer. We intend to move forward based on common values as democracy, management and protection of human rights. I discussed all these issues with the President, including freedom of speech in the media. I am sure that President will inform you about this.

We are interested in establishment of sustainable and thorough relations with Azerbaijan. Naturally, we are ready to assist Azerbaijan in the field of reforms and we exchanged views about this. I would like to stress with great pleasure that ac-

cording to the President of Azerbaijan, reforms must be conducted not only in the sphere of economy, but also in politics.

We are also ready to render our assistance to Azerbaijan in transparent management of oil and gas revenues and in sustainable economic development. The EU had assisted Azerbaijan with more than 400 million euros when it was surviving hard periods. But now, Azerbaijan is one of the fastest developing countries in the world. Today I am very pleased to say that Azerbaijan and the President of Azerbaijan want to develop relations with the EU based on mutual interest and common values.

Mr. President, Thank You for your visit to Brussels.

Statement by the President of Azerbaijan Ilham Aliyev

Thank You, Mr. President!

Ladies and gentlemen!

Today, I am very pleased to be here, in Brussels and hold discussions with Mr. Barroso on our bilateral relations and issues with regard to the regional development.

Our relations have a long history. We have always felt a support of the EU since Azerbaijan gained its independence again. Especially in hard times of Azerbaijan, we have received both strong financial and political support from the EU. Relations of Azerbaijan with the EU developed successfully in the 15 years of its independence. Today, we are stepping towards a new phase of relationship. We start a long-term partnership in the framework of the new neighbourhood policy of the EU in the South Caucasus and strategic partnership on energy issues. Both issues are of great importance for Azerbaijan, and I am confident that we will achieve a substantial progress in this cooperation in the coming years.

Political and economic reforms are conducted in Azerbaijan, and we build a democratic society. The principles of the rule of law and protection of human rights are taken as a basis. These issues cannot be dealt with separately. In a word, these issues are of great importance for Azerbaijan and for regional cooperation in general. Taking huge oil reserves into account, we can understand how these issues are important for us. We look at these issues from different angles. That is why cooperation with the EU gives us opportunity not only to improve our economic record, but also to make our values closer to the European ones in the coming years.

We share common values. The path, which we follow in Azerbaijan, is understood clearly and these issues are priorities for us. We discussed those issues in the meetings, and I am confident that cooperation between the EU and Azerbaijan will develop and expand in the coming years. We will bring new elements of mutual

interest and benefit to this cooperation.

Azerbaijan becomes a very important producer of oil and gas. There is a very modern system of management of oil and gas revenues in Azerbaijan. Azerbaijan has joined the initiative of transparent management of incomes in the production industry, and this could be an example for other countries. It has been declared by the international financial institutions.

In a word, economic indication of our country and political development create these opportunities and cooperation with the EU is conducted in that framework. The issues of political cooperation, political and economic reforms are considered by us. Our cooperation with the Union is conducted in this direction. I am very grateful for a nice reception and very pleased with our discussions. I would like to say that we are very interested in our future cooperation. Thank you very much.

Afterwards, questions of media representatives were answered:

Dmitry Shkurko (Ukrinform): My question is to President Ilham Aliyev. How much is Azerbaijan interested in use of Odessa-Brody-Gdansk oil pipeline in the framework of the energy dialogue with the EU and when is the transport of Azerbaijani oil via this pipeline expected?

Ilham Aliyev: We have discussed this issue several times in our meetings with the Ukrainian President and we have established joint Azerbaijani-Ukrainian working group connected with this issue. Now, mechanisms of commercial side, other economic factors and exploration ways of that pipeline are being assessed. During our meetings, we discussed not only Azerbaijan's filling the pipeline with oil, but also its participation in refining and distribution of oil where it is transported. I know that the EU is interested in this project and we discussed this. It is a good framework for tackling this issue. In the future, oil production in our region will increase and will be enough for use of other oil pipelines. Alternate routes are of great importance for us too. Today, there are three oil pipelines to transport Azerbaijani oil to Europe and to the world market, and one more pipeline would be useful.

"The Observer" (Great Britain): In reports on human rights Azerbaijan's name is in line with Belarus. You will receive President of Kazakhstan here in December. What could you say to critics who say the EU builds good relations with countries due to energy resources?

Jose Manuel Barroso: First of all, let`s say that evolution observed in Azerbaijan is in positive direction. Let`s not forget that Azerbaijan recently gained its independence and began to build a democratic country. At present, efforts are underway to implement political and economic reforms in Azerbaijan. A job which we are doing today is connected with development of democracy and rule of law in Azerbaijan. Today, I raised this issue in our meeting with Mr. President and he said his ideas and analyses of the situation. We establish positive contacts with Azerbaijan

and understand that it is situated in a complicated region. The most important part of the cooperation of the EU with Azerbaijan is implementation of political and democratic reforms. This is very important part of the European Neighbourhood Policy. Our contacts with Azerbaijan are not limited to the field of energy. As President Ilham Aliyev pointed out, contacts between Azerbaijan and the EU must be based on common values, and we are here today to support these values and work with our Azerbaijani friends.

Alexander Miniyev (Russia): My question is to President Ilham Aliyev. We`d like to know your views on Georgian –Russian relations. The Caucasus is your region. What could you say about the future of the CIS?

Ilham Aliyev: In Azerbaijan, we always try not to intervene into internal affairs of our neighbours and intergovernmental relations. We have good relations with Georgia and Russia. They both are our neighbours and partners. We have strategic partnership with both of them. I could talk much about positive experience which we have gained in this sphere, but I do not want to take your time. I think that normal relationship among our neighbours will contribute to cooperation in the region. Azerbaijan attaches special importance to regional cooperation and contacts in the sphere of energy, along with its internal issues. That is why, to minimize potential risks is a priority for us. From this point of view, we want to see relations among our friends and neighbours as relations among real friends.

"Euro Politiks" (Belgium): My question is to President Ilham Aliyev. The question is about Elmar Huseynov, journalist murdered in March 2005. As you know, he was writing critical articles about You and Your government. Proper investigation of this murder could be appreciated as your support to free press. We ask you to give information on this issue.

Ilham Aliyev: This murder was a hard blow to Azerbaijan and we still see consequences of that assassination. It was the first time that a journalist was murdered so brutally in Azerbaijan. You know, if to put aside articles which he wrote, because he was writing critical articles on different political circles – this event showed that there are forces who are interested in violation of internal stability in Azerbaijan. Immediately after this event, we launched a thorough investigation and called security services of the US, Britain and Europe to assist us to find criminals. We could gain information on identification of the murderer as a result of our joint efforts. Now, we must find those persons. We work with Interpol, because, at the moment, the criminals are beyond Azerbaijan. It is sometimes hard to detain criminals who are not in the country. So, it is also hard to find and bring to justice criminals in the world who are at large. What can we do at the moment? We can wait detention of those persons, suspected in the murder, by Interpol and extradition to our country.

My question is to Mr. Barroso. As you know, recently individual action plans

were agreed with Azerbaijan and Armenia. Issues as territorial integrity of states, sovereignty and especially energy security have been reflected in these plans. I would like to know the position of the EU on Armenia's being against the principles in this plan and violation of the territorial integrity of Azerbaijan?

Jose Manuel Barroso: First, I want to say that we completely recognize and support the territorial integrity of Azerbaijan. We have pointed it out in the actions plan. The document says that independence, sovereignty and territorial integrity of Azerbaijan will contribute to protection of peace and stability in Europe. It has been explicitly expressed in our action plan.

As regards the conflict with Armenia, we call Azerbaijan to continue its efforts for peaceful settlement of the Nagorno-Karabakh conflict. We support mediation of the Minsk Group, as well as efforts by the EU Special Representative for the South Caucasus. At the same time, we are ready to join restoration and reconstruction works in the region after agreement between the parties is made. I declared this idea in my meeting with President Ilham Aliyev. Thank you very much.

Signing Memorandum of Understanding between Azerbaijan and the European Union

November 7, 2006

President of Azerbaijan Ilham Aliyev and chairman of European Commission Jose Manuel Barroso signed November 7 Memorandum of Understanding between the Republic of Azerbaijan and EU on strategic partnership on energy issues.

Briefing was held after the ceremony of signing.

Chairman of European Commission Jose Manuel Barroso said 400 mln euro was rendered to Azerbaijan in its hardest days, when economy was in crisis, noted cooperation with Azerbaijan in political, economic and democratic fields will be continued. He emphasized the very rapid economic development in Azerbaijan.

President Ilham Aliyev said current stage of Azerbaijan-EU ties opens new opportunities for expansion of cooperation that is of great importance for Azerbaijan. Except energy resources transportation Azerbaijan is interested in creation of alternative pipelines.

Jose Manuel Barroso noted that the EU cooperation with Azerbaijan does not only cover energy. Ties in political, economic, legal and other spheres successfully develop. Territorial integrity principle is affirmed in the action plan on new neighborhood policy with both Azerbaijan and Armenia, and EU supports territorial integrity and sovereignty of Azerbaijan. We support peaceful solution of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict in frame of OSCE. EU will take close part in restoration actions after peace is reaffirmed.

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Parliament Josep Borrel Fontelles

November 7, 2006

President of Azerbaijan Ilham Aliyev arrived in the European Parliament, November 7.

The Azerbaijani President had a meeting with the President of the European Parliament Josep Borrel Fontelles.

After the talks, Mr. Fontelles hosted a lunch in honor of the Azerbaijani leader.

Members of the European Parliament and a number of EU high-ranking officials attended the lunch.

Political briefing at the Royal Institute for International Relations

November 7, 2006

Political briefing was held at the Royal Institute for International Relations, November 7.

President of Azerbaijan Ilham Aliyev was sincerely met by the director-general of the Institute Claude Mission and other officials.

In the discussion themed "EU-Azerbaijan: cooperation in energy and other spheres" ambassadors of several countries to Brussels, permanent representatives to international organizations, public figures of Belgium, influential politicians, political scientists, representatives of international organizations, including the Council of the EU, the European Parliament, were present.

The Royal Institute for International Relations, established in 1947, is non-governmental organization and is considered the major think tank of Belgium. It pays special attention to EU, studies integration, security and Middle East issues.

Director-general of the Institute Claude Mission thanked President Ilham Aliyev for attending meeting and said: we are very glad that the young head of state possesses great experience, as well as in economy.

Then, participants were widely informed of biography of President Ilham Aliyev.

President Ilham Aliyev addressed the briefing. He thanked for invitation, informed of very effective meetings he held in Brussels, noting cornerstone was laid for future development of cooperation between Azerbaijan and EU. Saying Azerbaijan prefers integration to Europe, President Aliyev talked of military aggression of Armenia against Azerbaijan and its heavy consequences. He said despite crisis in the first years of independence Azerbaijan managed to protect its statehood, implement political and economic reforms. In this work the EU helped us, the President mentioned.

Noting importance of cooperation with EU for Azerbaijan in frame of new neighborhood policy Azerbaijani President said the EU also will take its benefit. The President said Azerbaijan conducts open door policy, effective environment is provided for foreign investors and for economic development. Azerbaijan has the highest figure worldwide and Azerbaijan is being changed into the leader state of the region, he firmly noted.

Talking in detail of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict President Ilham Aliyev declared once again the fair vision of Azerbaijan. He noted the main reason why the problem is not settled is disobedience of Armenia to international law and its separatist policy.

Then, President of Azerbaijan answered questions of the briefing participants.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the EU Special Representative for the South Caucasus Peter Semneby

February 17, 2007

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the EU Special Representative for the South Caucasus Peter Semneby, February 17, Presidential Palace.

Successful development of cooperation between Azerbaijan and the European Union and a number of other issues of mutual interest were discussed at the meeting.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev meets with the European Commissioner for Energy Andris Piebalgs

January 27, 2009

Importance of the summit on Nabucco project was stressed at the meeting.

The sides expressed their satisfaction on the level of EU-Azerbaijan cooperation in energy security.

They shared their views on the prospects of cooperation.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev meets with the President of the European Commission Jose Manuel Barroso in Brussels

April 28, 2009

As part of his working visit to Belgium, President of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the President of the European Commission Jose Manuel Barroso.

On energy cooperation, Barroso hailed Azerbaijan`s contribution to Europe`s energy security. Barroso said the expansion of the Azerbaijan-EU relations shows how much emphasis the country places on European values. The President of the European Commission stressed the importance of implementing more concrete joint projects in future.

The Azerbaijani leader said his country will continue its integration towards Europe.

The Head of State also stressed Azerbaijan`s economic successes, adding the country contributes to economic cooperation and security in the region.

President Ilham Aliyev also expressed his confidence that the EU-Azerbaijan relations would continue to develop.

Statements of President Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso for media representatives

April 28, 2009

Statement by President of the European Commission Jose Manuel Barroso

Ladies and gentlemen,

I am delighted to welcome President Aliyev in Brussels again. Last time we met here in Brussels when we signed a memorandum of understanding on cooperation in the field of energy. And today we had very good, very constructive and open meeting. I want to thank you for frankness and openness in our talk.

Azerbaijan is very important partner in the South Caucasus region. And I am convinced that intensifying of our cooperation will be essential to both parties. Already 10 years of implementation of Partnership and Cooperation Agreement constitutes a solid basis. European Union has become Azerbaijan`s main trade partner with nearly 30 percent of Azerbaijan`s overall external trade. Azerbaijan`s economy has constituted important growth figures in the last years. This growth was 10, 8 percent in 2008 mainly due to oil and gas sector. But the current financial and economic crisis imposes challenge on this development. And in this sense diversification of the economy is, of course, critical for Azerbaijan`s long term development. We agree that we can and we want to move forward in our relations. That was stressed in my meeting with Mr. Aliyev, and the "Eastern Partnership" that will be launched in few days in Prague provides that opportunity.

I have also urged the importance of making further progress in regional stability. I have also shared with him my ideas and ideas of the European Commission regarding the stability. We believe energy can be a very important factor for close relationship between the European Union and Azerbaijan. We share this view that we must strengthen our cooperation.

As you know, security is the top priority of the European Union, and Azerbaijan is a key partner both as a producer and a transit country. And I want to thank President Aliyev for his analysis of the situation. I specifically discussed Nabucco with President Aliyev. This project is very important for the region and for whole Europe. In this sense, I welcome the fact that Azerbaijan has taken difficult and courageous decisions in the energy policy. We think this is concrete field where the EU and Azerbaijan can have concrete benefits. So, our overall message is – yes, we want to work together with Azerbaijan in many fields. We welcome all steps made by Azerbaijan to have a closer relationship with Europe. And I think that is both in the interest of Azerbaijan and the EU as a whole.

Statement by President Ilham Aliyev

Ladies and gentlemen,

First of all, I would like to thank Mr. President for invitation to visit Brussels again. I remember the last visit when we signed the Memorandum on strategic energy partnership and since that time relations between the EU and Azerbaijan successfully developed. We pay very big importance to our relations and today`s talk once again show how important these relations are for both sides. I am very grateful to Mr. President for his evaluation of economic development in our country. In fact, during the last 5 years we had unprecedented economic growth. GDP grew 2.6 times, industry production 2.5 times, budget spending more than 10 times. And this year despite of the fact that there was a recession and the oil price dropped substantially several times, still we continue to grow. Our economy grew in the first quarter of this year more than 4%, and the most important is that non-oil sector grew 14%. This is clear indication that our policy of diversification of economic development, investments and policy of economic reforms led to the fact that we are no longer dependant on oil and gas, and oil and gas is not playing the decisive role in our economy as it was before. We continue economic reforms. Last year the World Bank announced Azerbaijan the top reformer in “Doing Business” report. Also political reforms are being conducted in Azerbaijan. Economic and political reforms are being conducted in parallel. And relations with the European Union for us are also important because we want to bring all the criteria of our life close to the criteria of the European Union. These relations are very solid, they have a very good future, and they are based on mutual interest. Energy was one of the issues which we seriously discussed with Mr. President, and I expressed once again my support to the project which is being discussed in Europe. Azerbaijan is a country which initiated the construction of the pipelines from the Caspian to the West. It is based on our initiatives and performance that today we can talk about Nabucco, Turkey-Greece-Italy, Trans Adriatic gas pipelines, because we did all the preliminary work that was necessary to be done. And today having huge oil and gas reserves, modern infrastructure, pipelines and strategic location, of course, Azerbaijan will continue to play crucial role in the regional energy security and in the energy security of Europe. Europe is a great partner of Azerbaijan, and I am sure that this visit and the steps to be taken in the future will strengthen these relations.

I would like once again to thank Mr. President for the invitation, for very productive and sincere talk we had, which is of enormous importance for our future.

Joint Press Conference of the President of Azerbaijan Ilham Aliyev and the President of the European Commission Jose Manuel Barroso in Brussels

April 28, 2009

Following the lunch, President of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso made statements for the media.

Following their statements, President Ilham Aliyev and Jose Manuel Barroso responded to questions.

Question (Shahin Jafarov, AzerTAc News Agency): My question is to Mr. President Aliyev and Mr. Barroso. Both Azerbaijan and Armenia are members of Eastern Partnership Initiative while Armenia still continues occupation of Azerbaijani territories. What is your opinion of this situation?

Ilham Aliyev: We discussed this issue with Mr. President. Occupation of our lands by Armenia for many years is the biggest threat not only to Azerbaijan, but also to the regional security and stability. This is the biggest injustice we witness for almost two decades in our region. The internationally recognized territories of Azerbaijan are under occupation by a neighboring country. As a result of this occupation million of Azerbaijanis became refugees and internally displaced people in our country. As a result of the policy of ethnic cleansing against Azerbaijanis, seven regions around the administrative border of Nagorno-Karabakh are under control of Armenian armed forces. We are trying to resolve the conflict based on the norms of the international law, on the decisions made by the OSCE, on the resolutions of the Security Council of the United Nations, which demand unconditional withdrawal of Armenian armed forces from our territory. Sometimes Armenian position means that people of Nagorno-Karabakh should have a right of self-determination. This right does not mean that self-determination should lead to violation of territorial integrity of Azerbaijan. Armenians, as a nation, have already self-determined themselves. They have a sovereign Armenian state. If to follow this logic there might be 20 states worldwide with Armenian population. Second, self-determination of Armenians and Azerbaijanis in Nagorno-Karabakh can happen and should happen in the framework of the sovereign Azerbaijani state. This is what the norms of the international law demand, this is what Azerbaijan is firmly stands on. I am sure that only on this basis the conflict can be resolved.

Jose Manuel Barroso: Yes, of course, as you said both Azerbaijan and Armenia are partners in the Eastern Partnership and let me once again say that we highly evaluate all efforts made to continue talks between Armenia and Azerbaijan to find solution to the Nagorno-Karabakh conflict. And we hope to see some progress in

this regard. We encourage the dialogue to take place soon, and I know President Aliyev is going to meet President of Armenia in Prague. We support all efforts to reach solution of this problem since it affects both countries with which we want to develop constructive and good relations. We will support to reduce the tension in the region. We believe that it is also important. Some aspects to achieve certain progress are set to create better atmosphere in the region.

Question (Sabah Daily): My question will be to both President Barroso and President Aliyev. Have you discussed the recent rapprochement between Armenia and Turkey, and what are your positions on this issue? Thank you.

Jose Manuel Barroso: Yes, we have discussed. We had very good and friendly talk. Everything is discussed among friends. We have also discussed this issue very openly. First of all, let me tell you I fully understand the sensitivity of the issue for Azerbaijan. We understand it. President Aliyev was very clear what it means for Azerbaijani people, how sensitive it is. At the same time, you may understand that we, in the European Union, are happy that the tension is eased. We also appreciate ease of the tension between Turkey and Armenia. As you know traditionally there are very important problems between Turkey and Armenia. We believe that this is helpful for the region as a whole. So, yes, we welcome these positive developments. But that does not mean that we do not want to see the solution of the Nagorno-Karabakh conflict. I want to make that clear that we do hope and encourage the efforts, namely the efforts made by Azerbaijan and Armenia, to reach the solution of the problem. So that was basically our position, the position that we have stated before publicly. Today I have stated to President Aliyev, too. Once again, I want to thank him for the very honest and open clarification of the sensitivity of this issue for the people of Azerbaijan.

Ilham Aliyev: We discussed with Mr. President very bWay range of issues, including regional development, regional cooperation, and of course, when we talk about regional cooperation we cannot avoid discussing the recent developments in the region. We expressed our positions on several occasions, which mean that we never interfere into neither internal affairs of any country nor into relations between two sovereign countries. It is a decision to be made by Turkey and Armenia. It is their choice, how they would prefer to continue their relations. But as regards the historic roots of this problem, I would like to mention that the border between Turkey and Armenia was closed in 1993 as a result of the occupation of the territories of Azerbaijan by Armenia. Today Armenia still continues to occupy internationally recognized territory of Azerbaijan. Again I would like to say that we are not in the position of moving ahead or preventing any relations between two countries. The only thing which I would like to mention is that we also have the right to adjust our policy to the existing realities in the region. Today we hear a lot of controversial

comments coming from various sources. From one source we hear that the "Way map" was agreed with preconditions, whereas from other sources we understand that it is without preconditions. It is like a game of the word.

I think the world and the region, and Azerbaijani people would like to know what is happening. Is Nagorno Karabakh settlement disconnected from Turkish – Armenian rapprochement or not? This is a very simple question and very simple answer is needed.

Khadija Ismayilova (Azadlig): I would like to ask about the political dimension of cooperation and how the European Union assesses the democracy record of the country? And is it enough to start a new level of the cooperation within the association agreement as a further step?

Jose Manuel Borosso: Recently, we have published our report on this. I had frank and open talk with President Aliyev about it. I appreciate the efforts he is making for the establishment of the rule of law in Azerbaijan. It was stated for several times that he wants to bring his country close to the European Union model and values. I welcome this very much. I like to see some progress. As President Aliyev mentioned economic reforms should also be accompanied by political reforms. I think democracy is the most advanced political system and it should of course encourage all the steps made in Azerbaijan for consolidation of democratic system and institutions and establishment of the rule of law.

Ilham Aliyev: It is absolutely clear for us that we will not be able to create a prosperous and sustainable state without the rule of law and without strong democratization of the society. Our economic and political reforms are implemented simultaneously. I also strongly believe that in a country with serious economic and social problems and poverty, it will be very difficult to create a real democratic state. Therefore, our efforts are aimed at reduction of poverty, which we successfully manage to do. Poverty level dropped several times in the last five years and democratization of our country is successfully under way. Our relations with the European Union and the Council of Europe set this goal in the agenda. If that was not an intention of Azerbaijan, we would not do that. Azerbaijan is a country with strong economic potential, the country, which is self-sufficient, the country which already proved that it can live, survive and successfully develop as an independent country. We want to establish a modern country, Azerbaijan, with its political system, resolution of social problems and economic freedom pertinent to the criteria of the EU. I think that our relations with the European Union, particularly, on the neighborhood program and future relations on the Eastern Partnership will strengthen these positive trends. Thank you.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev meets with the representatives of the the Centre for European Policy in Brussels

April 28, 2009

There was a meeting of the President of Azerbaijan Ilham Aliyev with the representatives of the the Centre for European Policy on the topic of "Azerbaijan: increasingly important partner for the EU".

The meeting was opened by Hans Martens, head of the centre. Talking about successful development of Azerbijan, the speaker said that contacts between Azerbaijan and European structures develop successfully.

President Ilham Aliyev made a speech in the meeting and answered the questions.

Moderator: Thank you. I think we can begin with questions on economic development. It would be good to note whether your country`s economic growth continues in the period of economic and financial crisis. In my view, at the moment, measures, which you take, have been directed to reinforce a long-term economic development of your country. We know that the rate of economic development of your country is very high. In brief, we are here to exchange views on these successful works, as well as hard issues with Mr. President.

Question: Let me introduce myself. My name is Yevgeniy Kirillov. I am a member of the European Parliament from Bulgaria. We are pleased with Azerbaijan`s achievements in the sphere of economy. Mr. President, we are very thankful for Your interesting presentation. We noted information which You provided. I want to say that I was an observer in the presidential elections in Azerbaijan. In a primary school we heard a conversation of teachers on the future of the country and multiple increases of salaries. In my view, achievements gained by Azerbaijan in this field are really appreciative.

The Nagorno-Karabakh conflict exists for 20 years. This problem continues for a long time. There were many efforts. But by discussing this issue with our friends, we point out that the European structures don`t play enough role for its resolution. From this point of view, naturally, steps and special decisions must be taken. In my view, some steps must be taken at least with regard to the regions around Nagorno-Karabakh, occupied by the Armenian armed forces, for confidence building measures. I think the EU must take an active role in this. But in my opinion, Russia must be active as well. I know that you have visited Russia and you are visiting Brussles now. If the both parties are more active, what breakthrough is likely to be achieved in the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict?

Moderator: Mr. President, it would be better to receive two more questions, then to answer all of them.

Question: Thank you. I am a representative of TUSIAB, Turkish Industrialists Union. I would like to know Your opinion on a Caspian consortium which is going to be established with the EU support to transport the Caspian gas to Europe and gas provision of the region.

Question: Thank you, I am Aida Aliyeva. I am a representative of the Forum of Azerbaijani Students of Europe. I study in the university of Brussels.

Distinguished Mr. President, you gave information on economic record of our country and development in other spheres. At the moment, a number of Azerbaijani students study in Europe and search for jobs after gradiuation. The European academic circles are very satisfied with the Azerbaijani students. I would like to know on perspectives of Azerbaijani students to be employed after their return to Azerbaijan.

Ilham Aliyev: First it was asked on resolution of the Nagorno-Karabakh conflict here. At the moment, negotiations are conducted by mediation of the OSCE Minsk Group. The Minsk Group is chaired by three countries, the USA, France and Russia. They are leading countries in the world. France is the co-chair as a member of the EU and there are also the USA and Russia. The conflict continues for 20 years. In your question you correctly pointed out that not only Nagorno-Karabakh, but 7 regions beyond its administrative borders are under occupation. Azerbaijanis, expelled from those 7 regions, are the main part of the IDPs, more than 700 thousand of them. Today, everything was destroyed in those regions and there is no life there. Armenians rooted out everything, destroying schools, hospitals, buildings and mosques, even cemeteries. They maintain those lands as a means of exchange, in order some day to make Azerbaijan agree with independence of Karabakh in response of giving them back. It will never happen. They know very well that Karabakh is a historical part of Azerbaijan. If we look into history, we can see when and who settled Armenians on those territories. It happened nearly two hundred years ago. Nagorno-Karabakh is an inseparable part of Azerbaijan. When Azerbaijan was a member of the United Nations, Nagorno-Karabakh was a part of it. That is out of question to divide Azerbaijan and grant independence to Nagorno-Karabakh.

There is one way which can result in the settlement of the conflict. Armenia must pull out its armed forces from the region around Nagorno-Karabakh. We also agree that peaceful operations can be conducted to ensure security for everybody. We don`t see a problem in Armenia`s having a land corridor with Nagorno-Karabakh. It may be done for the people living in the region to feel themselves secure. At the same time we agree to grant the highest self-governing status to the Nagorno-Karabakh within Azerbaijan. There is such experience in Europe. We can apply the

best example of autonomy in the world.

Besides, I would like to note that what they say is illogical. They want independence for Nagorno-Karabakh and say that Armenians of Nagorno-Karabakh enjoy the right of self-determination. But they have already realized their self-determination and have a state of Armenia. Tomorrow thay may also demand self-determination in the USA, France, Russia and other countries which they live in. If so, how many Armenian states will be created? That is not a right approach. I hope that both parties will assist restoration of the territorial integrity of Azerbaijan and creation of opportunities of self-governance of the Armenians of Nagorno-Karabakh within the territorial integrity of Azerbaijan with close participation of the Minsk Group.

Concerning the next question, you spoke about the possibility of establishment of the Caspian consortium in order to transport gas which will be extracted in the offshore of the Caspian Sea and transport via the territory of Azerbaijan. We have heard about this. We don`t know details about this group and what practical steps will be taken and when. But from the very beginning, we have declared that every country wants goods to be transported via its own territory. It might be oil, gas and other goods.

Azerbaijan is in a suitable geographic location and, as I said before, this position is based on existing infrastructure. If our eastern neighbours wish to carry their goods via our territory, then we will create conditions for this. From this point of view, we also support efforts of consumers for their easier access to hydrocarbure resources.

Concerning Azerbaijani students, I can say that recently we started implementation of the State Program on education of young Azerbaijanis abroad. State Oil Fund funds it. In a very short time, we plan to assist one thousand students for their education abroad. We plan their good education abroad.

As regards their staying and working, you know, in a globalized world, today, a number of people from the USA and Europe work in Azerbaijan. Azerbaijanis work in Europe as well. I think it is normal. Everybody enjoys the right of education. The government of Azerbaijan creates and finances this opportunity. Of course, our level of development cannot be compared with that of the advanced countries of the world. But one day, Azerbaijan will also change into an advanced country. As regards employment, I can say that we could nearly eliminate unemployment as a big social problem and created 760 thousand jobs.

I want to add one thing: a number of local and foreign companies in Azerbaijan are headed by foreign citizens. It indicates that we need people with necessary knowledge and competence. I hope that your education will assist you to find a relevant job at home. I know that this pleases all Azerbaijanis and they wish to live and work in their home country, and our country wish them back as well.

Moderator: Mr. President, let me repeat my question to You which I asked before. How did economic and financial crisis influence Your country.

Ilham Aliyev: Of course, we are a part of the world economy. We feel the negative influence of the crisis. It especially concerns lack of relevant markets and incompetence of enterprises to export enough goods which they produce.

According to our observations and assessments by the international financial institutions, the crisis hit Azerbaijan very slightly. As I already noted, our economy grows again and national currency is stable. Sometimes we see that in our region, post-soviet region, even in Eastern Asia national currencies fall by 10, 20, 50 percents. We have strong financial resources. According to the information of the beginning of this year, currency reserve of Azerbaijan is equal to 18 billion dollars and there is no deficit of budget. Of course, we may reconsider projects financed by the government. Because drop in the oil price influenced us, but ordinary citizens don`t suffer since prices of consumption goods dropped. Food prices fell by 20-30 percents and it could be said on other goods. In my view, we will live out the period of the crisis with minimum losses.

Question: Mr. President thank You for Your speech. I am a representative of the US NGO on security research. My questions concerns prospects of relations of Azerbaijan with OPEC, an entitiy which is called a gas OPEC.

Question: Mr. President, in Your speech, You noted cooperation and partnership with the EU. Is the EU integration Your choice or goal taking into account that your neighbours, Armenia and Georgia, move towards this direction?

Question: I am a representative of the executive council of the EU Social and Economic Commission. We are busy with the issue of new energy corridors in Europe, and I am also a head of the Democracy and Civil Society Foundation.

Your Excellency, my question is purely on new energy corridors. I would like to know Your real and precise opinion on Nabucco. Second, Eurasian Economic Forum will be held in Istanbul a week later. There is an alternative proposal to Nabucco – construction of pipileine connecting Zonguldak with Constanca via the bottom of the Black Sea and stretching to Poland, Baltic countries and south of Bulgaria is in the agenda. How do you see possibilities of starting of the second phase of Shahdaniz project in 2013? We`d like to hear your views on necessity of some quota for such projects which will provide the EU with natural gas.

Ilham Aliyev: Our contacts with the OPEC are in stage of formation. Our representatives took part in some recent events of the OPEC. It happened for the first time. We had no contacts with the OPEC before. We had no contacts with the OPEC because we were not a major oil producer. We increased oil production in recent years. But if it is needed to establish our cooperation contacts, we can do it. Besides, I would like to note that Azerbaijan was one of the very few countries that dimin-

ished oil production, considered for this year, for our common cause.

I cannot comment on a gas OPEC which you pointed out. Until the end of 2006, we were exporting gas to Russia, and now, we export it to Georgia and Turkey. Turkey resells a part of our gas to Greece, and at the same time, we conduct swap operations with Iran. We have also our gas pipeline with Russia.

That is why as I noted in my speech, we feel ourselves safe enough. As regards our relations with the EU, we are satisfied with their level. Initiative in such relations always comes from the EU. We want to build our contacts with the EU as much as the EU wants, and we are ready to move forward our integration with this organization to an extension to which it is ready.

In your question you pointed out that Georgia and Armenia moves forward in this direction. But their integration also depends on the EU. That is why we must be realistic. If the EU wants to see us in a form of associated, integrated or in other ways, we are ready to this. But at the same time, I want to note that we build our policy not on populism, but realism. We want to abstain from statements that we want to be there or here. This is a process. We have to be ready to this. Europe must also be ready.

I want to say once more that our contacts with the EU develop in a very positive direction, and of course, we look at the "Eastern Partnership" with great hopes. I think that this initiative must certainly serve to a closer cooperation between Azerbaijan and the EU.

Concerning energy corridors, including Nabucco, I would like to say that we support all projects that emerge as a result of our initiatives. Talking about the project of Nabucco, we have to look at how it appeared. Azerbaijan was not in the rank of potential suppliers when this project was launched. Azerbaijan was considered a transit country. Potential suppliers were other countries and they are considered the countries with minimum resources for the project Nabucco. But, later on, it became clear that Azerbaijan can not only be a transit, but also a supplier as well, so we started to talk about this more. In November of the last year, we held a big energy conference in Baku and there Nabucco and other projects planned for the future were strongly supported by the participant countries. There were nine EU members among the signatory countries of the joint statement of the summit.

In my view, for implementation of the Nabucco project, some important issues must find their solution. First are transit issues. There is no transit agreement with the transit countries. This issue is awaiting its solution more than one year. Our position is completely based on the international norms and experience and this position is supported by the EU. Second, a firm political support is needed. I think without this, it will be hard to implement the Nabucco project. Third, a very strong financial support is essential. If we look at the list of the countries of the Nabucco

consortium, we can see that it could be hard for them to invest billions of dollars from their budgets. There is a big need for international financial aid and bank credits. Even when we were building the Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline, although BP and other companies were a part of this project, 75 percent of funds spent for this were loans from various banks. Today, we see promising steps concerning financial package. Another important issue is a strong coordination among all, producer, consumer and transit countries. That is why, I think if all these steps are taken, then the project will have a good future.

I partially answered Your question concerning the second phase of the "Shahdaniz" deposit. There is a delay with this, but it is not our fault. It is due to not solving the transit issue. We lost at least two years connected with the second phase of the "Shahdaniz" deposit. "Shahdaniz" gas is very needed in Europe.

Recalling the issue of gas, I want to say that we started this process and built pipelines. We built the pipelines to Turkey and now, gas is transported to Greece via that pipeline. We don`t lack markets and there are many markets around us. A neighbor country offered us that we may sell him gas as much as we want. That is why those, who hinder this project intentinally or unintentionally, have to take it into consideration.

Moderator: Thank you very much. Mr.President, you specially pointed out the Eastern partnership here. You want cooperation with the EU, and the EU wants this as well. We`d like to know what prospects there are for you in this sphere.

Question: Mr.President, we`d like to know about plans of your government on ecological situation in deposits where oil was produced offshore during the soviet period or even before. What steps are being taken by your government to clean those sites from pollution?

Question (a reporter from Jane`s Defence review): Naturally, negotiations between Azerbaijan and Armenia on Nagorno-Karbakah conflict is a positive case. But we know that Armenia directs a big part of its gross domestic product to military spending. Armenia intends to be more powerful militarily. I have two questions to you: Don`t such steps leave confidence-building measures between the two countries under question and complicate peaceful settlement of the Nagorno-Karabakh conflict? Second question, what does Azerbaijan do in response to such steps by Armenia?

Ilham Aliyev: We are going to have a meeting in Prague on Eastern Partnership. Naturally, we have some expectations. Perhaps, it would be hard to say what we expect. But the important thing is that there are precise elements in the program of "Eastern Partnership" that are beneficial both for the EU and Azerbaijan.

At the intial stage, the European Neighborhood Policy was launched and we undertood that it was a good step. It was an indicator of the importance attached to

the region. But now, we expect more from the program of "Eastern Partnership". We want easy access to Europe and some education programs of it. In general, our goal is to gain access to the advanced expertise of Europe, make various spheres of our life closer to the European standarts and build a prosperious and sustainable country for the future.

As regards the protection of environment, we have to make efforts in this direction. Unfortunately, during the Soviet Union, even in the Russian empire, our enviroenment has been seriously polluted as a result of exploration of oil and gas deposits. We had only polluted territories, rotten infrastructure and drop of oil production in 1991, as an indepenedent nation. Azerbaijan has been a country that produced 50-70 percent of the world oil. In 1990s, we had to start everything from the beginning. Foreign companies were interested in investing on oil production and exploration of oil fields. But the environment was such an issue that only we had to deal with that. Our appeals to the international financial institutions for this issue were left unanswered. Only after saving some allowance, we started to invest. We launched a big program for protection of environment. We have aready cleaned the most pulluted territories around Baku and set up parks in those sites. In order to get rid of the heritage of the past and make all polluted areas fertile, we are going to spend huge financial resources.

As regards defence spending of Armenia, you are quite right. It is probably the highest figure in the region by the GDP of the country. If you look at the figures, you may see that our economic growth lets us invest more on military. Sometimes international organizations criticize us in militarizing the region. This is merely our response to the occupation. I want to say you a simple figure. As I know, the budget of Armenia is 2 billions dollars. And military expences of Azerbaijan is 2 billion dollars. In other world, the military spending of Azerbaijan is equal to the whole budget of Armenia. We can increase our military spending as much as we want, but they as much as they can. This is a big difference. For this reason, they must be responsible, put an end to occupation and not make us take other steps.

Moderator: Other questions.

Question: Mr.President, thank you for the interesting speech. I represent the entity of the EU that manages civil crisises. From 1990, I visit Azerbaijan and met interesting people there, spoke to them and examined the issues of armament in the region. We`d like to know your ideas namely in those matters. But at the same time, isn`t it possible for the three Caucasian nations to take their fates in their own hands with the intitative of "Caucasian community", and come to some conclusion by sitting together without Russia or other parties, including the mediation of the Minsk Group? In my opinion, establishment of the "Caucasian community" group on the settlement of the conflicts and energy issues would meet interests of Azerbaijan. In

fact, it would correspond to the interests of the three Caucasian nations. Thank you.

Question: Mr. President, it was reported that there was a problem between Turkey and Azerbaijan concerning the price of gas. Turkish officials deny this. We would like to know your final word concerning this issue. Second question: What would be your reaction if the issue of the Nagorno-Karabakh is not put in the package of agreement between Turkey and Armenia on opening of borders? Finally, the last question: Did Mr. Jose Manuel Barroso ask you not to react very harshly to normalization of Turkish-Armenian relations? Thank you very much.

Thank you Mr. President. I would like to give a question on the same issue, Turkish-Armenian rapprochement and opening of borders. But it was asked before me. That is why I want to ask another question. In your view, is it possible any contacts between the people of the two countries before the settlement of the Nagorn-Karabakh conflict or we must wait for complete settlement for such contacts?

Ilham Aliyev: As regards the initiative of the "Caucasian community" which you pointed out, our position is that we won`t cooperate with Armenia until the conflict comes to an end. I think, it is a start position. Sometimes Armenians try to manipulate the public opinion. They show themselves constructive, very friendly and the party with whom one can cooperate. It is clear that it is impossible to cooperate with a country that occupied our territories and caused hundred thousands of our citizens to be displaced. Namely because of this reason, any joint economic cooperation in any form is out of question, be it bilateral or multilateral, until the settlement of the conflict. It is unambiguous.

I want to talk about transport and energy which you noted. We cooperate with Georgia in these spheres that is our neighbor in the Caucasus region. As you know, we completely supply Georgia with gas and we are considered the main supplier of oil products and "SOCAR Energy Georgia", affiliate our State Oil Company, is the biggest tax payer and investor in Georgia. We have allocated 200 million dollars of loan to Georgia for the construction of the Baku-Tbilisi-Qars railway. This is a practical result of our cooperation. If Armenias behaves normally and puts an end to the occupation, it can also be a part of this project in the speheres of energy or transport. Simply, Armenia isolated itself from everything, energy and transport projects and it will influence its situation more as time passes. This is one of the means for us to make Armenia put an end to the occupation. It has only one meaning. We want to show that their policy of occupation has no future. I think this is an explanation why we don`t want to cooperate with Armenia before the settlement of the conflict.

Concerning the rise of gas price, I would like to say that during this period the prices had been agreed as a result of negotiations between Turkey and members of the "Shahdaniz" consortium. Besides, the State Oil Company of Azerbaijan is not the only member of the consortium. When the prices were agreed it was early 2000

www.aliyevheritage.org

and then it was decided that 120 dollars will be paid for every cubic meter of gas. This price had been agreed for one year. After one year, the price had to be defined according to the market. One year came to an end in April of the last year and there was a common agreement among the members of the consortium to define a new price. It is hard to say if the price will be higher or lower. Oil prices drop now, and the prices will likely to fall as well. But it must be a market price. Those who work in this sphere know that Turkey was purchasing natural gas from Russia by 400 dollars, sometimes 500 dollars and from Algeria 300 dollars or more. The price of gas from Azerbaijan it was purchasing was 120 dollars. Market prices were 400-500 dollars in 2008.

You may calculate yourselves how much there were losses of the “Shahdaniz” consortium. But it is also clear that everything must be resolved according to the agreement. We have always respected the international commitments. Azerbaijan has never violated international agreements and all negotiations must be conducted in the framework of partnership, friendly atmosphere, mutual interest, fair market prices and legal basis. This is our position. That is why I think that it would not be correct to talk about rising or lowering. We have to talk about commitments of the agreement and market prices. If there is no market prices, it can not only cause economic losses, but also influence the prospects of economic cooperation.

The next question was that what would happen if the issue of Nagorno-Karabakh was not included in the agreement between Turkey and Armenia?

First of all, I had said this today, in this press-conference that we don`t intervene the internal affairs of any country. We never interfere the bilateral relations of the nations. But it is also clear that the reason that the borders between Turkey and Armenia were closed in 1993, was the occupation of Azerbaijani territories by Armenia. At the moment they are still under occupation.

Recent years, statements were made on behalf of the Turkish leadership and they were saying at the talks that they won`t open the borders until the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict. Recently we heard the same statement from the Turkish leaders. Your question is quite substantial. This question must not be addressed to me. Is the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict out of the Turkish-Armenian agenda or not? Its answer is simple and consists of one word. Yes or no. Then everything will be clear.

Recalling all that, I would like to say that if normalization of Turkish-Armenian ties happens before any advancement in the settlement of the Nagorno-Karabakh conflct, it won`t meet the interests of Azerbaijan. But it doesn`t mean that we want affect this process in some ways. No, this is a question of choice.

Azerbaijan, who maintains strong cultural, historic and political ties with Turkey and who suffers from the Armenian aggression for 20 years, enjoys the right of

making its choice and takes steps according to its national interests.

Concerning personal contacts, we are not against this. A group of our intellectuals visited Khankandi and Iravan and theirs visited Baku. These meetings were held in a day and were a support for the negotiations. The group members were satisfied with their visits. But this was all the matter and there was no serious breakthrough. So, if there is no result from the influential people of the public, what is the use of such meetings? In my opinion, it is too early to talk about this until the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict. To predict the situation and cooperate is impossible if there is no solution.

Moderator: Mr. President Aliyev, thank you, we are very grateful to you for meeting us and for such a comprehensive and interesting conversation.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the Secretary-General of the EU Council of Ministers Javier Solana in Brussels

April 29, 2009

President of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the Secretary-General of the EU Council of Ministers and EU High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana in Brussels.

Views were exchanged on perspectives of the relations between Azerbaijan and the EU, the situation in the region, cooperation on energy, and peaceful resolution of the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh.

Joint Press Conference of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and Secretary-General of the Council of the European Union Javier Solana in Brussels

April 29, 2009

President Ilham Aliyev and Secretary-General of the Council of the European Union, High Representative for the Common Foreign and Security Policy Javier Solana made statements for media outlets.

Javier Solana said Azerbaijan is an important country for the European Union. According to him, Azerbaijan and EU have good cooperative relationship and this cooperation is developing in the framework of the European Neighborhood Policy. "We want our bilateral relations to be expanded and this is our aim," noted Solana.

President Ilham Aliyev expressed his satisfaction with the talks held. He stressed "we highly appreciate the level of cooperation with EU."

The Head of State said relationship between EU and Azerbaijan is expanding, adding this include regional development, economic cooperation, political reforms, energy security and other projects.

The President stressed that his country is a reliable transit and supplier country, and this brings mutual benefits to Azerbaijan-EU relations.

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the President of the EU Herman van Rompay

1 December 2010

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with President of the EU Herman van Rompay in Astana.

The sides noted the ongoing successful cooperation between Azerbaijan and the EU during the meeting. Issues related to regulation of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict and energy cooperation were discussed.

During the meeting, the parties also expressed confidence in further expansion of cooperation between Azerbaijan and the EU.

Face-to-face meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission José Manuel Barroso

13 January 2011

There was a face-to-face meeting between President Ilham Aliyev and President of the European Commission José Manuel Barroso.

During the meeting, the successful development of cooperation in various fields between Azerbaijan and the European Union was noted and a good potential of energy cooperation was stressed by both sides. The confidence was expressed on further broadening of ties in future.

The views related to the current status and prospects of relations between Azerbaijan and the European Union were exchanged at the meeting.

Extended meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission José Manuel Barroso

13 January 2011

Following a face-to-face meeting, President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission José Manuel Barroso had an extended meeting with the participation of delegations.

Addressing the guests, President of Azerbaijan Ilham Aliyev said:

Mr. President, welcome once again! I welcome you and your delegation here. I am very pleased to host you in Azerbaijan. As we noted, we have been waiting for your visit. I am very pleased that this year starts with such an important meeting and this demonstrates the cooperation we had in the past and the level of our relations. I am confident that this visit will play an important role in the development of relations between the European institutions and Azerbaijan. Our relations already enjoy a good history and have useful prospects. Our bilateral agenda is very bWay and it covers many areas discussed today. I am thankful for the sincere discussion and open talk. This was very useful and helpful. I am confident that such a good beginning of this year will create opportunities to realize our goals. In this context, energy security is considered as political and economic reforms. As you know, Azerbaijan has very good relations with the EU member countries. Therefore, we think that this visit will advance our relations and we will see very positive results in future. Once again, welcome to Azerbaijan!

President of the European Commission José Manuel Barroso said:

Mr. President, I am very delighted to be in Baku. I had the pleasure to accept your kind invitation. I think that this visit is an opportunity to bWayen further high level relations between Azerbaijan and the European Union. Azerbaijan is our reliable partner in this region. We declared it before and see it openly once again. We opened our representation in 2008 and then, the embassy in your country. The Azerbaijani economy is a fast growing economy. Your growth rate is very high. I would say that this is the fastest pace in the world. I know that your society is also a very dynamic one. I welcome it.

At the same time, I highly appreciate the important role played by Azerbaijan in international issues and, particularly, the fight against terrorism. Azerbaijan contributes to the prevention of conflicts in some countries. Your commitment to these issues has a particular importance.

It is natural that our relations go beyond the energy issue. We will also discuss other issues. But we would like to declare openly that our relations are not limited only to oil and gas. We are resolved to build wider relations based upon issues of mutual interest.

Press Conference of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission José Manuel Barroso after signing the documents

13 January, 2011

President Ilham Aliyev and Jose Manuel Barroso made statements.

Statement by Ilham Aliyev, President of Azerbaijan

Dear Mr. President,

Dear guests,

Ladies and gentlemen,

First of all, I would like to welcome once again President of European

Commission, Mr. Barroso, and express my gratitude for receiving our invitation and visiting us in the beginning of 2011. We pay very big importance to this visit. We consider this visit as a very important sign of strong partnership relations between European institutions and Azerbaijan. These relations have good history. From the very beginning of our independence, we always felt support from the European Union and we feel this support now.

The visit of President of the European Commission is also a reflection of today's level of partnership, and it is aimed at the future development of our relations. We highly value these relations. We are working and cooperating for many years in various formats. Now, the Eastern Partnership program, which Azerbaijan is a part of, creates new opportunities for our cooperation. We have bWay agenda of bilateral relations. These relations cover many areas.

Today, during our friendly talks we discussed almost every aspect of our bilateral relations and cooperation. We discussed issues related to economic development, economic cooperation, political reforms of Azerbaijan, the process of democratization, regional situation, security, energy diversification, issues related to resolution of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict. We see the mutual desire and wish to continue these relations and build a strong partnership for many years and decades ahead.

Today, among the major topics of our talk, of course, there were issues related to energy cooperation. We just signed a Joint Declaration on the South Corridor. It is a very important and substantial document, which covers all the aspects of energy cooperation between European institutions and Azerbaijan.

Azerbaijan is a reliable partner. Azerbaijan is a country with a long history of petroleum operations. The first oil in the world was produced in Azerbaijan. The

first oil from offshore fields in the world was also produced in Azerbaijan. After independence, when we started to conduct our energy policy, from mid 1990s until today, Azerbaijan's policy in this respect was very straightforward, open and sincere. We managed to attract billions of dollars of foreign investments to create a good investment climate in Azerbaijan. And today we have a diversified supply. We have seven pipelines for our oil and gas reserves, which transport our natural resources to different directions. We received a lot of financial resources as a result of our energy policy. Today we are in the new stage of our energy development and relations with European institutions are very important for us. Issues of energy security and diversification of energy supplies are equally important for consumers, producers and transit countries. Combination of interests and combination of efforts, and to a certain degree, coordination and synchronization of efforts, I think will be the major prerequisite for successful implementation of our plans. From the very beginning Azerbaijan supported the Southern energy corridor. Actually, the project was initiated by Azerbaijan, particularly Baku-Tbilisi-Ceyhan and Baku-Tbilisi-Erzurum oil and gas pipelines were the first important initiatives, which already created the corridor. Afterwards, we started to work on transportation corridor. East-West transportation corridor is also one of our priorities, and we are working closely and very seriously in that direction. I think the Joint Declaration, which was signed today, will have a good future. I am sure that in the coming months we will see many more important developments in that respect, and energy partnership between European institutions, European countries and Azerbaijan will successfully continue.

Today, we also discussed the situation with respect to political and economic reforms in Azerbaijan. We always discuss these issues in a very friendly, open and sincere manner – the way how it should be between friends. We consider ourselves as partners and friends. We also discussed the issue of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict. The fact is that for so many years Azerbaijani territories are under Armenian occupation. Of course, it creates a lot of concerns in Azerbaijan. It is a potential threat to regional security. We are very grateful to international institutions, particularly to the European Parliament, which adopted resolution last year with respect to Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict, which is totally in line with previously adopted resolutions by other international organizations, like the United Nations, OSCE, Council of Europe and others. The soonest resolution of Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict will not only allow our refugees and IDPs to return to their homes, and to restore our territorial integrity, which is recognized by the whole world, but also will bring stability and cooperation to the region.

Again, I'd like to mention that our bilateral agenda is very bWay. I am very glad to host Mr. President in Azerbaijan. I am very glad that the year 2011 starts here

in Baku from this very important visit. I am sure that the spirit of partnership will dominate the positive development in our bilateral affairs. And we will see more good news in the coming months.

Once again, Mr. President, thank you for coming. Wish you all the best and pleasant stay in Baku.

Statement by President of the European Commission Jose Manuel Barroso

Thank you! Thank you Mr. President. It is indeed a pleasure to be here today in Baku following the very kind invitation of President Aliyev.

I had an excellent meeting with President Aliyev – very open, very friendly, very sincere. We have discussed significant issues that are of strategic importance for the relationship between Azerbaijan and the European Union. We covered full range of relations between the European Union and Azerbaijan – relations which are developing in importance and depth day by day. I would like to thank you for the hospitality. In fact, I will stay here tomorrow as well. I will have the opportunity to speak at the historic and very important Baku State University. We know well that Azerbaijan was the first democratic republic in the Muslim World, and we also know the significance of that university. So, thank you very much for the hospitality, for what I believe started to become, in fact, a very important visit.

The European Union supports the reform efforts that are taken under the leadership of President Aliyev. Today the President told me that the values set forth in the "Eastern Partnership" of the Union are the values that he takes as inspiration for the modernization of his country. We have discussed this with the President himself and noted that democracy, rule of law, and respect to human rights are crucial issues in our relations.

A key to the implementation of our bilateral partnership is a new Association Agreement. The talks on this agreement were launched half a year ago. They are progressing well. The purpose is to deepen our strategic links and bring Azerbaijan closer to the European Union's market of a billion people. I am also pleased to announce that we will start negotiations on a visa facilitation agreement in the near future. This will make it easier for the Azerbaijani people to travel to the European Union. So, it is not just the markets that have to be close, but also people that should be closer.

The European Union is deeply committed to helping Azerbaijan's political and economic reforms. We believe that these issues will remain substantial as part of our relations. In fact, Azerbaijan is contributing to that.

A driving force of our bilateral relations is the well-established energy cooperation. In my delegation, the Commissioner for Energy, Mr. Gunther Oettinger is

www.aliyevheritage.org

present and we had a very important dialogue on this matter with President Aliyev. Azerbaijan is indeed a strategic partner and ally in this field. We appreciate the key role Azerbaijan plays as a producer and transit country. In fact, Azerbaijan was a pioneer in energy diversification, when back in the 1990s of the last century; it decided to initiate the Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline. Now, it is time to turn to gas. In fact, we made great progress in this area today. We signed a Joint Declaration on the establishment of the Southern Gas corridor, through which the European Union will directly receive Azerbaijani gas. Realizing this corridor is in our shared strategic interest.

It is vital for the security and diversification of our energy supply and demand. Azerbaijan wants to diversify its exports as much as the European Union wants to diversify its imports. The Southern Corridor will give Azerbaijan a reliable physical access to the European Union energy markets, which is the world's largest market in energy. It therefore provides a long-term perspective for the development of Azerbaijan. In the same way, we look forward to a swift location process for the Shahdeniz II gas field. I hope this will enable us to announce the Azerbaijan-European Union deal of the 21st century.

Ladies and gentlemen,

We also discussed many other issues beyond energy. We discussed a range of international issues. I expressed my appreciation for Azerbaijan's role on the global stage, including its support for peace in Afghanistan, Iraq and Kosovo. This is very much appreciated in the European Union.

Looking at the immediate region, I shared my concerns on the lack of progress in Nagorno-Karabakh. I expressed my deep sympathy to the families and communities who suffer from it. We believe it is time for all parties to make further efforts for a swift peaceful solution. The work of the OSCE Minsk Group must therefore continue. As you know, the European Union fully backs its efforts. I address to the President and to you that I am concerned about families and communities suffered from this conflict. It is time to make further efforts. Let me also stress that European Union supports the principle of the territorial integrity of its partners, including Azerbaijan. We are fully backing the efforts of the OSCE Minsk Group and we are ready funding confidence-building measures on the ground. We stand right to provide further support if agreed by all parties: political support to the peace process and a concerted assistance once a settlement is agreed.

As you see, from this productive cooperation and from the agreements signed today, the partnership between Azerbaijan and the European Union is strong and flourishing. But, we can and must do more to tap its full potential, especially, in the field of energy, but not only in the field of energy. That is why we have discussed partnership formalization, the importance of education – the matter that I know is

very close to the heart of President Aliyev, and what we can do together in that modernization. Therefore, I look forward to continuing working together with President Aliyev to reach our shared objectives.

This was a long overdue visit that I committed to do. Some people say that winter might not be the best time of the year to visit Baku. I disagree with that. Indeed, not only I found here an excellent partner that I knew for some years, but also a very good weather and fascinating development outside.

Thank you!

Then President Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso answered the questions.

Correspondent of Der Spiegel: President Aliyev, I would like to hear from you. What is the strategic significance of the Southern Gas Corridor for your country? And President Barroso, would you call this –today's signing of the Southern Gas corridor, a breakthrough?

Ilham Aliyev: As you know, Azerbaijan for many years worked very hard in order to be able to transport to the world market its energy resources. It started from oil extraction and production, construction of the oil pipelines, diversified supply routes, now we have. Now oil is being transported by three pipelines to Black Sea and Mediterranean. When we discovered the huge oil-gas reserves, of course, the main challenge was to find a market for these reserves. The market should be comparable to the size of these reserves, to the potential production profile. Today, we have proven gas reserves, which are at the level of 2.2 trillion cubic meters. I am sure that the potential reserves are even higher. Therefore, we need a predictable, long-term, regulated by legislation, competitive markets in order to be able to produce as much gas as we can. Therefore, strategic importance of the Southern Corridor for us is that it will help us to realize our gas potential.

I can tell you that we have worked on this project for many years. When contract on "Shahdeniz" gas field was signed in 1996, of course we were not sure how much gas it contains. But it happened to be that "Shahdeniz" gas field as one of the biggest gas fields in the world, with a gas potential of 1.2 trillion cubic meters. Then, we had more discoveries; the last one was discovered at the end of the last year, which adds not only to the supply volumes, but also to the probability that there will be much more discoveries in the coming years. We have now four pipelines for our gas transportation, and we export our gas to four neighboring countries. To a certain degree, we already achieved a diversification for the volumes, which are available today. But, "Shahdeniz Stage II" will bring additional volumes. The new fields, which we discovered, and those, where discovery is going to happen hopefully soon, will demand markets. European market is a priority for us. It is a big, growing and close market. We want our cooperation in the field of gas to be similar

to our cooperation in the sphere of oil.

I think that today we have a unique situation, where interests of producers and consumers and transit countries coincide. We established a strong partnership and only the partnership of these three elements can lead to successful results. I am sure that the declaration, which was signed, will be successfully implemented, and Azerbaijan will be able to use its gas potential to the benefit of its people for the future development of the country, for energy security of our friends in Europe. We will establish partnership not for years, but for decades.

Jose Manuel Barroso: I find it difficult to add anything to the clear presentation of President Aliyev. We believe this Declaration is a stimulus. It is a decision with major consequences that translates common goals and shared interests. It is a win-win, as we usually say, for Azerbaijan and also for the European Union. So, I, on behalf of the European Union, and President Aliyev, on behalf of Azerbaijan, have signed this Joint Declaration, which is in fact of utmost importance. I am sure it will have some important practical consequences in the next months. We are working very actively on that, on our side, but also on the Azerbaijani side. Some of the decisions have to be taken, I want to make that point clear, by the investors – those are commercial decisions; but from a political point of view it is clear now what the direction is and where we are heading.

Javid Badalov (AzarTAg): My question is to Mr. Barroso. As you know, within the framework of the European energy security, a number of gas projects like Nabucco, Turkey-Greece-Italy, Trans Adriatic pipeline, and AGRI are under discussion. Which of these projects is considered as a priority by EU?

Jose Manuel Barroso: Look, European Union has stated clearly that we are supporting the Southern Corridor. Some of the decisions have to be taken commercially. It is clear that in terms of the volume, Nabucco is the project that responds more comprehensively to the interest of, I would say, not only the European Union, but also Azerbaijan. President Aliyev has just explained that new fields are being discovered. Nabucco by its importance and dimension responds to those needs. At the same time, we believe there is proper support to the Southern Corridor. We do not necessarily see those projects contradictory. Afterwards, it is up to the commercial entities to take their decisions, but there should be no illusion that from strategic point of view, the most important project is indeed Nabucco. That is why the European Union has recently decided to fund it from different sources. Thus I was in Turkey some time ago. Intergovernmental agreement on Nabucco was signed. So we are in fact expressing our strong support and commitment to that project.

Thank you very much!

HISTORICAL REFERENCES

The European Union

Headquartered in Brussels, the European Union (EU) is a supranational organization, as well as an interstate economic and political union made up of 27 states.

Although the EU was officially established on November 1,1993 with the Treaty of Maastricht, its seeds were planted on April 18, 1951 with the Treaty of Paris when the European Steel and Coal Community was established, consisting of Belgium, France, Germany, Italy, Luxembourg, and the Netherlands.

The European Union is a union of democratic European countries obligated to cooperate for peace and progress. The EU doesn't aim at replacing the current states, but is more than an international organization. The EU member-states have established common institutions and ceded part of their sovereignty to those institutions in order to adopt decisions democratically on Europe-wide common special matters. This kind of merger of sovereignty is also called European integration.

The EU traces its origins from the Second World War period. The concept of European integration was expected to prevent new conflicts and devastations in Europe. This concept was first proposed by French Foreign Minister Robert Schuman on May 9, 1950. The date is annually celebrated as Europe Day.

The EU has five institutions, each with special roles:

European Parliament (elected by the population of the member-states);

Council of the European Union (represent governments of the member-states);

European Commission (moving force and executive body);

European Court of Justice (ensures observation of law);

Court of Auditors (audits reliable and lawful management of the EU budget).

The EU originally consisted of six nations: Belgium, France, Germany, Italy, Luxembourg, and the Netherlands. Denmark, Ireland, and the UK joined the EU in 1973, Greece – in 1981, Spain and Portugal – in 1986, Austria, Finland, and Sweden – in 1995.

In 2004, the EU saw its biggest enlargement when Malta, Cyprus, Slovenia, Estonia, Latvia, Lithuania, Poland, the Czech Republic, Slovakia, and Hungary joined the Union. In 2007, Romania and Bulgaria became the EU members.

On January 1 2007, the EU completed its fifth enlargement launched in May

www.aliyevheritage.org

2004. Currently, the EU, consisting of 27 member-states and having a population of 500 million inhabitants, is the biggest trade bloc in the world. Human rights, democracy and rule of law are core values of the EU.

As stated in Universal Declaration of Human Rights and reconfirmed at 1993 World Conference on Human Rights, ensuring respect for human rights, including civil, political, economic, public, or cultural rights, is the goal of the EU. The union also agitates for rights of women, children, minorities, and refugees.

The Treaty of Lisbon which comprises the constitutional basis of the European Union, sets following principles for governing the union: democracy, rule of law, commonality and inseparability of human rights and fundamental freedoms, respect for human dignity, equality and solidarity, respect for principles of the UN Charter and international law. These principles are included to the EU Charter of Fundamental Rights that contains all rights of the EU in one text.

The union fights against racism, xenophobia, as well as religious, gender, age, disability, sexual orientation discrimination. The EU is also concerned about human rights regarding asylum and migration.

The union has set support for human rights and democracy as a central issue of its foreign policy. In this regard, large-scale programs and activities are being carried out.

Azerbaijan – European Union relations

Since 1993 Azerbaijan has declared its interest in relations with the European Union and started to set relations with the EU in different fields. Azerbaijan`s advantageous geographic location and rich natural resources make our country interesting for the EU. The relations of Azerbaijan with the EU are being implemented mostly within the framework of different programmes.

In order to establish relations with newly independent states, conduct democratic reforms, found market economy infrastructure, develop trade, transport and customs, the EU launched the TACIS programme in the 1990s and finances it. The EU`s other initiative is the Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia project (TRACECA) project launched in May 1993 at a Brussels conference featuring representatives of Central Asian and Caucasian nations. The project implies restoration of Great Silk Way in new conditions, reinstatement and development of transport-communication infrastructure. The EU provides assistance to the project via a technical aid programme. The key point in implementation of TRACECA was the international conference held in Baku on September 8-9, 1998 featuring representatives of 32 nations and 13 international organizations. The Basic Multilateral Agreement on International Transport for Development of the Europe-Caucasus-Asia Corridor that reflects technical and economic aspects of implementation of the Europe-Caucasus-Asia Corridor was signed in the conference. Intensive activity of TRACECA has had a significant role in socio-economic life of Azerbaijan, including in shipping profits, development of transport infrastructure, opening of new jobs, etc. The Permanent Secretariat of the TRACECA Inter-Governmental Commission was officially opened on February 21, 2001 and implements coordination.

The Treaty of Partnership and Cooperation signed on April 22, 1996 opened a new stage in relations between Azerbaijan and the EU. The treaty that came into force in 1999 and is a legal-normative basis of mutual relations was characterized by Heydar Aliyev as “a historic event for Azerbaijan”. The treaty aimed at development of mutual relations in different fields of society such as political, economic, cultural, social, and so on. According to the treaty, the aims of the partnership are following:

- Developing political dialogue between the parties and establishing relevant frame for it.
- Strengthening democracy and assisting in completing transition to market economy.
- Expanding trade and investment between the parties for achieving sustainable development.

- Establishing a basis for cooperation in legislative, financial, civil, scientific, technological, and cultural fields.

By 23 November 1999 decree of the Azerbaijani President, a state committee was founded for implementing obligations of the treaty, expanding and regulating the relations with the EU.

After the Treaty of Partnership and Cooperation came into force, one of the positive changes in relations between the EU and Azerbaijan was structural organization of these relations. Activity of the established bodies – the Cooperation Council and committee on parliamentary cooperation secured sustainability, regularity and systematization of mutual relations.

Since 1999 inter-parliamentary cooperation has been intensively developing. One of the main directions of these relations was the inter-parliamentary cooperation with the first meeting held in April 2000. The discussion of the document titled "Caucasian nations towards EU membership: new challenge from the European Parliament" in committee meeting was a reflection of the progress in the relations.

The first meeting of the Cooperation Council took place on October 10, 1999. The following issues were discussed in a number of meetings: ways of solution of regional conflicts, cooperation, role of international programmes like TACIS, TRACECA, INOGATE, reforms in Azerbaijan, integration with economic and political structures of Europe, security issues, unification of court system, freedom of press.

The EU`s attitude towards the Nagorno-Karabakh conflict has been changing in recent years. The EU`s statements on Nagorno-Karabakh adopted in 1992-1993 didn't distinguish the occupant state from the occupied one. However, the Declaration on behalf of EU presidency on Presidential elections regarding the presidential elections held in so-called Nagorno-Karabakh Republic in August 2002 openly and concretely stated "the EU doesn't recognize independence of Nagorno-Karabakh", "the EU supports Azerbaijan`s territorial integrity", and that Armenia is a belligerent party. On May 20, 2010 the European Parliament adopted a resolution titled "Requirement on the EU`s strategy in South Caucasus". The resolution included issues on regulation of the Armenian-Azerbaijani conflict over Nagorno-Karabakh. The resolution also emphasized necessity of regulation of the conflict within the framework of international law norms and principles and territorial integrity, rights of refugees and IDPs, necessity of their return to their homeland.

Another important step in development of mutual relations was the institution of permanent representation of the Azerbaijani Republic to the EU according to the presidential decree on organized security of activity of representation of the Azerbaijani Republic to the EU issued on April 3, 2000 and the appointment of the EU`s special representative to South Caucasus in July 2003. The representation of

the European Commission to the Azerbaijani Republic has been functioning since February 4, 2008.

A new stage in the EU-Azerbaijani relations started in 2004. Azerbaijan received an opportunity to conduct some of economic, political, legal, and administrative reforms within the framework of the EU`s New Neighborhood Policy and to get the EU`s technical and financial assistance. Within the framework of the programme, Azerbaijan also got an opportunity of access quote to the EU market and free circulation of employees, goods, services, and investment-capital resources.

Having considered the start of a new stage of Azerbaijan`s European integration as a result of Azerbaijan`s joining New Neighborhood Policy, President Ilham Aliyev issued a decree on June 1, 2005 on establishing a state commission for Azerbaijan`s integration into the EU. The decree implied setting up working groups with the EU on political, economic, transport, energy, security, human rights, democratization, humanitarian, scientific-educational and other fields of cooperation. The Azerbaijan-EU activity plan was adopted within the framework of the European neighborhood policy in November 2006. The EU allocated 92 million euro for implementing the plan. Ilham Aliyev was the first South Caucasian leader to have been invited to Brussels (May 2004) within the framework of programme. All these facts prove that the EU attaches a great importance to Azerbaijan. During his visit President Ilham Aliyev stated that "Integration to the European Union is our strategic goal".

During President Ilham Aliyev`s visit to Brussels in November 2006, a memorandum was signed between Azerbaijan and the EU on close cooperation on energy. The EU`s New Neighborhood Policy with the South Caucasian nations confirms the union`s serious interest in the region.

The EU initiated the Eastern Partnership. According to the project, the EU plans to provide assistance worth 600 million euro to 6 countries (Azerbaijan, Belarus, Moldova, Ukraine, Georgia, and Armenia) till 2013.

The Eastern Partnership includes three main goals: 1) Comprehensive Institutional Building programmes; 2) Pilot Regional Development Programmes on removing economic inequality among partner countries and social inequality within countries; 3) implementation of Eastern Partnership Multisided Dimension.

President Ilham Aliyev`s working visit to the Belgian Kingdom in 2009, his meetings with the EU authorities, the visit of the chairman of the European Commission Jose Manuel Barroso to Baku this January, the signed documents reaffirmed that the relations between Azerbaijan and the EU are successfully developing within the framework of the European Neighborhood Policy and this cooperation has entered a new stage since the realization of the Eastern Partnership initiative.

INFORMATION & INQUIRY MATERIALS

Explanations

TACIS - a programme of the European Union to render technical assistance to the members of the Commonwealth of Independent States

Novorossiysk - Black Sea port of Russia. Last point of the Baku-Novorossiysk pipeline.

Nagorno-Karabakh - Region in the south-west of Azerbaijan. The territory of the Nagorno-Karabakh Autonomous Province established within the Azerbaijan SSR on July 7, 1923. Included Aghdara, Asgeran, Shusha, Khodjavend and Hadrut. Its self-governing status was eliminated because of the terrorist and aggressive activity of the Armenian separatists. Currently the Nagorno-Karabakh and seven districts around that are under the Armenian occupation. Azerbaijan proposes the highest self-administration status to the Nagorno-Karabakh on condition of liberation of the occupied territories and restoration of the territorial integrity of Azerbaijan

CIS - Alliance established by 12 states (Russia, Azerbaijan, the Ukraine, Belarus, Kazakhstan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Turkmenistan, Tajikistan, Armenia, Georgia and Moldova) after the collapse of the Soviet Union (1991)

***OSCE Minsk group* -** International mission of OSCE to mediate for peaceful solution of the Nagorno-Karabakh conflict. In the first additional meeting of the foreign ministers of CSCE in Helsinki on March 24, 1992 it was decided to call a conference in Minsk for the solution of the conflict. The conference was to include the following participating states: Azerbaijan, Armenia, Belarus, Czechoslovakia, France, Germany, Italy, Russia, Sweden, Turkey and the USA. The Minsk conference failed to be held because of the aggression of Armenia, and the body formed for the mediation by those countries was named the Minsk Group. On December 5-6, 1994, the Budapest Summit decided to establish a co-chairmanship for the process. The group is implied to be headed by several countries, not one. The first co-chairs were Russia and Sweden, then Russia and Finland. Since 1997, the USA, Russia and France have been chairing the Minsk Group

Refugee - According to the 1st article of the Law “On the status of the internally displaced persons” of Azerbaijan, a person who is caused to run away to save his/her life because of his/her nationality, race, citizenship, religion, language, political viewpoint, as well as because of belonging to any social group, also because of a danger to his/her family, property, and because of not being able to make use of the

protection of his/her own state, and who is not the citizen of Azerbaijan is regarded "a refugee" in the territory of Azerbaijan

Oil Rocks – A settlement built on metal poles 40 km far from the Absheron peninsula in the Caspian Sea in 1949.

Caspian Sea - Largest enclosed water basin classed as the world's largest lake. It is located at the crossroad of Europe and Asia.

Transcaucasian transport Corridor - Transport corridor Europe - Caucasus - Asia on the Great Silk Way in the frames of TRACECA.

Great Silk Way - Common historical term of the trade route, laying from China to North Africa and Spain. Used from the end of the 2nd century BC to the 21st century AD

BSEC – It was established in 1992 by 11 member states. The organization regroups Azerbaijan, Albania, Armenia, Bulgaria, Greece, Georgia, Moldova, Russian Federation, Romania, Turkey, Ukraine. Its secretariat is in Istanbul. The goal of the organization is to promote bilateral and multilateral cooperation among the member states in agreed areas.

"Gulustan" Palace – A palace where state level events are held. It was constructed at Heydar Aliyev`s initiative during his tenure (1969-1982) as a leader of the Soviet Azerbaijan.

The Contract of the Century - International contract on the development of the hydrocarbon resources in the Azerbaijani Sector of the Caspian Sea. Signed on September 1994

Armenian-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict – An artificial problem created as a result of the activities of the Armenian separatists to annex Nagorno-Karabakh to Armenian in 1988.

Occupied territories – The territories of Nagorno-Karabakh and 7 adjacent regions of Azerbaijan by the Armenian armed forces as a result of the Armenian-Azerbaijan war (1991-1994)

Lachin – Occupied on May 18, 1992. Area – 1835 km^2, population - 71 thousand

Kalbajar – Occupied on April 2, 1993. Area – 3054 km^2, population - 74 thousand

Aghdam – Occupied on July 23, 1993. Area – 1150 km^2, population – 165 thousand

Gabrail – Occupied on August 23, 1993. Area – 1049,8 km^2, population – 66,4 thousand

Fuzuli – Occupied on August 23, 1993. Area – 1390 km^2, population – 146 thousand

Gubadli – Occupied on August 31, 1993. Area – 800 km^2, population – 37 thousand

Zangelan – Occupied on October 29, 1993. Area – 707 km^2 , population – 39 thousand

Aras river – The river rises from Arzurum mountains of Turkey. Running through the territories of the Republic of Azerbaijan and Southern Azerbaijan, it meets the Kura river in the village of Sugovushan of the Sabirabad region of Azerbaijan, then flows into the Caspian Sea. Length 1,072 km.

***Kura river* -** The river rises from the north-eastern slopes of the Gizilgedik mountain in Turkey. It runs through the Georgian territory and enters to Azerbaijan and flows into the Caspain Sea through the plain of Kura-Aras.

Shahdeniz - Deposit rich of hydrocarbon resources in the Azerbaijani Sector of Caspian Sea. It was discovered in 1999. With 1 trillion cubic meter of gas reserve, Shahdeniz is one of the biggest deposits in the world.

Baku-Tbilisi-Ceyhan oil pipeline - Pipeline to transport Azerbaijani oil to the European markets. It is 1768 km long, passes through Azerbaijan (443 km), Georgia (249 km) and Turkey (1076 km). The cost of the project is nearly US$ 4 billions.

NABUCCO – A gas pipline project considered to deliver the Caspian natural gas resources to the European markets.

***OPEC* -** The ‘Organization of the Petroleum Exporting Countries’. It has been established in Baghdad in 1960, as an intergovernmental economical and political organization. At the present time, OPEC regroups 12 countries: Algeria, Venezuela, Gabon, Indonesia, Iraq, Iran, Qatar, Kuwait, Libya, Nigeria, UAE and Saudi Arabia.

The UN SC resolutions - In 1993, the UN SC adopted four resolutions, 822. 853, 874 and 884 with regard to the occupation of Azerbaijani territories by Armenian armed forces.Although the aforementioned resolutions firmly demand the withdrawal of Armenian armed forces from Azerbaijani territories, they remain unfulfilled so far.

Personalities

Abdullah Gül (1950) - the 11th President of Turkey (since 2007). Prime Minister of Turkey (2002- 2003). Minister of Foreign Affairs of Turkey (2003-2007).

Abid Sharifov (1940) - Deputy Prime Minister of Azerbaijan since 1995. Re-appointed Deputy Prime Minister of Azerbaijan in 2003.

Andris Piebalgs (1957) - Latvian politician and diplomat. European Commissioner for Development (since 2010). European Commissioner for Energy (2004-2010).

Anna Lindh (1957- 2003) - Swedish Minister for Foreign Affairs (1998-2003).

Artur Rasizade (1935) - First Deputy Prime Minister of the Republic of Azerbaijan since May 1996, Prime Minister in 1996-2003, First Deputy Prime Minister in August-November, 2003, again Prime Minister of the Republic of Azerbaijan since November 2003.

Benita Ferrero-Waldner (1948) - Austrian diplomat and politician. European Commissioner for External Relations and European Neighborhood Policy (2004-2009). European Commissioner for Trade and European Neighborhood Policy (2009-2010).

Bill Clinton (1946) - the 42nd President of the United States (1993–2001).

Christopher Patten (1944) - British politician. Member of the UK Parliament (1979-1992), Minister of State for Overseas Development (1986-1989), Secretary of State for the Environment (1989-1990), Governor of Hong Kong (1992-1997), European Commissioner for External Relations (1999-2004).

Dimitrios Koulourianos (1930) - Greek politician. Member of the European Parliament (1999-2004). Vice chair of the delegation to the EU-Armenia, EU-Azerbaijan and EU-Georgia Parliamentary Cooperation Committees (2002-2004).

Eduard Shevardnadze (1928) - First Secretary of the Georgian Communist Party (1972-1985), Minister of Foreign Affairs of the Soviet Union (1985-1990), head of state of Georgia (1992-1995), President of the Georgia (1995-2003).

Fuad Guliyev (1941) – Prime Minister of the Republic of Azerbaijan (1995-1996).

Günter Verheugen (1944) - German politician. European Commissioner for Enterprise and Industry (2004-2010). European Commissioner for Enlargement (1999-2004).

Guy Verhofstadt (1953) - Belgian politician. Prime Minister of Belgium (1999-2008). Member of the European Parliament and leader of the liberal group in Parliament (since 2009).

Hans Martens - Danish political scientist. Chief Executive of the European Policy Centre (since 2002).

Hans van den Broek (1936) - Netherlands Minister of Foreign Affairs between 1982 and 1993. He served as European Commissioner for External Relations and European Neighborhood Policy from 1993 through 1999.

Heikki Talvitie (1939) - Finnish diplomat. Finnish ambassador to Belgrade (1984-1988), to Moscow (1988-1992). Special Envoy of the EU for the South Caucasus.

Herman Van Rompuy (1947)- President of the European Council (since 2009). Prime Minister of Belgium (2008-2009). President of the Chamber of Representatives of Belgium (2007-2008).

Jacques Chirac (1932) - prominent French political figure and statesman. Prime Minister of France (1974-1976, 1986-1988), Mayor of Paris (1977-1995), General Secretary of the Union of Democrats for the Republic (1974-1975), President of Rally for the Republic (1976-1994), President of France (1995-2007).

Jacques Santer (1937) – the ninth chairman of the European Commission (1995-1999). He was Prime Minister of Luxembourg from 1984 to 1995.

Janez Potočnik (1958) - Slovenian politician. European Commissioner for Environment (since 2010). European Commissioner for Science and Research (2004-2010). European Commissioner for Enlargement (2004).

Javier Solana (1942) - Secretary General of the Council of the European Union and the EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy and

Secretary-General of the Western European Union (1999-2009). Minister of Foreign Affairs of Spain (1992-1995).

Jean-François Lamour (1956) - French politician. French Minister of Sports (2002-2005). French Minister for Youth and Sports (2005-2007).

Joost Lagendijk (1957) - Dutch politician. Member of the European Parliament (1998-2009). He served as the joint chairman of the Turkey-EU Parliamentarians delegation.

Jose Manuel Barroso (1956) - President of the European Commission (since 2004). Prime Minister of Portugal (2002-2004).

Josep Borrell Fontelles (1947) - Spanish politician. Member of the European Parliament (since 2004). President of the European Parliament (2004-2007).

Klaus Kinkel (1936) - German civil servant, lawyer, and politician of the liberal Free Democratic Party (FDP). He served as Federal Minister of Justice (1991–1992), Foreign Minister (1992–1998) and Vice Chancellor of Germany (1993–1998) in the government of Helmut Kohl.

Levon Ter-Petrosyan (1945) – President of Armenia (1991-1998). One of the leaders of the separatist movement in Nagorno-Karabakh.

Loyola de Palacio (1950-2006) - Spanish politician. Spanish minister of agriculture, fisheries and food (1996-1999). European Commissioner for Transport and Vice President of the European Commission (1999-2004).

Margherita Boniver (1938) - Italian politician. Member of the European Parliament (1987-1989). Member of the Italian Senate (1992-1994).

Margherita Costa (1940) - Italian diplomat. Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Greece to Azerbaijan (2001-2005). Honorary Consul of Azerbaijan to the city of Genoa and the regions of Liguria, Piedmont, Valle d'Aosta and Lombardy of Italy (since 2009).

Marie Anne Isler Béguin (1956) - French politician. Member of the European Parliament. She sits on the Committee on the Environment, Public Health and Food Safety. She is also the chairwoman of the delegation of the European Parliament to

Armenia, Azerbaijan, and Georgia.

Mstislav Rostropovich (1927-2007) - worldwide famous musician and staunch advocate of human rights.

Novruz Mammadov (1947) - Head of the Department of Foreign Relations of President Administration of the Republic of Azerbaijan.

Nursultan Nazarbayev (1940) – the first president of Kazakhstan.

Olivier Dupuis (1958) - Italian politician. Member of the European Parliament (1996-2004). Member of the delegation to the EU-Armenia, EU-Azerbaijan and EU-Georgia Parliamentary Cooperation Committees (2002-2004).

Patsy Sorensen (1952) - Belgian politician. Member of the European Parliament (1999-2004).

Per Gharton (1943) - Swedish politician. Member of the Swedish Parliament (1976-1979, 1988-1991, 1994-95). Member of the European Parliament (1995-2004).

Peter Semneby (1959) - Swedish diplomat. EU Special Representative for the South Caucasus.

Romano Prodi (1939) - Prime Minister of Italy (1996-1998, 2006-2008). President of the European Commission (1999-2004).

Suleyman Demirel (1925) – prominent Turkish statesman, President of Turkey (1993-2000).

Tony Blair (1953) – the 73th Prime Minister of the United Kingdom (1997-2007).

Ursula Schleicher (1933) - German politician. Member of the German Parliament (1972-1980). Member of the European Parliament since 1979. Vice President of the European Parliament (1994-1999).

Zbigniew Brzezinski (1928) - political scientist, geostrategist, and statesman who served as United States National Security Advisor to President Jimmy Carter from 1977 to 1981.

ADDITIONAL DOCUMENTS

The European Union
Brussels, 22 May 1992
Statement on Nagorno-Karabakh

The Community and its member States express their deepest concern at the latest escalation of the fighting in the Nagorno-Karabakh region and strongly condemn the use of force by whatever side.The Community and its member states deplore the renewed sufferings inflicted on populations and the loss of human life resulting from the continuing fighting.

All inhabitants of both Armenia and Azerbaijan including the Armenian and Azerbaijani populations of Nagorno-Karabakh are entitled to the same levels of protection afforded by their government'sacceptance of CSCE principles and commitments. Therefore, the Community and its member States condemn in particular as contrary to these principles and commitments any actions against territorial integrity or designed to achieve political goals by force, including the driving out of civilian populations. Fundamental rights of Armenian and Azeri populations should be fully restored, in the context of existing borders.

The Community and its member States appeal to Armenia and Azerbaijan to show maximum restraint and to contribute constructively to the CSCE process. In this context they also urge all parties to work towards the early convening of the CSCE Peace Conference on Nagorno-Karabakh and to find a solution regarding the modalities of a representation of the communities of Nagorno-Karabakh,without which no lasting peace can be established.

The European Union
Brussels, 18 June 1992
Statement on Nagorno-Karabagh

The Community and its member States are deeply concerned about the continued fighting in Nagorno-Karabagh. They strongly condemn any use of force which will in no way help to resolve the crisis. They call upon the parties involved to show restraint and avoid inflicting further suffering or loss of human life.

The Community and its member States urge the Governments concerned to use all their influence to end the vicious circle of violence and to bring about an effective cease-fire.

They renew their call to Azerbaijan and Armenia to respect human rights, to which they have committed themselves at their admission into the CSCE. They urge them to contribute to the efforts underway in the framework of the preliminary emergency meeting in Rome to create the necessary conditions to hold the Minsk Conference at the earliest moment under the auspices of the CSCE, which offers the best hope of seeing peace restored to this region.

The European Union
Brussels, 7 April 1993
Statement on Nagorno-Karabakh

The Community and its member States are seriously concerned about the latest degradation of the relations between the Republic of Armenia and the Republic of Azerbaijan on the Nagorno-Karabakh conflict. The Community and its member States regret the enlargement of the combat zone to Kelbajar and the Fizuli area. The Armenian government is strongly urged to use its influence on the Nagorno-Karabakh forces for an immediate withdrawal from the Azerbaijani territory and to stop the fighting in the area. All parties are requested not to withdraw from the ongoing negotiations in the Minsk group of the CSCE due to the recent events.

The European Union
Brussels, 24 June 1993
Statement on Nagorno-Karabakh

The Community and its member States welcome the acceptance by all the parties to the Nagorno-Karabakh dispute of the CSCE plan put to them by Signor Raffaelli. They believe that this plan represents the best hope for a comprehensive ceasefire in the region, for the implementation of UN Security Council resolution 822 of 30 April and for real progress towards a negotiated settlement to the Nagorno-Karabakh conflict. They pay tribute in particular to President Ter-Petrossian of Armenia for his successful personal intervention to secure the agreement of representatives of the Armenian community in Nagorno-Karabakh to this plan.

The Community and its member States hope that the Armenian government will continue to urge full acceptance of the peace plan on those elements in Nagorno-Karabakh who have not yet accepted it and that those elements in Nagorno-Karabakh will refrain from exploiting the present internal difficulties in Azerbaijan on the ground in and around Nagorno-Karabakh. They warn that in the present circumstances any offensive operation by whatever side may jeopardize the peace plan.

The Community and its member States urge the parties to the conflict to continue to lend their full support to the plan, thus facilitating the deployment of the first phase of the CSCE monitoring mission. They also urge the parties to agree to accept the withdrawal of troops from occupied territories and guarantee the security of CSCE observers on the ground as soon as they are deployed.

The European Union
Brussels, 3 September 1993
Statement on Nagorno-Karabakh

The Community and its member States condemn the recent offensives by local Armenian forces in Nagorno-Karabakh, which are making deeper and deeper incursions into Azerbaijani territory. They note with regret that such actions are extending the area of armed conflict to encompass more and more of Azerbaijani territory and are creating a very serious refugee problem in Azerbaijan and one already involving neighbouring countries, with a concomitant increased threat to regional security.

The Community and its member States reaffirm their support for the territorial integrity and sovereignty of the States in the region.

The Community and its member States fully support the efforts being made by the Minsk Group within the framework of the CSCE to consolidate the provisional ceasefire decided on 31August 1993 between the Nagorno-Karabakh Authorities and the Azerbaijan Government. They urge both parties to embark on any form of additional dialogue which would make it possible to implement the timetable on which there was agreement in principle by all parties at the end of June.

The Community and its member States also hope to see local Armenian forces in Nagorno-Karabakh fully respect United Nations Security Council Resolutions No. 822 and No. 853, and withdraw from the regions of Kelbadjar, Agdam, Fizouli and Djebrail. The Community and its member States have no evidence that Azerbaijan would be capable of initiating major attacks from these regions.

The Community and its member States call on the Government of the Republic of Armenia to use its decisive influence over the Armenians of Nagorno-Karabakh to see that they comply with Security Council Resolutions No. 822 and No, 853 and the proposals of the CSCE Minsk Group.

The Community and its member States call upon Armenia to ensure that the local Armenian forces carrying out offensives in Azerbaijan territory are not given the material means of further extending such offensives.

www.aliyevheritage.org

The European Union
Brussels, 9 November 1993
Statement on Nagorno-Karabakh

The European Union condems the breach of the ceasefire agreement reached on 24 October 1993 in the region of Nagorno-Karabakh and calls upon all forces to withdraw from the recently occupied territories. The European Union reiterates the importance it attaches to the territorial integrity andsovereignty of the Republic of Azerbaijan, in accordance with the principles of the CSCE.

The European Union is particularly concerned at the fate of tens of thousands of civilians who are fleeing the fighting. Receiving and protecting these refugees must be a priority for the international community. Moreover, the presence of these refugees increases the risk of the conflict becoming an international one and threatens the stability of the whole region.

The European Union will continue its humanitarian aid to the affected population and would call upon all States in the region to facilitate the convoying of the aid.

The European Union reaffirms its total support for the efforts undertaken by the CSCE Minsk Group in order to find a lasting political solution to the conflict in Nargorno-Karabakh. It prevails upon the parties to the conflict to restore the ceasefire broken on 24 October 1993.

Joint Declaration of the European Union and the Republics of Armenia, Azerbaijan and Georgia Luxembourg, 22 June 1999

1. The first meeting of the European Union with the Heads of State of the Republic of Armenia, the Republic of Azerbaijan and Georgia took place in Luxembourg on 22 April 1996, for the signature of the Partnership and Cooperation Agreements (PCAs) between the European Communities, their Member states and the states of the South Caucasus.

Today, on the eve of their entry into force, we reiterate our intention to use the Agreements as a platform to strengthen our mutual links on the basis of common values, principles and objectives set out in the preambles and in Articles 1-4 of the PCAs. We note that in the preambles to each of the PCAs, the Parties have set out what they consider to be necessary elements support for which will contribute to safeguarding of peace and stability in Europe.

2. The European Union stresses the political and economic importance it attaches to the South Caucasus region. It recalls that the PCAs are intended to facilitate the gradual rapprochement of the South Caucasus Republics to a wider area of cooperation in Europe and neigbouring regions.

3. The PCAs provide the framework and the basis for the development of a far-reaching partnership with the EU on political, trade and investment issues. The EU encourages its partners to make full use of the opportunities provided for in the agreements. We expect the first Cooperation Councils under the PCAs to be held as soon as possible.

4. We emphasise the importance of the rule of law and good governance. The EU undertakes to support the efforts of the republics of the South Caucasus to strengthen democratic institutions and to protect individual human rights.

We agree to intensify our cooperation on these issues both through political dialogue foreseen in Article 5 of the PCAs and through ongoing contacts between the three governments of the region and EU-missions.

5. We also recognise that the rule of law and the development of a civil society are essential for a thriving private sector. The EU calls upon the states to create transparent and fair legislative frameworks to enable companies to do business and to attract foreign investment. We attach the greatest importance to the harmonisation of economic legislation and regulations with European norms, as foreseen in the PCAs. The European Community will continue to assist the South Caucasian states in achieving this objective.

6. We recognise that the conflicts in the South Caucasus are impeding the political and economic development of the three states and their cooperation.

We support all efforts of the parties themselves and those carried out in the relevant international organizations, namely the OSCE (the Minsk Group for the Nagorno-Karabakh conflict and the Mission in Georgia, for South Ossetia) and the UN (Special Representative of the U.N. Secretary General in Georgia, for Abkhazia) to contribute to acceptable solutions in order to normalise political and economic relations and to provide guarantees for the safe return of refugees.

We agree that the conflicts must be resolved through peaceful negotiations and fully respecting existing agreements.

7. The EU considers that the effectiveness of its assistance is connected to the development of the peace processes in the region. It therefore stands ready to use its instruments to underpin concrete progress. It attaches particular importance to regional cooperation, post-conflict rehabilitation and

reconstruction, and the attraction of investment to former conflict zones. The EC has already provided assistance to the region valued at 845 million Euros in 1992-1998, in grants alone. We agree that future EC assistance must be targeted upon the issues set out in this Joint Declaration and that particular priority should be accorded to those referred to in this paragraph.

We note moreover that implementation of the TACIS programme, as defined in the new EC Regulation, will increase the impact of assistance by taking better account of each country's conditions via a dialogue-driven approach.

8. We emphasise the importance of regional cooperation for the creation of amicable relations between the states of the region and for the sustainable development of their economies. We recognise the value of TACIS in this respect and in particular the initiatives the EU has taken through TRACECA and INOGATE.

9. The rehabilitation of transport, telecommunication and other relevant network infrastructure systems in the region, including the Baku-Nakhichevan and Yerevan-Julfa railways and North-South links between Russia and Georgia is a very important confidence-building measure. We agree to create favourable conditions for the reopening of these communication links as soon as possible, and subsequently, as appropriate, of other links between the three states and their neighbours.

10. We reiterate our commitment to implement and to develop further the Basis multilateral Agreement on International Transport for Development of the Europa-The Caucasus-Asia Corridor signed at Baku on 8 September 1998. The INOGATE conference and the Umbrella Agreement initiated in Brussels on 17 February 1999 have provided a framework for the modernisation and extension of pipeline networks. These initiatives will bring economic advantages to all countries of the region. The Energy Charter Treaty offers a basis for cooperation in trade, investment and transit-related issues in the energy sector.

11. We consider that secure export routes for Caspian oil and gas will be crucial to the future prosperity of the region, to the foreign companies investing in exploitation of those reserves, and to international markets. The construction of multiple pipelines is therefore logical and desirable, bearing in mind that decisions on the specific routes chosen, and the timing of those decisions, should remain essentially commercial ones for the companies concerned. We also attach importance to revitalising the existing pipeline networks.

We recognize that such decisions will need to be made in consulation with the countries through which the routes will pass.

12. We shall draw up work programmes, setting out in detail how the European Union's partnership and cooperation with the states of the region and its instruments can help to achieve the objectives set out in this declaration.

13. We shall initiate a periodical political dialogue on a regional basis, as foreseen in Article 5 of the PCAs.

14. The European Union welcomes the accession of Georgia to the Council of Europe. It encourages all South Caucasian countries to bring about the conditions which will allow them to join international institutions, including the Council of Europe and the World Trade Organisation, as soon as possible.

15. In this context, we welcome the meeting of the speakers of the Parliaments of Armenia, Azerbaijan and Georgia in Strasbourg on 15 March 1999 and the joint declaration issued by them on that date.

AZERBAIJAN

1.3.7. Communique by the Presidency in the Name of the European Unionon the Situation in Azerbaijan disseminated in Athens and Brussels on January 17, 1994:

"The European Union is deeply concerned at the fact that large-scale fighting has been going on again in the Nagorno-Karabakh region since mid-December. It would request the opposing parties to display self-control and not inflict further suffering on acivilian population already sorely tried by the war.

It reaffirms its support for the principle of the territorial integrity of Azerbaijan and calls for a peaceful solution to the conflict. Given the danger of internationalization, which could aggravate the situation, it would urge the parties concerned to cease fighting and implement the relevant Resolutions of the United Nations Security Council.The European Union requests the opposing parties to resume current negotiations immediatelyunder the aegis of the CSCE Minsk Group and fully backs those negotiations."

Bulletin EU 07-1994

Foreign Policy and Security of Society (6/24)

NAGORNO-KARABAKH

1.3.5. Communiqué by the Presidency in the Name of the European Union on Nagorno-Karabakh disseminated in Brussels and Bonn on August 5:

The EU applauds the confirmation of the cease-fire in the written form, arranged on 12 May 1994, by Ministries of Defense of Armenia and Azerbaijan, including armed forces of Nagorno-Karabakh on 27 July 1994." The step taken by the parties concerned will contribute to the resolution of the conflict on the basis of concessions.

Thus, the EU calls on the parties to closely cooperate with the Minsk Group of the CSCE and implement the undertaken commitments in order to achieve a sustainable political resolution. Once again, the EU fully backs the efforts of the Minsk Group. Confirmation of the cease-fire is not only the initial stage, but also it represents the crucial endeavor in holding negotiations in order to achieve a sustainable political resolution. The EU welcomes the intention of the parties on acceleration of negotiations in August in order to sign a relevant agreement with the presence of the CSCE observers. The EU calls on the parties to support the two-stage observation mission. Four states align themselves with this Communiqué.

Bulletin EU 09-1994
Foreign Policy and Security of Society (5/6)

NAGORNO-KARABAKH

1.3.5. Communiqué by the Presidency in the Name of the European Union on Nagorno-Karabakh disseminated in Brussels and Bonn on September 15:

The EU welcomes statements made recently by the leaders of Armenia, Azerbaijan, Nagorno-Karabakh during the visit of the chairman of the Minsk Group of the CSCE, ambassador Eliasson. The statements make clear the intentions of the parties to abide by the cease-fire until the resolution of the conflict is made. Moreover, the EU applauds the official statements made by the Armenian and Azerbaijani governments, including Stepanakert officials.

The EU believes that this step is of paramount importance in strengthening cease-fire and in dealing with political resolution of the conflict. The EU extends its gratitude to the Minsk Group of the CSCE for its endeavor that brought about these statements, and backs the significant activity of the Group in establishment of peace in Nagorno-Karabakh. The EU extends its hope to convene the Minsk Conference soon.

In the end, the EU hopes that the parties concerned should demonstrate patience in their statements made public. Furthermore, the EU recommends continuing contacts between the parties in order to create a favorable condition for negotiations. Four states align themselves with this Communiqué.

Declaration by the Presidency of the European Union on condemnation of "presidential elections" in Nagorno-Karabakh region of the Republic of Azerbaijan and reconfirmation of the territorial integrity of Azerbaijan as the underlying principle of the peaceful resolution of the conflict.

Declaration by the Presidency on behalf of the European Union on forthcoming "Presidential elections" in Nagorno-Karabakh Brussels, 2 August 2002

The European Union confirms its support for the territorial integrity of Azerbaijan, and recalls that it does not recognize the independence of Nagorno-Karabakh. The EU has always emphasized the need to establish a stable political agreement concerning Nagorno-Karabakh, which should be acceptable to both Armenia and Azerbaijan. The EU cannot consider legitimate the "presidential elections" that are scheduled to take place on 11 August 2002 in Nagorno-Karabakh. The EU does not believe that these elections should have an impact on the peace process.

The Central and Eastern European countries associated with the European Union, the associated countries Cyprus, Malta and Turkey, and the EFTA countries Iceland, Liechtenstein and Norway, members of the European Economic Area align themselves with this declaration.

EXCERPTS
from the Resolution of the European Parliament
“on the need for an EU strategy for the South Caucasus”
May 20, 2010

The Nagorno-Karabakh conflict

6. Welcomes the dynamic pace of the negotiations on the Nagorno-Karabakh conflict illustrated by the six meetings between the presidents of Armenia and Azerbaijan held over the course of 2009 in the spirit of the Moscow Declaration; calls on the parties to intensify their peace talk efforts for the purpose of a settlement in the coming months, to show a more constructive attitude and to abandon preferences to perpetuate the status quo created by force and with no international legitimacy, creating in this way instability and prolonging the suffering of the war-affected populations; condemns the idea of a military solution and the heavy consequences of military force already used, and calls on both parties to avoid any further breaches of the 1994 ceasefire;

7. Fully supports the mediation efforts of the OSCE Minsk Group, the Basic Principles contained in the Madrid Document and the statement by the OSCE Minsk Group Co-Chair countries on 10 July 2009 on the margins of the G8 Summit in L’Aquila; calls on the international community to show courage and political will to assist in overcoming the remaining sticking points which hinder an agreement;

8. Is seriously concerned that hundreds of thousands of refugees and IDPs who fled their homes during or in connection with the Nagorno-Karabakh war remain displaced and denied their rights, including the right to return, property rights and the right to personal security; calls on all parties to unambiguously and unconditionally recognise these rights, the need for their prompt realisation and for a prompt solution to this problem that respects the principles of international law; demands, in this regard, the withdrawal of Armenian forces from all occupied territories of Azerbaijan, accompanied by deployment of international forces to be organised with respect of the UN Charter in order to provide the necessary security guarantees in a period of transition, which will ensure the security of the population of Nagorno-Karabakh and allow the displaced persons to return to their homes and further conflicts caused by homelessness to be prevented; calls on the Armenian and Azerbaijani authorities and leaders of relevant communities to demonstrate their commitment to the creation of peaceful inter-ethnic relations through practical preparations for the return of displaced persons; considers that the situation of the IDPs and refugees should be dealt with according to international standards, including with regard to the recent PACE Recommendation 1877(2009), ‘Europe’s forgotten people: protecting the human rights of long-term displaced persons’;

9. Stresses that real efforts are needed to pave the way for a lasting peace; asks all relevant authorities to avoid provocative policies and rhetoric, inflammatory statements and manipulation of history; calls on the leaders of Armenia and Azerbaijan to act responsibly, tone down speeches and prepare the ground, so that public opinion accepts and fully understands the benefits of a comprehensive settlement;

10. Believes the position according to which Nagorno-Karabakh includes all occupied Azerbaijani lands surrounding Nagorno-Karabakh should rapidly be abandoned; notes that an interim status for Nagorno-Karabakh could offer a solution until the final status is determined and that it could create a transitional framework for peaceful coexistence and cooperation of Armenian and Azerbaijani

populations in the region;

11. Stresses that security for all is an indispensable element of any settlement; recognises the importance of adequate peacekeeping arrangements in line with international human rights standards that involve both military and civilian aspects; calls on the Council to explore the possibility of supporting the peace process with Common Security and Defence Policy (CSDP) missions, including sending a large monitoring mission on the ground that could facilitate the establishment of an international peacekeeping force, once a political solution is found;

26. Underscores the importance of building a favourable business climate and the development of the private sector; notes that the noteworthy economic growth of Azerbaijan is mainly based on oil and gas revenues; supports the reform process, which makes the economy more attractive to foreign investors; encourages the Azerbaijani authorities to accelerate the negotiations on accession to the World Trade Organization (WTO) and calls on the Commission to further support Azerbaijan in this process;

29. Recognises the significance of the region for the EU's energy cooperation and energy security, especially in the context of the development of the Southern Corridor (Nabucco and White Stream); stresses the importance of deepening the EU-Azerbaijani energy partnership and notes the great value of Azerbaijan's energy resources and the essential role these play in its economic development; underscores the importance of ensuring that the benefits deriving from the exploitation of natural resources are evenly distributed and invested in the development of the country as a whole, permitting it to brace itself against the negative repercussions of an eventual decline in oil production; notes the intensifying Azerbaijani - Russian partnership, particularly in the energy sector, and welcomes in this context the intention of Azerbaijan to diversify its economy; underlines the importance of transparency in the energy sector in this region as a key requisite for investors' confidence and commends Azerbaijan for its participation in the Extractive Industries Transparency Initiative;

54. Stresses that political stability is essential for the reliable and uninterrupted supply of energy resources so as to ensure the proper conditions for infrastructure development; in this respect, recalls that the double energy corridor formed by the Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) and Baku-Tbilisi-Erzerum (BTE) pipelines fosters rapprochement between the EU and the Caspian region; calls for the rejuvenation of the existing bilateral agreements or Memorandums of Understanding concluded with the three South Caucasian countries in the field of energy, with the inclusion of an 'energy security clause' laying down a code of conduct and specific measures in the event of energy disruption; considers that energy supply and transit provisions should be a component in the negotiation of wide-ranging Association Agreements with those countries;

FOTO SƏNƏDLƏR

PHOTO DOCUMENTS

1

2

3

4

5

6

7

BAKU 98
7-8 September
AZERBAIJAN
CHAIRMAN

TARİXİ İPƏK YOLUNUN BƏRPASI ÜZRƏ
BEYNƏLXALQ KONFRANS
INTERNATIONAL CON
RESTORATION OF TH
BSEC
UNITED NATIONS
ECMT

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

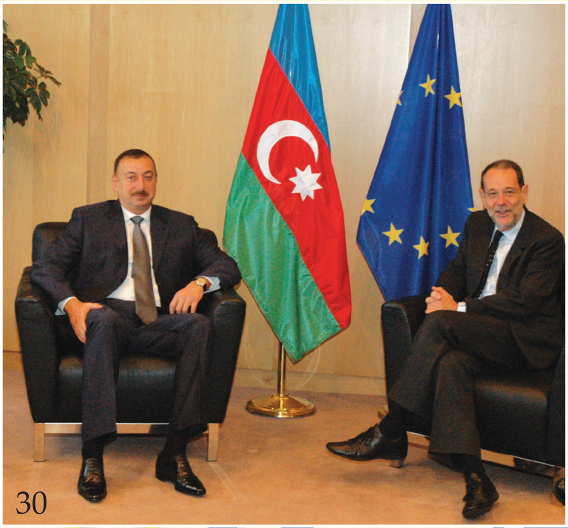
30

31

32

33

34

35

36

37

Europäische Kommission Europeia Europeiska kommissionen
Europa-Kommissionen
Europese Commissie
Commission européenne
38

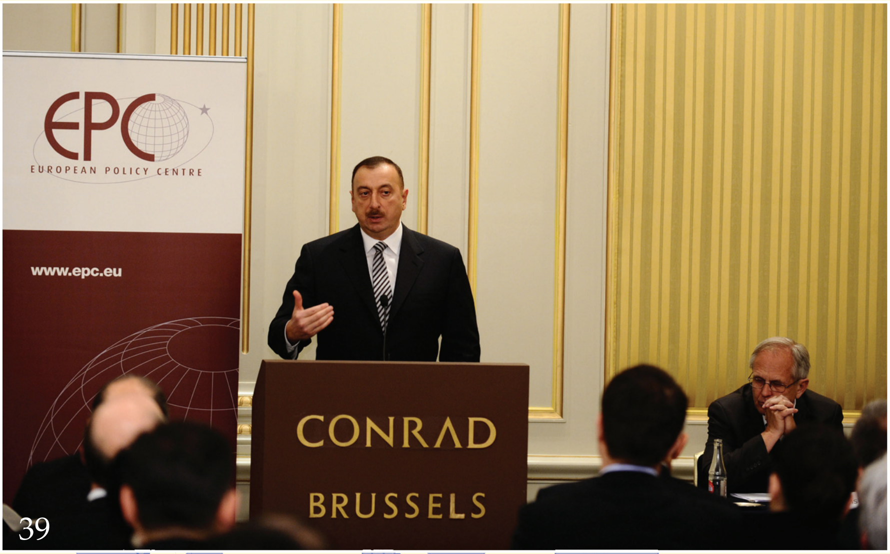
EPC
EUROPEAN POLICY CENTRE
www.epc.eu
CONRAD
BRUSSELS

39

40

2009.CZ

41

ЕҚЫҰ САММИТІ
Астана, 1-2 желтоқсан 2010 жыл
САММИТ ОБСЕ
Астана, 1-2 декабря 2010 года
OSCE SUMMIT
Astana, 1-2 December 2010
osce
KAZAKHSTAN 2010

42

43

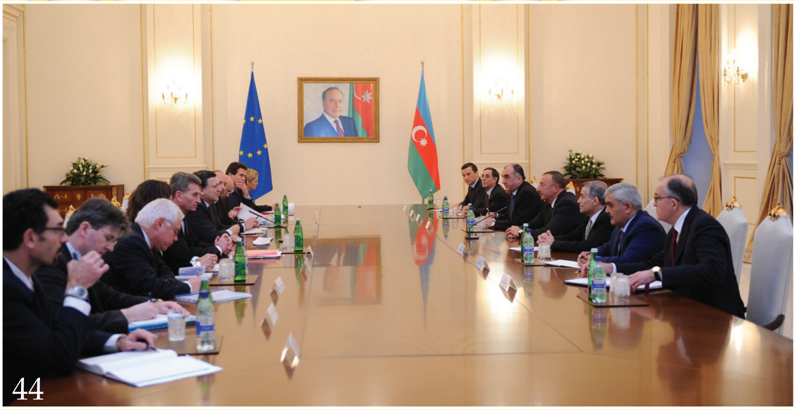

44

CONTENTS

Address to the readers -- 217
To His Excellency Jacques Santer, President of the European Commission August 1, 1994 -- 221
Briefing by the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the Bina airport on his way to Belgium in order to meet with the officials of the European Union - April 17, 1995 -- 222
Interview of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev on board on his way from Brussels to Azerbaijan - April 18, 1995 ---------------- 223
The statement of the President of the Republic of Azerbaijan the joint press conference with Joint Hans Van Den Bruk Commissioner of European Union October 4 ,1995 -- 229
Briefing by the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the Bina airport prior to his working visit to the Western European countries April 21, 1996 --- 231
Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the ceremony of signing an agreement on Partnership and Cooperation between the Republic of Azerbaijan and the EU - Luxembourg, April 22, 1996 ---------- 233
Joint press conference of the Azerbaijani President Heydar Aliyev with his South Caucasian counterparts at the European Conference Center Luxembourg, April 22, 1996 -- 235
Interview of the President of Azerbaijan Heydar Aliyev with the national television of the republic after his return from the visit to the Western European countries - April 27, 1996 -- 241
From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Jacques Santer, chairman of the Economic Comission of the European Union - Strasbourg, European Palace, October 10, 1997 ------------------------ 246
Opening Speech of the President of the Republic of Azerbaijan, Heydar Aliyev, at the International Conference on Restoration of the Historic Silk Way held in Baku - September 8, 1998 --- 248
Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the International Conference on the Restoration of the Historical Silk Way held in Baku - September 8, 1998 -- 250
Closing Speech of the President of the Republic of Azerbaijan, Heydar Aliyev, at the International Conference on Restoration of the Historic Silk Way held in Baku - September 9, 1998 --- 252

Speech by the President of Azerbaijan Heydar Aliyev at the meeting dedicated to the Baku conference on the restoration of the historical Silk Way Baku - September 10, 1998 -- 254

A letter of congratulation to the chairman of the European Commission, His Excellency Romano Prodi - May 7, 1999 ------------------------------------- 268

To the EU High Representative for the Common Foreign and Security Policy, Secretary-General of the Council of the EU Mr. Javier Solana
Baku, October 22, 1999 --- 269

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with Mr. Romano Prodi, President of the European Commission
Istanbul, Chiragan Palace, November 19, 1999 ----------------------------------- 270

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev while receiving the special envoy of the European Union on Azerbaijan Renato Batti and coordinator of the European Commission on Azerbaijan Robin Lidel - Presidential Palace, February 5, 2000 --------------------------------------- 272

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with the delegation of the European Parliament - Presidential Palace,
February 29, 2000 --- 274

Speech of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the opening ceremony of the office of the Permanent Secretariat of the TRACECA in Baku - February 21, 2001 --- 282

From the talk of the President of the Republic of AzerbaijanHeydar Aliyev, with the delegation of the European Union - 21 February, 2001 ----------------- 285

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev at the meeting with the delegation of the European Parliament
May 22, 2001 --- 294

From the talk of the President of the Republic of Azerbaijan Heydar Aliyev with the head of the delegation of the European Union, Deputy Minister of Foreign Affairs of Italy, Mrs. Margherita Boniver - 8 July, 2003 ----------------- 303

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received the EU Special Representative for the South Caucasus - March 22, 2004 -------------- 306

March 22, 2004 Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Secretary-General of the Council of the European Union Javier Solana May 18, 2004 -- 308

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with Mr. Romano Prodi, President of the European Commission - May 18, 2004 --- 311

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Deputy Chairman of the European Commission Loyolo De Palasio
May 18, 2004 --- 312

Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the member of the European Commission for Enlargement Gunter Verhogen May 18, 2004 -- 314
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives EU delegation July 7, 2004 -- 315
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev received EC delegation headed by Romano Prodi - September 17, 2004 ------------------------------ 316
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the delegation led by the Director for Energy and Transport of the European Commission Francois Lamoureux - November 13, 2004 ---------------------------------- 318
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie February 9, 2005 -- 320
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev meets with Benita Ferrero-Waldner, Commissioner for external relations and new neighborhood policy of the EU - May 16, 2005 -- 321
President of Azerbaijan Ilham Aliyev receives EC Commissioner for energy policy Andris Pielbags - May 25, 2005 -- 322
President Ilham Aliyev receives delegation led by EU Special Representative for South Caucasus Heikki Talvitie - September 14, 2005 ------------------- 323
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the delegation of the European Union Troika - October 3, 2006 ---------------------------- 324
Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the Secretary-General of the Council of the European Union and High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana November 7, 2006 -- 325
Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission Jose Manuel Barroso -------------- 326
Joint briefing of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and the President of the European Commission Jose Manuel Barroso November 7, 2006 -- 327
Signing understanding memo between Azerbaijan and European Union November 7, 2006 -- 332
Meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Parliament Josep Borrel Fontelles November 7, 2006 -- 333
Political briefing at the Royal Institute for International Relations November 7, 2006 -- 334
President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev receives the EU Spe-

cial Representative for the South Caucasus Peter Semneby - February 17, 2007 -- 335

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the European Commissioner for Energy Andris Piebalgs - January 27, 2009 -------------- 336

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the President of the European Commission President Jose Manuel Barroso in Brussels April 28, 2009 -- 337

Statements of President Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso for media representatives - April 28, 2009 ------- 338

Joint Press Conference of the President of Azerbaijan Ilham Aliyev and the President of the European Commission Jose Manuel Barroso in Brussels April 28, 2009 -- 340

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the representatives of the the Centre for European Policy in Brussels - April 28, 2009 - 343

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the Secretary-General of the EU Council of Ministers Javier Solana in Brussels April 29, 2009 -- 353

Joint Press Conference of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and Secretary-General of the Council of the European Union Javier Solana in Brussels - April 29, 2009 -- 354

President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev met with the President of the EU, Herman van Rompay - 1 December 2010 ----------------------- 355

Face-to-face meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission José Manuel Barroso 13 January 2011 -- 356

Extended meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with the President of the European Commission José Manuel Barroso 13 January 2011 -- 357

Press Conference of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev and President of the European Commission José Manuel Barroso after signing the documents - 13 January, 2011 --- 358

Historical references --- 364

Information & Inquiry materials --- 369

Additional documents -- 376

Notes for photo-documents -- 401

Foto-sənədlər üçün izahlar

1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev mətbuat nümayəndələri ilə görüşərkən – Brüssel, 18 aprel 1995-ci il

2. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi Komissiyasının sədri Jak Santer ilə görüşü – 18 aprel, 1995-ci il

3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa Birliyi Komissiyasının komissarı Hans Van Den Brukla birgə mətbuat konfransında bəyanat verərkən - 4 oktyabr 1995-ci il

4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Qərbi Avropa ölkələrinə işgüzar səfərə yola düşməzdən əvvəl Binə Hava Limanında müxbirlərin suallarını cavablandırır - 21 aprel 1996-cı il

5. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında sazişin imzalanması mərasimində çıxışı - Lüksemburq, 22 aprel 1996-cı il

6. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Birliyi İqtisadi Komissiyasının sədri Jak Santer ilə görüşü - Strasburq, Avropa sarayı, 10 oktyabr 1997-ci il

7. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Tarixi İpək yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransda – 8 sentyabr 1998-ci il

8. Tarixi İpək yolunun bərpası üzrə Bakıda keçirilmiş beynəlxalq konfransdan görüntü - 8 sentyabr 1998-ci il

9. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Tarixi İpək yolunun bərpası ilə əlaqədar Bakıda keçirilmiş konfransın yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə - 10 sentyabr 1998-ci il

10. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Pomano Prodi ilə görüşdəki söhbətindən - İstanbul, "Çırağan sarayı", 19 noyabr 1999-cu il

11. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa Birliyinin Azərbaycandakı xüsusi elçisi Renato Battini və Avropa Komissiyasının Azərbaycan üzrə əlaqələndiricisi Robin Lideli qəbul edərkən - Prezident sarayı, 5 fevral 2000-ci il

12. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa Parlamentinin nümayəndə heyətini qəbul edərkən - Prezident sarayı, 29 fevral 2000-ci il

13. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Bakıda TRASEKA-nın daimi katibliyi ofisinin açılışı mərasimində - 21 fevral 2001-ci il

14. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa İttifaqının nümayəndə heyətinin üzvü Anna Lindlə görüşür – 21 fevral 2001

15. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa İttifaqının nümayəndə heyətini qəbul edərkən söhbətindən– Bakı, 21 fevral 2001-ci il

16. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Avropa Parlamentinin nümayəndə heyəti ilə görüşü - 22 may 2001-ci il

17. Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyev Avropa Birliyinin nümayəndə heyətinin rəhbəri, İtaliyanın xarici işlər nazirinin müavini xanım Marqarita Boniveri və onu müşayiət edən şəxsləri qəbul edir - Prezident sarayı, 8 iyul 2003-cü il

18. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvityeni qəbul edərkən – 22 mart 2004-cü il

19. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşü – 18 may 2004-cü il

20. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodi ilə görüşü – 18 may 2004-cü il

21. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Komissiyası sədrinin müavini Loyola De Palasio ilə görüşü -18 may 2004-cü il

22. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin nümayəndə heyətini qəbul edərkən – 7 iyul 2004-cü il

23. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının sədri Romano Prodinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən – 17 sentyabr 2004-cü il

24. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının nəqliyyat və energetika üzrə Baş direktoru Fransua Lamurunun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən – 13 noyabr 2004-cü il

25. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən – 9 fevral 2005-ci il

26. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyinin xarici əlaqələr və yeni qonşuluq siyasəti üzrə komissarı Benita Ferrero-Valdner ilə görüşü – 16 may 2005-ci il

27. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqsı qəbul edərkən - 25 may 2005-ci il

28. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Heyki Talvitiyenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən - 14 sentyabr 2005-ci il

29. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyi "Üçlüyü"nün (Troyka) nümayəndə heyətini qəbul edərkən – 3 oktyabr 2006-cı il

30. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Birliyi Şurasının Baş katibi, Xarici Siyasət və Təhlükəsizlik Siyasəti Üzrə Ali Nümayəndəsi Xavyer Solana ilə görüşü – 7 noyabr 2006-cı il

31. Azərbaycan Respublikasının İlham Əliyevin Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşü – 7 noyabr 2006-cı il

32. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun birgə brifinqi – 7 noyabr 2006-cı il

33. Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında anlaşma memorandumunun imzalanması – 7 noyabr 2006-cı il

34. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Avropa Parlamentinin sədri Xosep Borrell Fontelles ilə görüşü – 7 noyabr 2006-cı il

35. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Avropa Birliyinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Peter Semnebini qəbul edərkən - 17 fevral 2007-ci il

36. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Budapeştdə Avropa Komissiyasının energetika məsələləri üzrə komissarı Andris Pibalqs ilə görüşü - 27 yanvar 2009- cu il

37. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Brüsseldə Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozu ilə görüşü - 28 aprel 2009 – cu il

38. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Joze Manuel Barrozunun Brüsseldə birgə mətbuat konfransı - 28 aprel 2009 – cu il

39. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Brüsseldə Avropa Siyasi Mərkəzinin nümayəndələri ilə görüşü - 28 aprel 2009-cu il

40. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Brüsseldə Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi Xavyer Solana ilə görüşü - 29 aprel 2009-cu il

41. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqı Nazirlər Şurasının Baş katibi Xavyer Solananın birgə mətbuat konfransı - 29 aprel 2009-cu il

42. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa İttifaqının prezidenti Herman Van Rompeyin görüşü - 1 dekabr 2010-cu il

43. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının Sədri Joze Manuel Barrozunun təkbətək görüşü - 13 yanvar 2011

44. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Avropa Komissiyasının sədri Jose Manuel Barrozunun geniş tərkibdə görüşü - 13 yanvar 2011-ci il

Notes for photo-documents

1. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev meeting reporters – Brussels, April 18, 1995

2. Meeting of President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with President of the European Commission Jacques Santer – April 18, 1995

3. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev making a statement at the joint press conference with Commissioner of European Union Hans van den Broek - October 4,1995

4. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev briefing reporters at the Bina airport prior to his working visit to the Western European countries - April 21, 1996

5. Speech of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev at the ceremony of signing the Treaty on Partnership and Cooperation between the Azerbaijan Republic and the EU - Luxembourg, April 22, 1996

6. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with President of the European Commission Jacques Santer - Strasbourg, European Palace, October 10, 1997

7. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev at the International Conference on Restoration of the Great Silk Way held in Baku - September 8, 1998

8. View from the international Conference on Restoration of the Great Silk Way held in Baku - September 8, 1998

9. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev at the meeting dedicated to results of the Baku Conference on Restoration of the Great Silk Road - September 10, 1998

10. From the talk of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with President of the European Commission Romano Prodi - Istanbul, Chiragan Palace, November 19, 1999

11. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev receiving the special envoy of the European Union to Azerbaijan Renato Batti and liaison of the European Commission on Azerbaijan Robin Lidel - Presidential Palace, February 5, 2000

12. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev receiving the delegation of the European Parliament - Presidential Palace, February 29, 2000

13. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev at the opening ceremony of TRACECA Permanent Secretariat in Baku - February 21, 2001

14. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with a member of a delegation of the European Union Anna Lindh - February 21, 2001

15. From the talk of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with the delegation of the European Union - February 21, 2001

16. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev with the delegation of the European Parliament - May 22, 2001

17. President of the Azerbaijan Republic Heydar Aliyev receiving head of the delegation of the European Union, Deputy Minister of Foreign Affairs of Italy Mrs. Margherita Boniver – Presidential Palace, July 8, 2003

18. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving EU Special Representative for South Caucasus Heikki Talvitie - March 22, 2004

19. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with Secretary- General of the Council of the European Union Javier Solana - May 18, 2004

20. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with President of the European Commission Romano Prodi - May 18, 2004

21. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with Vice-President of the European Commission Loyola De Palacio - May 18, 2004

22. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the EU delegation - July 7, 2004

23. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the delegation headed by President of the European Commission Romano Prodi - September 17, 2004

24. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the delegation led by Director-General for Transport and Energy of the European Commission Francois Lamoureux - November 13, 2004

25. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie - February 9, 2005

26. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with Commissioner for external relations and new neighborhood policy of the EU Benita Ferrero-Waldner - May 16, 2005

27. President of Azerbaijan Ilham Aliyev receiving EU Commissioner for energy Andris Pielbags - May 25, 2005

28. President Ilham Aliyev receiving the delegation led by EU Special Representative for the South Caucasus Heikki Talvitie - September 14, 2005

29. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the delegation of the European Union Troika - October 3, 2006

30. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with Secretary-General of the Council of the European Union and the EU High Representative for Common Foreign and Security Policy Javier Solana - November 7, 2006

31. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with President of the European Commission Jose Manuel Barroso - November 7, 2006

32. Joint briefing of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso - November 7, 2006

33. Signing of Memorandum of Understanding between Azerbaijan and the European Union - November 7, 2006

34. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with President of the European Parliament Josep Borrel Fontelles - November 7, 2006

35. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev receiving the EU Special Representative for the South Caucasus Peter Semneby - February 17, 2007

36. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev meeting with the European Commissioner for Energy Andris Piebalgs in Budapest - January 27, 2009

37. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with President of the European Commission Jose Manuel Barroso in Brussels - April 28, 2009

38. Joint press conference of the President of Azerbaijan Republic Ilham Aliyev and President of the European Commission Jose Manuel Barroso in Brussels - April 28, 2009

39. Meeting of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev with representatives of the Centre for European Policy in Brussels - April 28, 2009

40. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev meeting with Secretary-General of the EU Council of Ministers Javier Solana in Brussels - April 29, 2009

41. Joint press conference of the President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev and Secretary-General of the EU Council of Ministers Javier Solana - April 29, 2009

42. President of the Azerbaijan Republic Ilham Aliyev meeting with President of the EU Herman van Rompuy - December 1, 2010

43. Face-to-face meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with President of the European Commission Jose Manuel Barroso - January 13, 2011

44. Extended meeting of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with President of the European Commission Jose Manuel Barroso - January 13, 2011

Çapa imzalanıb: 12.04.2011.
Həcmi: 25,5. Formatı: 70x100 1/16.
Sifariş: 41. Tiraj: 500.

CBS POLYGRAPHIC PRODUCTION
Tel:447-75-05, Faks: 447-75-04

mətbəəsində çap olunub